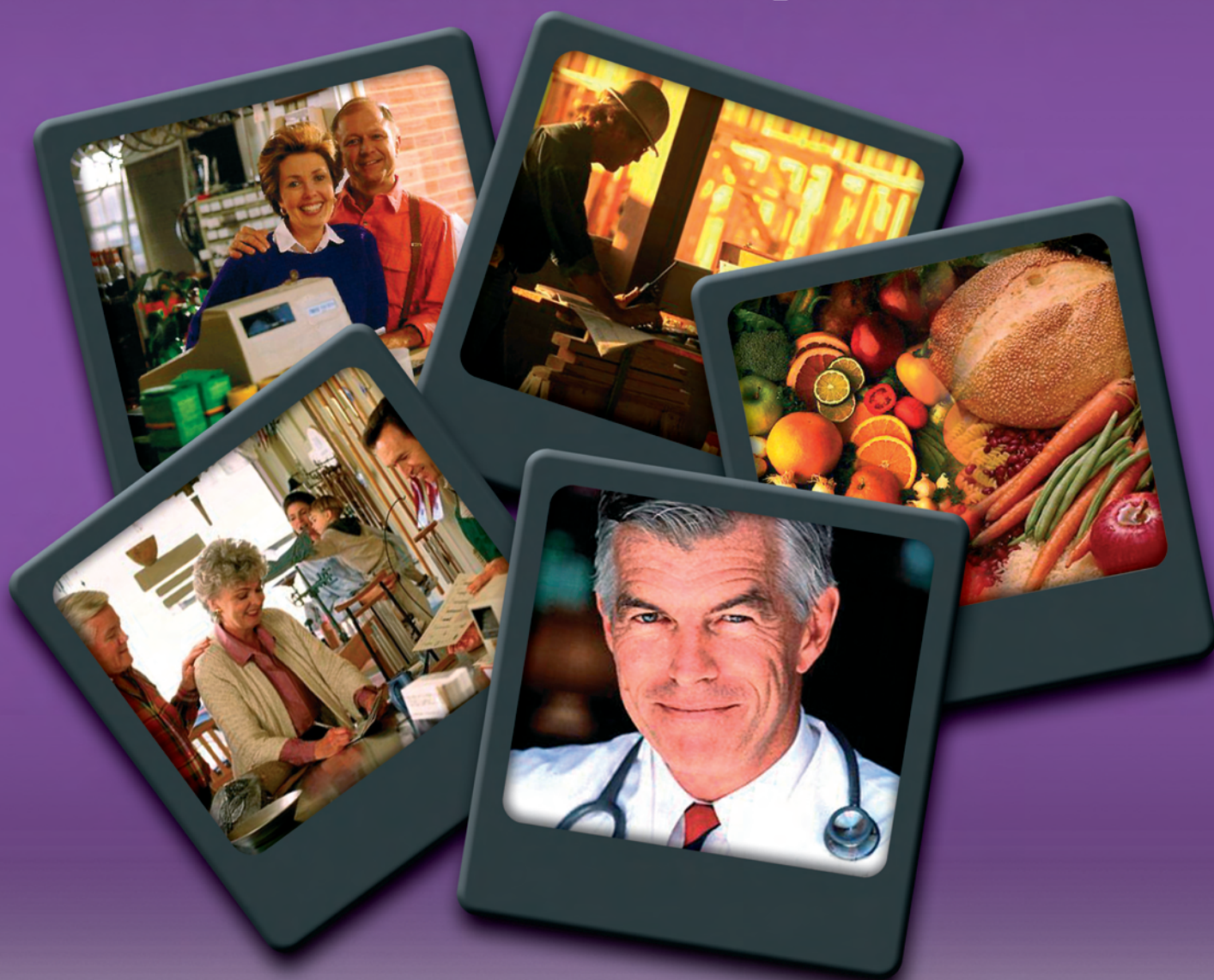


ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ενεργός πολίτης: δικαιώματα - υποχρεώσεις
/ διαχείριση νοικοκυριού

Ο Πολίτης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη



ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Συγγραφή

Χατζησωκράτης Δημήτριος

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό παράχθηκε στο πλαίσιο του Έργου «**Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων II**», το οποίο εντάσσεται στο **Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II** του **ΥΠ.Ε.Π.Θ.**, Μέτρο 1.1. Ενέργεια 1.1.2.Β. και συγχρηματοδοτείται από την **Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.)**.



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΔΕΚ



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Ιστορική διαμόρφωση	3
Εθνικό και Ευρωπαϊκό Σύνταγμα	27
Δικαιώματα του παιδιού	45
Δικαιώματα της γυναίκας	63
Δικαιώματα του καταναλωτή	91
Δικαιώματα του εργαζόμενου	125
Δικαιώματα στην εκπαίδευση	167
Δικαιώματα στην υγεία	215
Δικαιώματα στο Περιβάλλον	247
Δικαιώματα και υποχρεώσεις στη χρήση διαδικτύου	291
Δικαίωμα στη διαφορά και στην ανεκτικότητα	331

Ανθρώπινα δικαιώματα – Πολιτικά δικαιώματα:

Ιστορική διαμόρφωση

1. ΣΚΟΠΟΣ



Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η γνώση, κατανόηση και εξοικείωση με τις έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των ατομικών πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων όπως αυτά κατακτήθηκαν, προσδιορίστηκαν ιστορικά και υφίστανται σήμερα τόσο στον ελληνικό χώρο όσο και ευρύτερα στον παγκόσμιο. Ιδιαίτερη προφανώς επιμονή και προσέγγιση επιδεικνύεται για την υπερεθνική ολοκλήρωση στην οποία ανήκει η χώρα μας, στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ



- Δίκαιο
- Δικαίωμα
- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Ατομικά δικαιώματα
- Πολιτικά δικαιώματα
- Αστικά δικαιώματα
- Ελευθερία
- Ατομικές ελευθερίες
- Διακήρυξη των δικαιωμάτων
- Συνταγματικές ελευθερίες
- Συνταγματικό κείμενο

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ



3.1.

Τα δικαιώματα των ατόμων, ως έκφραση ελευθερίας και ευχέρειας στις διάφορες δραστηριότητες της ζωής τους, καθορίζονται γενικά από την αρχή της ιδιωτικής ελευθερίας. Σύμφωνα μ' αυτήν την αρχή «ό,τι δεν απαγορεύεται ή δεν ρυθμίζεται από ο δίκαιο της χώρας ενός ατόμου, αποτελεί το χώρο της ιδιωτικής του πρωτοβουλίας και δράσης ή έκφρασης, με οποιοδήποτε τρόπο».

Το σύνολο των κατοχυρωμένων δικαιωμάτων των ατόμων, είτε συνταγματικά είτε απλά θεσμικά, εκφράζει το ποσοστό της ελευθερίας, σε σχέση με τον καταναγκασμό.

Ελευθερία, είναι το να μην υπόκειται κανείς στη θέληση του άλλου. Η ευχέρεια για αυτοκαθορισμό του.

Ως δικαίωμα δημιουργεί αντίστοιχη υποχρέωση των τρίτων ατόμων ομάδων ή της πολιτείας να μην επεμβαίνουν στο χώρο αυτό της ελευθερίας του ή να επεμβαίνουν με προϋποθέσεις.

Η λέξη **δικαίωμα** εκφράζει κάθε εξουσία ή προνόμιο, καθώς επίσης και κάθε ευχέρεια που αναγνωρίζουν οι νόμοι (θετό δίκαιο) ή τα έθιμα, σε ένα πρόσωπο, το οποίο έχει και τη δυνατότητα να τα διεκδικήσει.

Το κύριο χαρακτηριστικό των δικαιωμάτων στις δημοκρατίες είναι η διασφάλισή τους από τα Συντάγματα, βασικά, αλλά και άλλα νομοθετήματα, συμπληρωματικά, απέναντι στην αυθαίρετη και καταπιεστική εξουσία του κράτους ή άλλων ισχυρών οργανωμένων συμφερόντων ή ατόμων.

Ολοκλήρωση της διασφάλισης των δικαιωμάτων του προσώπου αποτελεί η ύπαρξη ανεξάρτητης δικαιοσύνης.

Τα δικαιώματα είναι και ουσιαστικά και διαδικαστικά και αναφέρονται στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπικότητα των ατόμων.

Στην κοινωνικοπολιτική αλλά και στη νομική ορολογία είναι καθιερωμένος ο όρος **ατομικά δικαιώματα**.

Η αναγνώριση και η δυνατότητα άσκησης των ατομικών δικαιωμάτων ποικίλει από χώρα σε χώρα. Είναι επίσης θέμα ιστορικής εξέλιξης και πολιτιστικού επιπέδου και βρίσκεται σε συνάρτηση με την πολιτική κατάσταση και το κοινωνικό καθεστώς που επικρατεί σ' αυτήν.

Τα ατομικά δικαιώματα ως έννοια και ως περιεχόμενο είναι σχετικά και όχι απόλυτα. Ο αριθμητικός προσδιορισμός τους, η έκταση και η ποιότητα τού ουσιαστικού τους περιεχομένου διαφοροποιούνται κατά τύπο και χρόνο, ενώ τα περισσότερα από αυτά είναι αποτέλεσμα κοινωνικών αγώνων και αντικείμενο διάσπασης ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές τάξεις.

3.2.

Οι πρώτες αρχές προστασίας του ατόμου συναντιούνται στα δημοκρατικά καθεστώτα της αρχαίας Ελλάδας.

Στους νεότερους χρόνους τα ατομικά δικαιώματα άρχισαν να διαμορφώνονται σαν «προνόμια» αναγνωρισμένα υπέρ ορισμένων κατηγοριών ή τάξεων (των «ευγενών» ή των «αστών») και αργότερα δι-

ευρύνθηκαν σε δικαιώματα του ανθρώπου και του πολίτη, δηλαδή κάθε ατόμου, ιδίως από την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης.

Οι πρώτες επίσημες **διακηρύξεις των δικαιωμάτων**, με τις οποίες καθιερώθηκαν επίσημα οι ατομικές και πολιτικές ελευθερίες, παρουσιάζονται στην αγγλική κι αμερικάνικη ιστορία. Από τη Magna Charta Liberatum του 1215 ως την Petition of Rights (αναφορά των δικαιωμάτων 1628) στην Αγγλία και τα Bill of Rights που εκδόθηκαν στις τότε υπό ένωση πολιτείες της Αμερικής μεταξύ 1776 (Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας των ΗΠΑ) και 1784. Η διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη υιοθετήθηκε από τη Γαλλική Επανάσταση το 1789, όπου τονίστηκε ακόμη περισσότερο η καθολικότητα και ο απόλυτος χαρακτήρα τους. Οι εγγυήσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών επαναλήφθηκαν στα διαδοχικά γαλλικά συντάγματα. Αποτέλεσαν θεμελιακό στοιχείο στα ελληνικά συντάγματα της επανάστασης του 1821 και σιγά - σιγά ενσωματώθηκαν στις νομικές διατάξεις όλων των νεότερων κρατών.

Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο τα ατομικά δικαιώματα άρχισαν να εισχωρούν στα οργανωτικά πλαίσια της διεθνούς νομικής τάξης με τη μορφή θεσμών που αποβλέπουν ιδίως στην προστασία ειδικών κατηγοριών: μειονοτήτων, εργαζομένων (ίδρυση του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας κλπ).

Τη βασική αρχή για τη διεθνή προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών αποτελεί ο καταστατικός Χάρτης του Ατλαντικού (1941) ο οποίος έθεσε ως σκοπό του πολέμου κατά του Άξονα (Γερμανία -Ιταλία-Ιαπωνία) την εξασφάλιση της δυνατότητας «όπως οι λαοί ζουν ελεύθεροι από τον φόβο, την ανάγκη και την φτώχεια».

Το ιδεώδες αυτό αποτυπώθηκε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών ο οποίος και ορίζει μεταξύ άλλων ως σκοπό αυτής της διεθνούς οργάνωσης την προαγωγή και ενθάρρυνση του σεβασμού προς «τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες για όλους, χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας και θρησκείας». Το 1948 η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) ψήφισε ένα κείμενο υψίστης σημασίας, την ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ. Ένδειξη της ακτινοβολίας των ατομικών δικαιωμάτων αποτελεί η ψηφοφορία αυτή γιατί σε αυτήν συμμετείχαν κράτη με πολύ διαφορετικά καθεστώτα, παρά τις πολλαπλές παραβιάσεις των δικαιωμάτων αυτών σε διάφορα σημεία του πλανήτη.

Το κύρος της Οικουμενικής Διακήρυξης παραμένει κυρίως ηθικό παρά νομικό, μολονότι είχε και αυστηρότατες νομικές προεκτάσεις και συνέπειες όπως π.χ. για τον συμβατικό καθορισμό των δικαιωμάτων των γυναικών κ.α.

Στις 4 Νοεμβρίου του 1950 υπογράφηκε στη Ρώμη από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης η «Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών» γνωστή και ως Ευρωπαϊκή Διακήρυξη.

Η Ευρωπαϊκή Διακήρυξη δεν έχει την ευρύτητα της Οικουμενικής Διακήρυξης αλλά είναι διεξοδική σε ότι αφορά τις εγγυήσεις και την προστασία των κλασικών ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Το σημαντικό είναι ότι συστήθηκαν διεθνή όργανα ελέγχου για την τήρηση των διατάξεών της. Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Διεθνές Δικαστήριο Ατομικών Δικαιωμάτων είναι οργανώσεις οι οποίες αναγνωρίζονται από πολλά κράτη και έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο την 50ετία που πέρασε στην προάσπιση των ατομικών δικαιωμάτων.

3.3.

Στον Ευρωπαϊκό χώρο από το 1957 και εντεύθεν διαμορφώνονται και μετεξελίσσονται οι τρεις εξειδικευμένες κοινότητες οικονομικού χαρακτήρα (ΕΟΚ, ΕΚΑΧ, ΕΥΡΑΤΟΜ) που οδηγήθηκαν εξελικτικά στην εμβάθυνση των πολιτικών τους, τη διαρκή επέκταση των αρμοδιοτήτων τους και την ενοποίηση των διαδικασιών. Τα κοινοτικά όργανα αποκτούσαν συν τω χρόνω, για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της αποστολής τους, ευρύτερη δικαιοδοσία σε τομείς δράσεις που επεκτείνονται στο σύνολο της καθημερινής ζωής των ευρωπαϊών πολιτών. Έτσι άρχισε να προβάλλει η ανάγκη για την προστασία των δικαιωμάτων του ευρωπαίου πολίτη και κάθε ανθρώπου που ζει στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέναντι στην διευρυνόμενη κοινοτική εξουσία.

Απάντηση σ' αυτή την πρόκληση δόθηκε από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, 1991 (Άρθρο 6 της Συνθήκης) και έπειτα από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, 1996 (Άρθρο 6 της Συνθήκης) για την Ευρωπαϊκή Ένωση όπου πλέον η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου αναδεικνύεται σε συνιστώσα του θεσμικού οικοδομήματος της ΕΕ.

Η Σύνοδος Κορυφής της Νίκαιας (7.12.2000) ενέκρινε τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΧΘΔ). (Βλέπε Παράρτημα). Ο ΧΘΔ, στον οποίο η Σύνοδος προσέδωσε Διακηρυκτικό χαρακτήρα, είναι το πρώτο κείμενο «συνταγματικής» υφής της Ε.Ε. γιατί καταγράφει με πληρότητα τα δικαιώματα των Ευρωπαίων πολιτών και όσων διαμένουν νόμιμα στο έδαφος της Ε.Ε. σε όλες τις εκφάνσεις του ιδιωτικού και του δημοσίου βίου τους.

Ο ΧΘΔ, προστατεύει, πρώτα από όλα, θεμελιώδη δικαιώματα που ανήκουν στις τρεις κατηγορίες δικαιωμάτων: ΑΤΟΜΙΚΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΑ και ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ. Το ενδιαφέρον του εκτείνεται και προς ορισμένα νέα δικαιώματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν

προβλήματα που σχετίζονται με την εκρηκτική ανάπτυξη της σύγχρονης τεχνολογίας.

Στις 29.10.2004 στη Ρώμη υπογράφεται από τους αρχηγούς των κρατών μελών της Ε.Ε. το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (Ε.Σ.) δηλαδή η Συνταγματική Συνθήκη κατά τους περισσότερο έγκριτους συνταγματολόγους η οποία σήμερα βρίσκεται στη διαδικασία επικύρωσής της από τα κράτη –μέλη (είτε με αποφάσεις των κοινοβουλίων είτε με δημοψηφίσματα). Στο υπό επικύρωση Ε.Σ. (το μέλλον του οποίου μετά τα αρνητικά δημοψηφίσματα σε Γαλλία, Ολλανδία είναι άδηλο) προωθείται η εγγύηση του σεβασμού ορισμένων κοινών αξιών και ενός ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου, με την ιθαγένεια της Ε.Ε. προσδιορίζονται τα πολιτικά δικαιώματα του Ευρωπαίου πολίτη και ο ΧΘΔ «συνταγματοποιείται».

3.4.

Στην Ελλάδα μετά την πτώση της χούντας το 1974 προωθείται νέο Σύνταγμα που λαμβάνει την οριστική του μορφή το 1975 και υφίσταται δυο αναθεωρήσεις το 1986 και το 2001.

Τα Άρθρα 4 έως 25 που αναφέρονται στα ατομικά δικαιώματα (βλέπε Παράρτημα) είναι, γενικά, σε προωθημένη κατεύθυνση σε ό,τι αφορά το σύγχρονο και προοδευτικό τους χαρακτήρα και σε σύγκριση με τα αντίστοιχα των άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Συγκρίνατε την Οικουμενική Διακήρυξη και το Ελληνικό Σύνταγμα (ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα) και προσδιορίσατε αν στην κάλυψη των δικαιωμάτων υπάρχουν παραλείψεις στο Ελληνικό Σύνταγμα.

Επισημάνατε τα νέα δικαιώματα που έχουν εν τω μεταξύ προστεθεί κατά την 50ετία που πέρασε (βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ και τα δύο κείμενα).

4.2.

Στο Παράρτημα (7.5.2) υπάρχει το κείμενο «Καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής Ανθρώπινων Δικαιωμάτων για την ΕΛΛΑΔΑ που προκύπτει από τις υποχρεώσεις της χώρας μας στη βάση της κύρωσης του ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (CCPR) του ΟΗΕ.

Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Η πρώτη να εξετάσει το κεφ. «Θετικοί παράγοντες» και η δεύτερη το κεφ. «Κύρια θέματα ανησυχιών και συστάσεις». Επισημάνετε σημεία από τις διαπιστώσεις που η Επιτροπή κάνει τα οποία έχουν ένα πραγματικό ενδιαφέρον για εσάς. Αποτιμείστε αν αντίστοιχα γεγονότα, παραβίασης ή μη τήρησης των δικαιωμάτων, με αυτά που αναφέρονται στην έκθεση έχουν υποπέσει στην αντίληψή σας.

4.3.1.

Χωριστείτε σε 4 ομάδες και εξετάσετε η κάθε μια πώς στα Κυβερνητικά Προγράμματα για όλους τους τομείς που η ΝΔ προετοίμασε το 2004, εν όψει διακυβέρνησης της χώρας, αντανakλώνται τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα (Βλέπε στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ τις ιστοσελίδες των κομμάτων)

4.3.2.

Χωριστείτε σε 4 ομάδες και εξετάσετε η κάθε μία, πώς και αν τα 3 κοινοβουλευτικά κόμματα της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ) στα προγραμματικά τους κείμενα αντιμετωπίζουν τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα.

Παρουσιάστε και συγκρίνετε που το κάθε ένα κόμμα δίνει ιδιαίτερο βάρος.

(Βλέπε στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ τις ιστοσελίδες των κομμάτων).

4.4.

Συγκρίνατε τον ΧΘΔ με το Ελληνικό Σύνταγμα και επισημάνετε σημεία όπου κατά τη γνώμη σας υπάρχει ταύτιση, ή σχεδόν, είναι πιο προωθημένα – πιο ριζοσπαστικά το ένα σε σύγκριση με το άλλο ή τέλος δεν υπάρχει αναφορά στο ένα σε σχέση με το άλλο.

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ ✓

5.1. Δίκαιο:

Το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν τις σχέσεις των ανθρώπων που ζουν οργανωμένοι σε μια κοινωνία. Πηγές δικαίου είναι οι νόμοι και τα έθιμα.

5.2. Ατομικά δικαιώματα (α.δ.)

Με τον όρο αυτόν νοείται το σύνολο των συνταγματικών εγγυήσεων που παρέχονται στο άτομο ως άνθρωπο γενικά ή ως μέλος ομάδας ή ομάδων ότι ορισμένες του καταστάσεις, ιδιότητες, δυνατότητες ή εκδηλώσεις, αναγνωρισμένες από την έννομη τάξη ως δικαιώματα, απολαμβάνουν επαυξημένης συνταγματικής προστασίας και υποχρεώ-

νουν συνεπώς όλες τις κρατικές εξουσίες, ακόμα και της νομοθετικής είτε να απέχουν από ενέργειες που θα παρεμπόδιζαν την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων είτε να προβαίνουν σε θετικές παροχές, ιδιαίτερα προς τις ασθενέστερες κοινωνικές κατηγορίες (μητέρες, παιδιά, εργαζόμενους κλπ.).

Τα α.δ. διατυπώνονται κυρίως με αρνητικό περιεχόμενο και εκφράζουν την αποχή της εξουσίας από επεμβάσεις σ' ένα συγκεκριμένο χώρο αυτοκαθαρισμού ή ανάπτυξης δραστηριότητας.

Προσωπική ασφάλεια, Άσυλο κατοικίας, Δικαίωμα του συνέρχεσθαι, Δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, Ανεξιθρησκεία, Ελευθερία έκφρασης, Ελευθερία ακαδημαϊκή, ιδιοκτησία, Απόρρητο επιστολών.

5.3. Πολιτικά Δικαιώματα:

Το σύνολο των δικαιωμάτων που έχουν οι πολίτες για τη συμμετοχή τους, έμμεσα ή άμεσα, στη διοίκηση των κοινών. Είναι δηλαδή το δικαίωμα της ψήφου, το δικαίωμα να είναι κανείς ένορκος, δημόσιος υπάλληλος, εκδότης εφημερίδας κλπ. Τα δικαιώματα αυτά χαρακτηρίζονται ως ενεργητικά.

5.4. Κοινωνικά δικαιώματα:

Τα πιο ρευστά και αμφίβολα γιατί δεν υπάρχουν δυνατότητες εξαναγκασμού. Αναφέρονται κυρίως στη μέριμνα και τη φροντίδα του κράτους σε ορισμένους τομείς βασικής σημασίας. Καθιερώνουν καθήκοντα του κράτους απέναντι στους πολίτες, για την παιδεία, την εργασία, την προστασία της οικογένειας, της βρεφικής και παιδικής ηλικίας, του περιβάλλοντος.

5.5. Γενικά

τα δικαιώματα συμπληρώνονται με τις διακηρύξεις και τις γενικές εξαγγελίες, οι οποίες όμως δεν έχουν δύναμη δεσμευτική και δεν υλοποιούνται αν δεν υπάρχουν οι σχετικές ουσιαστικές προϋποθέσεις. Εκφράζουν ωστόσο μια πρόθεση που δημιουργεί ένα κλίμα ικανό να επιδράσει με την κατάλληλη καλλιέργειά τους.

Δυνατότητα **γενικής αναστολής** των ατομικών δικαιωμάτων έχουμε στην περίπτωση έκτακτης ανάγκης από εξωτερικούς ή εσωτερικούς κινδύνους μετά την τήρηση της συνταγματικά προβλεπόμενης διαδικαιοδοτικής διαδικασίας.

5.6.

Ο όρος **θεμελιώδη δικαιώματα** αναδεικνύει τον θεμελιακό τους χαρακτήρα για την όλη έννομη τάξη.

Ο όρος **ανθρώπινα δικαιώματα**, του οποίου γίνεται εκτεταμένη χρήση διεθνώς, αφήνει να εννοηθεί ότι αυτά είναι κατά κάποιο τρόπο έμφυτη ιδιότητα της ανθρώπινης ύπαρξης και απόρροια ενός «φυσικού δικαίου».

Ο όρος **συνταγματικές ελευθερίες**, τονίζει όπως και οι συναφείς όροι **ατομικές** ή **δημόσιες ελευθερίες**, την εξασφάλιση ενός πεδίου ελεύθερης ύπαρξης και δράσης τού ατόμου από αυθαίρετες επεμβάσεις της κρατικής εξουσίας.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



6.1.1. Ιστοσελίδες Ελληνικών Οργανώσεων

© Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Επικοινωνία:

<http://www.hlhr.gr/index-el.htm>

E-mail: hlhr@hlhr.gr

Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

emd@hlhr.gr - European Migration Dialogue

Διεύθυνση: *Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου*

Κριεζώτου 6, Αθήνα 10671

Fax: 210 - 360129, 00302103634437

Διάδοση, υπεράσπιση και ανάπτυξη των αρχών που αναγνωρίζουν στο άτομο θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες. Παροχή ηθικής και νομικής βοήθειας σε περιπτώσεις που παραβιάστηκαν τα δικαιώματα του ανθρώπου είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό.

© Συνήγορος του Πολίτη - (The Greek Ombudsman)

<http://www.synigoros.gr>

© ΚΕΜΟ - Κέντρο Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων

(Research Centre for Minority Groups)

<http://www.kemo.gr/gr/index.asp>

© Ι.ΜΕ.ΠΟ. - Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής

<http://www.imepo.gr/intro-eng.php>

© ΑΡΣΙΣ - Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων (ARSIS)

www.arsis.gr

© ΕΣΠ - Ελληνικό Συμβούλιο Για Τους Πρόσφυγες

(GCR - Greek Council For Refugees)

www.gcr.gr

© ΚΕ.Θ.Ε.Α. - Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων

(Therapy Center for Dependent Individuals)

www.kethea.gr

© Γραφείο της Κοινωνίας των Πολιτών

<http://www.civilsociety.gr>

◎ ACT UP

Νικηταρά 8-10, Τ.Κ. 10678

Αθήνα

τηλ. 210 3303306, 3305500, fax. 210 3305500

actupgr@in.gr

Επικοινωνία: Δαρεμάς Γιάννης, Καμπουράκης Κωνσταντής, Στρεμέ-
νος Σπύρος

Αντιρατσιστική ΜΚΟ, ασχολείται επίσης με AIDS, anti-
trafficking.

◎ Action Aid

Φαλήρου 52, Τ.Κ. 11741, Κουκάκι, Αθήνα

τηλ. 210 9212321, fax (+30) 210 9212376

mail@actionaid.gr

www.actionaid.org

Ομάδα ανεξάρτητων αναπτυξιακών οργανισμών με κοινή διεθνή
ταυτότητα που εργάζονται για την εξάλειψη της φτώχειας και
της αδικίας.

◎ SOS Ρατσισμός

Αθήνα

fax 210 3647669

Επικοινωνία: Ανδριανή Μαρδάκη

Στόχος η ενημέρωση και η πρόταση λύσεων για τους μετανάστες
και τις μειονότητες.

◎ Διεθνής Αμνηστία

Σινα 30, Τ.Κ. 10672, Αθήνα

τηλ. 210 3613200, 3600628, fax. 210 3638016

athens@amnesty.gr

www.amnesty.gr

Επικοινωνία: κ. Κουβαράς (τηλ. 210 3600087)

Οργάνωση για τη μη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

◎ Δρόμοι Ζωής

Κανάρη 20, Τ.Κ. 18538

Πειραιάς

τηλ. 210 4516903, fax 210 4516903

dromi@panafonet.gr

© Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Νεόφυτου Βάμβα 6, Τ.Κ. 10674
τηλ. 210 7233221, fax 210 7233217
info@nchr.gr
www.nchr.gr

Η ΕΕΔΑ αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που συνεστήθη σύμφωνα με τις Αρχές του Παρισιού

Σκοπός της ΕΕΔΑ είναι η συνεχής επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όλων όσων ζουν στην ελληνική επικράτεια.

© Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι

http://www.greekhelsinki.gr/Minorities_of_Greece.htm
Τ.Θ. 60820, Τ.Κ. 15304
Γλυκά Νερά
τηλ. 210 3472259, fax. 210 6018760
office@greekhelsinki.gr, antonia@greekhelsinki.gr
www.greekhelsinki.gr
Επικοινωνία: κ. Δημητράς

© Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Λυκαβηττού 1, Τ.Κ. 10672, Αθήνα
τηλ. 210 3637455, 3613527, fax. 210 3622454
info@mfhr.gr, marangopoulos@mfhr.gr, secretariat@mfhr.gr
library@mfhr.gr
www.mfhr.gr

Έρευνα, μελέτη, προάσπιση, διαφύλαξη δικαιωμάτων. Ενίσχυση εκπαίδευσης και επιμόρφωσης πάνω σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

© Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού

Λ. Παπανδρέου 2, Παλαιό Χατζηκώστα, Μώλος, Τ.Κ. 45444
Ιωάννινα
τηλ. 26510 78810, 72378, κιν. 6944644090, fax. 26510 72378
cvme@ioa.forthnet.gr
Επικοινωνία: κ. Μπιλανάκης

Προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων και υποστήριξη ατόμων που υπήρξαν θύματα παραβιάσεών τους.

© ANTIΓΟΝΗ (EUMC National Focal Point)

**Κέντρο Πληροφόρησης & Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό,
την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη-Βία**

Περ. Σταύρου 11, Τ.Κ. 11524, Αθήνα
τηλ. 210 6801486, fax 210 6839136
info@antigone.gr, www.antigone.gr

© **Κέντρο Προάσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ΚΕ.Π.Α.Δ.**

Λεμπέση 3, Μακρυγιάννη
Αθήνα
τηλ.210 9210977, fax 210 9246056
info@kepad.gr
www.kepad.gr
Επικοινωνία: Μαρία Βασιλείου

© **Συντονιστικό Αντιρατσιστικών Οργανώσεων
και Κοινοτήτων Μεταναστών**

<http://tools.hol.gr/online/HOLOfTools/index.aspx>
Βαλτετσίου 35
Αθήνα
τηλ. 210 3813928

© **Τουρκική Μειονοτική Κίνηση για τα Ανθρώπινα
και Μειονοτικά Δικαιώματα**

Όθωνος 5, Τ.Κ. 69100
Κομοτηνή
τηλ. 25310 20660, fax 25310 37759
dede@otenet.gr
www.trakuyaninsesi.com

Επικοινωνία: Αμπντούλ Χαλίμ Δεδέ
Ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα των προσφύγων και
μεταναστών. Παρέχουν νομική υποστήριξη σ' αυτές τις ομάδες.

6.1.2. Ιστοσελίδες Διεθνών Οργανώσεων

© **Fédération Internationale des Droits de l'Homme**

www.fidh.org

© **Council of Europe** www.coe.fr

© **UN High Commissioner for Human Rights** www.unhchr.ch

© **European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia
(EUMC)** <http://eumc.eu.int>

- ◎ **European Commission against Racism and Intolerance (ECRI)**, http://www.coe.int/T/E/human_rights/Ecri/1-ECRI
- ◎ **ECHR -European Court for Human Rights**
<http://www.echr.coe.int/echr>
- ◎ **The Court of Justice of the European Communities**
<http://www.curia.eu.int/>
- ◎ **Organization for security and co-operation in Europe**
<http://www.osce.org/>
- ◎ **The Migration Policy Group, www.fhit.org/mpg**
Minority Rights Group International (MRG)
www.minorityrights.org
- ◎ **International Organization for Migration (IOM)**
www.iom.ch/iom/
- ◎ **World Conference against racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance,**
<http://www.un.org/WCAR/>
- ◎ **European Network Against Racism**
<http://www.enar-eu.org/>
- ◎ **UNITED - anti-racism network**
<http://www.united.non-profit.nl>
- ◎ **Human Rights Watch, www.hrw.org**
- ◎ **Refugees International, <http://www.refintl.org>**

6.2. Βιβλία

- Αλιβιζάτος Ν., *Οι πολιτικοί θεσμοί σε κρίση 1922-1974*, Αθήνα, 1983.
- Αλιβιζάτος Ν., *Ο αβέβαιος εκσυγχρονισμός και η θολή συνταγματική αναθεώρηση*, Αθήνα, 2001.
- Εγκυκλοπαίδεια Νέα Δομή, Λήμμα ΔΙΚΑΙΩΜΑ, σελ.207-209, Αθήνα, 1997.
- Εγκυκλοπαίδεια ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ-ΠΑΙΔΕΙΑ, Λήμμα ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, ηλεκτρονική μορφή, Αθήνα, 2005.

- Κοντιάδης Ε., *Ο νέος συνταγματισμός και τα θεμελιώδη δικαιώματα μετά την αναθεώρηση*, Αθήνα, 2002.
- Κουκιάδης Ιωαν., *Η Κοινωνική Ευρώπη*, Αθήνα, 2005.
- Μάνεσης Αρ., *Ατομικές ελευθερίες*, Θεσ/νίκη, 1982.
- Παπαδημητρίου Γ., *Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Σταθμός στη θεσμική ωρίμανση της Ε.Ε.*, Αθήνα, 2001.
- Περράκης Στ., *Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου*, Αθήνα, 1986.
- Τασόπουλος Γ., *Το ηθικοπολιτικό θεμέλιο του Συντάγματος*, Αθήνα-Κομοτηνή, 2001.
- Τσίρος Η., *Η συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος του απορρήτου της επικοινωνίας*, Αθήνα – Κομοτηνή, 2002.
- Χρυσόγονος Κ., *Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα*, Αθήνα, 2002.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



7.1. Σύνταγμα της Ελλάδας (ΦΕΚ 284 Α/18.12.2001)

Βλέπε πλήρες κείμενο:

<http://www.parliament.gr/politeuma/default.asp>

Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα

- Άρθρο 4 - (Ισότητα των Ελλήνων)
- Άρθρο 5 - (Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας)
- Άρθρο 5Α
- Άρθρο 6 - (Παράνομη κατακράτηση)
- Άρθρο 7 - (Ποινή και έγκλημα χωρίς νόμο)
- Άρθρο 8 - (Δικαίωμα νόμιμου δικαστή)
- Άρθρο 9 - (Άσυλο της κατοικίας)
- Άρθρο 9Α
- Άρθρο 10 - (Δικαίωμα αναφοράς)

- Άρθρο 11 - (Δικαίωμα συνάθροισης)
- Άρθρο 12 - (Δικαίωμα συνεταιρισμού)
- Άρθρο 13 - (Θρησκευτική Ελευθερία)
- Άρθρο 14 - (Ελευθερία του Τύπου)
- Άρθρο 15 - (Κινηματογράφος, φωτογραφία, ραδιοφωνία, τηλεόραση)
- Άρθρο 16 - (Παιδεία, τέχνη, επιστήμη)
- Άρθρο 17 - (Προστασία της ιδιοκτησίας, απαλλοτρίωση)
- Άρθρο 18 - (Προστασία της ιδιοκτησίας, ειδικές περιπτώσεις, επίταξη)
- Άρθρο 19 - (Απόρρητο επιστολών)
- Άρθρο 20 - (Δικαίωμα έννομης προστασίας)
- Άρθρο 21 - (Προστασία οικογένειας, γάμου, μητρότητας και παιδικής ηλικίας)
- Άρθρο 22 - (Προστασία της εργασίας)
- Άρθρο 23 - (Συνδικαλιστική ελευθερία)
- Άρθρο 24 - ((Προστασία του περιβάλλοντος)
- Άρθρο 25 - (Προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων)

7.2. Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 364 της 18/12/2000 σ. 0001 - 0022)

Βλέπε πλήρες κείμενο:

<http://europa.eu/scadplus/leg/el/s20000.htm>

7.3. Συνταγματική Συνθήκη Ε.Ε. (ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ)

- Άρθρο 39

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

- Άρθρο 40

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές

- Άρθρο 41

Δικαίωμα χρηστής διοίκησης

- Άρθρο 42

Δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα

- Άρθρο 43

Διαμεσολαβητής

- Άρθρο 44

Δικαίωμα αναφοράς

- Άρθρο 45

Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής

- Άρθρο 46

Διπλωματική και προξενική προστασία

7.4. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1948)

Βλέπε το πλήρες κείμενο των 30 Άρθρων:

<http://www.unhchr.ch/udhr/lang/grk.htm>

7.5.1. Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΟΗΕ)

Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα είναι μια συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών βασισμένη στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, που δημιουργήθηκε το 1966 και μπήκε σε ισχύ στις 23 Μαρτίου 1976.

Βλέπε το πλήρες κείμενο των 53 άρθρων:

http://www.ekloges.com.cy/nqcontent.cfm?tt=article&a_id=1601

7.5.2. Καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής Ανθρώπινων Δικαιωμάτων για την ΕΛΛΑΔΑ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (CCPR) (ΟΗΕ)

CCPR/CO/83/GRC

31 Μαρτίου 2005

Πρωτότυπο: Αγγλικά

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ογδοηκοστή Τρίτη σύνοδος**ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 40 ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ****ΕΛΛΑΔΑ**

1. Η Επιτροπή Ανθρώπινων Δικαιωμάτων εξέτασε την αρχική έκθεση της Ελλάδας (CCPR/C/GRC/2004/1) κατά τις συνεδριάσεις της υπ' αριθμ. 2267 και 2269, στις 22 και 23 Μαρτίου 2005 (CCPR/C/SR. 2267-2269). Κατά τη 2279^η συνεδρίασή της, στις 31 Μαρτίου 2005, υιοθέτησε τις ακόλουθες καταληκτικές παρατηρήσεις (βλέπε CCPR/C/SR.2279).

A. Εισαγωγή

2. Η Επιτροπή καλοδέχεται την αρχική έκθεση της Ελλάδας και τις εκτενείς γραπτές και προφορικές απαντήσεις που έδωσε η αντιπροσωπεία στον κατάλογο των θεμάτων. Μολονότι η Επιτροπή σημειώνει με λύπη της ότι η έκθεση κατατέθηκε με καθυστέρηση σχεδόν έξι ετών, εκφράζει την εκτίμησή της για τον εποικοδομητικό διάλογο με το Κράτος μέλος.

B. Θετικοί παράγοντες

3. Η Επιτροπή καλοδέχεται το γεγονός ότι το ελληνικό Σύνταγμα προβλέπει την άμεση εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα στην εσωτερική νομοθεσία, και σημειώνει τις προσπάθειες που γίνονται για τη διάδοση του Συμφώνου και τη νομολογία της Επιτροπής στα μέλη του Δικαστικού σώματος.
4. Η Επιτροπή καλοδέχεται την υιοθέτηση του Νόμου 3169/2003 για την «Οπλοφορία, χρήση πυροβόλων όπλων από αστυνομικούς, εκπαίδευσή τους σε αυτά και άλλες διατάξεις» και ενός Κώδικα Δεοντολογίας του Αστυνομικού που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, οδηγίες για τη σύλληψη και την κράτηση.
5. Η Επιτροπή καλοδέχεται την πρόσφατη ψήφιση από τη Βουλή ενός νόμου για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξάρτητα από φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία ή γενετήσιο προσανατολισμό.
6. Η Επιτροπή καλοδέχεται το νομοθετικό πλαίσιο και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, τα οποία υιοθετήθηκαν για την πρόληψη και την τιμωρία του εγκλήματος αυτού και για την παροχή αρωγής στα θύματα.

Γ. Κύρια θέματα ανησυχιών και συστάσεις

7. Παρά την ύπαρξη ποικιλίας προγραμμάτων για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, η Επιτροπή οικτίζει την επικρατούσα ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών και την απουσία συγκεκριμένων διατάξεων για την ενδοοικογενειακή βία, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού μέσα στο γάμο, στον ισχύοντα ποινικό κώδικα. (άρθρα 3 και 7)

Η Επιτροπή συνιστά στο Κράτος μέλος να λάβει μέτρα ώστε να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση για το πρόβλημα της ενδοοικογενειακής βίας και να προστατέψει τα θύματα και να συμπεριλάβει συγκεκριμένες διατάξεις για την ενδοοικογενειακή βία στην ποινική του νομοθεσία.

8. Η Επιτροπή ανησυχεί για τα προσκόμματα που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν οι μουσουλμάνες γυναίκες ως αποτέλεσμα της μη εφαρμογής της γενικής νομοθεσίας της Ελλάδας στη μουσουλμανική μειονότητα αναφορικά με θέματα όπως ο γάμος και η κληρονομιά (άρθρα 3 και 23).

Η Επιτροπή παροτρύνει το Κράτος μέλος να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση των μουσουλμάνων γυναικών για τα δικαιώματά τους και τα ένδικα μέσα και να διασφαλίσει ότι επωφελούνται από τις διατάξεις του ελληνικού αστικού δικαίου.

9. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για αναφερόμενες περιπτώσεις δυσανάλογης χρήσης βίας από την αστυνομία, περιλαμβανομένων θανατηφόρων πυροβολισμών και κακομεταχείρισης την ώρα της σύλληψης και κατά τη διάρκεια της αστυνομικής κράτησης. Η αστυνομική βία κατά των μεταναστών και των Ρομά φαίνεται να είναι επαναλαμβανόμενη. Η Επιτροπή ανησυχεί εξίσου για την αναφερόμενη αποτυχία του δικαστικού και του διοικητικού συστήματος να αντιμετωπίσουν άμεσα και αποτελεσματικά τέτοιες υποθέσεις και για την επιείκεια των δικαστηρίων στις ελάχιστες υποθέσεις όπου όργανα επιβολής του νόμου έχουν καταδικαστεί (άρθρα 2 και 7).

α) Το Κράτος μέλος πρέπει να θέσει ένα τέλος στην αστυνομική βία χωρίς καθυστέρηση. Πρέπει να αυξήσει τις προσπάθειές του ώστε να διασφαλίσει ότι η εκπαίδευση για την απαγόρευση των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης, καθώς επίσης και η ευαισθητοποίηση σε θέματα φυλετικών διακρίσεων, περιλαμβάνονται στην επιμόρφωση του προσωπικού επιβολής του νόμου.

β) Το Κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίσει ότι όλες οι μορφές βασανιστηρίων, κακομεταχείρισης και δυσανάλογης χρήσης βίας από αστυνομικούς ερευνώνται πλήρως και άμεσα, ότι όσοι κηρύσσονται ένοχοι τιμωρούνται σύμφωνα με νόμους που διασφαλίζουν ότι οι ποινές είναι σύμφωνες με τη βαρύτητα του αδικήματος, και ότι παρέχεται αποζημίωση στα θύματα ή στις οικογένειές τους. Η Επιτροπή ζητά από το Κράτος μέλος να της παράσχει λεπτομερή στατιστικά στοιχεία, με ανάλυση κατά φυλετική και ε-

θνοτική καταγωγή των ατόμων που υπέστησαν χρήση βίας, για τις μηνύσεις που αφορούν υποθέσεις βασανιστηρίων, κακομεταχείρισης και δυσανάλογης χρήσης βίας από την αστυνομία, συμπεριλαμβανομένου του αποτελέσματος των ερευνών για τις υποθέσεις αυτές.

γ) Το Κράτος μέλος πρέπει να ενημερώσει την Επιτροπή για την πρόοδο που σημειώθηκε στην αναθεώρηση του παρόντος Πειθαρχικού Δικαίου των αστυνομικών, και για το θεσμικό ρόλο, τη δικαιοδοσία και τον απολογισμό των οργάνων που ασχολούνται με τις μηνύσεις κατά της αστυνομίας.

10. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η Ελλάδα αποτελεί βασική δίοδο διέλευσης για την εμπορία ανθρώπων, καθώς και χώρα προορισμού. Ενώ καλοδέχεται τις προσπάθειες που καταβάλλει το Κράτος μέλος για να καταπολεμήσει αυτή τη μάστιγα, συνεχίζει να ανησυχεί, ιδιαίτερα για την αναφερόμενη έλλειψη αποτελεσματικής προστασίας των θυμάτων, πολλά από τα οποία είναι γυναίκες και παιδιά, περιλαμβανομένων και των μηχανισμών προστασίας μαρτύρων (άρθρα 3, 8 και 24).

α) Το Κράτος μέλος πρέπει να συνεχίσει να λαμβάνει μέτρα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, που αποτελεί παραβίαση πολλών δικαιωμάτων του Συμφώνου, περιλαμβανομένων των άρθρων 3 και 24. Πρέπει να προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων της εμπορίας, με το να έχουν δυνατότητα προσφυγής σε καταφύγια καθώς επίσης και ευκαιρία να καταθέτουν στις ποινικές και αστικές διαδικασίες κατά των ατόμων που ευθύνονται για την εμπορία.

β) Η Επιτροπή παροτρύνει το Κράτος μέλος να προστατεύει τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά και να αποφεύγει να αφήνει ελεύθερα μέσα στο γενικό πληθυσμό τέτοια παιδιά χωρίς επιτήρηση. Η απουσία κοινωνικής προστασίας παιδιών αυξάνει τον κίνδυνο εμπορίας τους και εκθέτει τα παιδιά σε άλλους κινδύνους. Το Κράτος μέλος πρέπει να διενεργήσει δικαστική ανάκριση για τα περίπου 500 παιδιά που εξαφανίσθηκαν από το ίδρυμα της Αγίας Βαρβάρας την περίοδο μεταξύ 1998 και 2002, και να παράσχει πληροφορίες στην Επιτροπή για το αποτέλεσμα της ανάκρισης.

11. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για αναφορές ότι αλλοδαποί χωρίς χαρτιά κρατούνται σε υπερπλήρεις χώρους κράτησης με άσχημες συνθήκες διαβίωσης και υγιεινής, δεν ενημερώ-

νονται για τα δικαιώματά τους και στερούνται οποιουδήποτε αποτελεσματικού τρόπου επικοινωνίας με τις οικογένειες και τους δικηγόρους τους (άρθρο 10).

Το Κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίσει οι αλλοδαποί χωρίς χαρτιά να κρατούνται σε χώρους με κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης και υγιεινής, να ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματός τους να ασκήσουν έφεση και να υποβάλλουν μηνύσεις, και να τους παρέχεται αποτελεσματικός τρόπος επικοινωνίας με τις οικογένειες και το νομικό τους σύμβουλο.

12. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για το συνωστισμό και τις άσχημες συνθήκες που επικρατούν σε μερικές φυλακές (άρθρο 10).

Μολονότι σημειώνει τις προσπάθειες του Κράτους μέλους στο θέμα αυτό, η Επιτροπή συνιστά στο Κράτος μέλος να συνεχίσει να λαμβάνει μέτρα ώστε να αντιμετωπίσει παρόμοια προβλήματα, εξετάζοντας, μεταξύ άλλων, μέτρα εναλλακτικά της φυλάκισης.

13. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για τις διατάξεις του αστικού δικαίου που φαίνεται να επιτρέπουν τη φυλάκιση κάποιου οφειλέτη όταν δεν εξοφλεί το χρέος του. Παρά την ερμηνευτική χρήση από το Κράτος μέλος του Συμφώνου που μετριάζει αυτή τη νομοθετημένη διάταξη, ο νόμος αυτός ενδέχεται να εφαρμοστεί κατά τρόπο ασύμβατο με το άρθρο 11 του Συμφώνου (άρθρο 11).

Το Κράτος μέλος πρέπει να εναρμονίσει πλήρως τη νομοθεσία του με τις ουσιαστικές υποχρεώσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 11 του Συμφώνου.

14. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για αναφερόμενες διακρίσεις σε βάρος μελών μειονοτικών θρησκειών, περιλαμβανομένου και του τομέα της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, οι μαθητές των δημόσιων σχολείων υποχρεώνονται να παρακολουθούν μαθήματα για την Ορθόδοξη Χριστιανική θρησκεία και μπορούν να απαλλαγούν μόνο αφού δηλώσουν τη θρησκεία τους (άρθρο 18 του Συμφώνου).

α) Το Κράτος μέλος πρέπει να λάβει μέτρα ώστε να εξασφαλίσει τον πλήρη σεβασμό για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες κάθε θρησκευτικής κοινότητας σύμφωνα με το Σύμφωνο.

β) Η Επιτροπή ενθαρρύνει το Κράτος μέλος να συμβουλευτεί τους εκπροσώπους των μειονοτικών θρησκειών, ώστε να βρεθούν πρακτικές λύσεις που θα επιτρέπουν τη θρησκευτική διδασκαλία σε όσους επιθυμούν να τους δοθούν τέτοιες ευκαιρίες. Μαθητές που δεν επιθυμούν να παρακολουθούν μαθήματα θρησκευτικής εκπαίδευσης δεν θα πρέπει να υποχρεώνονται να δηλώνουν τη θρησκεία τους.

15. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της γιατί η διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας για τους αντιρρησίες συνείδησης είναι πολύ μεγαλύτερη από τη στρατιωτική θητεία, και γιατί η αξιολόγηση των αιτήσεων για παρόμοια υπηρεσία βρίσκεται υπό τον αποκλειστικό έλεγχο του Υπουργείου Άμυνας (άρθρο 18).

Το Κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίσει ότι η διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας δεν έχει τιμωρητικό χαρακτήρα, και πρέπει να εξετάσει την ανάθεση της αξιολόγησης των αιτήσεων των αντιρρησιών συνείδησης σε πολιτικές αρχές.

16. Ενώ σημειώνει ότι έχει κατατεθεί στη Βουλή τροπολογία για την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για αναφερόμενη ευρεία χρήση της σωματικής τιμωρίας των παιδιών στα σχολεία. (άρθρο 24)

Η Επιτροπή συνιστά στο Κράτος μέλος να απαγορεύσει όλες τις μορφές βίας κατά των παιδιών οπουδήποτε και αν συμβαίνει, περιλαμβανομένης της σωματικής τιμωρίας στα σχολεία, και να καταβάλει προσπάθειες ενημέρωσης του κοινού για την κατάλληλη προστασία των παιδιών από τη βία.

17. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για αναφερόμενη παραμέληση της κατάστασης των ασυνόδευτων ανήλικων αιτούντων άσυλο ή παράνομα διαμενόντων στη χώρα (άρθρο 24).

Η Επιτροπή συνιστά στο Κράτος μέλος να αναπτύξει διαδικασίες αντιμετώπισης των συγκεκριμένων αναγκών των ασυνόδευτων παιδιών που δεν είναι πολίτες της χώρας, και να διασφαλίσει το

καλύτερο συμφέρον τους κατά τη διάρκεια των όποιων ενεργειών για τη μετανάστευση ή την απέλαση ή άλλων συναφών.

18. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της γιατί οι Ρομά συνεχίζουν να βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση σε πολλές πτυχές της ζωής τους που καλύπτονται από το Σύμφωνο (άρθρα 26 και 27).

α) Το Κράτος μέλος πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές του ώστε να βελτιώσει την κατάσταση των Ρομά κατά τρόπο που να σέβεται την πολιτιστική τους ταυτότητα, και συγκεκριμένα με την υιοθέτηση θετικών μέτρων για τη στέγαση, την εργασία, την εκπαίδευση και τις κοινωνικές υπηρεσίες.

β) Το Κράτος μέλος πρέπει να υποβάλλει λεπτομερείς πληροφορίες για τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς υπεύθυνους για την ανάπτυξη και την ευημερία των Ρομά.

19. Η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για αναφερόμενες συνεχιζόμενες διακρίσεις σε βάρος ατόμων στη βάση του γενετήσιου προσανατολισμού τους (άρθρα 17 και 26).

Το Κράτος μέλος πρέπει να παράσχει ένδικο μέτρα κατά των πρακτικών διακρίσεων στη βάση του γενετήσιου προσανατολισμού, καθώς και μέτρα ενημέρωσης για την αντιμετώπιση προτύπων προκατάληψης και διακρίσεων.

20. Η Επιτροπή σημειώνει τη δέσμευση του Κράτους μέλους ότι όλοι οι πολίτες στην Ελλάδα πρέπει να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα, ανεξάρτητα από τη θρησκεία ή την εθνοτική καταγωγή. Ωστόσο, η Επιτροπή σημειώνει με ανησυχία την προφανή απροθυμία της κυβέρνησης να επιτρέψει σε οποιεσδήποτε ιδιωτικές ομάδες ή ενώσεις να χρησιμοποιούν τίτλους ενώσεων που περιλαμβάνουν την ονομασία «τουρκικός» ή «μακεδονικός», απροθυμία που έχει τη βάση της στον ισχυρισμό του Κράτους μέλους ότι δεν υπάρχουν άλλες εθνοτικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες στην Ελλάδα εκτός από τους Μουσουλμάνους στη Θράκη. Η Επιτροπή σημειώνει ότι τα άτομα που ανήκουν σε τέτοιες μειονότητες έχουν, σύμφωνα με το Σύμφωνο, το δικαίωμα να απολαμβάνουν το δικό τους πολιτισμό, να ομολογούν και να ασκούν τις δικές τους θρησκευτικές πεποιθήσεις, και να χρησιμοποιούν τη δική τους γλώσσα από κοινού με τα άλλα μέλη της ομάδας τους (άρθρο 27).

Το Κράτος μέλος πρέπει να αναθεωρήσει την πρακτική του στη βάση του Άρθρου 27 του Συμφώνου.

21. Η Επιτροπή ορίζει την 1^η Απριλίου 2009 ως ημερομηνία για την κατάθεση της δεύτερης περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας. Ζητά τη δημοσίευση και την ευρεία διάδοση σε ολόκληρη τη χώρα τόσο του κειμένου της αρχικής έκθεσης του Κράτους μέλους όσο και των καταληκτικών παρατηρήσεων που παρατίθενται εδώ, καθώς επίσης και τη γνωστοποίηση της δεύτερης περιοδικής έκθεσης στις μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στη χώρα.
22. Σύμφωνα με τον κανονισμό 71, παράγραφο 5, των κανονισμών διαδικασίας της Επιτροπής, το Κράτος μέλος πρέπει μέσα σε ένα χρόνο να παράσχει πληροφορίες για τη συνέχεια που έδωσε στις συστάσεις της Επιτροπής στις παραγράφους 9, 10 β) και 11 παραπάνω. Η Επιτροπή ζητά από το Κράτος μέλος, στην επόμενη έκθεσή του, να παράσχει πληροφορίες για τις υπόλοιπες συστάσεις και για τη συνολική εφαρμογή του Συμφώνου.

7.6. Ιστοσελίδες κοινοβουλευτικών κομμάτων

ΝΔ: www.nd.gr

ΠΑΣΟΚ: www.pasok.gr

ΚΚΕ: www.kke.gr

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ: www.syn.gr

Δικαιώματα του Έλληνα- Ευρωπαίου πολίτη

Εθνικό και Ευρωπαϊκό Σύνταγμα

1. ΣΚΟΠΟΣ



Στην ενότητα αυτήν επιδιώκεται η γνώση, κατανόηση και εξοικείωση με τις αλλαγές στις μορφές διακυβέρνησης και τις πολιτικές στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) που έχουν ήδη προωθηθεί και κυρίως προωθούνται με το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (ή κατά τους περισσότερους συνταγματολόγους Συνταγματική Συνθήκη). Όλα αυτά έχουν σχέση και επιδρούν στα ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα του Έλληνα - Ευρωπαίου πολίτη, καθώς επίσης και με το πραγματικό γεγονός της εκχώρησης δικαιοδοσίας και κυριαρχίας από το Ελληνικό Σύνταγμα στο Ευρωπαϊκό, τις σχέσεις υπεροχής γενικότερα αλλά και ειδικότερα στους τομείς των ατομικών κοινωνικών κι πολιτικών δικαιωμάτων.

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ



- Κοινοτικό δίκαιο
- Ευρωπαϊκό Δικαστήριο
- Υπεροχή του ευρωπαϊκού δικαίου
- Ομοσπονδιακή συγκρότηση
- Συνομοσπονδιακή συγκρότηση

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ



3.1.

Το **Ελληνικό Σύνταγμα** στο Άρθρο 28 (Βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ) προβλέπει τις διαδικασίες επικύρωσης διεθνών συμβάσεων και άρα της εκχώρησης αρμοδιοτήτων και περιορισμών άσκησης της εθνικής κυριαρχίας. Ο Πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής στην πρότασή του για την Αναθεώρηση του Συντάγματος θεωρεί ότι: «Από την εμπειρία του πρόσφατου παρελθόντος, προκύπτει ως ιδιαίτερα χρήσιμη και η τροποποίηση της ερμηνευτικής δήλωσης του άρθρου 28, ώστε να είναι απολύτως σαφές ότι το θεμέλιο για τη συμμετοχή της Χώρας

μας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, και κυρίως στη διαδικασία ενσωμάτωσης των θεσμικών μέτρων της Ε.Ε., είναι ιδίως η παράγραφος 3 του ιδίου άρθρου» (Βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ).

3.2.

Η Ε.Ε. αποτελεί μια ιδιαίτερη κατηγορία διεθνούς μορφώματος που συνδυάζει συνομοσπονδιακά και ομοσπονδιακά χαρακτηριστικά. Επειδή είναι μόρφωμα εν τω γίγνεσθαι, είναι εσφαλμένο να αναλύσουμε τη σχέση ανάμεσα στην εθνική και την ευρωπαϊκή τάξη με όρους νομικούς. Η ανάλυσή μας πρέπει να είναι πολιτική και τελεολογική.

Η Ε.Ε. ιδρύθηκε για να πετύχει ορισμένους σκοπούς, τους οποίους τα κράτη - μέλη δεν μπορούσαν πια -ή δεν ήθελαν- να πετύχουν μόνα τους. Για να πετύχουν τους σκοπούς αυτούς, τα κράτη προχώρησαν σε παραχώρηση εθνικής κυριαρχίας υπέρ της Ε.Ε. αποδεχόμενα ότι ενδεχομένως να βρεθούν στην ανάγκη να υιοθετήσουν στο μέλλον αποφάσεις με τις οποίες διαφωνούν - ιδιαίτερα στο μέτρο που η λήψη αποφάσεων με πλειοψηφία και όχι πια με ομοφωνία διευρυνόταν.

Για να επιτύχουν την εφαρμογή των στόχων της Ε.Ε., τα κράτη - μέλη είχαν δεχθεί -ήδη από την ίδρυση της Ε.Ο.Κ.- την αρχή της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου επί των εθνικών εννόμων τάξεων. Η αρχή αυτή έχει διευρυνθεί και τύχει επεξεργασίας από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) με σειρά αποφάσεών του, ενώ την υπεροχή αυτή την δέχονται τόσο τα κράτη - μέλη, όσο και τα εθνικά δικαστήρια. Στην Ελλάδα η υπεροχή αυτή κατοχυρώνεται και συνταγματικά.

Διαφορετικό είναι το θέμα της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου επί του συνταγματικού. Στο σημείο αυτό η σημερινή Συνθήκη της Νίκαιας σιωπά, ενώ το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα στο άρθρο I-6 δηλώνει ότι «το Σύνταγμα και οι κανόνες δικαίου ... της Ε.Ε. στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων που της απονέμονται υπερिशύουν του δικαίου των κρατών - μελών». Αν και η φρασεολογία που χρησιμοποιείται είναι ασαφής (τι συνιστά δίκαιο στα κράτη - μέλη) το ουσιαστικό στοιχείο είναι ο όρος **«στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων που της απονέμονται»**. Τα κράτη - μέλη που έχουν αποδεχθεί οικειοθελώς την παραχώρηση κυριαρχίας υπέρ της Ε.Ε. οφείλουν να συνάγουν τα αναγκαία συμπεράσματα σε κάθε επίπεδο της εθνικής έννομης τάξης - συμπεριλαμβανομένης και της συνταγματικής - όταν παρεμποδίζεται η άσκηση της κοινής αυτής κυριαρχίας και μόνο στο μέτρο που απαιτείται - άρα δεν είναι νοητή η αμφισβήτηση συνταγματικών ρυθμίσεων για το πολι-

τειακό σύστημα, τον χωρισμό ή της αρμοδιότητες των οργάνων της Πολιτείας.

Είναι προφανές ότι τέτοια σύγκρουση ενωσιακής και εθνικής συνταγματικής τάξης θα είναι εξαιρετικά σπάνια, γιατί η προνομοθετική φάση στην Ε.Ε. επιτρέπει στα κράτη - μέλη να θέσουν τυχόν ενστάσεις αντισυνταγματικότητας σε υπό συζήτηση νομοθετικά κείμενα, ενώ είναι αυτονόητο ότι συνταγματικές αναθεωρήσεις δεν αγνοούν την ευρωπαϊκή διάσταση. Η λύση, ωστόσο, τέτοιων συγκρούσεων δεν μπορεί να διέρχεται παρά από τα ενωσιακά δικαιοδοτικά όργανα που θα κρίνουν αμετάκλητα τη διαφορά και θα υποχρεώσουν τον ηττηθέντα διάδικο να προσαρμοσθεί με την απόφαση. Η προσφυγή στο ΔΕΚ μπορεί συνεπώς να ιδωθεί ως η πιο εξελιγμένη μορφή επίλυσης διαφορών ανάμεσα σε κράτη που έχουν αποδεχθεί το ομοσπονδιακό πεπρωμένο της Ευρώπης.

3.3.

Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να παρακολουθήσουμε την αποτίμηση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος από το Ευρωπαϊκό Γραφείο της Διεθνούς Αμνηστίας (Δ.Α.) κυρίως γιατί οι παρεμβάσεις της, κατά βάση, διαθέτουν το τεκμήριο της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας. Εξάλλου η Δ.Α. συνέβαλε στη σύνταξη των άρθρων για τα ανθρώπινα δικαιώματα του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Πίεσε για να περιληφθεί σ' αυτό ο ΧΘΔ και να αναγνωριστεί νομικά και δεσμευτικά η «Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» (ΕΣΑΔ). Η Δ.Α. ξεκαθαρίζει εξ αρχής ότι το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα είναι κείμενο πολιτικό, και το γεγονός αυτό της απαγορεύει να πάρει θέση, είτε υπέρ είτε κατά.

Η Δ.Α. πιστεύει ότι το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα έχει θετικό αντίκτυπο στα ανθρώπινα δικαιώματα διότι πραγματοποιεί βήματα προς την κατεύθυνση της τοποθέτησής τους στον πυρήνα της Ε.Ε.. Συγκεκριμένα: - Αναγνωρίζει ρητά τα δικαιώματα που περιλαμβάνονται στο ΧΘΔ, ενσωματώνοντάς τα στο Σύνταγμα. Τα καθιστά, δηλαδή, κατά νόμον δεσμευτικά για τα κράτη μέλη της Ε.Ε. στην όποια εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας από αυτά. - Αναγνωρίζει νομικά την ΕΣΑΔ. Η αναγνώριση αυτή συμπληρώνει τα όποια κενά στη νομοθεσία περί ευθύνης των κυβερνήσεων για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περί της λογοδοσίας τους. - Αυξάνει τους δημοκρατικούς και δικαστικούς ελέγχους στις κοινοτικές πολιτικές για το άσυλο και τη μετανάστευση. - Προάγει ρητά το δικαίωμα στη μη -διάκριση (non discrimination), γεγονός που οδηγεί σε μεγαλύτερη προστασία των μειονοτήτων.

Η Δ.Α. δεν εκτιμά ότι το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα εισάγει νέα δικαιώματα. Το Τμήμα ΙΙ του Ευρωπαϊκού Συντάγματος κωδικοποιεί

τα υπάρχοντα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, εισάγει μ' ένα σαφή και δεσμευτικό τρόπο, δικαιώματα που αναφέρονται μεν, δεν είναι όμως αποσαφηνισμένα στην ΕΣΑΔ. Συνεπώς, ανταποκρίνεται στο αίτημα της παραπέρα ανάπτυξης της έννοιας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών. Τα δικαιώματα αυτά, ως σημειωθεί, είναι ιδιαίτέρως σημαντικά για την Ε.Ε., αφού αυτά είναι που κινδυνεύουν περισσότερο στις μέρες μας.

Η Δ.Α. εκτιμά ότι στα παραπάνω θετικά υπάρχουν όρια: - Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, άρα και ο ΧΘΔ, έχει εφαρμογή μόνο στην κοινοτική νομοθεσία ή στην ερμηνεία της εφαρμογής της νομοθεσία αυτής από τα κράτη μέλη. Δεν τα δεσμεύει όταν δρουν αυτόνομα. Παρ' όλα αυτά, το γεγονός και μόνο πως ο ΧΘΔ γίνεται νομικά δεσμευτικός μέσω του Ευρωπαϊκού Συντάγματος είναι ένα βήμα που έχει σημασία για την παρακολούθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ε.Ε. Βέβαια, το εύρος της σημασίας αυτής στην πράξη μένει να διακριβωθεί, όταν θα χρειαστεί να ερμηνευτεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. - Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα κάνει διάκριση μεταξύ των όρων «δικαιώματα» και «αρχές». Ενώ τα «δικαιώματα» είναι εκτελεστά, οι «αρχές» χρησιμεύουν μόνο για ερμηνεία της νομοθεσίας. - Η Δ. Α. ανησυχεί ότι σε κάποιες προβλέψεις του Ευρωπαϊκού Συντάγματος μπορεί να γίνει κατάχρηση. Για παράδειγμα, ο όρος «συνεταιρεία (partnership) με τις χώρες προέλευσης» μπορεί να χρησιμοποιηθεί ώστε να μετατοπίσει το βάρος φιλοξενίας των προσφύγων σε χώρες εκτός των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε., στις οποίες η προστασία είναι μικρότερη.

Η Δ.Α. θλίβεται διότι ενώ το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα εισάγει αυξημένους δημοκρατικούς και δικαστικούς ελέγχους, δεν προνοεί αστυνομική και δικαστική συνεργασία.

Συνολικά η Δ.Α.. θεωρεί ότι η αναγνώριση του ΧΘΔ είναι θετικό βήμα, αλλά δεν είναι αρκετό για να εξασφαλίσει επαρκή προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κάτι τέτοιο θα απαιτούσε την πρόβλεψη μηχανισμών παρακολούθησης και ελέγχου. Μένει να δούμε αν αυτή η ρήτρα θα ικανοποιηθεί στην πράξη από π.χ. τον προτεινόμενο θεσμό του «Πρακτορείου Θεμελιωδών Δικαιωμάτων».

3.4.

Ο μειωμένος ρόλος των πολιτών στις διαδικασίες ευρωπαϊκής διακυβέρνησης είναι μια απτή πραγματικότητα για τους πολίτες της Ε.Ε. Η πραγματικότητα αυτή συντείνει στην πρόσληψη των ευρωπαϊκών δημόσιων πραγμάτων ως μια υπόθεση πολιτικών οργάνων και θεσμών, τεχνοκρατικών επιτροπών και ομάδων συμφερόντων, από την οποία απουσιάζουν τα σημαντικότερα στοιχεία μιας «κανονικής» πολιτικής διαδικασίας: η δημόσια διαβούλευση, οι πολιτικές διακυβεύσεις, η πολιτική κινητοποίηση και άλλα. Οι παραπάνω θέσεις πιθανώς να ερμηνεύουν σε ένα βαθμό τα πρόσφατα αρνητικά αποτελέσματα των δημοψηφισμάτων για την κύρωση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος σε Γαλλία και Ολλανδία και την κριτική που αναπτύχθηκε για τη λειτουργία των ευρωπαϊκών θεσμών.

Κατά συνέπεια, το σύστημα ευρωπαϊκής διακυβέρνησης τείνει να διαμορφώνει κοινές πολιτικές, οι οποίες δεν καθίστανται αντικείμενο επαρκούς δημοκρατικού ελέγχου και διαλόγου από την πλευρά των πολιτών και γι' αυτό το λόγο, συχνά διαθέτουν ισχυρή δημοκρατική νομιμοποίηση και κοινωνική υποστήριξη.

Η διαπίστωση για το μειωμένο δημοκρατικό ρόλο των πολιτών αναφέρεται στη λειτουργία των θεσμών τόσο της Ε.Ε. όσο και των εθνικών κυβερνήσεων. Είναι ελλιπής η λειτουργία των υφισταμένων υποδομών, οι οποίες θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως καταλύτες για την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη διαβούλευση και διαχείριση των ζητημάτων που συνδέονται με την πολιτική διακυβέρνηση.

Η υλοποίηση ευρωπαϊκών πολιτικών στο εθνικό επίπεδο προϋποθέτει τη δημιουργία κατάλληλων θεσμικών εγγυήσεων και αντίβαρων στη λειτουργία της εκτελεστικής εξουσίας, τα οποία θα συντείνουν στην προάσπιση της δημοκρατικής διαφάνειας και λογοδοσίας, της δημοκρατικής συμμετοχής καθώς και στην εφαρμογή ουσιαστικά δημοκρατικών δημόσιων πολιτικών, δηλαδή, πολιτικές οι οποίες θα υπηρετούν τα διαπιστωμένα κοινά συμφέροντα των πολιτών και θα επιλύουν τα κοινά προβλήματα της δημόσιας ζωής κατά δίκαιο και αποτελεσματικό τρόπο.

Επιγραμματικά, οι βασικότερες παράμετροι για την προαγωγή της δημοκρατικής νομιμοποίησης των δημόσιων πολιτών στο πλαίσιο της ΕΕ είναι οι εξής:

- α) συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση και εφαρμογή των πολιτικών με σκοπό την πληρέστερη καταγραφή των απόψεων και αιτημάτων τους,
- β) δημιουργία κατάλληλων θεσμών αντιπροσώπευσης των πολιτών, μέσω των οποίων εξασφαλίζεται η δημοκρατική επιλογή και αξιολόγηση των δημόσιων πολιτικών,

γ) θεσμοθέτηση κατάλληλων μηχανισμών δημοκρατικού ελέγχου και λογοδοσίας των θεσμών διακυβέρνηση, οι οποίοι τους υποχρεώνουν να παρέχουν πληροφόρηση για τον τρόπο διαχείρισης της δημόσιας εξουσίας και των δημόσιων πόρων.

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, ο ρόλος των πολιτών συνίσταται σε μια ισόρροπη άσκηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων τους με τους ακόλουθους πρακτικούς τρόπους:

- κατάθεση αναφοράς στην αρμόδια Επιτροπή αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με αίτημα αφενός, τροποποίησης Ευρωπαϊκής νομοθεσίας η οποία βλάπτει τα δικαιώματα των Ευρωπαίων πολιτών αφετέρου, ορθής εφαρμογής της.
- κατάθεση αναφοράς στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε περίπτωση ελλείψεως εφαρμογής της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας από τα κράτη - μέλη. Με τον τρόπο αυτό, οι πολίτες ενισχύουν τη δυνατότητα της Επιτροπής να εποπτεύει την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού νόμου και να εξασφαλίζει τη συμμόρφωση των κρατών μελών,
- κατάθεση προσφυγής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για πράξεις ή παραλείψεις των κρατών - μελών, οι οποίες παραβιάζουν την Ευρωπαϊκή νομοθεσία και βλάπτουν τα δικαιώματά τους.
- κατάθεση αναφοράς στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή με αντικείμενο περιπτώσεις μη σύννομης άσκησης των καθηκόντων των διοικητικών οργάνων της ΕΕ.
- αίτημα ανάληψης νομοθετικής πρωτοβουλίας από την Επιτροπή σε συγκεκριμένο πεδίο πολιτικής, το οποίο πρέπει να υπογράφεται από τουλάχιστον 1 εκατομμύριο πολίτες.

3.5.

Μετά την επικράτηση του ΟΧΙ στη Γαλλία και στην Ολλανδία, το Συμβούλιο των αρχηγών των κρατών μελών τον Ιούνιο του 2005 εξουσιοδότησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να οργανώσει και προχωρήσει σε μια ευρύτερη συζήτηση στον Ευρωπαϊκό χώρο με τους πολίτες.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έτσι εγκαινίασε στις 13 Οκτωβρίου 2005, το ΠΛΑΝΟ Δ' (Plan D).

Πρόκειται, σύμφωνα με τη στόχευση της Επιτροπής, για ένα σχέδιο για την δημοκρατία, το διάλογο και τη συζήτηση, το λεγόμενο 'Plan D' (democracy, dialogue and debate), το οποίο θέτει τα θεμέλια για μια σε βάθος συζήτηση σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης, η οποία πρόκειται να πραγματοποιηθεί κατά τους προσεχείς μήνες.

Αντιμετωπίζοντας τα αρνητικά αποτελέσματα του δημοψηφίσματος για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα στη Γαλλία και τις Κάτω Χώρες, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων έκαναν έκκληση για μία 'περίοδο

μελέτης' ώστε να προωθήσουν τη διεξαγωγή ευρέως διαλόγου σε κάθε κράτος μέλος. Τέλος, οι ίδιες οι κυβερνήσεις πρέπει να προωθήσουν τις εθνικού επιπέδου συζητήσεις, ενώ η Επιτροπή θα έχει ένα ρόλο-κλειδί για τη διευκόλυνση της διαδικασίας.

Το 'Plan D' της Επιτροπής - δημοκρατία, διάλογος, συζήτηση - θεσπίζει, μέσω των εθνικών κυβερνήσεων, ένα πλαίσιο συζήτησης μεταξύ των 25 χωρών σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης. Ο σαφής στόχος είναι να επιτευχθεί μία νέα πολιτική συναίνεσης σχετικά με τις ορθές πολιτικές που θα βοηθήσουν την Ευρώπη να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του 21ου αιώνα.

Η Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κυρία Margot Wallstrom, αρμόδια για τις διοργανικές σχέσεις και την επικοινωνιακή στρατηγική παρουσιάζοντας το σχέδιο είπε: «Το 'Plan D' αφορά στη συζήτηση, στο διάλογο και στην ακρόαση. Είναι ένα μέσο αξιοποίησης των πολιτικών ιδεών για να επέλθει αλλαγή. Οι πολίτες, αντιμετώπι με τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, θέτουν σοβαρά ερωτήματα σχετικά με την ασφάλεια της εργασίας και των συντάξεων, τη μετανάστευση και το βιοτικό επίπεδο. Η Ευρώπη πρέπει να ανανεωθεί ώστε να συμμετάσχει στην επίλυση των προκλήσεων αυτών. Το 'Plan D' έχει ως στόχο να παράσχει περισσότερο δημοκρατία στην Ένωση, να προωθήσει έναν ευρύ διάλογο και να επιτύχει μια νέα συναίνεση σχετικά με τη μελλοντική κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ε.Ε.. Τώρα τα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν ζωή στη διαδικασία αυτή. Κάνω σήμερα έκκληση προς τις εθνικές κυβερνήσεις ώστε να εκμεταλλευθούν την ευκαιρία αυτή για να ξεκινήσουν τις συζητήσεις και να λειτουργήσουν ως κινητήρια δύναμη για την ευρωπαϊκή αλλαγή».

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (7.2.) παρουσιάζονται τα κύρια σημεία της ομιλίας του Πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή στην Κ.Ο. της Ν.Δ. σχετικά με τους κεντρικούς στόχους της αναθεώρησης του Συντάγματος που θα αρχίσει το 2006.

Επισημάνετε σε ποια σημεία υπάρχει άμεση συσχέτιση, ή έστω και σχετική σε ότι αφορά τα ανθρώπινα και πολιτικά δικαιώματα.

Υπάρχουν κατά τη γνώμη σας ζητήματα που θα έπρεπε να τεθούν υπό αναθεώρηση στο Σύνταγμα σε σχέση με τα πεδία των ενδιαφερόντων μας;

4.2.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (7.1.1. -7.1.4.) παρουσιάζονται οι ομιλίες των προέδρων των τεσσάρων κοινοβουλευτικών κομμάτων κατά τον Απρίλιο του 2005 κατά τη συνεδρίαση για την κύρωση από την Ελληνική Βουλή του Ευρωπαϊκού Συντάγματος.

Χωριστείτε σε τέσσερεις ομάδες -μία για κάθε κόμμα- και επισημάνετε τα σημεία όπου γίνεται άμεση ή και έμμεση αναφορά στα ανθρώπινα, πολιτικά και θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτά κατά την άποψή σας αναφέρονται στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

Επισημάνετε συμπτώσεις, διαφορές ή και εντελώς διαφορετικές και αποκλίνουσες προσεγγίσεις.

Υπάρχει, διαφαίνεται κοινό πεδίο διεκδικήσεων στον Ευρωπαϊκό χώρο για τα ανθρώπινα, πολιτικά και θεμελιώδη δικαιώματα, πέραν των όποιων κοινών θέσεων των δύο κομμάτων εξουσίας (κυβέρνησης - αξιωματικής αντιπολίτευσης);

4.3.1.

Διοργανώστε μια συζήτηση με θέμα το κατά πόσο το διάστημα που μεσολάβησε από τις αρχές του 2005 έως σήμερα το ζήτημα του Ευρωπαϊκού Συντάγματος σας απασχόλησε.

(Πολύ, λίγο, καθόλου).

Παρακολουθήσατε συζητήσεις στην τηλεόραση, σε κάποια ειδική εκδήλωση συνδικαλιστικού φορέα, τοπικού - πολιτιστικού συλλόγου;

Σας απασχόλησε ως θέμα σε κάποια από τις καθημερινές συζητήσεις σας στην εργασία, στο χώρο αναψυχής; Σχολιάστε.

4.3.2.

Μελετήστε τα στοιχεία - κλειδιά του PLAN «D» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Σύμφωνα με τη δική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι έχετε τώρα περισσότερη -ίδια- ενημέρωση με αυτή που είχατε για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα πριν την έναρξη αλλά και το τέλος εφαρμογής αυτής της διαδικασίας;

4.3.3.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ παρουσιάζεται ένα Πρόγραμμα που αυτή την περίοδο «τρέχει» με θέμα: Μάθε τα δικαιώματά σου - Γίνε ενεργός πολίτης . (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ)

Το πρόγραμμα «Είναι θεμελιώδες δικαίωμα σου!» υλοποιείται στο χρονικό διάστημα από 1η Μαΐου 2005 έως 30 Απριλίου 2006 από τις συνεργαζόμενες μη κυβερνητικές οργανώσεις **Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS, Αντιγόνη - Κέντρο Ενημέρωσης και Τεκμηρίωσης και Πολίτες εν Δράσει.**

Αξιολογήστε αν εσείς, μέσα από αυτό το Πρόγραμμα με τις συγκεκριμένες δράσεις που έχουν δρομολογηθεί, θα είχατε τις δυνατότητες να μάθετε όσα θα θέλατε ή θεωρείτε χρήσιμα να γνωρίζετε για τον ΧΘΔ.

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ



1. Κοινοτικό δίκαιο: Παρά το γεγονός ότι η Ε.Ε. όντως δεν είναι ακόμη - και κατά πάσα πιθανότητα δεν πρόκειται να μετασχηματιστεί σύντομα σε - κράτος, έχει πολλά από τα χαρακτηριστικά που μας είναι γνωστά από τα υπάρχοντα κράτη: έχει νομοθετική εξουσία, νομικό εποικοδόμημα, δικαστικό σύστημα και διοικητικές λειτουργίες. Μεγάλο μέρος της νομοπαραγωγικής λειτουργίας διεξάγεται πλέον στο κοινοτικό επίπεδο. Αυτό σημαίνει απλά ότι πολλοί νόμοι (που ονομάζονται οδηγίες ή κανονισμοί) έχουν αποφασιστεί από κοινού από όλους τους αρμόδιους υπουργούς όλων των κρατών μελών, με τη συμφωνία, τις περισσότερες φορές, και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Με τον τρόπο αυτό παράγεται ένα σύνολο και σύστημα νόμων, που ονομάζεται «κοινοτικό δίκαιο» και είναι κοινό σε όλα τα κράτη μέλη.

Αν οι νόμοι αυτοί είχαν παραχθεί από καθένα κράτος χωριστά θα μπορούσαν να ελεγχθούν από τα δικαστήρια με κριτήριο τα θεμελιώδη ή συνταγματικά δικαιώματα του αντίστοιχου κράτους. Τώρα όμως που αποτελούν προϊόν μιας κοινής διαδικασίας, κανένα από τα επιμέρους συντάγματα των κρατών μελών δεν μπορεί να εφαρμοστεί, όπως έχει πει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

2. Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Έδρα στο Λουξεμβούργο) (ΔΕΚ). Το Δικαστήριο αυτό είναι το Ανώτατο Δικαστήριο σχετικά με τις υποθέσεις που αφορούν το κοινοτικό δίκαιο. Δεν σημαίνει όμως ότι κάθε τέτοια υπόθεση πάει κατευθείαν εκεί. Αντίθετα, κατεξοχήν κοινοτικός δικαστής είναι ο εθνικός δικαστής και μόνον όταν αυτός ο τελευταίος έχει ανάγκη κάποιας διευκρίνησης σχετικά με την έννοια του κοινοτικού δικαίου μπορεί να απευθύνει ένα ερώτημα, που το λέμε προδικαστικό στο ΔΕΚ. Τι συμβαίνει λοιπόν όταν ένας πολίτης ή ένα εθνικό δικαστήριο ή το ίδιο το ΔΕΚ θεωρήσει ότι ένας ευρωπαϊκός νόμος (οδηγία, κανονισμός) παραβιάζει κάποιο θεμελιώδες δικαίωμα; Ο πολίτης ή ένα εθνικό δικαστήριο ή το ίδιο το ΔΕΚ δεν μπορούν να επικαλεστούν κανένα εθνικό Σύνταγμα. Έτσι όμως υπάρχει μια μείωση στη δικαστική προστασία: αν ο νόμος ήταν εθνικός θα μπορούσε να επικαλεστεί το Σύνταγμα του κράτους του, τώρα που είναι ευρωπαϊκός δεν

μπορεί να επικαλεστεί κανένα Σύνταγμα γιατί η Ε.Ε. δεν έχει τέτοιο (τουλάχιστον όχι γραπτό και τυπικό). Η μείωση αυτή δεν είναι αποδεκτή γιατί αντιβαίνει στην κεντρική επιλογή ότι δηλαδή κάθε άνθρωπος απολαμβάνει τα αναπαλλοτρίωτα θεμελιώδη δικαιώματα.

Για να αντιμετωπίσει το κενό αυτό και επειδή, περίπου 30 χρόνια πριν, προκλήθηκε από κάποια εθνικά συνταγματικά δικαστήρια, το ΔΕΚ αντέταξε ότι η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελεί μια από τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, τις οποίες περιφρουρεί το ίδιο. Αργότερα την άποψη αυτή υιοθέτησε και η ίδια η Συνθήκη της Ε.Ε. (άρθρο 6 παρ. 2). Έτσι το ΔΕΚ νομιμοποίησε εαυτό να κρίνει τις πράξεις των κοινοτικών οργάνων αλλά και των εθνικών οργάνων όταν ενεργούν εντός του πλαισίου του κοινοτικού δικαίου με βάση τα θεμελιώδη δικαιώματα.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



6.1. Βιβλία - Άρθρα-Ομιλίες

- Η κύρωση της Συνθήκης για ένα ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ από τη Βουλή των Ελλήνων., ΥΠΕΠΘ, Αθήνα, 2005.
- Παπάζογλου Μ., Εισαγωγή στο: Η κύρωση της Συνθήκης για ένα ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ από τη Βουλή των Ελλήνων, σελ.15-32.
- Γεωργιάδης Ν., Η σχέση Εθνικών κι Ευρωπαϊκού Συντάγματος στο: Η κύρωση της Συνθήκης για ένα ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ από τη Βουλή των Ελλήνων, σελ.77-79.
- Παπαδοπούλου Λ., Η ισχύς των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή έννομη τάξη: Συνοπτική περιγραφή του παρόντος νομικού πλαισίου, Παρουσίαση πλαίσιο του Εθνικού Διαλόγου, Βόλος, 8.10.05.

6.2. Ιστοσελίδες

◎ Η Ευρώπη για μένα

<http://www.europe4me.gr/>

◎ Υπουργείο Εξωτερικών, Θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης

<http://www2.mfa.gr/www.mfa.gr/el-GR/Policy/European+Policy/>

◎ Η Ε.Ε. / ελληνικά

http://europa.eu.int/index_el.htm

◎ Ε.Ε. Συνθήκες και κράτος Δικαίου

http://europa.eu.int/abc/treaties/index_el.htm

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ✓

7.1.1. Ομιλίες του πρωθυπουργού κ. Κώστα Καραμανλή, του αρχηγού του ΠΑΣΟΚ κ. Γ. Παπανδρέου, της Γεν. Γραμματέως του ΚΚΕ κ. Α. Παπαρήγα και του Προέδρου του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ κ. Α. Αλαβάνου στη συνεδρίαση της Βουλής για την κύρωση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος (15 Απριλίου 2005).

Βλέπε δικτυακό τόπο:

<http://www.parliament.gr/ergasies/showfile.asp?file=es050415.txt>

7.3. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 28

- (Κανόνες του διεθνούς δικαίου και διεθνείς οργανισμοί)

1. Οι γενικά παραδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερσχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου. Η εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων στους αλλοδαπούς τελεί πάντοτε υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.
2. Για να εξυπηρετηθεί σπουδαίο εθνικό συμφέρον και να προαχθεί η συνεργασία με άλλα κράτη, μπορεί να αναγνωρισθούν, με συνθήκη ή συμφωνία, σε όργανα διεθνών οργανισμών, αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα. Για την ψήφιση νόμου που κυρώνει αυτή τη συνθήκη ή συμφωνία απαιτείται πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.
3. Η Ελλάδα προβαίνει ελεύθερα, με νόμο που ψηφίζεται από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, σε περιορισμούς ως προς την άσκηση της εθνικής κυριαρχίας της, εφόσον αυτό υπαγορεύεται από σπουδαίο εθνικό συμφέρον, δε θίγει τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις βάσεις του δημοκρατικού πολιτεύματος και γίνεται με βάση τις αρχές της ισότητας και με τον όρο της αμοιβαιότητας.

**** Ερμηνευτική δήλωση:** Το άρθρο 28 αποτελεί θεμέλιο για τη συμμετοχή της Χώρας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

7.4.1. Το PLAN «D» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (13 .10. 2005)

Τα στοιχεία-κλειδιά του 'Plan D' περιλαμβάνουν:**- Προώθηση των συζητήσεων**

Όλα τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει την υποχρέωση να προωθήσουν ευρείες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο για το μέλλον της Ευρώπης. Οι εθνικές αυτές συζητήσεις οδηγούν στον πυρήνα του 'Plan D', ενώ γίνεται σαφής ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία πρέπει μάλλον να βοηθήσει παρά να υποκαταστήσει τα κράτη μέλη. Στόχος του 'Plan D' είναι ωστόσο να παράσχει ένα κοινό πλαίσιο για τις συζητήσεις στις 25 χώρες, υιοθετώντας τις καλύτερες πρακτικές και δομές για τις εθνικές κυβερνήσεις (πχ. το εθνικό φόρουμ στην Ιρλανδία), υποδεικνύοντας ορισμένες κοινές διαδικασίες και θέματα - κλειδιά.

- Διαδικασία ανατροφοδότησης

Τον Απρίλιο του 2006, η Επιτροπή θα συνθέσει τα αποτελέσματα των εθνικών συζητήσεων που θα λάβουν χώρα στα κράτη μέλη, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για τη συζήτηση που θα γίνει, στις 9 Μαΐου 2006, κατά τη διάρκεια Ευρωπαϊκής Διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης, προκειμένου να συναχθούν από κοινού τα κύρια συμπεράσματα. Η Επιτροπή θα προετοιμάσει εγκαίρως συνοπτική έκθεση των συζητήσεων σε εθνικό επίπεδο, για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2006, υπό την Αυστριακή προεδρία. Τέλος, η διαδικασία αυτή θα πρέπει να καταλήξει σε ένα συγκεκριμένο 'οδικό χάρτη' για το μέλλον της Ευρώπης.

- Πρωτοβουλίες-κλειδιά για την ενδυνάμωση του διαλόγου

Η Επιτροπή προτείνει επίσης 13 ειδικές πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για την ενθάρρυνση μιας ευρύτερης δημόσιας συζήτησης, την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και τη θέσπιση πραγματικού διαλόγου για τις ευρωπαϊκές πολιτικές. Η Επιτροπή θα επιζητήσει τη συνεργασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και οργάνων της ΕΕ. Οι ενέργειες αυτές θα περιλαμβάνουν σειρά συγχών επισκέψεων των Επιτρόπων στα κράτη μέλη, την παροχή υποστήριξης σε σχέδια των ευρωπαίων πολιτών, μια ώθηση στη μεγαλύτερη δημοσιοποίηση των διαδικασιών του Συμβουλίου, τη μεγαλύτερη παρουσία των Επιτρόπων στα εθνικά κοινοβούλια, τη δημιουργία ενός δικτύου 'Ευρωπαίων πρέσβων καλής θελήσεως' που θα προάγουν το σχήμα των ευρωπαϊκών συζητήσεων και ένα ανανεωμένο πλαίσιο στήριξης για σχέδια που θα αυξήσουν τη συμμετοχή των εκλογέων. Οι πρωτοβουλίες αυτές θα πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια της Επιτροπής Barroso, και μετά απ' αυτήν.

Δείτε και το πλήρες κείμενο της 'Επικοινωνίας' (στα αγγλικά):
'The Commission's contribution to the period of reflection and beyond: Plan-D for Democracy, Dialogue and Debate'

7.4.2. Μάθε τα δικαιώματά σου - Γίνε ενεργός πολίτης

<http://www.citizenship.gr/content/blogsection/10/94/>

Το πρόγραμμα «Είναι θεμελιώδες δικαίωμα σου!» υλοποιείται στο χρονικό διάστημα από 1η Μαΐου 2005 έως 30 Απριλίου 2006 από τις συνεργαζόμενες μη κυβερνητικές οργανώσεις **Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS, Αντιγόνη - Κέντρο Ενημέρωσης και Τεκμηρίωσης και Πολίτες εν Δράσει.**

Η υλοποίηση του προγράμματος υποστηρίζεται από την Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα πλαίσια του άξονα δράσης 'Πρώθηση της Συμμετοχής του Ευρωπαίου Πολίτη'.

Γενικοί στόχοι του Προγράμματος είναι:

- η προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών μέσα από το διάλογο και την συνειδητοποίηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο
- η διάδοση των αξιών της πλουραλιστικής κοινωνίας, της ανοχής και αλληλεγγύης, του σεβασμού στην πολυμορφία και της απουσίας διακρίσεων
- η δικτύωση πολιτών και φορέων της κοινωνίας των πολιτών και η περαιτέρω προώθηση αντίστοιχων πρωτοβουλιών και προγραμμάτων.

Θεματικά το πρόγραμμα εστιάζει στην **Ευρωπαϊκή Χάρτα των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** και τις πρόνοιές της για τα δικαιώματα, τη δημοκρατική διακυβέρνηση, τα κοινωνικά θέματα και τον πολιτισμό, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του καταναλωτή.

Οι δράσεις του προγράμματος θα προσεγγίσουν:

- σε πανελλαδικό επίπεδο: Νέους και νέες και μέλη περιβαλλοντικών, κοινωνικών και πολιτιστικών μη-κυβερνητικών οργανώσεων
- σε τοπικό επίπεδο: Φορείς της κοινωνίας των πολιτών, εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς εταίρους και τοπικές αυτοδιοικήσεις

Στα πλαίσια του προγράμματος προβλέπονται οι εξής δράσεις:

- Διοργάνωση τριών διημέρων (από τον Ιούλιο έως τον Οκτώβριο 2005 στην Κέρκυρα, τα Χανιά και το Βόλο) με δημόσιες δραστηριότητες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

- Διοργάνωση δυο συνεδρίων - εκδηλώσεων διαλόγου (από τον Νοέμβριο 2005 έως τον Ιανουάριο 2006) στην Θεσσαλονίκη και την Αθήνα, με τη συμμετοχή ειδικών

Παραγωγή έντυπου και ψηφιακού υλικού ενημέρωσης: φυλλάδιο / αφίσσα, ραδιοφωνικό σποτ, ιστοσελίδα / ηλεκτρονικός κόμβος πληροφορόρησης, πολυσέλιδο βιβλιαράκι-οδηγός.

7.5. Διεθνής Αμνηστία: Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η Δ. Αμνηστία ξεκαθαρίζει εξ αρχής ότι το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα είναι κείμενο πολιτικό, πράγμα που της απαγορεύει να πάρει θέση, είτε υπέρ είτε κατά. Στο βαθμό, όμως, που βελτιώνει τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα της Ευρωπαϊκής Ε.Ε., στον ίδιο βαθμό επηρεάζει και τις πολιτικές της απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα. Συνεπώς η Δ. Αμνηστία το παρακολουθεί με μεγάλο ενδιαφέρον.

Τα θετικά

Η Διεθνής Αμνηστία πιστεύει ότι το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα έχει θετικό αντίκτυπο στα ανθρώπινα δικαιώματα διότι πραγματοποιεί βήματα προς την κατεύθυνση της τοποθέτησής τους στον πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ε.Ε.. Συγκεκριμένα:

- Αναγνωρίζει ρητά τα δικαιώματα που περιλαμβάνονται στη Χάρτα της Ε.Ε., ενσωματώνοντάς τα στο Σύνταγμα. Τα καθιστά, δηλαδή, κατά νόμον δεσμευτικά για τα κράτη μέλη της Ε.Ε. στην οποία εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας από αυτά.
- Αναγνωρίζει νομικά την «Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» (ΕΣΑΔ). Η αναγνώριση αυτή συμπληρώνει τα όποια κενά στη νομοθεσία περί ευθύνης των κυβερνήσεων για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περί της λογοδοσίας τους.
- Αυξάνει τους δημοκρατικούς και δικαστικούς ελέγχους στις κοινοτικές πολιτικές για το άσυλο και τη μετανάστευση.
- Προάγει ρητά το δικαίωμα στη μη - διάκριση (non discrimination), πράγμα που οδηγεί σε μεγαλύτερη προστασία των μειονοτήτων.

Εισάγει το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα νέα δικαιώματα; Όχι ακριβώς. Το Τμήμα ΙΙ του Συντάγματος κωδικοποιεί τα υπάρχοντα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, εισάγει μ' ένα σαφή και δεσμευτικό τρόπο, δικαιώματα που ναι μεν αναφέρονται, δεν είναι όμως αποσαφηνισμένα στην ΕΣΑΔ. Συνεπώς, ανταποκρίνεται στο αίτημα της παρα-

πέρα ανάπτυξης της έννοιας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών. Τα δικαιώματα αυτά, ως σημειωθεί, είναι ιδιαίτέρως σημαντικά για την Ε.Ε., αφού αυτά είναι που κινδυνεύουν περισσότερο στις μέρες μας.

Τα όρια

Ωστόσο, στα παραπάνω θετικά υπάρχουν όρια:

- Το Σύνταγμα, άρα και η Χάρτα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έχει εφαρμογή μόνο στην κοινοτική νομοθεσία ή στην ερμηνεία της εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής από τα κράτη μέλη. Δεν τα δεσμεύει όταν δρουν αυτόνομα. Παρ' όλα αυτά, το γεγονός και μόνο πως η Χάρτα γίνεται νομικά δεσμευτική μέσω του Συντάγματος είναι ένα βήμα που έχει σημασία για την παρακολούθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ε.Ε. Βέβαια, το εύρος της σημασίας αυτής στην πράξη μένει να διεξακριβωθεί, όταν θα χρειαστεί να ερμηνευτεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.
- Το Σύνταγμα κάνει διάκριση μεταξύ των όρων «δικαιώματα» και «αρχές». Ενώ τα «δικαιώματα» είναι εκτελεστά, οι «αρχές» χρησιμεύουν μόνο για ερμηνεία της νομοθεσίας.
- Η Δ. Αμνηστία ανησυχεί ότι σε κάποιες προβλέψεις του Συντάγματος μπορεί να γίνει κατάχρηση. Για παράδειγμα, ο όρος «συνεταιρεία (partnership) με τις χώρες προέλευσης» μπορεί να χρησιμοποιηθεί ώστε να μετατοπίσει το βάρος φιλοξενίας των προσφύγων σε χώρες εκτός των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε., στις οποίες η προστασία είναι μικρότερη.
- Η Δ. Αμνηστία θλίβεται διότι, ενώ το Σύνταγμα εισάγει αυξημένους δημοκρατικούς και δικαστικούς ελέγχους, δεν προνοεί αστυνομική και δικαστική συνεργασία.

Η συνολική γνώμη

Η αναγνώριση της Χάρτας είναι θετικό βήμα, αλλά δεν είναι αρκετό για να εξασφαλίσει επαρκή προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κάτι τέτοιο θα απαιτούσε την πρόβλεψη μηχανισμών παρακολούθησης και ελέγχου. Μένει να δούμε αν αυτή η ρήτρα θα ικανοποιηθεί στην πράξη από π.χ. τον προτεινόμενο θεσμό του «Πρακτορείου Θεμελιωδών Δικαιωμάτων».

Η Διεθνής Αμνηστία συνέβαλε στη σύνταξη των άρθρων για τα ανθρώπινα δικαιώματα του Ευρωσυντάγματος. Πίεσε για να συμπεριληφθεί σ' αυτό η Χάρτα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και να αναγνωριστεί νομικά και δεσμευτικά η ΕΣΑΔ. Το ευρωπαϊκό γραφείο της Δ. Αμνηστίας ήταν ενεργά παρόν στην προσπάθεια της

κοινωνίας των πολιτών να συμβάλει με στοιχεία, ιδέες και συγκεκριμένες προτάσεις.

Τι θα συμβεί αν το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα δεν επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη; Τότε δεν θα τεθεί σε ισχύ. Αυτό σημαίνει πισωγύρισμα των διαδικασιών για βελτίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ε.Ε. Στην περίπτωση αυτή, κάποιες χώρες μπορεί να προχωρήσουν σε στενότερη συνεργασία. Αυτό μοιραία θα οδηγήσει στην «Ευρώπη δυο ταχυτήτων». Μια τέτοια εξέλιξη θα παρεμποδίσει ασφαλώς τις προσπάθειες για καλύτερη εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο σύνολο των χωρών της Ε.Ε.

(Αυγή, 28/05/2005)

Δικαιώματα του Έλληνα - Ευρωπαϊού πολίτη

Δικαιώματα του παιδιού

1. ΣΚΟΠΟΣ _____ ✓

Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η γνώση, κατανόηση και εξοικείωση με τα δικαιώματα επιβίωσης, ανάπτυξης, προστασίας, συμμετοχής του παιδιού καθώς και με τη συνολική ειδική προστασία και μέριμνα που οφείλουμε ως κοινωνίες σε αυτό, όπως προκύπτει από τις Διεθνής Συμβάσεις, την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία και τη Συνταγματική έννομη τάξη της Ελλάδας.

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ _____ ✓

- Παιδί
- Ανήλικη νεότητα - παιδική ηλικία
- Ενήλικη νεότητα
- Εργασία ανηλίκων
- Σεξουαλική εκμετάλλευση

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ _____ ✓

3.1.

«Το παιδί, λόγω της φυσικής και διανοητικής του ανωριμότητας, χρειάζεται ειδική προστασία και μέριμνα, συμπεριλαμβανόμενης και της νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά τη γέννηση του»

(Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού)

Η ανάγκη να παρασχεθεί στο παιδί ειδική προστασία εξαγγέλθηκε στη Διακήρυξη της Γενεύης του 1924 για τα δικαιώματα του παιδιού, και στην Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που υιοθέτησε η Γενική Συνέλευση στις 20 Νοεμβρίου 1959 και που αναγνωρίσθηκε στην παγκόσμια Διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στο Διεθνές Σύμφωνο για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα (ιδιαίτερα στα άρθρα 23 και 24), στο Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, τα κοινωνικά και τα πολιτιστικά δικαιώματα (ιδιαίτερα στο άρθρο 10) και στο καταστατικό και στα αρμόδια όργανα

των ειδικευμένων οργανισμών και των διεθνών οργανώσεων που μεριμνούν για την ευημερία του παιδιού.

Στα Ελληνικά Συντάγματα ιδιαιτέρως μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, συμπεριλαμβάνονται άρθρα που προβλέπουν ειδικές διατάξεις προστασίας των παιδιών. Το αυτό συμβαίνει και στα καταστατικά κείμενα της Ε.Ε.

3.2.

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού(ΔΣΔΠ) ξεκίνησε με πρωτοβουλία της Πολωνικής κυβέρνησης και της UNICEF, υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 20 Νοεμβρίου του 1989 και τέθηκε σε ισχύ το 1990.

Έως σήμερα έχει επικυρωθεί από 191 χώρες, ενώ δεν την έχουν επικυρώσει δύο. **Η Ελλάδα την επικύρωσε στις 2 Δεκεμβρίου του 1992 με το Ν. 2101/92.**

Η Σύμβαση για τα ΔΣΔΠ είναι ο πρώτος παγκόσμιος νομικά δεσμευτικός κώδικας για τα δικαιώματα που όλα τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν. Θέτει στοιχειώδεις αρχές για την ευημερία των παιδιών στα διάφορα στάδια εξέλιξής τους.

Σε αυτήν περιλαμβάνονται τέσσερις μεγάλες κατηγορίες των δικαιωμάτων των παιδιών:

Επιβίωσης: Καλύπτουν το δικαίωμα του παιδιού για ζωή και τις ανάγκες που είναι πιο βασικές για την ύπαρξή του. Αυτά συμπεριλαμβάνουν ένα επαρκές επίπεδο διαβίωσης, στέγη, διατροφή και πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες.

Ανάπτυξης: Συμπεριλαμβάνουν όλα όσα τα παιδιά χρειάζονται για να μπορέσουν να εκμεταλλευθούν στο έπακρο τις δυνατότητές τους. Για παράδειγμα το δικαίωμα της εκπαίδευσης, το παιχνίδι και η αναψυχή, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, η πρόσβαση σε πληροφορίες και η ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας.

Προστασίας: Απαιτούν τα παιδιά να προφυλάσσονται από κάθε είδους κακοποίηση, αμέλεια και εκμετάλλευση. Καλύπτουν θέματα όπως ειδική φροντίδα για προσφυγόπουλα, βασανιστήρια, κακοποίηση στο σωφρονιστικό σύστημα, ανάμειξη σε εμπόλεμες διαμάχες, εργασία ανηλίκων, χρήση ναρκωτικών και σεξουαλική εκμετάλλευση.

Συμμετοχής: Επιτρέπουν στα παιδιά να παίζουν ενεργό ρόλο στις κοινωνίες και τα έθνη τους. Αυτά περικλείουν την ελευθερία να εκφράζουν γνώμη, να έχουν λόγο σε ζητήματα που αφορούν στη ζωή τους, να συμμετέχουν σε οργανώσεις και να συναθροίζονται ειρηνικά.

(Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3.)

3.3.

Η προστασία του παιδιού, της νεότητας εν γένει προκύπτει μέσα από τις Εθνικές Συνταγματικές διατάξεις, το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΧΘΔ) της Ε.Ε. και τη ΔΣΔΠ (βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.1, 7.2, 7.3.).

Η προστασία αυτή εξειδικεύεται μέσα από μια σειρά διατάξεων της κοινής νομοθεσίας όπως αυτές του Αστικού Κώδικα για τις σχέσεις γονέων και τέκνων, ή του Ποινικού Κώδικα για την επεικέστερη μεταχείριση των ανήλικων δραστών ποινικών αδικημάτων.

Παρ' ολ' αυτά δεν είναι συνταγματικά επιβεβλημένη η πρόβλεψη ειδικών αδικημάτων με θύματα ανηλίκους. Ο Ποινικός Κώδικας όμως περιέχει πλειάδα τέτοιων διατάξεων (π.χ. άρθρα 324, 328, 339, 342, κ.ά.).

Στο πεδίο του Εργατικού Δικαίου ιδιαίτερη σημασία έχουν η Διεθνής Σύμβαση Εργασίας 138 (κυρώθηκε με το Ν. 1182/1981) και ο Ν. 1837/1989 (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.4. και 7.5.).

Σχετικές είναι ακόμη και οι διατάξεις των άρθρων 29 παράγραφος 1 του Συντάγματος για τα «τμήματα νέων» των πολιτικών κομμάτων και 96 παράγραφος 3 για «το δικαστήριο ανηλίκων».

Η παράγραφος 1 του άρθρου 21 του Συντάγματος σε συνδυασμό και με τη γενική αρχή της ισότητας, δεν αφήνει κανένα περιθώριο διάκρισης σε βάρος παιδιών γεννημένων χωρίς γάμο.

Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, που κυρώθηκε με το Ν. 2462/1997 στο άρθρο 24 παράγραφος 1 απαγορεύει γενικότερα διακρίσεις στην προστασία των παιδιών «λόγω φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκείας, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας ή γέννησης». Η προστασία αυτή, σύμφωνα με την ίδια διάταξη, στρέφεται όχι μόνο έναντι του κράτους, αλλά και έναντι της ίδιας οικογένειας του παιδιού καθώς και έναντι της κοινωνίας συνολικά.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Ο κόσμος δε μας προσφέρθηκε απ' τους γονείς μας, μας τον δάνεισαν τα παιδιά μας.

(Αφρικανική παροιμία)

Η παροιμία αυτή είναι στην κεφαλίδα της ιστοσελίδας της UNICEF για τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (<http://www.unicef.gr/symb.php>). Σχολιάστε την αντίληψη αυτή.

4.2.

Χωριστείτε σε 5 ομάδες και φανταστείτε ότι κάθε φορά η μία ομάδα είναι **εκπαιδευτικοί** και οι υπόλοιπες τέσσερις είναι οι **μαθητές**. Συζητήστε κάθε θέμα ξεχωριστά αλλάζοντας κάθε φορά τους ρόλους.

► **Θέμα Πρώτο:**

...ΚΑΙ ΣΥ ΠΟΙΟΣ ΕΙΣΑΙ;

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα να έχουν όνομα, εθνικότητα, ταυτότητά και να εκφράζονται ελεύθερα.

Για να μπορέσουν οι «μαθητές» να προσεγγίσουν τον άλλο, το παιδί -πρόσφυγα από την Αλβανία και το Πακιστάν και κατά προέκταση το παιδί της Ασίας ή της Αφρικής είναι αναγκαίο αρχικά να καταλάβουν τον εαυτό τους, την αξία του να έχουν μια ταυτότητα, ένα όνομα και μια εθνικότητα. Αφού εξερευνήσουν τον εαυτό τους, τις ανάγκες τους και τις επιθυμίες τους τότε θα είναι σε θέση να αναγνωρίσουν ότι και τα άλλα παιδιά, όσο διαφορετικά και αν είναι έχουν κοινά στοιχεία με τους ίδιους, τα παιδιά τους ή τα συγγενικά τους παιδιά και εξίσου κοινές ανάγκες και επιθυμίες.

Άρθρα της ΔΣΔΠ σχετικά με το θέμα:

Άρθρο 1: Ορισμός του παιδιού, κάθε ανθρώπινο ον κάτω των 18

Άρθρο 7: Δικαίωμα για όνομα και εθνικότητα

Άρθρο 8: Κατοχύρωση της ταυτότητας του παιδιού

Άρθρο 12: Ελευθερία έκφρασης

Άρθρο 13: Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης

Άρθρο 14: Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

Άρθρο 15: Ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι

Άρθρο 31: Δικαίωμα στο παιχνίδι και την ψυχαγωγία

Επικεντρώστε τη συζήτηση πάνω στη μοναδικότητα κάθε παιδιού. Το όνομα μας βοηθά να αναγνωριστούμε και να αναγνωρίσουμε τους άλλους, είναι θεμέλιο πάνω στο οποίο στηρίζουμε την ταυτότητά μας, τη ρίζα μας.

Στόχος είναι να κατανοήσουν οι «μαθητές» τη σπουδαιότητα του ονόματος, ότι υπάρχουν παιδιά που στερούνται του ονόματος, της ταυτότητας, της εθνικότητας.

► **Θέμα Δεύτερο:**

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΕΓΑΛΩΣΩ!

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα για τροφή, ιατρική περίθαλψη και ασφάλεια.

Τώρα το επόμενο βήμα είναι να καταλάβουν οι «μαθητές» ότι όλα τα παιδιά έχουν τα ίδια δικαιώματα για τροφή, υγεία και ασφάλεια.

Τα άρθρα που ακολουθούν, καλύπτουν αυτά τα δικαιώματα του παιδιού:

Άρθρο 6: Δικαίωμα για ζωή, υποχρέωση κράτους να εξασφαλίσει την επιβίωση και ανάπτυξη του παιδιού.

Άρθρο 24: Δικαίωμα απόλαυσης καλύτερου δυνατού επιπέδου υγείας.

Άρθρο 26: Δικαίωμα κοινωνικής ασφάλισης.

Άρθρο 27: Δικαίωμα για ένα ανεκτό βιοτικό επίπεδο, ευθύνη γονέων - υποχρέωση κράτους.

Συγκεντρώστε στο μέτρο του δυνατού πληροφορίες για την υγιεινή διατροφή, τις κατάλληλες διατροφικές συνήθειες, τις υπηρεσίες για την υγεία που μπορεί ο πληθυσμός να καταφύγει. Συζητήστε με τους «μαθητές» αν όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα για τροφή, υγεία και ασφάλεια. Ποια είναι η πραγματικότητα σήμερα;

Αξιοποιήστε την ευκαιρία να μιλήσετε για τις διατροφικές συνήθειες άλλων λαών. Μιλήστε για τις εμπειρίες και για τις σχέσεις σας με αλλοδαπούς.

Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε εκδήλωση όπου αλλοδαποί παρουσίαζαν ή πρόσφεραν/πωλούσαν τα παραδοσιακά φαγητά του τόπου τους ή της χώρας τους; Συζητείστε τι ακριβώς σκεφτήκατε. Τι κάνατε.

► **Θέμα Τρίτο:**

ΑΣ ΕΙΜΑΣΤΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΙ

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα για πληροφόρηση, εκπαίδευση, διατήρηση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς και παιχνίδι.

Και όμως πόσα παιδιά δεν παίζουν ή δεν πηγαίνουν σχολείο;

Τα παιδιά έχουν ανάγκη να έχουν όλα εκείνα τα μέσα που συμβάλλουν στην ανάπτυξή τους. Η εκπαίδευση, το παιχνίδι, η πληροφόρηση είναι δικαίωμα αναφαίρετο για όλα τα παιδιά που συμβάλλει στην εξέλιξη και την ανάπτυξη τους. Όπως επίσης, το δικαίωμα της διατήρησης της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Παροτρύνετε τους «μαθητές» σας να ζητήσουν από αλλοδαπά παιδιά στον περίγυρό τους να τους πουν για τις συνήθειές τους, τα παιχνίδια που παίζουν ή τα έθιμά τους. Αυτά να τα μεταφέρουν στη συζήτησή σας. Ενθαρρύνετέ τους να βρουν τις ομοιότητες ή διαφορές με τα δικά τους παιχνίδια.

Άρθρα της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού στα οποία μπορείτε να ανατρέξετε:

Άρθρο 17:	Ο ρόλος των ΜΜΕ στην ψυχική υγεία και ανάπτυξη των παιδιών
Άρθρο 28:	Δικαίωμα για υποχρεωτική πρωτοβάθμια και δωρεάν εκπαίδευση
Άρθρο 29:	Στόχοι της Εκπαίδευσης: ανάπτυξη προσωπικότητας, σεβασμός δικαιωμάτων, περιβαλλοντική συνείδηση
Άρθρο 30:	Δικαιώματα πολιτιστικά, θρησκευτικά και γλωσσικά
Άρθρο 31:	Δικαίωμα στο παιχνίδι και την ψυχαγωγία

Συζητήστε για την αξία της εκπαίδευσης όχι μόνο στην ανάπτυξη του παιδιού αλλά και στην προετοιμασία του για τη ζωή του ως ενήλικος, το δικαίωμά των παιδιών στην πληροφόρηση, όπως επίσης για το ποσοστό των παιδιών που δεν πηγαίνουν στο σχολείο. Συζητήστε για την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

► **Θέμα Τέταρτο:**

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

Όλα τα παιδιά είναι ίσα ανεξαιρέτως χρώματος, φύλου, φυλής, θρησκευτικών, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ικανοτήτων, κοινωνικής, ή οικονομικής κατάστασης.

Αφού πλέον θεωρήσουμε ως δεδομένο ότι όλα τα παιδιά έχουν τα ίδια δικαιώματα είναι σημαντικό να γίνει κατανοητή η σημασία των στερεοτύπων και κατά πόσον αυτά βάζουν εμπόδια στις ανθρωπίνες σχέσεις. Επίσης τι εννοούμε μιλώντας για συμμετοχή των παιδιών χωρίς διακρίσεις.

Άρθρα σχετικά με το θέμα είναι τα εξής:

Άρθρο 2: Προστασία των παιδιών από κάθε μορφή διάκρισης

Άρθρο 14: Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

Άρθρο 17: Ο ρόλος των ΜΜΕ στην ψυχική υγεία και ανάπτυξη των παιδιών

Άρθρο 30: Δικαιώματα πολιτιστικά, θρησκευτικά και γλωσσικά

Άρθρο 23: Δικαιώματα των παιδιών με ειδικές ανάγκες για εκπαίδευση, μόρφωση, κατάλληλη φροντίδα.

Όλοι είναι ίσοι παρά τις διαφορές τους. Κάντε εμφανείς τις ομοιότητες και παρακινήστε τους «μαθητές» να συζητήσουν τα εξής:

- Έχουμε εκτίμηση και σεβασμό για τον εαυτό μας και για ότι είμαστε;
- Κατά τη γνώμη σας ποια εικόνα σχηματίζουν οι άλλοι για μας;
- Φερόμαστε στους άλλους όπως θα θέλαμε να φέρονται σε εμάς;
- Ενέχουν κινδύνους τα στερεότυπα και κατά πόσο εντείνουν τις διακρίσεις;

► **Θέμα Πέμπτο:**

ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα να ζουν σε κατάσταση ειρήνης και όλα τα παιδιά θύματα πολέμου δικαιούνται προστασίας.

Στόχος αυτής της ενότητας είναι να κατανοήσουν όλοι ότι με την αλληλοκατανόηση, τη συμπαράσταση, την αλληλεγγύη μπορεί να υπάρξει η σωστή συμβίωση που θα έχει ως αποτέλεσμα την πρόοδο και την ανάπτυξη.

Άρθρα της Σύμβασης που ακολουθούν μπορούν να σας φανούν χρήσιμα:

Άρθρο 22:	Προστα-
σία σε παιδιά πρόσφυγες	
Άρθρο 38:	Προστα-
σία παιδιών σε ένοπλες συρράξεις κατώτατο όριο στρα- τευσης 15 χρονών	
Άρθρο 37:	Απαγο-
ρεύονται οι βασανισμοί, η κακομεταχείριση, οι απάνθρω- πες ποινές και η ποινή θανάτου	
Άρθρο 39:	Υποχρέω-
ση του Κράτους να βοηθήσει για την κατάλληλη μεταχει- ριση και επανένταξη παιδιών θυμάτων παραμέλησης και εκμετάλλευσης.	

Συζητήστε για το θέμα ειρήνη & πόλεμος, τα πλεονεκτήματα της ειρήνης και τα αρνητικά του πολέμου.

Με βάση παραδείγματα από την καθημερινή ζωή, όπου υπάρχουν αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα, ζητήστε από τους «μαθητές» να προτείνουν λύσεις αυτών των καταστάσεων αποφυγής των συγκρούσεων.

4.3.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.4. παρουσιάζεται η πρόσφατη ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ σύμφωνα με το άρθρο 40 του ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (CCPR) με τις καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και σε ό,τι αφορά την Ελλάδα. Καταγράφονται όσες επισημάνσεις έχουν αρνητική κρίση.

Σχολιάστε αν κατά τη γνώμη σας υφίσταται ιδιαίτερο πρόβλημα.

Επισημάνετε δικές σας εμπειρίες ή όσες έχουν υποπέσει στην αντίληψή σας που θα έπρεπε να τύχουν ιδιαίτερου σχολιασμού από την Επιτροπή Ανθρώπινων Δικαιωμάτων

4.4.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.5. υπάρχει η **ΜΕΓΑΛΗ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ UNICEF «ΦΩΝΕΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ»**. Τα αποτελέσματα μεταξύ των παιδιών και των νέων για την Ελλάδα. (Ιούλιος 2001).

Σχολιάστε την έρευνα. Τα συμπεράσματα της έρευνας αντιστοιχούν στην εμπειρία που έχετε από τον κοινωνικό σας περίγυρο; Επισημάνετε αν σήμερα -5 χρόνια μετά- έχουν επισυμβεί ουσιώδεις αλλαγές. Εντοπίστε τα σημαντικότερα ευρήματα.

4.5.1.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6.1.1. και 7.6.1.2. παρουσιάζεται η μόλις «στο παρά πέντε» διάσωση στο διαδίκτυο 14χρονου παιδιού που ετοιμαζόταν να αυτοκτονήσει.

Σχολιάστε τις «μαύρες σκέψεις» του εφήβου. Οι αιτίες που αναφέρει η ψυχολόγος είναι επαρκείς; Τι άλλο θεωρείτε ότι μπορεί να έχει ωθήσει τον έφηβο στο απονενομημένο διάβημα;

Ο ρόλος της παρέμβασης των αστυνομικών της Δίωξης εγκλήματος έχει την ηθική και κοινωνική αναγνώριση; Μέχρι που μπορεί να φτάνει ο ρόλος αυτός;

4.5.2.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6.2. παρουσιάζεται η καταγγελία βουλευτή για σχολεία με αμίαντο. Με αφορμή το παράδειγμα αυτό έχετε τη γνώμη ότι λαμβάνονται στη χώρα μας, κατά απόλυτη προτεραιότητα και με ιδιαίτερο κόστος για την εθνική οικονομία, μέτρα που αντιμετωπίζουν προληπτικά την υγεία των παιδιών;

Σχολιάστε αντίστοιχες περιπτώσεις από την εμπειρία σας.

4.5.3.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6.3. παρουσιάζεται η εξαφάνιση μυστήριο 11χρονου στη Βέροια. Πόσο έχετε ευαισθητοποιηθεί ώστε τα δικά σας παιδιά ή των άμεσων συγγενών σας να φροντίζετε να μη διακινδυνεύσουν κατά τον ίδιο τρόπο;

Θεωρείτε ότι παρέχεται ασφάλεια σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια για την αποφυγή τέτοιων οδυνηρών καταστάσεων;

Πόσο θεωρείτε ότι εσείς ή ο περίγυρός σας είναι ευαισθητοποιημένος σε μια τέτοια κατάσταση; Θα ήσασταν διατεθειμένοι να συμμετάσχετε εθελοντικά στην έρευνα ή στην εξιχνίαση μιας τέτοιας υπόθεσης που θα συνέβαινε στο περίγυρό σας; Θεωρείται τα αστυνομικά μέτρα επαρκή για τις υποθέσεις εξιχνίασης;

4.5.3.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6.4. παρουσιάζεται το θέμα κακοποίησης παιδιών από τους γονείς.

Σχολιάστε τα παραδείγματα κακοποίησης όπως παρουσιάζονται στην έρευνα.

Σχολιάστε τα παραδείγματα ανεπαρκούς βοήθειας και φροντίδας.

Σχολιάστε το θέμα της πιθανής ή μη καταγγελίας αντίστοιχων περιπτώσεων από μέρους σας στο βαθμό που αντίστοιχα περιστατικά υπέπιπταν στην αντίληψή σας. Τόσο στον περίγυρό σας όσο και σε συγγενικό σας περιβάλλον.

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ



Παιδί: κάθε ανθρωπίνον μικρότερο των δεκαοκτώ ετών, εκτός εάν η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα, σύμφωνα με την ισχύουσα για το παιδί νομοθεσία (Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού).

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



6.1. Ιστοσελίδες

© UNICEF, Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
<http://www.unicef.gr/symbols.php>

6.2. Βιβλία- Κείμενα- Μελέτες

- UNICEF Τα Δικαιώματα των παιδιών του κόσμου, 1993.
- UNICEF Έρευνα «Διακρίσεις, Ρατσισμός, Ξενοφοβία & Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα», Αθήνα, 2001.
- Νάσκου - Περάκη Π., Χρυσόγονου Κ., Ανθόπουλου Χ. (επιμέλεια), Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, 2002.
- Παραρά Π., Σύνταγμα και Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, 2001
- Χρυσόγονος Κ., Ατομικά και κοινωνικά Δικαιώματα, 2002.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



7.1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 21

1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους.
3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.

7.2. ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.

(Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 364 της 18/12/2000 σ. 0001 - 0022)

(Άρθρο 24 ΧΘΔ) (**Άρθρο ΙΙ-84 στο προτεινόμενο Σύνταγμα της Ε.Ε.**)

- Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η γνώμη τους, σχετικά με ζητήματα που τα αφορούν, λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τακτικά προσωπικές σχέσεις και απ' ευθείας επαφές με τους δύο γονείς του, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο προς το συμφέρον του.

(Άρθρο 32 ΧΘΔ) (**Άρθρο ΙΙ-92 στο προτεινόμενο Σύνταγμα της Ε.Ε.**)

- Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και προστασία των νέων στην εργασία

Η εργασία των παιδιών απαγορεύεται. Η ελάχιστη ηλικία για την ανάληψη εργασίας δεν μπορεί να είναι μικρότερη από την ηλικία κατά την οποία λήγει η υποχρεωτική σχολική φοίτηση, υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων κανόνων για τους νέους και εξαιρέσει περιορισμένων παρεκκλίσεων.

...

Οι νέοι που εργάζονται πρέπει να απολαύουν συνθηκών εργασίας προσαρμοσμένων στην ηλικία τους και να προστατεύονται από την οικονομική εκμετάλλευση ή από οποιαδήποτε εργασία που θα μπορούσε να βλάψει την ασφάλειά τους, την υγεία τους, τη σωματική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή τους.

7.3. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

54 ΑΡΘΡΑ

Πρώτο μέρος - ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ: Άρθρα 1 έως και 41. Σ' αυτό στοιχειοθετούνται οι τέσσερις μεγάλες κατηγορίες των δικαιωμάτων των παιδιών Επιβίωσης, Ανάπτυξης, Προστασίας & Συμμετοχής.

Δεύτερο μέρος - ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ: Άρθρα 42 έως και 45. Εδώ περιγράφεται ο μηχανισμός ελέγχου της εφαρμογής της Σύμβασης και θεσμοθετείται το όργανο που θα ασκεί αυτό το ρόλο, η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Τρίτο μέρος - ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ: Άρθρα 46 έως και 54.
Περιλαμβάνει τις διατάξεις που αφορούν ενδεχόμενες τροποποιήσεις σε άρθρα της Σύμβασης.

Βλέπε το πλήρες κείμενο στον δικτυακό τόπο:

<http://www.unicef.gr/reports/symb.php>

Η παρούσα Σύμβαση επικυρώθηκε από την Ελλάδα και δημοσιεύθηκε στο **Φ.Ε.Κ. 192/2.12.92**

7.4. ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (CCPR)

CCPR/CO/83/GRC

31 Μαρτίου 2005

Πρωτότυπο: Αγγλικά

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ογδοηκοστή Τρίτη σύνοδος

ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 40 ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ

Καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής Ανθρώπινων Δικαιωμάτων

ΕΛΛΑΔΑ

...

10. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η Ελλάδα αποτελεί βασική δίοδο διέλευσης για την εμπορία ανθρώπων, καθώς και χώρα προορισμού. Ενώ καλοδέχεται τις προσπάθειες που καταβάλλει το Κράτος μέλος για να καταπολεμήσει αυτή τη μάστιγα, συνεχίζει να ανησυχεί, ιδιαίτερα για την αναφερόμενη έλλειψη αποτελεσματικής προστασίας των θυμάτων, πολλά από τα οποία είναι γυναίκες και παιδιά, περιλαμβανόμενων και των μηχανισμών προστασίας μαρτύρων (άρθρα 3, 8 και 24).

....

β) Η Επιτροπή παροτρύνει το Κράτος μέλος να προστατεύει τα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά και να αποφεύγει να αφήνει ελεύθερα μέσα στο γενικό πληθυσμό τέτοια παιδιά χωρίς επιτήρηση. Η απουσία κοινωνικής προστασίας παιδιών αυξάνει τον κίνδυνο εμπορίας τους και εκθέτει τα παιδιά σε άλλους κινδύνους. Το Κράτος μέλος πρέπει να διενεργήσει δικαστική ανάκριση για τα περίπου 500 παιδιά που εξαφανίσθηκαν από το ίδρυμα της Αγίας

Βαρβάρας την περίοδο μεταξύ 1998 και 2002, και να παράσχει πληροφορίες στην Επιτροπή για το αποτέλεσμα της ανάκρισης.

16. Ενώ σημειώνει ότι έχει κατατεθεί στη Βουλή τροπολογία για την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για αναφερόμενη ευρεία χρήση της σωματικής τιμωρίας των παιδιών στα σχολεία (άρθρο 24).

Η Επιτροπή συνιστά στο Κράτος μέλος να απαγορεύσει όλες τις μορφές βίας κατά των παιδιών οπουδήποτε και αν συμβαίνει, περιλαμβανομένης της σωματικής τιμωρίας στα σχολεία, και να καταβάλλει προσπάθειες ενημέρωσης του κοινού για την κατάλληλη προστασία των παιδιών από τη βία.

17. Η Επιτροπή εκφράζει επίσης την ανησυχία της για αναφερόμενη παραμέληση της κατάστασης των ασυνόδευτων ανήλικων αιτούντων άσυλο ή παράνομα διαμενόντων στη χώρα. (άρθρο 24)

Η Επιτροπή συνιστά στο Κράτος μέλος να αναπτύξει διαδικασίες αντιμετώπισης των συγκεκριμένων αναγκών των ασυνόδευτων παιδιών, που δεν είναι πολίτες της χώρας, και να διασφαλίσει το καλύτερο συμφέρον τους, κατά τη διάρκεια των όποιων ενεργειών για τη μετανάστευση ή την απέλαση ή άλλων συναφών.

7.5.

«ΦΩΝΕΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ» ΜΕΓΑΛΗ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ UNICEF»

Τα αποτελέσματα μεταξύ των παιδιών και των νέων για την Ελλάδα (Ιούλιος 20001)

Έρευνα της UNICEF για τα ελληνόπουλα (9-17 ετών) που αποτελεί μέρος μεγαλύτερης έρευνας στην Ευρώπη και την Κεντρική Ασία με τίτλο «Φωνές των Νέων», καταγράφει τις επιθυμίες, τα όνειρα, τα προβλήματα και τις ανησυχίες τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, που στην Ελλάδα διεξήγαγε η εταιρία Market Analysis, τα ελληνόπουλα είναι ευτυχισμένα στην πλειοψηφία τους, αισθάνονται ευχαριστημένα στο σχολείο, πιστεύουν στο μέλλον, αξιολογούν πολύ θετικά τις σχέσεις τους με τους δασκάλους και τους συμμαθητές τους αλλά θεωρούν ότι τα παιδιά ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων δεν αντιμετωπίζονται με δικαιοσύνη. Ζητούν να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη η γνώμη τους από τους πολιτικούς, από τους οποίους ζητούν καλύτερο εκπαιδευτικό σύστημα, ελεύθερο χρόνο και ασφάλεια και δέχονται την τρυφερότητα και στοργή των γονέων τους, που τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζουν με κατανόηση την συμπεριφορά τους. Οι καλές σχέ-

σεις, ο αλληλοσεβασμός και η τιμιότητα είναι τα στοιχεία που οι ελληνικές οικογένειες διδάσκουν στα παιδιά τους.

Χαμηλά είναι τα επίπεδα βίας στα παιδιά, τα οποία αισιοδοξούν για το μέλλον τους και τα περισσότερα θέλουν να συνεχίσουν να ζουν στην Ελλάδα.

Σε σχέση με τα παιδιά στην Ευρώπη, τα ελληνόπουλα αντιμετωπίζουν πολύ μικρότερα ποσοστά βίας, ενώ στην Ελλάδα υπάρχουν λιγότερα εργαζόμενα παιδιά. Έχουν μικρότερη εμπιστοσύνη προς τους ενήλικες, δηλώνουν χαμηλότερα ποσοστά χρήσης ουσιών αλλά έχουν μεγαλύτερη έλλειψη πληροφόρησης για θέματα σχετικά με το σεξ και δηλώνουν μεγαλύτερη άγνοια από τους ευρωπαίους συνομηλίκους τους για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Τέλος, παρουσιάζονται πιο αισιόδοξα για τη ζωή τους στο μέλλον.

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε:

<http://www.unicef.gr/oldpress/2001/dt2601.php>

7.6. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

7.6.1.1. «Είχε προαναγγείλει στο ΙΝΤΕΡΝΕΤ ότι θα έκανε απόπειρα αυτοκτονίας», ΤΑ ΝΕΑ, 31.01.06

Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΕΞΩΣΕ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΤΙΓΜΗ 13ΧΡΟΝΟ ΜΑΘΗΤΗ

Είχε προαναγγείλει στο Ίντερνετ ότι θα έκανε απόπειρα αυτοκτονίας!

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: **Λία Νεσφυρέ**

ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ να βάλει τέλος στη ζωή του μαζί με ακριβείς πληροφορίες για τον τρόπο και τον χρόνο που θα το έκανε δημοσίευσε στο ηλεκτρονικό του ημερολόγιο (blog) ένας δεκατριώνχρονος μαθητής από την Αθήνα. Ο τυχαίος εντοπισμός του blog στο Ίντερνετ από το Τμήμα Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Ασφάλειας Αττικής ήταν ουσίαιμος για τη ζωή του αγνορού.

Οι αστυνομικοί, στη διάρκεια περιηγήσεων σε διάφορες ιστοσελίδες, εντόπισαν το ημερολόγιο του παιδιού. «Δεν βρήκα κανέναν και συμπάροισα από πούθενά. Νιώθω απογοητευμένος από όλα. Δεν αντέχω τη ζωή μου», έγραφε και παρέθετε λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο είχε αποφασίσει να αυτοκτονήσει.

Περίπου ένα εικοσιτετράωρο πριν πραγματοποιήσει την απόφασή του, οι αστυνομικοί ενημέρωσαν διακριτικά τους γονείς του για το περιεχόμενο του ημερολογίου και τους συνέστησαν να απευθυνθούν σε αρμοδίους για την ψυχολογική στήριξη του παιδιού. Από την Αστυνομία ενημερώθηκε και ο εισαγγελέας Αντλήκων προκειμένου να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες για την προστασία του μαθητή.

Όπως έγινε γνωστό, το παιδί είναι μαθητής Γυμνασίου, από ευκατάστατη οικογένεια, που δεν φαινόταν να αντιμετωπίζει προβλήματα. Οι γονείς, σύμφωνα με τους αστυνομικούς, έπαθαν σοκ όταν πληροφορήθηκαν για το περιεχόμενο του ημερολογίου. Το παιδί τον τελευταίο ενάμιση χρόνο περνούσε το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου του μπροστά στον υπολογιστή του μόνο του στο δωμάτιό του, και πριν από λίγο καιρό άρχισε να δημοσιεύει το ηλεκτρονικό του ημερολόγιο. Τον πρώτο καιρό, σύμφωνα με πληροφορίες, ο μικρός περιέγραφε την καθημερινότητά του στο σπίτι και στο σχολείο και τις σχέσεις του με τους γονείς του. Τα κείμενα που έδειχναν ένα παιδί με έντονη ψυχολογική φέρτιση πολλαπλασιάσθηκαν το τελευταίο δεκαήμερο. Όπως έγραφε, δεν είχε επικοινωνία με τους γονείς, με τους φίλους και περιέγραφε τις ερωτικές του απογοητεύσεις. Μετά τον εντοπισμό του ημερολογίου, οι αστυνομικοί εντόπισαν τα ηλεκτρονικά του ίχνη και οδηγήθηκαν στην εξακρίβωση των στοιχείων της ταυτότητάς του.



■ «Δεν βρήκα κανέναν από πούθενά. Νιώθω απογοητευμένος», έγραφε στο ηλεκτρονικό του ημερολόγιο ο μαθητής

7.6.1.2. «DELETE στο παρά πέντε», ΕΘΝΟΣ, 31.01.06

ΔΙΑΣΩΣΗ ΣΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ

Delete στο παρά 5'

Μαθητής μέσω του Διαδικτύου ανακοίνωσε την πρόθεσή του να θέσει τέλος στη ζωή του. Σώθηκε από παρέμβαση των αστυνομικών που ειδοποίησαν την οικογένειά του. Οι μαύρες σκέψεις του εφήβου στο Ίντερνετ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: **ΤΑΚΗΣ ΤΕΡΖΗΣ**

Ενα παιδί «που δεν του λείπει τίποτα», σύμφωνα με τη χαρακτηριστική έκφραση των γονιών του, είναι ο έφηβος που ήθελε να δώσει τέλος στη ζωή του και διοχέτευε τις «μαύρες» σκέψεις του στο Ίντερνετ, μέχρι τη στιγμή που, για καλή του τύχη, τις μοιράστηκε με αστυνομικούς της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος.

Η αποκάλυψη περί επικείμενης αυτοκτονίας του αντλήκου σήμανε συναγερμό στη συγκεκριμένη υπηρεσία της αστυνομίας, που εντόπισε σε χρόνο-ρεκόρ τα ηλεκτρονικά ίχνη και την ταυτότητα του εφήβου και επικοινωνώντας αμέσως με τους γονείς του για να τους ενημερώσει ώστε να προλάβουν το κακό.

«Χρειάζεται βοήθεια»
«Το παιδί σας χρειάζεται ψυχολογική βοήθεια» τους είπαν και αποκάλυψαν στους εμβρόντητους γονείς το περιεχόμενο του ημερολογίου του 14χρονου στο Ίντερνετ. Οι ίδιοι δεν είχαν ποτέ υπομείνει ότι το παιδί τους, λόγω των προβλημάτων της εφηβείας, θα μπορούσε να φτάσει στην αυτοκτονία.

Όπως λένε όμως οι αστυνομικοί της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, που κάνουν τακτικά περιηγήσεις σε ιστοσελίδες του Ίντερνετ, δεκάδες παιδιά της ίδιας ηλικίας με τον συγκεκριμένο μαθητή και μεγαλύτερα διατηρούν ανάλογες με αυτόν σκέψεις.

Οι αστυνομικοί της συγκεκριμένης υπηρεσίας διαπίστωσαν επίσης ότι το παιδί αυτό, που δεν μετρούσε τα όσα αλλά τις ώρες που του απόμειναν μέχρι να αποδράσει από τη ζωή, ήταν ένας έφηβος της διπλής ηλικίας.

Ήταν ένας έφηβος όπως κι άλλες, άλλοι οι γονείς των οποίων εργαζόταν σκληρά από το πρωί ως το βράδυ, με σκοπό να τους προσφέρουν όλα τα υλικά αγαθά, που αυτοί πιθανόν να μην είχαν ως παιδιά, στις δύσκολες δεκαετίες του 50 ή του 60. Στον αγώνα τους όμως να προσφέρουν στα παιδιά τους τα πάντα, αμελούσαν ή δεν έχουν χρόνο να προσφέρουν το πιο βασικό: Την παρουσία τους, την ψυχική επαφή με τα παιδιά τους και την απαιτούμενη επικοινωνία μαζί τους.

Η συγκλονιστική υπόθεση, που αναδεικνύει ένα μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα της σύγχρονης εποχής, ήρθε στο φως της δημοσιότητας στις, από ένα δελτίο τύπου της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος.

«Αποτροπή αυτοκτονίας εκπαιδευθείσας μέσω Ίντερνετ» πληροφορείται.

Στο δελτίο αναφέρεται ότι στο πλαίσιο της προληπτικής δράσης της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, εντοπίστηκε σε ιστοσελίδα στους εφήβους και να επιφέρουν αυτοκτονικές τάσεις εξαρτώνται σε σημαντικό βαθμό από το οικογενειακό περιβάλλον. Οι κυριότερες αιτίες, όπως έχουν καταγραφεί σε επιστημονικές μελέτες, φαίνεται να είναι:

- **Η χαμηλή αυτοεκτίμηση.**
- **Η πίεση** από την οικογένεια.
- **Η έλλειψη** εμπιστοσύνης προς το πρόσωπό τους.
- **Οι σεξουαλικές** δυσκολίες που διακινούνται στο μαυλό των εφήβων.

Τα «ευάλωτα όρια», δηλαδή ένα «όχι» από τους γονείς για συγκεκριμένο ζήτημα και ένα «να» για το ίδιο θέμα λίγα αργότερα, ή η διαφορετική στάση πατέρα-μητέρας για συγκεκριμένο θέμα.

Ο θυμός και οι άσχημες σχέσεις ανάμεσα στους γονείς.

Η ψυχολόγος Κ. Αδαμτζιλογλου - Γαλέου

■ **Ο έφηβος θεωρούσε ότι οι γονείς του τον παραμελούσαν, ενώ έβλεπε τα πάντα απαισιόδοξα**

Ανάμεσα στους λόγους που προέβαλλε ο έφηβος ήταν ότι «δεν τύχναε, κατά την άποψή του, της δέουσας προσοχής από τους οικείους του».

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο 14χρονος μαθητής δημοσίευε σχεδόν καθημερινά το ημερολόγιό του τα τελευταία δύο χρόνια, σε συγκεκριμένη ιστοσελίδα του Ίντερνετ (Blog), στην οποία υπήρχε τέτοια δυνατότητα.

Το τελευταίο διάστημα η διάθεση και οι σκέψεις του ανήλικου είχαν ξεπεράσει τα όρια της απιστοδοξίας. Όλα γύρω του τα έβλεπε μαύρα, από τις σχέσεις του με τους φίλους του και τα κορίτσια, μέχρι τις σχέσεις με την οικογένειά του. «Δεν περνάω καλά στο σπίτι» έγραφε. «Οι γονείς μου δεν μου φέρονται καλά. Δεν έχω όρεξη για τίποτα».

Σε άλλα ημερομηνία, μεταξύ 10 και 20 Ιανουαρίου, ο 14χρονος μαθητής εκμυστηρεύονταν την πρόθεσή του να αυτοκτονήσει και ενημέρωνε αυτούς που θα διαβάζαν το ημερολόγιό του ότι μία ώρα πριν δώσει τέλος στη ζωή του θα μάθαιναν όλες τις λεπτομέρειες. Τον τόπο δηλαδή όπου θα αυτοκτονούσε και τον τρόπο που θα χρησιμοποιούσε για να φύγει από τη ζωή.

Είχε ό,τι ζητούσε
Η ηλικία του για τους γονείς του φανερόταν αν φράσεις σαν κι αυτές, που σύμφωνα με πληροφορίες έγραφε στο ημερολόγιο: «Δεν θέλω να κλάψω». Δεν με νοιάζει αν με κλάψουν».

Οι γονείς του 14χρονου έκαναν τα πάντα, όπως είχαν στους αστυνομικούς, για να περνάει καλά και να μην του λείπει τίποτα.

Οι του ζήτησε, το είχε (κομπιούτερ, χρήματα, ρούχα κ.λπ.), και σε από βοήθειά του γεγονός ότι είναι ευκατάστατοι. Το σχολείο που πήγαινε είναι ιδιωτικό.

Ο πατέρας έχει δική του επάγγελμα που θεωρείται αρκετά καλή, ενώ η μητέρα του δεν εργάζεται.

Όταν οι αστυνομικοί τους ενημέρωσαν για αυτό που σκεφτόταν και έγραφε το παιδί τους, στην ιστοσελίδα του Ίντερνετ, οι γονείς δεν πίστευαν στ' αυτά τους. Ευχαρίστησαν ωστόσο τους αστυνομικούς και τους διαβεβαίωσαν ότι θα κάλυπταν τα δέοντα.

Από την αστυνομία όμως ενημερώθηκε και ο εισαγγελέας αντλήκων, «για την εκδίωξη περαιτέρω ενεργειών προς εξασφάλιση της ψυχικής και σωματικής υγείας του εφήβου».

7.6.2. «Άλλα 470 σχολικά κτίρια με αμίαντο», ΕΘΝΟΣ 31.01.06,

ΚΟΙΝΩΝΙΑ 21

ΕΛΕΓΧΟΙ ΟΣΚ

Άλλα 470 σχολικά κτίρια με αμίαντο

■ **Διάσπαρτα** σε όλη τη χώρα βρίσκονται σχολεία με αμίαντο, αφού από τον έλεγχο του ΟΣΚ (που ξεκίνησε πριν από 15 μήνες) προκύπτει ότι υπάρχουν τουλάχιστον 470 επιπλέον σχολικά κτίρια σε 37 νομούς, από τα 271 που είχαν αρχικά βεβαιωθεί.

Το γεγονός παραδέχτηκε ο υφυπουργός Παιδείας Γ. Καλός, απαντώντας στη Βουλή σε επίκαιρη ερώτηση του βουλευτή του Συνασπισμού Θ. Λεβέντη. Συγκεκριμένα, δήλωσε πως οι πλάκες αμιάντου έχουν ήδη απομακρυνθεί πλήρως από 58 μόλις σχολικές μονάδες, ενώ σε άλλα 167 σχολεία είτε απομακρύνεται, είτε έχουν τελειώσει οι απαραίτητες μελέτες, ωστόσο για πολλά ακόμα σχολεία δεν έχουν γίνει ακόμη οι μελέτες απομάκρυνσης.

Πάντως, σύμφωνα με τον υφυπουργό, τα 470 σχολεία που εντοπίστηκαν κατά την τελευταία καταγραφή θα ενταχθούν στην τρίτη και τελευταία φάση του προγράμματος, ενώ το κόστος των εργασιών θα φτάσει το 1,77 εκατ. ευρώ.

Από την πλευρά του, ο κ. Λεβέντης υπενθύμισε πως ο αμίαντος είναι καρκινογόνος, ακόμη και σε μικρές ποσότητες, ενώ - όπως δήλωσε - προτίθεται να επανέλθει και στο θέμα της απομάκρυνσης του αμιάντου από τα νοσοκομεία. Τέλος, αξίζει να επισημανθεί ότι ο κ. Καλός διαβεβαίωσε τη Βουλή ότι κατά την αφαίρεση των πλακών αμιάντου λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας και ότι μεταφέρονται ασφαλώς στη Γερμανία για την ταφή τους.

7.6.3. «Εξαφάνιση - μυστήριο 11χρονου», ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, 06.02.06

ΒΕΡΟΙΑ

Εξαφάνιση-μυστήριο 11χρονου

Δραματική έκκλιση σε όποιον γνωρίζει κάτι να βοηθήσει απευθύνουν οι γονείς του, που φοβούνται απαγωγή

Μεγάλη κινητοποίηση των αστυνομικών αρχών στο νομό Ημαθίας προκάλεσε η εξαφάνιση 11χρονου αγοριού στη Βέροια, με τις έρευνες να επεκτείνονται σε ολόκληρη τη Βόρεια Ελλάδα, με τη συνδρομή των κατά τόπους αστυνομικών διευθύνσεων, αλλά και με εξονυχιστικό έλεγχο όλων των οχημάτων στα σύνορα και τα αεροδρόμια.

Πρόκειται για τον 11χρονο μαθητή δημοτικού Αλεξ Μεσοχιόβιλι, του Ευγένιου και της Νατέλα, που γεννήθηκε στη Ρωσία και κατοικεί στη Βέροια.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Τα ίχνη του παιδιού χάθηκαν χθες το βράδυ μεταξύ 19.00 και 20.00, ενώ στις 11 το βράδυ η μητέρα του κατήγγειλε την εξαφάνισή του στο αστυνομικό τμήμα Βέροιας. Οι γονείς του μικρού Αλεξ, που συμμετέχουν ενεργά στις έρευνες τόσο στις αστικές περιοχές όσο και στα βουνά της Ημαθίας, απευθύνουν έκκληση σε όποιον γνωρίζει οτιδήποτε για την εξαφάνιση να ενημερώσει τις αστυνομικές αρχές.

Εκφράζουν δε φόβους ότι το παιδί μπορεί να έχει πέσει θύμα απα-

γωγών, με τους φόβους να επεκτείνονται στα χειρότερα «σενάρια», αφού, παρά την παρέλευση τριών ημερών, δεν υπήρξε καμία επαφή του παιδιού με την οικογένειά του, αλλά ούτε κάποιων ενδεχόμενων «απαγωγέων».

«Το παιδί χάθηκε ενώ έκανε μια

διαδρομή πέντε λεπτών μεταξύ του γυμναστηρίου, όπου έπαιζε μπάσκετ, και της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, όπου παρακολουθεί μαθήματα ζωγραφικής» έλεγαν χθες η μητέρα και ο πατέρας του παιδιού, που έχουν γεμίσει τη Βέροια με αφίσες και φωτογραφίες του.

«Το παιδί αποκλείεται να πήρε πρωτοβουλία για να ζήσει μια περιπέτεια μόνο του» διαβεβαίωσε ο πατέρας του 11χρονου. «Είναι ένα παιδί που δεν θέλει τη μοναξιά και το σκοτάδι... Δεν θα ξεκινούσε μόνος του για μια περιπέτεια».

Όταν χάθηκε ο Αλεξ φορούσε κόκκινη αθλητική φόρμα, γκρι μπουφάν με πορτοκαλί κουκούλα και γαλιτιά. Εφυγε μαζί με φίλους του μετά την προπόνηση και έπειτα από μια διαδρομή λίγων λεπτών χώρισε από την παρέα του και συνέχισε μόνος του τη διαδρομή ως το μάθημα της ζωγραφικής.

Γονείς και δάσκαλοι του παιδιού επιμένουν πως ο μικρός Αλεξ δεν είχε κανένα πρόβλημα, ούτε ψυχολογικό ούτε άλλο στην οικογένεια ή στο σχολείο, που να το ωθούσε σε τέτοιες φυγές.

Στις έρευνες συμμετέχει και η οργάνωση «Χαμόγελο του Παιδιού», συμμεριζόμενη τους φόβους των γονέων για το ενδεχόμενο απαγωγής, καθώς δεν υπάρχει καμία σοβαρή πληροφορία για την τύχη του παιδιού, παρά το εκτεταμένο των ερευνών.

ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ
Μπορείτε να βοηθήσετε;

M
I
S
S
I
N
G



ΑΛΕΞ ΜΕΣΟΧΙΟΒΙΛΙ
Ημ. Γέννησης: 14/3/1995
Συμμετέχει στην Εξαφάνιση της Παρασκευής 3/2/2006
ώρα 7.00 - 8.00 το βράδυ από την περιοχή Ελεγκ-Αναζήτησης Βέροιας
Μάμα: Καστανοπόρθηνα
Μπαμπά: Καστανοπόρθηνα
Age: 11 years old
Missing: 3/2/2006
hour 7.00 - 8.00 pm
from Elias Anastas Vasilis
Eyes: hazel
Hair: dirty blonde or light brown

Ο Αλεξ έχει ύψος 1,68 μ., είναι αδύνατος, έχει λευκά δόντια και φοριέει γυαλιά. Την ημέρα που εξαφανίστηκε φορούσε κόκκινη αθλητική φόρμα και γκρι πορτοκαλί κουκούλα.

Alex is 1,68 m., slight or slim build, he has a fair complexion and he wears glasses. He was last seen wearing a red athletic suit and a grey and orange jacket.

Όποιος γνωρίζει οτιδήποτε, παρακαλείται να καλέσει στην Ασφάλεια Βέροιας: τηλ. 23310 76653 ή σε οποιοδήποτε Αστυνομικό Τμήμα ή στο

☎ 10-56
☎ 210 7609554
✉ info@hamogelo.gr

Το Χαμόγελο του Παιδιού

ΟΤΑΝ ΧΑΘΗΚΕ Ο ΑΛΕΞ φορούσε κόκκινη αθλητική φόρμα, γκρι μπουφάν με πορτοκαλί κουκούλα και γαλιτιά.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΩΥΣΗΣ

7.6.4. «Μάτια κλειστά μπροστά στη βία», ΤΑ ΝΕΑ, 21.02.06

14 Ελλάδα

ΤΑ ΝΕΑ / Τρίτη 21 Φεβρουαρίου 2006

Μάτια κλειστά μπροστά στη βία

Παιδιά κακοποιούνται από γονείς - τέρατα και δεν υπάρχει ίδρυμα να τα δεχθεί

Στα... κρατητήρια ανήλικων φιλοξενοούνται πλέον τα παιδιά που πέφτουν θύματα κακοποίησης, καθώς όλα τα ιδρύματα έχουν εξαντλήσει προ πολλού τις δυνατοότητές τους. Η δολοφονία ενός βρέφους 45 ημερών από τη μητέρα του παρά το γεγονός ότι τόσο οι υπηρεσίες πρόνοιας όσο και η Αστυνομία γνώριζαν για τη βιαιότητα του ζευγαριού, αποδεικνύεται η κορυφή του παγόβουνου...

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Δέσποινα Κουκλάκη
Νικολέττα Μουτσούση

Προβαίνοντας σε ομολογία σοκ, ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Δ. Παπαγγελόπουλος παραδέχθηκε χθες ότι άλλα 8 παιδιά υφίστανται κακοποίηση - όπως έχει επιβεβαιωθεί από τους σχετικούς ελέγχους των κοινωνικών υπηρεσιών - αλλά δεν υπάρχει ίδρυμα που να μπορεί να τα δεχθεί!

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, κάθε χρόνο περισσότερα από 700 παιδιά στην Ελλάδα πέφτουν θύματα κακοποίησης. Ωστόσο οι ειδικοί εκτιμούν ότι ο πραγματικός αριθμός είναι πολύ μεγαλύτερος, αφού στις περισσότερες περιπτώσεις τα περισσότερα δεν γίνονταν

ΣΤΑ ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ

Τα ιδρύματα έχουν εξαντλήσει τις δυνατότητές τους και τα κακοποιημένα παιδιά φιλοξενοούνται σε κρατητήρια ανήλικων

νται γνωστά. Συχνά τα παιδιά παραμένουν στο βίαιο περιβάλλον: «Ακόμα και τα νοσοκομεία μας λένε ότι είναι πλήρη και δεν μπορούν να δεχθούν τα κακοποιημένα παιδιά» λέει ο πρόεδρος του Χαμόγελου του Παιδιού Κ. Γιαννόπουλος.

«Και εμείς όμως, λόγω έλλειψης χώρου, δεν μπορούσαμε να φιλοξενήσουμε περισσότερα από 550 παιδιά που το τελευταίο έτος υπέστησαν κακοποίηση και χρειάζονταν βοήθεια» παραδέχεται, σημειώνοντας ότι οι δυνατότητες του Χαμόγελου του Παιδιού εξαντλούνται στη φροντίδα 175 κακοποιημένων παιδιών. Ανάλογα προβλήματα αντιμετωπίζει και το Κέντρο Βρεφών Μητέρας.

Σκοτώνει και η γραφειοκρατία

Οι καταγγελίες προσκορούν και σε γραφειοκρατικά εμπόδια, που έχουν ως αποτέλεσμα να σημειώνονται καθυστερήσεις κατά την εξέταση των περιστατικών οι οποίες - όπως απέδειξε και η περίπτωση του βρέφους στον Νέο Κόσμο - μπορεί να αποβούν μοιραίες. Οι εισαγγελίες δεν έχουν τις απαιτούμενες υποστηρικτικές υπηρεσίες για να χειρισθούν τις καταγγελίες, ενώ και οι κοινωνικές υπηρεσίες των νομαρχιών δεν διαθέτουν στελέχη για τον έλεγχο κάθε υπόθεσης. Ενδεικτικό, όπως καταγγέλλει ο νομάρχης Αθηνών Γ. Σγουρός, είναι ότι η μεγαλύτερη νομαρχία της χώρας διαθέτει μόνο 30 κοινωνικούς λειτουργούς.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνει στον τομέα της διάγνωσης της κακοποίησης η κ. Βάσω Αρτινοπούλου, αναπληρώτρια καθηγήτρια Εγκληματολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. «Αν εξαιρέσει κάποιος την ύπαρξη ελάχιστων και κεντρικών μονάδων για τη διάγνωση και αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών - όπως αυτά στο Νοσοκομείο Παίδων Αγία Σοφία - δεν υπάρχει ικανοποιημένη προσπάθεια

Κορυφή του παγόβουνου οι καταγγελίες

Ελάχιστες μόνο από τις περιπτώσεις κακοποίησης μικρών παιδιών καταγγέλλονται, ενώ στην πραγματικότητα τα περισσότερα είναι πολλαπλάσια. Την ίδια ώρα, οι υποδομές είναι ανεπαρκείς για τη φροντίδα των παιδιών

■ **700 Ελληνόπουλα έως 14 ετών μεταφέρονται κάθε χρόνο νοσοκομεία στα νοσοκομεία**



68% των κρανιοεγκεφαλικών τραυματισμών σε παιδιά κάτω των 2 ετών οφείλονται σε κακοποίηση

■ **Δύο στα οκτώ είναι από 5 έως 9 χρόνων**



17,5% Χρειάζονται νοσηλεία σε νοσοκομείο

■ **Ένα στα δέκα έχει κάποιο κάταγμα**

ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

■ **550 παιδιά πέρσει δεν βρίσκαν στέγη στο «Χαμόγελο του Παιδιού», λόγω έλλειψης χώρων**

80% των δραστηνών είναι οι βιολογικοί γονείς

■ **Αν παραμείνει στο σπίτι, οι πιθανότητες να κακοποιηθεί ξανά το παιδί είναι 60%**

■ **Έως και 70% υπάρχει κίνδυνος να κακοποιηθούν και τα άλλα παιδιά της οικογένειας**



Γνώριζαν και όμως σιωπούσαν!

ΓΝΩΣΤΗ στις Αρχές, λίγες ημέρες μετά τη γέννησή του, ήταν η συνεχής κακοποίηση του μόλις 45 ημερών βρέφους, που βρήκε τραγικό θάνατο από τα χέρια της μητέρας του. Ωστόσο, χθες, οι αρμόδιοι επιδόθηκαν σε ένα πινγκ-πονγκ για τις ευθύνες της αδιαφορίας - που οδήγησε στον βίαιο θάνατο του μωρού... Ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών κ. Παπαγγελόπουλος δήλωσε χθες ότι η Εισαγγελία, αμέσως μόλις ενημερώθηκε για τις καταγγελίες σχετικά με το άθλο

προϊστάμενος της Εισαγγελίας, η Νομαρχία ουδέποτε ανταποκρίθηκε. Ωστόσο, από την πλευρά της Νομαρχίας υποστηρίχθηκε ότι η παραμικρή σχετική ειδοποίηση δεν έφτασε ποτέ στις αρμόδιες Υπηρεσίες. Μάλιστα, ο νομάρχης Αθηνών διέταξε ΕΔΕ για το θέμα - προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υπήρξε κάποια παράλειψη.

Ασφυξία

Στο μεταξύ, σύμφωνα με την ιατροδικαστική εξέταση, η αιτία θανάτου του βρέφους αποδίδεται τελικά σε

Παραδείγματα κακοποίησης

Κατά δεκάδες φθάνουν οι καταγγελίες για κακοποίηση μικρών παιδιών στο «Χαμόγελο του Παιδιού». Μόνο τις τελευταίες ημέρες δέχθηκε τις παρακάτω καταγγελίες:

- **Είναι ηλικίας 2 και 4 ετών και κάθε μέρα βλέπουν τη μητέρα τους, η οποία εκδίδεται, να δέχεται πελεκίες.** Μεταξύ αυτών κάποιοι κάνουν χρήση ναρκωτικών, ενώ υπάρχουν και καταγγελίες για **πελότη με νοητικά προβλήματα, ο οποίος χτυπάει τα παιδιά με τη συμμετοχή της μητέρας**
- **Οικογένεια με 4 ανήλικα παιδιά τα οποία, όπως ανέφεραν οι γείτονες, είναι βρώμικα και αδύναμα, ενώ το σπίτι είναι γεμάτο πορνίκια.** Όταν μια γειτόνισσα πήγε να τους προσφέρει φαγητό, την πόρτα άνοιξε η 14χρονη κόρη που είχε έντονα σημάδια από κάψιμο στα πόδια και την πλάτη. **Σε ερώτηση πώς έγιναν αυτά, το κορίτσι απάντησε: «Η μάνα μου έκανε αίμα μου κάτω γάλα»...**
- **Επί ημέρες εξαφανίζεται η μητέρα παιδιού 10 ετών.** Είναι χρήστης ναρκωτικών ουσιών και, όπως καταγγέλλεται, **παρελείπει πλήρως τη φροντίδα του παιδιού**
- **Και οι δύο γονείς είναι αλκοολικοί και κάθε βράδυ σπάνε όλο το σπίτι.** Η βία δεν περιορίζεται μόνο στη μεταξύ τους σχέση, αλλά συνεχώς **κακοποιούν τα παιδιά τους τα οποία, ούτως ή άλλως, ζουν σε άθλιες συνθήκες**
- **Μητέρα με δύο παιδιά, ηλικίας 5 και 17 ετών, διαμένει σε υπόγειο πολυκατοικίας.** Καθημερινά φεύγει και τα κλειδώνει στο σπίτι. **Το μικρό φωνάζει και κλαίει ζητώντας τη μαμά του, ενώ το διαμέρισμα αναδίδει έντονη δυσσομία και είναι γεμάτο κατσαρίδες**

ΤΑ ΝΕΑ

Δικαιώματα του Έλληνα- Ευρωπαϊού πολίτη

Δικαιώματα της γυναίκας

1. ΣΚΟΠΟΣ



Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η γνώση και εξοικείωση με το ζήτημα των δικαιωμάτων της γυναίκας νοούμενο ως ζήτημα αποτροπής κάθε διαχωρισμού, εξαίρεσης ή περιορισμού, που βασίζεται στο φύλο και έχει ως σκοπό ή/και αποτέλεσμα να διακυβεύσει ή να περιορίσει την απόλαυση ή την άσκηση από τις γυναίκες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, αστικό και κάθε άλλον τομέα ισότητας των δύο φύλων. Επιδιώκεται η κατανόηση της ποιοτικής διαφοράς της ισότητας των φύλων έναντι της γενικής αρχής της ισότητας σε μια διπλή κατεύθυνση: Αρνητική και θετική. Την αρνητική σε ό,τι αφορά την απαγόρευση της δημιουργίας άνισων καταστάσεων και τη διαφοροποίηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών, τόσο μεταξύ τους όσο και έναντι της πολιτείας, με βάση τη διαφορά του φύλου. Την θετική σε ό,τι αφορά την επιβολή της παροχής ίσων δυνατοτήτων για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και την ελεύθερη ατομική κίνηση ή δράση ή γενικά τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή.

2. ΕΝΝΟΙΕΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ



- Ανισότητες κατά φύλο
- Διαφορές κατά φύλο
- Γυναικείο κίνημα
- Ένταξη/ Ενσωμάτωση της Διάστασης του φύλο
- Ένταξη της Ισότητας Ευκαιριών
- Θετική Δράση/ Θετική Διάκριση/ Θετικά μέτρα
- Ποσοστώσεις

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ



3.1.

Οι γυναίκες άρχισαν από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα να διεκδικούν την ισότητα και τη συμμετοχή τους στα κοινά. Στον αγώνα αυτό πρωτοστάτησαν οι γυναίκες των καινούργιων χωρών (Αμερική, Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία) και οι σκανδιναβές.

Οι γυναικείες οργανώσεις άρχισαν να φουντώνουν. Σημαντικό γεγονός είναι ότι το 1902 δημιουργήθηκε πλέον διεθνή ένωση γυναικείων οργανώσεων, η παγκόσμια οργάνωση *International Alliance of Women*, η οποία ακόμα και σήμερα είναι εξαιρετικά ζωντανή έχοντας σημαντικό ρόλο στον ΟΗΕ.

Η οργάνωση αυτή, η οποία άρχισε με λίγα μέλη από διάφορες χώρες στην Ουάσιγκτον των ΗΠΑ, σιγά-σιγά φούντωσε και έχει σήμερα μέλη, όπως και άλλες οργανώσεις διεθνείς και γυναικείες και μη γυναικείες, σε όλες τις ηπείρους ακόμα και στις πλέον απίθανες χώρες. Είναι η μόνη καθαρά και αποκλειστικά φεμινιστική οργάνωση. Ο τίτλος της είναι «Διεθνής Ένωση Γυναικών, ίσα δικαιώματα, ίσες υποχρεώσεις»(ΔΕΓ). Άλλες γυναικείες οργανώσεις έχουνε πολλαπλούς σκοπούς, ανάμεσα σ' αυτούς μερικές ασχολούνται και με τα δικαιώματα της γυναίκας. Η ΔΕΓ είναι η μόνο καθαρά φεμινιστική οργάνωση. Αποκλειστικά φεμινιστική. Όπως και ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, ο οποίος ιδρύθηκε το 1920 ήταν η αρχή για την ιστορία του φεμινισμού στην Ελλάδα.

Το έργο που επακολούθησε από την ίδρυση της ΔΕΓ είναι τεράστιο. Το 1952 ψηφίζεται από τον ΟΗΕ η Διεθνής Σύμβαση Τσων Πολιτικών Δικαιωμάτων Ανδρών και Γυναικών και ίσης πρόσβασης σε όλα τα αξιώματα και σε όλες τις Δημόσιες Υπηρεσίες.

3.2.1.

Τα τελευταία 50 χρόνια η ελληνική έννομη τάξη αλλάζει (μαζί με την ελληνική κοινωνία) αλματώδως με την ανάδειξη της γυναίκας ως αυτόνομου και ίσου υποκειμένου δικαίου.

Ως το 1952 όχι μόνο δεν υπήρχαν ίσα πολιτικά δικαιώματα, αλλά οι περισσότερες γυναίκες που είχαν σπουδάσει και είχαν τελειώσει το πανεπιστήμιο, δεν είχαν δικαίωμα να μετάσχουν σε διαγωνισμό για να διορισθούν στη δικαστική υπηρεσία, στη διπλωματική υπηρεσία, να γίνουν συμβολαιογράφοι, να μπουνε στο Συμβούλιο Επικρατείας, ακόμη ούτε μάρτυρες σε συμβόλαια δεν μπορούσαν να παραστούν. Στις γυναίκες που είχαν σπουδάσει αρχαιολογία δεν επιτρεπόταν να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό για να διο-

ρισθούν στην Αρχαιολογική Υπηρεσία. Σ' αυτές που είχαν σπουδάσει χημεία, δεν τους επιτρεπόταν να λάβουν μέρος σε διαγωνισμό για να μπουν στο Χημείο του Κράτους. Οι γυναίκες ήταν αποκλεισμένες από όλα τα δημόσια λειτουργήματα, αξιώματα και δημόσιες σταδιοδρομίες, απλώς και μόνο επειδή ήταν γυναίκες. Ήταν γενικώς κοινωνικά περιθωριοποιημένες.

Ωστόσο οι ελληνίδες γυναίκες κατέκτησαν το δικαίωμα της ψήφου ακριβώς αυτή την εποχή. Ισχυρός τους σύμμαχος ήταν ο ΟΗΕ. Στον ΟΗΕ είχε ιδρυθεί, με πρωτοβουλία της Ελεονώρας Ρούσβελτ (γυναίκας του τότε αμερικανού προέδρου), η «Επιτροπή της Θέσης της Γυναίκας». Σ' αυτή είχε εκπρόσωπο και η Ελλάδα, την Λίνα Τσαλδάρη.

Η Ελληνική Βουλή ψήφισε το νόμο 2159/1952 που παραχώρησε στις γυναίκες ίσα δικαιώματα με τους άνδρες να εκλέγουν και να εκλέγονται στα αιρετά πολιτικά αξιώματα. Ωστόσο όλες οι προαναφερθείσες ανισότητες στην πρόσβαση σε δημόσια λειτουργήματα, αξιώματα, σταδιοδρομίες κ.λ.π. παρέμειναν. Γι' αυτό η κύρωση από την Ελλάδα της Διεθνούς Σύμβασης που ψηφίσθηκε στον ΟΗΕ το 1953 ήταν απαραίτητη. Όντως, η Ελληνική Κυβέρνηση την κύρωσε με το Ν.Δ. 2620/17/28 Σεπτεμβρίου 1953.

Ωστόσο η άσκηση του δικαιώματος των Ελληνίδων να ψηφίσουν στις βουλευτικές εκλογές της 16^{ης} Νοεμβρίου 1952 ανεστάλη, παρά τις έντονες αντιδράσεις, υπομνήματα, διαμαρτυρίες κ.λ.π. των γυναικών. Και αυτό έγινε με την πρόφαση ότι πολύ λίγες γυναίκες είχαν εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους και δεν θα ψήφιζαν. Τελικώς ο νόμος 2228 του Σεπτεμβρίου του 1952 ανέστειλε το εκλογικό δικαίωμα των Ελληνίδων για τις προσεχείς εκλογές του 1956 (γιορτάσαμε πρόσφατα στη Βουλή τα 50χρονα της εισόδου των γυναικών στο κοινοβούλιο).

3.2.2.

Δεν έγινε όμως δυνατή αμέσως η πρόσβαση των γυναικών σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες. Το Νομικό Συμβούλιο γνώματευσε ότι δεν αρκεί η Σύμβαση, παρ' όλο που η τελευταία εφ' όσον κυρώθηκε, είχε γίνει νόμος γενικός και επί πλέον για κάθε χωριστή περίπτωση ειδικός, ο οποίος να καταργεί ειδικές άνισες μεταχειρίσεις και αποκλεισμούς.

Το 1955 ψηφίστηκε ο νόμος 3192/55 που επέτρεψε στις Ελληνίδες να διορίζονται σε όλες τις θέσεις και τα λειτουργήματα, εκτός από τα εκκλησιαστικά αξιώματα και τις κύριες στρατιωτικές υπηρεσίες. Έτσι άνοιξαν οι πόρτες για να σταδιοδρομεί η Ελληνίδα στις δημόσιες θέσεις και τα λειτουργήματα, ανάμεσά τους και η δικαστική και η διπλωματική σταδιοδρομία. Ειδικά ήταν τα Νομο-

θετικά Διατάγματα: 3075/54 (που έδωσε το δικαίωμα και στις γυναίκες να διορίζονται συμβολαιογράφοι), 3026/54 (που θέσπισε το δικαίωμα των γυναικών να εκλέγονται μέλη Διοικητικού Συμβουλίου, Δικηγορικών Συλλόγων), 3370/55 (Κώδικας Ιθαγένειας, που πρόβλεπε για πρώτη φορά δυνητική χωριστή ιθαγένεια της συζύγου).

3.2.3.

Αν το 1952 ήταν ο πρώτος μεγάλος σταθμός, ο δεύτερος μεγάλος σταθμός ήταν το Σύνταγμα του 1975. Όταν συντασσόταν στην Ελλάδα το Σύνταγμα του 1975, κατά ευτυχή συγκυρία πάλι ο ΟΗΕ ήταν αρωγός. Το 1975 ήταν η χρονιά που ο ΟΗΕ είχε κηρύξει ως Έτος της Γυναίκας, και μάλιστα ως αρχή της 10ετίας της γυναίκας (Διάσκεψη Μεξικού 1975). Έκτοτε κάθε 5 χρόνια μέχρι τη συμπλήρωση 10ετίας γινόταν νέα διεθνής διάσκεψη (Κοπεγχάγη 1980, Ναϊρόμπι 1985). Μετά νέα 10ετία έγινε η Διάσκεψη του Πεκίνου 1995 και η Ειδική Σύνοδος της Νέας Υόρκης το 2000, ώστε να ελέγχεται η πρόοδος προς την ισότητα και να ωθούνται τα πράγματα προς τα εμπρός.

Στο Σύνταγμα του 1975 ενσωματώθηκε η παρ. 2 στο άρθρο 4, η οποία καθιερώνει την ισότητα ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς. Ήταν ένα μεγάλο επίτευγμα. Η διάταξη αυτή συμπληρώθηκε από μια άλλη διάταξη του Συντάγματος, τη διάταξη του άρθρο 116 παρ. 1. Σύμφωνα με αυτήν, όσοι νόμοι περιέχουν ανισότητα πρέπει να τροποποιηθούν ως τις 31 Δεκεμβρίου του 1982. Εάν δεν καταργηθούν οι ανισότητες που προβλέπονταν σε κάποιο νόμο ως το τέλος αυτού του έτους, ο νόμος αυτός δεν θα ισχύει.

3.2.4.

Εκεί που υπήρχε η μεγαλύτερη και βασική ανάγκη τροποποίησης ήταν στο Οικογενειακό Δίκαιο. Το Οικογενειακό Δίκαιο ήταν απαράδεκτο. Πολλοί το υμνούσαν ως πατροπαράδοτο κ.λ.π. Στη γυναίκα έδινε μόνο ρόλο νταντάς, όχι ανατροφές του παιδιού. Τις κατευθυντήριες γραμμές της ανατροφής, κατά το νόμο, ρητά τις είχε ο πατέρας. Γενικά απλή εκτελέστρια των κατευθύνσεων του πατέρα - συζύγου για την ανατροφή των παιδιών και τη διεύθυνση του οίκου ήταν η σύζυγος - μητέρα. Η κατάσταση ήταν απαράδεκτη, παρά το γεγονός ότι η πράξη την είχε υπερβεί.

Το 1982 συγκροτήθηκε νέα επιτροπή, υπό την προεδρία του Αριστόβουλου Μάνεση για τη σύνταξη του νέου Οικογενειακού Δικαίου της Ελλάδας, το οποίο καθιέρωσε την ισότητα των δύο γονέων σε ό,τι αφορά την οικογένεια γενικά και το παιδί (την ανατροφή του αλλά και τη θέση του παιδιού αρσενικού ή θηλυκού μέσα σ'

αυτήν). Το νομοθέτημα που προέκυψε άλλαξε τη θέση της Ελληνίδας στην οικογένεια και της χάρισε το δικαίωμα να φέρει το επώνυμό της από τη γέννηση ως τον θάνατό της, όπως ο άνδρας. Έπαψε να είναι ένα χαμελαιοντικό πλάσμα που αναλόγως των γάμων και των διαζυγίων της άλλαζε και επώνυμο, ενώ η προσωπικότητά της είναι ενιαία. Εξάλλου από την ώρα που η γυναίκα μπήκε σε όλα τα επαγγέλματα και άρχισε να έχει αυτοτελή δράση, χρειαζόταν η ευχέρεια ταύτισής της.

Από κει και πέρα εξεδόθησαν πολλοί νόμοι, ο ένας μετά τον άλλο, οι οποίοι καταργούσαν ανισότητες σε διάφορους τομείς της ζωής και της δράσης. Στην εργασία, στην ιθαγένεια (μπορούσε η γυναίκα να κρατήσει την ιθαγένειά της, μπορούσε η μητέρα να δώσει την ιθαγένειά της στο παιδί της και όχι την ιθαγένεια του πατέρα, αν συμφωνούσαν και οι δύο σύζυγοι κ.λ.π.)

Έτσι σε εφαρμογή των διατάξεων του Συντάγματος του 1975, δηλαδή των διατάξεων του άρθρου 4 παρ. 2 και του άρθρου 116 παρ. 1 εισήχθησαν οι παρακάτω κύριες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις για την πραγματοποίηση της ισότητας.

1296/82 Ασφάλιση ανασφάλιστων ομάδων.

1287/82 Ασφαλιστική προστασία γυναικών από τον ΟΓΑ.

1272/82 Αποποινικοποίηση μοιχείας.

1302/82 Επικύρωση 103 Δ. Σύμβασης Εργασίας για προστασία της μητρότητας.

1342/83 Κύρωση Σύμβασης Ο.Η.Ε. για εξάλειψη κάθε διάκρισης κατά των γυναικών.

1329/83 Οικογενειακό Δίκαιο.

1346/83 Τροποποίηση διατάξεων για εργασιακές σχέσεις.

1405/83 Διαδοχική Ασφάλιση.

1414/84 Ισότητα εργασιακών σχέσεων.

1438/84 Ιθαγένεια εγγάμου γυναίκας.

1469/84 Ιατροφαρμακευτική κάλυψη διαζευγμένων.

Υπ. Αποφ. Χρηματικές παροχές μητρότητας σε ανασφάλιστες.

9/1/84

1473/84 Φορολογικές μεταρρυθμίσεις.

1483/84 Γονική άδεια.

1489/84 Συμπλήρωση Συνταξιοδοτική Νομοθεσίας.

1609/86 Νόμος για αποποινικοποίηση άμβλωσης

3.3.

Από το 1957, η συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας καθιέρωσε την αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών. Το άρθρο 141 ορίζει ότι παρέχεται ίση αμοιβή στους άν-

δρες και στις γυναίκες για ίσης αξίας παρεχόμενη εργασία. Από το 1975 έχει εκδοθεί σειρά οδηγιών που επεκτείνουν την αρχή της ίσης μεταχείρισης στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική κατάρτιση, στην επαγγελματική προώθηση με στόχο την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης στον χώρο εργασίας και, εν συνεχεία, στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης, των νομικών καθώς και των επαγγελματικών καθεστώτων.

Οδηγίες οι οποίες επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών (η οποία αρχικά, στη Συνθήκη της Ρώμης, αφορούσε μόνο την αμοιβή). Η αρχή επεκτάθηκε στην πρόσβαση σε απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και στις συνθήκες εργασίας, στα υποχρεωτικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, σε άτομα που ασκούν ανεξάρτητη δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένης της γεωργικής, στις εγκύους και στις λεχώνες εργαζόμενες και στα άτομα που απουσιάζουν με γονική άδεια.

Η Επιτροπή προσέθεσε στα πολυετή προγράμματα προώθησης της ίσης μεταχείρισης, τα οποία εισήχθησαν τη δεκαετία του 1980, μια κοινοτική στρατηγική (2001-2005), με στόχο τη θέσπιση πλαισίου δράσης, στο οποίο όλες οι κοινοτικές δράσεις να μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου της εξάλειψης των ανισοτήτων και της προώθησης της ισότητας ανδρών και γυναικών.

Στη βάση της επιταγής του άρθρου 13 της Συνθήκης του Άμστερνταμ έχουν εκδοθεί δύο οδηγίες (2000/43ΕΚ, διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής, ή εθνοτικής καταγωγής, προς εξάλειψη άλλων μορφών διακρίσεων).

(Δυστοκία παρατηρείται στην ΕΕ για κοινή ανάληψη δράσης προς εξάλειψη διακρίσεων λόγω φύλου, ειδικά σε θέματα ασφάλισης και κοινωνικής πρόνοιας).

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ έχει ως στόχο τη συμπλήρωση του περιορισμένου πεδίου εφαρμογής του άρθρου 141 (που αφορά μόνο την ισότητα της αμοιβής), ενσωματώνοντας την προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών στο άρθρο 2 της συνθήκης ΕΚ, στο οποίο απαριθμούνται τα καθήκοντα της Κοινότητας. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΧΘΔ), που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2000 ορίζει ότι: «Η ισότητα ανδρών και γυναικών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της απασχόλησης, της εργασίας και των αποδοχών» (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.2).

Το Σχέδιο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος προβλέπει την προσθήκη της αρχής της ισότητας ανδρών και γυναικών στις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης καθώς και την αναγνώρισή της ως διάταξη γενι-

κής εφαρμογής, την οποία η Ένωση υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη στο πλαίσιο όλων των δράσεων της (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.2. και 7.3).

3.4.

Υπήρξε έκτοτε σημαντική πρόοδος. Όμως διαπιστώνονταν, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε πολλές χώρες του κόσμου, ότι οι ανισότητες στην πράξη δεν έπαυαν. Έτσι, ενώ υπήρχαν ίσα πολιτικά δικαιώματα, στη ελληνική Βουλή ήταν 295 άνδρες οι οποίοι εκπροσωπούσαν το 49% των ψηφοφόρων που ήταν άνδρες και 5 γυναίκες οι οποίες εκπροσωπούσαν το 51% των ψηφοφόρων που ήταν γυναίκες. Και εκτός αυτού, στην πράξη φαινόταν ιδίως για τις ανώτερες θέσεις η προτίμηση για την προαγωγή των ανδρών. Γενικά δε, ακόμα και σήμερα, σε καμία χώρα του κόσμου δεν εφαρμόζεται πλήρως η αρχή η οποία έχει καθιερωθεί από τη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας 100, αλλά και από το Σύνταγμα μας και άλλα νομοθετήματα, δηλαδή η επιταγή «ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία». Ιδίως στις εργατικές απασχολήσεις δεν πληρώνονται το ίδιο οι άνδρες και οι γυναίκες. Έχουν εφευρεθεί ένα σωρό τεχνάσματα και τρόποι, για να δικαιολογούν την άνιση αμοιβή ανδρών και γυναικών ακόμη και σήμερα. Γενικά η διαπίστωση που έγινε σε όλα τα μέρη του κόσμου είναι ότι στην πράξη δεν υφίσταται ίση μεταχείριση. Οι νόμοι προστατεύουν, αλλά η μεταχείριση δεν είναι ίση, αρχίζοντας από την πολιτική ζωή.

Οι διαπιστώσεις αυτές, ότι δηλαδή η απόσταση μεταξύ νόμου και πράξης, μεταξύ δικαιωμάτων στα χαρτιά και δικαιωμάτων στην πραγματικότητα είναι μεγάλη, οδήγησαν σε όλο τον κόσμο στην πρόταση και αποδοχή νέας έννοιας της ισότητας. Η νέα αυτή έννοια της ισότητας, η οποία εξελίχθηκε από την τυπική ισότητα στην ουσιαστική ισότητα δεν άρχισε από τις γυναίκες. Άρχισε από την εργατική τάξη.

Η ILO, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, πρώτη προώθησε νομοθεσία ιδιαίτερη για την εργατική τάξη, για να της εξασφαλίσει κάποια ουσιαστική ισότητα απέναντι στους πανίσχυρους τότε εργοδότες. Και αυτό γιατί ήταν περισσότερο από προφανές ότι ο κάθε μεμονωμένος εργάτης ήταν μια ασήμαντη προσωπικότητα για να διαπραγματευτεί επί ίσοις όροις με τον εργοδότη τα δικαιώματά του.

Εν συνεχεία ήλθε η σειρά των γυναικών. Οι γυναίκες των Σκανδιναβικών χωρών, οι οποίες διαλαλούσαν: δεν μπορούμε να ανεχθούμε πια αυτή την κατάσταση. Ζητούμε ένα ποσοστό τουλάχιστον αντιπροσώπευσης μας στα Κοινοβούλια, στην Κυβέρνηση και στην τοπική αυτοδιοίκηση. Έτσι, εισήγαγαν αυτές πρώτες τις ποσοτώ-

σεις. Δεν το πέτυχαν εύκολα. Τρομεροί αγώνες έγιναν και εκεί. Αποδείχθηκε εξαιρετικά επιτυχής αυτή η μέθοδος, με αποτέλεσμα να μεταφυτεύεται σιγά -σιγά σε όλο τον κόσμο, και στην Ελλάδα.

Το Συμβούλιο Επικρατείας (Σ.τ.Ε.) άλλαξε τη Νομολογία του, δεχόμενο ότι η τυπική ισότητα απλώς διαιωνίζει στην πράξη τις ανισότητες και ότι πρέπει να εισαχθούν ειδικά θετικά μέτρα, ποσοτώσεις, προτιμήσεις υπό όρους κ.λ.π. υπέρ των γυναικών, αν επιδιώκουμε ως πολιτεία να καταστήσουμε την ισότητα πράξη ζωής.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας εξέδωσε στις 8 Μαΐου του 1998, σε ολομέλεια 14 τέτοιες αποφάσεις με τις οποίες έλαβε θέση υπέρ της ουσιαστικής ισότητας. Συγχρόνως έκρινε αντισυνταγματικές τις ποσοτώσεις που επιβάλλουν περιορισμούς της εισόδου των γυναικών σε ορισμένα επαγγέλματα (π.χ. στρατιωτικές σταδιοδρομίες, αστυνομία, πυροσβεστική κ.λ.π.).

Στην αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001 προβλέφθηκε ρητά ότι τα θετικά μέτρα λόγω φύλου δεν αποτελούν διάκριση και στην ίδια διάταξη (άρθρο 116, παρ. 2) γίνεται αναφορά σε ανισότητες που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών, ανισότητες που συνδέονται ρητώς με την υποχρέωση του Κράτους να μεριμνά για την άρση τους. Η πραγματική ισότητα αναδεικνύεται έτσι σε συνταγματική αρχή. Το Σ.τ.Ε. στην πρόσφατη απόφαση 2831/2003 (Γ΄ Τμήμα) κρίνει σύμφωνη με το Σύνταγμα, όπως αναφέρει, λόγω της «συνταγματικής επιταγής της αποκαταστατικής ισότητας», τη διάταξη περί συμμετοχής στους συνδυασμούς των δημοτικών εκλογών κάθε φύλου τουλάχιστον κατά το 1/3. Η διάταξη ερμηνεύθηκε ορθώς ως θετικό υπέρ των γυναικών μέτρο (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.1).

Αυτό αποτελεί νέο σημαντικό σταθμό στην πορεία της Ελληνίδας προς την ισότητα, την πραγματική ισότητα.

Ο πρώτος νόμος 2839/2000 στο άρθρο 6 προβλέπει ότι σε κάθε υπηρεσιακό συμβούλιο δημόσιας υπηρεσίας, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ, τα μέλη που ορίζει η Διοίκηση πρέπει να ανήκουν, σε ένα φύλο τουλάχιστον κατά το 1/3. Το ίδιο ποσοστό απαιτείται για τα μέλη διοικητικών συμβουλίων ή άλλων συλλογικών οργάνων διοίκησης ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ, που διορίζονται ή υποδεικνύονται από το Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και τους ΟΤΑ.

Ο δεύτερος νόμος 2910/2001 ρυθμίζει τον αριθμό των υποψηφίων συμβούλων στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές κατά φύλο ως εξής: «άρθρο 3. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων κάθε συνδυασμού. Τυχόν δεκαδικός αριθμός, στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονά-

δα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω».

Αυτό είχε την θετική επίδρασή του. Στα Νομαρχιακά Συμβούλια εκλεγμένες γυναίκες ήταν το 18% το 2002 έναντι 11% του συνόλου το 1998 (αύξηση συμμετοχής κατά 66%). Στα δημοτικά συμβούλια τα αντίστοιχα ποσά ήταν 11,91% έναντι 9,01% (αύξηση συμμετοχής κατά 32%)

3.5.

Υπάρχουν πολλοί που ρωτούν: «Τι άλλο θέλουν οι γυναίκες»; Την απάντηση τη δίνει η πράξη. Σε κάθε πέντε Ελληνίδες –σε μερικές περιοχές σε κάθε τέσσερις– η μια κακοποιείται ακόμη και στο σπίτι της. Η γυναίκα στην Ελλάδα, αλλά και άλλου, χρησιμοποιείται ως εμπορικό σεξουαλικό αντικείμενο από οργανωμένες διεθνείς μαφίες. Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των γυναικών οι οποίες είναι εμπορικό σεξουαλικό αντικείμενο και που υφίσταται συμπεριφορές που ισοδυναμούν με βασανιστήρια, αυξάνει συνεχώς. Η αισχροκέρδεια από την πλευρά των εκμεταλλευτών, που έχει επικρατήσει στον κόσμο και έχει αναγάγει τον πλουτισμό και την εξουσία σε μόνο αξία της ζωής, η μεγάλη φτώχεια από την πλευρά των θυμάτων, η οποία εμφανίστηκε κυρίως σε ορισμένες περιοχές και μάλιστα της γειτονιάς μας, είναι εκείνα που ενισχύουν την οργάνωση επιχειρήσεων εμπορίας ανθρώπων γυναικών και παιδιών. Σ' αυτό συμβάλλουν και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, που προβάλλουν συνεχώς πρότυπα ελεεινής σεξουαλικής συμπεριφοράς. Όλα αυτά μαζί έχουν δημιουργήσει καταστάσεις πολύ δύσκολες για τη γυναίκα. Και υπάρχουν και τα κατάλοιπα του σωφρονισμού από το «σωφρονιστή» αρχηγό της οικογένειας με την κακοποίηση. Υπάρχει ακόμη και η μη συνειδητοποίηση της υποχρέωσης κατανομής μεταξύ του ζεύγους των φροντίδων για το σπίτι και για τα παιδιά.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Χωριστείτε σε δύο μεικτές ομάδες και προσπαθείστε να αντιδράτε ή να σκέφτεστε επιχειρήματα για τις παρακάτω ερωτήσεις ως εάν ήσασταν όλοι/ες άνδρες ή όλοι/ες γυναίκες.

4.1.1.

Βρίσκετε ότι υπάρχουν διακρίσεις με βάση το φύλο στη δουλειά σας, στην οικογενειακή σας ζωή, στις κοινωνικές σχέσεις;

Σε ποιές περιπτώσεις νοιώσατε ότι κάποιο άτομο ή θεσμός δε σας μεταχειρίζονταν σαν ίση/ίσο γιατί είσαστε γυναίκα ή άντρας;

4.1.2.

Ποιες διακρίσεις που βασίζονται στο φύλο βρίσκεται πιο σοβαρές και γιατί;

Έχετε παρατηρήσει ότι πολλοί άνθρωποι γύρω σας κρίνουν άντρες και γυναίκες με βάση στερεοτυπικές αντιλήψεις λέγοντας «έτσι φέρονται οι γυναίκες», «έτσι είναι οι άντρες»;

Πώς αντιδράτε όταν σας κρίνουν εσάς με αυτό τον τρόπο;

4.1.3.

Τι είναι οι «θετικές δράσεις», τα «θετικά μέτρα» υπέρ των γυναικών; Αποτελούν διάκριση λόγω φύλου; ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ που έχουν υποπέσει στην αντίληψή σας στον εργασιακό σας χώρο ή στον κοινωνικό σας περίγυρο.

Νομίζετε πως υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες οι άντρες υποφέρουν από διακρίσεις με βάση το φύλο; Μπορείτε να δώσετε μερικά παραδείγματα;

4.1.4.

Τι νομίζετε ότι βοηθάει πιο πολύ για να μπορέσουμε να ξεπεράσουμε τα στερεότυπα για τα φύλα και να κρίνουμε τους άντρες και τις γυναίκες σαν άτομα με ξεχωριστές ικανότητες και ιδιότητες;

4.1.5.

Νομίζετε ότι οι πολιτικές ισότητας των φύλων στο εργασιακό πλαίσιο συντείνουν στην καλύτερευση των εργασιακών σχέσεων και στη παραγωγικότητα;

4.2.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.4. υπάρχει η ιστοσελίδα όπου παραπέμπει στην Ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής για τη συμπλήρωση 50 χρόνων άσκησης του εκλογικού δικαιώματος από τις Ελληνίδες και όπου υπάρχουν οι παρεμβάσεις των αρχηγών των 4 κομμάτων. Επισημάνετε σε ποιο ακριβώς τομέα το κάθε κόμμα δίνει ιδιαίτερη έμφαση και ποιές προτεραιότητες αναδεικνύει. Διαπιστώστε σε ποια πεδία υφίστανται ουσιαστικές συγκλίσεις και των 4 κομμάτων ή έστω κυβέρνησης και αξιωματικής αντιπολίτευσης. Θεωρείτε πως αναδεικνύονται ζητήματα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν, γενικώς, αντικείμενο της αναθεώρησης του Συντάγματος το 2007;

4.3.

Το 2007, όπως καταγράφεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3. στην Ετήσια έκθεση 2005 της Ε.Ε. για την Ισότητα και Εξάλειψη των Διακρίσεων, η Ε.Ε. προτίθεται να το ανακηρύξει σε Ευρωπαϊκό έτος για τις ίσες ευκαιρίες.

Θεωρείτε, πρώτα απ' όλα, ότι ο θεσμός της ανακήρυξης από τον ΟΗΕ ή την Ε.Ε. σε «έτος...» βοηθάει ουσιαστικά στην κατανόηση του προβλήματος από ευρύτερα σύνολα ευρωπαίων πολιτών ή πολύ περισσότερο συντείνει στην κινητοποίησή τους με συγκεκριμένες πρακτικές ή διαθεσιμότητες; Σκέψτεστε περιπτώσεις που σας έχουν κάνει κάποια εντύπωση (π.χ. έτος των ΑΜΕΑ, υγιεινής και ασφάλειας κλπ).

Θεωρείτε ότι σε κάποιον ειδικό τομέα θα έπρεπε η Ε.Ε. να εστιάσει την προσοχή της και να υπάρξουν ιδιαίτερες παρεμβάσεις;

4.4.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.7. παρουσιάζεται μια περίπτωση δρομολογημένου προγράμματος EQUAL προσανατολισμένου, στην ενίσχυση των πολιτικών ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες μέσα από: τον συνδυασμό οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής (Μέτρο 4.1) και την ενθάρρυνση της κατάργησης του επαγγελματικού διαχωρισμού (Μέτρο 4.2.). Συζητείστε για τα προγράμματα αυτά. Αναζητείστε τη δυνατότητα να επωφεληθείτε αν μπορείτε να ενταχθείτε σε αυτά. Αναζητείστε τον αρμόδιο ή τους υπευθύνους του Κέντρου που «έτρεξαν» το συγκεκριμένο πρόγραμμα και συζητείστε για τα αποτελέσματα.

4.5.

Διαβάστε στα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 7.5. (Γυναίκες και Δικαιώματα) και 7.6. (Συσχετισμοί ισχύος, με αφορμή το νομοσχέδιο για την ενδοοικογενειακή βία) καθώς και τις δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις που αναφέρονται στα δημοσιεύματα στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.8.1. «Απάθεια για τον άγριο ξυλοδαρμό γυναίκας και 7.8.2. «Την ξυλοκόπησε μέχρι θανάτου». Σχολιάστε και αξιολογήστε το ζήτημα της βίας κατά των γυναικών και της εν γένει στάσης της κοινωνίας, των οργάνων της πολιτείας για το ζήτημα αυτό.

Οι γυναικείες οργανώσεις θεωρούν το θέμα ως το κατ' εξοχήν σύγχρονο ζήτημα ανυπαρξίας ισονομίας και ισοπολιτείας.

4.6.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.8.3. αναφέρεται στο « Trafficking, Το κουβάρι με τους αριθμούς. Η γυναίκα στην Ελλάδα και άλλου χρησιμοποι-

είται ως εμπορικό σεξουαλικό αντικείμενο από οργανωμένες διεθνείς μαφίες. Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των γυναικών, οι οποίες είναι εμπορικό σεξουαλικό αντικείμενο και που υφίστανται συμπεριφορές που ισοδυναμούν με βασανιστήρια αυξάνει συνεχώς.

Που ακριβώς εσείς εστιάζετε τις δυνατότητες αντιμετώπισης της πραγματικής αυτής μάστιγας; Αρκεί η αλλαγή αντιλήψεων; Η αυστηρή αστυνόμευση, τα μέτρα καταστολής, η αυστηρή τιμωρία χωρίς ιδιαίτερα ελαφρυντικά μπορούν να έχουν αποτελέσματα;

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ



Άμεση Διάκριση: Πολιτικές, διαδικασίες ή κριτήρια που κάνουν ανοιχτά διάκριση απέναντι σε κάποιο από τα δυο φύλα και συνεπώς προκαλούν άνισα αποτελέσματα στο κάθε φύλο. Η άμεση διάκριση στηρίζεται και πηγάζει από υπάρχουσες ανισότητες στις στάσεις, στις συμπεριφορές και στις δομές της κοινωνίας.

Ανισότητες κατά φύλο: Οι ανισότητες ή ανομοιότητες σε οποιονδήποτε τομέα ανάμεσα στις γυναίκες και στους άνδρες όσον αφορά το επίπεδο της συμμετοχής τους, της πρόσβασής τους στους πόρους, στα δικαιώματα, στις αμοιβές ή στα επιδόματα.

Αόρατα Εμπόδια: Στάσεις και υποβόσκουσες παραδοσιακές αντιλήψεις, πρότυπα, κανόνες και αξίες που εμποδίζουν την πλήρη και ελεύθερη συμμετοχή των γυναικών (ή των ανδρών) σε κάποιους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής.

Γυναικείο κίνημα: Συνοπτική ονομασία του γυναικείου απελευθερωτικού κινήματος. Είναι μια διεθνής κίνηση που έχει ως σκοπό την αποκατάσταση της ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα. Διαφέρει από χώρα σε χώρα ως προς την οργάνωση και τους ιδιαίτερους στόχους του. Χρονικά ξεκινάει από τους αγώνες των γυναικών, στο τέλος του 19^{ου} αιώνα και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, να αποκτήσουν το δικαίωμα ψήφου.

Διακρίσεις κατά των γυναικών: Κάθε διαχωρισμός, εξαίρεση ή περιορισμός που βασίζεται στο φύλο και έχει ως σκοπό ή/ και αποτέλεσμα να διακυβεύσει ή να περιορίσει την απόλαυση ή την άσκηση από τις γυναίκες των ανθρώπινων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, αστικό και κάθε άλλον τομέα.

Διαφορές κατά φύλο: Οι κοινωνικές και πολιτισμικές διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών, καθώς και οι διαφορετικές αξίες που αποδίδονται στη σφαίρα δραστηριοτήτων γυναικών και αν-

δρών. Οι διαφορές κατά φύλο ποικίλλουν σε κάθε κοινωνία και πολιτισμό και διαχρονικά αλλάζουν.

Διαχωρισμός στην αγορά εργασίας: Η συγκέντρωση των γυναικών και των ανδρών σε διαφορετικές μορφές και σε διαφορετικά επίπεδα οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης, με τις γυναίκες να περιορίζονται σε ένα στενότερο πεδίο επαγγελματίων σε σχέση με τους άνδρες (οριζόντιος διαχωρισμός), και σε εργασία χαμηλότερης βαθμίδας (κάθετος διαχωρισμός).

Εκτίμηση των επιπτώσεων (μιας πολιτικής) ανάλογα με το φύλο: Η εξέταση των προτάσεων πολιτικής ως προς τις διαφορετικές συνέπειές τους στις γυναίκες και στους άνδρες με σκοπό την προσαρμογή τους, ώστε να διασφαλίζεται η εξουδετέρωση τυχόν διακριτικών επιπτώσεων και η προώθηση της ισότητας μεταξύ των φύλων.

Εμμεση Διάκριση: Πολιτικές, διαδικασίες ή κριτήρια που δεν κάνουν ανοιχτά διάκριση απέναντι στο ένα ή το άλλο φύλο, αλλά που έχουν άνισες επιπτώσεις στις γυναίκες ή στους άνδρες, ως συνέπεια των κατεστημένων κατά φύλο ανισοτήτων ή των άορατων εμποδίων.

Ένταξη/ Ενσωμάτωση της Διάστασης του Φύλου/ Ένταξη της Ισότητας Ευκαιριών: Η συστηματική ένταξη/ενσωμάτωση σε όλες τις πολιτικές, των συνθηκών, των προτεραιοτήτων και των αναγκών των γυναικών και των ανδρών, υπό το πρίσμα της προώθησης της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών. Η κινητοποίηση όλων των γενικών πολιτικών και μέτρων, ιδιαίτερα σκοπεύοντας στην επίτευξη της ισότητας λαμβάνοντας υπόψη ενεργά και ανοιχτά, στη φάση του σχεδιασμού, τις συνέπειές τους στις αντίστοιχες συνθήκες της ζωής των γυναικών και των ανδρών κατά την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση. Η αναδιοργάνωση, η βελτίωση, η εξέλιξη και εκτίμηση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων με την οπτική της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς και σε όλους τους εμπλεκόμενους συντελεστές στη χάραξη, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών.

Θετική Δράση/ Θετική Διάκριση/ Θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών ή για την προώθηση της ισότητας: Μέτρα που στοχεύουν ειδικά σε μια κοινωνική ομάδα γυναικών ή ανδρών με πρόθεση να εξαλειφθεί και να εμποδιστεί η διάκριση εις βάρος τους ή να αντισταθμιστούν τα μειονεκτήματα που απορρέουν από υπάρχουσες στάσεις, συμπεριφορές και δομές της κοινωνίας.

Ίσες Ευκαιρίες για άνδρες και γυναίκες: Η απουσία εμποδίων με βάση το φύλο στην οικονομική, πολιτική, οικογενειακή και κοινωνική συμμετοχή.

Ισόρροπη Συμμετοχή ανδρών και γυναικών: Η ισόρροπη διανομή ισχύος και θέσεων στα κέντρα αποφάσεων ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες (40% με 60% αντιπροσώπευση κάθε φύλου).

Ισοτιμία των φύλων: Δίκαιη μεταχείριση σε σχέση με το φύλο, η οποία μπορεί να είναι ίση μεταχείριση ή μεταχείριση η οποία είναι διαφορετική αλλά θεωρείται ισοδύναμη όσον αφορά τα δικαιώματα, τις παροχές, τις υποχρεώσεις και τις ευκαιρίες.

Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών/ Ισότητα των φύλων: Γυναίκες και άνδρες είναι ελεύθεροι/-ες να αναπτύξουν τις προσωπικές τους δεξιότητες και επιλογές χωρίς τους περιορισμούς που καθορίζονται από αυστηρούς έμφυλους ρόλους και συμβατικότητες. Οι διαφορετικές συμπεριφορές, φιλοδοξίες και ανάγκες των γυναικών και των ανδρών συνεκτιμώνται, αξιολογούνται και ευνοούνται ισότιμα

Οπτική του φύλου: Η εξέταση και η επισήμανση των διαφορών στη βάση του φύλου, οι οποίες ενδέχεται να υπάρχουν σε οποιαδήποτε δεδομένη δραστηριότητα/ τομέα άσκησης πολιτικής.

Ποσοτώσεις: Καθορισμός ποσοστού ή μεριδίου θέσεων, εδρών ή διαθέσιμων πόρων για να καλυφθεί από συγκεκριμένη ομάδα ή να χορηγηθεί σε αυτή, γενικά βάσει κάποιων συγκεκριμένων κανόνων ή κριτηρίων με στόχο τη διόρθωση κάποιας προηγούμενης ανισότητας που εμφανίζεται συνήθως στις θέσεις λήψης αποφάσεων ή στην πρόσβαση σε ευκαιρίες κατάρτισης ή απασχόλησης.

Συνδυασμός επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής: Η εισαγωγή συστημάτων γονικής άδειας ή άδειας για οικογενειακούς λόγους, ρυθμίσεων για τη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων και η ανάπτυξη μιας δομής και μιας οργάνωσης του εργασιακού περιβάλλοντος που θα διευκολύνουν το συνδυασμό των επαγγελματικών υποχρεώσεων και των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η οικογένεια και το νοικοκυριό για τις γυναίκες και τους άνδρες.

Υπό εκπροσώπηση γυναικών σε ένα τομέα: Οι γυναίκες θεωρούνται ως υπό εκπροσωπούμενες σε ένα τομέα, εάν το μερίδιό τους στο συνολικό αριθμό συμμετεχόντων/ συμμετεχουσών σε αυτόν, καλύπτει λιγότερο από το 40%. Στην περίπτωση που η συμμετοχή των γυναικών υπερβαίνει το 60%, παρατηρείται υπέρ εκπροσώπηση γυναικών στον τομέα.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



6. 1. ΕΘΝΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

- Γενική Γραμματεία Ισότητας – ΓΓΙ, www.isotita.gr
- Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, www.kethi.gr
- Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας
- Διυπουργική Επιτροπή για την Ισότητα των φύλων
- Μόνιμη Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ισότητας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- Γραφεία Ισότητας Υπουργείων, Νομαρχιών και Δήμων.

6. 2. ΠΗΓΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

◎ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Καπνικαρέας 19^α και Μητροπόλεως
105 56 Αθήνα
Τηλ. 210 3215618
www.isotita.gr / email:library@isotita.gr

Η βιβλιοθήκη Γυναικείων θεμάτων είναι ειδική για θέματα ισότητας των φύλων και ιστορίας του γυναικείου κινήματος. Είναι οργανική μονάδα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας.

◎ Βιβλιοθήκες Ερευνητικών Κέντρων / Εργαστηρίων Σπουδών φύλου και Ισότητας

◎ Βιβλιοθήκη φύλου και Ισότητας Παντείου Πανεπιστημίου

<http://www.genderpanteion.gr/>

◎ Η πλούσια σε πληροφορίες ιστοσελίδα του Δικτύου Γυναικών Θεσσαλονίκης.

<http://www.femnetsalonica.gr>

6.3. Κείμενα-Μελέτες

- Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου Αλίκη, 50 χρόνια πολιτικά δικαιώματα για την Ελληνίδα 1952-2002, Ο αγώνας της γυναίκας, Τα 72, σελ.3-11.
- Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου Αλίκη, Η απελευθέρωση της γυναίκας: Απολογισμός μιας εκατονταετίας, Τ.68, σελ.1-6.
- Γενική Γραμματεία Ισότητας, «4^η και 5^η Εθνική Έκθεση της Ελλάδας – Περίοδος 1994 -2000, προς την Επιτροπή του Ο.Η.Ε. για την Εξάλειψη κάθε μορφής Διάκρισης σε βάρος των Γυναικών», Αθήνα, 2000.

- Γενική Γραμματεία Ισότητας, «6^η Εθνική Έκθεση της Ελλάδας - Περίοδος 2001 - 2004, προς την Επιτροπή του Ο.Η.Ε. για την Εξάλειψη κάθε μορφής Διάκρισης σε βάρος των Γυναικών», Αθήνα, 2005.
- Έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης, «Η ενσωμάτωση της Αρχής της Ισότητας μεταξύ Γυναικών και Ανδρών - Εννοιολογικό πλαίσιο, μεθοδολογία και παρουσίαση «αξιόπιστων πρακτικών»», Ελληνική έκδοση από τη Γ.Γ.Ι., Αθήνα, 1999.
- Ε.Υ.Σ.Ε.Κ.Τ. Οδηγός Εφαρμογής των Πολιτικών Ισότητας των Φύλων στο Σχεδιασμό και την Αξιολόγηση των Δράσεων των Ε.Π. του Γ' Κ.Π.Σ., Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων, Αθήνα, 2003.
- Wahl, A. et al «Εν Τάξει», Θεωρίες για την Οργάνωση και το Φύλο. Κ.Ε.Θ.Ι. Αθήνα, 2005
- Κ.Ε.Θ.Ι. Προς μια Κοινοτική Στρατηγική - Πλαίσιο για την Ισότητα των φύλων (2001-2005) / Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική & Κοινωνική Επιτροπή & στην Επιτροπή των Περιφερειών. Αθήνα, 2000.
- Κ.Ε.Θ.Ι., «Οδηγός Καλών Πρακτικών για την άσκηση των δικαιωμάτων ισότητας των φύλων», έκδοση Κ.Ε.Θ.Ι., Αθήνα, 2002.
- Κ.Ε.Θ.Ι., «Οδηγός Εφαρμογής των Πολιτικών Ισότητας των Φύλων στο Σχεδιασμό και την Αξιολόγηση των Δράσεων των Ε.Π. του Γ' Κ.Π.Σ., Αθήνα, 2003.
- ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ για μια Ανοικτή Κοινωνία, «Η προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Ευρώπη», Αθήνα, 2006.
- Καλλιβωκάς Δ., «Η αρχή της ισότητας των δύο φύλων στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας», Τιμητικός Τόμος ΣτΕ, Ι, 1979.
- Μάνεσης Αρ., «Η συνταγματική καθιέρωση της ισονομίας ανδρών και γυναικών», εις Δίκαιο και Πολιτική, τ. 4/1983 και στον τόμο Δίκαιο, Σύνταγμα και Πολιτική, Θεσ/νίκη 1983.
- Στρατηγάκη Μαρ., «Η ισότητα των φύλων στην ΕΕ σε κρίσιμη καμπή», Το Βήμα της 14.8.2003.
- Χρυσόγονος Κ., «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα», Αθήνα, 2002.
- Jalna Hammer, «Βία και κοινωνικός έλεγχος των γυναικών» (μετάφραση Γεωργία Παπαγεωργίου, περιοδικό «Σκούπα» 2/1979, σ. 80-93). Από τις πρώτες θεωρητικές απόπειρες κατανόησης του χαρακτήρα της ανδρικής βίας εις βάρος των γυναικών. Η έκταση του κοινωνικού αυτού φαινομένου, ο ρόλος του κράτους, η διαπλοκή φύλου και τάξης.

- Ignacio Ramonet, «Οι άνδρες βλάπτουν σοβαρά τις γυναίκες» («Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 25.07.2004).
- Οι τρομακτικές διαστάσεις της ενδοοικογενειακής κακοποίησης των γυναικών στην Ευρώπη. Πρόταση για τη συγκρότηση ενός μόνιμου διεθνούς δικαστηρίου για τη βία κατά των γυναικών.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



7.1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 4 - (Ισότητα των Ελλήνων)

2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Άρθρο 116 - (Ισχύς διατάξεων αντίθετων με το άρθρο 4 παρ.2 και 22 παρ.1)

1. Διατάξεις υφιστάμενες που είναι αντίθετες προς το άρθρο 4 παράγραφος 2 εξακολουθούν να ισχύουν ώσπου να καταργηθούν με νόμο, το αργότερο έως την 31 Δεκεμβρίου 1982.
2. Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών.

Άρθρο 21

1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους

7.2. ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.

- Απαγόρευση διακρίσεων

Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών προσημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, (Άρθρο 21 ΧΘΔ).

- Ισότητα ανδρών και γυναικών

Η ισότητα ανδρών και γυναικών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές.

Η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα υπέρ του υποεκπρο-

σωπούμενου φύλου (**Άρθρο 23 ΧΘΔ**, Άρθρο ΙΙ-83 του ΣΧ. Ευρ. Συντάγματος).

- Οικογενειακή ζωή και επαγγελματική ζωή

Κάθε πρόσωπο, προκειμένου να μπορεί να συνδυάζει την οικογενειακή με την επαγγελματική ζωή του, έχει δικαίωμα προστασίας από την απόλυση για λόγους που συνδέονται με τη μητρότητα καθώς και δικαίωμα αμειβόμενης άδειας μητρότητας και γονικής άδειας μετά τη γέννηση ή την υιοθεσία παιδιού (**Άρθρο 33 ΧΘΔ**).

- Κοινωνική ασφάλεια και κοινωνική αρωγή

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας, καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται στο κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές (**Άρθρο 34 ΧΘΔ**).

7.3. Ετήσια έκθεση 2005 της Ε.Ε. για την Ισότητα & εξάλειψη των διακρίσεων

Στην Ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Ισότητα και εξάλειψη των διακρίσεων» για το 2005 επιχειρείται μια επισκόπηση των τεκταινόμενων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς τίθεται σε εφαρμογή η πολιτική κατά των διακρίσεων. Η έκθεση καλύπτει τα μέτρα που λαμβάνουν οι εθνικές κυβερνήσεις για να διασφαλίσουν την εναρμόνιση της νομικής προστασίας κατά των διακρίσεων με τις δύο οδηγίες. Επίσης, μέτρα που αφορούν τις λοιπές δραστηριότητες που υλοποιούνται συμπληρωματικά προς τους νέους, με την υποστήριξη, εν μέρει, του προγράμματος δράσης.

Στην Εισαγωγή της Ετήσιας έκθεσης αναφέρεται:

Κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος σε σχέση με την καταπολέμηση των διακρίσεων και τη διασφάλιση του δικαιώματος κάθε ατόμου που ζει στην Ευρωπαϊκή Ένωση να τυγχάνει ίσης μεταχείρισης.

Πολλά κράτη μέλη έχουν πλέον λάβει μέτρα για την προσαρμογή της νομοθεσίας τους στις δύο κοινοτικές οδηγίες που ψηφίστηκαν το 2000 - την οδηγία για τη φυλετική ισότητα (οδηγία 2000/43/ΕΚ), με την οποία απαγορεύονται οι διακρίσεις στους περισσότερους από τους τομείς της καθημερινής ζωής για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, και την οδηγία για την ισότητα στην απασχόληση (οδηγία 2000/78/ΕΚ), με την οποία απαγορεύονται οι διακρίσεις στο περιβάλλον της απασχόλησης και της κατάρτισης για λόγους θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικί-

ας και γενετήσιου προσανατολισμού. Ανάμεσα στα κράτη αυτά είναι και τα δέκα νέα κράτη μέλη που εντάχθηκαν στην Ε.Ε. τον Μάιο του 2004.

Το κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την εξάλειψη των διακρίσεων συνεχίζει να παρέχει στήριξη στις προσπάθειες αυτές, με βασικό στόχο την ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τους νέους νόμους και την ανατροπή διακριτικών στάσεων και συμπεριφορών.

Παρά την πρόοδο αυτή, οι διακρίσεις συνεχίζουν να υφίστανται και, για το λόγο αυτόν, πρέπει να ληφθούν περισσότερα μέτρα για να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή και επιβολή του νομικού πλαισίου. Η Επιτροπή ελέγχει τους νέους νόμους που έχουν ψηφίσει τα κράτη μέλη για να διαπιστώσει εάν είναι σύμφωνοι με τις οδηγίες και προβαίνει στις δέουσες ενέργειες σε περίπτωση που δεν συμβαίνει αυτό. Επιπλέον, συλλέγει λεπτομερείς πληροφορίες από τα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο έχουν εφαρμόσει τις οδηγίες κατά την πενταετία που έχει παρέλθει από την ψήφισή τους και θα υποβάλει σχετική έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το 2006.

Τον Μάιο του 2004, με τη δημοσίευση της Πράσινης Βίβλου σχετικά με την ισότητα και τη μη διακριτική μεταχείριση στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση, η Επιτροπή εγκαινίασε μια διαδικασία διαβουλεύσεων για τις μελλοντικές προτεραιότητες πολιτικής. Στα μέσα του 2005 αναμένεται να εγκριθεί ανακοίνωση σε συνέχεια της εν λόγω Πράσινης Βίβλου, στην οποία θα περιλαμβάνονται προτάσεις για την ανάληψη δράσης, όπως η ανακήρυξη του 2007 σε ευρωπαϊκό έτος για τις ίσες ευκαιρίες.

Η ιδιαίτερη προτεραιότητα που δίνει η Επιτροπή στην πολιτική στον τομέα αυτό αποτυπώθηκε και στη συγκρότηση, το 2004, της νέας ομάδας επιτρόπων για τα θεμελιώδη δικαιώματα, την καταπολέμηση των διακρίσεων και τις ίσες ευκαιρίες. Υπό την προεδρία του προέδρου της Επιτροπής, η ομάδα αυτή εργάζεται για την προώθηση των γενικών στόχων πολιτικής και τη διασφάλιση της συνεκτικότητας μεταξύ των πρωτοβουλιών στον εν λόγω τομέα. Σημαντική εξέλιξη είναι και τα σχέδια για τη συγκρότηση μιας νέας κοινοτικής υπηρεσίας για τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Ολόκληρη η Ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την 'Ισότητα και εξάλειψη των διακρίσεων' για το 2005 βρίσκεται στην ιστοσελίδα της εκστρατείας της ΕΕ 'Για την Ποικιλομορφία κατά των Διακρίσεων'.

(<http://www.stop-discrimination.info/index.php?id=2262#11613>)

7.4. Ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής για τη συμπλήρωση 50 χρόνων άσκησης του εκλογικού δικαιώματος από τις Ελληνίδες.

(ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΣΗ΄ Τετάρτη 8 Μαρτίου 2006)

ΟΜΙΛΗΤΕΣ επί της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης:

ΑΛΑΒΑΝΟΣ Α., ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ Κ., ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ Α., ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ Γ., ΠΑΠΑΡΗΓΑ Α.

<http://www.parliament.gr/ergasies/showfile.asp?file=end060308.txt>

7.5. Γυναίκες και Δικαιώματα

(Πρόγραμμα: **Είναι Θεμελιώδες Δικαίωμά Σου!**

<http://www.citizenship.gr/>)

Κατά την πρώτη δημόσια εκδήλωση διαλόγου στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος **Είναι Θεμελιώδες Δικαίωμά Σου!**, στην Κέρκυρα στις 29 Ιουλίου 2005, η **Πολύνα Γκικόκα, από το Ελληνικό Τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας και υπεύθυνη της δράσης για τις γυναίκες**, ανέπτυξε στην ομιλία της το σοβαρό πρόβλημα της βίας και των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών και την αντιμετώπισή του από το Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο. (Δείτε παρακάτω το πλήρες κείμενο της ομιλίας της)

(<http://www.citizenship.gr/content/view/8/106/>)

7.6. Συσχετισμοί ισχύος

Με αφορμή το νομοσχέδιο για την ενδοοικογενειακή βία, (Ο ιός, Κ. Ελευθεροτυπία 12/02/06)

Η νομικός **Μαρίνα Μεϊδάνη** αντιμετωπίζει το φαινόμενο της βίας εις βάρος των γυναικών, στις υποθέσεις Οικογενειακού Δικαίου με τις οποίες ασχολείται. Της ζητήσαμε να μας μιλήσει για τη σημερινή εικόνα του κοινωνικού αυτού προβλήματος, όπως προκύπτει και από την προσωπική της εμπειρία στη νομική εκπροσώπηση γυναικών, που έχουν υποστεί ενδοοικογενειακή βία.

Μαρίνα Μεϊδάνη: Εκείνο που θα ήθελα να σημειώσω είναι ότι οι γυναίκες νιώθουν πλέον περισσότερο έτοιμες να ξεστομίσουν το «απίστευτο μυστικό», ότι ευκολότερα αξιολογούν αυτό που τους συμβαίνει ως πρόβλημα, ως κοινωνικό φαινόμενο. Θα έλεγα ότι υπάρχει στις ημέρες μας μια υποτυπώδης συνειδητοποίηση. Δεν είναι λίγο. Πρόκειται για μια διαδικασία που έχει πολύ δρόμο πίσω της.

ΕΡ.: Έχει γίνει κοινά αποδεκτό ότι οι δράστες δεν έχουν κάποια ειδικά χαρακτηριστικά (κοινωνικά, μορφωτικά, ηλικιακά κ.ο.κ.). Η διαπίστωση αυτή συμφωνεί με το δείγμα σας;

ΑΠ.: Απολύτως. Εκείνο ωστόσο που είναι χρήσιμο να ειπωθεί είναι πως σε συγκεκριμένες περιόδους, σε πολύ ειδικές συγκυρίες, εμφανίζεται μεγαλύτερη προσέλευση γυναικών που θέλουν να δώσουν ένα τέλος στο πρόβλημα. Όταν, παραδείγματος χάριν, ήταν σε εξέλιξη η υπόθεση του χρηματιστηρίου, τα περιστατικά παρουσίασαν ξαφνικά μια ιδιαίτερη πύκνωση. Σε κάθε περίπτωση, αφού ακούσω τις περιγραφές της κακοποίησης, προσπαθώ να αντιληφθώ τι ακριβώς συμβαίνει, έφτανα πολύ σύντομα σε ένα οικονομικό ζήτημα: ο σύζυγος είχε χάσει λεφτά στο χρηματιστήριο και οι οικογενειακές οικονομίες είχαν εξανημιστεί. Σήμερα, που παρατηρείται ένα νέο κύμα, έχουμε και πάλι ένα οικονομικό υπόβαθρο, μολονότι η κακοποίηση είναι μακρόχρονη και δεν συμπίπτει με την οικονομική κρίση. Αλλά στην κρίση παρατηρείται έξαρση και οι γυναίκες αποφασίζουν πιο εύκολα να δημοσιοποιήσουν το πρόβλημα. Τότε ήταν το χρηματιστήριο, τώρα είναι η υπερχρέωση από κάρτες και δάνεια. Τα τρέχοντα περιστατικά με τα οποία ασχολούμαι έχουν ένα δάνειο από κάτω.

ΕΡ.: Όπως και να έχει, οι γυναίκες λένε σήμερα πολύ πιο εύκολα «φτάνει πια»;

ΑΠ.: Αν κρίνω από το δείγμα μου, η απάντηση είναι καταφατική. Σήμερα οι γυναίκες νιώθουν ότι υπάρχει μεγαλύτερη ανταπόκριση στο αίτημά τους, ότι μπορούν να απευθυνθούν κάπου όπου θα ακουστούν είτε πρόκειται για καταφύγιο είτε για δικηγόρο κ.ο.κ. Έχουν ν' αρχίσουν από κάπου. Κι αυτό γιατί ό,τι τους συμβαίνει είναι φαινόμενο χαρακτηρισμένο, αναγνωρισμένο κοινωνικά, για το οποίο έχουν ακούσει στην τηλεόραση ή έχουν διαβάσει στις εφημερίδες. Ξέρουν ότι με το πρόβλημα ασχολούνται κάποιες μη κυβερνητικές οργανώσεις, κοινωνικές υπηρεσίες ή δήμοι.

ΕΡ.: Υποστηρίζεται ότι το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας εις βάρος των γυναικών παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια αύξηση. Ποια είναι η εντύπωσή σας;

ΑΠ.: Δεν το πιστεύω. Απλώς τώρα γίνεται αντιληπτό ως κοινωνικό πρόβλημα. Και στιγματίζεται ως βία κατά των γυναικών. Ίσως όχι πάντοτε με την ορολογία αυτή, αλλά πάντως κανείς πια δεν αμφι-

σβητεί την ύπαρξή του και δεν το εκλαμβάνει ως μια δυσάρεστη αλλά λίγο πολύ αναμενόμενη συμπεριφορά.

ΕΡ.: Παρατηρείτε, επομένως, μια βελτίωση.

ΑΠ.: Πολύ μεγάλη. Εκείνο που ακόμη εκκρεμεί είναι να μάθουν οι γυναίκες τα δικαιώματά τους. Δεν είναι δυνατόν να με ρωτάει μια γυναίκα 35 ετών αν έχει δικαίωμα να βγει για καφέ με μια φίλη της, αδιαφορώντας για το γεγονός ότι ο άντρας της -που την κακοποιεί- της τηλεφωνεί διαρκώς στο κινητό για να ξέρει ανά πάσα στιγμή πού βρίσκεται. Είναι αλήθεια ότι για να φτάσει μια γυναίκα στο δικηγόρο ή να σηκώσει το τηλέφωνο μιας γραμμής SOS ή του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας έχει ήδη διανύσει πολύ δρόμο. Απομένει ωστόσο μακρύς ακόμη δρόμος μέχρις ότου μπορέσει να καταφύγει σε νομικοδικαστικές ενέργειες και να νιώσει ότι αυτά που κάνει τα δικαιούνται. Ότι πρόκειται για κινήσεις που προβλέπονται από το νόμο, ότι δηλαδή είναι η ίδια υποκείμενο δικαιωμάτων, ότι με μια λέξη είναι πολίτης. Στο θέμα αυτό πολύ συχνά οι γυναίκες χρειάζονται ενίσχυση, ψυχολογική στήριξη ή κάποιον που θα τους μιλήσει για τα δικαιώματά τους μέσα από μερικά απλά μαθήματα αγωγής του πολίτη, για την ακρίβεια της πολιτίδος. Μου τυχαίνει να μιλώ για τα ζητήματα αυτά τόσο με τις ίδιες τις γυναίκες όσο και με τους αδελφούς τους - γιατί σε πολλές περιπτώσεις η γυναίκα συνοδεύεται και υποστηρίζεται από τον αδελφό της.

ΕΡ.: Έχετε αντιδράσεις από τους άντρες των γυναικών που καταφεύγουν στη βοήθειά σας;

ΑΠ.: Σε ορισμένες περιπτώσεις έχω παρατηρήσει μια τάση να με προσεταιριστούν, σαν να θεωρούν αυτονόητο ότι δεν μπορεί παρά να είμαι μαζί τους. Ο σύζυγος μιας καθηγήτριας πανεπιστημίου, γιατρός ο ίδιος, μου πρότεινε να βαφτίσω το μικρότερο παιδί τους. Είναι σαν να μου ζητούν να αναγνωρίσω το δικαίωμά τους να κακοποιούν τη γυναίκα τους. Δεν γίνεται να είμαι με κάποια που τρώει ξύλο, αλλά με εκείνον που τη συνεφέρνει, τη σωφρονίζει. Γιατί ως επί το πλείστον θεωρούν ότι δικαιούνται να το κάνουν. Κι όχι μόνον αυτό, αλλά σε μεγάλο βαθμό και για μεγάλο διάστημα έχουν πείσει κι εκείνες ότι το δικαιούνται.

ΕΡ.: Και τι γίνεται όταν τελειώνει η νομική/δικαστική αντιμετώπιση της υπόθεσης;

ΑΠ.: Τα πράγματα δεν είναι πάντοτε απλά. Σε ένα πρόσφατο περιστατικό, ο άντρας συνέχισε να παρενοχλεί τη γυναίκα και μετά τη διάσταση. Ύστερα από ένα διάστημα που έμεινε στη μητέρα της, η γυναίκα εγκαταστάθηκε με τα παιδιά σε δικό της σπίτι. Το βράδυ των γενεθλίων της, κι ενώ είχαν φύγει οι φίλοι της, ο πρώην άντρας της εμφανίστηκε και την κακοποίησε την ώρα που τα παιδιά κοιμούνταν. Η γυναίκα πήγε στο νοσοκομείο για να διαπιστωθεί ο ξυλοδαρμός και μετά υπέβαλε μήνυση. Εκείνο που έχει σημασία σε κάθε περίπτωση είναι να γίνει προσπάθεια ώστε να συγκεντρωθεί το αποδεικτικό υλικό που θα βοηθήσει στη στοιχειοθέτηση της υπόθεσης. Και στο σημείο αυτό όλοι οι εμπλεκόμενοι -γιατροί, νοσοκομεία, προνοιακοί φορείς, ομάδες στήριξης- πρέπει να είναι εξαιρετικά προσεκτικοί. Τα αποτυπώματα που αφήνουν αυτές οι ιστορίες πρέπει να μπορούν να ανιχνευτούν.

ΕΡ.: Μιλήστε μας για κάποιο περιστατικό που σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση.

ΑΠ.: Πρόκειται για μια γυναίκα που γνώρισε τον άντρα της πολύ νέα, όταν ήταν φοιτήτρια. Η κοπέλα έμεινε έγκυος, παντρεύτηκαν κι εκείνη εγκατέλειψε τις σπουδές της. Ακολούθησαν άλλα δύο παιδιά. Πριν από κάποια χρόνια η γυναίκα έχασε το φως της. Το πρόβλημα άρχισε από το ένα μάτι, χειρουργήθηκε, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Αιτία της τύφλωσης, η κακοποίηση. Τη χτυπούσε στο πρόσωπο, γι' αυτό και έχει πρόβλημα και στα δόντια και στα αφτιά. Τριάντα χρόνια γάμος, τριάντα χρόνια κακοποίηση. Κυρίως της ίδιας, αλλά και των παιδιών. Όχι διαμιάς. Αλλά επαναλαμβανόμενη κακοποίηση, που κάποια στιγμή οδήγησε στην τύφλωση. Συνέχισε να την χτυπά στο πρόσωπο και ως τυφλή. Ο άνθρωπος αυτός κατέχει υψηλή κοινωνική θέση, αυτό που ονομάζω «επάγγελμα γοήτρου και κύρους».

ΕΡ.: Πού οφείλεται εντέλει η ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών;

ΑΠ.: Θα έλεγα ότι η οικογένεια είναι ένα πλαίσιο συσχετισμού ισχύος. Η βία που υφίστανται οι γυναίκες σχετίζεται με τον συγκεκριμένο συσχετισμό. Όσο περνάει ο καιρός και αλλάζουν οι συνθήκες, αποδεικνύεται ότι και οι γυναίκες, όταν βρεθούν σε θέση εξουσίας, συμπεριφέρονται αντιστοίχως. Αρκεί να θυμηθούμε τις φωτογραφίες από το Άμπου Γκράιμπ. Εκτός κι αν υποστηρίξουμε ότι από τη φύση τους οι γυναίκες είναι παθητικές και οι άνδρες βίαιοι. Ακούω συχνά από φοιτητές και φοιτήτριες στο πανε-

πιστήμιο ότι πηγή αυτής της ανισότητας είναι η σωματική δύναμη των ανδρών. Προσπαθώντας να τους εξηγήσω ότι πρόκειται για κάτι διαφορετικό, τους ζητώ να φανταστούν τον Κώστα Σημίτη και την Ντόρα Μπακογιάννη να παλεύουν. Όπως και να έχει, οι ενδοοικογενειακές σχέσεις περιλαμβάνουν και πρόσωπα εκτός των δύο συζύγων. Γι' αυτό, ένας νόμος για την ενδοοικογενειακή βία πιστεύω ότι πρέπει να αντιμετωπίζει με ευρύτητα το πρόβλημα. Σε μια οικογένεια μπορεί να κακοποιείται και η πεθερά, για παράδειγμα, ή και ο πεθερός που έχει άνοια και ενοχλεί. Να γίνεται ειδική μνεία στη βία κατά των γυναικών, αλλά να λαμβάνεται υπόψη ολόκληρο το πλέγμα των ενδοοικογενειακών σχέσεων όπως αποτυπώνονται στον σημερινό συσχετισμό ισχύος μεταξύ των φύλων. Θα μπορούσε ακόμη να χρησιμοποιηθεί ο χαρακτηρισμός του ευάλωτου ατόμου, όπως γίνεται με το τράφικινγκ (trafficking).

Πιστεύω ότι ιδιαίτερη έμφαση στη βία κατά των γυναικών πρέπει να δοθεί στην εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου, όπου εξηγείται και το σκεπτικό, βάσει του οποίου συντάσσεται το νομοθέτημα, καθώς και στη συζήτηση που θα προηγηθεί της ψήφισής του στη Βουλή.

7.7. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ (equal)

<http://www.equal-greece.gr/view/index.htm?omas=1&se=4>

Η **equal** αποτελεί εργαλείο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση, χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και στοχεύει στην πειραματική εφαρμογή και διάδοση νέων τρόπων καταπολέμησης των διακρίσεων και της ανισότητας στον τομέα της απασχόλησης. Η **equal** ολοκληρώνει τις εμπειρίες που αποκτήθηκαν στα πλαίσια των προηγούμενων Πρωτοβουλιών **EMPLOYMENT & ADAPT** και συμπληρώνει τις υπάρχουσες πολιτικές για την ισότητα ευκαιριών στην αγορά εργασίας.

Το **Πρόγραμμα** έχει σχεδιαστεί για να στηρίξει μια οριζόντια προσέγγιση στις πολιτικές και τις υπηρεσίες προς τις οποίες θα έχουν πρόσβαση πολλαπλές κατηγορίες αποκλεισμένων ή απειλούμενων από την αγορά εργασίας ομάδων, αλλά και για να αντιμετωπίσει την αποσπασματικότητα και την έλλειψη συντονισμού των εφαρμοζόμενων πολιτικών. Έχει δομηθεί πάνω σε εννέα θεματικά πεδία – μέτρα. Οκτώ από αυτά βασίζονται στους τέσσερις πυλώνες της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση, ενώ το ένατο καλύπτει τις ανάγκες των αιτούντων άσυλο.

Οι γενικοί στόχοι του Προγράμματος είναι :

1. Η βελτίωση της απασχολησιμότητας μέσα από: τη διευκόλυνση της πρόσβασης και επιστροφής στην αγορά εργασίας των ομάδων που υφίστανται διακρίσεις (*Μέτρο 1.1*), την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε σχέση με την αγορά της εργασίας (*Μέτρο 1.2*)
2. Η ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος μέσα από: τη βελτίωση της πρόσβασης στη διαδικασία δημιουργίας μιας επιχείρησης (*Μέτρο 2.1*), την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας (*Μέτρο 2.2*)
3. Η ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των απασχολούμενων μέσα από: την προώθηση της δια βίου μάθησης και των εργασιακών πρακτικών ενσωμάτωσης (*Μέτρο 3.1*) την υποστήριξη της προσαρμοστικότητας των εταιρειών και των εργαζομένων (*Μέτρο 3.2*)
4. **τον συνδυασμό οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής (*Μέτρο 4.1*), την ενθάρρυνση της κατάρτησης του επαγγελματικού διαχωρισμού (*Μέτρο 4.2*)**
5. Η υποστήριξη της κοινωνικής & επαγγελματικής ένταξης των αιτούντων άσυλο (*Μέτρο 5.1*).

Οι άμεσα επωφελούμενοι από το πρόγραμμα είναι οι ομάδες που βιώνουν τη διάκριση, την ανισότητα ή / και τον αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι άμεσα επωφελούμενες ομάδες μπορούν να αποτελούν οι νέοι, οι γυναίκες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι απασχολούμενοι με ελλιπή εκπαίδευση, οι παλιννοστούντες, οι μετανάστες, οι πρόσφυγες, οι φυλακισμένοι, οι αποφυλακισμένοι, οι ανήλικοι παραβάτες, οι τσιγγάνοι, οι Πομάκοι, τα απεξαρτημένα άτομα.

Μια νέα ομάδα - στόχος είναι οι υπήκοοι τρίτης χώρας ή απάτριδες που έχουν υποβάλει αίτηση χορήγησης ασύλου και οι οποίοι θα επωφεληθούν της Πρωτοβουλίας για όσο διάστημα εκκρεμεί η εξέταση των αιτήσεων τους και έως την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης στο οποίο έχουν ενταχθεί.

Βασικές αρχές υλοποίησης του Προγράμματος αποτελούν:

- Οι **Αναπτυξιακές Συμπράξεις**, ως ισχυρές και δεσμευτικές συμφωνίες φορέων
- Η **διακρατικότητα** μέσω της ανταλλαγής εμπειριών & τεχνογνωσίας και της ανάπτυξης κοινών δράσεων στα θεματικά αντικείμενα της EQUAL

- Η **καινοτομία** ως προς τις διαδικασίες και τις μεθόδους, τους στόχους και το περιεχόμενο των ενεργειών
- Η **ενδυνάμωση** ως ενεργός συμμετοχή των ομάδων στόχου στην επιλογή και υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων
- Η **οριζόντια προσέγγιση** στην προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών
- Η **ενσωμάτωση (mainstreaming) των καινοτόμων προσεγγίσεων** στον κεντρικό κορμό των εθνικών πολιτικών για την απασχόληση

7.7.1.Υποπρόγραμμα: Ίσες Ευκαιρίες για Άνδρες και Γυναίκες

Μέτρο 4.2

Αναπτυξιακή Σύμπραξη: EQUAL - ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

Τίτλος έργου:

ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ-EQUAL ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

Στοιχεία Έργου:

Είδος Α.Σ. Τομεακή **Περιοχή εφαρμογής:** ΟΛΗ Η ΧΩΡΑ

Ομάδα στόχος ελληνικής Α.Σ.: Γυναίκες

Χώρες διακρατικών εταίρων: ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Χρονική διάρκεια σχεδίου: 38 ΜΗΝΕΣ (Εναρξη:01-02-2002)

Συνολικός προϋπολογισμός: 1775499.00 €

Συντονιστής εταίρος: ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (ΚΕΘΙ)

Αρμόδιο πρόσωπο: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΕΛΗΣΤΑΘΗΣ

Διεύθυνση: Απόλλωνος 35, Αθήνα 10556

Τηλέφωνο: 210-3318762, 210 3318769

E-mail: equal@kethi.gr

Ιστοσελίδα έργου: www.kethi.gr

Δομή Αναπτυξιακής Σύμπραξης ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΡΑΚΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΓΑΝΗ

ΔΟΚΠΥ

ΚΕΚΑΝΑΜ

ΚΕΝΤΡΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΕΕΔΕ - ΙΑΓΜΕ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

EURICON Ε.Π.Ε

ΔΗΜΗΤΡΑ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ
ΑΣΜΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ
ΤΕΔΚ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ
ΕΝΙΑΙΟ ΚΕΚ ΚΥΚΛΑΔΩΝ «ΗΓΕΜΟΝΗ»
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΚΕΝΤΡΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑ

Βασικοί στόχοι του σχεδίου:

Ο κεντρικός **στόχος** του έργου είναι να επηρεάσει τους φορείς χάραξης εφαρμογής και παρακολούθησης πολιτικών για την ένταξη της ισότητας στην αγορά εργασίας, να ενισχύσει επιχειρήσεις που επιθυμούν να εντάξουν στην οργάνωση και λειτουργία τους τις αρχές ισότητας ευκαιριών και τελικά να υποστηρίξει τις γυναίκες στη διαδικασία αντιμετώπισης του διαχωρισμού (κάθετου και οριζόντιου) στην αγορά εργασίας.

Η **ενεργός συμμετοχή** των ομάδων στόχου στη διαμόρφωση και εξέλιξη του Έργου διασφαλίζεται αφενός από την ταυτότητα των καταστατικών μελών της Αναπτυξιακής Σύμπραξης, την γεωγραφική διασπορά, εμπλοκή και δικτύωση των εταίρων κατά τη φάση σχεδιασμού και υλοποίησης και αφετέρου από την διάρθρωση και συνέργια μεταξύ των υποέργων του σχεδίου.

7.8. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- 7.8.1. «Απάθεια για τον άγριο ξυλοδαρμό γυναίκας», ΕΘΝΟΣ, 01/02/06.
- 7.8.2. «Την ξυλοκόπησε μέχρι θανάτου», ΕΘΝΟΣ, 10/04/06.
- 7.8.3. «Trafficking, Το κουβάρι με τους αριθμούς», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, Ήψιλον, 29/01/06.

Δικαιώματα του Έλληνα- Ευρωπαίου πολίτη

Δικαιώματα του καταναλωτή

1. ΣΚΟΠΟΣ



Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η γνώση, κατανόηση και εξοικείωση με τα βασικά δικαιώματα των καταναλωτών στην ασφάλεια, πληροφόρηση, επιλογή, αποζημίωση, υγιεινό περιβάλλον, εκπαίδευση και εκπροσώπησή τους τόσο στον ελληνικό χώρο όσο και στην Ε.Ε. Η συνειδητοποίηση του ρόλου και της δύναμης των Καταναλωτών και των Καταναλωτικών Οργανώσεων στη λειτουργία της αγοράς, στην εφόρευση των θεσπισμένων κανόνων προστασίας του Καταναλωτή, καθώς και στην κατάλληλη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση πολιτικών της χώρας μας και της Ε.Ε..

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ



- Καταναλωτής
- Ενώσεις καταναλωτών
- Καταναλωτικό κίνημα
- Παραγωγός
- Προμηθευτής

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ



3.1.

«Καταναλωτές είμαστε όλοι. Πρόκειται για την μεγαλύτερη οικονομική ομάδα, η οποία επηρεάζει αλλά και επηρεάζεται σχεδόν από κάθε δημόσια ή ιδιωτική οικονομική απόφαση, τη μόνη σημαντική οικονομική ομάδα, η οποία δεν είναι αποτελεσματικά οργανωμένη και της οποίας οι απόψεις δεν ακούγονται...»

T.Φ ΚΕΝΕΝΤΥ 15/3/1963

Πριν δυο δεκαετίες περίπου, τα εθνικά κράτη μπορούσαν να προωθήσουν την οικονομική ανάπτυξη, διατηρώντας έναν υψηλό βαθμό απασχόλησης και μια σχετικά καλή κοινωνική πολιτική, η οποία υποστήριζε την οικονομική δυναμική και διασφάλιζε την κοινωνι-

κή συνοχή. Τα κράτη, με άμεσες παρεμβάσεις, ρύθμιζαν τη λειτουργία της αγοράς, ορίζοντας ανώτερα - κατώτερα όρια τιμών προϊόντων και υπηρεσιών, τονώνοντας τη ζήτηση και αποτρέποντας, ως ένα βαθμό, τις κοινωνικές αναταραχές και τη διάρρηξη του κοινωνικού ιστού.

Τα τελευταία, όμως, χρόνια βρισκόμαστε μπροστά σε ένα νέο φαινόμενο, την παγκοσμιοποίηση, μια ιστορική διαδικασία, κατά την οποία οι μεταβολές επεκτείνονται σε όλες τις κοινωνικές σφαίρες: Οικονομία, Πολιτική, Νομοθεσία, Πολιτισμό, Τεχνολογία κ.λπ. Μέχρι στιγμής, οι τομείς της οικονομίας έχουν το προβάδισμα, στη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης.

Η αγορά, το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, λειτουργεί, σήμερα, με πολύ μικρή έως σχεδόν χωρίς καμιά κρατική παρέμβαση, με βάση το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης. Ωστόσο, για να μην καταλήξει αυτή η αγορά σε ζούγκλα, έχει ανάγκη από ένα θεσμικό πλαίσιο, που να ρυθμίζει τη λειτουργία της.

Ας εξετάσουμε, λοιπόν, έναν - έναν τους συντελεστές της αγοράς:

Η προσφορά καθορίζεται από τους Παραγωγούς και τους Προμηθευτές, οι οποίοι εμπλέκονται στην πρωτογενή, στη δευτερογενή και στην τριτογενή παραγωγή.

Η ζήτηση καθορίζεται από τους Καταναλωτές.

Το απόσπασμα στην αρχή του 3.1. είναι ένα μέρος από την ομιλία του Τζών Κέννεντυ, Προέδρου των Η.Π.Α., στον Ο.Η.Ε. Έτσι, ξεκίνησε η διαδικασία αναγνώρισης των **8 Βασικών Δικαιωμάτων των Καταναλωτών**, από τον Ο.Η.Ε..

Τα 8 Βασικά Δικαιώματα των Καταναλωτών είναι:

- Δικαίωμα στην ικανοποίηση των βασικών αναγκών:

Αποτελεί την προϋπόθεση για την ύπαρξη των υπόλοιπων 7 δικαιωμάτων και αφορά την εξασφάλιση της πρόσβασης του ατόμου - πολίτη - Καταναλωτή στα είδη διατροφής, ένδυσης, κατοικίας, στις υπηρεσίες υγείας, παιδείας κ.λπ.

- Δικαίωμα στην ασφάλεια:

Αφορά την ασφάλεια τόσο των προϊόντων που καταναλώνουμε, όσο και των υπηρεσιών που χρησιμοποιούμε. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές, ώστε να μην επιφέρουν βλάβες στη σωματική και ψυχική υγεία των Καταναλωτών.

- Δικαίωμα στην πληροφόρηση:

Ο Καταναλωτής πρέπει να παίρνει πλήρη και λεπτομερή πληροφόρηση για τα πλεονεκτήματα αλλά και για τα μειονεκτήματα του είδους, που προτίθεται να καταναλώσει. Όλοι γνωρίζουμε ότι, από την αρχή του ανθρώπινου είδους, η πληροφόρηση έπαιζε πρωταρχικό ρόλο στην ανάπτυξη του Ανθρώπου. Στο παρελθόν η πληροφόρηση

αποτελούσε κτήμα μόνον συγκεκριμένων μικρών ομάδων, οι οποίες στόχευαν στη χειραγώγηση των μαζών, εκμεταλλευόμενες την άγνοιά τους. Σήμερα, έχουμε περάσει στον αντίποδα. Κατακλυζόμαστε από τέτοιο όγκο πληροφοριών, που, πολλές φορές, δεν μπορούμε να τις αξιολογήσουμε. Και βέβαια, μέσα στην πληθώρα αυτή, διατρέχουμε και τον κίνδυνο της παραπληροφόρησης, είτε αθέλητης, είτε, πολύ συχνά, εσκεμμένης.

- Δικαίωμα στην επιλογή:

Συνδέεται άμεσα με το δικαίωμα στην πληροφόρηση. Αν είμαι σωστά πληροφορημένος, μπορώ να κάνω και σωστές επιλογές. Προϋπόθεση αυτού του δικαιώματος αποτελούν η ύπαρξη επάρκειας αγαθών στην αγορά και η προσφορά ομοειδών ειδών, που διασφαλίζουν την επιλογή.

- Δικαίωμα στην εκπροσώπηση:

Ο Καταναλωτής πρέπει να μπορεί να συμμετέχει σε όλα τα όργανα που αποφασίζουν πολιτικές, σε όλα τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Επειδή η συμμετοχή κάθε Καταναλωτή μεμονωμένα είναι αδύνατη, οι Καταναλωτές εκπροσωπούνται από τον αντιπρόσωπο της Καταναλωτικής Οργάνωσης, στην οποία είναι μέλη.

- Δικαίωμα στην αποζημίωση:

Σε περίπτωση που υποστούμε κάποια βλάβη, εξ αιτίας ελαττωματικού προϊόντος ή ελλιπούς υπηρεσίας, μπορούμε να διεκδικήσουμε και να λάβουμε αποζημίωση. Το δικαίωμα αυτό θέτει τους παραγωγούς - προμηθευτές προ των ευθυνών τους.

- Δικαίωμα στην εκπαίδευση:

Αφορά την εκπαίδευση των πολιτών, σε ό,τι έχει σχέση με την κατανάλωση, με σκοπό οι Καταναλωτές να γνωρίσουν τα δικαιώματά τους και να συνειδητοποιήσουν τη δύναμή τους στη λειτουργία της αγοράς.

- Δικαίωμα σε ένα υγιεινό περιβάλλον:

Έχει αποδειχτεί ότι η υγεία μας επηρεάζεται κατά:

- 30% από το περιβάλλον
- 30% από τη διατροφή
- 30% από την κληρονομικότητα και
- 10% από την επιστήμη της ιατρικής.

Αν συνυπολογίσουμε την επιβάρυνση του περιβάλλοντος από τους τρόπους παραγωγής και τη συμμετοχή του μολυσμένου περιβάλλοντος στην παραγωγή των ειδών της διατροφής, αντιλαμβανόμαστε, αμέσως, ότι το περιβάλλον αναδεικνύεται σε κυρίαρχο παράγοντα, για την καλή μας υγεία.

3.2.

Οι σχέσεις Παραγωγών - Προμηθευτών και Καταναλωτών πρέπει να ρυθμίζονται από ένα θεσμικό πλαίσιο, το οποίο να διέπει τη λειτουργία της αγοράς.

Το θεσμικό πλαίσιο διαμορφώνεται σε: Εθνικό Επίπεδο (Εθνικά Κοινοβούλια, Κυβερνήσεις, Αρχές, Επιτροπές), Ευρωπαϊκό Επίπεδο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωκοινοβούλιο, Ανεξάρτητες Αρχές), Διεθνές Επίπεδο (Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, Ο.Η.Ε. κ.λ.π.)

Ο αγώνας Προμηθευτών - Καταναλωτών είναι άνισος. Οι Προμηθευτές διαθέτουν χρήμα, διασυνδέσεις, δύναμη. Λειτουργούν με κίνητρο την επίτευξη κέρδους. Το κέρδος αποτελεί κινητήριο μοχλό ανάπτυξης, ωστόσο δεν πρέπει να γίνεται αυτοσκοπός, ούτε να λειτουργεί χωρίς κανόνες ή περιορισμούς. Ο κάθε Καταναλωτής, μεμονωμένα, είναι εντελώς ανίσχυρος να προστατέψει τον εαυτό του, απέναντι στους Προμηθευτές, που έχουν αναγάγει το κέρδος σε αυτοσκοπό.

Η ανάγκη του Καταναλωτή να προστατευτεί τον οδήγησε στη δημιουργία των Καταναλωτικών Οργανώσεων.

Στην Ελλάδα, οι ενεργές Καταναλωτικές Οργανώσεις έχουν τη δομή συλλόγων. Έχουν μέλη, αιρετά διοικητικά συμβούλια, διαδικασίες απολογισμού και προγραμματισμού.

Η λειτουργία το Καταναλωτικού Κινήματος διέπεται από το Ν. 2251/94.

Ο νόμος αυτός παρουσιάζει αρκετές αδυναμίες και ελλείψεις, εξ αιτίας των οποίων υπάρχουν πολλοί, οι οποίοι χρησιμοποιούν το Καταναλωτικό Κίνημα προς ίδιο όφελος.

Το Καταναλωτικό Κίνημα ξεκίνησε στη χώρα μας, κάπως αργά, τη δεκαετία του 1970. Στην Ευρώπη οι Καταναλωτικές Οργανώσεις έχουν περισσότερα από 40 με 50 χρόνια ζωής.

Δυστυχώς, ακόμα και σήμερα ο Έλληνας Καταναλωτής δεν έχει συνειδητοποιήσει το ρόλο του και τη δύναμή του, στη λειτουργία της αγοράς.

Πρωταρχικός, γι' αυτό, σκοπός, των Καταναλωτικών Οργανώσεων είναι να αναδεικνύουν τα προβλήματα, να ενημερώνουν τους Καταναλωτές, να τους εκπροσωπούν στα κέντρα λήψης αποφάσεων, να παρεμβαίνουν στους Παραγωγούς και τους Προμηθευτές για επίλυση διαφορών μεταξύ Προμηθευτών και Καταναλωτών και να παρεμβαίνουν στους φορείς, που νομοθετούν, ώστε να λειτουργεί η αγορά προς όφελος όλων των εμπλεκόμενων μερών.

3.3.

Η πολιτική για τους καταναλωτές έχει κεντρική σημασία στο στόχο της Ε.Ε. για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών της Ε.Ε.. Ο στόχος της προαγωγής των συμφερόντων της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών στην Ε.Ε. βασίζεται στα άρθρα 153 και 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η πολιτική για τους καταναλωτές προϋποθέτει:

- ανάπτυξη της νομοθετικής και λοιπής δράσης.
- ένταξη των ανησυχιών των καταναλωτών σε όλες τις πολιτικές της Ε.Ε..
- συμπλήρωση της πολιτικής για τους καταναλωτές των κρατών μελών.
- ενίσχυση των καταναλωτών με τη δραστήρια υποστήριξη των οργανώσεων καταναλωτών της Ε.Ε. και της συμμετοχής τους στη χάραξη πολιτικής.

Οι πρωτοβουλίες και η ανάπτυξη πολιτικής για τους καταναλωτές εξαρτάται από σχετικές και αξιόπιστες πληροφορίες. Οι αρμόδιοι για τη χάραξη πολιτικής χρειάζεται να κατανοούν τι έχει τη μέγιστη σημασία για τους καταναλωτές με αποδεικτικά στοιχεία υποστήριξης. Η Επιτροπή διαβουλεύεται σε ευρεία κλίμακα με τους ενδιαφερόμενους παράγοντες.

Με τη διεύρυνση της Ε.Ε., ένας σημαντικός στόχος της Επιτροπής είναι η διασφάλιση ότι οι υποψήφιας χώρες έχουν τα ίδια υψηλά επίπεδα προστασίας καταναλωτών και ασφάλειας των καταναλωτών που ισχύουν στην Ε.Ε.. Η Επιτροπή προάγει επίσης την πολιτική για τους καταναλωτές και την υψηλή ασφάλεια των καταναλωτών στα επίπεδα πληροφόρησης στα διεθνή φόρουμ και στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες.

Στρατηγική της πολιτικής για τους καταναλωτές

Τα θέματα ασφάλειας των τροφίμων, δημόσιας υγείας και προστασίας των καταναλωτών καλύπτονται από μια μόνο Γενική Διεύθυνση, η οποία υπάγεται στην αρμοδιότητα του Μάρκου Κυπριανού, Ευρωπαϊού Επιτρόπου για την υγεία και την προστασία καταναλωτών. Ο στόχος είναι να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στην πολιτική για τους καταναλωτές, και να εξασφαλιστεί αποτελεσματικότερη και πιο συντονισμένη προσέγγιση των συμφερόντων των καταναλωτών.

Ο διακανονισμός αυτός συγκεντρώνει τρεις στενά συνδεδεμένους τομείς πολιτικής. Προβάλλει το γεγονός ότι τα συμφέροντα των καταναλωτών πρέπει να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη πολιτικής. Οι στρατηγικές για κάθε έναν από τους τρεις τομείς πολιτικής αναπτύχθηκαν με συντονισμένο τρόπο αλλά εκ-

φράζονται σε διαφορετικά κείμενα. Αυτό αντικατοπτρίζει τις διάφορες προτεραιότητες, ενέργειες και τα σχετικά χρονοδιαγράμματα. Η πολιτική για τους καταναλωτές της Ε.Ε. εκφράστηκε σε μία σειρά τριετών σχεδίων δράσης. Το πρώτο σχέδιο δράσης διεξάχθηκε το 1990 και το τελευταίο έληξε στο τέλος του 2001.

Στις 7 Μαΐου 2002, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε μια νέα στρατηγική πολιτικής για τους καταναλωτές προσδιορίζοντας τη γενική πολιτική προσέγγισή της για την πενταετή περίοδο, 2002-2006.

Αυτή επιδιώκει **τρεις στόχους κλειδιά:**

- «Ένα υψηλό κοινό επίπεδο προστασίας καταναλωτών».

Αυτό σημαίνει, εναρμόνιση με τα πλέον κατάλληλα μέσα (π.χ. οδηγία πλαίσιο, πρότυπα, βέλτιστες πρακτικές), όχι απλώς την ασφάλεια των αγαθών και των υπηρεσιών, αλλά επίσης και εκείνων των οικονομικών και νομικών συμφερόντων, έτσι ώστε να καταστούν ικανοί οι καταναλωτές να αγοράζουν με εμπιστοσύνη παντού στην Ε.Ε. και με οποιοδήποτε μέσο.

Οι κύριες πρωτοβουλίες που μελετώνται εξετάζονται στο Πράσινο Βιβλίο για την προστασία των καταναλωτών της Ε.Ε. και την ασφάλεια των υπηρεσιών.

- «Πραγματική θέση σε ισχύ των κανόνων προστασίας καταναλωτών».

Δεν υπάρχει καλός νόμος εάν δεν τίθεται σε εφαρμογή σωστά. Στην πράξη, οι καταναλωτές πρέπει να τυγχάνουν της ίδιας προστασίας σε όλη την Ε.Ε., και την, πόσο μάλλον, διευρυμένη Ε.Ε.

Οι δράσεις προτεραιότητας αποτελούν την εξέλιξη ενός διοικητικού πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και των μηχανισμών αποζημίωσης υπέρ των καταναλωτών.

- «Κατάλληλη συμμετοχή των οργανώσεων καταναλωτών στις πολιτικές της Ε.Ε.».

Για να είναι οι πολιτικές προστασίας καταναλωτών πιο αποτελεσματικές, οι ίδιοι οι καταναλωτές πρέπει να έχουν την ευκαιρία να συμβάλουν στην ανάπτυξη πολιτικών που έχουν επίδραση σ' αυτούς. Οι καταναλωτές και οι εκπρόσωποί τους πρέπει να έχουν την ικανότητα και τους πόρους να προάγουν τα συμφέροντά τους σε ίση, βάση όπως και οι άλλοι παράγοντες.

Οι κύριες δράσεις συνίστανται στην επανεξέταση των μηχανισμών, για τις οργανώσεις καταναλωτών για την ενεργό συμμετοχή στη χάραξη πολιτικής της Ε.Ε. και για την καθιέρωση σχεδίων εκπαίδευσης και απόκτησης ικανοτήτων.

Αυτοί οι τρεις στόχοι προορίζονται να βοηθήσουν την επίτευξη της ένταξης των ανησυχιών των καταναλωτών σε όλες τις άλλες πολιτικές της Ε.Ε., στη βελτιστοποίηση του οφέλους από την ενιαία αγορά για τους καταναλωτές και στην προετοιμασία για τη διεύρυνση της Ε.Ε..

Οι πολιτικές αυτές θα εφαρμοστούν μέσω δράσεων, οι οποίες θα υπόκεινται σε περιοδική επανεξέταση. Οι στόχοι θα παρέχουν συνεπή προσανατολισμό, ενώ οι δράσεις θα μπορούν να προσαρμοστούν στις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις. Κάτω από τον κάθε στόχο, η στρατηγική προβλέπει τις κύριες δράσεις, τις οποίες προτίθεται να παρουσιάσει η Επιτροπή στη διάρκεια της περιόδου.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Χωριστείτε σε 4 ομάδες και αναλάβετε η κάθε μια να εξετάσει τις βασικές Πανελλαδικού χαρακτήρα οργανώσεις καταναλωτών μέσα από το δικτυακό τους τόπο. (βλέπε 6.1. Ιστοσελίδες). Σχολιάστε την ιδιαίτερη ενασχόλησή τους. Αναδείξτε μια σημαντική επιτυχή παρέμβαση υπέρ μιας ομάδας καταναλωτών.

4.2.

Συζητείστε αν υπάρχει κάποια εμπειρία από τη συμμετοχή σε ακτιβιστική δράση μιας καταναλωτικής οργάνωσης. Πως κρίνετε μια εθελοντική δράση σε μια τέτοια οργάνωση;

4.3.

Διαβάστε στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (7.8. ΔΙΚΤΥΟ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ) την έκκληση της GREENPEACE. Κρίνετε κατά πόσο μια τέτοια παρέμβαση σε διεθνές επίπεδο μπορεί όντως να συμβάλει σε τέτοιο μέγεθος επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.

4. 4.

Η Γενική Γραμματεία Καταναλωτή (βλέπε στοιχεία επικοινωνίας ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.4.) έχει μια εντελώς συγκεκριμένη δράση. Το τηλέφωνο 1520 άμεσης δράσης είναι στη διάθεση όλων επί 24ώρου βάσεως. Σχολιάστε πόσοι και πόσες έχουν κάνει χρήση για κάποιο σχετικό ζήτημα. Η μη προσφυγή που οφείλεται;

4.5.

Σχολιάστε το πρόσφατο νόμο 2251/1994 για την Προστασία των Καταναλωτών (βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.2.).

4.6.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.5., 7.6., 7.7., παρουσιάζεται σε συντομία αλλά και ακρίβεια το πλαίσιο πολιτικής λειτουργίας και δράσης της Ε.Ε. ώστε να διασφαλίζεται η ενίσχυση του ρόλου των πολιτών της Ευρώπης ως καταναλωτών. Συζητείστε αν θεωρείται το εύρος παρέμβασης επαρκές. Αν οι διαδικασίες εντόπισης των προβλημάτων, και κυρίως οι προτάσεις επίλυσης, είναι αποτελεσματικές και αν είναι, κάτω από ποιες συνθήκες;

4.7.1.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9.1. παρουσιάζεται το θέμα των παγίδων στις εκπώσεις. Συζητείστε το ρεπορτάζ. Κατά πόσο στη περίοδο των

εκπτώσεων είστε εγκρατείς, αν δίνετε ιδιαίτερη προσοχή στην ποιότητα των προϊόντων, στην τελική τιμή και όχι στο μεγάλο ποσοστό έκπτωσης. Έχετε καταγγείλει ποτέ στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή περιπτώσεις πλασματικών εκπτώσεων, ελαττωματικών προϊόντων; Αν όχι γιατί; Σχολιάστε τον πίνακα με τις καταγγελίες των καταναλωτών στο INKA.

4.7.2.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9.2. παρουσιάζεται το θέμα για τα «ψιλά γράμματα» στα ντελίβερι.

Συζητήστε τις επισημάνσεις του ρεπορτάζ. Σχολιάστε αν και κατά πόσο διαβάζετε προσεκτικά τα ενημερωτικά φυλλάδια προτού παραγγείλετε. Έχετε αναζητήσει ποτέ να μάθετε τη διατροφική αξία των προϊόντων που παραγγέλλετε; Έχετε καταγγείλει ποτέ το κατάστημα ντελίβερι για την ποιότητα του προϊόντος, ή για εξόφθαλμη αναντιστοιχία προϊόντος με την παραγγελία;

4.7.3.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9.3. παρουσιάζεται το θέμα της παραμονής των Κεφαλλονιτών επί μία βδομάδα χωρίς ρεύμα. Συζητήστε αν και κατά πόσο θεωρείτε αναγκαίο οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, χωρίς δικαστικές διαδικασίες, να προβαίνουν από μόνες τους μετά από καταλογισμό πραγματικών ζημιών των πάσης φύσεως καταναλωτών στις αντίστοιχες αποζημιώσεις. Αν, ό μη γένοιτο, είχατε υποστεί ζημίες μετά από ανάλογη περίπτωση θα προβαίνατε σε κατάθεση αγωγής; Θα την επιχειρούσατε μόνοι σας ή ομαδικά; Θα αναζητούσατε κάποια από τις καταναλωτικές οργανώσεις για την ουσιαστική ανάδειξη του προβλήματός σας και την αποτελεσματικότερη διεκδίκησή του;

4.7.4.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9.4. παρουσιάζεται το θέμα κατανάλωσης απαγορευμένου μεγέθους ψαριών. Καταναλώνουμε, πολλές φορές ψάρια απαγορευμένου μεγέθους. Συζητήστε αν είχατε, πριν το ρεπορτάζ, την αίσθηση ότι συμβάλλετε ως μέρος μιας αλυσίδας, στη γονοκτονία. Θεωρείτε υπερβολική την ανάγκη πάταξης αυτής της παράνομης αλιείας. Έχετε διαπιστώσει άλλες μορφές παράνομης αλιείας; Έχετε ποτέ σκεφτεί ή έχετε καταγγείλει σε αρμόδια αρχή, πχ. Διμεναρχείο, τέτοια φαινόμενα;

4.7.1.5.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9.5. παρουσιάζεται το θέμα διοξίνες στα κρέατα. Το ζήτημα αυτό απασχολεί πολλαπλά τους ευρωπαίους καταναλωτές. Γνωρίζετε τι ακριβώς κάνει ο ΕΦΕΤ (Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων, <http://www.efet.gr/>); Μπείτε στο δικτυακό χώρο. Συζητήστε στοιχεία της λειτουργίας του.

Πόσο σας έχει προβληματίσει το ζήτημα των διοξινών; Θεωρείτε ότι μπορούμε με ένα σύστημα ελληνικών απαγορεύσεων να είμαστε ασφαλής;

Πως θεωρείτε ότι η Ε.Ε. θα έπρεπε να παρέμβει και με τι μέτρα;

4.7.6.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9.6. παρουσιάζεται το θέμα της ετήσιας αύξησης των ασφαλιστρών των αυτοκινήτων, μοτοποδηλάτων κλπ. πολύ παρά πάνω από τον προβλεπόμενο ετήσιο πληθωρισμό. Με αφορμή το ρεπορτάζ ανταλλάξτε απόψεις σχετικά με την αντίληψη που έχετε διαμορφώσει από δική σας πείρα ή του περιβάλλοντός σας για την συγκεκριμένη ασφαλιστική αγορά. Η αισχροκέρδεια και οι απάτες στις αποζημιώσεις σας κάνουν να νιώθετε αδύναμοι; Αν ναι, συζητήστε αν με αφορμή τα συγκεκριμένα προβλήματα αισθανθήκατε την ανάγκη υποστήριξης από ένα μαζικό φορέα καταναλωτών. Αν ναι, ανταμώσατε μαζί του;

4.7.7.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9.7. παρουσιάζεται το θέμα της κατάσχεσης ακατάλληλων τροφών από υγειονομικές υπηρεσίες Νομαρχίας.

Συζητήστε κατά πόσο θεωρείτε ότι γίνονται συστηματικά τέτοιοι έλεγχοι. Ο κατασταλτικός ρόλος των δημοσίων υπηρεσιών είναι αποτελεσματικός; Θεωρείτε ότι είναι αρκετός; Πιστεύετε ότι μπορούν να υπάρξουν προληπτικοί μηχανισμοί; Έχετε υπόψη σας τι ποινές επιβάλλονται στους παραβάτες; Έχετε ενδιαφερθεί ποτέ να μάθετε;

Θα σκεπτόσασταν ποτέ να αγοράσετε από κατάστημα για το οποίο ξέρετε ότι τη τελευταία περίοδο έχει ανακοινωθεί ότι του κατασχέθηκαν προϊόντα και υπέστη δίωξη; Θεωρείτε ότι θα είχατε ίδια συμπεριφορά είτε επρόκειτο για κατάστημα μεγάλης αλυσίδας είτε για μεμονωμένο μικρό ή μεσαίο κατάστημα;

4.7.8.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9.8.1. και 7.9.8.2. παρουσιάζεται το θέμα δύο διαφημίσεων που είναι προφανής η υπερβολή σε ό,τι αφορά το διαφημιζόμενο προϊόν ή υπηρεσία.

Ανταλλάξτε γνώμες για το πώς αντιμετωπίζετε τις λιγότερο ή περισσότερο κραυγαλέες διαφημίσεις. Θεωρείτε ότι λείπει εκ μέρους της πολιτείας ή εκ μέρους των διαφημιστικών εταιρειών ένας σαφής κώδικας δεοντολογίας; Η απαγόρευση αποτελεί αποτελεσματική μέθοδο προστασίας; Εκ των υστέρων πως μπορεί να διασφαλιστεί ο καταναλωτής; Έχετε αναρωτηθεί αν μπορεί να υπάρξει εκ μέρους ιδιώτη ή εκ μέρους καταναλωτικής οργάνωσης δικαστική δίωξη;

4.7.9.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9.9. παρουσιάζεται ένα φυλλάδιο της Γεν. Γραμματείας Καταναλωτή.

Συζητήστε αν τα θέματα προστασίας που προβλέπει για την αγορά υπηρεσιών ελευθέρου επαγγελματία είναι τα πιο τρέχοντα. Αν τέτοια φυλλάδια έχουν μια αποτελεσματικότητα.

Αν πέσει στα χέρια σας ένα φυλλάδιο τέτοιο το διαβάζετε; Σχολιάστε.

Μέσα από ποια διαδικασία θα παίρνατε ένα τέτοιο φυλλάδιο και δε θα το πετάγατε χωρίς ένα έστω κοίταγμα του τι ακριβώς λέει;

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ



Παραγωγός: είναι ο κατασκευαστής τελικού προϊόντος, πρώτης ύλης ή συστατικού, καθώς και κάθε πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό του γνώρισμα.

Προμηθευτής: είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή. Προμηθευτής είναι και ο διαφημιζόμενος. Προμηθευτής είναι επίσης και ο παραγωγός ως προς την ευθύνη του για ελαττωματικά προϊόντα.

Καταναλωτής: είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο για το οποίο προορίζονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που προσφέρονται στην αγορά ή το οποίο κάνει χρήση τέτοιων προϊόντων ή υπηρεσιών εφόσον αποτελεί τον τελικό αποδέκτη τους. Καταναλωτής είναι και κάθε αποδέκτης του διαφημιστικού μηνύματος.

Διαφήμιση: κατά την έννοια του νόμου αυτού είναι κάθε ανακοίνωση που γίνεται στα πλαίσια εμπορικής βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας με στόχο την προώθηση της διάθεσης αγαθών ή υπηρεσιών.

Ασφαλές προϊόν: είναι αυτό που υπό συνθήκες ή ευλόγως προβλεπόμενες συνθήκες χρήσης, δεν παρουσιάζει κανένα κίνδυνο ή παρουσιάζει μόνο κινδύνους χαμηλού επιπέδου που συνδέονται με τη χρήση του προϊόντος και θεωρούνται αποδεκτοί στα πλαίσια ενός υψηλού βαθμού προστασίας της υγείας και ασφάλειας των προσώπων λαμβανομένων ιδίως υπόψη.

Ελαττωματικό προϊόν: είναι αυτό που δεν παρέχει την εύλογα αναμενόμενη ασφάλεια εν όψει όλων των ειδικών συνθηκών και ιδίως της εξωτερικής εμφάνισής του, της εύλογα αναμενόμενης χρησιμοποίησής του και του χρόνου κατά τον οποίο τέθηκε σε κυκλοφορία. Δεν είναι ελαττωματικό ένα προϊόν μόνο για το λόγο ότι μεταγενέστερα τέθηκε σε κυκλοφορία άλλο τελειότερο.

Ενώσεις καταναλωτών: συγκρούονται ως σωματεία και διέπονται από τις διατάξεις του Ν. 2251/94 και του Αστικού Κώδικα. Οι ενώσεις καταναλωτών έχουν αποκλειστικό σκοπό την προστασία των συμφερόντων τού καταναλωτικού κοινού. Εκπροσωπούν τους καταναλωτές στα όργανα, στα οποία προβλέπεται η εκπροσώπηση καταναλωτών, ενημερώνουν και συμβουλεύουν τους καταναλωτές, τους αντιπροσωπεύουν δικαστικά και εξώδικα και ασκούν συλλογικές αγωγές κατά τις διατάξεις του νόμου.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



6.1. Ιστοσελίδες

◎ ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

<http://www.efpolis.gr>

◎ ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Δέκα βασικές αρχές

(http://www.efpolis.gr/_database/docuploads/sitefile-9117.pdf

)

◎ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ – ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

(ΕΚ. ΠΟΙ. ΖΩ)

<http://www.ekpizo.gr/>

◎ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ (ΙΝΚΑ)

<http://www.inka.org.gr/>

◎ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

<http://www.inaep.org/enka>

© ΚΕΠΚΑ

<http://www.kepka.org/>

6.2. Κείμενα-Μελέτες

- Νόμος 2251/94
<http://www.et.gr/fek/FileViewerbef.asp?pNum=191&flag=5>
- ΜΗΝΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΕΤΡΑΜΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
http://www.inka.org.gr/family_cost_living.htm
- Αντισταθείτε στην παραπλανητική διαφήμιση
<http://www.kepka.org/Grk/pubs/publications/Advertisment.htm>
- Πριν διαλέξω, διαβάζω τα ψιλά γράμματα
<http://www.kepka.org/Grk/pubs/publications/SmallLetters.htm>
- Η προστασία του καταναλωτή. 97. ΓΝΩΜΗ της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ), ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2003.
- Ο Συνήγορος του Καταναλωτή. 112, ΓΝΩΜΗ της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ), ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2004.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**7.1.1. Ε.Ε. ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ (1957), ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ**

ΤΙΤΛΟΣ XIV, Άρθρο 153

1. Προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντα των καταναλωτών και να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή, η Κοινότητα συμβάλλει στην προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και στην προώθηση του δικαιώματός τους για ενημέρωση, εκπαίδευση και οργάνωσή τους για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους.
2. Οι απαιτήσεις προστασίας του καταναλωτή λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή άλλων κοινοτικών πολιτικών και δραστηριοτήτων.
3. Η Κοινότητα συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 με:
 - α) μέτρα θεσπιζόμενα κατ' εφαρμογή του άρθρου 95 στα πλαίσια της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς·
 - β) μέτρα που στηρίζουν, συμπληρώνουν και παρακολουθούν την πολιτική των κρατών μελών.
4. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοι-

νωνική Επιτροπή, θεσπίζει τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 3 στοιχείο β).

5. Τα μέτρα που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 4, δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν αυστηρότερα προστατευτικά μέτρα. Τα μέτρα αυτά πρέπει να συμβιβάζονται με την παρούσα συνθήκη και κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

7.1.2. Ε.Ε. Προτεινόμενο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ**ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ ΤΜΗΜΑ 6**ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ
ΑΡΘΡΟ ΙΙΙ-235

Προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντα των καταναλωτών και να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή, η Ένωση συμβάλλει στην προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και στην προαγωγή του δικαιώματος τους ενημέρωσης, εκπαίδευσης και οργάνωσης τους για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους.

Η Ένωση συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της παραγράφου 1 με:

α) μέτρα θεσπιζόμενα κατ' εφαρμογή του άρθρου ΙΙΙ-172 στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

β) μέτρα που στηρίζουν και συμπληρώνουν την πολιτική των κρατών μελών και διασφαλίζουν την παρακολούθησή της.

3. Ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος - πλαίσιο θεσπίζει τα μέτρα της παραγράφου 2, στοιχείο

β). Εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

4. Οι πράξεις που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3 δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν αυστηρότερες προστατευτικές διατάξεις. Οι διατάξεις αυτές πρέπει να συνάδουν με το Σύνταγμα. Κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

7.1.3. ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.

-- Άρθρο 38 ΧΘΔ

Πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται την πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, όπως αυτό προβλέπεται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, προκειμένου να προαχθεί η κοινωνική και εδαφική συνοχή της Ένωσης (Άρθρο 36 ΧΘΔ).

-Οι πολιτικές της Ένωσης διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή.

7.2. Προστασία των Καταναλωτών (Νόμος 2251/1994, ΦΕΚ. Α΄191/16/11/1994)

- Άρθρο 1: Γενικές Διατάξεις.
- Άρθρο 2: Γενικοί όροι των συναλλαγών - Καταχρηστικοί.
- Άρθρο 3: Συμβάσεις εκτός εμπορικού καταστήματος.
- Άρθρο 4: Σύμβαση από απόσταση.
- Άρθρο 5: Εξυπηρέτηση μετά την πώληση.
- Άρθρο 6: Ευθύνη του παραγωγού για ελαττωματικά προϊόντα.
- Άρθρο 7: Υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών.
- Άρθρο 8: Ευθύνη του παρέχοντος υπηρεσίες.
- Άρθρο 9: Διαφήμιση.
- Άρθρο 10: Ενώσεις καταναλωτών - Συλλογικά μέσα προστασίας.
- Άρθρο 11: Φιλικός διακανονισμός καταναλωτικών διαφορών.
- Άρθρο 12: Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών.
- Άρθρο 13: Επιτροπή Προστασίας των Καταναλωτών των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών.
- Άρθρο 14: Μεταβατικές διατάξεις.

7.3. Η προστασία του καταναλωτή στην Ε.Ε.

http://europa.eu.int/comm/consumers/overview/index_el.htm

Επισκόπηση της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους καταναλωτές

7.4. Σκοπός της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή (ΓΓΚ)

Γενικές πληροφορίες

Η πολιτική για τους καταναλωτές στην Ελλάδα

Βασικός σκοπός και καθήκον της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή είναι:

1. Να εισηγείται την χάραξη και την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα της προστασίας του καταναλωτή και
2. Να μεριμνά για τον έλεγχο της εφαρμογής της νομοθεσίας που αφορά την προστασία του καταναλωτή και να φροντίζει για τα συμφέροντα των καταναλωτών εν γένει και ιδίως για:
 - α) την υγεία και την ασφάλεια των καταναλωτών,
 - β) τα οικονομικά τους συμφέροντα,
 - γ) την οργάνωση τους σε ενώσεις καταναλωτών,
 - δ) το δικαίωμα ακρόασής τους σε θέματα που τους αφορούν και
 - ε) την πληροφόρηση και επιμόρφωση τους σε καταναλωτικά θέματα.

Η Γενική Γραμματεία Καταναλωτή επιλαμβάνεται των προβλημάτων που οι καταναλωτές αντιμετωπίζουν στις συναλλαγές τους τόσο με τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα όσο και με τις επιχειρήσεις οποιασδήποτε μορφής του δημόσιου τομέα και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στα πλαίσια της διοικητικής σύγκλισης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης συστήθηκε με τον **Ν. 3297/04** (ΦΕΚ 259/Α΄/23-12-04) ο θεσμός του «**Συνηγόρου του Καταναλωτή**» που αποτελεί ανεξάρτητη αρχή επιφορτισμένη με το έργο της εξώδικης επίλυσης διαφορών που προκύπτουν μεταξύ προμηθευτών και καταναλωτών ή ενώσεων καταναλωτών και πρόθεσή του είναι η φιλική διευθέτηση διαφοράς και ο συμβιβασμός των εμπλεκομένων μερών.

Η Γενική Γραμματεία Καταναλωτή δε δέχεται παράπονα από πολίτες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα κατά τη συναλλαγή τους με κάποια ελληνική υπηρεσία του ευρύτερου δημόσιου τομέα στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Εάν θεωρείτε ότι ενέργειες ή παραλείψεις της δημόσιας διοίκησης παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα σας θα πρέπει να απευθυνθείτε στο **Συνήγορο του Πολίτη**.

Επίσης εάν έχετε να καταγγείλετε περιπτώσεις κακοδιοίκησης από θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να απευθυνθείτε στον **Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή**.

Ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής δεν μπορεί να επιληφθεί καταγγελιών που αφορούν το εθνικό, τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο διοίκησης των Κρατών-Μελών.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ

Επανόρθωση - Άσκηση των Δικαιωμάτων των Καταναλωτών

Τι ισχύει στην Ελλάδα Υποβολή παραπόνων

Για την υποβολή γραπτών και προφορικών καταγγελιών και παραπόνων, ο Καταναλωτής μπορεί να επικοινωνεί με τις υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή:

1. μέσω της ιστοσελίδας με την Επικοινωνία
2. μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (E-Mail):
info@efpolis.gr
3. στην ειδική τηλεφωνική γραμμή **1520**
4. απ' ευθείας στις Δ/νσεις :
 - α) Προστασίας Καταναλωτή, τηλ. **210-3842508, 210-3821838, 210-3828516**
 - β) Τεχνικού Ελέγχου, τηλ. **210-3893184, 210-3843046, 210-3817613**

7.5. Η ενίσχυση του ρόλου των πολιτών της Ευρώπης

Η πολιτική για τους καταναλωτές αποτελεί μέρος του στρατηγικού στόχου της Ένωσης να βελτιώσει την ποιότητα ζωής όλων των πολιτών της. Εκτός από την άμεση ενέργεια για την προστασία των δικαιωμάτων τους, η Ένωση εξασφαλίζει την ενσωμάτωση των συμφερόντων τους σε όλους τους σχετικούς τομείς της κοινοτικής νομοθεσίας. Καθώς η ενιαία αγορά και το ενιαίο νόμισμα επεκτείνουν τα σύνορα του εμπορίου, καθώς η χρήση του Διαδικτύου και του ηλεκτρονικού εμπορίου αυξάνεται και ο τομέας των υπηρεσιών διευρύνεται, είναι σημαντικό να επωφελείται το σύνολο των 456 εκατομμυρίων πολιτών της Ένωσης των 25 κρατών από το ίδιο υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή.

Η νομοθεσία δεν είναι το μοναδικό μέσο. Άλλοι τρόποι είναι η από κοινού ρύθμιση μεταξύ καταναλωτικών και επιχειρηματικών οργανώσεων καθώς και μέσω κατευθυντήριων γραμμών ορθής πρακτικής. Οι ισχυρές οργανώσεις καταναλωτών, οι οποίες γνωρίζουν τα δικαιώματα του πολίτη και μπορούν να τα επικαλεσθούν στην πράξη, καλούνται επίσης να διαδραματίσουν εξέχοντα ρόλο, ιδίως στα νέα κράτη μέλη.

Ανάγκη εναρμονισμένων κανόνων

Μια πολιτική για τους καταναλωτές σε επίπεδο Ε.Ε. αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα της εσωτερικής αγοράς. Εάν η ενιαία αγορά λειτουργήσει σωστά, θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη του καταναλωτή στις διασυνοριακές συναλλαγές και θα έχει θετικό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό και στις τιμές προς όφελος όλων των πολιτών της Ε.Ε.

Ωστόσο, οι καταναλωτές πρέπει να είναι πεπεισμένοι ότι διαθέτουν επαρκή και ακριβή πληροφόρηση πριν προβούν σε αγορές και να έχουν σαφή νόμιμα δικαιώματα σε περίπτωση που οι συναλλαγές δεν εξελιχθούν ομαλά. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητοι εναρμονισμένοι κανόνες για να εξασφαλίζουν στους πολίτες κατάλληλο επίπεδο προστασίας.

Συνεχής πρόοδος

Μια αναθεωρημένη οδηγία τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο 2004, θεσπίζοντας νέες και αυστηρότερες ρυθμίσεις για την απόσυρση ελαττωματικών προϊόντων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνει περίπου 150 κοινοποιήσεις επικίνδυνων προϊόντων ετησίως. Οι νέες ρυθμίσεις καθορίζουν απαιτήσεις ασφάλειας για καταναλωτικά προϊόντα όπως ο αθλητικός εξοπλισμός και ο εξοπλισμός παιχνιδότοπων, τα είδη παιδικής φροντίδας, οι συσκευές αερίου και τα περισσότερο οικιακά προϊόντα όπως τα υφάσματα και τα έπιπλα.

Η πολιτική για τους καταναλωτές της Ε.Ε. έχει διαγράψει μακρά πορεία από την έγκριση του πρώτου προγράμματος για την ενημέρωση και την προστασία των καταναλωτών το 1975. Έχει ληφθεί σειρά μέτρων για την εξασφάλιση των ευρύτερων συμφερόντων των καταναλωτών σε τομείς όπως:

- οι θεμιτές εμπορικές πρακτικές
- η παραπλανητική και συγκριτική διαφήμιση
- η αναγραφή τιμών
- οι καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων
- οι πωλήσεις εξ αποστάσεως και εκτός εμπορικού καταστήματος
- η χρονομεριστική μίσθωση και οι οργανωμένες διακοπές
- τα δικαιώματα των ταξιδιωτών

Μια περιεκτική και ολοκληρωμένη προσέγγιση

Το πεδίο εφαρμογής της πολιτικής της Ε.Ε. για την προστασία των καταναλωτών μεταβάλλεται ανάλογα με την εξέλιξη των αναγκών και των προσδοκιών των πολιτών. Η νέα νομοθεσία θα θέσει υψηλά, εναρμονισμένα πρότυπα της Ε.Ε. για την ασφάλεια και την υγεία με σκοπό να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών.

Η στρατηγική της πολιτικής για τους καταναλωτές 2002 - 2006 αναδεικνύει αυτήν την αλλαγή προσανατολισμού και δηλώνει ότι η πολιτική της Ε.Ε. για τους καταναλωτές πρέπει:

- να εγγυάται τις βασικές προδιαγραφές υγείας και ασφάλειας έτσι ώστε οι καταναλωτές, να είναι βέβαιοι ότι τα προϊόντα που αγοράζουν είναι ασφαλή και ότι προστατεύονται από αθέμιτες και καταχρηστικές πρακτικές εκ μέρους των πωλητών

- να παρέχει τη δυνατότητα στους καταναλωτές να κατανοούν τις πολιτικές που τους αφορούν και να συμβάλλουν στη διαμόρφωση αυτών των πολιτικών
- να διαμορφώνει συνεκτικό και κοινό περιβάλλον σε όλη την Ένωση ώστε οι καταναλωτές να έχουν εμπιστοσύνη στις διασυνοριακές αγορές
- να εξασφαλίζει ότι οι ανησυχίες των καταναλωτών ενσωματώνονται σε όλο το φάσμα των σχετικών τομέων πολιτικής της Ε.Ε., από το περιβάλλον και τις μεταφορές έως τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τη γεωργία

Υψηλό κοινό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει μέτρα για να εξασφαλισθεί η ασφάλεια των καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών σε διάφορους τομείς, όπως τα χημικά προϊόντα, τα καλλυντικά και τα παιχνίδια. Αυτά συνοδεύονται από νέα νομοθεσία για την ακόμα πιο αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών σε συναλλαγές τους όπως πωλήσεις εξ αποστάσεως ή προσφορές χρονομεριστικής.

Με την ανάπτυξη των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και του ηλεκτρονικού εμπορίου, η Επιτροπή στοχεύει στην εισαγωγή κατευθυντηρίων γραμμών για τις ορθές πρακτικές στις ηλεκτρονικές συναλλαγές και στην παροχή εγγυήσεων για όλες τις πτυχές της καταναλωτικής πίστης και τα μέσα πληρωμής χωρίς καταβολή μετρητών.

Τα συμφέροντα και η ωφέλεια των καταναλωτών έχουν ήδη ληφθεί υπόψη στη νομοθεσία για την ενίσχυση του ανταγωνισμού βασικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, όπως οι μεταφορές, η ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, οι τηλεπικοινωνίες και οι ταχυδρομικές υπηρεσίες. Οι νέες οδηγίες και οι κανονισμοί εξασφαλίζουν ότι το κοινό συνεχίζει να απολαύει καθολικής πρόσβασης σε υπηρεσίες υψηλής ποιότητας σε προσιτές τιμές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πλέον εξασφαλίζει μεγαλύτερο βαθμό συμμετοχής των οργανώσεων των καταναλωτών στη διαδικασία των διαβουλεύσεων κατά τη σύνταξη νέας νομοθεσίας και στη χρηματοδότηση μαθημάτων επιμόρφωσης για το προσωπικό τους. Για παράδειγμα, μια νέα ευρωπαϊκή συμβουλευτική ομάδα καταναλωτών, που απαρτίζεται από εκπροσώπους εθνικών οργανώσεων καταναλωτών και της Επιτροπής, εγκαινίασε τις εργασίες της το Δεκέμβριο 2003.

Αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων προστασίας του καταναλωτή

Οι κανόνες της Ε.Ε. πρέπει να εφαρμόζονται ορθά και οι ιδιώτες να έχουν έννομη προστασία. Γι' αυτό, απαιτείται καλύτερη συ-

νεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Οι δικαστικές διαδικασίες, ιδίως ενώπιον ενός άλλου δικαστηρίου, μπορούν να είναι δαπανηρές και χρονοβόρες. Η Επιτροπή αναπτύσσει εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των διαφορών, με σκοπό να ενθαρρύνει την εξώδικη διευθέτησή τους.

Τον Ιούνιο 2003, η Επιτροπή εξέδωσε σχέδιο οδηγίας προς έγκριση από τα κράτη μέλη σύμφωνα με την οποία απαγορεύονται σε όλη την Ε.Ε. οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Απαριθμεί σειρά αθέμιτων εμπορικών πρακτικών και, εφόσον εγκριθεί, θα τις καταργήσει μέσω μιας ενιαίας, κοινής και γενικής απαγόρευσης. Η ανασφάλεια των καταναλωτών σχετικά με τα δικαιώματά τους και ο φόβος εκμετάλλευσης από ασύστολους εμπόρους τους έχουν κάνει επιφυλακτικούς για τις αγορές τους. Η νέα οδηγία επιδιώκει να δοθεί στους καταναλωτές η ίδια προστασία από δόλιες εμπορικές πρακτικές και αδίστακτους εμπόρους είτε κάνουν τις αγορές τους στο κατάστημα της γειτονιάς τους είτε στον ιστοχώρο σε άλλο κράτος μέλος. Η οδηγία εγκρίθηκε επίσημα από το Συμβούλιο Υπουργών της Ε.Ε. και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Μάιο του 2005. Τα κράτη μέλη έχουν τώρα στη διάθεσή τους 2,5 έτη να ευθυγραμμίσουν τη νομοθεσία τους με τις απαιτήσεις της οδηγίας.

Οι καταναλωτές έχουν ήδη περιορισμένες δυνατότητες προσφυγής. Το Ευρωπαϊκό Εξωδικαστικό Δίκτυο («δίκτυο Ε.Ε.Δ» ή «EEJ-NET»), με τα σημεία επαφής του σε κάθε χώρα της Ε.Ε. (www.eejnet.org), λειτουργεί ως κέντρο πληροφόρησης για την παροχή πληροφοριών και υποστήριξης προς τους καταναλωτές κατά την άσκηση προσφυγής. Ένα παράλληλο δίκτυο, το FIN-NET, (με πρόσβαση από τον ιστοχώρο της Επιτροπής: europa.eu.int/comm./internal_market) εκπληρώνει τον ίδιο ρόλο για διασυνοριακές καταγγελίες στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

7.6. Δίκτυο των Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών «Δίκτυο ΕΚΚ» ή «ECC-Net» στην Ε.Ε.

Το δίκτυο των ευρωπαϊκών κέντρων καταναλωτών (δίκτυο ECC) δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο του 2005, μετά τη συγχώνευση των δύο υφιστάμενων δικτύων προστασίας των καταναλωτών: το Δίκτυο για την Εξώδικη Επίλυση Καταναλωτικών Διαφορών (Δίκτυο EJE) και το δίκτυο των Ευρωθυρίδων.

Το δίκτυο ECC θα διαθέτει το 2006 τουλάχιστον ένα εθνικό σημείο επαφής σε κάθε κράτος μέλος. Περιλαμβάνει επίσης τη Νορβηγία και την Ισλανδία.

ΠΡΑΞΗ

- Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25ης Μαΐου 2000, περί ιδρύσεως Διακοινοτικού Δικτύου Εθνικών Οργάνων Εξώδικης Επίλυσης Καταναλωτικών Διαφορών (Επίσημη Εφημερίδα C 155 της 06.06.2000).
- Απόφαση αριθ. 20/2004/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 2003, που θεσπίζει ένα γενικό πλαίσιο για τη χρηματοδότηση των κοινοτικών δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιηθούν με στήριξη της πολιτικής καταναλωτών κατά τη διάρκεια των ετών 2004-2007 - πράξη 9 (Επίσημη Εφημερίδα L 5 της 09.01.2004).

ΣΥΝΟΨΗ

Το δίκτυο των Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών έχει τους ακόλουθους στόχους προς την κατεύθυνση των καταναλωτών:

- παροχή πληροφοριών ώστε να επιτρέπεται στους καταναλωτές να αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά, έχοντας πλήρη γνώση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους
- ανταπόκριση στα απευθείας υποβαλλόμενα αιτήματα πληροφόρησης από μέρους των καταναλωτών ή άλλων πλευρών
- παροχή βοήθειας και υποστήριξης των καταναλωτών στο πλαίσιο υποβολής καταγγελίας
- παροχή βοήθειας, αν χρειαστεί, στους καταναλωτές σε περίπτωση διαφοράς.

Οι στόχοι αυτοί αποτελούν συνέχεια της συγχώνευσης των δύο υφιστάμενων δικτύων τον Ιανουάριο του 2005 για την προστασία του καταναλωτή: του Δικτύου για την Εξώδικη Επίλυση Καταναλωτικών Διαφορών (δίκτυο ΕJΕ) που ασχολείται με τον φιλικό διακανονισμό καταγγελιών και το δίκτυο ευρωθυρίδων ή εθνικών σημείων πληροφόρησης για θέματα που αφορούν τους καταναλωτές.

Εθνικά σημεία επαφής

Το 2006, όλα τα κράτη μέλη θα διαθέτουν τουλάχιστον ένα εθνικό σημείο επαφής που θα ανήκει στο δίκτυο ΕΚΚ. Τη στιγμή αυτή το δίκτυο διαθέτει 27 κέντρα σε 21 χώρες μέλη. Το 2006, η Μάλτα, Σλοβενία, η Σλοβακία και η Ουγγαρία θα διαθέτουν επίσης εθνικό σημείο επαφής.

Για να επικοινωνήσετε με τα διάφορα εθνικά σημεία επαφής, και να λάβετε περισσότερες πληροφορίες που αφορούν το δίκτυο ΕΚΚ, συμβουλευθείτε την ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Υγείας και Προστασίας των Καταναλωτών (EN).

Συνεργασία με άλλα δίκτυα

Από την άλλη πλευρά, το δίκτυο αυτό συνεργάζεται με άλλα ευρωπαϊκά δίκτυα, συγκεκριμένα το δίκτυο FIN-NET (δημοσιονομικά), SOLVIT (εσωτερική αγορά) και το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Απόφαση αριθ. 20/2004/ΕΚ

Το δίκτυο ΕΚΚ περιλαμβάνεται στο δημοσιονομικό πλαίσιο 2004-2007.

Πλαίσιο

Το ψήφισμα του Συμβουλίου της 25ης Μαΐου 2000 επέτρεψε τη δημιουργία του δικτύου ΕJE που εισήχθη σε επιχειρησιακή φάση το 2001. Οι ευρωθυρίδες δημιουργήθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του '90 με πρωτοβουλία της Επιτροπής για να ενημερώνουν ως προς τις δυνατότητες της εσωτερικής αγοράς και τα δικαιώματα των καταναλωτών. Η συγχώνευση των δύο δικτύων προωθήθηκε από τον Επίτροπο, αρμόδιο για τη Γενική Διεύθυνση Υγείας και Προστασίας των Καταναλωτών, το 2004, μετά από προοδευτική προσέγγιση των δύο δικτύων.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα δύο αυτά δίκτυα, συμβουλευθείτε το δίκτυο SCADplus.

Αναζητείστε περισσότερα

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l32048.htm>

7. 7. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ στην Ε.Ε.**ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ**

Γενικές αρχές

Κοινοτικό πρόγραμμα δράσης στον τομέα της υγείας και της προστασίας των καταναλωτών (2007-2013)

Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων

Υγεία των καταναλωτών και η ασφάλεια των τροφίμων

Η αρχή της προφύλαξης

Ανάπτυξη των οικολογικών προϊόντων (Πράσινο Βιβλίο)

Γενετικώς τροποποιημένοι οργανισμοί (ΓΤΟ)

Νέα κανονιστική ρύθμιση σχετικά με τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές

Νέα τρόφιμα και νέα συστατικά τροφίμων

Περιορισμένη χρήση γενετικώς τροποποιημένων μικροοργανισμών

Σκόπιμη ελευθέρωση των ΓΤΟ

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Γενικές διατάξεις

Η ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων (οδηγία)

Αντίκτυπος και εναύσματα για προβληματισμό για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων (πράσινο βιβλίο)

Ασφάλεια των προϊόντων

Επικίνδυνες παραποιήσεις των τροφίμων

Ειδικές διατάξεις

Η ασφάλεια των παιχνιδιών

Παιχνίδια και είδη φροντίδας παιδιών από μαλακό PVC που περιέχουν φθαλικές ενώσεις, έγκριση εκρηκτικών για μη στρατιωτικές χρήσεις

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Πυρασφάλεια στα υπάρχοντα ξενοδοχεία

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Καλλυντικά προϊόντα

Επίσημος έλεγχος των καλλυντικών προϊόντων

Ποιότητα των τροφίμων

Επίσημος έλεγχος των τροφίμων

Ποιότητα του περιβάλλοντος

Υδατα κολυμβήσεως

Αναζητείστε περισσότερα

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/sl6200.htm>

7.8. ΔΙΚΤΥΟ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Αλλάζοντας συνήθειες αλλάζουμε τον κόσμο!

Η δράση όλων μας, ως καταναλωτές κατάφερε σε μικρό χρονικό διάστημα να καθαρίσει τα περισσότερα συσκευασμένα τρόφιμα από τα μεταλλαγμένα.

Θέλουμε όμως να πετύχουμε κι άλλα!

Τώρα η δράση μας χρειάζεται και για να σώσουμε το κλίμα, τις θάλασσες και τα δάση, να προστατεύσουμε το περιβάλλον από τις τοξικές ουσίες, να γίνουμε υπεύθυνοι και συνειδητοί στις καθημερινές επιλογές μας.

Αν λοιπόν κι εσείς πιστεύετε ότι η καθημερινή δράση μας ως καταναλωτές μπορεί να έχει αποτελέσματα και θέλετε:

- να γνωρίζετε τις συνέπειες των καθημερινών μας καταναλωτικών συνηθειών,
- να ενημερώνεστε για εναλλακτικές λύσεις,
- να χρησιμοποιείτε την καταναλωτική σας δύναμη προς τις εταιρίες και τους αρμόδιους φορείς,

- να επισκεφτείτε το Δίκτυο δράσης Καταναλωτών

Δίκτυο δράσης Καταναλωτών

<http://www.greenpeace.org/greece/207945/>

7.9. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- 7.9.1. «Προσοχή στις «παγίδες» των εκπτώσεων», City Press, 20.01.06

Επικαιρότητα

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2006

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΣΠΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

IN.KA.: Οι υψηλές τιμές το κύριο παράπονο των πολιτών.

Προσοχή στις «παγίδες» των εκπτώσεων

Συμβουλές προς τους καταναλωτές εν όψει των χειμερινών εκπτώσεων, οι οποίες αρχίζουν την ερχόμενη Δευτέρα 23 Ιανουαρίου, απευθύνουν καταναλωτικές οργανώσεις. Η ΕΚΠΟΙΩ (Ένωση Καταναλωτών - Ποιότητα Ζωής) εφιστά την προσοχή του κοινού υπενθυμίζοντας ότι οι αγορές θα πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τις ανάγκες του. Μεταξύ των συστάσεων είναι να κάνουν έλεγχο αγοράς, να είναι εγκρατείς και να μην παρασύρονται από το κλίμα των εκπτώσεων, να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην ποιότητα των προϊόντων και στην τελική τιμή και όχι στο μεγάλο ποσοστό έκπτωσης, καθώς και να μην ξεχνούν ότι οι αγορές με πιστωτικές κάρτες έχουν ακόμα πολύ υψηλό επιτόκιο. Οι καταναλωτές καλούνται να καταγγέλλουν κάθε περίπτωση πλασματικών εκπτώσεων ή ελαττωματικών προϊόντων στις καταναλωτικές οργανώσεις και στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή. Την ίδια στιγμή, η ακρίβεια και οι υψηλές τιμές αναδείχθηκαν ως το υπ' αριθμόν ένα παράπονο των καταναλωτών για το 2005, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα το Ινστιτούτο Καταναλωτή. Την



πρώτη πεντάδα των παραπόνων-καταγγελιών (που έφτασαν τις 104.381) συμπληρώνουν η ποιότητα και η ασφάλεια των τροφίμων, τα κέντρα αδυνατίσματος, οι πιστωτικές κάρτες και τα επιτόκια δανείων καταθέσεων και η κινητή τηλεφωνία.

Οι καταγγελίες των καταναλωτών στο INKA για το 2005:

Τομέας	Αρ. παραπόνων	Ποσοστό
Τιμές	19.832	19%
Τρόφιμα	17.744	17%
Κέντρα Αδυνατίσματος	9.655	9,25%
Τράπεζες-Πιστωτικές κάρτες	8.695	8,33%
Κινητή τηλεφωνία	4.196	4,02%
Μισθώσεις ακινήτων	3.872	3,71%
Ψωμί	2.912	2,79%
Τουρισμός-Ψυχαγωγία	2.714	2,6%
Υπηρεσίες Υγείας	2.609	2,5%
Πωλήσεις από απόσταση	2.505	2,4%

Πηγή: IN.KA

7.9.2. «Τα ψιλά γράμματα των ντελίβερι», ΤΑ ΝΕΑ, 28-29.01.06

Τα ψιλά γράμματα των ντελίβερι

Συχνά οι κλασικές γεύσεις είναι... κατεψυγμένες

Σουβλάκι και πίτσα μέχρι λαδερά και έθνικ πιάτα μπορούν να παραγγείλουν οι καταναλωτές με ένα τηλεφώνημα από τα εστιατόρια ντελίβερι της γειτονιάς τους. Ο τζίρος των εταιρειών διανομής φαγητού ξεπερνά τα 500 εκατ. ευρώ τον χρόνο και μάλιστα αυξάνεται συνεχώς. Οι εμποτισμένες ωστόσο κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:
ΜΑΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΑΚΗΣ
ΜΑΡΘΑ ΚΑΪΤΑΝΙΔΗ

«ΤΑ ΝΕΑ» έκαναν crash test στα γεύματα που προσφέρουν τα ταχυφαγεία και εστιατόρια που κάνουν διανομές κατ' οίκον. «Νικίτριες» σε ό,τι αφορά τη διατροφική αξία των φαγητών είναι οι παραδοσιακές ελληνικές γεύσεις και τα κινέζικα πιάτα – οι περισσότερες συνταγές είναι πλούσιες σε λαχανικά, ρύζι και μικρά κομματάκια κρέας.

Έθνικ γεύσεις. Στις πωλίσσεις ωστόσο, την πρωτιά έχουν τα σουβλάκια και οι πίτσες, αλλά χρόνο με τον χρόνο χάνουν έδαφος. Η αίτια βρίσκεται στις έθνικ γεύσεις, οι οποίες κεντρίζουν το γαστρονομικό ενδιαφέρον των Ελλήνων όπως και οι παραδοσιακές συνταγές «της γιαγιάς». Είναι ενδεικτικό ότι πριν από δύο χρόνια τα εστιατόρια που σέρβιραν ασιατική κουζίνα ήταν μετρημένα στα... δάχτυλα. Το διάστημα των τελευταίων 12 μηνών, μόνο μία αλυσίδα έχει εγκαινιάσει 9 καταστήματα στην Αθήνα, ενώ στο άμεσο μέλλον θα επεκταθεί και στην περιφέρεια. Παράλληλα, τα «σπιτικά» φαγητά έχουν αρχίσει να περιλαμβάνονται στα μενού ιταλικών εστιατορίων, σουβλατζδικών και ταχυφαγείων, των οποίων μάλιστα ο τζίρος φτάνει τα 82 εκατ. ευρώ τον χρόνο.

«Αυτοί που είναι κυρίως πιο "ανοικτοί" στις γεύσεις είναι οι νέοι σε ηλικία. Πολλοί είναι οι καταναλωτές που ανεξαρτήτως ηλικίας επισκέπτονται τα καταστήματά μας όχι μόνο για τις έθνικ συνταγές, αλλά και για το γεγονός πως ο χώρος είναι έτσι δομημένος ώστε να μπορούν να ελέγξουν την κουζίνα κατά την ώρα που ετοιμάζεται το φαγητό τους» λέει ο διευθυντής αλυσίδας πολυασιατικών εστιατορίων, κ. Θανάσης Μαλιάρος.

Ωστόσο, η ποικιλία δεν συμβαδίζει με την ποιότητα αναφέρουν οι διατροφολόγοι.

Δεν ξέρουν τι τρώνε. «Οι καταναλωτές δεν γνωρίζουν τι τρώνε καθώς σπανίως αναγράφονται στις συσκευασίες οι εμπομάνσεις για τα υλικά που χρησιμοποιούνται και η διατροφική αξία τους. Σε κάποιες περιπτώσεις όπου αναφέρονται, είναι τυπωμένες με πολύ μικρά γράμματα. Η αλήθεια όμως είναι ότι το ελαιόλαδο σπανίως χρησιμοποιείται καθώς οι ιδιοκτήτες προτιμούν πιο φτηνές λύσεις, τα σπορέλαια» λέει στα «ΝΕΑ» ο καθηγητής Προληπτικής Ιατρικής και διατροφής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Αντώνης Καφάτος.

Αυτό αποδεικνύεται και από πολλούς καταλόγους εστιατορίων διανομής. «Για την παρασκευή των προϊόντων χρησιμοποιούμε φουνικέλαιο στις τηγανιτές πατάτες και αραβοσίτσιο στα υπόλοιπα προϊόντα» αναφέρεται σε κατάλογο αλυσίδας εστιατορίων με περισσότερα από 100 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα. Ωστόσο, το γεγονός ότι οι ιδιοκτήτες είναι υπο-

Προσοχή στις παραγγελίες

Τι να προσέχουν οι καταναλωτές όταν παραγγέλνουν από εστιατόριο ντελίβερι. Οδηγίες των διατροφολόγων

1 Να προσέχουν τα φυλλάδια και τους καταλόγους με τα μενού

Τα περισσότερα αναφέρουν τα υλικά που χρησιμοποιεί το εστιατόριο. Έτσι, μπορούν να αποφύγουν ένα προϊόν για το οποίο έχουν χρησιμοποιηθεί μη ποιοτικά υλικά. Εάν δεν τα αναφέρουν, οι καταναλωτές έχουν δικαίωμα να ζητήσουν διευκρινίσεις

2 Το λάδι

Ελάχιστα καταστήματα χρησιμοποιούν στο τηγάνισμα ελαιόλαδο, που θεωρείται υψηλής διατροφικής αξίας. Τηγανίζουν συνήθως με φουνικέλαιο που είναι κακής ποιότητας λάδι και από τα πιο επιβλαβή

3 Κατεψυγμένα

Μεγάλη μερίδα των προϊόντων που προσφέρονται από τα εστιατόρια ντελίβερι – ακόμα και τα μαγειρευτά – είναι κατεψυγμένα. Θεωρητικά τα κατεψυγμένα δεν διαφέρουν από τα φρέσκα, λένε οι ειδικοί. Ωστόσο, οι καταναλωτές δεν μπορούν να γνωρίσουν αν έχουν διατηρηθεί σωστά τα προϊόντα.

4 Διατροφική αξία

Οι καταναλωτές δεν ενημερώνονται για τη διατροφική αξία των προϊόντων



Πηγή: ICAP

ΤΑ ΝΕΑ

Πότε προτιμούμε το κατεψυγμένο

Αν ένας καταναλωτής δεν μπορεί να φάει το φρέσκο, τότε είναι καλύτερο να φάει ένα κατεψυγμένο μαγειρευτό γεύμα παρά κάτι εντελώς τυποποιημένο τύπου φαστ φουντ, λέει ο διατροφολόγος και επιστημονικός συνεργάτης στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο κ. Γρηγόρης

Ρίσβας. «Και αυτό διότι θεωρητικά μεταξύ φρέσκου και κατεψυγμένου γεύματος δεν υπάρχει διαφορά». Ο ίδιος όμως προσθέτει ότι ένα προϊόν αν δεν έχει καταψυχθεί σωστά, δεν έχει διατηρηθεί στη σωστή θερμοκρασία ή έχει μείνει περισσότερο χρόνο στην ψύξη, «είναι πιθανό να έχουμε

αλλοιώσεις». Μπορεί ένας πελάτης εστιατορίου να αντιληφθεί αν ένα γεύμα είναι φρεσκομαγειρεμένο ή κατεψυγμένο; Στα περισσότερα φαγητά ο καταναλωτής μάλλον δεν μπορεί να το καταλάβει, αναφέρουν οι επιστήμονες, ούτε από τη γεύση ούτε από την όψη.

χρεωμένοι σύμφωνα με τον νόμο να αναφέρουν τα υλικά παρασκευής όπως για παράδειγμα το είδος του λαδιού που χρησιμοποιείται, αν είναι κατεψυγμένα ή όχι τα προϊόντα τους και τις χώνες προέλευσης, αρκεί το παραβλέπουν.

Προσεκτικό διάβασμα. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο οι ειδικοί συνιστούν στους καταναλωτές να διαβάζουν προσεκτικά τα ενημερωτικά φυλλάδια που πέφτουν στα χέρια τους προτού... παραγγείλουν από τους καταλόγους των εστιατορίων.

Ο μουσακάς, οι λαχανοντολμάδες, το παστίτσιο, ο κόκορας κρασάτος και τα... γεμιστά είναι η νέα διατροφική τάση των ντελίβερι. Τα ελληνικά παραδοσιακά μαγειρευτά φαγητά, σύμφω-

να με πρόσφατα στοιχεία, προτιμούν δύο στους δέκα Έλληνες που παραγγέλνουν φαγητό κατ' οίκον. Πριν από δύο χρόνια η αναλογία μετά βίας ήταν ένας στους δέκα. Ωστόσο, συχνά πικνά αυτές οι κλασικές γεύσεις είναι... κατεψυγμένες. Μάλιστα, σε συγκεκριμένο εστιατόριο – το οποίο έχει πάνω από 80 καταστήματα στην Αττική – εκτός από τα «σπιτικά» φαγητά όπως κρεφτεδάκια και γιουβέτσι, ακόμα και οι σάλτσες και το ψωμί (!) βρίσκονται στην κατάψυξη.

Τα «ελληνικά πιάτα» δηλαδή δεν βρίσκονται σε ταψιά ή σε κασαρόλες, αλλά κομμένα σε μερίδες στην κατάψυξη. Πάντως, κατά τους ειδικούς και τους διατροφολόγους, αν έχει τηρηθεί η απαραίτητη διαδικασία κατάψυξης και διατήρησης δεν εγκυμονούνται κίνδυνοι.

7.9.3. «Βάζουν «πάγο» στην ΔΕΗ», ΤΑ ΝΕΑ, 31.01.06

Βάζουν... πάγο στη ΔΕΗ

Οι Κεφαλονίτες απαντούν με αγωγές στην αδιαφορία

Αποφασισμένοι να καταθέσουν ομαδικές αγωγές εις βάρος της ΔΕΗ, προκειμένου να αποζημιωθούν για τις ζημιές που υπέστησαν από την πολυήμερη διακοπή της ηλεκτροδότησης στο νησί, είναι οι κάτοικοι της Κεφαλονιάς.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:
Πάνος Θεοδωρακόπουλος

Ηδη, συνεργεία της νομαρχίας άρχισαν από χθες να κάνουν ελέγχους σε καταστήματα και αποθήκες τροφίμων όπου διαπίστωσαν ότι μεγάλες ποσότητες ευπαθών προϊόντων – που δεν έχουν διατεθεί στην κατανάλωση – έχουν αλλοιωθεί. Παράλληλα οι εκπρόσωποι

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ
Οι κάτοικοι καταγράφουν τις ζημιές και συντάσσουν υπόμνημα προκειμένου να διεκδικήσουν αποζημιώσεις

των παραγωγικών φορέων, τόσο στην Κεφαλονιά όσο και στην Ιθάκη, καταγράφουν τις ζημιές και συντάσσουν υπόμνημα, προκειμένου να το υποβάλουν στις αρμόδιες αρχές διεκδικώντας αποζημιώσεις. Η οργή και η αναγνώριση από το γεγονός ότι ο Νομός δεν κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης παραμένουν. «Για να αποφεύγει το κόστος των αποζημιώσεων που είναι υποχρεωμένη να καταβάλει, η κυβέρνηση ακόμη και τώρα εξακολουθεί να αρνείται να κηρύξει τον Νομό σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, επικαλούμενη δικαιολογίες» λέει ο πρόεδρος της Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Κεφαλονιάς, Γεράσιμος

«Μία εβδομάδα χωρίς ρεύμα»

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ επέστρεψε στο μεγαλύτερο μέρος της Κεφαλονιάς το μεσημέρι της Κυριακής. Όμως, έως αργά χθες το απόγευμα δεν είχαν δει ακόμη... φως οι κάτοικοι αρκετών οικισμών κοντά στο Μοναστήρι του Αγίου Γερασίμου, όπως τα Μιχάτα και το Παναχώρι, που απέχουν μόλις είκοσι λεπτά από το Αργοστόλι. «Ούτε ένα λεπτό δεν είχαμε ηλεκτρικό ρεύμα από την προηγούμενη Δευτέρα», λέει η 74χρονη Μέμη Ανδρεάτου. Επί οκτώ ημέρες δεν κατάφερε να λειτουργήσει και ο Συνεταιρισμός Παραγωγών Ρομπόλας. «Είναι αλήθεια ότι ξαναγυρίσαμε αρκετά χρόνια πίσω», λέει ο πρόεδρος του συνεταιρισμού κ. Παναγής Γαλιτσάτος. Οι κάτοικοι της Κεφαλονιάς προσπαθούσαν χθες να επανέλθουν στους φυσιολογικούς τους ρυθμούς. Η κίνηση στην αγορά της Κεφαλονιάς ωστόσο παρέμεινε υποτονική, αφού οι καταναλωτές ήταν επιφυλακτικοί. «Αγοράζω μόνο τα προϊόντα που διατηρούνται εκτός ψυγείου, αφού φοβάμαι να δώσω στο παιδί μου σιδήριτες άλλες», λέει η κ. Άννα Κουρκουμέλη.

■ Η 74χρονη Μέμη Ανδρεάτου τονίζει ότι το χωριό της έμεινε χωρίς ρεύμα από την προηγούμενη Δευτέρα

■ Η κ. Άννα Κουρκουμέλη. Είναι επιφυλακτική σε ότι αγοράζει. Τόσες ημέρες χωρίς ρεύμα...

■ Ο κ. Παναγής Γαλιτσάτος παραδέχεται ότι ο Συνεταιρισμός Παραγωγών Ρομπόλας υπέστη μεγάλη ζημιά

7.9.4. «Κανένα πρόβλημα διοξινών στα κρέατα» λέει και ο ΕΦΕΤ, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 01.02.06

«Κανένα πρόβλημα διοξινών στα κρέατα» λέει και ο ΕΦΕΤ

Καθυσπαστικός είναι και ο ΕΦΕΤ μετά το υπουργείο Ανάπτυξης, σχετικά με τους κινδύνους από κρέατα προέλευσης Βελγίου που διακινήθηκαν στην εγχώρια αγορά. Σύμφωνα με το φορέα, από τα μέχρι σήμερα διαθέσιμα στοιχεία δεν προκύπτει θέμα για τη δημόσια υγεία. Ο ΕΦΕΤ διευκρινίζει ότι ελέγχους για διοξίνες σε τρόφιμα, διενεργεί σε τακτική βάση και σε συνεργασία με το εργαστήριο φασματομετρίας του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος».

Όλα δε τα δείγματα που εξετάστηκαν, βρέθηκαν σύμφωνα με τη νομοθεσία, ενώ στα τρόφιμα ελληνικής προέλευσης, η περιεκτικότητα των διοξινών ήταν πολύ χαμηλότερη από τα μέγιστα επιτρεπτά όρια και από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Με την ευκαιρία θα πρέπει να σημειωθεί ότι ελέγχοι για την καταλληλότητα των προϊόντων ζωικής προέλευσης που εισάγονται στην εγχώρια αγορά, γίνονται από το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης μόνο για όσα

προέρχονται από τρίτες χώρες. Όσα προέρχονται από τις χώρες της Ε.Ε., διακινούνται χωρίς ελέγχους κατά την εισαγωγή, αρκεί να συνοδεύονται από τα προβλεπόμενα πιστοποιητικά. Ο ΕΦΕΤ, από την πλευρά του, πραγματοποιεί τακτικούς και έκτακτους ελέγχους στα σημεία πώλησης των τροφίμων, τόσο για διοξίνες όσο και για σειρά άλλων παραμέτρων που προσδιορίζουν την ασφάλειά τους. Στις περιπτώσεις που

διαπιστώνονται παρεκκλίσεις από τα όρια ή παραβιάσεις κανόνων ή νομοθεσίας, τα τρόφιμα αποσύρονται. ● Από το ΠΑΣΟΚ ο βουλευτής Χρήστος Πρωτόπαπας, με ερώτηση του προς τους υπουργούς Ανάπτυξης και Αγροτικής Ανάπτυξης, ζητεί να πληροφορηθεί εάν πραγματοποιούνται στην Ελλάδα προγράμματα παρακολούθησης της παρουσίας διοξινών και ποια είναι τα αποτελέσματα των ελέγχων.

7.9.5. «Το μικρό ψάρι... τρώει την αλιεία», ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, 03.02.06

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2006

ΕΛΛΑΔΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

23



ΣΥΜΦΩΝΑ με την Greenpeace, το ελάχιστο επιτρεπόμενο βάρος στο χταπόδι πρέπει να είναι 500 γραμμάρια. Φωτογραφία: GREENPEACE



ΤΑ ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΑ ΟΡΙΑ

Ο ευρωπαϊκός κανονισμός αριθμ. 1626/94 για τη θέσπιση ορισμένων μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο ορίζει ελάχιστα επιτρεπόμενα μέγεθη για τα κύρια εμπορικά είδη. Επιπλέον, η εθνική νομοθεσία (ΑΔ 10/95) ορίζει τα οκτώ (8) εκατοστά έως το ελάχιστο μέγεθος για κάθε είδος ψαριού, για το οποίο δεν έχουν επιβληθεί πιο αυστηροί περιορισμοί.

Ελάχιστο επιτρεπόμενο μέγεθος	Ελάχιστο επιτρεπόμενο μέγεθος
Γαύρος 9 εκατοστά	Ροφός, σφριδίδα 45 εκατοστά
Γόπα, φρύσσα 10 εκατοστά	Τόνος 70 εκατοστά ή ενήλικα 6,4 κιλ
Μπαρμπούνι, κουτσουμούρα 11 εκατοστά	Καραβίδες 7 εκατοστά
Λυθρίνι, κοχίος, σαφριδί 12 εκατοστά	Ασιακός 24 εκατοστά
Αίτια 14 εκατοστά	Χταπόδι 500 γραμμάρια
Σαργός, σπάρος 15 εκατοστά	Σιφίος 120 εκατοστά χωρίς το «όφρος», δηλαδή το πλέγμα του
Κέραφος 16 εκατοστά	Ισχύει για όλα τα ψάρια που δεν αναφέρονται παραπάνω 8 εκατοστά
Σκουμπρί, φαγκρί 18 εκατοστά	
Τσιπούρα, γλώσσα, μπακαλιάρος 20 εκατοστά	
Λαβράκι 23 εκατοστά	
Πεσκανδρίτσα 30 εκατοστά	



GREENPEACE

Το μικρό ψάρι... τρώει την αλιεία

Καταγγελία της οικολογικής οργάνωσης για φαινόμενα γονοκτονίας στις ελληνικές θάλασσες και οι προτάσεις της / Τι γίνεται με τα κλιμάκια ελέγχου

Του ΣΠΥΡΟΥ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ψάρια μικρότερα σε μέγεθος από αυτό που ορίζουν η ευρωπαϊκή και η εθνική νομοθεσία πωλούνται στις ιχθυοαγορές της Αθήνας και του Πειραιά, σύμφωνα με καταγγελία της Greenpeace, η οποία κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για το φαινόμενο της γονοκτονίας στις ελληνικές θάλασσες, που μειώνει τα ιχθυοποθέματα και επιφέρει ανυπολόγιστες συνέπειες στο θαλάσσιο περιβάλλον και τον κλάδο της αλιείας. «Ένα κιλό φιλές κουτσουμούρες, που πωλούνται σήμερα στην αγορά, αν τις αφήναμε να μεγαλώσουν, σε 2 χρόνια θα ζύγιζαν περίπου 50 κιλά.

ΓΕΝΝΗΣΙΣ

Επιπλέον θα είχαν προλάβει να ωριμάσουν και να γεννήσουν, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η παραγωγή τους για τις επόμενες χρονιές. Είναι σαφές ότι πρέπει άμε-

σα να συσταθούν τα κλιμάκια ελέγχου αλιευτικών προϊόντων, ώστε να αποτραπούν η αλιεία και η εμπορία του γόνου.

Παράλληλα πρέπει το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης να προχωρήσει στον καθορισμό θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, που να καλύπτουν τα ευαίσθητα στάδια της ζωής των ψαριών.

Μόνο έτσι θα προστατευτεί ο γόνος και θα μειωθεί δραστικά η αλιεία του» υπογραμμίζει η κ. Σοφία Τσενικλή, υπεύθυνα της εκστρατείας της Greenpeace για το θαλάσσιο περιβάλλον. Να σημειωθεί ότι το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, σε επιστολή του προς την Greenpeace, με αφορμή την έρευνα στις ιχθυοσκαλές Κερατοινίου και Μιχανιώνας, παραδέχεται ότι τα κλιμάκια ελέγχου των αγορών δεν έχουν λειτουργήσει λόγω προβλημάτων στη σχετική νομοθεσία και διαβεβαιώνει πως θα δρομολογηθεί η επαναξιολόγηση του

νομικού πλαισίου. «Θα μπορούσε κανείς να παρομοιάσει τις θάλασσές μας με ένα χωριό από το οποίο φεύγουν συνέχεια οι νέοι άνθρωποι. Κάποια στιγμή αναπόφευκτα το χωριό θα ερημώσει.

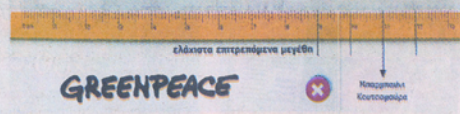
ΜΕΤΡΑ

Αν δεν ληφθούν σύντομα μέτρα, αυτά θα είναι η εικόνα των θαλασσών μας» επισήμανε η Σοφία Τσενικλή.

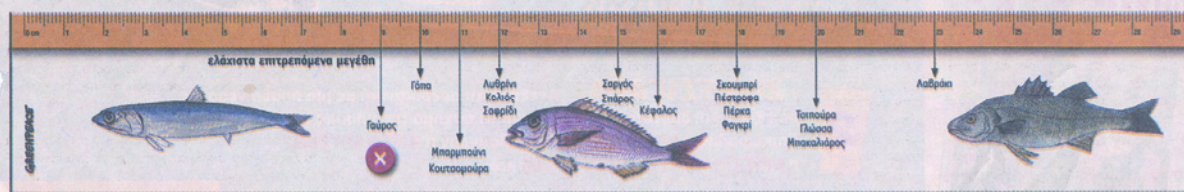
► **Greenpeace**, για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της γονοκτονίας προτείνει:

► **Να δημιουργηθεί άμεσα** και να λειτουργήσει αποτελεσματικά ένα σύστημα ελέγχου από το στάδιο της αλιείας μέχρι τις ιχθυοσκαλές, τις ιχθυοαγορές και τα εστιατόρια.

► **Να προχωρήσει το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης** στον καθορισμό και την πλήρη προστασία των περιοχών αναπαραγωγής και των νηπιτοφείων των εμπορικών ψαριών.



ΟΙ ΚΟΥΤΣΟΜΟΥΡΕΣ που διατίθενται στην αγορά της Αθήνας και του Πειραιά είναι μικρότερες σε μέγεθος από το προβλεπόμενο. Φωτογραφία: GREENPEACE



Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ και η εθνική νομοθεσία ορίζουν συγκεκριμένο μέγεθος που επιτρέπεται η αλιεία και η εμπορία των ψαριών. Φωτογραφία: GREENPEACE

7.9.6. «Ακριβότερα 8%-45% φέτος τα ασφάλιστρα», ΕΘΝΟΣ, 03.02.06

ΑΡΧΙΣΑΝ ΟΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΧ, ΤΑΞΙ, ΦΟΡΤΗΓΑ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΕΣ

Ακριβότερα 8% - 45% φέτος τα ασφάλιστρα

Φόβοι για «πόλεμο» μεταξύ των μικρών και μεγάλων ασφαλιστικών εταιρειών, ενώ ήδη από το 1998 μέχρι σήμερα 1.000.000 ΙΧ δραπετεύσε προς τις μικρές εταιρείες, δημιουργώντας ζημιές στους μεγάλους

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:

ΧΑΡ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡ. ΚΟΛΩΝΑΣ

xanagnos@pegasus.gr
ckolonas@pegasus.gr

Ασφάλιστρα ακριβότερα έως 8% για τα ΙΧ αυτοκίνητα, για τα ταξί και τα φορτηγά 45%, και 14% για τα «παιπάκια» καλούνται να πληρώσουν φέτος οι ιδιοκτήτες τους. Οι μεγάλες ασφαλιστικές εταιρείες διατάζουν να προχωρήσουν σε υψηλά ποσοστά αυξήσεων, αφού κάτι τέτοιο θα ωθήσει σε νέα φυγή των πελατών τους στις «μικρές», που έχουν χαμηλότερα τιμολόγια. Ηδη ένα... καραβάνι ενός εκατομμυρίου αυτοκινήτων δραπετεύσε προς τις μικρές εταιρείες στο χρονικό διάστημα 1998-2005, με αποτέλεσμα να επισκρευτούν ζημιές στους «μεγάλους», που παραδοσιακά ήλεγχαν και καθοδηγούσαν την εγχώρια ασφαλιστική αγορά. Στον αναμενόμενο «πόλεμο ασφαλιστρών» μεταξύ των μικρών και των μεγάλων εταιρειών αναφέρθηκε, μιλώντας σε χθεσινή ημερίδα της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών, ο πρόεδρος της Επιτροπής Αυτοκινήτων Ιωάννης Παυλίδης (Αγροτική Ασφαλιστική).

Πρόβλεψε πως οι μικρές εταιρείες θα πρέπει να προχωρήσουν σε υψηλές ανατιμήσεις για να ανημε-

τωπίσουν ενδεχόμενα προβλήματα των αποθεματικών τους. Άλλοι παράγοντες της αγοράς όμως μιλούν για «ασφάλιστρα δύο ταχυτήτων», με σίγουρα θύματα από πλευράς εταιρειών, χωρίς όμως να είναι σε θέση να τα προσδιορίσουν, καθώς:

■ Οι μικρές εταιρείες προκειμένου να συγκεντρώσουν το «μετρητό» θα επιβαρύνουν με χαμηλές αυξήσεις τα ασφάλιστρα, ενώ ορισμένες ίσως και να τα παγώσουν κατά το πρώτο φρεινό εξάμηνο. Αντίθετα, οι μεγάλες θα αναγκασθούν, προκειμένου να καλύψουν τη «χασούρα» των τελευταίων ετών στον κλάδο αυτοκινήτου, να οδηγηθούν σε αύξηση των ασφαλιστρών σε ποσοστά άνω του πληθωρισμού (ήδη «τρέχει» με 3,5%). Η εικόνα αυτή αποτυπώνεται στο τιμολόγιο μεγάλης κρατικής εταιρείας, το οποίο, σύμ-

φωνα με έγκυρες πληροφορίες μας, προβλέπει τις ακόλουθες αυξήσεις στα ασφάλιστρα από 1.1.2006:

■ Για ΙΧ έως 6 ίππους ποσοστό αύξησης 7%, από 7 ίππους και άνω μηδενική αύξηση, ενώ ακολουθούν τρελές αυξήσεις για τα επαγγελματικά οχήματα:

■ Ταξί, αύξηση ασφαλιστρών 45%, ΙΧ φορτηγά αυτοκίνητα 14%, ΙΧ φορτηγά αγροτικά 5%, δημόσιας χρήσεως φορτηγά 45%, μηχανήματα έργων 5%, μοτοποδήλατα - μοτοσικλές 14%, επιβατικά δημοσίας χρήσεως 45%, λεωφορεία 0%. Επίσης αυξάνεται κατά 5% (στο 20% από 15%) το ποσοστό δικαιώματος για όλα τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, νέα και ανανεούμενα.

* ΚΥΜΑ ΑΥΞΗΣΕΩΝ

Μέχρι το 2009 θα δεκαπλασιασθούν

Η άσχημη εικόνα που επικρατεί στην αγορά μεταθέτει, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, το κύμα αυξήσεων στα ασφάλιστρα, το οποίο αναμενόταν τους πρώτους φετινούς μήνες. Τα πρώτα ποσοστά που θα ήταν 25% και αλλεπάλληλα θα έπλητταν τους ιδιοκτήτες των αυτοκινήτων, είναι το αποτέλεσμα της αναπροσαρμογής των κατώτατων ορίων αποζημιώσεων, που θα ισχύσει από το 2009.

Τα ασφάλιστρα θα δεκαπλασιαστούν προκειμένου οι εταιρείες να αντισταθμίσουν την επιβάρυνση από τις αυξημένες ισόποσα αποζημιώσεις που θα καταβάλουν με το νέο καθεστώς.



ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ Δ. ΠΑΥΛΙΔΗ

Αισχροκέρδεια και απάτες στις αποζημιώσεις

«**Τεράστια αισχροκέρδεια**» στο κύκλωμα ατύχημα - ασφάλιση - αποζημίωση για τα τροχαία, που «γονατίζει» τις ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες πέφτουν πολλές φορές θύματα εξαπάτησης από τους εμπλεκόμενους, καταγγέλλθηκε χθες από το βήμα της ημερίδας της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών. Ο καταγγέλλων πρόεδρος του

κλάδου Αυτοκινήτου της Ένωσης, Δημ. Παυλίδης («Αγροτική Ασφαλιστική»), δεν θέλησε να δώσει περισσότερες λεπτομέρειες.

Ανέφερε, όμως, πως από τις αποζημιώσεις που εκδικάζουν τα δικαστήρια για τα τροχαία ατυχήματα,

■ ■ ■
Μόνο το 70% των αποζημιώσεων καταλήγει στους δικαιούχους

«μόνο το 70% καταλήγει στους δικαιούχους, ενώ το υπόλοιπο χάνεται στη δικηγορική και δικαστική γραφειοκρατία».

Σύμφωνα με στοιχεία που ανέφερε ο κ. Παυλίδης:

Το μέσο ασφάλιστρο στον κλάδο αυτοκινήτου διαμορφώθηκε

σε 238 ευρώ το 2003, σε 244 ευρώ το 2004 και 240 ευρώ το 2005.

Ο κλάδος αυτοκινήτου παρουσίασε αύξηση ζημιών κατά 10% από το 2003 έως και το εννεάμηνο του 2005.

Οι επισφάλειες των εταιρειών για τον ίδιο κλάδο αυξήθηκαν 5% - 6% στο χρονικό διάστημα 2001-2004.

7.9.7. «Ακατάλληλο γάλα, καλαμάρια με κάδμιο», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 10.02.06

Ακατάλληλο γάλα, καλαμάρια με κάδμιο

Αλλοι 2,5 τόνοι ακατάλληλου γάλακτος προστέθηκαν στην προ δύο ημερών κατάσχεση 97 τόνων από αποθήκη τροφοδοσίας στρατού, αυτή τη φορά από αποθήκη εισαγωγικής εταιρείας στα Καμίνια.

Επειτα από έλεγχο που πραγματοποιήσαν οι αρμόδιοι ελεγκτές της Νομαρχίας Πειραιά στην αποθήκη «Ερμής Χαρισιάδης Α.Ε.», ανακάλυψαν νέα παρτίδα αλλοιωμένου συμπυκνωμένου γάλακτος εβαπορέ και κατέσχεσαν 40.000 επικίνδυνα κουτιά, δύο μόλις μέρες μετά τον εντοπισμό και την κατάσχεση 97 τόνων ακατάλληλου γάλακτος που προοριζόνταν για τους στρατιώτες των ενόπλων δυνάμεων.

Συγκεκριμένα, το συμπυκνωμένο γάλα με την επωνυμία «Μαρκομίλα», αν και είχε αναγραφόμενη ημερομηνία λήξης τον Σεπτέμβριο του 2006, κρίθηκε ακατάλληλο προς κατανάλωση, διότι κατόπιν ελέγχου διαπιστώθηκαν εμφανή πηγμένα λιπώδους υφής στα εσωτερικά τοιχώματα των σιδερένιων κουτιών, αλλοιώνοντας την ποιότητα του γάλακτος και καθιστώντας το άκρως επικίνδυνο για την υγεία των καταναλωτών.

Σύμφωνα με τον νομάρχη Πειραιά Γιάννη Μίχα, «με την τελευταία ανακάλυψη τεράστιων ποσοτήτων ακατάλληλων προϊόντων αναδεικνύεται η ανάγκαιότητα αλλαγής των ελέγχων των εισα-

γωγών από τρίτες χώρες, αφού όπως προκύπτει και από τα αποτελέσματα των ελέγχων τα ακατάλληλα προϊόντα εντοπίζονται λίγο πριν διατεθούν στην αγορά και όχι κατά την είσοδό τους στη χώρα, όπως θα έπρεπε, θέτοντας σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία».

Όμως, εν όψει των Αποκριών, οι ελεγκτές της Νομαρχίας Πειραιά ανακάλυψαν στις αποθήκες της εισαγωγικής εταιρείας «Σπυρόπουλος-Λεονάρδος Α.Ε.» στον Πειραιά, 20 τόνους καλαμάρια μέσα σε κονσέρβες τα οποία μετά τον σχετικό έλεγχο διαπιστώθηκε ότι περιέχουν κάδμιο σε ποσότητα μεγαλύτερη του επιτρεπτού ορίου, επικίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

Όταν όμως ζητήθηκε η κατάσχεση της συγκεκριμένης ποσότητας καλαμαριών, οι υπεύθυνοι της εταιρείας δήλωσαν ότι ήδη τα 19.800 κιλά είχαν πωληθεί σε 27 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ουσίες όπως το κάδμιο, αν καταναλώνονται σε μεγάλες ποσότητες μέσω των τροφών και του νερού, προκαλούν βλάβες στο σκελετό, τα νεφρά και το νευρικό σύστημα.

Λόγω του κινδύνου για τη δημόσια υγεία, η Νομαρχία Πειραιά απέστειλε έγγραφο στις κατά τόπους Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις για την άμεση δέσμευση του προϊόντος. **O.M.**

7.9.8.1. «Διαφήμιση ψωμιού»



holy bread
[Χόλι Μπρεντ]

Το ψωμί που μειώνει τη χοληστερίνη.

Στην καρδιά του ελληνικού τραπέζιου βρίσκεται το ψωμί. Είναι σχεδόν αδύνατο να φανταστούμε πως ένα τόσο βασικό στοιχείο της καθημερινής μας διατροφής μπορεί σε κάποια στιγμή να το αποχωριστούμε.
Τώρα όμως, όσο αγαπάτε εσείς το ψωμί, άλλο τόσο σας αγαπάει κι αυτό.
 Γιατί ο **Καραμολέγκος** έφτιαξε για σας, το πρώτο ψωμί που περιέχει φυσική β-γλυκάνη που μειώνει τη χοληστερίνη με τον πιο φυσικό και γευστικό τρόπο.



β-γλυκάνη: Το ευεργετικό συστατικό από την καρδιά του καρπού της βρώμης.

Η β-γλυκάνη είναι ένα φυσικό συστατικό που βοηθάει στη μείωση της χοληστερίνης. Πιο συγκεκριμένα, κλινικές έρευνες έχουν αποδείξει ότι:

- η καθημερινή κατανάλωση 3g β-γλυκάνης μειώνει τη χοληστερίνη έως και 22% μέσα σε λίγες εβδομάδες
- η κατανάλωση προϊόντων με ελάχιστη περιεκτικότητα 0,75g ανά φέτα ψωμιού έχει τα ίδια ευεργετικά αποτελέσματα.

Τις έρευνες αυτές επιβεβαιώνουν παγκόσμιοι φορείς όπως:

- **FDA** (Food & Drug Administration)
- **JHCI** (Joint Health Claims Initiative)
- **AHA** (American Heart Association)

Έτσι, η β-γλυκάνη μπορεί να βοηθήσει στην εύρυθμη λειτουργία της καρδιάς και των αγγείων, εξασφαλίζοντας υγεία και ευεξία. Ένα μυστικό, καλά κρυμμένο για χρόνια στη φύση, ήρθε να συμπληρώσει την καθημερινή σας υγιεινή διατροφή.



Πόσες φέτες πρέπει να τρώω κάθε μέρα;

Για να διαπιστώσετε κι εσείς την ευεργετική δράση της β-γλυκάνης, καταναλώστε καθημερινά 4 φέτες (περίπου 120g προϊόντος, περιεκτικότητας 3,1g σε β-γλυκάνη) από οποιοδήποτε προϊόν Holy Bread Καραμολέγκος. Τώρα μπορείτε να μειώσετε αποτελεσματικά τη χοληστερίνη σας:

- **συνδυάζοντας τα προϊόντα Holy Bread:** ψωμί χωριάτικο & τοστ
- **καταναλώνοντας τα προϊόντα Holy Bread με άλλα προϊόντα μείωσης της χοληστερίνης,** για να επιωφεληθείτε από το σύνολο των θεραπευτικών τους ιδιοτήτων.

Στα πλαίσια μιας υγιεινής και ισορροπημένης διατροφής, δεν υπάρχει περιορισμός στην ποσότητα κατανάλωσης προϊόντων με β-γλυκάνη.



Πως μειώνεται η χοληστερίνη:

Η β-γλυκάνη εμποδίζει την επαναρρόφιση των χολικών οξέων από το περιεχόμενο του εντέρου, προκαλώντας αύξηση της απέκκρισής τους και αυξημένη σύνθεση χολικών οξέων. Καθώς η αυξημένη σύνθεση χολικών οξέων απαιτεί αυξημένες ποσότητες χοληστερίνης, η χοληστερίνη αποσύρεται από την κυκλοφορία του αίματος και μικρότερες ποσότητες χοληστερίνης διατίθενται για τη σύνθεση LDL χοληστερίνης κι άλλων λιποπρωτεϊνών. Έτσι η χοληστερίνη μπορεί να μειωθεί έως και 22% μέσα σε λίγες εβδομάδες.

Hepatology, 1994; 20; 1450-7.

Είναι διαφορετικό από το συνηθισμένο ψωμί;

Πέρα από τις όποιες ευεργετικές του ιδιότητες, το Holy Bread Καραμολέγκος αποτελεί μια γευστική και υγιεινή πρόταση για όλη την οικογένεια, καθώς παρασκευάζεται με αγνά και φυσικά υλικά και χωρίς τη χρήση συντηρητικών.



ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ

Holy Bread Καραμολέγκος. Το ψωμί της καρδιάς μας.



7.9.8.2. «Σύστημα Αδυνατίσματος»

NEO: ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΔΥΝΑΤΙΣΜΑΤΟΣ MONTIGNAC

ΤΡΩΩ, ΑΡΑ ΑΔΥΝΑΤΙΖΩ

Χάνετε 19 κιλά σε 4 εβδομάδες!



Ο ειδικός διατροφολόγος Michel Montignac αποκάλυψε ότι οι συνηθισμένες δίαιτες και ο υπολογισμός των θερμίδων δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα και επιπλέον είναι επικίνδυνες για την υγεία μας. Όλα όσα πιστεύουμε και γνωρίζουμε μέχρι σήμερα για τις δίαιτες και την απώλεια βάρους ήταν λάθος.

Όσο λιγότερο τρώτε, τόσο περισσότερο βάρος χάνετε - Εντελώς λάθος.

Αντίθετος: Επιστημονικοί έλεγχοι έδειξαν ότι όσο λιγότερο τρώτε, τόσο πιο δύσκολο είναι να απαλλαγείτε από το περιττό λίπος. Σύμφωνα με νέες μελέτες οι υπέρβαροι άνθρωποι τρώνε λιγότερο από τον μέσο άνθρωπο και όμως παίρνουν συνεχώς βάρος, ιδιαίτερα μετά από δίαιτες. Είναι γνωστό ότι κατά την διεξαγωγή μιας δίαιτας, χάνετε βάρος, αλλά αμέσως μετά την διακοπή της δίαιτας το παίρνετε ξανά.

Γιατί συχνά ζυγίζω περισσότερο από πριν, μετά το τέλος μιας δίαιτας;

Κατά την διάρκεια μιας δίαιτας, τα λιποκύτταρα συστέλλονται, αλλά διασφύονται σε περισσότερα προκειμένου να εξασφαλίσουν επαρκές λίπος που θα χρειαστούν αν συνεχίσετε την διαίτα.

Το αποτέλεσμα: τα λιποκύτταρα αποθηκεύουν περισσότερο λίπος, ώστε να αντέξουν την επόμενη διαίτα. Έτσι, το σώμα σας αντιτέκεται όλο και περισσότερο στις θεραπείες αδυνατίσματος. Με αυτόν τον τρόπο, αντί να χάνετε βάρος, παίρνετε περισσότερο. Είναι αλήθεια, ότι εξαιτίας αυτού του γεγονότος, παρόλο που η διατροφή μας είναι περιορισμένη σε θερμίδες, το ποσοστό των περιττωμάτων αυτών αυξάνεται συνεχώς. Συνεπώς, είναι γεγονός ότι οι δίαιτες δεν είναι μόνο μια εφραλμένη μέθοδος, αλλά ακριβώς φέρνουν το αντίθετο αποτέλεσμα.

Δεν είναι το λίπος και οι πολλές θερμίδες που φαγητό που σας παχαίνουν, αλλά μια πολύ συγκεκριμένη ομάδα υδατανθράκων.

Ο Montignac αποκάλυψε στους υδατανθράκους "κακούς υδατανθράκους", καθώς προκαλούν υπερπαραγωγή ινσουλίνης, μιας ορμόνης που ενθινεται χωρίς για την παχυσαρκία. Συνήθως, αυτή η ορμόνη αποθηκεύει ενέργεια στο ήπαρ και τους μύες.

Ωστόσο, αν η παραγωγή ινσουλίνης είναι πολύ μεγάλη, παρέχει υπερβολική ενέργεια, η οποία αποθηκεύεται ως στρώμα λίπους στους μηρούς, την κοιλιά και την περιφέρεια.

Οι "καλοί υδατανθράκους" έχουν ακριβώς το αντίθετο αποτέλεσμα. Διατηρούν την ισορροπία του μεταβολισμού, το περιττό βάρος αποβάλλεται και η ενέργεια ελευθερώνεται.

Ο πραγματικός λόγος που παίρνουμε βάρος!

Ο νούμερο 1 εχθρός του καλλίγραμου σώματος είναι οι "κακοί υδατανθράκους". Θα πρέπει να αποφύγετε αυτούς τους υδατανθράκους, αλλά και θα πρέπει να λαμβάνετε στην καθημερινή διατροφή τους καλούς υδατανθράκους τουλάχιστον 3 φορές της ημέρα. Σύμφωνα θα χάσετε όλο το περιττό σας βάρος. Η μέθοδος Montignac διαχωρίζει τους καλούς και τους κακούς υδατανθράκους και έτσι εγγυάται ότι θα χάσετε όλα τα περιττά σας κιλά.

6 σημαντικοί κανόνες που σας βοηθούν να χάσετε μέχρι και 10 κιλά σε 8 ημέρες.

1. Δεν έχει σημασία πόσο τρώτε, αλλά ποιους υδατανθράκους λαμβάνετε για να χάσετε το περιττό σας βάρος.

Η πιο επιτυχημένη μέθοδος αδυνατίσματος στην Ευρώπη χωρίς στέρησης και χωρίς να μετράτε θερμίδες.....

2. Σταματήστε αμέσως να μετράτε θερμίδες και να χάνετε δίαιτες.
3. Τρώτε τακτικά και όταν είναι δυνατόν λαμβάνετε τρία γεύματα την ημέρα με τους καλούς υδατανθράκους.
4. Σταματήστε να κατηγορείτε τον εαυτό σας. Αντίθετα χάντε ότι επιθυμείτε και χάστε όλα σας τα περιττά κιλά.
5. Μην στερείστε ποτέ ένα γεύμα
6. Φάτε περισσότερο και θα χάσετε περισσότερο βάρος.

Αδύνατοι για όλη σας την ζωή.

Η μέθοδος Montignac υποστηρίζεται από εκατοντάδες γιατρούς και επιστημονικές μελέτες. Εδώ και περισσότερο από 10 χρόνια ήταν το μυστικό πολλών διάσημων ηθοποιών.

Τώρα ήρθε και στην Ελλάδα!

Επιτέλους, αυτή η μέθοδος ήρθε τώρα και στην Ελλάδα. Αποτελεί οριστική λύση για την απώλεια των περιττών κιλών. Σίγουρα θα έχει αποτέλεσμα και σε εσάς. Η μέθοδος έχει μέχρι στιγμής δοκιμαστεί τουλάχιστον από 14 εκατομμύρια ανθρώπους και αποκαλείται διεθνώς το **Θαύμα Αδυνατίσματος**. Αυτός είναι ο ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ τρόπος αδυνατίσματος!



Κάιλι Μινόγκ απέκτησε την μοναδική της σιλουέτα χάρη στην μέθοδο Montignac



Ο Βρετανικός τύπος σχολίασε το θέμα λεπτομερώς.

Τι κρύβεται πίσω από την σιλουέτα της Kylie;

Η αγαπημένη των Βρετανών, Βασίλισσα της Pop, είναι μια από τις θαυμάστρες της μεθόδου του Montignac, και δεν είναι η μόνη! Υπάρχουν ακόμη και άλλα διάσημα που είχαν εντυπωσιακά αποτελέσματα αδυνατίσματος με την μέθοδο Montignac.

Ακόμα και ο Paul Bocuse, ο πιο διάσημος σεφ σε όλο τον κόσμο, έχασε 20 κιλά με την μέθοδο αδυνατίσματος Montignac.

Στους Γάλλους αρέσει πολύ το φαγητό. Είναι κορυφαίος σεφ και πραγματικά του αρέσει το καλό φαγητό. Αλλά όταν ακολουθούσε την μέθοδο Montignac και έχασε 20 κιλά σε χρόνο μηδέν.....(Πηγή: Hellbranner Stimme, 10.95)

Επίσης, αυτά τα διάσημα πρόσωπα έχασαν τα περιττά κιλά τους με την μέθοδο ΑΔΥΝΑΤΙΣΜΑΤΟΣ MONTIGNAC.

Η βασίλισσα Βεατρίκη της Ολλανδίας ακολουθεί επίσης την μέθοδο. Επίσης ο διάσημος σχεδιαστής μόδας Christian Lacroix έχασε 19 κιλά. Ακόμα, ο γάλλος ηθοποιός Gerard Depardieu αλλά και ο Γάλλος Πρωθυπουργός Eduard Balladur έχασε 14 κιλά με την μέθοδο Montignac. Επίσης και ο ηθοποιός Hugh Grant υποστηρίζει την μέθοδο Montignac.

Όποιος τρώει αυτούς τους υδατανθράκους χάνει κιλά

Κάποιος έχασαν 5 κιλά από την πρώτη κιλάς εβδομάδα.



Ακόμα και εσείς μπορείτε να χάσετε 5, 10, 20 ή και περισσότερα κιλά!

Σας υπόσχεται ότι μπορείτε να τρώτε μέχρι και σοκολάτα και να καταναλώνετε μέχρι και μισό λίτρο κρασί ημερησίως. Πρέπει να τρώτε καλά τρεις φορές την ημέρα χωρίς να υποφέρετε, χωρίς πείνα και χωρίς γυμναστική.

Μόνο μια προειδοποίηση:

Η μέθοδος που δημιουργήθηκε ειδικά για όλους εσάς, είναι τόσο αποτελεσματική που πρέπει να προσέχετε να μην το παρακάνετε. Όλοι όσοι ακολουθήσαν αυτή τη μέθοδο από αθλητές, διάσημα πρόσωπα, ηθοποιούς, τραγουδιστές αλλά και εκατομμύρια καθημερινών ανθρώπων- έχουν χάσει όλα τα περιττά κιλά τους και έχουν διατηρήσει την αλυσίδα τους. Δεν υπάρχει καμία περίπτωση να αποτελέσετε εξαίρεση! Έαν

ακολουθήσετε την μέθοδο αδυνατίσματος Montignac σας εγγυώμαι, θα αδυνατίσετε και θα μείνετε αδύνατοι για πάντα.

Ποιος είναι ο πιο γρήγορος τρόπος για να αποκτήσετε την μέθοδο αδυνατίσματος Montignac;

Ο γρηγορότερος τρόπος για να αποκτήσετε την μέθοδο αδυνατίσματος Montignac στην ειδική τιμή των € 19,90 είναι να καλέσετε την απευθείας τηλεφωνική γραμμή εξυπηρέτησης 210 6069169 ή να συμπληρώσετε το κουπόνι να το ταχυδρομήσετε στην ακόλουθη διεύθυνση: E.D.R. ΕΠΕ-Τ.Θ.60505 ΚΟΝΤΟΠΕΥΚΟ ΑΤΤΙΚΗΣ ΤΚ 15305. Μπορείτε ακόμα να αποστείλετε το κουπόνι με τα στοιχεία σας και μέσω fax στο 210 6004400. Η πρώτη μέρα της πιο αδύνατης και πιο επιτυχημένης ζωής ξεκινάει ακριβώς εδώ!

www.montignac.gr

Οι συνηθισμένες δίαιτες και ο υπολογισμός των θερμίδων δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα!

Φάτε, για να χάσετε βάρος!

ΝΑΙ στείλε μου την μέθοδο αδυνατίσματος Montignac έναντι 19,90€ με αντικαταβολή και δωρεάν αποστολής χρημάτων. Έξοδα συνταξιοδότησης, αποστολής και αντικαταβολής 7,00€.

Όνομα _____
 Επώνυμο _____
 Οδός _____ Αριθμός _____
 Πόλη _____ Τ.Κ. _____
 Τηλέφωνο 1 _____ Τηλέφωνο 2 _____

Βάσει του νόμου 2472/97 αν δεν επιθυμείτε να σας στείλουμε ενημερωτικό διαφημιακό υλικό της εταιρείας μας ή άλλων εταιρειών παρακαλώ σημειώστε

ΑΔΑΠ 1130909 - ΑΡΤΗΡΑ 103208

7.9.10. «Τι να προσέχω όταν αγοράζω» έκδοση ΓΓΚ

απορίες - παράπονα καταγγελίες

Όλοι μας μπορούμε να απευθυνόμαστε για ενημέρωση, παράπονα και καταγγελίες στην τηλεφωνική γραμμή του Καταναλωτή

1520

η οποία λειτουργεί καθημερινά Δευτέρα έως Παρασκευή από τις **8:00** έως τις **22:00** και Σάββατο **8:30 - 15:00**

Επίσης έχουμε τη δυνατότητα να επισκεφθούμε τη **Γενική Γραμματεία Καταναλωτή** ή να επικοινωνήσουμε με e-mail: info@efpolis.gr

Θέλουμε να διασφαλίσουμε τα δικαιώματά μας.
Μαθαίνουμε τα δικαιώματά μας και απαιτούμε την εφαρμογή των νόμων

είναι στο χέρι μας οι υπηρεσίες των επαγγελματιών να μας στοιχίζουν λιγότερο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
νοιάζεται για σένα



Καλώντας τη γραμμή του Καταναλωτή **1520** μπορείτε να μάθετε για τις υπηρεσίες επαγγελματιών στην περιοχή που σας ενδιαφέρει

Τηλεφωνική Γραμμή Καταναλωτή: **1520**
Website: www.efpolis.gr
E-mail: info@efpolis.gr
Πλατεία Κάνιγγος 1, 101 81 ΑΘΗΝΑ
Κτίριο Υπουργείου Εμπορίου, 1ος όροφος

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
νοιάζεται για σένα





Ελλάδα
ανταγωνιστική
πολιτική ανάπτυξης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ



ελεύθεροι
επαγγελματίες
με λιγότερο
κόστος

τί να προσέχω όταν αγοράζω
υπηρεσίες ελεύθερου επαγγελματία

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΕΜΠΙΑ
Αριθμός Άδειας
4728



ΟΜΑΔΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ



ΕΛΤΑ
Hellenic Post

Δικαιώματα του Έλληνα- Ευρωπαϊού πολίτη

Δικαιώματα του εργαζόμενου

1. ΣΚΟΠΟΣ



Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η γνώση του δικαιώματος στην εργασία ως κοινωνικό και ως ατομικό δικαίωμα. Η εξοικείωση με το περιεχόμενο του δικαιώματος εργασίας που είναι η ελευθερία που έχει ο εργαζόμενος να διαπραγματευθεί με τον εργοδότη του τους όρους εργασίας της εργασιακής του σχέσης. Η κατανόηση, ότι η ανισότητα των συμβαλλομένων για τη δημιουργία των όρων εργασίας των εργασιακών σχέσεων, έχει επιβάλλει στην έννομη τάξη να δημιουργήσει τους κανόνες εκείνους που θα κατοχυρώνουν τρόπους για τον περιορισμό ή την άρση της ανισότητας, δηλαδή κανόνες και θεσμικές εγγυήσεις για την προστασία των εργαζομένων. Η προσέγγιση εννοιών που σχετίζονται με τη συνδικαλιστική ελευθερία, ως ένα εξισωτικό δικαίωμα απέναντι στον εργοδότη, είναι το δικαίωμα οργάνωσης, το δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης και το δικαίωμα της απεργίας.

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ



- Εργασιακές σχέσεις
- Σχέση εργασίας
- Ωράριο εργασίας
- Αργίες
- Πλήρης απασχόληση
- Πολλαπλή απασχόληση
- Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας
- ΑΣΕΠ
- Μισθός
- Άδεια
- Απόλυση
- Διαθεσιμότητα
- Συνδικαλιστικές ελευθερίες
- Απεργία
- Ασφάλιση
- Ασφαλιστικές εισφορές
- Σύνταξη

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ



3.1.

Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 22 του Συντάγματος κατοχύρωσε το δικαίωμα εργασίας ως ξεχωριστό δικαίωμα, ατομικό και κοινωνικό.

Ως **κοινωνικό δικαίωμα** η εργασία προστατεύεται από το κράτος, το οποίο έχει την υποχρέωση να μεριμνά για τη δημιουργία των συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών, καθώς και για την ηθική και υλική εξύψωση όλων των εργαζομένων. Για την επίτευξη του στόχου αυτού και την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης, το κράτος συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη χώρα, ώστε να εξασφαλίσει την ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας, δυνάμει του άρθρου 106 του Συντάγματος.

Ειδικότερα, όπως επιτάσσει το διεθνές δίκαιο, ο νομοθέτης έχει υποχρέωση να διατηρεί δωρεάν υπηρεσίες απασχόλησης για όλους τους εργαζομένους, να εξασφαλίζει τον κατάλληλο επαγγελματικό προσανατολισμό και την κατάλληλη επαγγελματική εκπαίδευση, καθώς και την επαναπροσαρμογή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη.

Ως **ατομικό δικαίωμα**, το δικαίωμα εργασίας έχει διττό περιεχόμενο.

Κατ' αρχάς εμπεριέχει την **ελευθερία της εργασίας, ως απόλυτο δικαίωμα**, που είναι **συνυφασμένο με την ύπαρξη κάθε ανθρώπου** που ζει σε κοινωνία. Το δεύτερο περιεχόμενο του δικαιώματος εργασίας είναι **η ελευθερία** που έχει ο εργαζόμενος **να διαπραγματευθεί με τον εργοδότη του τους όρους εργασίας** της εργασιακής του σχέσης.

Ως προς το δεύτερο αυτό περιεχόμενο το ατομικού δικαιώματος εργασίας, δηλαδή ως προς τον τρόπο ρύθμισης των όρων εργασίας των εργασιακών σχέσεων, παρατηρούμε τα εξής:

Μια σύμβαση προϋποθέτει ισότητα των αντισυμβαλλομένων. Η ισότητα όμως αυτή ελλείπει στην εργασιακή σχέση, εξαρτημένη εργασία, και ως εκ τούτου ο εργοδότης θα μπορούσε, ως ισχυρότερος, να καθορίζει αυτός μονομερώς τους όρους της παροχής της εργασίας. Η ανισότητα των συμβαλλομένων για τη δημιουργία των όρων εργασίας των εργασιακών σχέσεων επέβαλε στην έννομη τάξη να δημιουργήσει τους κανόνες εκείνους που θα κατοχυρώνουν τρόπους για τον περιορισμό ή την άρση της ανισότητας, δηλαδή κανόνες για την προστασία των εργαζομένων.

3.2.

Το κοινωνικό δικαίωμα για εργασία (άρθρο 22 παρ. 1 του Συντάγματος) χαρακτηρίζεται στη θεωρία ως το «αρχέτυπο των δικαιωμάτων του εργαζομένου», ή η «μήτρα όλων των άλλων κοινωνικών δικαιωμάτων». Κοινό τόπο αποτελεί η παραδοχή ότι το δικαίωμα αυτό δε μεταφράζεται σε αξίωση κανενός για να του εξασφαλίσει το κράτος συγκεκριμένη αμειβόμενη θέση εργασίας, αλλά μόνο σε μια γενικής φύσεως υποχρέωση του κράτους για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης, για όσους επιθυμούν και μπορούν να εργασθούν. Ακόμη και σ' αυτό το γενικό επίπεδο όμως, η πλήρης ικανοποίηση του δικαιώματος είναι μάλλον ανέφικτη, αφού η ύπαρξη ενός ποσοστού ανέργων αποτελεί, όπως αποδεικνύει άλλωστε η ιστορική εμπειρία, δομική αναγκαιότητα σε κοινωνικούς σχηματισμούς με κυρίαρχο τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Όλα αυτά ωστόσο δεν σημαίνουν ότι η διάταξη του άρθρου 22 παρ. 1 του Συντάγματος συνιστά απλώς διακήρυξη του συντακτικού νομοθέτη και κατευθυντήρια γραμμή προς τον κοινό νομοθέτη.

Το δικαίωμα για εργασία θεμελιώνει ένα κοινωνικό κεκτημένο. Υποστηρίχθηκε μάλιστα η άποψη ότι «μετά το νέο Σύνταγμα σταθεροποιήθηκε όλη η εργατική και κοινωνική νομοθεσία που ίσχυε, καθ' όσον αφορά τις προβλεπόμενες διαδικασίες για διευκόλυνση των εργαζομένων να βρίσκουν αμέσως κενές εργατικές θέσεις ή να λαμβάνουν επίδομα ανεργίας ή να εργάζονται με υγιείς και ασφαλείς συνθήκες εργασίας, ώστε μελλοντικός νόμος που θα περιόριζε τα δικαιώματα αυτά θα ήταν οπωσδήποτε αντισυνταγματικός».

Περαιτέρω το δικαίωμα για εργασία μπορεί να παράσχει συνταγματικό έρεισμα για την επιβολή περιορισμών στην άσκηση άλλων δικαιωμάτων, όπως ιδίως η οικονομική ελευθερία και μάλιστα η ελευθερία της επιχειρηματικής δράσης. Είναι επομένως θεμιτή η νομοθετική απαγόρευση ομαδικών απολύσεων για ευρισκόμενες σε λειτουργία επιχειρήσεις, αλλά ακόμη και η αναγκαστική για τον ιδιώτη εργοδότη πρόσληψη ενός (εύλογου πάντως σε σχέση με το μέγεθος και τις οικονομικές δυνατότητες της επιχείρησής του) αριθμού εργαζομένων, ιδίως μάλιστα αν πρόκειται για πρόσωπα που ανήκουν σε κάποια από τις κατηγορίες του άρθρου 21 παρ. 2 του Συντάγματος. Θεμιτή είναι ακόμη η καθιέρωση ρυθμίσεων με στόχο τη διασφάλιση «δικαίων» (με την έννοια ενός στοιχειώδους τουλάχιστον περιορισμού, με κανόνες αναγκαστικού δικαίου προστατευτικούς για τους εργαζομένους, της πραγματικής εξουσίας των εργοδοτών), υγιεινών και ασφαλών συνθηκών εργασίας, ώστε να υλοποιείται η επιταγή του άρθρου 22 παρ. 1 του Συντάγματος για την ηθική και υλική «εξύψωση» του εργαζόμενου πληθυσμού.

3.3.

Το 1970 η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) διακήρυξε την αρχή ότι η συνδικαλιστική ελευθερία σε μια έννομη τάξη δεν είναι κατοχυρωμένη όταν οι άλλες ατομικές ελευθερίες δεν είναι σεβαστές. Το Σύνταγμα του 1975 κατοχύρωσε τις ατομικές ελευθερίες και συμπεριέλαβε σε αυτές τόσο το δικαίωμα εργασίας όσο και το δικαίωμα της συνδικαλιστικής ελευθερίας. Κατάκτηση της έννομης τάξης μας αποτελεί και η διάταξη του άρθρου 28 του Συντάγματος, η οποία περιορίζει την επιφύλαξη του νόμου που υπάρχει στη συνδικαλιστική ελευθερία, γιατί οι νόμοι που αναφέρονται σε αυτή πρέπει να σέβονται το περιεχόμενο των επικυρωμένων διεθνών κανόνων.

Η συνδικαλιστική ελευθερία κατοχυρώνεται για πρώτη φορά στη νέα διάταξη του άρθρου 23 του Συντάγματος με σκοπό να ενισχύσει την πραγμάτωση της ελευθερίας και της ισότητας στις εργασιακές σχέσεις. Η συνδικαλιστική ελευθερία έχει ως περιεχόμενο περισσότερο του ενός δικαιώματα, από τα οποία ξεχωρίζουμε, λόγω της σπουδαιότητάς τους, το δικαίωμα οργάνωσης, το δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης και το δικαίωμα της απεργίας. Η αναγωγή στα δικαιώματα αυτά γίνεται με βάση τα περιεχόμενα των διεθνών συμβάσεων που τα προστατεύει και τα οποία οφείλει να σέβεται ο εθνικός νομοθέτης, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος.

Το δικαίωμα της συνδικαλιστικής ελευθερίας στρέφεται τόσο κατά του κράτους όσο και κατά του εργοδότη. Απέναντι στο κράτος προστατεύεται ως ατομικό και ως κοινωνικό δικαίωμα, εφόσον το κράτος οφείλει να λαμβάνει τα προσηκόντα μέτρα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών, με νόμους οι οποίοι θα πρέπει να μην παραβιάζουν ή να μην εφαρμόζονται με τρόπο που να παραβιάζουν τα δικαιώματα που κατοχυρώνουν οι αντίστοιχες διεθνείς συμβάσεις.

Η ουσία της συνδικαλιστικής ελευθερίας είναι ότι με τα επιμέρους δικαιώματα που κατοχυρώνει δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ελεύθερη διαπραγμάτευση των όρων εργασίας των εργασιακών σχέσεων. Μια προϋπόθεση είναι η εξασφάλιση της ίδρυσης και της αυτόνομης λειτουργίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων που έχουν ως σκοπό την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Η οργάνωση, που είναι εξοπλισμένη με το δικαίωμα της απεργίας, προβάλλει τη θέση του μεμονωμένου εξαρτημένου εργαζόμενου και εξισορροπεί τη δύναμη που έχουν οι εργοδότες από την ιδιοκτησία της επιχείρησής τους. Έτσι, μετά τα κατώτατα όρια που θέτει ο νόμος ή άλλοι μηχανισμοί που προβλέπονται από το νόμο, οι εργαζόμενοι αποκτούν την ελευθερία να διαπραγ-

ματεύονται τους όρους εργασίας των εργασιακών τους σχέσεων. Η διαπραγμάτευση αυτή μπορεί να καταλήξει σε συμφωνία που θα δημιουργήσει ευνοϊκότερους όρους από τα κατώτατα όρια.

Η λειτουργία των ως άνω συνδικαλιστικών δικαιωμάτων κατοχυρώνεται και απέναντι στους εργοδότες και περιορίζει τα δικαιώματά τους που απορρέουν από την ιδιοκτησία της επιχείρησής τους. Η κατοχύρωση δηλαδή της συνδικαλιστικής ελευθερίας των εργαζομένων στο άρθρο 23 του Συντάγματος αποτελεί ένα αντίπαλο δικαίωμα στα δικαιώματα του εργοδότη που απορρέουν από την ιδιοκτησία του, άρθρο 17 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Ο περιορισμός τού δικαιώματος ιδιοκτησίας του εργοδότη που επιβάλλεται για λόγους γενικού συμφέροντος από το άρθρο 23 του Συντάγματος δεν συνοδεύεται με την καταβολή αποζημιώσεως. Με την έννοια αυτή, η συνδικαλιστική ελευθερία αποτελεί ένα εξισωτικό δικαίωμα απέναντι στον εργοδότη και ιδιοκτήτη της επιχείρησης.

3.4.

Η παρ. 5 του άρθρου 22 του Συντάγματος υποχρεώνει, με μια ιδιαίτερα ασθενική και αόριστη διατύπωση, το κράτος να «μεριμνά» για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων.

Στη συνταγματική θεωρία γίνεται λόγος άλλοτε για κοινωνικό δικαίωμα και άλλοτε και για θεσμική εγγύηση ή συνταγματική εντολή, χωρίς πάντως η απόκλιση στη χρησιμοποιούμενη ορολογία να υποδηλώνει κατ' ανάγκη διαφοροποίηση επί της ουσίας.

Από την πρόβλεψη στο άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος της κρατικής μέριμνας για την κοινωνικής ασφάλιση των εργαζομένων, σε συνδυασμό με τις επιταγές του άρθρου 21 του Συντάγματος (ιδίως των παρ. 2, 3 και 6), συνάγεται, κατά πρώτο λόγο, ένα κοινωνικό δικαίωμα για ασφάλιση. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να αναπτύξει το κανονιστικό του περιεχόμενο στις ίδιες κατευθύνσεις με τα άλλα κοινωνικά δικαιώματα.

Ειδικότερα, το κοινωνικό δικαίωμα για ασφάλιση θεμελιώνει ένα σχετικό κοινωνικό κεκτημένο. Το κεκτημένο αυτό δεν μπορεί βέβαια να συνεπάγεται μια απόλυτη απαγόρευση για τον κοινό νομοθέτη να αυξάνει τις προϋποθέσεις χορήγησης ασφαλιστικών παροχών (π.χ. αύξηση του ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση), ή αντίστροφα να μειώνει τις παροχές αυτές (π.χ. μείωση του ύψους των συντάξεων). Κάτι τέτοιο θα ερχόταν σε αντίθεση με τον δυναμικό, διαχρονικό χαρακτήρα της κοινωνικής ασφάλισης ως ένα «συμβόλαιο μεταξύ των γενεών», το οποίο στηρίζεται σε μεταβαλλόμενες παραμέτρους (οικονομική ανάπτυξη, σχέση μεταξύ συντα-

ξιούχων και εργασιακά ενεργού πληθυσμού, μέση διάρκεια ζωής κ.ά.). Από την άλλη πλευρά όμως θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η τυχόν επιδείνωση του υφιστάμενου νομοθετικού καθεστώτος οφείλει να μην είναι αυθαίρετη δηλ. να δικαιολογείται από σοβαρούς λόγους οικονομικής δυσπραγίας των δημόσιων ασφαλιστικών φορέων και να μην οδηγεί στην κατάργηση ή την πλήρη αποδυνάμωση της ασφαλιστικής προστασίας.

Ακόμη το κοινωνικό δικαίωμα για ασφάλιση μπορεί να παράσχει το έρεισμα για τον περιορισμό άλλων συνταγματικών δικαιωμάτων. Έτσι π.χ. νομοθετικές απαγορεύσεις συμβατικών ρητρών με τις οποίες ο εργοδότης θα απαλλασσόταν από την υποχρέωσή του για καταβολή της εισφοράς του για την ασφάλιση του εργαζομένου αποτελούν θεμιτό, ενόψει του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, περιορισμό της συμβατικής ελευθερίας. Ακόμη κι αν λείπει τέτοια ρητή απαγόρευση εξάλλου, παρόμοια ρήτρα μπορεί να θεωρηθεί ευθέως απαγορευμένη από την παραπάνω συνταγματική διάταξη και επομένων ανίσχυρη, σύμφωνα με το άρθρο 174 του Αστικού Κώδικα, χωρίς να επηρεάζεται κατά τα άλλα το κύρος της σύμβασης εργασίας.

Το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος εγγυάται τον θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης όχι βέβαια στις λεπτομέρειες της διαμόρφωσής του από την κοινή νομοθεσία κατά την εποχή της θέσπισης του Συντάγματος, αλλά στα ουσιώδη στοιχεία του, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την διαχρονική του συνέχεια.

Φορείς των δικαιωμάτων που απορρέουν από το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος είναι οι εργαζόμενοι (εννοείται φυσικά πρόσωπα), αδιακρίτως Έλληνες ή αλλοδαποί, ενήλικοι ή ανήλικοι.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3.1. παρουσιάζονται τα συστήματα απασχόλησης. Όλες οι μορφές που νόμιμα εμφανίζονται στην ελληνική αγορά εργασίας

Συζητήστε την περίπτωση κάθε μέλους της ομάδας με ποια μορφή εργασίας (πλήρης, μερική απασχόληση, κλπ) έχει δουλέψει μέχρι σήμερα.

Σχολιάστε αν και κατά πόσο οι όροι αμοιβών και τα δικαιώματα που προβλέπονται για κάθε μορφή εργασίας ήταν οι ίδιοι με αυτούς που έχετε βιώσει στην πραγματική εργασιακή σας ζωή.

Έχετε τεθεί ποτέ σε καθεστώς διαθεσιμότητας; Αν ναι, ή αν γνωρίζετε κάποιον από το φιλικό σας περιβάλλον, να αναφέρετε

περιπτώσεις και να συγκρίνετε διαδικασίες, εγκυρότητα, και δικαιώματα στο καθεστώς αυτό.

4.2.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3.2. παρουσιάζονται τα είδη των συμβάσεων εργασίας. Επίσης στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3.5. παρουσιάζονται όλα τα σχετικά με τις αποδοχές και τον υπολογισμό τους για προσφορά μισθωτής εργασίας.

- α. Αν εργάζεστε και δεν έχετε μέχρι στιγμής υπογράψει σύμβαση, σχολιάστε γιατί.
- β. Όσοι /όσες έχετε εργαστεί, έχετε υπογράψει ποτέ σας σύμβαση; Προσκομίστε ένα αντίγραφο της. Εξετάσατε τους όρους και το τι προβλέπει η κάθε μία σύμβασή σας.
- γ. Μπείτε στην ιστοσελίδα της ΓΣΕΕ και ανατρέξτε στην Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας 2006-2007. Συγκρίνετε με τις συμβάσεις σας. Ξεκινήστε πρώτα από τις αμοιβές. Προχωρήστε κατόπιν στους όρους εργασίας. Στο βαθμό που οι αμοιβές, οι όροι ή έστω ορισμένοι όροι, είναι καλύτεροι, ανατρέξτε μέσω της ιστοσελίδας του ΟΜΕΔ για να βρείτε την κλαδική σύμβαση στην οποία πιθανό να κάνει αναφορά η σύμβαση την οποία έχετε υπογράψει.
- δ. Προσκομίστε αντίγραφα εκκαθαριστικού μηνιαίου. Σας έχει απασχολήσει ο τρόπος υπολογισμού του καθαρού μηνιαίου εισοδήματος και των μηνιαίων εισφορών /κρατήσεων; Έχετε βρεθεί ποτέ στην κατάσταση να μην μπορείτε να κατανοήσετε έννοιες και ποσά που καταγράφονται; Ο Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών που παρακρατείται σας γίνεται κατανοητός; Πώς τον υπολογίζετε και πώς μπορείτε να τον ελέγξετε;
- ε. Είχατε ποτέ την απορία για το διαχωρισμό υπαλλήλου - εργάτη; Θεωρείτε τη θεσμική αυτή διάκριση ξεπερασμένη; Συζητήστε πως θα μπορούσε να εκλείψει αυτή η διάκριση, καθώς εξελίσσονται οι συνθήκες εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι όροι αμοιβής, απασχόλησης και κυρίως οι αποζημιώσεις λόγω απόλυσης είναι συμβατικά διαφορετικές και με μεγάλες αποκλίσεις υπέρ των υπαλλήλων.
- στ. Τα κείμενα των συλλογικών συμβάσεων σε γενικές γραμμές σας είναι κατανοητά;. Πως θα προτείνατε να διαμορφώνονται ή έστω να παρουσιάζονται δημόσια;

4.3.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3.3. και 7.3.3.1. (εγκύκλιος για την εφαρμογή του νέου νόμου. 3385/2005 «Ρυθμίσεις για την προώθηση της απασχόλησης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και άλλες διατά-

ξεις») παρουσιάζονται όλες οι σχετικές διατάξεις και ρυθμίσεις που αφορούν τα ωράρια εργασίας, την υπερεργασία, τις υπερωρίες και τις αντίστοιχες αμοιβές.

Συζητείστε αν και κατά πόσον το κάθε μέλος της ομάδας έχει δουλέψει σε ωράρια πέρα από το συμβατικό, αν έχει πληρωθεί, διαφοροποιημένα. Αν όχι, αν αναζήτησε μέσα από την προσφυγή του/της στο σωματείο (εργασιακό-κλαδικό) την πληρωμή των νόμιμων επιπλέον αποδοχών, ή προσέφυγε στην κατά τόπο επιθεώρηση εργασίας. Σχολιάστε περιπτώσεις δικές σας ή γνωστών που να αφορούν τη μη καταβολή των αμοιβών για υπερωρία, υπερεργασία, καθώς και το σεβασμό ή μη των εργοδοτών στην τήρηση των νόμιμων αργιών.

4.4.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3.4. παρουσιάζονται όλα τα είδη αδειών που προβλέπονται από την εργατική νομοθεσία.

Να χωριστούν τα μέλη της ομάδας σε τρεις υποομάδες και να εξετάσουν τα γενικά δικαιώματα και τις αμοιβές για τις άδειες, για τις άδειες των εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις, για τις παντός είδους εκπαιδευτικές άδειες αντιστοίχως.

Με βάση την προσωπική εμπειρία, ποιες από αυτές έχετε αξιοποιήσει;

Αντιμετωπίσατε προβλήματα στην υποβολή του αιτήματος να κάνετε χρήση της αδείας; Ποιού είδους; Σχετίζονταν με τον χρόνο υποβολής; Με την αιτούμενη διάρκεια; Με την συνυποβολή και του αιτήματος της νόμιμης αποζημίωσης; Πώς τα ξεπεράσατε; Που δεν μπορέσατε να βρείτε ανταπόκριση; Γιατί;

4.5.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3.6. παρουσιάζονται όλες οι γενικές περιπτώσεις λύσης της σύμβασης εργασίας. Να χωριστούν τα μέλη της ομάδας σε τέσσερις υποομάδες που θα ασχοληθούν με τους τρόπους λύσης της σύμβασης εργασίας, την ατομική απόλυση, τις ομαδικές απολύσεις και τις αποζημιώσεις που δικαιούνται οι εργαζόμενοι στις περιπτώσεις αυτές αντιστοίχως.

Συζητήστε μια περίπτωση δική σας, ή κάποιου συγγενικού προσώπου, για την οποία ίσως χρειαστεί να διεκδικήσετε δικαστικά αποζημιώσεις που προβλέπονται από τη σύμβασή σας ή και τη γενικότερη σχετική νομοθεσία.

Τι έγγραφα θα δώσετε στο δικηγόρο σας και τι επιχειρήματα σκέφτεστε να χρησιμοποιήσετε;

4.6.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3.7. και 7.3.8. παρουσιάζονται οι βασικές περιπτώσεις που αφορούν τόσο την υπαγωγή στην ασφάλιση όσο και τις ασφαλιστικές εισφορές.

Στη βάση αυτών των πληροφοριών συζητήστε στην ομάδα:

- α. Είστε ασφαλισμένος σε κάποιο ασφαλιστικό φορέα;
- β. Γνωρίζετε ποια είδη παροχών σας προσφέρονται από τον ασφαλιστικό σας φορέα;
- γ. Ποιους άλλους ασφαλιστικούς φορείς γνωρίζετε;
- δ. Μπορείτε να αναφέρετε ποιες κατηγορίες εργαζομένων καλύπτονται σε κάθε ασφαλιστικό φορέα; Μόνο οι εργαζόμενοι μπορούν να είναι ασφαλισμένοι σε ασφαλιστικούς φορείς του δημοσίου ή υπάρχει πρόβλεψη και για τους αυτοαπασχολούμενους και τους άνεργους;
- ε. Για ένα αυτοαπασχολούμενο που δεν επιθυμεί να ασφαλιστεί σε δημόσιο φορέα υπάρχουν άλλα διαθέσιμα ασφαλιστικά προγράμματα στην αγορά που θα μπορούσε να επιλέξει;
- στ. Θα δεχόσασταν ποτέ να εργάζεστε και να μην είστε ασφαλισμένοι; Θα μπορούσατε να σκεφτείτε τι θα γινόταν σε περίπτωση ατυχήματος ή κάποιου κακού ενδεχόμενου; Περιγράψτε προσωπικές σας εμπειρίες για το θέμα αυτό.
- ζ. Ελέγχετε την ορθότητα της ασφάλισής σας; Παρακολουθείτε προσεκτικά, αν ο εργοδότης σας καταβάλλει εισφορές για:
 - όλες τις ημέρες εργασίας
 - όλα τα ημερομίσθια
 - τις υπερωρίες
 - το δώρο εορτών
 - την άδεια και το επίδομα άδειας και
 - γενικά για όλες τις παροχές σε χρήμα και σε είδος

4.7.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6.3. και 7.6.4. παρουσιάζονται πραγματικές προκηρύξεις θέσεων εργασίας. Διαλέξτε δύο ξεχωριστές περιπτώσεις. Μια, για θέσεις εργασίας στο Δημόσιο και μια στον ιδιωτικό τομέα. Μελετήστε την προκήρυξη της θέσης. Ο καθένας και η καθεμία ανάλογα με τη δουλειά που σας ενδιαφέρει ή που αντιστοιχεί στα προσόντα σας.

Υπογραμμίστε τις πληροφορίες σχετικά με τα καθήκοντα της θέσης αυτής και τις προϋποθέσεις για να λάβετε μέρος στη διαδικασία επιλογής

Σκεφτείτε ποια προσόντα σας υπάρχει περίπτωση να αμφισβητηθούν πχ σε μια προφορική συνέντευξη ή σε μια γραπτή αίτησή σας. Σημειώστε τι επιχειρήματα θα χρησιμοποιήσετε στην περίπτωση αυτή.

Ελαχιστοποιήστε την περίπτωση να αμφισβητηθούν τα προσόντα σας, ετοιμάζοντας ένα πλήρη φάκελο με τα δικαιολογητικά που είναι πιθανό να χρειαστείτε. Γράψτε μια λίστα των εγγράφων που απαιτεί η προκήρυξη/ αγγελίας και κατηγοριοποιείστε τα.

- Ποια από αυτά έχετε ήδη;
- Έχετε μόνο τα πρωτότυπα ή και αντίγραφα τους;
- Ποιά πρέπει να ζητήσετε από τις αρμόδιες αρχές; (Βρείτε και σημειώστε τηλέφωνα επικοινωνίας, ονόματα αρμοδίων, διευθύνσεις, ώρες λειτουργίας για το κοινό, καθώς και το χρόνο που χρειάζεται κάθε υπηρεσία για να σας τα χορηγήσει)
- Ποια πρέπει να φωτοτυπήσετε και να επικυρώσετε; Που μπορεί να τα επικυρώσετε (έγγραφα ελληνικής /ξένης αρχής);

4.7.1.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.4 παρουσιάζεται ένας χρήσιμος οδηγός του ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ» του Εργατουπαλληλικού Κέντρου Θεσσαλονίκης με οδηγίες για βιογραφικό σημείωμα, συνοδευτική επιστολή, αιτήσεις και ψυχομετρικά τεστ - συνέντευξη.

Να χωριστεί η ομάδα σε τρεις υπο-ομάδες και να σχολιάσουν τα προτεινόμενα πρότυπα αντιστοίχως.

α. Στη βάση του προτύπου να συμπληρωθούν τα βιογραφικά και η συνοδευτική επιστολή για την εικονική πρόσληψη της δραστηριότητας 4.7.

β. Η υπο - ομάδα του ψυχομετρικού τέστ - συνέντευξης προετοιμάζει μια συζήτηση όπου οι μισοί κάνουν τη συνέντευξη και οι υπόλοιποι «συλλογικά» τον/την συνεντευξιαζόμενο/η. Τα υπόλοι-

πα μέλη της ομάδας λειτουργούν ως «κριτική επιτροπή» που κρίνει την ποιότητα της συνέντευξης, δηλαδή τα «δύσκολα» μέρη.

4.8.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.5. υπάρχουν οι βασικοί κόμβοι της ιστοσελίδας του ΑΣΕΠ. Διαλέξτε μια σύγχρονη προκήρυξη διαγωνισμού, ελέγξτε αν κάποιος /κάποια από την ομάδα πληροί τα απαιτούμενα προσόντα και συμπληρώστε πλήρως ένα έντυπο - αίτηση στις «θέσεις υποχρεωτικής εκπαίδευσης».

Σχολιάστε τα σημεία όπου υπάρχουν δυσκολίες. Προχωρήστε στη διαδικασία κατάθεσης της αίτησης και παρακολουθείστε την εξέλιξη

4.9.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6.1. παρουσιάζεται το δημοσίευμα με τίτλο «Με εγκαύματα 6 εργάτες από έκρηξη σε πυρηνελαιουργείο». Οι συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας αποτελούν δικαίωμα του εργαζόμενου και υποχρέωση των εργοδοτών.

Ανατρέξτε στην ιστοσελίδα του ΕΛΙΝΥΑΕ και υπογραμμίστε στη βάση της κείμενης νομοθεσίας ποιες, πιθανόν, διατάξεις δεν είχαν ληφθεί υπόψη.

Αναφέρατε και συζητήστε άλλα παρόμοια περιστατικά που βιώσατε. Σχολιάστε τι επακολούθησε. Αν ελήφθησαν εκ των υστέρων μέτρα.

Που αποδίδετε τις κυριότερες ευθύνες στα εργατικά ατυχήματα;

4.10.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6.2. παρουσιάζεται το δημοσίευμα με τίτλο «1.000.000 θέσεις στο site της Ε.Ε.». Σχολιάστε το ζήτημα της προσφοράς εργασίας σε επίπεδο Ε.Ε. και αναλογιστείτε αν θα είσασταν έτοιμοι/ες για μια πιθανή μετάβαση σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα για εργασία. Αν όχι, ποιές θεωρείτε τις ουσιαστικότερες αιτίες της άρνησης και κάτω από ποιες προϋποθέσεις θα μπορούσατε να αλλάξετε γνώμη;

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ



Πλήρης απασχόληση: είναι η καθημερινή και σε πλήρες ωράριο παροχή εργασίας.

Μερική απασχόληση: είναι η παροχή εργασίας μικρότερης σε χρόνο από την πλήρη με καταβολή μειωμένου μισθού. Η μερική απασχόληση εμφανίζεται με διάφορες μορφές, όπως:

Καθημερινή απασχόληση με μειωμένο ωράριο.

Απασχόληση για λιγότερες από 5 ή 6 ημέρες την εβδομάδα με μειωμένο ωράριο.

Απασχόληση για λιγότερες από 5 ή 6 ημέρες την εβδομάδα με πλήρες ωράριο.

Εκ περιτροπής εργασία.

Σχέση εργασίας: περιλαμβάνει το σύνολο των προϋποθέσεων με τις οποίες αναλαμβάνει ο εργαζόμενος να εκτελεί την εργασία. Δημιουργείται από την πραγματική απασχόληση του μισθωτού, ανεξάρτητα δηλαδή από το κύρος της σύμβασης. Συνεπώς εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση η προστατευτική, για τον εργαζόμενο, νομοθεσία. Ακόμη και στις περιπτώσεις που η σύμβαση εργασίας είναι για οποιοδήποτε λόγο άκυρη.

Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας: είναι η συμφωνία με την οποία ο εργαζόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να προσφέρει τις υπηρεσίες του για ορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα στον εργοδότη, κάτω από τις οδηγίες και τον έλεγχο του οποίου εργάζεται έναντι παροχής μισθού. Η σύμβαση εξαρτημένης εργασίας διαχωρίζεται από την παροχή εργασίας με σύμβαση έργου και σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών.

Η σύμβαση εργασίας διακρίνεται σε σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου και σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου.

Σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου: υπάρχει όταν η διάρκεια της δεν είναι καθορισμένη από τη συμφωνία εργοδότη – εργαζόμενου.

Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου: υπάρχει όταν καθορίζεται το χρονικό διάστημα, μέσα στο οποίο ο μισθωτός θα προσφέρει τις υπηρεσίες του. Η διάρκεια της σύμβασης μπορεί να προκύπτει είτε από τη συμφωνία των ενδιαφερομένων, είτε από άλλα δεδομένα δηλ. διάταξη νόμου, είδος νόμου, είδος και σκοπός συμβάσεως κ.λ.π.

Σύμβαση έργου: υπάρχει όταν ένα πρόσωπο αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκτελέσει ορισμένο έργο για λογαριασμό άλλου προσώπου ή φορέα αντί καταβολής του συμφωνημένου μισθού σε καθορισμένο ή όχι χρονικό διάστημα.

Σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών: υπάρχει όταν ο εργαζόμενος διατηρεί την ελευθερία και την πρωτοβουλία να καθορίζει ο ίδιος τις συνθήκες εργασίας του, χωρίς να υπόκειται στον έλεγχο του εργοδότη.

Υπάλληλος: θεωρείται ο μισθωτός που παρέχει κατά κύριο λόγο πνευματική εργασία.

Εργάτης: θεωρείται ο μισθωτός που παρέχει κατά κύριο λόγο σωματική εργασία. Οι εργάτες αποκαλούνται πολλές φορές εργατοτεχνίτες ή τεχνίτες. Με τους εργάτες εξομοιώνονται γενικώς οι

μαθητευόμενοι, οι μαθητές - τεχνίτες και το υπηρετικό προσωπικό.

Ο χαρακτηρισμός του μισθωτού ως υπαλλήλου ή εργάτη εξαρτάται από το είδος της εργασίας που παρέχει και όχι απ' αυτό που προκύπτει από τη σύμβαση εργασίας ή τον τρόπο αμοιβής του. Η διάκριση αυτή των μισθωτών αμβλύνεται συνεχώς μετά από τη νομολογία των Δικαστηρίων και τη σύγχρονη εξέλιξη των συνθηκών εργασίας.

Ωράριο εργασίας: θεωρείται ο αριθμός των ωρών που επιτρέπεται να προσφέρει ο εργαζόμενος τις υπηρεσίες του σε ημερήσια και εβδομαδιαία βάση.

Νόμιμο ωράριο: είναι εκείνο που καθορίζεται με διάταξη νόμου ή κατόπιν εξουσιοδοτήσεως νόμου. Οι διατάξεις αυτές ορίζουν το ανώτατο όριο νόμιμης απασχόλησης των μισθωτών και είναι υποχρεωτικές. Έτσι, μόνο μικρότερα ωράρια είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν.

Υπερεργασία: αποτελούν οι ώρες που απασχολείται ο εργαζόμενος καθ' υπέρβαση του συμβατικού του ωραρίου μέχρι το ανώτατο νόμιμο ωράριο που ισχύει για κάθε επιχείρηση, ειδικότητα ή κλάδο εργαζομένων. Οι ώρες αυτές αμείβονται με το *ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 25%*.

Αν ισχύει ωράριο μικρότερο των 40 ωρών τότε οι επιπλέον ώρες που πραγματοποιεί ο εργαζόμενος μέχρι τις 40 ώρες, αποτελούν απλή υπερεργασία και αμείβονται με το ωρομίσθιο χωρίς προσαύξηση αν δεν υπάρχει ευνοϊκότερη ρύθμιση.

Υπερωρία: είναι η επιπλέον του νόμιμου ωραρίου απασχόληση των εργαζομένων.

«Η απασχόληση εργαζομένων πάνω από το ανώτατο όριο που προβλέπει ο νόμος για την ειδικότητά τους, υπολογίζεται σαν υπερωρία και όχι σαν υπερεργασία». Υπερωρία υπάρχει ακόμα κι αν γίνει υπέρβαση μόνο του ημερήσιου ωραρίου, έστω κι αν η εβδομαδιαία απασχόληση δεν υπερβεί το ανώτατο νόμιμο ωράριο για κάθε κλάδο ή επιχείρηση.

Έτσι, δεν γίνεται συμψηφισμός ωρών από τη μια ημέρα εργασίας στην άλλη. Ο εργαζόμενος θα πληρωθεί υπερωριακά για τις παραπάνω από τις 8 ώρες που δούλεψε τη μία μέρα, ακόμα και αν δούλεψε λιγότερες την άλλη.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας κάθε εξάμηνο, καθορίζονται τα ανώτατα όρια που επιτρέπεται ανά μισθό η υπερωριακή απασχόληση. Για να είναι νόμιμες οι υπερωρίες, πρέπει: Ο εργοδότης να αναγγείλει την πραγματοποίησή τους στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας. Η θεώρηση - έγκριση προηγείται της πραγματοποίησής τους.

Να τηρείται στην επιχείρηση βιβλίο υπερωριών, θεωρημένο από την Επιθεώρηση Εργασίας. Να υπάρχουν έκτακτες ή επείγουσες ανάγκες της επιχείρησης.

Μισθός: είναι η παροχή που καταβάλλει ο εργοδότης στον εργαζόμενο, σαν αντάλλαγμα της εργασίας του στα πλαίσια της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας.

Το ύψος του μισθού εξαρτάται από το είδος της εργασίας και την ειδικότητα με την οποία πράγματι απασχολείται ο εργαζόμενος.

Τα γενικά κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων καθορίζονται με τις Εθνικές Γενικές Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας, «που ισχύουν για τους μισθωτούς όλης της χώρας ανεξάρτητα από ειδικότητα».

Για τους κλάδους και κατηγορίες εργαζομένων, ή και για τους εργαζομένους ορισμένων επιχειρήσεων, είναι δυνατόν να συναφθούν, μεταξύ των αντίστοιχων οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων κλαδικές, επιχειρησιακές κ.λπ. συμβάσεις εργασίας ή να υπάρξουν διαιτητικές αποφάσεις.

«Οι μισθοί και τα ημερομίσθια που καθορίζονται με τις συμβάσεις αυτές μπορεί να είναι ευνοϊκότεροι, αλλά ποτέ κατώτεροι από αυτούς της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης».

Επίσης ευνοϊκότερες ρυθμίσεις μπορεί να καθοριστούν με ατομική συμφωνία μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου.

Οι μισθολογικές ρυθμίσεις και στην περίπτωση αυτή, δεν μπορεί να είναι κατώτερες τόσο απ' αυτές της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης, όσο και από τις ειδικές συμβάσεις που αφορούν την κατηγορία του εργαζόμενου, κλαδικές, επιχειρήσεις κλπ.

τακτικές αποδοχές: εννοούμε το βασικό μισθό ή ημερομίσθιο, όλα τα επιδόματα, καθώς και κάθε άλλη χρηματική παροχή ή παροχή σε είδος που δίνει ο εργοδότης σε σταθερή και μόνιμη βάση. Στις τακτικές αποδοχές περιλαμβάνονται: τα επιδόματα αδείας, δώρων Πάσχα και Χριστουγέννων, πολυετίας, οικογενειακά, ανθυγιεινής εργασίας, αλλά και επικίνδυνης, επιστημονικό, διαχειριστικών λαθών, παραγωγής, Κυριακής και νυκτερινής εργασίας, νόμιμης τακτικής υπερωριακής απασχόλησης, τροφής, κατοικίας και κάθε άλλη παροχή, εφ' όσον καταβάλλεται τακτικά και νόμιμα.

ΑΣΕΠ: είναι η Ανεξάρτητη Αρχή, μη υποκείμενη σε κυβερνητικό ή άλλο έλεγχο, και προβλέπεται από το Σύνταγμα. Συστάθηκε με το Ν. 2190/1994 ο οποίος ισχύει μέχρι σήμερα όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα.

Το ΑΣΕΠ έχει ως αποκλειστικές αρμοδιότητες:

Την επιλογή του μόνιμου προσωπικού του Δημόσιου Τομέα.

Τον έλεγχο φορέων του Δημόσιου Τομέα κατά την επιλογή μόνιμου και εποχιακού προσωπικού και

Τη διεξαγωγή γραπτού διαγωνισμού για τους εκπαιδευτικούς.

Τον καταλογισμό στους υπευθύνους του συνόλου των αποδοχών του παρανόμως απασχοληθέντος προσωπικού.

Την επισήμανση στη Βουλή και στον Πρωθυπουργό των παραβιάσεων των περιορισμών του άρθρου 103 παρ. 2-3 του Συντάγματος για την πρόσληψη συμβασιούχων.

Την κλήση των εκπροσώπων των υπηρεσιών και νομικών προσώπων για παροχή οδηγιών ώστε να τηρούνται ενιαίες αρχές σε θέματα αρμοδιότητας του ΑΣΕΠ.

Τον έλεγχο της κατάταξης σε οργανικές θέσεις υπαλλήλων του δημόσιου και Ν.Π.Δ.Δ. που υπηρέτησαν με σύμβαση εργασίας, εμφανούς ή μη, ορισμένου χρόνου.

Τον έλεγχο της κατάταξης σε προσωρινές προσωποπαγείς θέσεις υπαλλήλων πρωτοβαθμίων ΟΤΑ που υπηρέτησαν με σύμβαση εργασίας, εμφανούς ή μη, ορισμένου χρόνου.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



6.1. Ιστοσελίδες

◎ ΓΣΕΕ

<http://www.gsee.gr/>

◎ Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ

<http://www.inegsee.gr>

◎ Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας

<http://www.yrakp.gr>

◎ Οργανισμός Εργατικής Εστίας

<http://www.oee.gr/main.htm>

◎ Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας

<http://www.oek.gr/>

◎ Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ)

<http://www.ika.gr/>

◎ Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε)

<http://www.elinyae.gr/>

© **Οργανισμός Μεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ)**

<http://www.omed.gr/>

© **Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης**

«ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

Εργατοϋπαλληλικού κέντρου Θεσσαλονίκης

<http://www.makine.gr/>

© **Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του Ανθρώπου.**

<http://www.nchr.gr/>

© **Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ)**

<http://www.asep.gr/>

© **Agora Ergasias.gr** : site που παρέχει δωρεάν υπηρεσίες ανεύρεσης στελεχών για επιχειρήσεις & νέων θέσεων εργασίας για ιδιώτες. Καταχώρηση βιογραφικού, αναζήτηση θέσεως, αναζήτηση βιογραφικού.

© **Best People in Business**: οδηγός στελεχών. Γνωριμία & προσέγγιση δυναμικών στελεχών επιχειρήσεων. Πλήρης online επεξεργασία (δημιουργία, ενημέρωση, εκτύπωση, αποστολή μέσω email, αντιγραφή σε επεξεργαστή κειμένου) βιογραφικού σημειώματος.

© **Info Job**: ηλεκτρονικό περιοδικό με θέμα τον χώρο της εργασίας. Χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την αγορά εργασίας. Οδηγίες για το βιογραφικό, βιογραφικά online, θέσεις εργασίας, εκπαίδευση, χρήσιμα links.

© **Injobs.gr**: ηλεκτρονική αγορά εργασίας. Αναζήτηση εργασίας, ζήτηση & προσφορά εργασίας στην Ελλάδα, αγγελίες εργασίας, βιογραφικά σημειώματα, αναζήτηση εργαζομένων από εργοδότες.

© **Intrajobs**: site άμεσης σύνδεσης με την αγορά εργασίας. Βιογραφικά, εργαζόμενοι, εργοδότες, επαγγελματική εκπαίδευση, πληροφορίες. Δωρεάν υπηρεσίες.

© **IT-JOBS**: εξειδικευμένο site για επαγγελματίες πληροφορικής & θέσεις εργασίας. Πληροφορίες, αναζήτηση, νέες εταιρείες, αγγελίες.

© **Job Market:** παρουσίαση παρεχόμενων υπηρεσιών για εργαζόμενους & εργοδότες. Αναζήτηση εργασίας, γραφεία ΟΑΕΔ, τεστ ψυχολογίας.

© **Kariera.gr:** υπηρεσία εύρεσης εργασίας. Υποβολή βιογραφικού με e-mail, πληροφορίες για τις «Ημέρες Καριέρας». Το περιοδικό «Καριέρα». Λίστα επιχειρήσεων, αγγελίες.

© **Man Work:** κέντρο εύρεσης εργασίας. Υπηρεσίες, δίκτυο. Προσφορά & ζήτηση εργασίας, προγράμματα επιδότησης. On line εύρεση εργασίας.

© **Management-Culture.com:** το site των Ελλήνων executives. Εκπαιδευτικά προγράμματα για στελέχη, σεμινάρια, ειδήσεις, νέα, άρθρα, θέματα καριέρας.

© **Skywalker - Εργασία στην Ελλάδα:** site αμφίδρομης επικοινωνίας για την αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων. Προφίλ, υπηρεσίες & πληροφορίες. Νέες θέσεις εργασίας, βιογραφικά σημειώματα, αναζήτηση προσωπικού, μικρές αγγελίες.

© **Tele Job Greece:** υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας. Προσφορά & ζήτηση, πληροφορίες.

© **Εργασία:** site ευρέσεως εργασίας. Πληροφορίες, αγγελίες, ανακοινώσεις, αγορά εργασίας.

© **Γραφείο Ενημέρωσης Ανέργων και Επιχειρήσεων:** βάση δεδομένων του ΟΑΕΔ. Πληροφόρηση για θέσεις εργασίας στο Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα στην Ελλάδα και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κοινοτικά προγράμματα, πληροφορίες, εκπαίδευση, βιογραφικά.

© **Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων & Ανέργων:** υπηρεσία της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος. Γραφείο εύρεσης εργασίας, ανακοινώσεις, γραφείο μεταναστών, ασφαλιστικών θεμάτων & εργασιακών σχέσεων.

© **ΟΑΕΔ - Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού:** πληροφορίες για τα προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης του Οργανισμού. Δραστηριότητες, επαγγελματικός προσανατολισμός, θέσεις εργασίας.

© **TA NEA On Line - Μικρές Αγγελίες:** συμπεριλαμβάνονται στην υπηρεσία της εφημερίδας «TA NEA» & ανανεώνονται καθημερινά. «Μεγάλες Αγγελίες» ανανεώνονται σε εβδομαδιαία βάση.

© **Αγγελίες & Ευκαιρίες:** η ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Αγγελίες & Ευκαιρίες». Μικρές αγγελίες σε κατηγορίες ακίνητα, εργασία, ελεύθερος χρόνος, είδη σπιτιού, ταξίδια, προσωπικά.

© **Εργασία:** έντυπο μικρών αγγελιών που εκδίδεται κάθε Τρίτη μαζί με το Έθνος. Νέες θέσεις εργασίας σε όλη την Ελλάδα. Πληροφορίες για διαγωνισμούς.

© **Χρυσή Ευκαιρία:** αγγελίες ανά κατηγορία. Business (Αγορά εργασίας), real estate, auto moto, travel.

6.2. Κείμενα-Μελέτες

- Κατρούγκαλος Γ., Το κοινωνικό κράτος της μεταβιομηχανικής εποχής, Αθήνα, 1998.
- Κοντιάδης Ε., Κράτος πρόνοιας και κοινωνικά δικαιώματα, Αθήνα 1997.
- Λεβέντης Γ., Τα κοινωνικά δικαιώματα του πολίτη, Το Σύνταγμα, 1976, σελ. 162 επ.
- Στεργίου Α., Η συνταγματική κατοχύρωση της κοινωνικής ασφάλισης 1994, 53 επ., 67 επ.
- Χρυσόγονος Κ., «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα», Αθήνα, 2002.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



7.1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 22 - (Προστασία της εργασίας)

1. Η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το Κράτος, που μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξύψωση του εργαζόμενου αγροτικού και αστικού πληθυσμού.

Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας.

2. Με νόμο καθορίζονται οι γενικοί όροι εργασίας, που συμπληρώνονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας συναπτόμενες με

ελεύθερες διαπραγματεύσεις και, αν αυτές αποτύχουν, με τους κανόνες που θέτει η διαιτησία.

3. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας από τους δημόσιους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

4. Οποιαδήποτε μορφή αναγκαστικής εργασίας απαγορεύεται.

Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών σε περίπτωση πολέμου ή επιστράτευσης ή για την αντιμετώπιση αναγκών της άμυνας της Χώρας ή επείγουσας κοινωνικής ανάγκης από θεομηνία ή ανάγκης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία, καθώς και τα σχετικά με την προσφορά προσωπικής εργασίας στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για την ικανοποίηση τοπικών αναγκών.

5. Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει.

Ερμηνευτική δήλωση: Στους γενικούς όρους εργασίας περιλαμβάνεται και ο προσδιορισμός του τρόπου και του υποχρέου είσπραξης και απόδοσης στις συνδικαλιστικές οργανώσεις της συνδρομής των μελών τους που προβλέπεται από τα καταστατικά τους.

Άρθρο 23 - (Συνδικαλιστική ελευθερία)

Το Κράτος λαμβάνει τα προσήκοντα μέτρα για τη διασφάλιση της συνδικαλιστικής ελευθερίας και την ανεμπόδιστη άσκηση των συναφών, μ' αυτή, δικαιωμάτων εναντίον κάθε προσβολής τους, μέσα στα όρια του νόμου.

2. Η απεργία αποτελεί δικαίωμα και ασκείται από τις νόμιμα συστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις για τη διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών γενικά συμφερόντων των εργαζομένων.

Απαγορεύεται η απεργία με οποιαδήποτε μορφή στους δικαστικούς λειτουργούς και σ' αυτούς που υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας. Το δικαίωμα προσφυγής σε απεργία των δημόσιων υπαλλήλων και των υπαλλήλων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και του προσωπικού των κάθε μορφής επιχειρήσεων δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας, που η λειτουργία τους έχει ζωτική σημασία για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου, υπόκειται στους συγκεκριμένους περιορισμούς του νόμου που το ρυθμίζει. Οι περιορισμοί αυτοί δεν μπορούν να φθάνουν έως την κατάργηση του δικαιώματος της απεργίας ή την παρεμπόδιση της νόμιμης άσκησής του.

7.2. ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε. - ΣΧΕΔΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

- Κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί σε δουλεία ούτε σε ειλωτεία.
- Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία.
- Απαγορεύεται η εμπορία των ανθρωπίνων όντων (Άρθρο 5 ΧΘΔ).
- Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία τού συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία τού συνεταιρίζεσθαι σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στον πολιτικό και το συνδικαλιστικό τομέα, καθώς και στους τομείς που αναφέρονται στον πολίτη, πράγμα που συνεπάγεται το δικαίωμα κάθε προσώπου να ιδρύει με άλλους συνδικαλιστικές ενώσεις και να προσχωρεί σ' αυτές για την υπεράσπιση των συμφερόντων του (Άρθρο 12 ΧΘΔ).
- Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα.
- Κάθε πολίτης της Ένωσης είναι ελεύθερος/η να αναζητά απασχόληση, να εργάζεται, να εγκαθίσταται ή να παρέχει υπηρεσίες σε κάθε κράτος μέλος.
- Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν άδεια να εργάζονται στο έδαφος των κρατών μελών δικαιούνται συνθηκών εργασίας αντίστοιχων με εκείνες που απολαύουν οι πολίτες της Ένωσης (Άρθρο 15 ΧΘΔ).

- Δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση στο πλαίσιο της επιχείρησης
Εξασφαλίζεται στους εργαζομένους ή τους εκπροσώπους τους, στα ενδεδειγμένα επίπεδα, εγκαίρως ενημέρωση και διαβούλευση, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. (Άρθρο 27 ΧΘΔ, Άρθρο ΙΙ-87 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος)

- Δικαίωμα διαπραγμάτευσης και συλλογικών δράσεων
Οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες, ή οι αντίστοιχες οργανώσεις τους, έχουν, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, δικαίωμα να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις στα ενδεδειγμένα επίπεδα, καθώς και να προσφεύγουν, σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, σε συλλογικές δράσεις για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους, συμπεριλαμβανομένης της απεργίας. (Άρθρο 28 ΧΘΔ, Άρθρο ΙΙ-88 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος)

- Δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δωρεάν υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας. (Άρθρο 29 ΧΘΔ, Άρθρο ΙΙ-89 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος)

- Προστασία σε περίπτωση αδικαιολόγητης απόλυσης

Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα προστασίας έναντι κάθε αδικαιολόγητης απόλυσης, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. (Άρθρο 30 ΧΘΔ, Άρθρο ΙΙ-90 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος)

- Δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας

Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε υγιεινές, ασφαλείς και αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας.

Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε ένα όριο μέγιστης διάρκειας εργασίας, σε ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιόδους ανάπαυσης, καθώς και σε ετήσια περίοδο αμειβόμενων διακοπών. (Άρθρο 31 ΧΘΔ, Άρθρο ΙΙ-91 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος)

- Προστασία των νέων στην εργασία

Οι νέοι που εργάζονται πρέπει να απολαύουν συνθηκών εργασίας προσαρμοσμένων στην ηλικία τους και να προστατεύονται από την οικονομική εκμετάλλευση ή από οποιαδήποτε εργασία που θα μπορούσε να βλάψει την ασφάλειά τους, την υγεία τους, τη σωματική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή τους. (Άρθρο 32 ΧΘΔ, Άρθρο ΙΙ-92 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος)

...

Η εργασία των παιδιών απαγορεύεται. Η ελάχιστη ηλικία για την ανάληψη εργασίας δεν μπορεί να είναι μικρότερη από την ηλικία κατά την οποία λήγει η υποχρεωτική σχολική φοίτηση, υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων κανόνων για τους νέους και εξαιρέσει περιορισμένων παρεκκλίσεων. (Άρθρο ΙΙ-92 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος)

- Οικογενειακή ζωή και επαγγελματική ζωή

Η οικογένεια απολαμβάνει νομική, οικονομική και κοινωνική προστασία.

Κάθε πρόσωπο, προκειμένου να μπορεί να συνδυάζει την οικογενειακή με την επαγγελματική ζωή του, έχει δικαίωμα προστασίας από την απόλυση για λόγους που συνδέονται με τη μητρότητα καθώς και δικαίωμα αμειβόμενης άδειας μητρότητας και γονικής άδειας μετά τη γέννηση ή την υιοθεσία παιδιού. (Άρθρο 33 ΧΘΔ, Άρθρο ΙΙ-93 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος)

- Κοινωνική ασφάλεια

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας, καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται στο κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. (Άρθρο 34 ΧΔΘ, Άρθρο ΙΙ-94 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος)

...

2. Κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως στο εσωτερικό της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

3. Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. (Άρθρο ΙΙ-94 του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος).

7.3.1. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

▶ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

- Πλήρης απασχόληση
- Μερική απασχόληση
- Ρυθμίσεις για τη Μερική απασχόληση

▶ ΟΡΟΙ ΑΜΟΙΒΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

- Ποιες είναι οι αποδοχές;
- Οι μερικώς απασχολούμενοι δικαιούνται άδεια και επίδομα;
- Πώς ασφαλίζονται οι μερικά απασχολούμενοι;
- Ρυθμίσεις για τους εργαζόμενους σε τέταρτη βάρδια εργασίας
- Πώς αντιμετωπίζεται η διαθεσιμότητα;
- Πότε είναι άκυρη η διαθεσιμότητα;
- Πόση είναι η διάρκεια της διαθεσιμότητας;
- Τι δικαιούται ο εργαζόμενος όταν βρίσκεται σε διαθεσιμότητα;
- Προσμέτρηση χρόνου διαθεσιμότητας

▶ ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

- Τι δικαιούται ο πολλαπλά απασχολούμενος;

Βλέπε για πλήρη παρουσίαση:

<http://www.makine.gr/> με ΚΛΙΚ στα Εργατικά δικαιώματα

7.3.2. ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Τι είναι σχέση εργασίας;
- Τι είναι σύμβαση εξαρτημένης εργασίας;
- Αναγγελία πρόσληψης γνωστοποίηση των όρων σύμβασης
- Πότε υπάρχει σύμβαση έργου;
- Πότε υπάρχει σύμβαση ανεξάρτητων υπηρεσιών;
- Τι πρέπει να γνωρίζουμε;
- Πως αντιμετωπίζουμε την καταστρατήγηση ;

▶ ΕΙΔΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

- Σύμβαση αορίστου χρόνου
- Σύμβαση ορισμένου χρόνου
- Τι συμβαίνει όταν καταστρατηγείται η εργατική νομοθεσία στη σύμβαση ορισμένου χρόνου;
- Πως διακρίνονται οι μισθωτοί σε υπαλλήλους και εργάτες;

Βλέπε για πλήρη παρουσίαση:

<http://www.makine.gr/> με ΚΛΙΚ στα Εργατικά δικαιώματα

7.3.3. ΩΡΑΡΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΑΡΓΙΕΣ

▶ ΝΟΜΙΜΟ ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΩΡΑΡΙΟ

- Τι είναι ωράριο εργασίας;
- Τι είναι νόμιμο ωράριο;
- Ποιο είναι το ανώτατο νόμιμο ωράριο;
- Τι είναι συμβατικό ωράριο;
- Ποιο είναι το ανώτατο όριο του συμβατικού ωραρίου;

▶ ΥΠΕΡΕΡΓΑΣΙΑ - ΥΠΕΡΩΡΙΑ

- Τι είναι υπερεργασία;
- Τι είναι υπερωρία;
- Πως καθορίζεται το ανώτατο όριο υπερωριών;
- Αμοιβή νόμιμης υπερωρίας;
- Αμοιβή παράνομης υπερωρίας;
- Πως βρίσκουμε το ωρομίσθιο;
- Έναρξη και λήξη του ωραρίου

▶ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΑΡΓΙΕΣ - ΚΥΡΙΑΚΕΣ - ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ

- Πότε υπάρχει νυκτερινή εργασία;
- Πως αμείβεται η νυκτερινή εργασία;

▶ ΑΡΓΙΕΣ

- Κυριακή αργία
- Ημέρες αναπληρωματικής αργίας

- Ποια είναι η αμοιβή Κυριακής / αργίας;
- Ποιες είναι οι ημέρες υποχρεωτικής & Προαιρετικής αργίας
- Πως αμείβονται οι ημέρες υποχρεωτικής & Προαιρετικής αργίας
- Ποιες είναι οι ημέρες αργίας κατ' έθιμον
- Πως αμείβονται οι κατ' έθιμον αργίες
- Ευνοϊκότερες ρυθμίσεις
- Ειδική προστασία ανηλίκων εργαζομένων
- Ποινικές ευθύνες εργοδοτών

Βλέπε για πλήρη παρουσίαση:

<http://www.makine.gr/> με ΚΛΙΚ στα Εργατικά δικαιώματα

7.3.3.1.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ

Ταχ. Δ/νση: Πειραιώς 40
Ταχ. Κώδικας: 10182 - Αθήνα
Τηλέφωνα επικ.: 210-5295407, -187, -371
Αθήνα, 29/09/05
Αρ. πρ.: οίκ.4556

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1 και 2 του Ν.3385/2005

Στο **ΦΕΚ 210/Α/19-08-05** δημοσιεύτηκε ο **Ν. 3385/2005 «Ρυθμίσεις για την προώθηση της απασχόλησης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και άλλες διατάξεις».**

Για την ομοιόμορφη εφαρμογή των άρθρων 1 και 2 του νόμου, σας παρέχουμε -κατ' άρθρο- τις παρακάτω διευκρινήσεις:

Άρθρο 1

Χρονικά όρια εργασίας

Με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, υιοθετείται εκ νέου ο θεσμός της υπερεργασίας και ορθολογικοποιείται η αμοιβή της όπως και η αμοιβή των υπερωριών, θεσμός και σύστημα που ίσχυε

ήδη από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. της 26-02-75 και εφαρμόστηκε έως και την έκδοση του Ν.2874/2000 από όλες ανεξαιρέτως τις Κυβερνήσεις που διαχειρίστηκαν την τύχη της χώρας σ' αυτή την περίοδο, μεταξύ των οποίων οι Κυβερνήσεις του Κων/νου Καραμανλή, του Ανδρ. Παπανδρέου και του Κ. Σημίτη. Ειδικότερα, με το άρθρο 1 του Ν.3385/2005, αντικαθίσταται το άρθρο 4 του Ν.2874/2000 και καθιερώνεται για τις επιχειρήσεις στις οποίες εφαρμόζεται συμβατικό ωράριο εργασίας έως 40 ώρες την εβδομάδα, η απασχόληση 5 ωρών επιπλέον εβδομαδιαίως, ως υπερεργασία, η πραγματοποίηση της οποίας ανήκει στην διακριτική ευχέρεια του εργοδότη.

Σε όσες περιπτώσεις εφαρμόζεται εβδομαδιαίο σύστημα εργασίας 6 εργάσιμων ημερών, οι ώρες υπερεργασίας ανέρχονται σε 8 την εβδομάδα. Οι 5 ώρες υπερεργασίας επί πενθημέρου (41η, 42η, 43η, 44η, 45η), καθώς και οι 8 ώρες υπερεργασίας επί εξαημέρου (από 41η έως 48η ώρα), αμείβονται με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 25% και δε συνυπολογίζονται στα επιτρεπόμενα όρια υπερωριακής απασχόλησης που προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις.

Η απασχόληση πέραν των 45 ωρών την εβδομάδα (επί πενθημέρου) ή των 48 ωρών (επί εξαημέρου) θεωρείται -σύμφωνα με την παρ. 2- ως υπερωριακή απασχόληση και διέπεται από όλες τις νόμιμες συνέπειες, διατυπώσεις και διαδικασίες έγκρισης. Ως εκ τούτου, απαιτείται για την πέραν των 45 ή 48 ωρών (επί εξαημέρου) απασχόληση, έγκριση από την οικεία Επιθεώρηση Εργασίας ή έγκριση με Απόφαση του Υπουργού, μετά από γνωμοδότηση του ΑΣΕΠ στην περίπτωση που εξαντλήθηκε το ανώτατο όριο που δύναται να χορηγεί η Επιθεώρηση Εργασίας.

Εύλογο είναι ότι η καθιέρωση της υπερωριακής απασχόλησης για την εργασία πέραν των 45 ή 48 ωρών (επί εξαημέρου) βρίσκεται πάντα εντός των πλαισίων που καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις για το νόμιμο ημερήσιο ωράριο εργασίας.

Περαιτέρω και με την παρ.3 του άρθρου 1, οριοθετείται η αμοιβή που δικαιούνται οι μισθωτοί που απασχολούνται υπερωριακά.

Συγκεκριμένα, κάθε εργαζόμενος δικαιούται για κάθε ώρα νόμιμης υπερωρίας και μέχρι τη συμπλήρωση 120 ωρών ετησίως, αμοιβή ίση με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 50%.

Για την πέραν των 120 ωρών ετησίως νόμιμη υπερωριακή απασχόληση παρέχεται αμοιβή ίση με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο, προσαυξημένο κατά 75%. Εύλογα η εν λόγω αμοιβή καταβάλλεται και για τη νόμιμη υπερωριακή απασχόληση που πραγματοποιείται πέραν των ορίων υπερωριακής εργασίας που καθορίζονται με τις εξαμηνιαίες Αποφάσεις του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Με την παρ.4 εισάγεται για πρώτη φορά στη νομοθεσία ο όρος της «κατ' εξαίρεση υπερωρίας» σε αντικατάσταση του αδόκιμου νομικά όρου «μη νόμιμη υπερωρία».

Κάθε ώρα κατ' εξαίρεση υπερωρίας, για την πραγματοποίηση της οποίας δεν τηρούνται οι προβλεπόμενες από το νόμο διατυπώσεις εκ μέρους του εργοδότη (άδεια από την Επιθεώρηση ή αναγγελία στην Επιθεώρηση), καταβάλλεται στο μισθωτό αποζημίωση ίση με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 100%. Είναι προφανές ότι η αλλαγή της ορολογίας επί το ορθότερον, δεν τροποποίησε σε τίποτα το περιεχόμενο των κυρώσεων που προβλέπονται από το νόμο για τη «μη νόμιμη υπερωρία». Οι κυρώσεις αυτές, εξακολουθούν να ισχύουν στο ακέραιο και για την «κατ' εξαίρεση υπερωρία».

Τέλος, είναι προφανές ότι σε περίπτωση που ισχύει συμβατικό ωράριο μικρότερο των 40 ωρών εβδομαδιαίως, η απασχόληση πέραν του μικρότερου αυτού ωραρίου και έως των 40 ωρών αμείβεται σύμφωνα με το άρ.659 του Α.Κ., ως πρόσθετη εργασία (απλό ωρομίσθιο).

Άρθρο 2

Διευθέτηση του χρόνου εργασίας

Το άρ.2 του ανωτέρω νόμου που τροποποιεί το άρ.5 του Ν.2874/2000 αναφέρεται στη διευθέτηση του χρόνου εργασίας. Με τις εισαγόμενες ρυθμίσεις απλοποιείται το νομικό πλαίσιο λειτουργίας του θεσμού και επιτρέπεται να εφαρμοστεί στην πράξη, στην κλίμακα και στο εύρος που απαιτούν οι πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων. Οι εν λόγω ρυθμίσεις είναι συμβατές με το πνεύμα και το γράμμα των σχετικών κοινοτικών οδηγιών και παράλληλα με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και την προώθηση της απασχόλησης.

Είναι πρόδηλο, ότι το 8/ωρο εξακολουθεί να αποτελεί τη βάση αναφοράς του χρόνου εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, με την παρ.1 προβλέπεται ότι σε επιχειρήσεις στις οποίες εφαρμόζεται συμβατικό ωράριο εργασίας έως σαράντα (40) ωρών εβδομαδιαίως, επιτρέπεται για μία χρονική περίοδο (περίοδος αυξημένης απασχόλησης) ο εργαζόμενος να απασχολείται δύο (2) ώρες την ημέρα επιπλέον των οκτώ (8) ωρών, υπό την προϋπόθεση ότι οι επιπλέον των σαράντα (40) (ή του μικρότερου συμβατικού ωραρίου) ώρες εργασίας την εβδομάδα αφαιρούνται από τις ώρες εργασίας μιας άλλης χρονικής περιόδου (περίοδος μειωμένης απασχόλησης). Αντί της παραπάνω μείωσης των ωρών εργασίας, επιτρέπεται να χορηγείται στον εργαζόμενο ανάλογη ημερήσια ανάπαυση (ρεπό) ή συνδυασμός μειωμένων ωρών και ημερών αναπαύσεως. Το χρονικό διά-

στημα των περιόδων αυξημένης και μειωμένης απασχόλησης δεν υπερβαίνει συνολικά τους τέσσερις (4) μήνες κατά ημερολογιακό έτος (περίοδος αναφοράς).

Η επιπλέον απασχόληση, όπως περιγράφεται παραπάνω, παρέχεται από τον εργαζόμενο υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παρ.6α του παρόντος νόμου και εφόσον η επιχείρηση εμφανίζει σώρευση εργασίας που οφείλεται είτε στη φύση, στο είδος ή στο αντικείμενο των εργασιών της είτε σε ασυνήθεις ή απρόβλεπτους λόγους.

Ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να αρνηθεί την παροχή της επιπλέον αυτής εργασίας, αν δεν είναι σε θέση να την εκτελέσει και η άρνησή του δεν είναι αντίθετη με την καλή πίστη (659 ΑΚ). Η άρνηση του εργαζομένου να παράσχει την επιπλέον εργασία δε συνιστά λόγο καταγγελίας της σύμβασης εργασίας του.

Οι κείμενες προστατευτικές διατάξεις για το χρόνο υποχρεωτικής ανάπαυσης των εργαζομένων έχουν πλήρη εφαρμογή και κατά την περίοδο της αυξημένης απασχόλησης. Κατά τη διευθέτηση ο μέσος όρος των ωρών εβδομαδιαίας εργασίας κατά την περίοδο του τετραμήνου (περίοδος αναφοράς), μη συμπεριλαμβανομένης της υπερεργασίας και των νόμιμων υπερωριών της περιόδου μειωμένης απασχόλησης, παραμένει στις σαράντα (40) ώρες, ή, εάν εφαρμόζεται μικρότερο συμβατικό ωράριο, παραμένει στον αριθμό ωρών του μικρότερου αυτού ωραρίου, ενώ συμπεριλαμβανομένων των ανωτέρω ωρών υπερεργασίας και νόμιμων υπερωριών, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις σαράντα οκτώ (48) ώρες.

Στην παρ.2 προβλέπεται διαδικασία διευθέτησης του χρόνου εργασίας, με περίοδο αναφοράς το ημερολογιακό έτος.

Ειδικότερα, επιτρέπεται σε επιχειρήσεις στις οποίες εφαρμόζεται εβδομαδιαίο συμβατικό ωράριο, έως και 40 ώρες και εφόσον στην επιχείρηση εμφανίζεται σώρευση εργασίας που οφείλεται είτε στη φύση, στο είδος ή στο αντικείμενο των εργασιών της είτε σε μη συνήθεις ή απρόβλεπτους λόγους, η διευθέτηση μέχρι 256 ώρες εργασίας από το σύνολο των ωρών απασχόλησης εντός ενός ημερολογιακού έτους. Οι 256 ώρες εργασίας, κατανέμονται με αυξημένο αριθμό ωρών σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, που δε μπορούν να υπερβαίνουν τις 32 εβδομάδες κατ' έτος. Οι ώρες αυτές επιστρέφονται με αντίστοιχη μείωση ωρών ή ανάλογη ημερήσια ανάπαυση ή επαύξηση της ετήσιας άδειας, όπως επίσης, με συνδυασμό των δυνατοτήτων αυτών.

Όπως και κατά τη διευθέτηση σε περιόδους τετραμήνου, ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να αρνηθεί την παροχή της επιπλέον εργασίας κατά την περίοδο της αυξημένης απασχόλησης, εάν δεν είναι σε θέση να την εκτελέσει και αν η άρνησή του δεν είναι αντίθε-

τη στην καλή πίστη (άρ.659 Α.Κ.). Η ενδεχόμενη άρνηση του εργαζόμενου δεν αποτελεί λόγο καταγγελίας της σύμβασης εργασίας του. Ευνόητο είναι ότι οι προστατευτικές διατάξεις της κείμενης εργατικής νομοθεσίας για την υποχρεωτική ανάπαυση των εργαζομένων τηρούνται κανονικά και στην περίοδο της αυξημένης απασχόλησης.

Περαιτέρω, κατά την ετήσια διευθέτηση, ο μέσος όρος της εβδομαδιαίας εργασίας είναι οι 40 ώρες ή σε περίπτωση εφαρμογής μικρότερου συμβατικού ωραρίου παραμένει ο αριθμός ωρών του μικρότερου αυτού ωραρίου.

Στο ανωτέρω μέσο εβδομαδιαίο ωράριο δε συμπεριλαμβάνονται οι ώρες υπερεργασίας και οι νόμιμες υπερωρίες, ενώ σε ενδεχόμενη παροχή υπερεργασίας ή νόμιμων υπερωριών δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 48 ώρες.

Με την παρ.3, προβλέπεται για τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας σε ετήσια βάση (παρ.2), ότι δύναται να χορηγείται στον εργαζόμενο, αντί μείωσης των ωρών εργασίας, προς αντιστάθμιση των πρόσθετων ωρών που εργάστηκε κατά την περίοδο αυξημένου ωραρίου, ανάλογη ημερήσια ανάπαυση (ρεπό) ή ανάλογη προσαύξηση της ετήσιας άδειας με αποδοχές ή συνδυασμός μειωμένων ωρών και ημερών αναπαύσεως ή ημερών άδειας.

Σύμφωνα με την παρ.4, η αμοιβή η οποία καταβάλλεται κατά τη διάρκεια της διευθέτησης του χρόνου εργασίας είτε σε τετράμηνη είτε σε ετήσια βάση, είναι αυτή που αντιστοιχεί σε εργασία 40 ωρών την εβδομάδα, εφόσον εφαρμόζεται με το εδάφιο α της παρ.5 καθορίζεται ρητώς το επιτρεπόμενο όριο ημερήσιας απασχόλησης του εργαζόμενου κατά την περίοδο αυξημένης απασχόλησης σε περίπτωση τετράμηνης ή ετήσιας διευθέτησης.

Σύμφωνα με το όριο αυτό, η απασχόληση του εργαζόμενου δε δύναται να υπερβαίνει τις 10 ώρες ημερησίως.

Κατά την υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου έως το όριο των 10 ωρών καθώς και την αντίστοιχη υπέρβαση των 40 εβδομαδιαίως, δεν εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις του άρ.1 (για την υπερεργασία και την αμοιβή υπερωριών).

Με το εδάφιο β της παρ.5 ρυθμίζεται το θέμα της αμοιβής πιθανής υπέρβασης του ωραρίου που συμφωνήθηκε κατά την περίοδο της μειωμένης απασχόλησης, στη διάρκεια της τετράμηνης ή ετήσιας διευθέτησης. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, οι πρώτες 5 ώρες υπέρβασης επί πενθημέρου και οι πρώτες 8 ώρες επί εξαημέρου, οι οποίες επιτρέπονται κατ' εξαίρεση, θεωρούνται υπερεργασία και αμείβονται με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 30%.

Οι ως άνω ώρες υπερέβασεως, θεωρούνται ώρες υπερωρίας και εφόσον τηρηθούν οι προϋποθέσεις νομιμότητας των υπερωριών, κάθε

ώρα υπερβάσεως πέραν των πέντε (5) επί πενθημέρου ή οκτώ (8) επί εξαημέρου πρώτων ωρών αποτελεί νόμιμη υπερωρία και αμείβεται με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 75%. Διαφορετικά αποτελεί κατ' εξαίρεση υπερωρία και αποζημιώνεται με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 100%.

Στο εδάφιο α της παρ.6, προβλέπεται η διαδικασία συμφωνίας μεταξύ εργοδότη κι εργαζομένων για τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας, με χρόνο αναφοράς 4 μηνών (παρ.1).

Πιο συγκεκριμένα, συμφωνείται με πρακτικό συμφωνίας που καταρτίζεται μεταξύ του εργοδότη και της πλέον αντιπροσωπευτικής επιχειρησιακής συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων, μετά από διαβούλευσή τους. Αν στην επιχείρηση δεν έχει συσταθεί ή δε λειτουργεί επιχειρησιακή συνδικαλιστική οργάνωση, η συμφωνία για τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας καταρτίζεται μεταξύ του εργοδότη και του συμβουλίου εργαζομένων, μετά από διαβούλευσή τους. Η συμφωνία κατατίθεται στην τοπική Επιθεώρηση Εργασίας και δεσμεύει το σύνολο των εργαζομένων της επιχείρησης.

Σε επιχειρήσεις στις οποίες δεν υπάρχει συνδικαλιστική οργάνωση ή συμβούλιο εργαζομένων ή ένωση προσώπων του άρ.1 παρ.3 του Ν.1264/1982 (ΦΕΚ 78Α), είτε γιατί δε συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για τη σύστασή τους είτε για οποιοδήποτε άλλο λόγο, η διευθέτηση του χρόνου εργασίας είναι δυνατό να εφαρμοστεί κατόπιν κοινού σχετικού εγγράφου αιτήματος του συνόλου των εργαζομένων της επιχείρησης που αφορά η διευθέτηση και του εργοδότη. Το κοινό αίτημα υποβάλλεται προς επικύρωση από τα ενδιαφερόμενα μέρη στην αρμόδια Επιτροπή Διευθέτησης του χρόνου εργασίας. Η Επιτροπή επικυρώνει το σχετικό αίτημα εντός προθεσμίας 3 εργάσιμων ημερών. Από της επικυρώσεώς του, το σύστημα διευθέτησης δεσμεύει το σύνολο των εργαζομένων της επιχείρησης που αφορά η διευθέτηση.

Σε περίπτωση αποτυχίας των διαπραγματεύσεων προς σύναψη συμφωνίας για τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας ή μη υποβολής κοινού σχετικού αιτήματος, από πλευράς εργαζομένων και εργοδότη, υποβάλλεται από τον εργοδότη σχετική αίτηση στην Επιτροπή Διευθέτησης του Χρόνου Εργασίας της παρ.11. Η Επιτροπή αποφασίζει επί της αιτήσεως μέσα σε προθεσμία 3 εργάσιμων ημερών. Στην αίτηση του εργοδότη, εκτίθενται υποχρεωτικά οι λόγοι που επιβάλλουν τη διευθέτηση, η χρονική περίοδος στην οποία κατανέμονται οι προς διευθέτηση ώρες εργασίας, ο αριθμός των ωρών εργασίας που πρόκειται να διευθετηθούν ανά εργαζόμενο, ο τρόπος κατά τον οποίο η επιχείρηση αντισταθμίζει τις διευθετούμενες ώρες εργασίας, καθώς και το γεγονός ότι απέτυχαν οι διαπραγματεύσεις προς σύναψη συμφωνίας για τη διευθέτηση.

Οι διαπραγματεύσεις θεωρείται ότι απέτυχαν, αν μετά από δεκαήμερο από τη γραπτή πρόταση του εργοδότη τα μέρη δεν κατέληξαν σε συμφωνία.

Αντίγραφο της αιτήσεως του εργοδότη κοινοποιείται κατά την ημέρα της υποβολής της και στην πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση της επιχείρησης ή στο συμβούλιο εργαζομένων, καθώς και στο τοπικό εργατικό κέντρο. Η πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση ή το συμβούλιο εργαζομένων, καθώς και το Εργατικό Κέντρο μπορούν να υποβάλουν στην αρμόδια Επιτροπή υπόμνημα με τις θέσεις τους αναφορικά με την αιτούμενη διευθέτηση.

Η απόφαση της Επιτροπής που κάνει δεκτή την αίτηση του εργοδότη, κατατίθεται στην τοπική Επιθεώρηση Εργασίας και δεσμεύει το σύνολο των εργαζομένων της επιχείρησης.

Στο εδάφιο β της παρ.6 προβλέπεται η διαδικασία συμφωνίας μεταξύ των δύο μερών για τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας με χρόνο αναφοράς το ημερολογιακό έτος (παρ.2).

Πιο συγκεκριμένα, συμφωνείται με πρακτικό συμφωνίας που καταρτίζεται μεταξύ του εργοδότη και της πλέον αντιπροσωπευτικής επιχειρησιακής συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων, μετά από διαβούλευσή τους. Αν στην επιχείρηση δεν έχει συσταθεί ή δε λειτουργεί επιχειρησιακή συνδικαλιστική οργάνωση, τότε η συμφωνία για τη διευθέτηση του χρόνου εργασίας καταρτίζεται μεταξύ του εργοδότη και του συμβουλίου εργαζομένων, μετά από διαβούλευση. Η συμφωνία κατατίθεται στην τοπική Επιθεώρηση Εργασίας και δεσμεύει το σύνολο των εργαζόμενων της επιχείρησης.

Στην παρ.7 διευκρινίζεται ότι οι τυχόν διαφορές που προκύπτουν μεταξύ των δύο μερών, κατά την εφαρμογή και των δύο περιπτώσεων της παρ.1 και παρ.2, επιλύονται από την οικεία Επιθεώρηση Εργασίας.

Στην παρ.8 λαμβάνεται μέριμνα έτσι ώστε κάθε Κοινωνική Επιθεώρηση Εργασίας να τηρεί ειδικό βιβλίο συμφωνιών διευθέτησης του χρόνου εργασίας ανά περιφέρεια της αρμοδιότητάς της.

Στην παρ.9 προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις κατά τις οποίες για οποιονδήποτε λόγο και ιδίως, εξαιτίας παραίτησης ή απόλυσης του εργαζόμενου, δεν εφαρμοστεί ή δεν ολοκληρωθεί η διευθέτηση του χρόνου εργασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, έχουν πλήρη εφαρμογή όλες οι προστατευτικές διατάξεις που καθορίζουν τις συνέπειες της υπέρβασης του ημερήσιου και εβδομαδιαίου ωραρίου εργασίας.

Στην παρ.10 αναφέρεται ότι οι διατάξεις του άρ.2 του παρόντος νόμου εφαρμόζονται αναλογικά για εργαζόμενους σε εποχιακές ε-

πιχειρήσεις και εργαζόμενους με σύμβαση εργασίας μικρότερη του ενός (1) έτους.

Στην παρ.11 προβλέπεται η σύσταση σε κάθε νομό Επιτροπής Διευθέτησης του Χρόνου Εργασίας διευτούς θητείας, η οποία αποτελείται από:

- A) Έναν Κοινωνικό Επιθεωρητή ως πρόεδρο, που αναπληρώνεται από ομοιόβαθμό του.
- B) Δύο εκπροσώπους των εργαζομένων που υποδεικνύονται στον Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μαζί με τους αναπληρωτές τους από το τοπικό Εργατικό Κέντρο, το αργότερο έως τη 15η Νοεμβρίου του έτους που προηγείται της συγκρότησης της Επιτροπής, αρχής γενομένης από το έτος 2005.
- Γ) Δύο εκπροσώπους των εργοδοτών που υποδεικνύονται στον Υπουργό Απασχόλησης και Κοιν/κής Προστασίας μαζί με τους αναπληρωτές τους από τις οικείες τοπικές Εργοδοτικές Οργανώσεις το αργότερο έως τη 15η Νοεμβρίου του έτους, που προηγείται της συγκρότησης της Επιτροπής, αρχής γενομένης από το έτος 2005.

Ειδικά για το νομό Αττικής, συνιστώνται 4 Επιτροπές.

Μέχρι τη 15η Οκτωβρίου του έτους που προηγείται της συγκρότησης της Επιτροπής αρχής γενομένης από το 2005, η Δ/ση Προσωπικού του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας προσκαλεί με συστημένη επιστολή τα οικεία Εργατικά Κέντρα και τις οικείες Εργοδοτικές Οργανώσεις να υποδείξουν τους εκπροσώπους τους μαζί με τους αναπληρωτές τους για τη συγκρότηση των Επιτροπών Διευθέτησης του χρόνου εργασίας.

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, η οποία δημοσιεύεται στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης το αργότερο έως 15 Ιανουαρίου του έτους συγκρότησης της Επιτροπής, αρχής γενομένης από το 2006.

Στην παρ.12 προβλέπεται ότι με απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοιν/κής Προστασίας ρυθμίζονται ο τρόπος και η διαδικασία λειτουργίας της Επιτροπής, οι διαδικασίες εκπροσώπησης, ο τρόπος κατάθεσης των συμφωνιών διευθέτησης, η επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης αυτών, η τηρούμενη διαδικασία, καθώς και κάθε άλλο συναφές θέμα ή αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρ.αυτού.

Τέλος, στην παρ.13 αναφέρεται ότι με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, δε θίγονται οι σχετικές ρυθμίσεις του Ν.2602/1998 (ΦΕΚ 83Α) ή άλλων ειδικών νόμων, που αποσκοπούν στην εξυγίανση φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

7.3.4. ΑΔΕΙΕΣ - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

▶ ΑΔΕΙΕΣ

- Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την ετήσια άδεια;
- Πότε πρέπει να χορηγείται η άδεια;
- Επιτρέπεται να δοθεί τμηματικά άδεια;
- Με ποιες προϋποθέσεις;
- Πόσες είναι οι ημέρες άδειας;
- Τι αποδοχές δικαιούται;
- Δικαιούται και επίδομα;
- Πρέπει να προκαταβάλλονται οι αποδοχές αυτές;
- Πότε διπλασιάζονται οι αποδοχές άδειας;
- Απαγόρευση απόλυσης
- Δικαιούται άδεια ο εργαζόμενος όταν λήξει η σύμβαση εργασίας ;
- Τι ισχύει για τους εργαζόμενους που έχουν στρατευθεί;

▶ ΑΔΕΙΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

▶ ΑΔΕΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ - ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ - ΦΟΙΤΗΤΩΝ

▶ ΑΔΕΙΑ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

▶ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΑΔΕΙΑ

Βλέπε για πλήρη παρουσίαση:

<http://www.makine.gr/> με ΚΛΙΚ στα Εργατικά δικαιώματα

7.3.5. ΜΙΣΘΟΙ ΚΑΙ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΑ

▶ ΑΠΟΔΟΧΕΣ - ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

- Πως καθορίζεται το ύψος του μισθού;
- Ποια είναι τα κατώτατα όρια μισθών και ημερομίσθιων;
- Υπάρχουν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις;
- Ποιες είναι οι τακτικές αποδοχές του εργαζόμενου;
- Πως αμείβεται η απασχόληση εκτός έδρας;
- Ποιες είναι οι νόμιμες κρατήσεις στις χαρτόσημο και Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών (Φ.Μ.Υ.)
- Πότε παρακρατείται ο Φ.Μ.Υ;
- Πως υπολογίζεται ο Φ.Μ.Υ;

▶ ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΜΙΣΘΟΥ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ

- Πότε πρέπει να καταβάλλεται ο μισθός;
- Εκκαθαριστικό σημείωμα μισθοδοσίας

- Ποινική ευθύνη εργοδοτών για καθυστέρηση καταβολής αποδοχών
- Υπερμερία εργοδότη - επίσχεση
- Πότε παραγράφονται οι οικονομικές αξιώσεις των εργαζομένων;

Βλέπε για πλήρη παρουσίαση:

<http://www.makine.gr/> με ΚΛΙΚ στα Εργατικά δικαιώματα

7.3.6. ΛΥΣΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

▶ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

- Τρόποι λύσης της σύμβασης εργασίας-Πως λήγει η σύμβαση ορισμένου χρόνου;
- Μπορεί να καταγγελθεί πριν τη λήξη της;
- Καταγγελία σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου
- Οικειοθελής αποχώρηση εργαζόμενου (παραίτηση)

▶ ΑΠΟΛΥΣΗ - ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

- Μπορεί ο εργοδότης να απολύσει τον εργαζόμενο σε περίπτωση αποχής από την εργασία;
- Ποια είναι η "Βραχείας διάρκειας" ασθένεια;
- Ασθένεια μεγαλύτερης διάρκειας η αποχή για λόγους μπορεί να θεωρηθεί παραίτηση;
- Τι δικαιούται ο εργαζόμενος σε περίπτωση άκυρης απόλυσης;
- Ποιες είναι οι προθεσμίες;

▶ ΒΛΑΠΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ - ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

- Η βλαπτική μεταβολή των όρων εργασίας θεωρείται απόλυση;
- Τι είναι βλαπτική μεταβολή;
- Τι δικαιώματα έχει ο εργαζόμενος σε περίπτωση βλαπτικής μεταβολής;

▶ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΑΠΟΛΥΣΗΣ

- Πως υπολογίζεται η αποζημίωση απόλυσης;
- Χρόνος και τρόπος καταβολής της αποζημίωσης
- Πότε παραγράφεται η αγωγή αποζημίωσης;
- Πότε δεν οφείλεται αποζημίωση;
- Πότε οφείλεται μειωμένη αποζημίωση;
- Γίνονται κρατήσεις στην αποζημίωση;
- Υπάρχουν περιορισμοί στο ύψος της αποζημίωσης;
- Πότε δικαιούνται οι αποχωρούντες μισθωτοί αποζημίωση;

▶ ΜΕΤΑΒΟΛΗ - ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

- Μεταβολή προσώπου του εργοδότη
- Πτώχευση του εργοδότη

▶ **ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ**

- Ποιοι εργαζόμενοι προστατεύονται από το νόμο; Ποιες είναι οι εξαιρέσεις
- Ποιες είναι οι υποχρεώσεις του εργοδότη;
- Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων;
- Ποια είναι η διαδικασία ομαδικών απολύσεων;
- Τι δικαιούται ο εργαζόμενος;

Βλέπε για πλήρη παρουσίαση:

<http://www.makine.gr/> με ΚΛΙΚ στα Εργατικά δικαιώματα

7.3.7. ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

▶ ΑΜΕΣΑ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ

- α. Οι απασχολούμενοι με σύμβαση έργου
- β. Οι εργαζόμενοι σε οικοδομικές και τεχνικές εργασίες
- γ. Οι οικιακοί βοηθοί
- δ. Μαθητευόμενοι
- ε. Οι Ραπτεργάτες και οι Απασχολούμενοι στο "φασόν"
- στ. Οι ασφαλισμένοι μέσω ασφαλιστικών συνεταιρισμών ή σωματείων
- ζ. Οι εργαζόμενοι - συνταξιούχοι
- η. Οι εργαζόμενοι με παράλληλη απασχόληση
- θ. Οι αυτοτελώς απασχολούμενοι

▶ ΕΜΜΕΣΑ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ

Βλέπε για πλήρη παρουσίαση:

<http://www.makine.gr/> με ΚΛΙΚ στα Εργατικά δικαιώματα

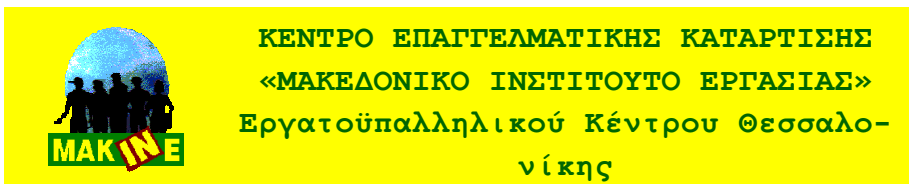
7.3.8. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

1. ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ
2. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Βλέπε για πλήρη παρουσίαση:

<http://www.makine.gr/> με ΚΛΙΚ στα Εργατικά δικαιώματα

7.4.



Τα στοιχεία του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ 7.4. προέρχονται από το ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ» Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Θεσσαλονίκης. <http://www.makine.gr/>

▶ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τι είναι το βιογραφικό σημείωμα

Η αίτηση για εργασία που κάνεις, το βιογραφικό σου σημείωμα (curriculum vitae) και η συνοδευτική επιστολή αποτελούν τα πρώτα σημεία γνωριμίας που έχει ο εργοδότης για σένα. Είναι λοιπόν σημαντικό να κάνεις καλή εντύπωση. Έχοντας στο νου ότι 1 είναι ο μέσος χρόνος που χρειάζεται ένας εργοδότης για να κοιτάξει ένα βιογραφικό σημείωμα για να αποφασίσει αν τον ενδιαφέρει, σημαίνει ότι πρέπει να είναι ακριβές, ενδιαφέρον και να έχει καλό παρουσιαστικό.

Στόχος του βιογραφικού σου σημειώματος είναι να πείσεις τον πιθανό μελλοντικό σου εργοδότη ότι είσαι ικανός για τη δουλειά.

Το βιογραφικό σημείωμα πρέπει να περιλαμβάνει τα προσωπικά σου στοιχεία, την εκπαίδευση σου, την επαγγελματική σου εμπειρία (αν υπάρχει), τα προσωπικά σου ενδιαφέροντα και τις δεξιότητες σου.

Το βιογραφικό σημείωμα σου δίνει την ελευθερία να εκφράσεις τον εαυτό σου, τα δυνατά σου σημεία με σκοπό τη συνέντευξη με τον εργοδότη

Χρησιμοποίησε βιογραφικό σημείωμα:

- Όταν πρόκειται για εργασία με βάση τα δικά σου προσόντα
- Για κάθε δημοσίευση αγγελίας που σε ενδιαφέρει
- Χωρίς να υπάρχει επίσημα δημοσίευση αγγελίας. Προσέγγισε επιχειρήσεις που σε ενδιαφέρουν χωρίς να έχουν δημοσιεύσει αγγελία.

▶ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Τι είναι η συνοδευτική επιστολή

Όταν στέλνεις ένα βιογραφικό σημείωμα θα πρέπει να το συνοδεύεις με μια επιστολή. Η συνοδευτική επιστολή (covering letter) είναι το πρώτο έγγραφο που διαβάζει ο εργοδότης και είναι εξίσου σημαντικό με το βιογραφικό σημείωμα. Στόχος της συνοδευτικής επιστολής είναι να προκαλέσει τον εργοδότη να διαβάσει το βιογραφικό σου, τονίζοντας την καταλληλότητα σου για τη θέση εργασίας.

Σημαντικό στοιχείο στη συνοδευτική επιστολή είναι να γνωρίζεις σε ποιον απευθύνεται. Επίσης θα πρέπει με σαφήνεια να φαίνεται ποια θέση εργασίας επιθυμείς και τι θέλεις να πετύχεις.

▶ ΑΙΤΗΣΕΙΣ

Προσωπικές Πληροφορίες.

Γενικά στο πρώτο μέρος της φόρμας, οι ερωτήσεις ζητούν συγκεκριμένες πληροφορίες:

- Όνομα και διεύθυνση
- Ημερομηνία γέννησης
- Εκπαίδευση και προσόντα
- Επαγγελματική εμπειρία

Εάν έχεις προετοιμάσει πρόσφατα ένα βιογραφικό, μπορείς να χρησιμοποιήσεις όλες τις πληροφορίες από κει χωρίς να πρέπει να θυμηθείς ημερομηνίες, βαθμούς κτλ.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα σ' αυτό το μέρος είναι πως να δώσεις όσο το δυνατόν καλύτερα τις πληροφορίες που θέλεις στο χώρο που σου δίνεται, έτσι ώστε να δείχνει προσεγμένο και εύκολο να διαβάζεται.

Υπάρχουν κάποια συνηθισμένα προβλήματα που θα συναντήσεις και κάποια συνηθισμένα λάθη που πρέπει να αποφύγεις.

Πρόσεξε να βάλεις τη σωστή χρονολογία στην ημερομηνία γέννησης. Είναι πολύ συνηθισμένο να γράψει κάποιος το τωρινό έτος, εάν είναι λίγο αφηρημένος.

Όταν δίνεις ημερομηνίες, για παράδειγμα για επαγγελματική εμπειρία, γράψε μόνο το μήνα και τον χρόνο.

ΠΟΤΕ μη στείλεις το βιογραφικό σου σημείωμα μαζί με την αίτηση, και μη γράψεις: δείτε στο βιογραφικό για πληροφορίες.

▶ ΨΥΧΟΜΕΤΡΙΚΑ ΤΕΣΤ

Τα τελευταία χρόνια στη διαδικασία επιλογής προσωπικού έχει προστεθεί η χρήση ψυχομετρικών τεστ. Εάν σε ενδιαφέρει μια καριέρα στο εξωτερικό σίγουρα θα σου ζητηθεί να κάνεις αυτού του είδους το τεστ. Προς το παρόν στην Ελλάδα τα χρησιμοποιούν πολυεθνικές εταιρείες και μεγάλες τράπεζες.

Τι ακριβώς όμως είναι τα ψυχομετρικά τεστ και τι πρέπει να γνωρίζεις γι' αυτά;

Καταρχήν θα πρέπει να θυμάσαι ότι τα τεστ δεν έχουν τον καθοριστικό ρόλο στην επιλογή προσωπικού, αλλά προσφέρουν συμπληρωματικές πληροφορίες. Οι πληροφορίες που μας δίνουν είναι διαφορετικές ανάλογα με το είδος του τεστ.

Τα είδη των τεστ διαφέρουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά που μετράνε.

▶ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Η προετοιμασία της συνέντευξης.
Το κλειδί είναι η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ
Ψυχολογική προετοιμασία
Πρακτική προετοιμασία
Ερωτήσεις ρουτίνας και Δύσκολες Ερωτήσεις
Προετοιμασία των γνώσεων σου
Η ώρα της συνέντευξης
Το τέλος της συνέντευξης
Μετά την συνέντευξη
Τηλεφωνικές συνεντεύξεις

7.5. Α.Σ.Ε.Π.

www.asep.gr

- Γενικές πληροφορίες
- Ετήσιες εκθέσεις
- Δελτία τύπου
- Προκηρύξεις διαγωνισμών με διαδικασίες που διεξάγονται από το ΑΣΕΠ
- Προκηρύξεις διαγωνισμών φορέων που ελέγχονται από το ΑΣΕΠ
- Εγκρίσεις προκηρύξεων φορέων για θέσεις τακτικού προσωπικού
- Ανακοινώσεις για θέσεις εποχικού προσωπικού
- Ανακοινώσεις για θέσεις μερικής απασχόλησης
- Προκηρύξεις γραπτών διαγωνισμών ΑΣΕΠ
- Αποτελέσματα γραπτών διαγωνισμών ΑΣΕΠ
- Εξέλιξη διαγωνισμών ΑΣΕΠ
- Έντυπα υποβολής αιτήσεων
- Υποδείγματα προκηρύξεων & εντύπων υποβολής αιτήσεων για διαγωνισμούς φορέων που ελέγχονται από το ΑΣΕΠ
- Υπόδειγμα ανακοίνωσης & εντύπου υποβολής αίτησης για διαγωνισμούς εποχικού προσωπικού
- Υπόδειγμα ανακοίνωσης για την πρόσληψη προσωπικού σε θέσεις μερικής απασχόλησης
- Συμβασιούχοι Π.Δ. 164/2004 & Π.Δ. 180/2004
- Γραπτός Διαγωνισμός Έτους 1998

Η σελίδα ενημερώνεται καθημερινά. Αναζητήστε την πληροφορία για τον διαγωνισμό που σας ενδιαφέρει στην κατάλληλη επιλογή.

Νέος Ταχυδρομικός φάκελος: ΑΣΕΠ-Post

7.6. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

7.6.1 « Με εγκαύματα 6 εργάτες από έκρηξη σε πυρηνελαιουργείο-ο». ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 22/03/06

50 **ΕΛΛΑΔΑ** ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ ΤΕΤΑΡΤΗ 22 ΜΑΡΤΙΟΥ 2006

ΜΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ 6 εργάτες από έκρηξη σε πυρηνελαιουργείο

ΗΡΑΚΛΕΙΟ
Σφοδρή έκρηξη τραυμάτισε έξι εργάτες χθες αργά το μεσημέρι σε πυρηνελαιουργείο στη θέση Γαζέπη Μύλος στον Δήμο Αρκαδοχωρίου.

Οι συνθήκες που προκάλεσαν την έκρηξη δεν έχουν εξακριβωθεί καθώς ως αγνά το βράδυ αναζητούνταν ο υπεύθυνος ασφαλείας του εργοστασίου, ενώ οι άλλοι εργάτες εξαφανίστηκαν και τρεις που εντοπίστηκαν τελικά, προσήχθησαν αργά στο Α.Τ. Αρκαδοχωρίου για να δώσουν κατάθεση.

Στο σημείο όπου έγινε η έκρηξη υπήρχαν, σύμφωνα με τον πρόεδρο του Εργατικού Κέντρου, δεξαμενές εξανίου, το οποίο χρησιμοποιείται ως διαλύτης για τον διαχωρισμό του λαδιού από την πυρήνα και είναι εξαιρετικά εύφλεκτο. Η Πυροσβεστική Υπηρεσία έβραζε για πολλή ώρα με νερό τις δεξαμενές εξανίου και βενζίνης για να μην υπερθερμανθούν καθώς από την έκρηξη προκλήθηκε και φωτιά που προκάλεσε ανάφλεξη της πυρήνας.

Σημειώνεται ότι στις εγκαταστάσεις αυτές στεγαζόταν παλιά η «αμαρτωλή εταιρεία» ΟΜΕΛΒΑ, που έλκει τις σαρχές της δεκαετίας του '90 ύστερα από ένα σκάνδαλο υπερχρηματοδότησης από σπηρευαζομένη τράπεζα και απάτης σε βάρος εκατοντάδων παραγωγών. Τα τελευταία χρόνια έγινε προσπάθεια να ξαναοίξει, αλλά αντιδρούσαν οι κάτοικοι και οι αντιδράσεις συνεχίστηκαν μέχρι και πριν από λίγες μέρες, όταν άρχισε πάλι να λειτουργεί από την εταιρεία «Γιαννούλη».

Τέσσερις από τους τραυματίες φέρουν σοβαρά εγκαυματα, ενώ οι άλλοι δύο έχουν κατάγματα. Οι εργαματίες νοσηλεύονται στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας. Στο εργοστάσιο έσπευσαν αστυνομικές δυνάμεις και τεχνικοί της Διεύθυνσης Βιομηχανίας για τη διερεύνηση των αιτιών της έκρηξης.

Επτά στο εδώλιο



Απρίλιος 2003: Κομμάτια έξι εργάτες, θρίψμαλο ο χώρος

7.6.2. «1000000 θέσεις στο site της Ε.Ε.», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ,
21/02/06

ΕΤΟΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ»

**1.000.000 θέσεις
στο site της Ε.Ε.,
αν θέλετε να
αλλάξετε χώρα
και επάγγελμα**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
Του ΚΩΣΤΑ ΜΟΣΧΟΝΑ

Περίπου 1 εκατ. θέσεις εργασίας σε όλη την Ε.Ε. δημοσιεύθηκαν χθες στο νέο δικτυακό τόπο αναζήτησης εργασίας, που άρχισε να λειτουργεί στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Ευρωπαϊκού Έτους Κινητικότητας των Εργαζομένων.

Στο νέο δικτυακό τόπο του EURES (<http://europa.eu.int/eures>) θα εμφανίζονται όλες οι θέσεις εργασίας που δημοσιεύονται από τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης σε όλη την Ε.Ε. αλλά και πέραν αυτής, ενώ θα υπάρχει και ένα δίκτυο 700 συμβούλων που θα παρέχει βοήθεια στους μετακινούμενους εργαζομένους.

Μόνο περίπου το 2% των Ευρωπαίων ζουν σε άλλη χώρα της Ε.Ε. από τη χώρα καταγωγής τους, ποσοστό που παραμένει σχεδόν αμετάβλητο τα τελευταία 30 χρόνια. Εκτός απ' αυτούς, οι Ευρωπαίοι παραμένουν σε μεγάλο βαθμό και στην ίδια θέση εργασίας. Η μέση διάρκεια παραμονής σε θέση εργασίας είναι 10,6 χρόνια στην Ε.Ε. έναντι 6,5 χρόνια στις ΗΠΑ.

Από μία δημοσκόπηση (ευρωβαρόμετρο) τον Σεπτέμβριο 2005, προκύπτει ότι μόνο το 26% των Ελλήνων τάσσονται υπέρ μιας μετακίνησης για λόγους εργασίας σε άλλο κράτος-μέλος. Πρόκειται για το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό στην Ευρώπη των «25», ένα σκαλί πάνω από τους Κυπρίους που βρίσκονται στην τελευταία θέση με 22% (Ευρώπη 25:45%). Ιρλανδοί (68%) και Δανοί (64%) έχουν τα υψηλότερα ποσοστά πολιτών που τάσσονται υπέρ της μετακίνησης εργαζομένων. Χαμηλό είναι και το ποσοστό των Ελλήνων που λόγω ανεργίας είναι πρόθυμοι να μετακινηθούν σε άλλο κράτος-μέλος (32%). Οι πιο πρόθυμοι, οι Πολωνοί (52%) και ακολουθούν οι Λουξεμβούργιοι (48%).

Επίσης, από τη δημοσκόπηση διαπιστώνεται ότι οι Έλληνες προτιμούν την παραμονή στην ίδια θέση εργασίας. Μόνο το 24% τάσσεται υπέρ των συχνών αλλαγών.

7.6.3. «ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ», ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, 07/03/06

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΤΡΙΤΗ 7 ΜΑΡΤΙΟΥ 2006 • ΑΡ. ΦΥΛ. 406



ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Τα αιτήματα για 4.624 προσλήψεις σε 4 υπουργεία

ΣΕΛ. 29

ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Πράσινο φως για 3.500 συμβασιούχους στην Ολυμπιακή

ΣΕΛ. 27

ΑΣΕΠ

Πού διορίζονται 105 επιλαχόντες Τ.Ε. του διαγωνισμού του 1998

ΣΕΛ. 31

ΑΙΤΗΣΕΙΣ

Προκήρυξη για 110 εποχικούς στο Δήμο Αιγάλεω

ΣΕΛ. 28

ΠΙΝΑΚΕΣ: Η κατανομή σε υπουργεία, δήμους, ΔΕΚΟ, νοσοκομεία

Οι προθεσμίες για 1.671 θέσεις στο δημόσιο τομέα

Σε εξέλιξη είναι οι διαδικασίες για την πλήρωση 1.671 θέσεων τακτικού και έκτακτου προσωπικού σε φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Από τις νέες προκηρύξεις ξεχωρίζουν αυτές των νοσοκομείων (Αττικών - 17 υπάλληλοι, Αρτίας - 18 υπάλληλοι, Ολύμπου 10 υπάλληλοι) και του Δήμου Ηλιούπολης (17 υπάλληλοι). Ως προς το εποχικό προσωπικό, η Σχολή Αξιοματικών της Ελληνικής Αστυνομίας θα δέχεται αιτήσεις έως και 31 Μαρτίου για την πρόσληψη 113 τακτικών και 505 αναπληρωματικών ωρομίσθιων εκπαιδευτικών και ο Δήμος Αιγάλεω ως 9 Μαρτίου για 110 άτομα με 8μηνη σύμβαση.

ΣΕΛ. 26





ΟΑΕΔ

1.301 ευκαιρίες απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα

Χίλιες τριακόσιες μία θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, οι οποίες αφορούν σε ανέργους όλων των ηλικιών, προσφέρει μέσω ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων ο ΟΑΕΔ. Αναλυτικές πληροφορίες για την ηλικία, το φύλο, την εκπαίδευση και τις θέσεις που διατίθενται.

ΣΕΛ. 32, 57-61

7.6.4. «ΕΡΓΑΣΙΑ», ΕΘΝΟΣ, 07/03/06

Τα Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης του ΟΑΕΔ

Table with 3 columns: Επωνυμία γραφείου, Διεύθυνση, Τηλέφωνο. Lists various employment promotion centers across Greece.

ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΕΛΙΕΣ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΙΑ ΟΝΟΜΑΤΟΚΟΝΙΑΣ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΕΘΝΟΣ - ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΩΡΕΑΝ ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΕΛΙΕΣ

ΕΘΝΟΣ - ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΩΡΕΑΝ ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΕΛΙΕΣ Όλες οι Μικρές Αγγελίες δημοσιεύονται εντάξει δωρεάν (μέχρι 30 λέξεις) για 4 συνεχείς δημο-... ΤΗΛΕΦΩΝΑ Αθήνα: 2103254062 - 210254079 FAX: 2103254442 Θεσσαλονίκη: 2103549010-12 FAX: 2103543888

ΤΡΙΤΗ 7 Φεβρουαρίου 2006 ΕΘΝΟΣ

ΜΕΓΑΛΟ ΑΝΑΓΡΑΦΕΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ Αθήνας... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ... ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ...

Δικαιώματα του Έλληνα- Ευρωπαίου πολίτη

Δικαιώματα στην εκπαίδευση

1. ΣΚΟΠΟΣ



Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η γνώση του πανανθρώπινου δικαιώματος στην εκπαίδευση σε όλες του τις διαστάσεις. Η κατανόηση της σχέσης μεταξύ κοινωνικού αποκλεισμού και εκπαίδευσης, όπου η ύπαρξη του πρώτου οδηγεί στην έλλειψη της δεύτερης και η έλλειψη της δεύτερης οδηγεί σταθερά στη διολίσθηση του πρώτου. Η προσέγγιση του χαρακτήρα της εκπαιδευτικής πολιτικής της Κοινότητας, η αποτίμηση των επιδράσεών της στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας και στην οικοδόμηση της Ευρώπης των Πολιτών και κυρίως η πρόβλεψη και η προετοιμασία, οργανωτική και διανοητική για την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων και το συντονισμό του τεχνικού και πολιτικού παράλληλου βηματισμού με τις υπόλοιπες 24 χώρες. Τέλος, επιδιώκεται η εξοικείωση με τις δομές και λειτουργίες του εκπαιδευτικού συστήματος και η ανάδειξη των δυνατοτήτων αξιοποίησης του δικαιώματος της δια βίου εκπαίδευσης, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ε.Ε..

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ



- Αξιοπρέπεια
- Αποκλεισμός
- Αναλφαβητισμός
- Παιδεία
- Δωρεάν παιδεία
- Καθολική πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Δια βίου εκπαίδευση
- Σχολεία δεύτερης ευκαιρίας
- Διευκόλυνση στην πρόσβαση
- Ποιότητα σπουδών
- Διαπολιτισμική εκπαίδευση
- Ενισχυτική διδασκαλία
- Κατάρτιση
- Επαγγελματική κατάρτιση
- Κοινωνία της γνώσης
- Δεξιότητες
- Προσωπικότητα του παιδιού
- Τηλεκπαίδευση

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ



3.1.

Η παρ. 2 του άρθρου 16 του Συντάγματος διακηρύσσει πως η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του ελληνικού κράτους και θέτει μια σειρά σκοπών γι' αυτή (ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης, διάπλαση ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών). Οι διακηρύξεις αφορούν πάντως λιγότερο την παιδεία με τη φιλοσοφική της έννοια ως σύνθετη κοινωνική λειτουργία και περισσότερο την οργανωμένη και προγραμματισμένη μορφή της, την εκπαίδευση.

Το πλέγμα των συνταγματικών ρυθμίσεων σχετικά με την εκπαίδευση γενικά ολοκληρώνεται με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 16 για το δικαίωμα δωρεάν παιδείας και την ενίσχυση των σπουδαστών από το κράτος.

Το δικαίωμα δωρεάν παιδείας είναι το αρχαιότερο κοινωνικό δικαίωμα στο ελληνικό συνταγματικό δίκαιο, αφού πρωτοεμφανίστηκε στο Σύνταγμα του 1864 ενώ το διακρίνει ακόμη από τα υπόλοιπα κοινωνικά δικαιώματα, η σαφής και οριστική διατύπωσή του, τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς τους φορείς του (όλοι οι Έλληνες, ανεξαρτήτως εισοδήματος).

Προφανώς ούτε η πρόωμη εμφάνιση ούτε η έμφαση στην κατοχύρωσή του είναι τυχαία φαινόμενα, αλλ' αντίθετα συνδέονται προς μια σειρά από ιδιαιτερότητες του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού από το 19^ο ακόμη αιώνα και ειδικότερα προς τις ιδιοτυπίες στο δομική κοινωνική κινητικότητα. Όπως επιγραμματικά έχει επισημανθεί, «αν υπάρχει μια χώρα όπου θα μπορούσε γενικά να γίνει πιστευτός ο μύθος ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός των κατώτερων τάξεων από τα αγαθά του πολιτισμού είναι δυνατόν να αρθεί μέσω εκπαιδευτικών και πολιτιστικών μηχανισμών και μόνον, αυτή η χώρα είναι η Ελλάδα»

Το «κεκτημένο» που απορρέει από το δικαίωμα αυτό πρέπει να θεωρηθεί απόλυτο, με την έννοια ότι δεν επιτρέπεται να θεσπισθούν δίδακτρα οποιασδήποτε μορφής στα κρατικά εκπαιδευτήρια και η τυχόν είσπραξή τους θα είναι παράνομη και θα συνεπάγεται αξίωση επιστροφής τους. Εξάλλου η αναφορά σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης φαίνεται να καλύπτει κάθε μορφή οργανωμένης παροχής της τελευταίας που καταλήγει σε παροχή τίτλου σπουδών πρόσφορου για να αξιοποιηθεί επαγγελματικά, συνεπώς και τις μεταπτυχιακές σπουδές. Αντίθετα δεν αποτελούν κατά κυριολεξία

«βαθμίδα εκπαίδευσης» ελεύθερες σπουδές με την έννοια της παροχής οιονεί εγκυκλοπαιδικών γνώσεων.

Εξάλλου «δωρεάν παιδεία» σημαίνει, εκτός από τη μη καταβολή διδάκτρων και τη δωρεάν παροχή του ελάχιστου αριθμού των στοιχειωδώς απαραίτητων, για την αποτελεσματική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία, βιβλίων.

Ειδικά την ανώτατη εκπαίδευση αφορούν οι παρ. 5 και 6 του άρθρου 16 Συντάγματος. Από το εδ. α' της πρώτης από αυτές, σε συνδυασμό και προς το εδ. β' της παρ. 8 του ίδιου άρθρου, καθίσταται σαφές ότι η ανώτατη εκπαίδευση όχι μόνο αποτελεί, κατά το Σύνταγμα, δημόσια υπηρεσία, αλλά και αποκλείεται η έστω και μερική παραχώρησή της σε ιδιώτες.

Η νομολογία εξάλλου ερμηνεύει με ιδιαίτερη αυστηρότητα τις παραπάνω διατάξεις. Κρίθηκε έτσι ότι η λειτουργία από ιδιωτικό φορέα (αστική εταιρία) στο ελληνικό έδαφος και σε συνεργασία με ευρωπαϊκό πανεπιστήμιο «πανεπιστημιακού προγράμματος αντικείται προδήλως στον κατεξοχήν δημόσιας τάξης κανόνα που είναι διατυπωμένος στα μνημονευόμενα άρθρα του Συντάγματος». Ακόμη, από το άρθρο 16 του Συντάγματος συνάδεται ότι δεν είναι επιτρεπτή η αναγνώριση ως χρόνου διανυθέντος σε ομοταγές προς ημεδαπό ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα του χρόνου σπουδών που διανύθηκε σε τμήμα ή παράρτημα αλλοδαπού ΑΕΙ, το οποίο λειτουργεί στην Ελλάδα με τη μορφή ιδιωτικού φροντιστηρίου ή κέντρου ελευθέρων σπουδών.

Στην προσεχή συνταγματική αναθεώρηση του 2006-7 το κυβερνητικό κόμμα και η αξιωματική αντιπολίτευση έχουν ταχθεί υπέρ της τροποποίησης του Άρθρου 16 σε ό,τι αφορά τον αποκλειστικό δημόσιο χαρακτήρα των ΑΕΙ και προκρίνουν τη «δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων μη κρατικού και, οπωσδήποτε, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, σε θεσμοθετημένο πλαίσιο λειτουργίας» Τη ριζική αντίθεσή τους έχουν εκφράσει τα δύο κόμματα της αριστεράς.

Η παρ. 7 του άρθρου 16 του Συντάγματος, που αναφέρεται στην «επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση», καθιερώνει, κατά την ορθότερη άποψη, κοινωνικό δικαίωμα για παροχή επαγγελματικής παιδείας, σε σχολές «ανώτερης βαθμίδας». Αυτή μπορεί άλλωστε ν' αποτελεί προϋπόθεση υλοποίησης του (κοινωνικού) δικαιώματος για εργασία (άρθρο 22 παρ. 1 του Συντάγματος) και άρα συνυφαίνεται προς το τελευταίο. Από τη θέσπιση όμως του κοινωνικού αυτού δικαιώματος δεν μπορεί να συναχθεί ούτε ευθεία συνταγματική απαγόρευση ούτε καν δυνατότητα νομοθετικής

απαγόρευσης για ίδρυση επαγγελματικών ή άλλων ειδικών εκπαιδευτηρίων, αφού μάλιστα η παρ. 8 του ίδιου άρθρου ιδρύει σχετικό ατομικό δικαίωμα.

3.2.1.

Μία από τις ουσιαστικές επιλογές της Συνθήκης του Μάαστριχτ, του Άμστερνταμ και κατόπιν του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3.) είναι η αναβάθμιση των προβλημάτων της εκπαίδευσης σε κοινοτικό επίπεδο. Τα σχετικά άρθρα δείχνουν ότι, πέρα από τα ζητήματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, που ανέκαθεν αποτελούσαν μέλημα της κοινοτικής πολιτικής, αντικείμενο των διατάξεων των Συνθηκών και του Σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος, αποτελούν πλέον και τα ζητήματα της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η Λευκή Βίβλος για την εκπαίδευση και κατάρτιση - Διδασκαλία και εκμάθηση - Προς την Κοινωνία της Γνώσης (COM(95) 590, Νοέμβριος 1995) είχε ήδη θέσει ως στόχο της Ε.Ε. για την εκπαίδευση: «Η θεμελιώδης λειτουργία της εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι η κοινωνική ένταξη και η προσωπική ανάπτυξη των Ευρωπαίων, μέσα από τις κοινές αξίες που αυτοί συμμερίζονται, από τη μεταβίβαση μιας πολιτιστικής κληρονομιάς και την εκμάθηση της αυτονομίας».

Όσον αφορά τώρα στο σκέλος που διατυπώνει την εκπαιδευτική πρόταση της Ε.Ε. βλέπουμε συνοπτικά τις εξής συγκλίνουσες λογικές: α) τη διαπίστωση του αδιέξοδου στο οποίο οδηγεί η «παλαιού τύπου» εκπαίδευση, β) την αναγκαιότητα της σύγκλισης εκπαίδευσης και επιχείρησης και γ) τη σημασία της εκπαίδευσης ως δια βίου κατάρτιση.

Στην εισαγωγή η Λευκή Βίβλος ξεκινάει με τη διαπίστωση ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση είναι η έσχατη λύση στο πρόβλημα της μακροχρόνιας ανεργίας κυρίως των νέων. Χωρίς από μόνες τους να μπορούν να λύσουν το πρόβλημα, η εκπαίδευση και η δεξιότητα αποτελούν τη πιο σημαντική μορφή επένδυσης. Επίσης, επισημαίνεται ότι οι νέες τεχνολογίες δεν έχει αποδειχθεί ότι αυξάνουν την ανεργία, αλλά καμιά φορά οι θέσεις εργασίας που προσφέρουν είναι συγκρίσιμες στον αριθμό ή και περισσότερες από αυτές που καταργούν. Αυτό όμως που είναι αναμφισβήτητο είναι ότι οι τεχνολογίες της πληροφορίας έχουν αλλάξει δραματικά τη φύση της εργασίας και την οργάνωση της παραγωγής. «Η μακροχρόνη τάση για ανάπτυξη μόνιμης μισθωτής εργασίας, πλήρους απασχόλησης και απροσδιόριστης διάρκειας δηλαδή, δείχνει να ανατρέπεται» ενώ η εργασία πλέον απαιτεί ευελιξία και προσαρμο-

στικότητα σε ένα αποκεντρωμένο και ελαστικό πλαίσιο επιχείρησης.

Το ερώτημα που θέτει η Ε.Ε. είναι κατά πόσο η υπάρχουσα εκπαίδευση με τις δεδομένες δομές και στόχους της μπορεί να εξυπηρετήσει τις νέες εργασιακές απαιτήσεις και ταυτόχρονα να λύσει το πρόβλημα της απασχόλησης. Η απάντηση είναι αρνητική.

Μετά ακριβώς από πέντε χρόνια έρχεται η «Λισαβόνα». Πρόκειται για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 23-24 Μαρτίου 2000 σε ειδική Σύνοδό του για να συμφωνήσει ένα νέο στρατηγικό στόχο για την Ένωση προκειμένου να ενισχυθεί η απασχόληση, η οικονομική μεταρρύθμιση και η κοινωνική συνοχή στο πλαίσιο μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση. (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.4.) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προωθεί τη «Στρατηγική της Λισαβόνας» και το πλαίσιο της ολοκληρωμένης πολιτικής συνεργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010» καλώντας τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους συνταγματικούς τους κανόνες, το Συμβούλιο και την Επιτροπή να λάβουν τα απαιτούμενα μέτρα στο πεδίο των αρμοδιοτήτων τους, για την επίτευξη των εξής στόχων:

- ουσιαστική ετήσια αύξηση των κατά κεφαλήν επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό,
- ο αριθμός ατόμων ηλικίας 18 έως 24 ετών, τα οποία έχουν ολοκληρώσει μόνο τον κατώτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δε συνεχίζουν την εκπαίδευση και κατάρτισή τους, πρέπει να υποδιπλασιαστεί μέχρι το 2010.
- τα σχολεία και τα κέντρα κατάρτισης, συνδεδεμένα όλα με το Διαδίκτυο, θα πρέπει να μετατραπούν σε πολυλειτουργικά τοπικά κέντρα μάθησης, προσιτά σε όλους,
- ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο πρέπει να καθορίζει τις νέες βασικές δεξιότητες, που πρέπει να παρέχει η δια βίου μάθηση: δεξιότητες πληροφορικής, ξένες γλώσσες, τεχνολογική αντίληψη, επιχειρηματικό πνεύμα και κοινωνικές δεξιότητες αλλά πρέπει και να θεσπιστεί ευρωπαϊκό δίπλωμα βασικών δεξιοτήτων πληροφορικής,
- να καθοριστούν, μέχρι τα τέλη του 2000, τα μέσα για την προώθηση της κινητικότητας των σπουδαστών, των διδασκάλων και του προσωπικού κατάρτισης και έρευνας,
- πρέπει να αναπτυχθεί κοινή ευρωπαϊκή μορφή βιογραφικών σημειωμάτων, η οποία θα χρησιμοποιείται εθελοντικά, ώστε να ευνοείται η κινητικότητα με την καλύτερη αξιολόγηση των γνώσεων που έχουν αποκτηθεί, τόσο από τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης όσο και από τους εργοδότες.

Η στρατηγική της Λισαβόνας δεν είναι απλώς μια από τις πολλές αποφάσεις της Ε.Ε.. Επικαθορίζει πολιτικές στους τομείς που

προαναφέρθηκαν. Κάθε χρόνο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έρχονται και επανέρχονται στη παρακολούθηση της προόδου ή μη των ενδιάμεσων στόχων, καθώς και της συνολικής κατεύθυνσης (βλέπε πχ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ για τη Δια βίου εκπαίδευση 7.4.1.).

3.2.2.

Καθώς ο ρόλος της Ε.Ε. γίνεται πιο σημαντικός για τη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής των κρατών-μελών της και η «ευρωπαϊκή διάσταση» της παιδείας διαποτίζει περισσότερο τα εκπαιδευτικά προγράμματά τους, καθίσταται περισσότερο αναγκαία η προσέγγιση και κατανόηση του χαρακτήρα της εκπαιδευτικής πολιτικής της Κοινότητας η αποτίμηση των επιδράσεών τους στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας και στην οικοδόμηση της Ευρώπης των Πολιτών και κυρίως η πρόβλεψη και η προετοιμασία, οργανωτική και διανοητική για την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων και το συντονισμό του τεχνικού και πολιτικού παράλληλου βηματισμού με τις υπόλοιπες 24 χώρες.

Στο χώρο της Ε.Ε., η προτεραιότητα και η έμφαση στα οικονομικά χαρακτηριστικά στην πορεία προς την ολοκλήρωση δεν αποτρέπουν ή και ενισχύουν τον κίνδυνο που ελλοχεύει να υποταχθεί κάθε συλλογική προσπάθεια ανάπτυξης στην άμεση χρησιμοθηρία, που υποβαθμίζει τη σημασία της κοινωνικής δικαιοσύνης, της πολιτιστικής αναβάθμισης, της προστασίας του περιβάλλοντος και της συνολικής ανάπτυξης των κοινωνιών καθώς και να αξιοποιηθούν πηγές της ζωής με αρνητικό τρόπο για το μέλλον.

Φαίνεται πως η ίδια η τεχνολογική εξέλιξη καθιστά περισσότερο αναγκαία σήμερα μια γενική παιδεία που θα βασίζεται στην επιστημονική-ανθρωπιστική παιδεία. Μια παιδεία τέτοιας ποιότητας επιτρέπει την κατανόηση και την ερμηνεία της πραγματικότητας στο σύνολό της, αυξάνει τις δυνατότητες για συνειδητή και υπεύθυνη συμμετοχή του πολίτη, καλλιεργεί το πνεύμα της δημοκρατίας, της συνεργασίας, της διαλλακτικότητας και της αποδοχής της διαφορετικότητας, συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη του ανθρώπου.

Ο πολίτης που αποκτά τέτοια παιδεία δε χειραγωγείται από ανεξέλεγκτα κέντρα εξουσίας και μέσα ενημέρωσης. Ο πολίτης είναι σε θέση να υπερασπίζεται τα δικαιώματά του τοπικά και παγκόσμια, έχει συνειδητοποιήσει τις απαιτήσεις των καιρών και εργάζεται, ατομικά και συλλογικά, για την επίτευξη στόχων που ο ίδιος έχει καθορίσει.

Η παιδεία αποτελεί αδιαπραγμάτευτη κοινωνική αξία και η εκπαίδευση είναι ένα κατεξοχήν κοινωνικό αγαθό, κοινωνικό και ατομικό δικαίωμα.

Το εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει να έχει στο κέντρο της προσοχής του τον άνθρωπο.

Το περιεχόμενο της εκπαίδευσης πρέπει να χαρακτηρίζεται από επιστημονική ευρύτητα και εγκυρότητα, πλούτο ιδεών και αντιπαράθεσή τους, με στόχο την ολόπλευρη μόρφωση και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης του μαθητή και της μαθήτριας. Σήμερα οι γνώσεις ανανεώνονται ραγδαία. Οι μαθητές και μαθήτριες πρέπει, κατά συνέπεια, να έχουν υποδομή που θα τους επιτρέψει να υποδέχονται και να αξιοποιούν τη νέα γνώση. Να μάθουν και να μπορούν να μαθαίνουν ως πολίτες «δια βίου». Σ' αυτή τη βάση πρέπει να στηρίζεται και η τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Παράλληλα με τη γνωστική ανάπτυξη, πρέπει να επιδιώκεται και η αισθητική καλλιέργεια, η συναισθηματική ανάπτυξη και η κοινωνική ωρίμανση των παιδιών και των νέων, ώστε να είναι ικανοί να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις απαιτήσεις και τις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

Η ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης αποτελεί προϋπόθεση και κινητήρια δύναμη για την τεχνολογική εξέλιξη και την κοινωνική ανάπτυξη.

3.3.

Την ίδια, όμως, περίοδο που δρομολογούνται οι στρατηγικές για την προσεχή 20ετία στην Ε.Ε. λαμβάνει χώρα αποκλεισμός από την εκπαίδευση, ως παρεμπόδιση από επιτυχή συμμετοχή στα δύο εγχειρήματα της ανθρωπότητας. Στο εγχείρημα, πρώτον, στο να απελευθερωθούν όλοι οι άνθρωποι από την «ιδία ευθύνη ανωριμότητα» (σύμφωνα με τον ορισμό που έδωσε ο Kant για το διαφωτισμό). Δηλαδή, με την προσπάθεια μέσω της εκπαίδευσης να περιέλθει ο κάθε άνθρωπος στην κατάσταση που αρμόζει στο ανθρώπινο είδος – κατάσταση που ταυτίζεται με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Δεύτερον, στο εγχείρημα να αποκτήσουν όλοι οι άνθρωποι εκείνες τις γνώσεις που είναι απαραίτητες για να μπορούν να συμμετέχουν στην παραγωγή πλούτου και στην απόλαυση των αγαθών που παράγονται. Δηλαδή με την απόκτηση των γνώσεων που κατά κανόνα προστατεύουν από τη διολίσθηση στον κοινωνικό αποκλεισμό, στην περιθωριοποίηση και την ανέχεια.

Έτσι πολλά παιδιά δε φοιτούν στο σχολείο, παρόλο που σε όλες τις χώρες της Ευρώπης η εκπαίδευση αποτελεί τόσο δικαίωμα όσο και υποχρέωση.

Δεν φοιτούν σε σχολείο πολλές φορές δια νόμου:

- αυτό ισχύει για τα παιδιά των παράνομων μεταναστών και, σε πολλές περιπτώσεις για τα παιδιά των ατόμων που έχουν κάνει αίτηση για πολιτικό άσυλο και η αίτησή τους δεν έχει εκδικασθεί ακόμη ή δε φαίνεται να έχει πολλές πιθανότητες επιτυχίας.
- Και επίσης αυτό ισχύει για ορισμένες κατηγορίες παιδιών με σοβαρές ειδικές ανάγκες.

Εδώ πρόκειται για την περίπτωση κατά την οποία ο αποκλεισμός είναι αποτέλεσμα της απόφασης να μην επεκτείνονται θεσμοθετημένα κοινωνικά δικαιώματα σε όλες τις ομάδες των ανθρώπων, αλλά να περιορίζονται μόνο σε ένα μέρος του πληθυσμού.

Πολύ περισσότερες είναι οι περιπτώσεις αποκλεισμού από την εκπαίδευση ως αποτέλεσμα της απόφασης να θεωρείται η ύπαρξη του κοινωνικού δικαιώματος της εκπαίδευσης ως δεδομένη ήδη με την θεσμοθέτησή του και όχι σε σχέση με την ύπαρξη των αναγκαίων προϋποθέσεων υλοποίησής του. Κατ' αυτόν τον τρόπο, είναι πολλά παιδιά που δεν φοιτούν σε σχολείο παρά την ύπαρξη νόμου που ορίζει την υποχρεωτική φοίτηση. Αυτό συμβαίνει:

- για παιδιά με ειδικές ανάγκες
- για παιδιά Τσιγγάνων - ιδιαίτερα αυτών που μένουν σε καταυλισμούς ή μετακινούνται συχνά
- για παιδιά μεταναστών που δεν κατέχουν ακόμη καλά την επίσημη γλώσσα του κράτους υποδοχής
- για παιδιά που μένουν σε απομακρυσμένες περιοχές
- για παιδιά του δρόμου.

Οι περιπτώσεις αυτές υπάρχουν:

- ή επειδή δεν υπάρχουν οι απαραίτητες υποδομές για την υποδοχή παιδιών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (π.χ. παιδιά μεταναστών, παιδιά μειονοτήτων),
- ή ως αποτέλεσμα ισχυρών δοξασιών και συνηθειών που επικρατούν στην κοινωνία και στην εκπαίδευση (π.χ. η περίπτωση παιδιών με σοβαρές ειδικές ανάγκες),
- ή επειδή με αυτονόητο τρόπο στην Ε.Ε. θεωρείται ότι η εκπαίδευση παρέχεται σε σχολικά κτίρια και ταυτοχρόνως θεωρείται ότι η πρόσβαση σε αυτά είναι εύκολη και απλή υπόθεση για όλα τα παιδιά -πράγμα που δεν συμβαίνει στην πράξη (παιδιά απομακρυσμένων περιοχών, παιδιά μετακινούμενων πληθυσμών).

Επιπλέον, αρκετές φορές παιδιά αποκλείονται από την εκπαίδευση για γραφειοκρατικούς λόγους, π.χ. όταν δεν μπορούν να προ-

σκομίσουν τα πιστοποιητικά που είναι απαραίτητα για την εγγραφή στο σχολείο.

Οι περιπτώσεις είναι περιπτώσεις παιδιών εκτός σχολείου, που έστω και μία να ήταν θα αρκούσε για να μιλήσουμε για τραυματισμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας στην ήπειρο μας. Αλλά δεν είναι μία.

Ο αναλφαβητισμός σε ποσοστό 80% των Τσιγγάνων της Ευρώπης δεν είναι τυχαίο γεγονός. Υπάρχουν βεβαίως και απόψεις που κυκλοφορούν και ερμηνεύουν τέτοια ποσοστά περίπου ως αποτέλεσμα ιδιαίτερων πολιτισμικών χαρακτηριστικών. Δεν είναι έτσι. Αλλά ακόμη και έτσι αν ήταν, τότε είναι οι οργανωμένες κοινωνίες που πρέπει να λύσουν το πρόβλημα προσαρμόζοντας το εκπαιδευτικό τους σύστημα στα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά αυτών των εκατομμυρίων ανθρώπων κι όχι να προσδοκούν το αντίθετο ή να αποδέχονται την κατάσταση.

Ο αποκλεισμός από το εκπαιδευτικό σύστημα παιδιών με σοβαρές ειδικές ανάγκες συμβαίνει επειδή δεν έχουμε την απαραίτητη τεχνογνωσία; Δεν είναι έτσι. Αλλά και έτσι αν ήταν τότε είναι οι οργανωμένες κοινωνίες που θα έπρεπε να λύσουν το πρόβλημα δημιουργώντας την απαραίτητη τεχνογνωσία για την εκπαίδευση αυτών των παιδιών. Το ίδιο ισχύει για όλες τις άλλες περιπτώσεις.

Αλλά δεν είναι μόνο ο απόλυτος αποκλεισμός από την εκπαίδευση.

Πολύ περισσότερες είναι οι περιπτώσεις των παιδιών που περιθωριοποιούνται στα σχολεία και εγκαταλείπουν την εκπαίδευση εξ αιτίας της περιθωριοποίησής τους.

- Παιδιά π.χ. που δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη μητρική τους γλώσσα και η εκπαίδευσή τους, εξαντλούμενη στη φυσική παρουσία μέσα στο σχολείο δεν έχει κανένα νόημα και καμιά προοπτική.
- Παιδιά που υποχρεώνονται σε φοίτηση σε «στιγματισμένα» ειδικά σχολεία - σχολεία για τα οποία ένα παιδί κατανοεί ότι είναι προτιμότερο να μην φοιτήσει καθόλου παρά να συνδέσει τη ζωή του με την ετικέτα του ανθρώπου που έγινε αντικείμενο διαλογής και αξιολογήθηκε αρνητικά.
- Παιδιά, πολύ περισσότερα, που δεν ολοκληρώνουν με επιτυχία το σχολείο. 10% στην Ελλάδα, αλλά και 10% στη Γερμανία είναι το ποσοστό των μαθητών και μαθητριών που τελειώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση χωρίς να έχουν έναν τίτλο σπουδών που είναι απαραίτητος για την πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση.

Αν αυτό ισχύει στη Γερμανία, μία χώρα πλούσια και με παράδοση στην εκπαίδευση, τι συμβαίνει τότε με τις φτωχότερες χώρες της

Ευρώπης; Εκεί όπου μεγάλα τμήματα του πληθυσμού αγωνίζονται για τη στοιχειώδη βιολογική επιβίωση;

Και τι συμβαίνει επίσης με τους ανθρώπους που βλέπουν τις γνώσεις τους να χάνουν την αξία τους εξαιτίας των αλλαγών στην παγκόσμια οικονομία και σχηματίζουν τη γνώμη ταυτοχρόνως ότι η οργανωμένη κοινωνία έχοντας να επιλέξει ανάμεσα στη δυνατότητα αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού των γνώσεων αυτών ή στη δυνατότητα περιθωριοποίησης των ανθρώπων, επιλέγει τη δεύτερη δυνατότητα;

Μετέχουν ταυτόχρονα, όμως, οι ίδιοι άνθρωποι, ιστορικά, σε μια περιοχή του κόσμου όπου συστατικό στοιχείο του πολιτισμού αποτελεί η υπεράσπιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, που συνεπάγεται καταπολέμηση και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού και συνεπάγεται επίσης, εκπαίδευση για όλους τους ανθρώπους χωρίς οποιουσδήποτε διαχωρισμούς.

Είναι προφανές ότι στον ίδιο χώρο, αυτόν της Ε.Ε. υφίστανται και οι πιο μεγάλες προσδοκίες και οι κραυγαλέες αδικίες και ανισότητες. Το πεδίο των επιλογών των αξιών και των συνακόλουθων κατάλληλων πολιτικών που πρέπει μετά να υπηρετήσουν αυτές τις αξίες είναι ανοικτό σ' αυτή τη μεταβατική περίοδο στην ιστορία αυτής της ηπείρου.

3.4.

Σαφής και άμεση είναι η σχέση μεταξύ κοινωνικού αποκλεισμού και εκπαίδευσης. Η ύπαρξη του πρώτου οδηγεί στην έλλειψη της δεύτερης και η έλλειψη της δεύτερης οδηγεί σταθερά στη διολίσθηση του πρώτου.

Σαφής και άμεσος ο κίνδυνος που διατρέχουν παιδιά κοινωνικών αποκλεισμένων ομάδων να βιώσουν αποκλεισμό από την εκπαίδευση, άρα το ίδιο σαφής και η ανάγκη παρεμβάσεων στην εκπαίδευση για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η ιδέα ότι κάποια παιδιά αποκλείονται από την εκπαίδευση αποτελεί σκάνδαλο αλλά συγχρόνως και μια πραγματικότητα. «Κανονικά» 9 τουλάχιστον χρόνια της ζωής μας τα περνούμε στο σχολείο. Είναι μια χρονική περίοδος δηλαδή και μια εμπειρία που έχει τρομακτική δύναμη να μας κάνει ευτυχισμένους ή δυστυχισμένους και να διαμορφώσει την εικόνα για τον εαυτό μας. Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτή η χρονική περίοδος είναι μηδενική και η εμπειρία ανύπαρκτη, αφού κάποια παιδιά μένουν εξαρχής εκτός σχολείου, και σε άλλες ένα πολύ μικρό μέρος αυτής της χρονικής περιόδου αρκεί για να αποκτήσουν τα παιδιά την εμπειρία της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού. Για κάποιες ομάδες παιδιών δηλαδή το σχολείο, που από τη φύση του μπορεί να λειτουρ-

γεί ως παράγοντας κοινωνικής ενσωμάτωσης και πολιτισμικής ένταξης παιδιών ειδικών ομάδων και μειονοτήτων, λειτουργεί ως ισχυρός μηχανισμός κοινωνικού αποκλεισμού.

Σύμφωνα με στοιχεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, παιδιά και νέοι που αποκλείονται από την εκπαίδευση στη χώρα μας «προέρχονται, σε ποσοστό μεγαλύτερο από 90% από οικογένειες με χαμηλό κοινωνικό - οικονομικό και επαγγελματικό επίπεδο», από κοινωνικά δηλαδή αποκλεισμένες ομάδες. Ενώ αυτό το γεγονός είναι γνωστό, η χαρτογράφηση του αποκλεισμού γίνεται με εξαιρετικά αργούς ρυθμούς. Η σχετική αδράνεια που παρατηρείται ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι «κανονικά» δεν επιτρέπεται να υπάρχει τέτοιο φαινόμενο, άρα δεν αιτιολογείται και η ύπαρξη χάρτη εκπαιδευτικού αποκλεισμού. Επίσης ο αποκλεισμός αποσιωπάται και η διαρροή μαθητικού δυναμικού παρουσιάζεται περιορισμένη, συνήθως μάλιστα αποδίδεται στις ιδιαίτερες συμπεριφορές και στα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των ομάδων που αποκλείονται ή στην προσωπική συμπεριφορά ορισμένων γονέων. Τα ίδια δηλαδή τα θύματα του αποκλεισμού εμφανίζονται συχνά να είναι οι θύτες.

Ο αποκλεισμός από την εκπαίδευση εμφανίζεται σε τρεις φάσεις:

1. Παιδιά ειδικών ομάδων μένουν από την αρχή εκτός σχολείου.
2. Παιδιά ειδικών ομάδων περιθωριοποιούνται μέσα στο σχολείο και ως συνέπεια αυτού του γεγονότος οδηγούνται στη σχολική αποτυχία και, πολύ συχνά, στην οριστική διακοπή της φοίτησής τους. Η περιθωριοποίηση μπορεί να εμφανιστεί από την αρχή της σχολικής τους ζωής ή αργότερα στη διάρκεια της φοίτησής τους ή στη μετάβαση τους από τη μια εκπαιδευτική βαθμίδα στην άλλη.
3. Παιδιά ειδικών ομάδων δεν καταφέρνουν παρά μόνο σε πολύ χαμηλό ποσοστό να περάσουν με επιτυχία ολόκληρο τον κύκλο της δημόσιας, δηλαδή, θεωρητικά ανοιχτής σε όλους τους ανθρώπους εκπαίδευσης.

Είναι πολλές οι ομάδες που αποκλείονται από την εκπαίδευση. Είναι πολλές και διαφορετικές οι διαδικασίες που οδηγούν διαφορετικές ομάδες σε αποκλεισμό από το σχολείο. Το ίδιο πολλές και διαφορετικές είναι και οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του αποκλεισμού.

Ορισμένες ομάδες βιώνουν τον αποκλεισμό ήδη από την πρώτη φάση της περιθωριοποίησης. Άλλες «διαφεύγουν» την πρώτη φάση αλλά υφίστανται αποκλεισμό στις δύο άλλες.

Επιγραμματικά μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα ομάδων που αποκλείονται:

► Η περίπτωση των τσιγγάνων

Οι Τσιγγάνοι είναι μία ομάδα που βιώνει τον αποκλεισμό από την εκπαίδευση από την πρώτη φάση. Ένα μεγάλο ποσοστό παιδιών Τσιγγάνων, μεγαλύτερο του 30%, δεν εγγράφονται ποτέ στο σχολείο. Είναι μικρά τα ποσοστά παιδιών που ολοκληρώνουν τη φοίτησή τους στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ελάχιστα ποσοστά προχωρούν στις επόμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Ενδεικτικά μόνο, στο σχολείο διδάσκονται τα παιδιά Τσιγγάνων όλα τα γνωστικά αντικείμενα στην ελληνική γλώσσα, που δεν είναι η μητρική τους γλώσσα και δεν την κατέχουν στον ίδιο βαθμό με τους μη τσιγγάνους συνομηλικούς τους. Το σχολείο, ως δομή και λειτουργία, είναι ξένο προς τη δομή της κοινωνίας, τη λειτουργία της οικογένειας και το περιεχόμενο των εμπειριών των Τσιγγάνων. Η δε συμπεριφορά αρμόδιων υπηρεσιών και παραγόντων αποτελεί άλλοτε συνειδητή ρατσιστική επιλογή ενώ άλλες φορές χαρακτηρίζεται από απροθυμία αποδοχής και υποστήριξης των αναγκαίων αλλαγών στην οργάνωση του εκπαιδευτικού έργου.

Για τον αποκλεισμό των παιδιών από το σχολείο, κατηγορούνται συνήθως οι γονείς, είτε για αδιαφορία που δείχνουν σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση των παιδιών τους είτε για συνειδητή πράξη αντίστασης στο πολιτισμικά αφομοιωτικό εκπαιδευτικό σύστημα

► Η περίπτωση των φυλακισμένων νέων

Οι νέοι που εκτίουν ποινή φυλάκισης σε κάποιο σωφρονιστικό κατάστημα της χώρας, έχουν ίσα δικαιώματα στην εκπαίδευση και είναι υποχρεωμένοι να συμπληρώσουν τον κύκλο της εννιάχρονης φοίτησης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Γι' αυτό το λόγο προβλέπεται από το νόμο η ίδρυση και η λειτουργία μονοταξίου δημοτικού σχολείου σε όλα τα σωφρονιστικά καταστήματα προκειμένου να συμπληρωθεί η πρωτοβάθμια ή και η επαγγελματική εκπαίδευση των κρατουμένων.

Η περίπτωση μόνο, των νέων φυλακισμένων στην Κασσαβέτεια είναι ενδεικτική. Το μαθητικό δυναμικό του σχολείου των φυλακών αποτελούν Έλληνες της ευρύτερης κοινωνίας και διαφόρων πολιτισμικών μειονοτήτων, κυρίως Τσιγγάνοι και Πομάκοι, ή / και μετανάστες, κυρίως Αλβανοί. Είναι όλοι άρρενες ηλικίας 15 - 20 ετών που ή δεν έχουν φοιτήσει καθόλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ή φοίτησαν για κάποιο χρονικό διάστημα αλλά εγκατέλειψαν το σχολείο. Έτσι, τόσα χρόνια μετά και μακριά από την εκπαίδευση, είναι σαν αν μην έχουν καμία σχολική εμπειρία.

Το ποσοστό μαθητικής διαρροής στο σχολείο της φυλακής κυμαίνεται από 50 - 80% κάθε χρόνο. Εδώ δικαιολογημένη θεωρείται η διακοπή της φοίτησης όταν συντρέχουν διάφοροι υπηρεσιακοί λό-

γοι, π.χ. αποφυλάκιση, μεταγωγή των κρατουμένων σε άλλη φυλακή κλπ ή εργασία του κρατουμένου στο «ποίμνιο» (μια ημέρα εργασίας στο ποίμνιο ισοδυναμεί με δύο ημέρες στη φυλακή ενώ, μέχρι πρόσφατα τουλάχιστον, μία ημέρα στο σχολείο ισοδυναμεί με μία ημέρα στη φυλακή).

Όσον αφορά στο σχολείο, γλώσσα διδασκαλίας είναι η ελληνική και διδακτικά εγχειρίδια είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου. Είναι μία ακόμη περίπτωση από εκείνες όπου το σχολείο δεν παίρνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της ομάδας ούτε τις ειδικές συνθήκες και το περιβάλλον στο οποίο η ομάδα λειτουργεί με αποτέλεσμα να λειτουργεί ως ένας ισχυρός μηχανισμός αποκλεισμού.

► Η περίπτωση των Ποντίων

Στην περίπτωση των Ποντίων δεν παρουσιάζεται αποκλεισμός από την εκπαίδευση κατά την πρώτη φάση. Το σχολείο είχε ιδιαίτερη σημασία ως θεσμοθετημένη μορφή εκπαίδευσης στο κοινωνικό περιβάλλον από το οποίο προέρχονται οι Πόντιοι και γι' αυτό οι γονείς ενδιαφέρονται για την εγγραφή των παιδιών τους στο σχολείο και διαθέτουν τα απαραίτητα πιστοποιητικά.

Τα παιδιά των Ποντίων, είτε φοιτούν σε σχολεία με μαθητικό πληθυσμό που αποτελείται αποκλειστικά από παιδιά Ποντίων -στις περιοχές της πρώτης προσωρινής εγκατάστασής τους- είτε φοιτούν σε «κανονικά» σχολεία όπου συνυπάρχουν παιδιά από διαφορετικές πολιτισμικές ή και γλωσσικές ομάδες, μετέχουν πάντα σε μια εκπαίδευση ποιοτικά και ποσοτικά κατώτερη της αντίστοιχης των παιδιών της ευρύτερης κοινωνίας.

Στην περίπτωση των Ποντίων δεν παρουσιάζεται αποκλεισμός από την εκπαίδευση κατά την πρώτη φάση. Το σχολείο είχε ιδιαίτερη σημασία ως θεσμοθετημένη μορφή εκπαίδευσης στο κοινωνικό περιβάλλον από το οποίο προέρχονται οι Πόντιοι και γι' αυτό οι γονείς ενδιαφέρονται για την εγγραφή των παιδιών τους στο σχολείο και διαθέτουν τα απαραίτητα πιστοποιητικά.

Ακόμη και στην περίπτωση που τα παιδιά των Ποντίων φοιτούν σε σχολεία που δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερα οργανωτικά και λειτουργικά προβλήματα και που ο μαθητικός πληθυσμός τους αποτελείται στην πλειονότητα του από γηγενείς μαθητές και μαθήτριες, μετέχουν σε μια εκπαίδευση που δεν παίρνει υπόψη τα πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά, τις προηγούμενες σχολικές τους εμπειρίες και τα βιώματά τους και που μειώνει την αυτοεκτίμησή τους, τα απογοητεύει και τα περιθωριοποιεί

► Η περίπτωση των Μουσουλμάνων της Θράκης.

Οι Μουσουλμάνοι της Θράκης ανήκουν σε μια επίσημα αναγνωρισμένη με τη Συνθήκη της Λοζάνης, θρησκευτική μειονότητα που αποτελείται από τρεις διαφορετικούς ως προς τη γλώσσα και την καταγωγή πληθυσμούς: τους Τουρκογενείς, τους Πομάκους και τους Τσιγγάνους.

Η εκπαίδευση ορίζεται από τη Συνθήκη της Λοζάνης σύμφωνα με την οποία η πολιτεία είναι υποχρεωμένη να εξασφαλίζει ξεχωριστή πρωτοβάθμια εκπαίδευση για τα παιδιά της μειονότητας, σε σχολεία με μικτό εκπαιδευτικό προσωπικό και δύο γλώσσες διδασκαλίας, την ελληνική και τη μητρική γλώσσα κάθε μειονότητας - δηλαδή τουρκική, πομακική και ρομανές. Όμως στην πραγματικότητα είναι αποκλειστικά η τουρκική γλώσσα που χρησιμοποιείται ως γλώσσα διδασκαλίας στη μειονοτική εκπαίδευση.

Ο αποκλεισμός της Μουσουλμανικής μειονότητας από την εκπαίδευση ενώ είναι αμελητέος στην πρώτη φάση είναι ιδιαίτερα έντονος στη δεύτερη και παρουσιάζει αρκετά κοινά χαρακτηριστικά με τον αποκλεισμό των Τσιγγάνων στην τρίτη φάση. Το παραπάνω είναι αποτελέσματα του γεγονότος ότι κατά τη διάρκεια της φοίτησης λειτουργούν προς την κατεύθυνση αυτή οι παρακάτω παράγοντες:

- Η έλλειψη θετικών εμπειριών στην κοινωνία των Μουσουλμάνων σε σχέση με το σχολείο και η ύπαρξη εμπειριών ζωής όπου η επαγγελματική ενασχόληση δε βρίσκεται σε άμεση σχέση με την εκπαίδευση.
- Το εκπαιδευτικό σύστημα ως δομή και οργάνωση εξασφαλίζει και προάγει την ελεύθερη πολιτισμική και γλωσσική έκφραση της μειονότητας. Όμως ως λειτουργία και περιεχόμενο αποτυγχάνει να εφοδιάσει τα μέλη της μειονότητας με τις γνώσεις και τις ικανότητες που είναι απαραίτητες για την ομαλή ένταξή τους στις ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης.
- Το περιεχόμενο, οι μέθοδοι και τα μέσα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στην ελληνική γλώσσα στερούνται κατάλληλου σχεδιασμού. Δεν παίρνουν υπόψη τα πολιτισμικά και οικογενειακά περιβάλλοντα στα οποία μεγαλώνουν και κοινωνικοποιούνται τα παιδιά των μουσουλμάνων.

Ο χάρτης του αποκλεισμού είναι προφανώς ελλιπής και μόνον ενδεικτικός. Όμως ήδη από τις συγκεκριμένες περιπτώσεις αποκλεισμού φαίνεται ότι παιδιά ειδικών ομάδων, παιδιά με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες μπορεί να αποκλείονται από την εκπαίδευση τόσο όταν η εκπαίδευσή τους γίνεται σε συνθήκες απόλυτης διαφοροποίησής της, και τόσο όταν αγνοούνται τα πολιτισμικά

χαρακτηριστικά της ομάδας όσο και όταν τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά αναγνωρίζονται επίσημα.

Συνεπώς ένταξη ή αποκλεισμός μπορεί να είναι αποτέλεσμα διαφορετικών σε κάθε περίπτωση παραγόντων που πρέπει να αναγνωρίζονται στην κάθε περίπτωση και να κρίνονται ως προς τις επιπτώσεις τους στα διάφορα στάδια εκπαιδευτικής σταδιοδρομίας.

(Από το: Τρέσσου Ευ., Αποκλεισμός ειδικών ομάδων από την εκπαίδευση και μέσω της εκπαίδευσης. Ποιες ομάδες κινδυνεύουν περισσότερο. σελ.241-250, Συνέδριο: Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός: Εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη, Αθήνα, 2-4 Οκτωβρίου 1997, Οργάνωση: Συμβούλιο της Ευρώπης και Εταιρεία πολιτικού προβληματισμού «Νίκος Πουλιαντζάς»)

3.5.

Η Παγκόσμια κατάσταση σήμερα, στον τομέα της εκπαίδευσης είναι πιο ζοφερή.

Η εκπαίδευση αναγνωρίσθηκε ως ανθρώπινο δικαίωμα στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, πριν από 50 χρόνια. Η Σύμβαση κατά των διακρίσεων στην εκπαίδευση της UNESCO υπογράφηκε πριν 46 χρόνια (βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.5).

Και όμως, σήμερα, 900 εκατομμύρια ενήλικες είναι αναλφάβητοι. Η πλειοψηφία είναι γυναίκες!

Το 1990, οι ηγέτες του κόσμου συμφώνησαν πως μέχρι το 2000 όλα τα παιδιά θα έχουν πρόσβαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Σήμερα, τουλάχιστον 113 εκατομμύρια παιδιά στον κόσμο δεν πηγαίνουν στο σχολείο. Το 60% είναι κορίτσια.

1 στα 2 παιδιά στην Αφρική και 1 στα 3 παιδιά στη Νότια Ασία δεν ολοκληρώνουν τη φοίτηση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Το ετήσιο κόστος για να επιτευχθεί καθολική πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι 10 δισεκατομμύρια δολάρια - λιγότερο από το ποσό που ξοδεύουν ετησίως οι Ευρωπαίοι για παγωτό.

Τον Απρίλιο του 2000 στο Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση που πραγματοποιήθηκε στο Ντακάρ της Σενεγάλης, 185 κυβερνήσεις δεσμεύτηκαν για τη μείωση του αναλφαβητισμού κατά 50% μέχρι το 2015 και συμφώνησαν να εργασθούν για την εξασφάλιση δωρεάν υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για αγόρια και κορίτσια, την επέκταση της εκπαίδευσης των ενηλίκων, καθώς και την προώθηση της συμμετοχής των τοπικών οργανώσεων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των εθνικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Το Σεπτέμβριο του 2000, στη Σύνοδο Κορυφής της Χιλιετίας των Ηνωμένων Εθνών, τα 189 κράτη-μέλη των Ηνωμένων Εθνών δεσμεύτηκαν σε 8 στόχους (Στόχοι Ανάπτυξης της Χιλιετίας), εκ των ο-

ποίων δύο αφορούν στην εκπαίδευση: διασφάλιση καθολικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έως το 2015 και προώθηση της ισότητας των δύο φύλων και της ενδυνάμωσης των γυναικών έτσι ώστε αγόρια και κορίτσια να έχουν ίσες ευκαιρίες για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση έως το 2005, και σε όλα τα επίπεδα από το 2015.

Όμως, με το σημερινό ρυθμό, οι στόχοι δε θα μπορέσουν να επιτευχθούν και 75 εκατομμύρια παιδιά, εκ των οποίων τα 3/4 ζουν στην Αφρική, θα παραμείνουν εκτός σχολείου το 2015. Η διεθνής κοινότητα οφείλει να βρει τον τρόπο για να εφαρμόσει άμεσα και αποτελεσματικά τις δεσμεύσεις της (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6).

3.6.

Η Ελλάδα έχει κυρώσει όλες της σχετικές Διεθνείς Συμβάσεις (βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.7: τελευταία Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ν. 2101/1992 (ΦΕΚ 192, τ. Α').

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, ουδεμία διάκριση ως προς την εκπαίδευση επιτρέπεται να ισχύει στην ελληνική επικράτεια.

Επ' αυτού ο Συνήγορος του Πολίτη στην αρχή της σχολικής χρονιάς (2005-6) και για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπου πρακτικά υφίστανται προβλήματα διακρίσεων ή και ευθυνών και παραλήψεων από τη πλευρά της διοίκησης (κεντρική εξουσία, ΟΤΑ), με εγκύκλιό του διασαφήνισε:

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση μεταξύ άλλων περιλαμβάνει:

▶ Δικαίωμα εγγραφής και φοίτησης:

Κάθε παιδί δικαιούται να εγγραφεί στο σχολείο και να παρακολουθεί τα διδασκόμενα μαθήματα. Στο σχολείο γίνονται δεκτά και τα παιδιά που οι γονείς τους δεν έχουν νόμιμη διαμονή στη χώρα, καθώς και αυτά που δε διαθέτουν νόμιμα δικαιολογητικά, αρκεί να έχουν εμβολιασθεί και οι γονείς ή κηδεμόνες τους να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση για τα στοιχεία τους. Μέχρι την ηλικία των 16 χρόνων και έως την Τρίτη τάξη του Γυμνασίου οι γονείς έχουν υποχρέωση να στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο, ειδάλλως διαπράττουν ποινικό αδίκημα. Τα σχολεία πρέπει να παίρνουν άμεσα και ουσιαστικά μέτρα για να αποτρέπουν την εγκατάλειψη και να ενθαρρύνουν τη συνέχιση των σπουδών από τους μαθητές.

▶ Δικαίωμα διευκόλυνσης στην πρόσβαση:

Τα παιδιά που μένουν μακριά από το σχολείο πρέπει να διευκολύνονται από τη νομαρχία ή τον δήμο της περιοχής τους για να πηγαίνουν στη σχολική μονάδα που βρίσκεται πιο κοντά στην κατοι-

κία τους. Το μέτρο αυτό ισχύει και για τα παιδιά που μένουν σε καταυλισμούς ή απομονωμένους οικισμούς.

▶ **Δικαίωμα μη διάκρισης:**

Κανένα παιδί δεν πρέπει να γίνεται αντικείμενο διάκρισης στο σχολείο, για το φύλο, τη φυλή, την εθνικότητα, την καταγωγή, τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις ή την κατάσταση της υγείας του.

▶ **Δικαίωμα ποιότητας σπουδών:**

Η δωρεάν εκπαίδευση για όλα τα παιδιά πρέπει να συνδυάζεται με κατάλληλες σχολικές εγκαταστάσεις, έγκαιρο διορισμό επαρκούς αριθμού εκπαιδευτικών, παροχή σχολικών βοηθημάτων και διεξαγωγή των μαθημάτων, σύμφωνα με το εγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

▶ **Δικαίωμα υγιεινής και ασφάλειας:**

Οι σχολικοί χώροι πρέπει να παρέχουν ασφάλεια και να πληρούν τους όρους υγιεινής, με τακτική καθαριότητα και αποτροπή περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην υγεία των μαθητών.

▶ **Δικαίωμα εξειδικευμένης εκπαίδευσης:**

Οι μαθητές που δε μιλούν την ελληνική γλώσσα πρέπει να διευκολύνονται με τη λειτουργία τάξεων υποδοχής και υποστηρικτικών μαθημάτων με ειδικά σχολικά εγχειρίδια, ενώ τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες πρέπει να αξιολογούνται από τα αρμόδια κέντρα (Κ.Δ.Α.Υ.) και να έχουν κατάλληλη στήριξη και δυνατότητα συμμετοχής στην εκπαίδευση σύμφωνα με τις κλίσεις και ικανότητές τους.

▶ **Δικαίωμα σεβασμού της προσωπικότητας και της αξιοπρέπειας:**

Κάθε μαθητής και μαθήτρια πρέπει να αντιμετωπίζεται με σεβασμό ως αυτόνομη προσωπικότητα που έχει δικαιώματα και δυνατότητες. Η εφαρμογή της σχολικής πειθαρχίας πρέπει να γίνεται με τρόπο που σέβεται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, εξαντλώντας τα παιδαγωγικά μέσα σωφρονισμού, και αποφεύγοντας το στιγματισμό και τη διαπόμπευση.

▶ **Δικαίωμα έκφρασης απόψεων και διαλόγου:**

Οι μαθητές έχουν δικαίωμα έκφρασης των απόψεών τους ατομικά και συλλογικά. Ο διάλογος και η συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων για ζητήματα που τα αφορούν πρέπει να είναι βασικό συστατικό της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

▶ Δικαίωμα ενημέρωσης, κατανόησης και στήριξης:

Το σχολείο έχει υποχρέωση να ενημερώνει τους μαθητές για τα δικαιώματά τους και να καταβάλλει προσπάθειες για να κατανοήσει τα προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίζουν, δίνοντάς τους την κατάλληλη στήριξη, και συνδέοντάς τους με τις ειδικές υπηρεσίες της κοινότητας, όπου υπάρχουν, ώστε να αντιμετωπίζουν τις δύσκολες καταστάσεις με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

▶ Δικαίωμα προστασίας από τη βία:

Οι μαθητές πρέπει να προστατεύονται από κάθε μορφής βία και προσβλητική συμπεριφορά, όπως αντίστοιχα και οι εκπαιδευτικοί, ώστε να μπορούν να προσφέρουν απρόσκοπτα το παιδαγωγικό τους έργο.

▶ Δικαίωμα ενημέρωσης των γονέων:

Οι γονείς και κηδεμόνες των μαθητών έχουν δικαίωμα τακτικής ενημέρωσης για την πρόοδο των παιδιών τους.

▶ Δικαίωμα απονομής τίτλων σπουδών:

Κάθε μαθητής που ολοκληρώνει τον κύκλο σπουδών στον οποίο έχει εγγραφεί, εφόσον προάγεται, δικαιούται να λαμβάνει τους αντίστοιχους τίτλους σπουδών. (βλέπε και ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.8. Δελτίο Τύπου Συνηγόρου του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού))

3.7.

Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα διαρθρώνεται σε τρεις επάλληλες βαθμίδες: την **Πρωτοβάθμια**, τη **Δευτεροβάθμια** και την **Τριτοβάθμια Εκπαίδευση**.

Η Πρωτοβάθμια διακρίνεται στην Προσχολική Εκπαίδευση που προσφέρεται από το **Νηπιαγωγείο** και στην Υποχρεωτική Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση που προσφέρεται από το **Δημοτικό**.

Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση παρέχεται σε δύο κύκλους: της Υποχρεωτικής Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που προσφέρεται από το **Γυμνάσιο** και της Μεταύποχρεωτικής Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που προσφέρεται από το **Ενιαίο Λύκειο** και τα **Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.)**.

Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση διακρίνεται στην Πανεπιστημιακή που προσφέρεται από τα Ιδρύματα **Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης** και τη μη πανεπιστημιακή που προσφέρεται από τα Ιδρύματα **Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης** και **Ανώτερης Εκπαίδευσης**. Στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση επίσης υλοποιούνται **προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών**.

3.7.1. Νηπιαγωγείο (*iscled level 0*)

Το Νηπιαγωγείο έχει ως στόχο την υποστήριξη και ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της διαδικασίας κοινωνικοποίησης που παρέχεται από την οικογένεια. Επιδιώκει την ενίσχυση της ψυχοκινητικής, κοινωνικής, συναισθηματικής, νοητικής και ηθικής ανάπτυξης των νηπίων, τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο. Ενισχύει την αισθητική καλλιέργεια, την πνευματική ανάπτυξη, τη συνολική ανάπτυξη κινητικών και πνευματικών δεξιοτήτων.

Στην Ελλάδα έχει επίσης θεσμοθετηθεί η λειτουργία του **Ολοήμερου Νηπιαγωγείου** και τα **Ειδικά Νηπιαγωγεία**.

http://www.ypepth.gr/el_ec_category27.htm

3.7.2. Δημοτικό Σχολείο (*iscled level 1*)

Το Δημοτικό Σχολείο ανήκει στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση. Η φοίτηση σε αυτό είναι υποχρεωτική και διαρκεί έξι χρόνια, από την ηλικία των έξι μέχρι των δώδεκα ετών.

Το Δημοτικό Σχολείο έχει ως βασικό στόχο την ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη πνευματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά.

Κατά τη διάρκεια της φοίτησης στο Δημοτικό Σχολείο διαμορφώνεται και διευρύνεται η σχέση μεταξύ της δημιουργικής δραστηριότητας και της μελέτης αντικειμένων, καταστάσεων και φαινομένων και αναπτύσσονται οι μηχανισμοί που ενισχύουν την αφομοίωση της γνώσης. Το Δημοτικό Σχολείο βοηθάει τους μαθητές να κατανοήσουν θεμελιώδεις έννοιες και βαθμιαία να αποκτήσουν την ικανότητα να ανάγονται στην περιοχή της αφηρημένης σκέψης και να χειρίζονται ορθά τον προφορικό και γραπτό λόγο.

Στην Ελλάδα σταδιακά εφαρμόζεται η λειτουργία του **Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου** και **Προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας**. Λειτουργούν **Ειδικά Σχολεία** και από το 1996 **Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης**.

<http://www.ekep.gr/links.asp?CatId=106>

3.7.3. Γυμνάσιο (*iscled level 2*)

Το Γυμνάσιο καλύπτει τα τρία τελευταία χρόνια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και οι μαθητές φοιτούν σ' αυτό από την ηλικία των δώδεκα μέχρι των δεκαπέντε ετών.

Η εκπαίδευση που παρέχεται στο Γυμνάσιο, έχει ως στόχο να προωθήσει την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών με βάση τις δυνατότητες που έχουν στην ηλικία αυτή και τις απαιτήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν στη ζωή. Ειδικότερα, το Γυμνάσιο βοηθά τους μαθητές να διευρύνουν το σύστημα αξιών τους, να συμπληρώσουν και να συνδυάσουν την κατάρτιση της γνώσης με τους ανάλογους κοινωνικούς προβληματισμούς, να καλλιεργήσουν τη γλωσσική τους έκφραση, να αναπτύξουν ομαλά το σώμα τους, να γνωρίσουν τις διάφορες μορφές της τέχνης, να διαμορφώσουν αισθητικό κριτήριο, να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες, κλίσεις, δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά τους.

Λειτουργούν ημερήσια Γυμνάσια καθώς και εσπερινά. Επίσης, στην Ελλάδα λειτουργούν Μουσικά Γυμνάσια, Γυμνάσια Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Γυμνάσια με τμήμα Αθλητικής Διευκόλυνσης.

Παράλληλα, λειτουργούν Ειδικά Γυμνάσια και Τάξεις Ένταξης για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

http://www.ypepth.gr/el_ec_category77.htm

3.7.4. Ενιαίο Λύκειο (iscled level 3)

Το Ενιαίο Λύκειο θεσμοθετήθηκε με το Ν. 2525/97, και αντικατέστησε τους παλαιούς τύπους λυκείων. Στόχος του είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη των ικανοτήτων - δεξιοτήτων του μαθητή και η προετοιμασία του ώστε να αναλάβει υπεύθυνο ρόλο μέσα στη σύγχρονη κοινωνία. Κύρια χαρακτηριστικά του είναι η έμφαση στη γενική παιδεία και η μεγάλη δυνατότητα που παρέχει για οριζόντια και κάθετη μετακίνηση στις άλλες ισότιμες ή ανώτερες βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος.

Το Ενιαίο Λύκειο αποτελείται από 3 τάξεις και η φοίτηση διαρκεί τρία χρόνια. Η εισαγωγή των αποφοίτων του Γυμνασίου στην Α' τάξη γίνεται χωρίς εξετάσεις.

Λειτουργούν και εσπερινά Ενιαία Λύκεια, Μουσικά Ενιαία Λύκεια, Εκκλησιαστικά Ενιαία Λύκεια, Ενιαία Λύκεια με Τμήμα Αθλητικής Διευκόλυνσης, Μειονοτικά Ενιαία Λύκεια και Ενιαία Λύκεια Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, καθώς και Ενιαία Λύκεια Ειδικής Αγωγής.

<http://www.ekep.gr/education/deuterothmias.asp#lykeio>

3.7.5. Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια - Τ.Ε.Ε. (iscled level)

Στόχος τους, σύμφωνα με το Ν. 2640/1998, είναι ο συνδυασμός της γενικής παιδείας με την εξειδικευμένη τεχνική και επαγγελ-

ματική γνώση, με σκοπό την επαγγελματική ένταξη στην αγορά εργασίας.

Εκτός από τα ημερήσια λειτουργούν και εσπερινά Τ.Ε.Ε. για εργαζόμενους έως 50 ετών που επιθυμούν να βελτιώσουν τη θέση τους στην αγορά εργασίας. Οι υποψήφιοι εισάγονται χωρίς εξετάσεις με απαραίτητη προϋπόθεση να είναι κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου του εξωτερικού.

Η φοίτηση στα Τ.Ε.Ε. διαρκεί έως και 3 χρόνια και οργανώνεται σε δύο αυτοτελείς Κύκλους Σπουδών, οι οποίοι περιλαμβάνουν επιμέρους τομείς και ειδικότητες. Ο πρώτος κύκλος διαρκεί δύο χρόνια και ο δεύτερος ένα χρόνο, ενώ για τα εσπερινά προστίθεται ένα έτος για τον πρώτο κύκλο και ένα εξάμηνο για τον δεύτερο.

<http://www.ekep.gr/education/deuterothmia.asp#lukeio>

3.7.6. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στην Ελλάδα η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση χωρίζεται σε Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στα **Πανεπιστήμια**, και σε Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στα **Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα** (Τ.Ε.Ι). Επιπλέον, από το ακαδημαϊκό έτος 1997/98 θεσμοθετήθηκε το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.). Με διάταξη του Συντάγματος, η επαγγελματική και η ειδική εκπαίδευση παρέχονται επίσης και στις σχολές της Ανώτερης Βαθμίδας Εκπαίδευσης.

<http://www.ekep.gr/education/tritobathmia.asp#AEI>

▶ **Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση:** η Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση έχει ως αποστολή την υψηλή θεωρητική και σφαιρική κατάρτιση του μελλοντικού επιστημονικού δυναμικού της χώρας. Στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση ανήκουν τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία, η Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Στην Ελλάδα λειτουργούν 20 Πανεπιστήμια, σε διάφορες πόλεις της χώρας, τα οποία αποτελούνται από Σχολές, οι οποίες με τη σειρά τους διαιρούνται σε Τμήματα και αυτά σε αντίστοιχους Τομείς.

▶ **Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση:** η Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση έχει ως ρόλο να συμβάλει στην αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας και στην πρόοδο της επιστήμης και της εφαρμοσμένης έρευνας. Η εκπαίδευση είναι προσανατολισμένη στην αφομοίωση και μεταφορά των δεδομένων της επιστήμης στην παραγωγή. Οι σπουδές

στα Τ.Ε.Ι. σε σύγκριση με αυτές στα Πανεπιστήμια έχουν περισσότερο εφαρμοσμένο χαρακτήρα. Στην Ελλάδα υπάρχουν 14 Τ.Ε.Ι., τα οποία αποτελούνται από δύο (2) τουλάχιστον Σχολές, που περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερα Τμήματα. Τα Τ.Ε.Ι. λειτουργούν σε διάφορες πόλεις της χώρας, ενώ μερικά έχουν και ανεξάρτητα παραρτήματα, δηλαδή ανεξάρτητα Τμήματα σε άλλη πόλη. Στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση υπάγεται και η Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ), η οποία αντικατέστησε πρόσφατα (Ν. 3027/2002) τη Σχολή Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΣΕΛΕΤΕ). Στην ΑΣΠΑΙΤΕ ανήκει το Γενικό Τμήμα Παιδαγωγικών Μαθημάτων (ΓΤΠΜ), το οποίο πήρε τη θέση της Παιδαγωγικής Τεχνικής Σχολής (ΠΑΤΕΣ) και καλύπτει μεγάλο μέρος της παιδαγωγικής επιμόρφωσης των υποψηφίων εκπαιδευτικών Τ.Ε.Ε.

► **Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.):** αποτελεί τη βάση της ανοικτής και εξ αποστάσεως παρεχόμενης εκπαίδευσης. Ο βασικός στόχος του Ε.Α.Π. είναι να προσφέρει περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σ' ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων και ηλικιακών ομάδων με βάση την αντίληψη ότι η μόρφωση είναι δικαίωμα όλων σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Το Ε.Α.Π. λειτουργεί από το 1998 και εδρεύει στην Πάτρα.

<http://www.eap.gr/>

► **Ανώτερη Εκπαίδευση:** στην Ανώτερη Βαθμίδα Εκπαίδευσης υπάγονται διάφορες σχολές που παρέχουν επαγγελματική ειδικότητα σε συγκεκριμένους τομείς που αφορούν στη θρησκεία, στην τέχνη, στον τουρισμό, στο ναυτικό, στο στρατό και στη δημόσια τάξη. Πιο συγκεκριμένα, στις σχολές αυτές περιλαμβάνονται οι Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές, οι Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, οι Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, οι Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης, οι Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και η Ανώτερη Σχολή Αστυφυλάκων.

3.7.7. Αρχική κατάρτιση (iscled level 4)

Ο σχεδιασμός των δράσεων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης υπάγεται στις θεσμικές αρμοδιότητες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Οι κύριοι φορείς παροχής αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι τα **Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)**.

Τα Ι.Ε.Κ., δημόσια και ιδιωτικά, λειτουργούν στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.) από το 1992.

Σκοπός των Ι.Ε.Κ. είναι η παροχή κάθε είδους επαγγελματικής κατάρτισης, αρχικής ή συμπληρωματικής, καθώς και η εξασφάλιση στους καταρτιζόμενους των ανάλογων προσόντων μέσω της παροχής επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων και της καλλιέργειας των αντίστοιχων δεξιοτήτων, για την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας και τη διασφάλιση της προσαρμογής τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

3.7.8. Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (iscled level 4)

Περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης που υλοποιούνται εκτός του θεσμοθετημένου συστήματος επάλληλων τυποποιημένων βαθμίδων της Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση αποβλέπει στη συντήρηση, ανανέωση, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων των ανέργων που χρειάζονται εξειδίκευση, ώστε να αναζητήσουν εργασία, και των εργαζομένων που επιθυμούν την επαγγελματική εξέλιξη.

Οι δράσεις συνεχιζόμενης κατάρτισης στην Ελλάδα υλοποιούνται από ένα πλήθος φορέων που απευθύνονται σε διαφορετικές κατηγορίες του πληθυσμού και εποπτεύονται από διαφορετικά Υπουργεία. Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο καθιερώνει τέσσερα πεδία άσκησης πολιτικών στο πλαίσιο της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης:

- Πεδίο κατάρτισης των ανέργων
- Πεδίο κατάρτισης των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα
- Πεδίο κατάρτισης των εργαζομένων του ευρύτερου δημόσιου τομέα
- Πεδίο κατάρτισης κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων.

Στην Ελλάδα, οι φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα που υλοποιούν προγράμματα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι τα **Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.)**.

Τα Κ.Ε.Κ. αποτελούν φορείς παροχής υπηρεσιών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης και την ευθύνη της πιστοποίησής τους έχει το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης και Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.).

3.7.9. Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

<http://www.ekep.gr/education/exapostaseos.asp#eap>

Οι συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις στο εργασιακό περιβάλλον και η ταχύτητα της διάδοσης των πληροφοριών οδηγούν στην ανάγκη των ατόμων για επικαιροποίηση των γνώσεών τους και συνεχή επανεκπαίδευση και επανακατάρτιση. Οι παραδοσιακές μορφές εκπαίδευσης, οι οποίες δεν επαρκούν πλέον για να καλύψουν τις ανάγκες της σύγχρονης οικονομίας, ανανεώνονται σταδιακά με την υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων εκπαίδευσης.

Μία νέα μέθοδος που εξαπλώνεται όλο και περισσότερο διεθνώς, είναι η **Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση** η οποία συναντάται συχνά και ως **Τηλεκπαίδευση**. Πρόκειται για μία νέα φιλοσοφία μετάδοσης της γνώσης από απόσταση στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, η οποία καταργεί τους περιορισμούς της συμβατικής διδασκαλίας, μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών και συμβάλλει στην κάλυψη εκπαιδευτικών αναγκών που προκύπτουν τόσο πριν αλλά κυρίως μετά την ένταξη των ατόμων στην αγορά εργασίας. Επίσης, προσφέρει περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σ' ένα ευρύ φάσμα ενηλίκων δίνοντάς τους τη δυνατότητα να προσδιορίζουν το χρόνο και τον τόπο εκπαίδευσής τους.

Στην Ελλάδα, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρέχεται από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Επίσης προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης υλοποιούνται από το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο λειτουργεί Κέντρο Εξ Αποστάσεως Επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Σήμερα, στα πλαίσια της πρόσκλησης της «Κοινωνίας της Πληροφορίας» (ΚτΠ) και του ΥΠΕΠΘ, είναι σε εξέλιξη η δημιουργία ειδικά διαμορφωμένων και εξοπλισμένων χώρων τηλεεκπαίδευσης σε κάθε ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα, προκειμένου να υποστηρίξουν τόσο οριζόντιες εκπαιδευτικές δράσεις για τις ανάγκες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης όσο και άλλες εκπαιδευτικές ανάγκες. Ήδη πολλά ακαδημαϊκά ιδρύματα έχουν ανταποκριθεί στο αίτημα για ανάπτυξη τεχνικών υποδομών τόσο για την σύγχρονη εκπαίδευση από απόσταση όπου η επικοινωνία διδάσκοντα -διδασκομένων γίνεται σε πραγματικό χρόνο όσο και στην ασύγχρονη εκπαίδευση από απόσταση όπου η επικοινωνία πραγματοποιείται έμμεσα κυρίως μέσω του διαδικτύου

Ωστόσο η μέχρι τώρα αξιοποίηση της υποδομής τηλεεκπαίδευσης αφορά στα μέλη Δ.Ε.Π. και στους σπουδαστές, καθώς και σε δρα-

στηριότητες σχετικές με την κάλυψη πανελλήνιων συνεδρίων, επιμόρφωση εκπαιδευτικών από απόσταση, διαλέξεις στα πλαίσια των τμημάτων των πανεπιστημίων, παρακολούθηση ημερίδων, ταυτόχρονη σύνδεση παρακολούθησης εργασιών ημερίδας ή συνεδρίων από ενδιαφερομένους που βρίσκονται σε άλλες πόλεις χωρίς να χρειάζεται να μετακινηθούν, ενώ δεν έχουν δημιουργηθεί ακόμη προγράμματα ανοικτής εκπαίδευσης για όλους, με τη δυνατότητα λήψης Πιστοποιημένης Βεβαίωσης Σπουδών.

<http://www.ekep.gr/links.asp?CatId=111>

3.8.

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση είναι αναπαλλοτρίωτο. Η ιδέα είναι απλή: πρέπει να προσφερθεί στους νέους που έχουν αποκλειστεί από το εκπαιδευτικό σύστημα ή που φαίνεται ότι θα αποκλειστούν, τις καλύτερες δυνατές καταρτίσεις και την καλύτερη πλαίσιωση για να τους ξαναδοθεί αυτοπεποίθηση.

Φαίνεται δηλαδή ότι γίνεται από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα μια παραπομπή των αποτυχόντων σε μια δεύτερη ευκαιρία σε κάποια άλλη χρονική στιγμή με ένα άλλο θεσμικό πλαίσιο και άλλο σύστημα.

Είναι σαφές ότι σε συνδυασμό με τα παραπάνω προωθείται η ιδέα ενός κοινού εκπαιδευτικού συστήματος που να αρθρώνεται και να συνδέεται με ένα τομέα προσφοράς εκπαιδευτικών υπηρεσιών στο πλαίσιο μιας πολιτικής για τη δια βίου εκπαίδευση. Στο επίκεντρο όλων των πρωτοβουλιών βρίσκεται η ανάπτυξη, η γενίκευση και η συστηματοποίηση της δια βίου εκπαίδευσης και της συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης. Σε μια τέτοια υπόθεση βέβαια η τυπική αρχική εκπαίδευση – και κυρίως το υποχρεωτικό σχολείο – θεωρείται η αφετηρία, το ουσιαστικό στοιχείο και ο ενοποιητικός παράγοντας.

Η τυπική εκπαίδευση – από το εννιάχρονο υποχρεωτικό σχολείο μέχρι τις μεταπτυχιακές πανεπιστημιακές σπουδές – επανεξετάζεται ή αναπροσδιορίζεται ως προς τις προϋποθέσεις ένταξής της σε μια πολιτική δια βίου εκπαίδευσης. Η τελευταία θεμελιώνεται από τη μία στις μορφές και εμπειρίες της τυπικής εκπαίδευσης και από την άλλη στις επαγγελματικές ή άλλες εμπειρίες των εργαζομένων.

Ο θεσμός των **Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.)** εφαρμόζεται στο πλαίσιο της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού ενηλίκων που έχουν απομακρυνθεί από τη βασική εκπαίδευση και δε διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και δεξιότητες ώστε να προσαρμοστούν στις σύγχρονες επαγγελματικές απαιτήσεις. Έτσι παρέχεται η

δυνατότητα σε νέους από 18 έως 30 ετών που είχαν εγκαταλείψει το σχολείο, να ολοκληρώσουν την υποχρεωτική εννιάχρονη εκπαίδευση.

Στα Σ.Δ.Ε. εφαρμόζονται ειδικά προγράμματα ταχύρυθμης δημοτικής και γυμνασιακής εκπαίδευσης και στους αποφοίτους χορηγείται απολυτήριο τίτλος, ισότιμος προς το απολυτήριο του Δημοτικού και του Γυμνασίου. Ο τίτλος επιτρέπει την εγγραφή στο Ενιαίο Λύκειο, στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.) και στα μεταγυμνασιακά Ι.Ε.Κ., καθώς και την παρακολούθηση ορισμένων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα διαρκεί 18 μήνες και ορίζεται σε 20 ώρες την εβδομάδα, οι οποίες πραγματοποιούνται απογευματινές ώρες. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι υποψήφιοι να κατοικούν στους νομούς όπου λειτουργούν Σ.Δ.Ε.

Σήμερα λειτουργούν 5 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, στην Αθήνα (Περιστέρι και Μενίδι), στην Πάτρα, στη Θεσσαλονίκη και στο Ηράκλειο Κρήτης, ενώ στο μέλλον προβλέπεται η ίδρυση περισσότερων σχολείων. Η ίδρυση των Σ.Δ.Ε. γίνεται ύστερα από εισήγηση του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε) και μετά από συνεργασία με τους οικείους Ο.Τ.Α. για την εξασφάλιση των προϋποθέσεων λειτουργίας αυτών.

(Για περισσότερες πληροφορίες: Ι.Δ.ΕΚ.Ε, Αχαρνών 426 & Κοκκινάκι 17, 111 43 Αθήνα, τηλ. 210-2114152, 210-2114267 email: ideke@ath.forthnet.gr)

<http://www.ekep.gr/Education/deuteris.asp>

3.9.

Στην **Ευρωπαϊκή Ένωση** τα διαφορετικά **συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης** των κρατών μελών έχουν διαμορφωθεί ως έκφραση και αντανάκλαση των ξεχωριστών εθνικών πολιτισμών. Στόχος της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι η ενθάρρυνση της ευρωπαϊκής συνεργασίας μέσα από την κατανόηση των διαφορετικών εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων και τη διαφύλαξη της πολύμορφης εκπαιδευτικής εμπειρίας των Ευρωπαϊκών χωρών. Κάθε κράτος μέλος αναλαμβάνει, με βάση την «αρχή της επικουρικότητας», την πλήρη ευθύνη για την οργάνωση του εκπαιδευτικού του συστήματος και το περιεχόμενο των προγραμμάτων του. Στο πλαίσιο αυτά, ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης δε συνίσταται στη διαμόρφωση ενός κοινού εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά στην ενθάρρυνση της συνεργασίας των κρατών μελών, στηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, την όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση των

ευκαιριών για εκπαίδευση και την προώθηση της διακρατικής κινητικότητας των εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Για την επίτευξη των στόχων της, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει θεσμοθετήσει φορείς και δίκτυα που συμβάλλουν στην προαγωγή της Ευρωπαϊκής διάστασης της παιδείας και στο συντονισμό της ευρωπαϊκής προσέγγισης στα προβλήματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τέτοιοι φορείς και δίκτυα είναι το **Δίκτυο Ευρυδίκη**, το **CEDEFOP** και το **Ευρωπαϊκό Κέντρο Κατάρτισης**.

Η Ευρυδίκη (<http://www.ekep.gr/education/stinee.asp#eurudiki>) αποτελεί το Ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφόρησης για την εκπαίδευση. Παρέχει συγκρίσιμες πληροφορίες σχετικά με την πολιτική, τη δομή, τη διοίκηση και το νομικό καθεστώς των εκπαιδευτικών συστημάτων των χωρών μελών και χωρών εταίρων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, ενώ επίσης παρέχει πληροφορίες για το σύνολο των φορέων του εκπαιδευτικού χώρου στην Ευρώπη. Στο δίκτυο αυτό συμμετέχουν 30 χώρες: 25 κράτη-μέλη, 3 χώρες της ΕΦΤΑ/ΕΕΑ και 2 υπο ένταξη ευρωπαϊκές χώρες (Βουλγαρία και Ρουμανία).

Το **Cedefop** (European Centre for the Development of Vocational Training) <http://www.cedefop.europa.eu/>, είναι το κέντρο αναφοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και εδρεύει στη Θεσσαλονίκη. Παρέχει πληροφορίες και επιστημονικές αναλύσεις σχετικά με τα συστήματα, τις πολιτικές, την έρευνα και την πρακτική στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης. Επίσης προωθεί την ανάπτυξη μίας συντονισμένης ευρωπαϊκής προσέγγισης στα προβλήματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης διευκολύνοντας τις ανταλλαγές, τη συνεργασία και τη συνέργεια μεταξύ διαφορετικών ομάδων στόχου: υπεύθυνων φορέων για τη χάραξη στρατηγικής, κοινωνικών εταίρων, ερευνητών και επαγγελματιών της επαγγελματικής κατάρτισης.

Το **Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Κατάρτισης** (European Training Foundation) <http://www.etf.europa.eu/web.nsf?Open>, έχει ως αποστολή να συνεπικουρεί και να υποστηρίζει τη διαδικασία μεταρρύθμισης και εκσυγχρονισμού των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης στις συνεργαζόμενες χώρες, στα πλαίσια της εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε. Η δράση του εξαπλώνεται σε τέσσερις μεγάλες ομάδες χωρών: τις υποψήφιας για προσχώρηση στην Ε.Ε. χώρες, τις χώρες και τα εδάφη της νοτιοανατολικής Ευρώπης, τα νέα ανεξάρτητα κράτη και τη Μογγολία, καθώς και τις χώρες και τα εδάφη που καλύπτει το πρόγραμμα MEDA.

Το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Κατάρτισης εδρεύει στο Τορίνο της Ιταλίας. Έχει στενή συνεργασία με το Cedefop και παρέχει τεχνική υποστήριξη στο πρόγραμμα Tempus.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

✓

4.1.

Με βάση την αναφορά στη Στρατηγική της Λισσαβώνας και τους στόχους που παρουσιάζονται στο 3.2.1 καθώς και στα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 7.4. και 7.4.1., συζητήστε στην Ομάδα πόσο εφικτοί για τα ελληνικά δεδομένα, είναι οι ποιοτικοί αλλά κυρίως οι ποσοτικοί στόχοι. Με βάση τους στόχους να χωριστείτε σε υπο-ομάδες όπου η κάθε μια θα αναλάβει να ερευνήσει που βρίσκεται η χώρα μας σήμερα και ποιες οι είναι οι μέχρι τώρα προβλεπόμενες στοχεύσεις.

4.2.

Με βάση τις αναφορές στη σχέση κοινωνικού αποκλεισμού και εκπαίδευσης στα 3.3. και 3.4. εντός Ε.Ε. και εντός Ελλάδας να σχολιάσει η Ομάδα το πραγματικό γεγονός του αποκλεισμού από την εκπαίδευση όπως εμφανίζεται σε τρεις περιπτώσεις:

Παιδιά ειδικών ομάδων, που μένουν από την αρχή εκτός σχολείου. Παιδιά ειδικών ομάδων που περιθωριοποιούνται μέσα στο σχολείο και ως συνέπεια αυτού του γεγονότος οδηγούνται στη σχολική αποτυχία και, πολύ συχνά, στην οριστική διακοπή της φοίτησής τους. Παιδιά ειδικών ομάδων, που δεν καταφέρνουν παρά μόνο σε πολύ χαμηλό ποσοστό να περάσουν με επιτυχία ολόκληρο τον κύκλο της δημόσιας εκπαίδευσης. Να χωριστεί η ομάδα σε 4 υπο-ομάδες και η κάθε μια ξεχωριστά να εξετάσει το ζήτημα των τσιγγάνων, των φυλακισμένων νέων, των ποντίων, των μουσουλμάνων. Να επεκτείνουν με βάση την εμπειρία τους, τα συμβάντα σε γνωστούς τους με συγκεκριμένα συναφή περιστατικά.

Να γίνει ξεχωριστή συζήτηση για το ζήτημα του αναλφαβητισμού των ενηλίκων (Βλέπε και ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.12).

4.2.1.

Στα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 7.5. και 7.7. παρουσιάζονται η Σύμβαση κατά των διακρίσεων στην εκπαίδευση της UNESCO και τα κυριότερα σημεία της Κύρωσης της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Εξετάσατε με βάση αυτά για τα ζητήματα της προηγούμενης δραστηριότητας, που υπάρχει σαφής παραβίαση ή απόκλιση.

4.3.

Η UNICEF τη Διεθνή ημέρα για την εξάλειψη του αναλφαβητισμού αναδεικνύει το ευρύτερο ζήτημα «Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε δωρεάν εκπαίδευση, χωρίς διακρίσεις» στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6. Συζητείστε κατά πόσο θεωρούν τα μέλη της ομάδας ότι οι καμπάνιες και η δραστηριότητα για τα ζητήματα αυτά έχουν κάποια συσχέτιση για τα συμβαίνοντα στην Ελλάδα αν ως εκ τούτου μπορούν να ευαισθητοποιούν συνειδήσεις για ενεργό συμβολή στους στόχους της των Ελλήνων πολιτών.

4.4.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.8. παρουσιάζεται πρόσφατο ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ του Συνηγόρου του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού) με την επισήμανση: ΚΑΝΕΝΑΣ ΦΡΑΓΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ. Λαμβάνοντας υπόψη και την παρουσίαση των δικαιωμάτων των Ελλήνων μαθητών στην 3.6., σχολιάστε την ουσία του εγγράφου προς τον αρμόδιο Ειδικό Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας. Υπάρχουν περιπτώσεις που έχουν υποπέσει στην αντίληψή σας παραβιάσεις, ή παραβλέψεις αυτής της υποχρέωσης των δημοσίων υπηρεσιών και του δικαιώματος -υποχρέωσης όλων όσων μένουν στην Ελλάδα;

4.5.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9. υπάρχει ο δικτυακός τόπος του Διαγράμματος του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος. Η ομάδα καλείται να προχωρήσει σε πλοήγηση, συνεπικουρούμενη και από την παρουσίαση του 3.7. Συζήτηση για τις δυνατότητες αξιοποίησης των πληροφοριών. Μπορεί να υπάρξει και αξιοποίηση των δυνατοτήτων; Αρκούν οι ιστοσελίδες; Τα ειδικά σχολεία έχουν γίνει γνωστά στον πληθυσμό στον οποίο απευθύνονται;

4.6.

Με βάση την παρουσίαση στο 3.8. να συζητηθούν οι προσωπικές εμπειρίες, ή του στενού περιβάλλοντος των μελών της Ομάδας για το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.). Η ομάδα να συζητήσει την αποτελεσματικότητα αυτής της προσπάθειας. Να αναδειχθούν ζητήματα που πιθανόν μπλοκάρουν την ροή και τη αποτελεσματική συμμετοχή αυτών για τους οποίους προορίζονται.

4.7.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.10. παρουσιάζεται η **Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων**, που είναι ο επιτελικός δημόσιος φορέας στον τομέα εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων. Έχει ποτέ κανείς από την ομάδα έλθει σε επαφή, έχει αξιοποιήσει τις υπηρεσίες της; Με την πλοήγηση στον κόμβο της ΓΓΕΕ να γίνει συζήτηση για τις πραγματικές δυνατότητές της.

4.9.

Η FERPA, η Ομοσπονδία των Ευρωπαίων Συνταξιούχων (μέλος της Συνομοσπονδίας των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων) «θεωρεί ότι αυτή η διαβίου κατάρτιση δεν πρέπει να σταματά κατά την συνταξιοδότηση. Έτσι θα αποφύγουμε δυσμενείς παρενέργειες, όπως το γεγονός η τεχνολογική επανάσταση και εξέλιξη να παράγει νέες μορφές κοινωνικού αποκλεισμού μεταξύ των συνταξιούχων και των ηλικιωμένων. Η FERPA διεκδικεί να είναι προσβάσιμες και στους συνταξιούχους, όλες οι δυνατότητες κατάρτισης και εκπαίδευσης (νέες τεχνολογίες, υπολογιστές, λοιπός τεχνολογικός εξοπλισμός κ.τ.λ.), για να μπορούν να συνεχίσουν να είναι ισότιμοι πολίτες και να νικήσουν τον τεχνολογικό αναλφαβητισμό που είναι δυνατόν να οδηγήσει σε κοινωνικό αποκλεισμό». Σχολιάστε το θέμα. Συζητήστε αν δεδομένης της στενότητας των οικονομικών κάθε χώρας και του τεράστιου προβλήματος της ανεργίας των νέων αλλά και των ηλικιωμένων, αυτή η «ποιοτική» διεκδίκηση μπορεί να υποστηριχθεί. Υπέρ και κατά.

4.10.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.13. υπάρχει ο ιστότοπος για τη πλέον πρόσφατη Συζήτηση προ Ημερησίας Διατάξεως στη Βουλή των τεσσάρων αρχηγών των κομμάτων με θέμα «Η πορεία της Παιδείας και οι επιβαλλόμενες προσαρμογές στα ευρωπαϊκά δεδομένα, ώστε να επιτύχει η αναβάθμισή της σε όλα τα επίπεδα».

Να χωριστεί η ομάδα σε τέσσερις υπό-ομάδες όπου η κάθε μια θα μελετήσει την ομιλία ενός αρχηγού με στόχο να επισημανθούν οι κεντρικές θέσεις σε ότι σχετίζονται με το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Εξαγωγή συμπερασμάτων, αν και που υπάρχει δυνατότητα σύγκλισης και κοινών επιδιώξεων.

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Διάκριση στην εκπαίδευση: περιλαμβάνει κάθε διάκριση, εξαίρεση, περιορισμό ή προτίμηση που βασιζόμενη στη φυλή, το χρώμα, το γένος, τη γλώσσα, τη θρησκεία, σε πολιτική ή άλλη πεποίθηση, την εθνική ή κοινωνική προέλευση, την οικονομική κατάσταση ή τη γέννηση. Έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την εκμηδένιση ή εξασθένιση της ίσης μεταχείρισης στην εκπαίδευση και ειδικότερα:

- (α) τη στέρηση πρόσβασης οποιουδήποτε προσώπου ή ομάδας προσώπων σε οποιαδήποτε μορφή ή βαθμίδα εκπαίδευσης
- (β) τον περιορισμό οποιουδήποτε προσώπου ή ομάδας προσώπων σε κατώτερης στάθμης εκπαίδευση
- (γ) την εγκαθίδρυση ή διατήρηση χωριστών εκπαιδευτικών συστημάτων ή ιδρυμάτων για πρόσωπα ή ομάδες/προσώπων, ή
- (δ) την επιβολή σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή ομάδα προσώπων, συνθηκών ασυμβίβαστων με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Δικαίωμα σεβασμού της προσωπικότητας και της αξιοπρέπειας του μαθητή: κάθε μαθητής και μαθήτρια πρέπει να αντιμετωπίζεται με σεβασμό ως αυτόνομη προσωπικότητα που έχει δικαιώματα και δυνατότητες. Η εφαρμογή της σχολικής πειθαρχίας πρέπει να γίνεται με τρόπο που σέβεται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, εξαντλώντας τα παιδαγωγικά μέσα σωφρονισμού, αποφεύγοντας το στιγματισμό και τη διαπόμπευση.

Δια βίου μάθηση: η διεύρυνση της μαθησιακής διαδικασίας και η παροχή εκπαιδευτικών ευκαιριών σε όλη τη διάρκεια της ζωής των ατόμων, μέσω ευέλικτων προγραμμάτων μάθησης σε ένα ευρύτατο φάσμα θεματικών πεδίων, ικανών να ανταποκριθούν και στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. **Στόχοι** της δια βίου μάθησης είναι η ενεργοποίηση των ατόμων και ομάδων για ατομική και κοινωνική ανάπτυξη, η προώθηση της ενεργού συμμετοχής

των πολιτών και η αύξηση των δυνατοτήτων κοινωνικής ένταξης και απασχόλησης. Βασικός σκελετός ενός σύγχρονου συστήματος δια βίου μάθησης είναι η **εκπαίδευση ενηλίκων**.

Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση ή Τηλεκπαίδευση: πρόκειται για μία νέα φιλοσοφία μετάδοσης της γνώσης από απόσταση στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, η οποία καταργεί τους περιορισμούς της συμβατικής διδασκαλίας, μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών και συμβάλλει στην κάλυψη εκπαιδευτικών αναγκών που προκύπτουν τόσο πριν αλλά κυρίως μετά την ένταξη των ατόμων στην αγορά εργασίας. Επίσης, προσφέρει περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σ' ένα ευρύ φάσμα ενηλίκων δίνοντάς τους τη δυνατότητα να προσδιορίζουν το χρόνο και τον τόπο εκπαίδευσής τους.

Αυτο-εκπαίδευση: πρόσβαση (αναζήτηση και ανάκτηση) σε επιμορφωτικό και ενημερωτικό υλικό για διάφορα γνωστικά αντικείμενα αλλά και γενικότερα θέματα, που ενδιαφέρουν εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές.

Συνεργατική μάθηση: επικοινωνία και συμμετοχή σε θεματικούς κύκλους συζητήσεων και εκπόνηση συνεργατικών δραστηριοτήτων.

Εικονική τάξη: σειρά μαθημάτων σε πραγματικό χρόνο με δυνατότητα αλληλεπίδρασης μέσω πρωτεύουσας (primary) ISDN σύνδεσης.

Σχολεία δεύτερης ευκαιρίας: Ο θεσμός εφαρμόζεται στο πλαίσιο της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού ενηλίκων που έχουν απομακρυνθεί από τη βασική εκπαίδευση και δε διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και δεξιότητες ώστε να προσαρμοστούν στις σύγχρονες επαγγελματικές απαιτήσεις. Έτσι παρέχεται η δυνατότητα σε νέους από 18 έως 30 ετών που είχαν εγκαταλείψει το σχολείο, να ολοκληρώσουν την υποχρεωτική εννιάχρονη εκπαίδευση.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ✓

6.1. Ιστοσελίδες

- ◎ www.actionaid.org
- ◎ www.campaignforeducation.org
- ◎ www.reflect-action.org
- ◎ <http://www.un.org/millenniumgoals/>

◎ **Συνήγορος του Πολίτη**

www.synigoros.gr

www.0-18.gr

Ειδικές ιστοσελίδες για θέματα δικαιωμάτων του παιδιού

⊙ **Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ**

<http://www.e-yliko.gr/e-learning.htm>

⊙ **Επιστημονικής Ένωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων**

<http://www.adulteduc.gr>

⊙ **Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΚΕΠ)**

<http://www.ekep.gr/>

⊙ **Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
και Κατάρτισης(ΟΕΕΚ)**

<http://www.oEEK.gr>

⊙ **Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης
Επαγγελματικής Κατάρτισης
και Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.)**

<http://www.ekepis.gr/site/>

6.2. Κείμενα-Μελέτες

- Μάνεσης Αρ., Η συνταγματική προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, Συνταγματική θεωρία και πράξη, 1980, σελ. 686-7.
- Τσιάκκαλος Γ., Ανθρώπινη αξιοπρέπεια, κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση στην Ευρώπη, σελ. 49-68. - Oberndoerfer Dieter, Κοινωνός αποκλεισμός: Κατάσταση ή διεργασία;, σελ. 211-6. - Τρέσσου Ευ., Αποκλεισμός ειδικών ομάδων από την εκπαίδευση και μέσω της εκπαίδευσης. Ποιες ομάδες κινδυνεύουν περισσότερο, σελ.241-250, Συνέδριο: Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός: Εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη, Αθήνα, 2-4 Οκτωβρίου 1997, Οργάνωση: Συμβούλιο της Ευρώπης και Εταιρεία πολιτικού προβληματισμού «Νίκος Πουλαντζάς».
- Σκουρής Β., Δίκαιο της παιδείας, Αθήνα, 1985.
- Χρυσόγονος Κ., «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα», Αθήνα, 2002.
- Λευκή Βίβλος για την εκπαίδευση και κατάρτιση - Διδασκαλία και εκμάθηση - Προς την Κοινωνία της Γνώσης COM (95) 590, Νοέμβριος 1995.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



7.1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 16

...

2. Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.

3. Τα έτη υποχρεωτικής φοίτησης δεν μπορεί να είναι λιγότερα από εννέα.

4. Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το Κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που διακρίνονται, καθώς και αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή ειδική προστασία, ανάλογα με τις ικανότητές τους.

5. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους. Συγχώνευση ή κατάτμηση ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μπορεί να γίνει και κατά παρέκκλιση από κάθε αντίθετη διάταξη, όπως νόμος ορίζει. Ειδικός νόμος ορίζει όσα αφορούν τους φοιτητικούς συλλόγους και τη συμμετοχή των σπουδαστών σ' αυτούς.

....

7. Η επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση παρέχεται από το Κράτος και με σχολές ανώτερης βαθμίδας για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από τρία χρόνια, όπως προβλέπεται ειδικότερα από το νόμο, που ορίζει και τα επαγγελματικά δικαιώματα όσων αποφοιτούν από τις σχολές αυτές.

8. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους χορήγησης άδειας για την ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο Κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σ αυτά, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του διδακτικού προσωπικού τους.

Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται.

7.2. ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε

Δικαίωμα εκπαίδευσης

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση.

Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ευχέρεια δωρεάν παρακολούθησης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με σεβασμό των δημοκρατικών αρχών, καθώς και το δικαίωμα των γονέων να εξασφαλίζουν την εκπαίδευση και τη μόρφωση των τέκνων τους σύμφωνα με τις θρησκευτικές, φιλοσοφικές και παιδαγωγικές πεποιθήσεις τους, γίνονται σεβαστά σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή τους (Άρθρο 14 ΧΘΔ και Άρθρο ΙΙ-74 στο σχέδιο Ευρωπαϊκού Συντάγματος).

7.3. ΣΧΕΔΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΤΟΜΕΙΣ ΟΠΟΥ Η ΕΝΩΣΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ, ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΕΣ Ή ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΝΕΟΛΑΙΑ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Άρθρο ΙΙΙ-282

1. Η Ένωση συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και, εάν αυτό απαιτείται, υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους. Σέβεται πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία.

...

Η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο:

- α) να αναπτύσσει την ευρωπαϊκή διάσταση της παιδείας, κυρίως μέσω της εκμάθησης και της διάδοσης των γλωσσών των κρατών μελών,
- β) να ευνοεί την κινητικότητα φοιτητών και εκπαιδευτικών, μεταξύ άλλων, μέσω της ακαδημαϊκής αναγνώρισης διπλωμάτων και περιόδων σπουδών,
- γ) να προωθεί τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων,

- δ) να αναπτύσσει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών,
- ε) να ευνοεί την ανάπτυξη των ανταλλαγών νέων ανθρώπων καθώς και οργανωτών κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων και να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των νέων στο δημοκρατικό βίο της Ευρώπης,
- στ) να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της εκπαίδευσης εξ αποστάσεως,

.....

2. Η Ένωση και τα κράτη μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τρίτες χώρες και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα παιδείας και αθλητισμού, ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

3. Προκειμένου να προωθηθεί η υλοποίηση των στόχων του παρόντος άρθρου:

- α) ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει δράσεις ενθάρρυνσης, αποκλειομένης οποιασδήποτε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή,
- β) το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, εκδίδει συστάσεις.

Άρθρο III-283

1. Η Ένωση εφαρμόζει πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσης, η οποία στηρίζει και συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο και την οργάνωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο:

- α) να διευκολύνει την προσαρμογή στις μεταλλαγές της βιομηχανίας, ιδίως μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης και του επαγγελματικού αναπροσανατολισμού,
- β) να βελτιώνει την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και τη συνεχή επιμόρφωση, ώστε να διευκολύνεται η επαγγελματική ένταξη και επανένταξη στην αγορά της εργασίας,
- γ) να διευκολύνει την πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και να ενισχύει την κινητικότητα των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων, ιδίως των νέων,
- δ) να τονώνει τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων στον τομέα της κατάρτισης,
- ε) να αναπτύσσει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των συστημάτων κατάρτισης των κρατών μελών.

2. Η Ένωση και τα κράτη μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τρίτες χώρες και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης.

3. Προκειμένου να προωθηθεί η υλοποίηση των στόχων του παρόντος άρθρου:

α) ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα, αποκλειομένης οποιασδήποτε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Εκδίδεται μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή,

β) το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, διατυπώνει συστάσεις.

7.4. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Λισαβόνας (23 και 24 Μαρτίου 2000)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποίησε ειδική σύνοδο στις 23 και 24 Μαρτίου 2000 στη Λισαβόνα για να συμφωνήσει ένα νέο στρατηγικό στόχο για την Ένωση προκειμένου να ενισχυθεί η απασχόληση, η οικονομική μεταρρύθμιση και η κοινωνική συνοχή στο πλαίσιο μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση.

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΜΕ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΝΕΡΓΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

24. Οι άνθρωποι είναι το πολυτιμότερο κεφάλαιο της Ευρώπης και πρέπει να αποτελούν το επίκεντρο των πολιτικών της Ένωσης. Η επένδυση στον άνθρωπο και η ανάπτυξη ενεργού και δυναμικού κράτους προνοίας θα έχει ζωτική σημασία τόσο για τη θέση της Ευρώπης στην οικονομία της γνώσης όσο και για να εξασφαλιστεί ότι η εμφάνιση της νέας αυτής οικονομίας δεν θα επιτείνει τα υφιστάμενα κοινωνικά προβλήματα της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της ένδειας.

Εκπαίδευση και κατάρτιση για τη ζωή και την εργασία στην κοινωνία της γνώσης

25. Τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να προσαρμοστούν τόσο στις απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης όσο και στην ανάγκη για καλύτερο επίπεδο και ποιότητα απασχόλησης. Τα συστήματα αυτά πρέπει να προσφέρουν ευκαιρίες μάθησης και κατάρτισης προσαρμοσμένες σε συγκεκριμένες ομάδες στις διάφορες φάσεις της ζωής τους : νέοι, άνεργοι ενήλικες και απασχολούμενοι των οποίων οι δεξιότητες κινδυνεύουν να αχρηστευθούν λόγω της ταχείας αλλαγής. Η νέα αυτή προσέγγιση πρέπει να απαρτίζεται από τρία κύρια στοιχεία : την ανάπτυξη τοπικών κέντρων μάθησης, την προαγωγή νέων βασικών δεξιοτήτων -

ιδίως στις τεχνολογίες των πληροφοριών - και τη μεγαλύτερη διαφάνεια των προσόντων.

26. Συνεπώς, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους συνταγματικούς τους κανόνες, το Συμβούλιο και την Επιτροπή να λάβουν τα απαιτούμενα μέτρα στο πεδίο των αρμοδιοτήτων τους, για την επίτευξη των εξής στόχων:

- ουσιαστική ετήσια αύξηση των κατά κεφαλήν επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό,
- ο αριθμός ατόμων ηλικίας 18 έως 24 ετών, τα οποία έχουν ολοκληρώσει μόνον τον κατώτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δε συνεχίζουν την εκπαίδευση και κατάρτισή τους, πρέπει να υποδιπλασιαστεί μέχρι το 2010,
- τα σχολεία και τα κέντρα κατάρτισης, συνδεδεμένα όλα με το Διαδίκτυο, θα πρέπει να μετατραπούν σε πολυλειτουργικά τοπικά κέντρα μάθησης, προσιτά σε όλους, με τη χρήση των καταλληλότερων μεθόδων για την κάλυψη ευρέος φάσματος ομάδων-στόχων. πρέπει να θεσπιστούν συνεργασίες μάθησης μεταξύ σχολείων, κέντρων κατάρτισης, επιχειρήσεων και ερευνητικών ιδρυμάτων προς αμοιβαίο όφελος,
- ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο πρέπει να καθορίζει τις νέες βασικές δεξιότητες που πρέπει να παρέχει η διά βίου μάθηση : δεξιότητες πληροφορικής, ξένες γλώσσες, τεχνολογική αντίληψη, επιχειρηματικό πνεύμα και κοινωνικές δεξιότητες. πρέπει να θεσπιστεί ευρωπαϊκό δίπλωμα βασικών δεξιοτήτων πληροφορικής, με αποκεντρωμένες διαδικασίες πιστοποίησης, ώστε να προαχθούν οι βασικές γνώσεις ψηφιακής τεχνολογίας σε ολόκληρη την Ένωση,
- να καθοριστούν, μέχρι τα τέλη του 2000, τα μέσα για την προώθηση της κινητικότητας των σπουδαστών, των διδασκάλων και του προσωπικού κατάρτισης και έρευνας, αφενός μεν, με την καλύτερη δυνατή χρήση των υφιστάμενων κοινοτικών προγραμμάτων (Σωκράτης, Leonardo, Νεολαία) - με εξάλειψη των εμποδίων - αφετέρου δε, με διαφανέστερη αναγνώριση των προσόντων και των περιόδων σπουδών και κατάρτισης. να ληφθούν μέτρα για την άρση των εμποδίων στην κινητικότητα των διδασκάλων μέχρι το 2000 και για την προσέλκυση διδασκάλων υψηλής ποιότητας,
- πρέπει να αναπτυχθεί κοινή ευρωπαϊκή μορφή βιογραφικών σημειωμάτων, η οποία θα χρησιμοποιείται εθελοντικά, ώστε να ευνοείται η κινητικότητα με την καλύτερη αξιολόγηση των γνώσεων που έχουν αποκτηθεί, τόσο από τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης όσο και από τους εργοδότες.

27. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο Παιδείας να επιδοθεί σε γενικότερο προβληματισμό σχετικά με τους συγκεκριμένους μελλοντικούς στόχους των εκπαιδευτικών συστημάτων, επικε-

ντρωμένο σε κοινά μελήματα και προτεραιότητες αλλά σεβόμενο παράλληλα την εθνική ποικιλομορφία, με στόχο να συμβάλει στις διαδικασίες του Λουξεμβούργου και του Κάρντιφ και να υποβάλει εκτενέστερη έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την άνοιξη του 2001.

7.4.1. Ευρωπαϊκή περιοχή της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης

Προκειμένου να διευκολύνει τη μετάβαση προς μια κοινωνία της γνώσης, η Επιτροπή υποστηρίζει την υλοποίηση των στρατηγικών της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και συγκεκριμένες ενέργειες, για την πραγμάτωση μιας ευρωπαϊκής περιοχής της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ο στόχος αυτός βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής της Λισσαβόνας και ειδικότερα του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010» Τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να υλοποιήσουν παρόμοιες στρατηγικές έως το 2006.

ΠΡΑΞΗ

Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 21ης Νοεμβρίου 2001, σχετικά με την πραγμάτωση μιας ευρωπαϊκής περιοχής δια βίου μάθησης (COM(2001) 678 τελικό - Δε δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα)

ΣΥΝΟΨΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στη Φέιρα, τον Ιούνιο του 2000, ζήτησε από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καθορίσουν συνεκτική στρατηγική που να επιτρέπει σε όλους τους Ευρωπαίους να έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες μάθησης δια βίου. Το υπόμνημα για τη δια βίου μάθηση απετέλεσε την αφετηρία ευρείας διαβούλευσης σε πανευρωπαϊκή κλίμακα. Η παρούσα ανακοίνωση είναι αποτέλεσμα αυτής της συζήτησης, στην οποία έλαβαν μέρος το 2000/2001 περίπου 12.000 άτομα, καθώς και τα κράτη μέλη, οι χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) και οι υποψήφιες χώρες, τα κοινοτικά όργανα, οι κοινωνικοί εταίροι και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Βλέπε πλήρες κείμενο:

http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!cel_plus!prod!DocNumber&lg=el&type_doc=COMfinal&an_doc=2001&nu_doc=678

7.5. ΣΥΜΒΑΣΗ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - UNESCO (Αποσπάσματα).

http://6dimdiapelefth.thess.sch.gr/Greek/Ekpaidefsi_Tsigganopaidon/DiethneisSympvaseis_Diakirixeis/Unesco1960.htm

7.6. UNICEF, Δελτίο Τύπου

Αθήνα 7 Σεπτεμβρίου 2005

ΠΕΜΠΤΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, ΔΙΕΘΝΗΣ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε δωρεάν εκπαίδευση, χωρίς διακρίσεις.

Με την ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας για την Εξάλειψη του Αναλφαβητισμού, **την Πέμπτη 8 Σεπτεμβρίου**, η UNICEF υπενθυμίζει πως συνεχείς προσπάθειες για την εξασφάλιση πρόσβασης των παιδιών στην εκπαίδευση, είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη του στόχου για καθολική πρόσβαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση μέχρι το 2015 που έχει τεθεί από την παγκόσμια κοινότητα. Τα παιδιά που δεν πάνε σχολείο είναι η δεξαμενή που τροφοδοτεί τον αναλφαβητισμό μεταξύ των ενηλίκων και ο καλύτερος τρόπος να εξαλειφθεί ο αναλφαβητισμός είναι η εξασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση για κάθε παιδί.

Σε όλο τον κόσμο περισσότερα από 115 εκατομμύρια παιδιά είναι εκτός σχολείου, στην πλειοψηφία κορίτσια. Μόνο στην Ασία υπολογίζονται σε 42.294.000 τα παιδιά που δεν πάνε σχολείο, ενώ στην υποσαχάρια Αφρική οι εκτιμήσεις τα ανεβάζουν σε 45.465.000.

Βασικό εμπόδιο στην αύξηση των ποσοστών πρόσβασης στην εκπαίδευση είναι η φτώχεια. Τα παιδιά από το φτωχότερο 20% των νοικοκυριών στον αναπτυσσόμενο κόσμο έχουν κατά μέσο όρο τρεις φορές λιγότερες πιθανότητες να πάνε στο σχολείο από όσο εκείνα του πλουσιότερου 20%.

Ακόμα ένας σημαντικός παράγοντας είναι το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας. Περίπου το 75% των παιδιών εκτός σχολείου στις αναπτυσσόμενες χώρες έχουν μητέρες που δεν πήγαν σχολείο. Ο αναλφαβητισμός και το μορφωτικό επίπεδο των μητέρων συνδέονται άμεσα με την ευημερία των παιδιών. Έρευνες έχουν δείξει πως τα παιδιά μητέρων που δεν πήγαν σχολείο, έχουν τις διπλάσιες πιθανότητες να πεθάνουν ή να υποσιτίζονται σε σύγκριση με τα

παιδιά μητέρων που έχουν δευτεροβάθμια ή και υψηλότερη εκπαίδευση. Επομένως και η εξάλειψη των διακρίσεων που υπάρχουν στην εκπαίδευση σε βάρος των κοριτσιών συμβάλει μακροχρόνια στη βελτίωση της ζωής των παιδιών, αφού τα κορίτσια είναι οι μητέρες του αύριο.

Οι μορφωμένες γυναίκες παντρεύονται σε μεγαλύτερη ηλικία, γεννούν λιγότερα παιδιά και μπορούν να φροντίζουν καλύτερα αυτά τα παιδιά. Επιπλέον, τα κορίτσια που έχουν δεχθεί κάποια εκπαίδευση έχουν λιγότερες πιθανότητες να πέσουν θύματα κακομεταχείρισης, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης.

Για τη νεότερη γενιά η εκπαίδευση είναι το κλειδί για την επίλυση πολλών προβλημάτων. Τα παιδιά που πηγαίνουν σχολείο έχουν περισσότερες ευκαιρίες να αναζητήσουν μια καλύτερη δουλειά αργότερα στη ζωή τους, μαθαίνουν πώς να σχηματίζουν απόψεις και να παίρνουν αποφάσεις για τον εαυτό τους. Επίσης μαθαίνουν πώς να μένουν υγιή και να προστατεύουν τον εαυτό τους από ασθένειες όπως το AIDS.

Σε πολλές χώρες, η εκπαίδευση είναι κάτι περισσότερο από απλή μάθηση. Σώζει ζωές, ειδικά όσον αφορά τα κορίτσια. Ένα κορίτσι εκτός σχολείου είναι πιθανότερο να πέσει θύμα του AIDS και είναι λιγότερο ικανό να μεγαλώσει μια υγιή οικογένεια.

Παρά τις δυσκολίες, η UNICEF επισημαίνει πως ο στόχος της καθολικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με ίσες ευκαιρίες για κορίτσια και αγόρια είναι ρεαλιστικός, οικονομικά προσιτός, επιτεύξιμος και το σημαντικότερο, είναι πρωταρχικό δικαίωμα όλων των παιδιών.

Η UNICEF πιστεύει ότι όλα τα παιδιά θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δωρεάν και υποχρεωτική εκπαίδευση. Βοηθά τις αναπτυσσόμενες χώρες στη βελτίωση των εκπαιδευτικών τους προγραμμάτων, στη δημιουργία σχολείων, την παροχή βιβλίων και σχολικού εξοπλισμού, όπως επίσης και στην εκπαίδευση των δασκάλων.

7.7. Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

N. 2101/1992 (ΦΕΚ 192, τ. Α')

Άρθρο πρώτο:

Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος η διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που υπογράφηκε στη Ν.Υόρκη στις 26 Ιανουαρίου 1990, της οποίας το κείμενο, από το πρωτότυπο στη γαλλική γλώσσα σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής :

Άρθρο 28.- 1.

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και, ιδιαίτερα, για να επιτευχθεί η άσκηση του δικαιώματος αυτού προοδευτικά και στη βάση της ισότητας των ευκαιριών :

- α. καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους,
- β. ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο γενικής όσο και επαγγελματικής, τις καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί, και παίρνουν κατάλληλα μέτρα, όπως η θέσπιση της δωρεάν εκπαίδευσης και της προσφοράς χρηματικής βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης,
- γ. εξασφαλίζουν σε όλους την πρόσβαση στη ανώτατη παιδεία με όλα τα κατάλληλα μέσα, σε συνάρτηση με τις ικανότητες του καθενός,
- δ. καθιστούν ανοιχτές και προσιτές σε κάθε παιδί τη σχολική και την επαγγελματική ενημέρωση και τον προσανατολισμό,
- ε. παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολικών σπουδών.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εφαρμογή της σχολικής πειθαρχίας με τρόπο που να ταιριάζει στην αξιοπρέπεια του παιδιού ως ανθρώπινου όντος, και σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προάγουν και ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της παιδείας, με σκοπό να συμβάλουν κυρίως στην εξάλειψη της άγνοιας και του αναλφαβητισμού στον κόσμο και να διευκολύνουν την πρόσβαση στις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις και στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους. Για το σκοπό αυτόν, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών.

Άρθρο 29.- 1.

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί :

- α. στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων του και σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του,
- β. στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,
- γ. στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες,

- καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζεί, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του,
- δ. στην προετοιμασία του παιδιού για μια υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους τους λαούς και τις εθνικιστικές, εθνικές και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής,
- ε. στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον.
2. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου ή του άρθρου 28 δεν μπορεί να ερμηνευτεί με τρόπο που να θίγει την ελευθερία των φυσικών ή νομικών προσώπων για τη δημιουργία και τη διεύθυνση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, υπό τον όρο ότι θα τηρούνται οι εκφρασμένες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αρχές και ότι η παρεχόμενη στα ιδρύματα αυτά εκπαίδευση θα είναι σύμφωνη με τις ελάχιστες προδιαγραφές που θα έχει ορίσει το Κράτος.

7.8. Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού)

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΝΕΝΑΣ ΦΡΑΓΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Με αφορμή καταγγελίες αλλοδαπών ανηλίκων ότι δε γίνονταν δεκτοί προς εγγραφή σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού) απέστειλε έγγραφο προς τον αρμόδιο Ειδικό Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας, ζητώντας την παροχή διευκρινίσεων προς τις διευθύνσεις όλων των εκπαιδευτικών διευθύνσεων και μονάδων της χώρας, σχετικά με το αδιαμφισβήτητο δικαίωμα όλων των ανηλίκων να εγγράφονται και να φοιτούν στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, χωρίς όρους και περιορισμούς που να απορρέουν από την ιθαγένεια ή από το καθεστώς παραμονής των δικαιούχων ή των γονέων τους στη χώρα. Το Υπουργείο Παιδείας, ανταποκρινόμενο στις παρατηρήσεις της Ανεξάρτητης Αρχής, προχώρησε άμεσα στην έκδοση σχετικής εγκυκλίου (100758/Γ2/29-9-2005).

Ειδικότερα, ο Συνήγορος του Πολίτη τεκμηρίωσε και πρότεινε να διευκρινισθούν τα παρακάτω ζητήματα:

Α) Όλοι οι ανήλικοι που διαμένουν στη χώρα, ανεξαρτήτως καθεστώτος παραμονής, έχουν δικαίωμα εγγραφής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ανήλικος ο οποίος πρόκειται να ενηλικιωθεί κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, δεν μπορεί καθ'

οιονδήποτε τρόπο να αποκλειστεί εξ αυτού του γεγονότος από την πρόσβαση και εγγραφή στη φοίτηση.

Το πορισματικό έγγραφο της Αρχής 14350.01/16-9-2005 και η εγκύκλιος 100758/Γ2/29-9-2005 του Υπ. Εθν. Παιδείας & Θρησκευμάτων είναι διαθέσιμα στην κεντρική ιστοσελίδα του Συνηγόρου του Πολίτη (www.synigoros.gr) και στις ειδικές ιστοσελίδες για θέματα δικαιωμάτων του παιδιού (www.0-18.gr).

Β) Τα θέματα εγγραφής και φοίτησης αλλοδαπών στην εκπαίδευση ανήκουν πρωτίστως στην ειδική αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο εφαρμόζει τις κείμενες διατάξεις, παρέχοντας τις απαραίτητες οδηγίες και εγκυκλίους προς τις υπηρεσίες του και τις εκπαιδευτικές μονάδες.

Γ) Η απαγόρευση του άρθρου 51 ν. 2910/01 και ήδη άρθρου 84 ν. 3386/05 περί εισόδου και παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια δεν αφορά την παροχή υπηρεσιών σε ανήλικους μετανάστες με σκοπό την άσκηση του θεμελιωδούς ατομικού δικαιώματος στην εκπαίδευση, που κατοχυρώνεται από την υπερνομοθετικής ισχύος διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (αρ. 28, ν.2101/92).

7.9. Διάγραμμα: Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα

<http://www.ekep.gr/links.asp?CatId=149>

7.10. Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων

<http://www.gsae.edu.gr/>

Η **Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων** είναι ο επιτελικός δημόσιος φορέας στον τομέα εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων. Αποστολή της είναι ο σχεδιασμός, ο συντονισμός και η υποστήριξη ενεργειών που αφορούν στη συμπλήρωση της βασικής παιδείας και τη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, τόσο για το ενήλικο δυναμικό της χώρας όσο και για άτομα που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό.

7.10.1. Το Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού - Ε.Κ.Ε.Π.

<http://www.ekep.gr/EKEP/main.asp>,

Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), ιδρύθηκε με το Ν. 2525/97 και λειτουργεί από το 2000, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και του ΥΠΕΠΘ.

Σε **εθνικό επίπεδο**, το Ε.Κ.Ε.Π. αποτελεί φορέα συντονισμού, υποστήριξης, πιστοποίησης και ενδυνάμωσης της δράσης όσων προσφέρουν υπηρεσίες Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση, καθώς και φορέα εκπαιδευτικής και επαγγελματικής πληροφόρησης.

Σε **ευρωπαϊκό επίπεδο**, το Ε.Κ.Ε.Π., στο πλαίσιο του Κοινοτικού Προγράμματος Leonardo da Vinci, έχει οριστεί με απόφαση των συναρμόδιων Υπουργών Παιδείας και Εργασίας, ως το **Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό** της χώρας μας στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο **Euroguidance** και χρηματοδοτείται για την ανάπτυξη αντίστοιχων δράσεων.

7.11. ΕΠΕΑΕΚ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση)

www.epeaek.gr

Από την Ευρωπαϊκή Σύνοδο της Λισαβόνας, οι εκπαιδευτικές πολιτικές ανάγονται σε κύριο μοχλό ανάπτυξης και ευημερίας, ατομικής και συλλογικής, στα πλαίσια της προτεραιότητας να καταστεί η Ευρώπη μέχρι το 2010 «η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο».

Το **ΕΠΕΑΕΚ** είναι το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα** το οποίο σχεδιάστηκε για την **Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση** με στόχο να ανταποκριθεί η Ελλάδα στις προκλήσεις που διαμορφώνονται διεθνώς, με την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών, μετατρέποντάς τις σε ευκαιρίες ανάπτυξης και ποιότητας ζωής.

Με το ΕΠΕΑΕΚ τίθενται οι βάσεις για την εκπαίδευση του μέλλοντος μετατρέποντας σε θεσμούς δυναμικές και οράματα που ταυτίζουν την πολιτική ανάπτυξης της χώρας με την ανάπτυξη των πολιτικών παιδείας.

Συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το ΕΠΕΑΕΚ καινοτομεί: ενσωματώνεται και θεσμοθετείται στο εκπαιδευτικό σύστημα η Δια Βίου Μάθηση, συναρθρώνοντας ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές για την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση του Κοινωνικού Αποκλεισμού.

http://www.epeaek.gr/epeaek/el/a_1.html

7.12. Oberndoerfer Dieter, **Κοινωνός αποκλεισμός: Κατάσταση ή διεργασία;** σελ. 211-6

...Στις μέρες μας η εκπαίδευση όχι μόνο είναι ανοικτή σε όλους αλλά και απαιτούμενη από όλους και με τρόπο συνεχόμενης διαδικασίας, έτσι που η μάθηση να διασφαλίζει μια συνεχιζόμενη πορεία εξέλιξης συναρτώμενη με τις ανάγκες της ανάπτυξης. Φαίνεται πια ότι αναδύεται μια κοινωνία με ταχύτατα αυξανόμενες και μεταβαλλόμενες ανάγκες για εκπαίδευση. Υπό τις συνθήκες μιας «κοινωνίας κινδύνου» όπως είναι η σύγχρονη, η συμμετοχή στις διαδικασίες της εκπαίδευσης και αντίθετα ο αποκλεισμός από αυτή έχουν έντονες συνέπειες – θετικές ή αρνητικές αντίστοιχα – στο να αποκτήσουν κοινωνικά δικαιώματα ιδίως οι μειονεκτικές και περιθωριοποιημένες ομάδες που μένουν εγκαταλειμμένες πίσω από τη γενική πορεία της κοινωνίας. Χρειάζεται γι' αυτό το λόγο να ασχοληθούμε με τις πλέον ευάλωτες στους κινδύνους ομάδες του συνόλου των ανθρώπων.

Για να δείξω τι εννοώ με το «πλέον ευάλωτες ομάδες» θα χρησιμοποιήσω ως σύντομο παράδειγμα τους νέους που εγκαταλείπουν το σχολείο πριν αποφοιτήσουν. Οι νέοι αυτής της κατηγορίας κινδυνεύουν να γίνουν ένα αδύναμο εξάρτημα εργατικής δύναμης, καθώς θα τους προσφέρονται μόνο χαμηλόμισθες ευκαιριακές και ανειδίκευτες δουλειές. Αν δεν συμβεί αυτό θα συμβεί το χειρότερο, δηλαδή το να μην εισέλθουν ποτέ στον κόσμο της εργασίας. Το πρόβλημα στην περίπτωση αυτή φαίνεται να είναι όχι η ανεπαρκής κάλυψη της ανάγκης που έχουν για εκπαίδευση αλλά ο αποκλεισμός τους μέσω της εκπαίδευσης, ο οποίος συμβαίνει επειδή οι νέοι άνθρωποι που αντιμετωπίζουν σοβαρές μαθησιακές δυσχέρειες και αδυναμίες εκπαιδεύονται με όχι κατάλληλο τρόπο.

Ως ομάδες που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού από την εκπαίδευση πρέπει να αναγνωριστούν και οι εθνοτικές μειονότητες, όπως δείχνει το φαινόμενο της ανεπάρκειας που παρουσιάζουν τα παιδιά των εθνοτικών μειονοτήτων και των εποίκων μεταναστών ως προς την απόδοση και τις απαιτούμενες επιδόσεις – το οποίο επιμένει να εμφανίζεται στα συστήματα της εκπαίδευσης. Το στίγμα των τσιγγάνων τόσο στην ανατολική όσο και στη νότια Ευρώπη δείχνει ότι η περίπτωσή τους συνδέεται με το ίδιο αυτό φαινόμενο. Οι περιπτώσεις των μειονοτήτων και των μεταναστών με διαφορετική εθνοτική και πολιτισμική προέλευση αποδεικνύουν για άλλη μια φορά ότι η λογική της επίτευξης στόχων μέσω κινήτρων, η απαίτηση (και συνεπώς ανάγκη) της οικονομικής προκοπής των ατόμων και η χρήση της εκπαίδευσης για την κοινωνική και οικονομική επιτυχία τους, ριζώνουν γερά στα κοινωνικά και πολιτι-

σμικά πρότυπα και τις αντίστοιχές τους κοινωνικές δομές και κοινωνικές διαρθρώσεις.

Ένα άλλο κοινωνικό και εκπαιδευτικό ζήτημα διαδεδομένο στις εκβιομηχανισμένες χώρες αποκαλύφθηκε μόλις πρόσφατα. Πρόκειται για αναλφαβητισμό των ενηλίκων. Στη διαίωνιση του αναλφαβητισμού, ο οποίος παραμένει μια πρόκληση τόσο για τη βασική τυπική εκπαίδευση όσο και για τη μη τυπική εκπαίδευση, ο πλέον ενδεικτικός συντελεστής είναι εκείνος που περιγράφει την κίνηση της φτώχειας σε σχέση με την εκπαίδευση. Οι χώρες της νότιας Ευρώπης έχουν εδώ και καιρό αναγνωρίσει ότι ένα ενδεικτικό για κάθε μία τους ποσοστό του πληθυσμού των ενηλίκων είναι σχεδόν ή εντελώς αναλφάβητο. Σε ορισμένες όμως χώρες της δυτικής και νότιας Ευρώπης δεν υπάρχει ακόμη διαμορφωμένη η αντίληψη του γεγονότος ότι ο αναλφαβητισμός των ενηλίκων αποτελεί σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα. ...

(Συνέδριο: Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός: Εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη, Αθήνα, 2-4 Οκτωβρίου 1997, Οργάνωση: Συμβούλιο της Ευρώπης και Εταιρεία πολιτικού προβληματισμού «Νίκος Πουλαντζάς»).

7.13.

<http://www.parliament.gr/ergasies/showfile.asp?file=es041108.txt>

8/11/2004. **Συζήτηση προ Ημερησίας Διατάξεως**, σύμφωνα με το άρθρο 143 του Κανονισμού της Βουλής, με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, σε επίπεδο Αρχηγών Κομμάτων, με θέμα: «**Η πορεία της Παιδείας και οι επιβαλλόμενες προσαρμογές στα ευρωπαϊκά δεδομένα, ώστε να επιτύχει η αναβάθμισή της σε όλα τα επίπεδα**».

Δικαιώματα του Έλληνα- Ευρωπαίου πολίτη

Δικαιώματα στην υγεία

1. ΣΚΟΠΟΣ



Στην ενότητα αυτήν επιδιώκεται η γνώση και κατανόηση του δικαιώματος στην προστασία της υγείας και της γενετικής ταυτότητας ως συμπλήρωμα ή συνέχεια της προστασία της προσωπικής ελευθερίας δηλαδή της φυσικής, σωματικής ελευθερίας του ατόμου. Η εξοικείωση με τις αναγκαίες θετικές ενέργειες εκ μέρους του κράτους, όπως η οργάνωση ενός συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας πρωτοβάθμιας, εξωνοσοκομειακής και νοσοκομειακής περίθαλψης με υψηλής ποιότητας συνθήκες νοσηλείας κλπ. Η παρουσίαση των ηθικών και νομικών σχέσεων που καθορίζουν τη σχέση ιατρού - ασθενούς. Η διασαφήνιση εννοιών, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του πολίτη σε ό,τι αφορά το δικαίωμα του ασθενούς στην επιλογή ιατρού ή θεραπευτηρίου, στην ενημέρωση ή στη μη ενημέρωση, τη συναίνεση του ιατρικού απόρρητου, τις αστικές και ποινικές ευθύνες των ιατρών.

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ



- Υγεία
- Δημόσια Υγεία
- Ασθενής
- Ενημέρωση ασθενούς
- Συναίνεση ασθενούς
- Ιατρικό απόρρητο
- Περίθαλψη
- Υπηρεσίες υγείας
- Κοινωνική φροντίδα
- Πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια φροντίδα
- Εθνικού Συστήματος Υγείας(Ε.Σ.Υ.)
- Κώδικες Δεοντολογίας των Επαγγελματιών Υγείας

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ



3.1.

Σε παγκόσμιο επίπεδο είναι γεγονός ότι παρά την αύξηση χρηματοδότησης για την υγεία και τη σημαντική ιατρική και τεχνολογική πρόοδο, το επίπεδο υγείας, ακόμη και στις προηγμένες χώρες δεν είναι το επιθυμητό και παντού εξακολουθούν να υπάρχουν ανισότητες μεταξύ γεωγραφικών περιοχών, πληθυσμών και κοινωνικο-οικονομικών ομάδων.

Σκοπός της ιατρικής (προληπτικής και θεραπευτικής) είναι όχι μόνον η μεγιστοποίηση της διάρκειας ζωής του ατόμου αλλά και της ποιότητας της.

Κατά συνέπεια όταν μιλάμε για την υγεία ενός πληθυσμού δεν αναφερόμαστε μόνο στη νοσηρότητα και τη θνησιμότητα αλλά και στους παράγοντες που επηρεάζουν και διαμορφώνουν αυτές.

Ο προσδιορισμός και η αξιολόγηση του επιπέδου υγείας ενός πληθυσμού απαιτεί συνεκτίμηση και ποσοτική έκφραση πολλών παραμέτρων για μερικές από τις οποίες η άμεση προσέγγιση είναι ανέφικτη. Επομένως θα πρέπει να στηριχτούμε σε διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν 4 βασικές παραμέτρους:

1. Δημογραφικά στοιχεία.
2. Δείκτες υγείας (νοσηρότητα-θνησιμότητα).
3. Παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τους δείκτες υγείας (περιβάλλον και τρόπος ζωής).
4. Υπηρεσίες υγείας: Πρόληψη, Θεραπεία, Αποκατάσταση.

3.1.1.

Το προσδόκιμο επιβίωσης των Ελλήνων κατά τη γέννηση αυξάνεται διαχρονικά και είναι από τα υψηλότερα στον Ευρωπαϊκό χώρο (79,0 έτη, άνδρες 76,6 και γυναίκες 81,3 -1993) και η αναμενόμενη ζωή στην ηλικία των 65 + είναι 17,9 έτη για το σύνολο του πληθυσμού, 16,8 έτη για τους άνδρες και 18,9 έτη για τις γυναίκες.

Όμως, από το 1995 και μετά, το προσδόκιμο επιβίωσης κατά τη γέννηση, σε σύγκριση με τον μέσο όρο του αντίστοιχου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρχισε να χάνει την ισχυρή του θέση.

Αντιθέτως η αναπαραγωγικότητα ακολουθεί φθίνουσα πορεία με αποτέλεσμα μείωση του καθαρού ποσοστού αναπαραγωγής κάτω της μονάδας και μείωσης της φυσικής αύξησης του πληθυσμού διαχρονικά.

Ο συνδυασμός των δύο έχει σαν φυσική συνέπεια τη γήρανση του πληθυσμού και αν προστεθεί σε αυτό η αστικοποίηση (πάνω από

60% στα μεγάλα αστικά κέντρα) προκαλεί μεταβολές στο νοσολογικό φάσμα που δημιουργούν δημογραφικά, κοινωνικά, οικονομικά και ιατρικά προβλήματα τα οποία χρήζουν ειδικής αντιμετώπισης.

3.1.2.

Το επίπεδο υγείας ενός πληθυσμού αντανακλάται και στους δείκτες νοσηρότητας και θνησιμότητας.

Η γενική θνησιμότητα στην Ελλάδα παρουσιάζει τα τελευταία 30 χρόνια σταθερά πτωτικές τάσεις παρά την αύξηση της ομάδας των ηλικιωμένων άνω των 70 ετών (το 2003, στο σύνολο 6,7%, Α = 7,9 και Γ = 5,8). Η μείωση αφορά και τα δύο φύλα, ενώ η διαφορά ανδρών και γυναικών παραμένει διαχρονικά σταθερή και είναι περίπου 35% μικρότερη στις γυναίκες.

Η υγεία των Ελλήνων βελτιώνεται με την πάροδο του χρόνου (μείωση 0,7% κατά έτος). Ταυτόχρονα όμως η υπεροχή των Ελλήνων συγκριτικά με τους άλλους Δυτικο-Ευρωπαίους υποχωρεί. Τα έτη 1970-74 οι δείκτες γενικής θνησιμότητας των ενηλίκων ελλήνων ήταν οι χαμηλότεροι στην Ευρώπη. Το 1984 ήμασταν στη δεύτερη θέση και το 2003 στην 5^η θέση.

Αντίθετα με το γενικό δείκτη θνησιμότητας, οι δείκτες περιγεννητικής και βρεφικής θνησιμότητας παρά τη διαχρονική σημαντική μείωση τους δε βρίσκονται ακόμη σε ικανοποιητικό επίπεδο (περιγεννητική = 7, βρεφική=4). Οι δύο αυτοί δείκτες επηρεάζονται σημαντικά από κοινωνικά, οικονομικά και υγειονομικά μέτρα και κατά συνέπεια μπορούν να μειωθούν ακόμη περισσότερο.

3.1.3.

Από την χρονική εξέλιξη των ειδικών κατά αιτία δεικτών θνησιμότητας τα τελευταία 30 έτη ξέρουμε ότι έχουν σημαντικά ελαττωθεί τα λοιμώδη νοσήματα, κυρίως της παιδικής ηλικίας, παρά την ανάδυση νέων νοσημάτων (κυρίως το AIDS), αυξάνονται όμως αργά, αλλά σταθερά, τα νοσήματα του κυκλοφορικού από το 1970, οι κακοήθεις νεοπλασίες από το 1980, τα ατυχήματα και τα ψυχικά νοσήματα.

Ιδιαίτερα, στην Ελλάδα φαίνεται ότι είναι σχετικά αυξημένη η θνησιμότητα από καρκίνο του πνεύμονα και από αγγειακά νοσήματα.

Επιπλέον, χρόνια νοσήματα ή καταστάσεις που συνδυάζονται και με τη γήρανση του πληθυσμού (όπως ο διαβήτης, η υπέρταση, εκφυλιστικές αρθροπάθειες και νόσοι του μυοσκελετικού, νευρολογικά και ψυχικά νοσήματα -κατάθλιψη) συμβάλλουν σημαντικά στη νοσηρότητα του πληθυσμού, στην υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και στην επιβάρυνση των υπηρεσιών υγείας.

Άρα προβάλλει επιτακτική η ανάγκη και στη χώρα μας για αναδιοργάνωση του συστήματος συλλογής πληροφοριών που θα μπορούσε να γίνει μέσω της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, (εφόσον αναπτυχθεί το σύστημα) ή άλλων μηχανισμών και η συγκέντρωση και επεξεργασία των στοιχείων από ένα κεντρικό όργανο για τη χάραξη πολιτικής υγείας.

Στην Ελλάδα η αλλαγή που παρατηρείται οφείλεται κυρίως στο κάπνισμα (1^η στην Ευρώπη σε κατά κεφαλή κατανάλωση σιγαρέτων), στην αυξανόμενη διάδοση της παχυσαρκίας, την προοδευτική εγκατάλειψη της σωματικής άσκησης, τον ανεπαρκή έλεγχο της υπέρτασης και του σακχαρώδους διαβήτη, και την προοδευτική απομάκρυνση από την παραδοσιακή ελληνική διατροφή (παιδική και εφηβική παχυσαρκία), με αύξηση θερμιδικής πρόσληψης και αύξησης κατανάλωσης ζωικών λιπών.

Σύμφωνα με τους παράγοντες κινδύνου η πρόβλεψη για το μέλλον της υγείας του ελληνικού πληθυσμού δεν είναι αισιόδοξη.

Περιμένουμε αύξηση των καρδιαγγειακών νοσημάτων και των κακοηθών νεοπλασιών και τα περισσότερα από αυτά μπορούν να προληφθούν με πρωτογενή ή δευτερογενή πρόληψη αν οι υπηρεσίες υγείας δώσουν το ίδιο βάρος στην πρόληψη όπως στη θεραπεία.

Επί πλέον στα μεγάλα αστικά κέντρα έχουμε επί πλέον παράγοντες κινδύνου, όπως η ρύπανση της ατμόσφαιρας, η ηχορύπανση και οι κίνδυνοι στο περιβάλλον εργασίας.

3.1.4.

Στην Ελλάδα έχουμε ένα μεικτό σύστημα δημόσιο και ιδιωτικό που ανταποκρίνεται επαρκώς κυρίως στις νοσηλευτικές ανάγκες του πληθυσμού. Έχουμε νοσοκομεία, καλούς γιατρούς και υψηλή τεχνολογία (διαγνωστική και θεραπευτική). Τα μειονεκτήματα είναι η υπερπληθώρα ιατρών και η ανισοκατανομή τους και η έλλειψη επαρκούς νοσηλευτικού προσωπικού.

Με την ήδη υπάρχουσα αλλαγή και τη μελλοντική αύξηση της στο νοσολογικό μας φάσμα σε συνδυασμό με τη γήρανση του πληθυσμού θα πρέπει να αναπροσαρμοστούν και οι υπηρεσίες υγείας όπως σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Θα πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση στην πρόληψη, στην αγωγή υγείας (από τη σχολική ηλικία), στη διάγνωση και θεραπεία εκτός νοσοκομείου. Δηλαδή στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας καθώς και στη δημιουργία μηχανισμών φροντίδας στο σπίτι και δημιουργία μονάδων αποκατάστασης (τριτογενής πρόληψη).

Η υγεία ενός πληθυσμού όχι μόνο σε ατομικό επίπεδο αλλά και στο σύνολο της εξαρτάται μερικές φορές από την ετοιμότητα της Δημόσιας Υγείας να αντιμετωπίσει μεγάλες επιδημίες ή άλλες

αιφνίδιες απειλές (φυσικές καταστροφές και τρομοκρατικές απειλές).

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει επιτυχώς το AIDS, έδειξε ετοιμότητα στις απειλές του άνθρακα και του SARS, εφαρμόζει πρόγραμμα επιτήρησης για τα λοιμώδη νοσήματα και προετοιμάζεται, σύμφωνα με τα πρότυπα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, για μια δυνητική επιδημία κάποιου λοιμώδους νοσήματος.

Τα λοιμώδη νοσήματα δεν πρέπει να τα ξεχνάμε γιατί δεν αναγνωρίζουν σύνορα. Οι σύγχρονες υπηρεσίες δημόσιας υγείας έχουν σήμερα ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων και δυσκολότερους στόχους.

3.2.

Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.), στο πλαίσιο του Καταστατικού Χάρτη της (1946), όρισε την έννοια της ΥΓΕΙΑΣ με κριτήρια ατομικά (βιολογικά και ψυχολογικά) και κοινωνικά. Βάσει αυτών των κριτηρίων η Οργάνωση χαρακτηρίζει ως υγεία «την κατάσταση της πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι μόνο την απολύτρωση από ασθένεια». Στο ίδιο κείμενο, ενυπάρχει και ο αρνητικός χαρακτηρισμός της έννοιας, ως «έλλειψη κάθε ανώμαλης κατάστασης του σώματος ή του πνεύματος που δημιουργεί ανάγκη θεραπείας, ανικανότητα για θεραπεία ή και τα δύο μαζί».

Παρ' όλο που ο παραπάνω ορισμός δεν είναι απόλυτα αντιπροσωπευτικός, λόγω της ενδεχόμενης ασάφειάς του, είναι όμως ορισμός ο οποίος εντάσσει στην έννοια αυτή θετικές και αρνητικές απαιτήσεις.

Απορρέει από τον ορισμό της Π.Ο.Υ. ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα που κατοχυρώνει αξίωση κατά του Κράτους για λήψη των κατάλληλων μέτρων προστασίας της καλής σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής κατάστασης των ανθρώπων και ταυτόχρονα για αποχή από οποιαδήποτε ενέργεια αντιστρατεύεται τον σκοπό αυτό.

3.3.1.

Συμπλήρωμα ή συνέχεια της προστασία της προσωπικής ελευθερίας δηλαδή της φυσικής, σωματικής ελευθερίας του ατόμου αποτελεί το δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής ταυτότητας που κατοχυρώνεται, μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, στο εδάφιο α' της νέας παραγράφου 5 του άρθρου 5.

Είναι προφανές ότι η προστασία της υγείας προϋποθέτει θετικές ενέργειες εκ μέρους του κράτους, όπως ιδίως η οργάνωση ενός συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας. Ωστόσο αντικείμενο του άρθρου 5 παρ. 5 εδ. α' του Συντάγματος δεν είναι αυτές οι θετικές ενέργειες δηλαδή το κοινωνικό δικαίωμα στην υγεία, αφού

αυτό προβλέπεται στο άρθρο 21 παρ. 3 του Συντάγματος, αλλά αντίστροφα το ατομικό δικαίωμα στην υγεία. Η νέα διάταξη απαγορεύει έτσι τόσο τις σκόπιμα βλαπτικές της υγείας του ατόμου ενέργειες τρίτων, όσο και την ιατρική επέμβαση ή περίθαλψη χωρίς τη συναίνεση του ασθενούς.

Η προστασία της γενετικής ταυτότητας συνεπάγεται τουλάχιστον ότι απαγορεύεται κάθε προσπάθεια μεταβολής των στοιχείων αυτών χωρίς τη βούληση του ενδιαφερόμενου.

Τα θέματα αυτά πάντως από τη φύση τους δεν επιδέχονται αποτελεσματική αντιμετώπιση στο πλαίσιο της εθνικής έννομης τάξης, αφού βιοϊατρικές επεμβάσεις απαγορευμένες στην Ελλάδα μπορούν να πραγματοποιηθούν με τη μετάβαση του ενδιαφερόμενου στο εξωτερικό. Σε όσο βαθμό άρα το ζήτημα είναι ώριμο για δικαιοκίνητη ρύθμιση, η ρύθμιση αυτή πρέπει κατ' ανάγκη να είναι διεθνής και τούτο ακριβώς επιχειρήθηκε με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και της Αξιοπρέπειας του Ανθρώπου σε σχέση με τις εφαρμογές της Βιολογίας και της Ιατρικής (στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης). Η Σύμβαση κυρώθηκε με το ν. 2619/1998, αποκτώντας έτσι την, κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος αυξημένη, τυπική ισχύ.

3.3.2.

Το δικαίωμα στην υγεία αποτελεί κοινωνικό δικαίωμα κατοχυρωμένο από τη διάταξη του άρθρου 21 παρ. 3 του Συντάγματος. Στην προστασία του κοινωνικού δικαιώματος στην υγεία μπορούν να βρουν έρεισμα περιορισμοί στην άσκηση άλλων συνταγματικών δικαιωμάτων. Έγινε έτσι δεκτό από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ 2412/1993 ΝοΒ, 1995, σ. 769).

Το άρθρο 21 παρ. 3 του Συντάγματος υποχρεώνει το κράτος να μεριμνά για την υγεία των πολιτών. Η αποτελεσματική κατοχύρωση του δικαιώματος προϋποθέτει άρτια οργανωμένες υπηρεσίες με υψηλής ποιότητας ανθρώπινο δυναμικό. Το κράτος υποχρεώνεται να δραστηριοποιηθεί και να δημιουργήσει την κατάλληλη υποδομή παροχής υπηρεσιών ιατρικής περίθαλψης γενικά και μάλιστα όχι μόνο στο επίπεδο της θεραπείας, αλλά και σ' εκείνο της πρόληψης, ενώ περαιτέρω οφείλει να ασκεί εποπτεία στους ιδιωτικούς φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας. Τούτο πάντως δε δικαιολογεί σε καμιά περίπτωση την επιβολή κρατικού μονοπωλίου στην παροχή υπηρεσιών υγείας και τον αποκλεισμό της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Έτσι η άσκηση της ιατρικής επιβάλλεται να είναι προσωπική, να μην αποτελεί αντικείμενο εμπορίας και πάντως να διαφυλάσσεται η επιστημονική και επαγγελματική ανεξαρτησία του ιατρού. Συνε-

πώς αποκλείονται, στο πρωτοβάθμιο αυτό επίπεδο (όχι όμως κατ' ανάγκη και στο επίπεδο της νοσοκομειακής περίθαλψης, η οποία απαιτεί προφανώς μεγάλη συγκέντρωση κεφαλαίου), οι αμιγώς κεφαλαιουχικές εταιρίες με τη μορφή που ρυθμίζονται στο εμπορικό δίκαιο και απαιτείται η προσαρμογή των μορφών αυτών στους κανόνες της ιατρικής δεοντολογίας και τη φύση του ιατρικού επαγγέλματος (π.χ. υποχρεωτική πρόβλεψη πλειοψηφίας ιατρών για τη λήψη αποφάσεων και τη διαχείριση ιατρικών ΑΕ ή ΕΠΕ).

Φορέας του δικαιώματος στην υγεία είναι καταρχήν ο (Έλληνας) πολίτης, με βάση τη διατύπωση του άρθρου 21 παρ. 3 του Συντάγματος.

Στο διαμορφωμένο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξομοιώνονται πλήρως οι Έλληνες πολίτες με τους λοιπούς πολίτες της Ε.Ε..

Διαφοροποιήσεις όμως παρατηρούνται όταν πρόκειται για αλλοδαπούς προερχόμενους από χώρες εκτός της Ε.Ε.

Η ελληνική νομοθεσία παραμένει δειλή ως προς την αντιμετώπιση των αλλοδαπών στον τομέα αυτό. Ο ν. 1975/1991 περί αλλοδαπών επεκτείνει το δικαίωμα παροχής άμεσης βοήθειας και στους παράνομους αλλοδαπούς, αλλά μόνο σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, αποκλείοντάς τους από κάθε άλλου είδους υπηρεσία ή παροχή. Μέρος της συνταγματικής θεωρίας υποστηρίζει ότι, εκτός από τους ηθικούς και ανθρωπιστικούς λόγους που επιβάλλουν την παροχή προστασίας της υγείας στο σύνολο του πληθυσμού, ανεξάρτητα από την υπηκοότητα, υπάρχουν και λόγοι συνταγματικοί.

Άλλωστε το δικαίωμα στην υγεία συναρτάται άμεσα με την αξία του ανθρώπου, προστατευόμενη από το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, οπότε η σκέψη πως οι αλλοδαποί θα μπορούσαν να αφεθούν χωρίς την αναγκαία βοήθεια, προσκρούει, και στις διατάξεις των διεθνών Συμβάσεων, αλλά και σε άλλο άρθρο του Συντάγματος του οποίου φορείς είναι όλα τα φυσικά πρόσωπα, ανεξαρτήτως ιθαγένειας. Συγκεκριμένα, το θεμελιώδες κοινωνικό δικαίωμα στην υγεία συναρτάται τόσο στενά με την προστασία της ανθρώπινης αξίας του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος, όσο και με το άρθρο 5 παρ. 2 που επιβάλλει απόλυτη προστασία της ζωής όλων όσοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια, που θα ήταν αδιανόητη η άρνησή της σε οποιοδήποτε ανθρώπινο ον, ανεξάρτητα από τη νομιμότητα της εισόδου του στην επικράτεια.

Η άποψη αυτή μπορεί επίσης να στηριχθεί και στην επιταγή του άρθρου 25 παρ. 1 για την κρατική εγγύηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου.

Η διατύπωση ενός ορισμού για την έννοια της υγείας, βέβαια και η στενότητα ή η ευρύτητα του όρου θα μπορούσε να επηρεάσει και την έκταση των απαιτήσεων των πολιτών απέναντι στην κρατι-

κή εξουσία. Όμως, η διατύπωση του άρθρου 21 παρ. 3 του Συντάγματος, ούτε ορίζει την προστατευόμενη αξία, ούτε δεσμεύει με οποιοδήποτε τρόπο τον κοινό νομοθέτη ως προς τις επιλογές των μέσων υλοποίησης της κρατικής μέριμνας.

Το κατοχυρωμένο, στο ελληνικό Σύνταγμα, δικαίωμα του πολίτη στην «υγεία» ξεπερνά κατά πολύ την απαίτηση για θεραπεία από κάποια ασθένεια και τη δωρεάν κρατική παροχή υπηρεσιών περίθαλψης. Το Κράτος οφείλει να εξασφαλίζει την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, σε ατομικό επίπεδο-χωριστά για κάθε πολίτη, π.χ. με την νοσοκομειακή περίθαλψη - αλλά βαρύνεται επίσης με λήψη αναγκαίων μέτρων για την εξασφάλιση της δημόσιας υγείας προστατεύοντας τους φορείς του δικαιώματος από διάφορους κινδύνους, όπως για παράδειγμα, από επιδημίες ή λοιμώδεις ασθένειες.

3.4.

Με το άρθρο 21 παρ. 3 κατοχυρώνεται συνταγματικά το δικαίωμα του πολίτη και η παράλληλη υποχρέωση του Κράτους να λαμβάνει μέτρα προστασίας για την υγεία, ανάγοντας την υγεία των πολιτών σε κοινωνικό δικαίωμα, το οποίο αφορά τόσο την πρόληψη ασθενειών, όσο και την περίθαλψη των ασθενών.

Ένσταση προβάλλεται σχετικά με τον όρο «πλήρης ευεξία», ο οποίος συμπεριλαμβάνεται στον ορισμό του Καταστατικού Χάρτη της Π.Ο.Υ. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, ο συγκεκριμένος όρος, ίσως να μην ανήκει στα εννοιολογικά στοιχεία του άρθρου 21 παρ. 3 του Συντάγματος, κυρίως λόγω της ευρύτητάς του. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι ο κοινός νομοθέτης οφείλει να εξασφαλίσει στους φορείς του δικαιώματος ένα ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, αφού χωρίς αυτό δεν μπορεί να γίνει λόγος για «κοινωνική ευεξία».

Τα κριτήρια πάντως που χρησιμοποιούνται σε κάθε ορισμό της έννοιας έχουν ανάγκη να προσαρμοστούν αναλόγως στις διαφορετικές έννομες τάξεις και στις εφαρμοζόμενες πολιτικές επιλογές. Τα κριτήρια αυτά είναι εκείνα που καθορίζουν τις προτεραιότητες του κοινού νομοθέτη. Ο συντακτικός νομοθέτης, ίσως σκοπίμως επιλέγει τη συγκεκριμένη ασαφή διατύπωση, αφού δεν μπορεί εκ των προτέρων να καθορίσει το εύρος της παρεχόμενης προστασίας. Και τις περισσότερες φορές, όπως ήδη έχει επισημανθεί, εκτός από τον κοινό νομοθέτη, εκείνος που καλείται να οριοθετήσει και να συγκεκριμενοποιήσει το πραγματικό περιεχόμενο του δικαιώματος, είναι ο δικαστής.

Το νομικό περιεχόμενο όμως του δικαιώματος δεν μπορεί να προσδιοριστεί μόνο μέσω της γραμματικής προσέγγισης του άρθρου

21 παρ. 3. Είναι αναγκαίος ο συνδυασμός του με άλλες διατάξεις του Συντάγματος προκειμένου να καταλήξουμε στον προσδιορισμό του νομικού περιεχομένου βάσει ασφαλών κριτηρίων.

Η προστασία της υγείας συναρτάται, κατ' αρχήν με τη γενική αρχή της αξίας του ανθρώπου (άρθρο 2 παρ. 1), αφού η υλοποίηση του δικαιώματος δεν μπορεί να γίνεται με μεθόδους που υποβιβάζουν τον άνθρωπο σε αντικείμενο ή μέσο για την επίτευξη συγκεκριμένων ή άλλων σκοπών. Κατά δεύτερο λόγο, η προστασία της ανθρώπινης ζωής, κατοχυρωμένη στο άρθρο 5 παρ. 2 του Σ., αλλά και η ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 5 παρ. 1) αποτελούν έννοιες συνδεδεμένες με το δικαίωμα στην υγεία, καθώς η φυσική υπόσταση και η ψυχοσωματική ύπαρξη του ανθρώπου που εξασφαλίζονται με την κατάλληλη προστασία της υγείας, αποτελούν το κεντρικό περιεχόμενο του άρθρου 5 του Συντάγματος.

Το **υγειονομικό κεκτημένο** εκφράζεται κυρίως με το ν. 1397/83, τη θεσμοθέτηση δηλαδή του Εθνικού Συστήματος Υγείας. Έως την ίδρυση του Ε.Σ.Υ. η νομολογία δεχόταν ότι ο νομοθέτης καθορίζει ελεύθερα το είδος και την έκταση της συνταγματικής προστασίας της υγείας, ενώ με τη θεσμοθέτησή του, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει ήδη εξειδικευθεί η συνταγματική διάταξη του άρθρου 21 παρ. 3, με βάση τις παρακάτω **δύο αρχές**, οι οποίες ορίζουν τον πυρήνα του δικαιώματος:

Αρχικά, η υγεία αντιμετωπίζεται ως **δημόσιο αγαθό (ατομικό και κοινωνικό)** η προστασία του οποίου δεν αποτελεί μέρος της αγοραίας διαδικασίας, αλλά τελεί υπό την εγγύηση του Κράτους. Οι υπηρεσίες της υγείας, σε θεραπευτικό επίπεδο (ατομικό αγαθό) αλλά και σε επίπεδο λήψης γενικών μέτρων δημόσιας υγείας (κοινωνικό αγαθό), αποτελούν δημόσια αγαθά.

Η αρχή αυτή βέβαια, δεν οδηγεί στον απόλυτο περιορισμό της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Η ανάπτυξη εμπορικής δραστηριότητας με σκοπό την παροχή ιατρικών υπηρεσιών (αλλά και ιδιωτικής ασφάλισης) αποτελεί μέρος της ελληνικής πραγματικότητας, αλλά και των υπολοίπων ευρωπαϊκών κρατών. Πρόκειται, βέβαια, για ιδιωτικές ιατρικές υπηρεσίες οι οποίες μπορούν να χορηγούνται από ιδιώτες κατά παραχώρηση δημόσιας εξουσίας, χωρίς όμως να καθιστά το γεγονός αυτό την άσκηση του ιατρικού επαγγέλματος αντικείμενο εμπορίας. Αυτό τουλάχιστον είναι το ευκταίο. Στην πραγματικότητα, όμως, παρά την «εποπτεία» που ασκείται από το Κράτος στους ιδιωτικούς φορείς παροχής ανάλογων υπηρεσιών, η ιδιωτική περίθαλψη έχει ως κεντρικό άξονα της δραστηριότητάς της το κέρδος και την εμπορευματοποίηση του κοινωνικού αυτού αγαθού και παραμένει προνόμιο των λίγων. Αυτό διαφαίνεται και από τα κριτήρια λειτουργίας που επιλέγουν οι φορείς ιδιωτικής

ασφάλισης, τα οποία φυσικά δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο καθήκον της κοινωνικής αλληλεγγύης. Η μεγιστοποίηση του κέρδους μέσω της εμπορικής αυτής δραστηριότητας οδηγεί στην παροχή ασφάλειας μόνο ως προς τους λεγόμενους «ευγενείς κινδύνους», καθιστώντας τα άτομα με μακροχρόνιες ή ανίατες ασθένειες απροστάτευτα.

Η καθιέρωση στην Ελλάδα του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.) δεν έχει εξασφαλίσει απολύτως μέχρι στιγμής τον εγγυητικό ρόλο του Κράτους στην κατοχύρωση του σχετικού δικαιώματος. Ο ρόλος που εξακολουθεί να διαδραματίζει ο ιδιωτικός τομέας παραμένει πολύ σημαντικός.

Όσο όμως το Ε.Σ.Υ. ισχύει ως δημόσιο σύστημα περίθαλψης, βρίσκεται εφαρμογή και εξειδικεύεται η **δεύτερη αρχή** η οποία ορίζει τον πυρήνα του δικαιώματος: εκείνη που αναγνωρίζει σε κάθε πολίτη **το δημόσιο δικαίωμα σε ισότιμη και υψηλού επιπέδου περίθαλψη**. Τουλάχιστον θεωρητικά αυτή είναι η προσδοκία, όπως είχε διατυπωθεί στην εισηγητική έκθεση του ν. 1397/83. (« θεμελιακή αρχή του νόμου: 1. Η υγεία είναι κοινωνικό αγαθό και δεν υπακούει στους νόμους του κέρδους, 2. Κάθε πολίτης, ανεξάρτητα από την κοινωνική, οικονομική του θέση και τον τόπο διαμονής του, έχει το δικαίωμα για *ίση και υψηλού επιπέδου περίθαλψη και κοινωνική φροντίδα*, 3. Η προστασία της υγείας, κατά την έννοια των δύο προηγούμενων παραγράφων, είναι αποκλειστική ευθύνη του κράτους»).

Αυτή η διατύπωση αποτελεί από μόνη της εξειδίκευση της συνταγματικής επιταγής. Άρα, έχει μειωθεί στο ελάχιστο η αοριστία του δικαιώματος για προστασία της υγείας. Με το ν. 1397/83, το Κράτος έχει αναλάβει την ευθύνη παροχής κατάλληλων υπηρεσιών για τη αποτελεσματικότερη προαγωγή της υγείας των πολιτών. Η επίκληση αδυναμιών χορήγησης ή εγγύησης του προστατευόμενου αγαθού αποτελεί μόνο πολιτική επιλογή της κρατικής εξουσίας.

Η ίδρυση του Ε.Σ.Υ. έχει δημιουργήσει λοιπόν τις υλικές προϋποθέσεις για την πραγματική απόλαυση του δικαιώματος και στο εξής δεν μπορεί να προβληθεί ως άλλοθι για την μη ικανοποίησή του η αοριστία των σχετικών ρυθμίσεων. Έτσι επιβεβαιώνεται ο χαρακτήρας του ως γνήσιου υποκειμενικού δικαιώματος, το οποίο είναι «εξοπλισμένο» με αγωγή αξίωση κατά του Κράτους, αφού έχει προηγηθεί νομοθετική εξειδίκευση, για τις υψηλότερου δυνατού επιπέδου παροχές υγείας που επιτρέπουν τα οικονομικά μέσα της χώρας.

3.5.

Υποστηρίζεται ότι τα κοινωνικά δικαιώματα στο Σύνταγμα του 1975 αναλύονται σε «κρατική υποχρέωση» για ένα ελάχιστο βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού που εξειδικεύει προοδευτικά ο νομοθέτης.

Ενώ όμως, το άρθρο 21 παρ. 3 εμποδίζει τον περιορισμό, με νομοθετικά ή άλλα μέτρα, των υπηρεσιών που εξασφαλίζει το Ε.Σ.Υ., δε θεμελιώνει αγωγήμη αξίωση των πολιτών για υψηλού επιπέδου υγειονομικές φροντίδες, από μόνο του, προκειμένου οι προσδοκίες των πολιτών, για τις σχετικές υπηρεσίες, να μην περιοριστούν στην εξειδίκευση του ν. 1397/83, αλλά να εξελιχθούν προοδευτικά.

Το δικαίωμα των πολιτών να «απαιτήσουν» από την Πολιτεία την πραγμάτωση της υποχρέωσής της για λήψη προστατευτικών της υγείας μέτρων ήταν μετέωρο και αδιευκρίνιστο, μέχρι την εξειδίκευσή του από τον ν.1397/83.

Ο συγκεκριμένος νόμος αποτελεί το υγειονομικό κεκτημένο, υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπεται η κατάργηση των θεσμών μέσω των οποίων υλοποιείται η κρατική μέριμνα για την υγεία.

Βέβαια, η περαιτέρω οργάνωση του συστήματος υγείας είναι ζήτημα πολιτικής επιλογής, επί της οποίας οι πολίτες δε διαθέτουν μέσο επιβολής των αξιώσεών τους.

Η αλληλεξάρτηση μεταξύ ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων θα μπορούσε να αποτελέσει «νομική βάση» για την αγωγήμη αξίωση των πολιτών, δεδομένου ότι, τουλάχιστον σε θεωρητικό επίπεδο, από τα ατομικά δικαιώματα προκύπτουν αγωγήμες αξιώσεις.

Η προστασία της υγείας, ως κοινωνικού δικαιώματος, συναρτάται άμεσα με την αξιοπρέπεια του ατόμου και τη διαφύλαξη της προσωπικότητάς του. Θα μπορούσαμε να δεχθούμε την αλληλεξάρτηση αυτή και να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα της αγωγήμότητας του υπό κρίση κοινωνικού δικαιώματος, αλλά κάτι τέτοιο θα προκαλούσε πολλά προβλήματα στην πράξη. Ο δικαστής θα μπορούσε να εξειδικεύει τις υγειονομικές παροχές σε ένα επίπεδο που δε θα ανταποκρινόταν στην υλικοτεχνική υποδομή, με συνέπεια οι αποφάσεις να μένουν ανεφάρμοστες. Από τον συλλογισμό αυτόν προκύπτει η συνταγματική επιταγή προς το νομοθέτη για λήψη μέτρων προστασίας της υγείας στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, όχι όμως και αντίστοιχη αγωγήμη αξίωση.

Οι φορείς του δικαιώματος για προστασία της υγείας μπορούν να στραφούν όμως κατά της Διοίκησης, όταν η διοικητική της δραστηριότητα μεταφράζεται σε υγειονομικές φροντίδες μέσω ενός δημοσί-

ου κέντρου υγείας. Κι αυτό αποτελεί ένα μέσο δικαστικού εξαναγκασμού για τη χορήγηση των αναγκαίων υπηρεσιών υγείας, όταν φυσικά εντοπίζονται παραλείψεις ή πλημμελής εκπλήρωση των σχετικών παροχών.

Συνεπώς, όταν ο φορέας του δικαιώματος θεωρήσει ότι δεν του παρέχονται οι προβλεπόμενες υγειονομικές φροντίδες, τότε μπορεί να επιδιώξει την ακύρωση σχετικών διοικητικών πράξεων ή ακόμη και την αποζημίωσή του βάσει της αστικής ευθύνης του Δημοσίου (κατά τους όρους του Εισαγωγικού Νόμου Αστικού Κώδικα).

Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα συγγενών ασθενών, οι οποίοι έχουν προσφύγει στη Δικαιοσύνη ζητώντας αποζημίωση για την παράνομη παράλειψη οργάνων των κρατικών νοσοκομείων να προβούν στους απαραίτητους ελέγχους ώστε να διαπιστωθεί αν, το προβλεπόμενο προς μετάγγιση σε ασθενής αίμα, ήταν μολυσμένο με τον ιό HIV, ο οποίος προκαλεί AIDS. Στις περιπτώσεις αυτές, η ζημιογόνος παράλειψη του κρατικού νοσοκομείου ήταν παράνομη, θεμελιώνοντας έτσι την αστική ευθύνη του δημοσίου (ή του ν.π.δ.δ.) και την αξίωση των προσφευγόντων πολιτών στη Δικαιοσύνη για αποζημίωση.

Το δικαίωμα για προστασία της υγείας έχει φυσικά και αμυντικές πτυχές: το άρθρο 21 παρ. 3 του Συντάγματος δεν προβλέπει την υποχρέωση του να είναι κανείς υγιής, να προσαρμόζει δηλαδή τη συμπεριφορά του προς οποιαδήποτε «υγιεινιστικά πρότυπα» τα οποία έχουν καθοριστεί από την κρατική εξουσία, υπό την προϋπόθεση βέβαια πως δε θέτει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία ή την υγεία των συμπολιτών του. Επίσης, η αμυντική πτυχή του δικαιώματος δίνει τη δυνατότητα επιλογής σχετικά με την άρνηση ή την αποδοχή θεραπείας, ακόμη κι αν αυτό συνεπάγεται την επιδείνωση της υγείας του.

Το δικαίωμα αυτό επιτάσσει όχι μόνο την παροχή δωρεάν κρατικής περίθαλψης αλλά και τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας.

Η δεύτερη αυτή πτυχή του δικαιώματος για προστασία της υγείας θα μας επέτρεπε να κατατάξουμε στην κατηγορία των κοινωνικών δικαιωμάτων και το άρθρο 24 του Συντάγματος το οποίο ορίζει πως «η προστασία του φυσικού...περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός».

(Για τα 3.3., 3.4. και 3.5., έχει χρησιμοποιηθεί ιδιαιτέρως το κεφ. Το δικαίωμα στην υγεία σελ. 514-19 του καθηγητή Κ. Χρυσόγονου, βλ. βιβλιογραφία)

3.6.1.

Η ενημέρωση του ασθενούς αποτελεί υποχρέωση του ιατρού και απορρέει από τη μεταξύ τους σχέση, η οποία χαρακτηρίζεται από εμπιστευτικότητα και εμπιστοσύνη. Με την έννοια αυτή η ενημέρωση του ασθενούς εντάσσεται στην ιατρική πράξη.

Το ελληνικό δίκαιο υιοθετεί την ευρεία ενημέρωση του ασθενούς. Ο σχετικός νόμος (Ν.2619/98,ΦΕΚ Α΄132), με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ατόμου σε σχέση με τις εφαρμογές της βιολογίας και της ιατρικής και αποτελεί πλέον εσωτερικό δίκαιο με αυξημένη τυπική ισχύ.

Το ζήτημα που έχει απασχολήσει τη θεωρία, αφορά τα κριτήρια της έκτασης της ενημέρωσης.

Περί αυτού, η κρατούσα άποψη είναι ότι ο ασθενής πρέπει να πληροφορηθεί όσο είναι αναγκαίο και όσο το επιθυμεί. Ο άρρωστος θα μάθει το είδος, τη σημασία και την πορεία της θεραπείας του, με έμφαση όχι στη γνώση των ιατρικών λεπτομερειών, αλλά στα στοιχεία εκείνα που είναι καθοριστικά για να συγκατατεθεί ή να αρνηθεί τη θεραπευτική αγωγή. Αυτό το κριτήριο ανταποκρίνεται στο **πρότυπο του μέσου λογικού ασθενούς**.

Στον αντίποδα βρίσκεται το ιατρικό κριτήριο, σύμφωνα με το οποίο ο ιατρός θα ενημερώσει τον ασθενή βάσει της επιμέλειας που επιδεικνύει ένας μέσος ικανός ιατρός της ειδικότητάς του.

3.6.2.

Η άρνηση ενημέρωσης και το θεραπευτικό προνόμιο. Υπάρχει περίπτωση και ο ίδιος ο ασθενής συνειδητά να μην επιθυμεί να ενημερωθεί για την κατάσταση της υγείας του. Τότε ο ιατρός απαλλάσσεται έμμεσα από την υποχρέωση ενημέρωσης. Το **δικαίωμα της μη ενημέρωσης** καθιερώνεται και νομοθετικά. Πρόκειται για μια διαφορετική έκφανση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης. Με αυτό τον τρόπο, προστατεύεται η αυτονομία και το δικαίωμα της προσωπικότητας.

Στη θεωρία, οι απόψεις δίστανται ανάλογα με την προτεραιότητα που δίνεται στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης ή στη διαφύλαξη της σωματικής ακεραιότητας και της ψυχικής ισορροπίας του ασθενούς. Κατά την πρώτη εκδοχή, δεν πρέπει να αναγνωρίζεται ως προνόμιο των ιατρών η τελική απόφαση για εφαρμογή θεραπευτικής αγωγής, γιατί έτσι διαιωνίζεται η πατερναλιστική θεώρηση στη σχέση ιατρού και ασθενούς. Επιπλέον, η απόκρυψη της αλήθειας μπορεί να κλονίσει την εμπιστοσύνη του ασθενούς προς τον ιατρό του. Κατά τη δεύτερη εκδοχή, ο ιατρός μπορεί να κρίνει ανάλογα

με την περίπτωση ποιά από τα δυο αγαθά πρέπει να προστατευθεί, έχοντας υπόψη του ότι ο ρόλος του δεν εξαντλείται μόνο στην τυπική εκτέλεση των καθηκόντων του, αλλά οφείλει να δημιουργεί αίσθημα ελπίδας στον ασθενή και να τονώνει το ηθικό του.

3.6.3.

Ο ασθενής σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο (άρθρα 5 παρ. 1 και 7 του Συντάγματος και άρθρα 57-59 του Αστικού Κώδικα) έχει δικαίωμα να γνωρίζει την κατάσταση της υγείας του και μπορεί να διαθέτει τον εαυτό του όπως βούλεται. Γι' αυτό, θεωρείται ότι η **συναίνεση** αντανακλά μια διευρυμένη μορφή εξουσίας διάθεσης του ανθρώπου.

Προσδιοριστικό στοιχείο της ισχύος της συναίνεσης συνιστά η ικανότητα του ατόμου προς το σχηματισμό και την παροχή της. Η συναίνεση εξαρτάται από τη δυνατότητα κατανόησης των ιδιαιτέρων συνθηκών, στις οποίες βρίσκεται ο ασθενής τόσο κατά τη στιγμή παροχής της συγκατάθεσής του, όσο και κατά το χρονικό διάστημα που αρχίζει η ιατρική πράξη.

Από νομική άποψη, η έλλειψη σύμφωνης γνώμης του αρρώστου καθιστά την ιατρική πράξη αυθαίρετη, δηλαδή παράνομη. Αντίθετα, η αυθόρμητη και ελεύθερη παροχή της σημαίνει ότι ο ασθενής επιτρέπει επέμβαση στην υγεία του και παραιτείται από την προστασία που του προσφέρει το δίκαιο των αδικοπραξιών για τη σωματική του ακεραιότητα.

Στον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (άρθρο 4) προβάλλεται με σαφήνεια η έννοια της συναίνεσης, ως τελικός σκοπός της πληροφόρησης: «...ο ιατρός οφείλει να ενημερώσει τον ασθενή του για τα αναμενόμενα αποτελέσματα και τις συνέπειες της αγωγής, για να αποκτήσει τη συγκατάθεσή του, ιδίως όταν οι προτεινόμενες πράξεις παρουσιάζουν σοβαρό κίνδυνο».

3.6.4.

Το **ιατρικό απόρρητο** κατοχυρώνεται και διασφαλίζεται, μέσω κανόνων και αρχών που συγκροτούν ένα ισχυρό νομοθετικό πλέγμα. Ο Ποινικός Κώδικας (άρθρο 371) καθιστά αξιόποιο αδίκημα την παραβίασή του.

Το κείμενο που αποτυπώνει τις «Αρχές της Ευρωπαϊκής Ιατρικής Δεοντολογίας του 1987 της Διαρκούς επιτροπής των Ιατρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας» υπογραμμίζεται ότι «ο ιατρός πρέπει να λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο, ώστε να καθιστά αδύνατη την αποκάλυψη των όσων έμαθε με την ευκαιρία της άσκησης του επαγγέλματός του».

Σε ορισμένες περιπτώσεις η υποχρέωση εχεμύθειας κάμπτεται και κατά συνέπεια αίρεται ο άδικος χαρακτήρας της παραβίασης όταν η τήρηση του απορρήτου προκαλεί βλάβη σε ανώτερα έννομα αγαθά, που δεν πρέπει να θιγούν χάριν της διαφύλαξης της μυστικότητας. (εδώ προτάσσεται η προφύλαξη της ζωής, υγείας ή σωματικής ακεραιότητας ορισμένων ατόμων, έναντι της τήρησης του απορρήτου. Χαρακτηριστική η περίπτωση ασθενούς με AIDS. Ο ιατρός οφείλει να ενημερώσει τα πρόσωπα που έρχονται σε επαφή μαζί του εφόσον ο άρρωστος δεν το πράξει, κατόπιν δικής του υπόδειξης.

Πέρα από τη θεωρητική και νομική εξέλιξη, η διαφύλαξη του ιατρικού απορρήτου είναι ιδιαίτερα επίκαιρη, λόγω της ανάπτυξης της πληροφορικής και της δημιουργίας βάσεων δεδομένων στις υπηρεσίες υγείας και ηλεκτρονικού φακέλου των ασθενών. Τα ζητήματα που τίθενται αφορούν την πρόσβαση όσο και τη διακίνηση της ιατρικής πληροφορίας.

3.6.5.

Η επιστήμη κατόρθωσε να αποκωδικοποιήσει το σύνολο των γονιδίων όλων των χρωμοσωμάτων του κυτταρικού πυρήνα, δηλαδή το γονιδίωμα του ανθρώπου.

Οι επεμβάσεις στο ανθρώπινο γονιδίωμα, η αποκωδικοποίηση του ανθρώπινου γονιδιώματος, οι γονιδιακές θεραπείες συνιστούν τεχνικές που θίγουν όχι μόνο το νομικό κέλυφος προστασίας των ασθενών αλλά και την ιδιωτική ζωή του ατόμου και την πεμπουσία της ανθρώπινης υπόστασης.

Και στην περίπτωση της συλλογής και επεξεργασίας των γενετικών δεδομένων και σε αυτή των γονιδιακών θεραπειών τίθεται θέμα αφενός προστασίας της ιδιωτικής ζωής και αφετέρου της γενετικής ταυτότητας του ατόμου.

Η πρώτη προσπάθεια να προστατευτούν τα ιατρικά δεδομένα ως μέρος της ιδιωτικής ζωής έγινε από το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, ιδιαιτέρως με απόφαση του 1983. Σε αυτήν αναφέρεται το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των πληροφοριών, δηλαδή «η εξουσία του ατόμου να αποφασίζει το ίδιο, σχετικά με την κοινοποίηση και χρήση των προσωπικών πληροφοριών που το αφορούν».

Στην ελληνική έννομη τάξη το δικαίωμα αυτό θεμελιώνεται Συνταγματικά από τα άρθρα 5 και 9. (Βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.1.)

Τα ζητήματα, που σχετίζονται με την προστασία κάθε προσώπου έναντι των βιοϊατρικών Επεμβάσεων, αντιμετωπίζονται σε μεγάλο βαθμό από την «Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Αξιοπρέπειας του Ανθρώπου σε σχέση με τις Εφαρμογές της Βιολογίας και της Ιατρικής», που κυρώθηκε

με το Ν. 2619/98 και συνιστά εσωτερικό δίκαιο με αυξημένη τυπική ισχύ. Κύρια θέματα που ρυθμίζονται είναι το καθεστώς και οι όροι διεξαγωγής των γενετικών εξετάσεων και γονιδιακών θεραπειών, των βιολογικών και ιατρικών ερευνών επί των ανθρώπων και των μεταμοσχεύσεων. Τέλος, η Σύμβαση δεν προβλέπει τη συγκρότηση μηχανισμών ελέγχου, αλλά υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να δίνουν εξηγήσεις για τον τρόπο, με τον οποίο θα διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης.

3.6.6.

Η νομική φύση της σχέσης ιατρού - ασθενούς. Η σχέση ιατρού - ασθενούς είναι μια ενοχική σύμβαση (άρθρο 287 Αστικού Κώδικα) σύμφωνα με την οποία και τα δύο μέρη έχουν αντίστοιχες υποχρεώσεις και δικαιώματα. Μέσω της εφαρμογής του άρθρου 288 Αστικού Κώδικα τίθεται το πλαίσιο, στο οποίο η ιατρική σχέση αποκτά κοινωνικό χαρακτήρα. Στο βαθμό που η ενοχή πρέπει να εκπληρώνεται όπως απαιτεί η καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, σημαίνει ότι η σχέση ιατρού - ασθενούς προσδιορίζεται και από τους κανόνες της ιατρικής δεοντολογίας και της ηθικής, που καθορίζουν τους όρους παροχής της ιατρικής φροντίδας.

Η επαγγελματική ευθύνη του ιατρού εκφεύγει από τα συνήθη όρια της αστικής επαγγελματικής ευθύνης. Στο βαθμό που το ιατρικό λειτούργημα συνοδεύεται από αυξημένους κινδύνους, που οφείλονται στην ιδιαιτερότητα της ιατρικής πράξης, εφόσον συναινέσει στην εκτέλεσή της και δεν υπάρξει ιατρικό σφάλμα. Υπάρχει, όμως περίπτωση ο κίνδυνος να μετατεθεί στον ιατρό, αν δεν ενημερώσει τον ασθενή για τους κινδύνους της πράξης. Από την άλλη πλευρά, ο ιατρός αναλαμβάνει κινδύνους, ακόμα και χωρίς υπαιτιότητά του (αντικειμενική ευθύνη). Έτσι επέρχεται ισορροπία στην ανάληψη και στον καταμερισμό των κινδύνων.

Η **αστική ευθύνη** του ιατρού μπορεί να προκύψει είτε από τη σύμβαση, είτε από αδικοπραξία. Αυτό σημαίνει ότι όταν ο ασθενής υφίσταται μια υλική ή ηθική βλάβη κατά τη διάρκεια μιας ιατρικής ενέργειας, εγείρονται αξιώσεις για αποζημίωση ή ικανοποίηση ηθικής βλάβης, που μπορούν να ενταχθούν στο πλαίσιο της συμβατικής της εξωσυμβατικής ευθύνης.

Οι αξιώσεις που μπορούν να εγερθούν από τον ασθενή βάσει της αυθαίρετης ιατρικής πράξης, κατατάσσονται σε τέσσερις περιπτώσεις:

A. Το παράνομο της πράξης περιορίζεται μόνο στην παράλειψη της συναίνεσης του ασθενούς χωρίς να υπάρχει σωματική βλάβη.

- Β. Το παράνομο της πράξης οφείλεται στην παράλειψη της συναίνεσης του ασθενούς και στο γεγονός ότι η πράξη δεν έγινε σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης παρόλο που τα αποτελέσματά της ωφέλησαν τον ασθενή.
- Γ. Το παράνομο της πράξης οφείλεται στην παράλειψη της συναίνεσης του ασθενούς και στην παραβίαση των κανόνων της ιατρικής επιστήμης με τη σύγχρονη αποτυχία της ιατρικής πράξης.
- Δ. Το παράνομο της πράξης οφείλεται στην παράλειψη της συναίνεσης του ασθενούς. Η πράξη έγινε σύμφωνα με τους κανόνες της ιατρικής επιστήμης αλλά απέτυχε.

Η αστική σχέση ιατρού-ασθενούς δεν επηρεάζεται όταν ο πολίτης ως ασθενής προστρέξει στους κρατικούς υγειονομικούς φορείς. Τότε συνάπτει με το κράτος σύμβαση προσχωρήσεως, δηλαδή αποδέχεται τους όρους και τους κανονισμούς παροχής λειτουργίας των υπηρεσιών. Αντισυμβαλλόμενος είναι το ίδιο το κράτος εκπροσωπούμενο νομίμως από την ηγεσία του νοσοκομείου.

Η ποινική ευθύνη. Το ιατρικό δίκαιο συνδυάζει στοιχεία από το ποινικό. Για την ακρίβεια προηγήθηκε η ποινική εκτίμηση των ιατρικών ενεργειών και πράξεων και ακολούθησε η αστική.

Η άρση του άδικου χαρακτήρα της σωματικής βλάβης κατέστη δυνατή με την επίκληση των ακόλουθων προϋποθέσεων: ύπαρξη συναίνεσης του ασθενούς, κατάσταση ανάγκης, νομιμότητα του επιδιωκόμενου με την πράξη σκοπού, εκτέλεση ιατρικού καθήκοντος, εξυπηρέτηση συμφέροντος του ασθενούς.

Από τα ποινικά αδικήματα που προβλέπει ο Ποινικός Κώδικας οι ποινικά κολάσιμες ιατρικές πράξεις κατατάσσονται συνήθως στα εγκλήματα εξ αμελείας και όχι εκ προθέσεως.

Η στοιχειοθέτηση ποινικής ευθύνης για μια πράξη ιατρικής αμέλειας, συνεπάγεται, συνήθως και αστική και ποινική ευθύνη.

3.6.7.

Η αρχή της ελεύθερης επιλογής ιατρού. Από το 1992 (Ν. 2071/92 άρθρο 20 παρ. 1) έχει κατοχυρωθεί νομοθετικά χωρίς να έχει ουσιαστικά εφαρμοστεί. Σύμφωνα με το νόμο «Χορηγείται ατομικό βιβλιάριο υγείας στους Έλληνες πολίτες με το οποίο εφεξής είναι δυνατή η ελεύθερη επιλογή ιατρού, οδοντιάτρου, θεραπευτηρίου.

Ωστόσο η αρχή αυτή εκλαμβάνεται από τη νομική θεωρία ως δικαίωμα αναγνωρισμένο και απαραίτητο προκειμένου να εξασφαλίζεται η ανεξαρτησία του ιατρού η οποία αποτελεί δικαίωμα του ασθενούς.

Η εφαρμογή της αρχής αυτής στο πλαίσιο της Ε.Ε. υπόκειται στον Κανονισμό της ΕΟΚ (αρθμ.1307/71, άρθρο 22, παρ. 1γ. «Περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς,

στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της κοινότητας». Βάσει αυτού, ο ασθενής έχει δικαίωμα να μεταβεί σε χώρα της Ε.Ε. αφού εξασφαλίσει «την έγκριση του αρμοδίου φορέα... προκειμένου να υποβληθεί στην κατάλληλη για την κατάστασή του θεραπεία». Έτσι οι ασφαλισμένοι μπορούν να νοσηλευτούν σε δημόσιο νοσοκομείο άλλου κράτους μέλους, αφού προηγουμένως εφοδιαστούν με το **έγγραφο E112**.

Η αρχή της ελεύθερης επιλογής ιατρού μπορεί να εξελιχθεί στο μέλλον σε μια έκφανση του δικαιώματος στην υγεία, εφόσον θεωρηθεί ότι οι ευρωπαίοι πολίτες πρέπει να απολαμβάνουν την ελευθερία της επιλογής της πιο κατάλληλης νοσηλείας στην Ε.Ε.

3.7.

Με τον Ν. 3293/2004 θεσπίσθηκε ο **Συνήγορος της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**.

Κατά την άσκηση των Αρμοδιοτήτων του σχετικά με τα δικαιώματα της υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης εισηγείται, προς το αρμόδιο Υπουργείο, μέτρα για την αποκατάσταση και προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, την εξάλειψη των φαινομένων κακοδιοίκησης και τη βελτίωση της λειτουργίας των αρμοδίων υπηρεσιών και των σχέσεών τους με τον πολίτη.

Ο Συνήγορος της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ενσωματώθηκε στην Ανεξάρτητη Αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη, που ήδη παρέχει τις υπηρεσίες του δωρεάν, σε όλους τους πολίτες-χρήστες των δημόσιων υπηρεσιών υγείας.

Ο Συνήγορος της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εξετάζει τη νομιμότητα ατομικών διοικητικών πράξεων ή παραλείψεων φορέων του συστήματος Υγείας κατόπιν υποβολής αναφοράς από τους θιγόμενους πολίτες, Έλληνες ή αλλοδαπούς. Παρεμβαίνει, εφόσον προηγουμένως οι ενδιαφερόμενοι έχουν ήδη απευθυνθεί στην εμπλεκόμενη υπηρεσία υγείας.

Διαμεσολαβεί σε υποθέσεις που αφορούν το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, την Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς και τα Ταμεία, τα Νοσοκομεία, τα Ψυχιατρεία, τα Κέντρα Υγείας, τα Περιφερειακά και Αγροτικά Ιατρεία, το ΕΚΑΒ κλπ.

Ο Συνήγορος της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αντιμετωπίζει ένα ευρύ φάσμα προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο χρήστης υπηρεσιών υγείας, όπως:

- **Παροχή ακατάλληλης περίθαλψης**, δηλαδή περίθαλψης που δε συνάδει με τους κανόνες της επιστήμης και τους Κώδικες Δεοντολογίας των Επαγγελματιών Υγείας και θίγει την αξιοπρέπεια του ασθενή.

- **Μη νόμιμη χρέωση ασθενών σε περιπτώσεις έκτακτης εισαγωγής σε ιδιωτικά θεραπευτήρια.**
- **Προβλήματα στη χορήγηση παροχών ασθένειας από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς,** όπως απόδοση δαπανών, ενημέρωση ασφαλισμένων για τις προβλεπόμενες διαδικασίες, προθεσμίες, δικαιολογητικά κλπ. Ο Συνήγορος έχει εξετάσει αναφορές που έχουν ως αντικείμενο αποφάσεις των ασφαλιστικών οργανισμών και στηρίζονται σε αναιτιολόγητες γνωματεύσεις των υγειονομικών επιτροπών. Άλλο παράδειγμα αποτελούν οι αναφορές με αντικείμενο την αδικαιολόγητη και βλαπτική για την υγεία καθυστέρηση στην έκδοση και κοινοποίηση εργαστηριακών εξετάσεων.
- **Προβλήματα των επαγγελματιών υγείας** τόσο του ΕΣΥ όσο και των ασφαλιστικών οργανισμών, στην πρόσβαση και άσκηση του επαγγέλματός τους.
- **Θέματα δημόσιας υγείας,** δηλαδή οργάνωσης των ιατρικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών και ανάπτυξης κοινωνικών μηχανισμών που διασφαλίζουν την πρόληψη νοσημάτων, την προστασία και την προαγωγή της υγείας του πληθυσμού, την αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Ο Συνήγορος εξετάζει π.χ. θέματα διαχείρισης των νοσοκομειακών αποβλήτων.
- **Άνιση μεταχείριση και διακρίσεις σε βάρος του ασθενούς** λόγω εθνικότητας, φυλής, οικονομικής κατάστασης ή είδους ασθένειας. Για παράδειγμα, ο Συνήγορος εξετάζει περιπτώσεις διακρίσεων σε βάρος αλλοδαπών, σε βάρος ασθενών που πάσχουν από το σύνδρομο επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας (AIDS) κ.λπ..
- **Δυσχέρεια στην πρόσβαση του ασθενή σε κατάλληλες υπηρεσίες υγείας.** Ο Συνήγορος εξετάζει αναφορές που σχετίζονται με την οργάνωση μονάδων υγείας, την ασφαλή και έγκαιρη μεταφορά των ασθενών σ' αυτές και την επάρκειά τους σε κτιριακή υποδομή, υλικούς πόρους και ανθρώπινο δυναμικό. Για παράδειγμα, ο Συνήγορος εξετάζει αναφορές που έχουν ως αντικείμενο την απουσία εφημερεύοντος ιατρού, την καθυστέρηση του ΕΚΑΒ να μεταφέρει ασθενή κ.λ.π.
- **Παράλειψη ενημέρωσης για την κατάσταση της υγείας, τη θεραπεία και του κόστους αυτής.** Ο Συνήγορος δέχεται αναφορές πολιτών που δεν ενημερώθηκαν κατάλληλα για τη διάγνωση της ασθένειά τους, τα στάδια θεραπείας και το κόστους αυτής ή υποβλήθηκαν εν αγνοία τους σε ιατρικές πράξεις με υψηλό κίνδυνο επιπλοκών για τη υγεία τους.
- **Διενέργεια ιατρικών πράξεων χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση.** Ο πολίτης μπορεί να προσφύγει στον Συνήγορο όταν δε γίνεται σεβαστό το δικαίωμά του να δεχθεί ή να αρνηθεί την προτεινόμενη θεραπεία.

- **Μη τήρηση του ιατρικού απορρήτου** που αφορά τις εμπιστευτικές πληροφορίες που ο ίδιος ο ασθενής παρέχει ή εκείνες που αποκαλύπτονται κατά τη διάρκεια της περίθαλψης και κατά τη άσκηση των ιατρικών πράξεων.
- **Άρνηση της πρόσβασης σε έγγραφα του ιατρικού φακέλου.** Στην αρμοδιότητα του Συνηγόρου εμπίπτει ο έλεγχος της τήρησης του ιατρικού φακέλου από τα νοσηλευτικά ιδρύματα, της πληρότητας αυτού, της εξασφάλισης του απορρήτου των πληροφοριών έναντι τρίτων καθώς και της πρόσβασης του ασθενούς ή των εξουσιοδοτημένων από αυτόν προσώπων στο φάκελο. Ο Συνήγορος έχει ήδη εξετάσει πλήθος σχετικών αναφορών. Συχνά ασθενείς ή νομίμως εξουσιοδοτημένα τρίτα πρόσωπα ζητούν τη χορήγηση στοιχείων του ιατρικού φακέλου τους και προσκρούουν στις απορριπτικές απαντήσεις των νοσηλευτικών ιδρυμάτων, τα οποία εσφαλμένως επικαλούνται λόγους ιατρικού απορρήτου.
- **Εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου σε περιπτώσεις νοσοκομειακής ή εξωνοσοκομειακής περίθαλψης στην αλλοδαπή** και μη νόμιμη άρνηση των ασφαλιστικών οργανισμών να αποδώσουν τη σχετική δαπάνη.

Ο Συνήγορος της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης **δεν είναι αρμόδιος:**

- Εάν έχουν περάσει περισσότεροι από 6 μήνες από τότε που ο πολίτης πληροφορήθηκε την επίμαχη παράνομη πράξη ή παράλειψη.
- Για πράξεις των δικαστικών αρχών, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, των ανεξάρτητων αρχών, των θρησκευτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.
- Για πράξεις Υπουργών και Υφυπουργών, ως προς τη διαχείριση της πολιτικής λειτουργίας.
- Για υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων.
- Για υποθέσεις που αναφέρονται στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των υπηρεσιών υγείας, εκτός εάν πρόκειται για προσλήψεις ή κρίσεις ιατρών κλάδου ΕΣΥ, καθώς και για προσλήψεις ιατρών σε ασφαλιστικούς οργανισμούς και ταμεία.
- Για παροχή νομικής συμβουλευτικής ή εκπροσώπησης, ούτε για χορήγηση αποζημιώσεων σε περιπτώσεις ιατρικών λαθών.

(Βλέπε www.synigoros.gr,

Ο Συνήγορος της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης)

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Στο 3.3.2. του παρόντος αναφέρεται ότι «ο ν. 1975/1991 περί αλλοδαπών επεκτείνει το δικαίωμα παροχής άμεσης βοήθειας και στους παράνομους αλλοδαπούς, αλλά μόνο σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, αποκλείοντάς τους από κάθε άλλου είδους υπηρεσία ή παροχή».

Συζητήστε αν θεωρείτε ότι για την παροχή της περίθαλψης πρέπει να απαιτείται ο ασθενής να είναι νόμιμος κάτοικος της χώρας. Εξετάστε την δικαιολογητική βάση αυτής της διάταξης. Από την εμπειρία σας, αυτή εφαρμόζεται; Μπορεί η όποια μεταναστευτική πολιτική που μπορεί να έχει ένα κράτος να εφαρμόζεται για τα θέματα υγείας και περίθαλψης; Από την άλλη, αν στον τομέα αυτό υπάρχει πλήρης και ελεύθερη πρόσβαση δεν θα κινδυνεύει η χώρα να κατακλύζεται, όχι πλέον από οικονομικούς μετανάστες αλλά από ασθενείς που θα ευελπιστούν μια θεραπεία υψηλού επιπέδου και δωρεάν; Πόσο θα μπορεί πλέον η χώρα να αντέξει σε μια τέτοια εξέλιξη; Να συζητήσει η ομάδα τα ανάλογα επιχειρήματα.

4.2.

Καθώς η συγκατάθεση του ασθενούς συνιστά μια συμφωνία με τον ιατρό του, στο πλαίσιο της άτυπης σύμβασης ιατρικής αγωγής έχει ανακύψει τελευταία ένας ιδιαίτερος προβληματισμός για τον τύπο της. Στο βαθμό που έχει γίνει ευρέως αποδεκτό ότι το βάρος της απόδειξης ενημέρωσης και παροχής συναίνεσης το έχει ο ιατρός, έχει παρατηρηθεί η τάση να εξευρεθεί ένας τρόπος απόδειξης της λήψης της συναίνεσης.

Η προσπάθεια επικεντρώνεται στη διαμόρφωση εντύπων, που περιλαμβάνουν προδιατυπωμένους όρους ενημέρωσης και συγκατάθεσης, κυρίως από μεγάλα νοσοκομεία του εξωτερικού και μεγάλες ιδιωτικές κλινικές στην Ελλάδα.

Συζητήστε αν θεωρείτε ότι η πρακτική αυτή μπορεί να λειτουργεί υπέρ της ανάπτυξης διαπροσωπικής σχέσης ιατρού - ασθενή και αν διευκολύνει την αναγκαία ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ τους.

Η τυποποίηση και η διαμόρφωση κριτηρίων ομαδοποίησης βοηθάει ή μπορεί να καταλήξει στην υπεραπλούστευση; Η αποδεικτική σημασία των εντύπων ενημέρωσης και συγκατάθεσης, εφόσον η συναίνεση του ασθενούς, από τη φύση της δεν είναι δικαιοπραξία, μπορεί να είναι νομικά ισχυρή; Ηθικά;

Από την άλλη, με ποιο τρόπο μπορεί να αποδειχθεί η συναίνεση σε περίπτωση αρνητικής ή επιβλαβούς εξέλιξης του περιστατικού;

4.3.

Στο 3.6.4. έγινε αναφορά στο ιατρικό απόρρητο και επισημάνθηκε ότι πέρα από τη θεωρητική και νομική εξέλιξη, η διαφύλαξη του ιατρικού απορρήτου είναι ιδιαίτερα επίκαιρη, λόγω της ανάπτυξης της πληροφορικής και της δημιουργίας βάσεων δεδομένων στις υπηρεσίες υγείας και ηλεκτρονικού φακέλου των ασθενών. Τα ζητήματα που τίθενται αφορούν την πρόσβαση όσο και τη διακίνηση της ιατρικής πληροφορίας.

Τα μέλη της ομάδας να αναφέρουν, αν έχει υποπέσει στην αντίληψή τους περίπτωση που να αφορά στη με οποιοδήποτε τρόπο άρση του απορρήτου και γνωστοποίηση του ιατρικού προβλήματος ή της νόσου κάποιου/ας συμπολίτη. Να γίνει συζήτηση επί πραγματικών γεγονότων, αν υπάρχουν, στην εξέλιξη της σχέσης του εν λόγω ασθενούς με τον περίγυρο (συγγενείς, γνωστούς, γειτονιά, χώρο εργασίας, συνέχιση απασχόλησης).

Η πράξη της προφύλαξης ζωής, υγείας ή σωματικής ακεραιότητας ορισμένων ατόμων έναντι της τήρησης του απορρήτου, ενώ προβλέπεται από τη νομοθεσία, μέχρι που μπορεί να ανάγεται;

Στη Διακήρυξη για την προαγωγή των δικαιωμάτων των ασθενών του Άμστερνταμ (1994) υπογραμμίζεται ότι όλες οι πληροφορίες που αφορούν στην υγεία του ασθενούς πρέπει να κρατούνται εμπιστευτικές ακόμα και μετά θάνατον. Σχολιάστε το μέτρο.

Συζητείστε και αναδείξτε επιπτώσεις στην εργασιακή, ασφαλιστική, κοινωνική εν τέλει ζωή των πολιτών σε περίπτωση που μέσα από τις ανταλλαγές των βάσεων δεδομένων ήταν δυνατή η χρησιμοποίησή τους ή η διασταύρωση στοιχείων. Θεωρείτε ότι είναι ισχυρή η απαγόρευση της όποιας ένδικης χρησιμοποίησης όλων αυτών των στοιχείων ενός ατόμου, αν για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν το μέλλον του ατόμου αυτού έχουν περιέλθει σε γνώση της αρχής από την οποία το εν λόγω άτομο κάτι ζητά ή σε αυτή αποβλέπει τα προσωπικά του δεδομένα;

4.4.

Στη βάση της 3.6.5. και σε ευθεία συνέχεια της προηγούμενης δραστηριότητας προεκτείνετε τη συζήτηση για τα μεγάλα, τεράστια προβλήματα που ανακύπτουν μετά την αποκωδικοποίηση του ανθρώπινου γονιδιώματος.

Η γενετική διαχείριση της γνώσης καθίσταται γνωστή και συνεπώς ευάλωτη. Οι ποικίλες επεμβάσεις για τη θεραπεία των κληρονομικώς μεταβιβαζομένων ασθενειών –που πρακτικά μπορούν να ση-

μαίνουν αντικατάσταση ενός ελαττωματικού γονιδίου- ανήκουν στην κατηγορία της «αρνητικής ευγονικής», ενώ οι πιθανές επεμβάσεις για τη δημιουργία ανθρώπων με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά εντάσσονται στις πρακτικές της «θετικής ευγονικής», που παραπέμπουν στις γνωστές παραδοχές περί φυλετικής καθαρότητας. Επιπλέον, τα όρια μεταξύ των θεραπευτικών αγωγών και της «βελτιωτικής ευγονικής» είναι πολύ δυσδιάκριτα.

Πώς αντιλαμβάνεστε την αξιοπρέπεια και την οντότητα των ατόμων αφού μπορεί να καταπατάται το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης, στο βαθμό που η διαμόρφωση του ατόμου θα αποτελεί μια διαδικασία επιλογών, βάσει επιστημονικών και όχι φυσικών κριτηρίων;

4.5.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.4.1. «Το φακελάκι ποτέ δεν πεθαίνει», και 7.4.2. « Βουνό ...τα φακελάκια», παρουσιάζονται γεγονότα της καθημερινότητας που αποτελούν βίωμα συνολικό.

Αναφέρατε περιπτώσεις δικές σας ή γνωστών για τη διαδικασία προώθησης υπόθεσης μέσω φακέλου.

Σχολιάστε το μέγεθος του τζίρου της παραοικονομίας γύρο από την υγεία.

Σχολιάστε τους τρόπους και τις μεθόδους που το φακελάκι κυκλοφορεί.

Σχολιάστε τις απόψεις των καθηγητών Ι. Κυριόπουλου και Λ. Λιάρόπουλου καθώς και την έκκληση του προέδρου της Ομοσπονδίας ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδας, Β. Λαοπόδη «σχετικά με τις εξαιρετικά χαμηλές αμοιβές και τις απαράδεκτες συνθήκες εργασίας των γιατρών».

Στον προβληματισμό σας να συμπεριλάβετε και το επιχείρημα, που από την πλευρά των ιατρικών κύκλων ακούγεται: «στην Ελλάδα ο ασθενής πληρώνει το δικαίωμα επιλογής του ιατρού της αρεσκείας του, γεγονός που δε συμβαίνει σε καμία χώρα του ΟΟΣΑ, όπου ο ιατρός που επιλαμβάνεται είναι ο «τυχαίος» και φυσικά κατάλληλος αντικειμενικά με βάση το περιστατικό. Αυτήν ακριβώς την επιλογή και επιθυμία του πληρώνει με το φακελάκι».

Η άμεση ενεργοποίηση των πειθαρχικών, που χρονίζουν και η τιμωρία των περιστατικών που καταγγέλλονται μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά;

Σε ποια κατεύθυνση θεωρείτε ότι μπορεί να ανιχνευτεί ριζική αντιμετώπιση του ζητήματος;

4.6.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3. παρουσιάζονται αποσπάσματα επισημάνσεων από τις θέσεις και προτάσεις της ΕΕΔΑ επί του ζητήματος της ελεύ-

θερης κυκλοφορίας γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (μεταλλαγμένων) και γενετικά τροποποιημένων τροφίμων στην ελληνική αγορά.

Σχολιάστε τη κεντρική τοποθέτησή της σχετικά με την κυκλοφορία των μεταλλαγμένων.

Θεωρείτε ότι, το Κράτος, ενόψει της αβεβαιότητας για τις επιπτώσεις της καλλιέργειας και κυκλοφορίας ΓΤΟ στην υγεία και το περιβάλλον και του μη εκ των προτέρων μετρήσιμου και προσδιοριστέου με βεβαιότητα ως βλαβερών, αλλά ούτε και επιστημονικά τεκμηριωμένων ως αβλαβών ή και θετικών, νομιμοποιείται να μην αναλάβει την ευθύνη κυκλοφορίας ΓΤΟ προκαλώντας υψηλό βαθμό διακινδύνευσης της υγείας και του περιβάλλοντος;

Θα είναι επαρκής και υποστηρίξιμη μια τέτοια θέση διεθνώς;

4.7.

Στο 3.7. παρουσιάζεται η δραστηριότητα του Συνηγόρου της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Σχολιάστε ποια από τα αναφερόμενα πεδία παρέμβασής του μπορούν να έχουν ουσιαστική, κατά τη γνώμη σας, βελτιωτική επιρροή στη λειτουργία του συστήματος υγείας. Στην ιστοσελίδα www.synigoros.gr, ανατρέξτε στην Ετήσια Έκθεση 2005 στον Κύκλο Κοινωνικής Προστασίας (σελ.99-120) και εξετάσατε περιπτώσεις που αφορούν τα Γενικά Θέματα Υγείας. Επικεντρωθείτε σε μια που θεωρείτε καταφανέστατα ως περίπτωση κακοδιοίκησης. Σχολιάστε τις δυνατότητες ουσιαστικής αντιμετώπισης μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου. Θα είχατε να προτείνετε άλλες προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος;

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ



Υγεία: θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι νοείται η «κατάσταση της πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας» (βλ. προοίμιο του Καταστατικού Χάρτη της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας). Ωστόσο ένας τέτοιος ορισμός φαίνεται υπερβολικά ευρύς, αφού ιδίως η ψυχική και κοινωνική «ευεξία» αποτελεί συνάρτηση πολλών παραγόντων και πάντως η συμβολή του κράτους στη διασφάλισή της δεν μπορεί παρά να είναι επιβοηθητική της πρωτοβουλίας του ίδιου του ατόμου.

Λειτουργικότερος φαίνεται συνεπώς ένας αρνητικός ορισμός της υγείας ως της φυσικής κατάστασης του ατόμου που αποκλείει κάθε μορφή ασθένειας ή αναπηρίας ικανής να μειώσει τη φυσιολογική δραστηριότητά του. Με άλλες λέξεις, το άτομο είναι υ-

γιές όταν δεν συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις τις οποίες η ιατρική επιστήμη χαρακτηρίζει ως ασθένειες.

Γενετική ταυτότητα: νοείται η γενετική ιδιοσυστασία ενός ατόμου, τα κληρονομούμενα γενετικά στοιχεία του.

Ιατρικό απόρρητο: η τήρησή του στηρίζεται τόσο στις ηθικές αρχές που συνιστούν την Ιατρική Δεοντολογία, όσο και σε νόμους, καθόσον η παραβίασή του θεωρείται αδίκημα. Ακόμη και σήμερα, υπάρχουν νοσήματα που στιγματίζουν τους παθόντες, με αποτέλεσμα το περιβάλλον να τους περιθωριοποιεί. Για το λόγο αυτό οι θεωρητικοί υποστηρίζουν ότι η υποχρέωση τήρησης του ιατρικού απορρήτου δεν είναι ιδιωτικού αλλά δημοσίου χαρακτήρα με την έννοια ότι ο σκοπός της μη παραβίασής του δεν είναι μόνο τα συμφέροντα τού συγκεκριμένου προσώπου, αλλά και το γενικότερο κοινωνικό συμφέρον.

Ιατρικό σφάλμα: θεωρείται οποιαδήποτε απόκλιση από τους τυποποιημένους ιατρικούς κανόνες. Είναι αποδεκτός ο διαχωρισμός του ιατρικού σφάλματος σε πραγματικό και νομικό. Το πραγματικό προκαλείται είτε από κοινές παραλείψεις είτε από κακή λειτουργία των μηχανημάτων είτε από οργανωτικές αδυναμίες. Το νομικό ιατρικό σφάλμα άπτεται των κατηγοριών αμέλειας που αποδίδονται στον ιατρό και επειδή γίνεται αιτία πρόκλησης σωματικών βλαβών στον ασθενή ονομάζεται και υπαίτιο.

Νοσοκομείο: ιδρύεται μόνον ως Ν.Π.Δ.Δ. Η ίδρυση, η κατάργηση, η συγχώνευση νοσοκομείων και η μεταφορά της έδρας τους γίνεται με π.δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας και του κατά περίπτωση τυχόν αρμόδιου Υπουργού. Η ίδρυση νοσοκομείου με οποιαδήποτε άλλη νομική μορφή και η χρησιμοποίηση της ονομασίας «νοσοκομείο» ή παρεμφερούς από ιδιωτικές κλινικές απαγορεύεται. Εν πάση περιπτώσει, προκειμένου περί ιδιωτικών κλινικών η αναφορά "ιδιωτική κλινική" είναι υποχρεωτική.

Συνήγορος της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης: Θεσμός ενσωματωμένος στην Ανεξάρτητη Αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη που ήδη παρέχει τις υπηρεσίες του δωρεάν σε όλους τους πολίτες-χρήστες των δημόσιων υπηρεσιών υγείας.

Κατά την άσκηση των Αρμοδιοτήτων του σχετικά με τα δικαιώματα της υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης εισηγείται προς το αρμόδιο Υπουργείο μέτρα για την αποκατάσταση και προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, την εξάλειψη των φαινομένων κακοδιοίκησης και τη βελτίωση της λειτουργίας των αρμοδίων υπηρεσιών και των σχέσεών τους με τον πολίτη.

Εξετάζει τη νομιμότητα ατομικών διοικητικών πράξεων ή παραλείψεων φορέων του συστήματος Υγείας κατόπιν υποβολής αναφο-

ράς από τους θιγόμενους πολίτες, Έλληνες ή αλλοδαπούς. Παρεμβαίνει, εφόσον προηγουμένως οι ενδιαφερόμενοι έχουν ήδη απευθυνθεί στην εμπλεκόμενη υπηρεσία υγείας.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ✓

6.1. Ιστοσελίδες

⊙ **Ο Συνήγορος της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**

www.synigoros.gr

⊙ **Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας**

www.who.org

⊙ **Εθνική επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου (ΕΕΔΑ)**

www.nghr.gr

6.2. Κείμενα-Μελέτες

- Αναπλιώτη- Βαζαίου Ε., Γενικές αρχές ιατρικού δικαίου, Αθήνα, 1993.
- Ανδρουλιδάκη-Δημητριάδη Ι., Η υποχρέωση ενημέρωσης του ασθενούς. Συμβολή στη διακρίβωση της αστικής ιατρικής ευθύνης, Αθήνα, 1993
- Ανθόπουλος Χ., Η προστασία της υγείας ως θεμελιώδες κοινωνικό δικαίωμα, Το Σύνταγμα, 1993, σελ. 776-7.
- Εμμανουηλίδης Δ./ Παπαγιάννης Ι., Το κοινωνικό δικαίωμα στην υγεία., ΔτΑ 2000, σελ. 994 επ.
- Ηλιάδου Αικ., Βιοϊατρική και ανθρώπινα δικαιώματα, Το Σύνταγμα, σελ. 257 επ.
- Καλαποθάκη Β., Η Υγεία του Ελληνικού Πληθυσμού, Νέα Υγεία, τ. 50, 2005, σελ. 4-5
- Κοντιάδης Ε., Κράτος πρόνοιας και κοινωνικά δικαιώματα., Αθήνα, 1997.
- Κουτσελίνη Α./ Μιχαλοδημητράκη Μ., Ιατρική ευθύνη: γενικά και ειδικά θέματα ιατρικής αμέλειας και ιατρικής ευθύνης, Αθήνα, 1984.
- Κρεμαλής Κ., Το δικαίωμα για προστασία της υγείας, Αθήνα 1987.
- Λιάκου Σ., Τα δικαιώματα των ασθενών και ο έλεγχος της διοικητικής δράσης των υπηρεσιών υγείας από το Συνήγορο του πολίτη, ΕΚΔΔ, Αθήνα, 2005.

- Μανωλκίδης Σ., Η νομική φύση του δικαιώματος στην υγεία., ΔκΠ 17-18, σελ. 199-200.
- Παπακωνσταντίνου Απ., Το κοινωνικό δικαίωμα στην υγεία, Συνταγματική Θεμελίωση, Αθήνα-Κομοτηνή, 2005.
- Χρυσόγονος Κ., Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, Αθήνα, 2002.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



7.1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 5 - (Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας)

5. Καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής του ταυτότητας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία κάθε προσώπου έναντι των βιοϊατρικών παρεμβάσεων.

Άρθρο 9 Α

Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 21

(Προστασία οικογένειας, γάμου, μητρότητας και παιδικής ηλικίας).

...

3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.

7.2. ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε. - ΣΧΕΔΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου (Άρθρο 35 ΧΘΔ, και Άρθρο ΙΙ-95 σχεδίου Ευρωπαϊκού Συντάγματος).

7.3. ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ) ΕΠΙ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ (ΜΕΤΑΛΛΑΓΜΕΝΩΝ) ΚΑΙ ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΓΤΤ) ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ.

(Πέμπτη 20/01/05)

(Αποσπάσματα επισημάνσεων)

...

Επί του θέματος των Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών (ΓΤΟ) και Γενετικά Τροποποιημένων Τρόφιμων (ΓΤΤ) τίθεται το ζήτημα της σύγκρουσης της επιχειρηματικής και οικονομικής ελευθερίας αφενός με το δικαίωμα στην υγεία και στο περιβάλλον, αφετέρου, των δύο τελευταίων νοουμένων όχι μόνον ως ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων αλλά και ως μορφών έκφανσης του δημόσιου συμφέροντος και ως αρχών που έχουν αυξημένη ισχύ έναντι του τυπικού νόμου, ήτοι της αρχής της προφύλαξης και της πρόληψης. Εάν, μάλιστα, τεθεί ζήτημα σύγκρουσης ανάμεσα στην προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, έχει κριθεί ότι η προτεραιότητα παρέχεται στην πρώτη, με παράλληλη μέριμνα για τη μικρότερη δυνατή διατάραξη του τυχόν θιγόμενου περιβάλλοντος

....

Η τεχνική ερμηνείας της πρακτικής εναρμόνισης των διατάξεων του Συντάγματος και η νομολογία, σύμφωνα με την οποία τα κοινωνικά δικαιώματα μπορούν να αποτελέσουν νόμιμο έρεισμα για τον περιορισμό των ατομικών δικαιωμάτων δίδουν τη λύση: η οικονομική και επιχειρηματική ελευθερία και η ανάπτυξη της οικονομίας, εν γένει, δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος.

...

Οι επιπτώσεις της καλλιέργειας και κυκλοφορίας ΓΤΟ στην υγεία και το περιβάλλον είναι εκ το προτέρων μη μετρήσιμες και προσδιοριστέες με βεβαιότητα ως βλαβερές, αλλά ούτε και επιστημονικά τεκμηριωμένες ως αβλαβείς ή και θετικές. Ενόψει τούτης της αβεβαιότητας δεν είναι δυνατόν το Κράτος να αναλάβει την ευθύνη κυκλοφορίας ΓΤΟ προκαλώντας υψηλό βαθμό διακινδύνευσης της υγείας και του περιβάλλοντος. Οφείλει, στο πλαίσιο των αρχών της πρόληψης και της προφύλαξης, να αναδείξει τον χαρακτήρα του ως κράτους που λειτουργεί ως εγγυητής της αποτελεσματικής προστασίας των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και να «μεριμνήσει» για την ανθρώπινη υγεία και το φυσικό περιβάλλον.

7.4. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

7.4.1. «Το φακελάκι ποτέ δεν πεθαίνει», ΤΟ ΒΗΜΑ, 31/01/06

Το «φακελάκι» ποτέ δεν πεθαίνει...

Οι Έλληνες δίνουν ετησίως σε γιατρούς 360 εκατ. ευρώ κάτω από το τραπέζι

ΤΡΙΑΚΟΣΙΑ ΕΞΗΝΤΑ εκατομμύρια ευρώ εκτιμάται ότι δίνουν οι Έλληνες ετησίως σε γιατρούς με «φακελάκι». Οι λόγοι ανάπτυξης του φαινομένου κυρίως στα δημόσια νοσοκομεία είναι πολλοί. Οι βασικότεροι σχετίζονται με την επιλογή γιατρού και την παραβίαση της λίστας αναμονής των ασθενών.

Το θέμα ήρθε ξανά στο προσκήνιο το περασμένο Σάββατο με τη σύλληψη χειρουργού του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Νίκαιας την ώρα που εισέπραττε «φακελάκι» 1.150 ευρώ από συγγενείς γυναίκας η οποία επρόκειτο να υποβληθεί σε χειρουργική επέμβαση. Αστυνομικοί είχαν προσημειώσει τα χρήματα έπειτα από καταγγελία των συγγενών της ασθενούς. Το θράσος του γιατρού δεν είχε όρια. Σύμφωνα με μαρτυρίες των συγγενών της ασθενούς, είχε ξεκαθαρίσει ότι δεν πρόκειται να τη χειρουργήσει αν δεν πληρωθούν ημερησίως 1.000 ευρώ. Τα υπόλοιπα θα τα έπαιρνε ο αναισθησιολόγος.

Δεκάδες ανάλογες περιπτώσεις έχουν δει τα τελευταία χρόνια το φως της δημοσιότητας. Υπάρχουν όμως εκατοντάδες άλλες που παραμένουν στη «σκοτεινή πλειυρά του φρεγγαριού» αφού ο χρηματισμός του γιατρού δεν γίνεται εκβιαστικά αλλά με τη σύμφωνη γνώμη του ασθενούς.

Ως παράδειγμα αναφέρεται η περίπτωση της 60χρονης Α.Κ., η οποία έδωσε στον γιατρό της 8.000 ευρώ «φακελάκι» για να κάνει μπάιπας. Η πρώτη επέμβαση απέτυχε και αναγκαστικώς λίγους μήνες μετά, να δώσει άλλα τόσα σε άλλον γιατρό προκειμένου να ξανακάνει την επέμβαση. Το περιεχόμενο των «φακελών» ξεπέρασε τα 16.000 ευρώ, αν συνυπολογισθούν αυτά που έδωσε στους αναισθησιολόγους.

Αντιμέτωπη με το... φακελάκι ήρθε και η 65χρονη Μ.Δ., η οποία παρουσίασε πρόβλημα στον νεφρό, παρ' ότι πήγε στον γιατρό συστημένη! Ο ουρολόγος της είπε ότι η «ταρίφα» του είναι 3.000 ευρώ αλλά σε αυτήν θα κάνει έκπτωση. Της πήρε μόνο... 2.000 ευρώ.

Φηλνότερος φαίνεται ότι είναι ο «προστάτης». «Κάθε μαχαίρι το πληρώνεις 1.000 ευρώ»

Γιατροί ελέγχουν το φαρμακευτικό υλικό νοσοκομείου. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, συνδεδεμένοι τους εισπράττουν αμοιβές κάτω από το... τραπέζι καθώς οι Έλληνες δίνουν ετησίως 360 εκατ. ευρώ σε «φακελάκια»



μόνο» μονολογούσε ένας ηλικιωμένος βγαίνοντας τις προάλλες από το γραφείο των γιατρών της ουρολογικής κλινικής μεγάλου νοσοκομείου της Αττικής.

Μεγάλες είναι οι «ταρίφες» και ορισμένων γιατρών της Θεσσαλονίκης. Στα νοσοκομεία της συμπτωτεύουσας οι ασθενείς μπορεί να πληρώσουν για στεφανιογραφία (εξέταση για τη στεφανιαία νόσο) ή «μπαλονάκι» από 600 ευρώ ως 1.200 ευρώ.

Το μέγεθος του φαινομένου αποκαλύπτουν πρόσφατα στοιχεία για τις δαπάνες υγείας. Σύμφωνα με αυτά, η συνολική δαπάνη υγείας το 2005 εκτιμάται ότι υπερβαίνει το 10,3% του ΑΕΠ. «Η Ελλάδα κατέχει μίλα από τις πέντε πρώτες θέσεις παγκοσμίως μετά τις ΗΠΑ, τη Γαλλία, τη

Γερμανία και το Λουξεμβούργο» τονίζει ο καθηγητής Οικονομικών της Υγείας στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας κ. **Ι. Κυριόπουλος**. Σε ό,τι αφορά την ιδιωτική δαπάνη υγείας, καλύπτει το 46,5% του συνόλου, με την Ελλάδα να κρατάει τα σκήπτρα μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Η προπληρωμένη δαπάνη, δηλαδή αυτή που καλύπτεται μέσω των ασφαλιστικών οργανισμών, αποτελεί μόνο το 5%. «Αυτό σημαίνει ότι στον χώρο της υγείας υπάρχουν 8-9 δισ. ευρώ τα οποία αποτελούν ιδιωτική δαπάνη, δηλαδή άμεσες πληρωμές και παραπληρωμές» εξηγεί. Εκτιμάται ότι τα «φακελάκια» αποτελούν το 3%-4% της ιδιωτικής δαπάνης.

ΕΛΕΝΑ ΦΥΝΤΑΝΙΑΟΥ

ΑΠΟΨΕΙΣ

«Απαξία των κανόνων ηθικής και δεοντολογίας»

«Το φαινόμενο αυτό, που συνδυάζεται με απαξία των κανόνων ηθικής και δεοντολογίας από μικρή μερίδα του ιατρικού σώματος, αναπόσπαστα εξαρτάται των δυσκολιών του συστήματος σε ό,τι αφορά την πρόσβαση» λέει ο κ. **Ι. Κυριόπουλος**, καθηγητής Οικονομικών της Υγείας στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, και προσθέτει: «Τα φαινόμενα αναγκαστικής πληρωμής είναι περιορισμένα. Αντίθετα οι παραπληρωμές, οι οποίες οφείλονται στην εξασφάλιση καλύτερων και ταχύτερων διαδικασιών στην περιθαλψία, είναι ένα φαινόμενο που έχει μεγαλύτερη ευρύτητα. Πάντως από ενδείξεις φαίνεται ότι οι συναινετικές παραπληρωμές, εξαιτίας των πεστικών φαινομένων στα εισοδήματα των νοικοκυριών τα τελευταία χρόνια, έχουν φθινοσυα πορεία».

«Είμαστε εναντίον κάθε παρανομίας. Θεωρούμε ότι κάθε πράξη η οποία έχει σχέση με την παράνομη λήψη χρημάτων ουσιαστικά βλάπτει το ιατρικό σώμα, δυσφημεί το ΕΣΥ και είναι εις βάρος του πολίτη» λέει από την πλευρά του ο κ. **Β. Λαοπόδης**, πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδος. «Ο πολίτης πρέπει να προστατέψει τον εαυτό του και να λάβει μέτρα ώστε να μη γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης. Από την άλλη πλευρά η πολιτεία οφείλει να προστατέψει το ΕΣΥ και να εξαλείψει τις αιτίες του φαινομένου που είναι πολλές και έχουν ως ουσιαστικό στοιχείο τις εξαιρετικά χαμηλές αμοιβές και τις απαράδεκτες συνθήκες εργασίας των γιατρών».

7.4.2. « Βουνό ...τα φακελάκια», ΤΑ ΝΕΑ, 21/03/06

14 Ελλάδα

ΤΑ ΝΕΑ / Τρίτη 21 Μαρτίου 2006

Βουνό... τα φακελάκια

Ο τζίρος στην παραοικονομία της Υγείας φθάνει κάθε χρόνο τα 1,8 δισ. ευρώ

Δύο γέφυρες σαν αυτή του Ρίου - Αντιρρίου τον χρόνο κοστίζει στη χώρα μας η παραοικονομία της Υγείας! Ο επίσης «τζίρος» από φακελάκια και άλλες παράτυπες πληρωμές φθάνει τα 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ! Τα 194,5 εκατομμύρια τα πληρώνουν οι Έλληνες για φακελάκι στους γιατρούς, ενώ τα υπόλοιπα αθροίζονται από πληρωμές οι οποίες γίνονται νόμιμα αλλά δεν δηλώνονται στην Εφορία.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Δέσποινα Κουκλάκη
kouklaki@dotnet.gr

Τα ποσά αυτά αποτελούν έως και το 13,5% της συνολικής δαπάνης για την Υγεία.

Το φακελάκι φαίνεται ότι είναι το μόνο «σίγουρο χαρτί» στο «χρηματιστήριο» της Υγείας, αφού οι άτυπες συναλλαγές συμβαίνουν καθημερινά στα δημόσια νοσοκομεία της χώρας μας.

Τέσσερις στους δέκα ασθενείς που νοσηλεύονται σε δημόσιο νοσοκομείο πληρώνουν φακελάκι. Στη μεγάλη τους πλειονότητα είναι άνθρωποι που εισάγονται για

ΟΙ ΤΑΡΙΦΕΣ

καθορίζονται ανάλογα με το είδος και τη σοβαρότητα της ιατρικής πράξης και οι τιμές κυμαίνονται από 500 έως 6.000 ευρώ

χειρουργική επέμβαση και συνήθως έχουν βρει κρεβάτι με τη μεσολάβηση του ίδιου του γιατρού, ενώ αποτελούν το ένα τρίτο του συνόλου των νοσηλευθέντων.

Φακελάκι με τρεις τρόπους

Το φακελάκι στο ΕΣΥ «κυκλοφορεί» κυρίως με τρεις τρόπους: είτε ο γιατρός το ζητά ευθέως και σχεδόν εκφιαστικά είτε αφήνει με πλάγια μέσα να εννοηθεί ότι για να προχωρήσει στην ιατρική πράξη θέλει χρήματα. Τα πιο συννησμένα πλάγια μέσα είναι οι βοηθοί ή η καθυστέρηση.

Δηλαδή είτε κάποιος συνεργάτης του γιατρού πληροφορούν τον ασθενή και τους συγγενείς του ότι πρέπει να πληρώσουν είτε απλώς ο γιατρός καθυστερεί αναβάλλοντας συνεχώς τις προγραμματισμένες εξετάσεις ή την επέμβαση. Βέβαια υπάρχει και το φακελάκι που δίνουν οι ασθενείς χωρίς να τους ζητηθεί – η λεγόμενη παθητική δωροδοκία.

Παύτως, μόνο το 18% των ασθενών που δίνουν φακελάκι το κάνουν για να ευχαριστήσουν τον γιατρό.

Τα προαναφερόμενα αποκαλύπτει η πρώ-

Ο... μαύρος τζίρος της Υγείας

Στο ποσό του 1,8 δισ. ευρώ υπολογίζεται το «μαύρο» χρήμα που διακινείται κάθε χρόνο στον τομέα της Υγείας. Σταθερή... αξία παραμένει το φακελάκι

1,8 δισ. €
το «μαύρο» χρήμα της Υγείας κάθε χρόνο

194,5 εκατ. €
αφορούν φακελάκια

1,6 δισ. €
είναι οι πληρωμές χωρίς απόδειξη

37% των νοσηλευθέντων σε δημόσιο νοσοκομείο δίνουν φακελάκι

γιατί;

- ▶ **42%** για να τους προσέξει περισσότερο ο γιατρός
- ▶ **20%** γιατί το ζήτησε ο γιατρός
- ▶ **18%** για να ευχαριστήσουν τον γιατρό
- ▶ **18%** γιατί έτσι κάνουν όλοι
- ▶ **2%** για γνωριμότητα νοσηλείας στο εξωτερικό

Πηγή: Εργαστήριο Οργανωτικής και Αξιολογικής Υπηρεσίας Υγείας του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΤΑ ΝΕΑ



Μένουν... ατιμώρητοι

ΣΤΟ... ΑΠΥΡΩΒΑΝΤΟ μένουν οι περισσότεροι γιατροί που καταγγέλλονται για χρηματισμό. Σύμφωνα με στοιχεία του υπουργείου Υγείας, από τον Σεπτέμβριο 2004 έως σήμερα μόνο έξι τέτοιες περιπτώσεις έφτασαν στο Κεντρικό Πειθαρχικό Συμβούλιο (ΚΠΣ). Από τους έξι γιατρούς, ένας αθώωθηκε, δύο απομακρύνθηκαν και οι υπόλοιποι εξοικολογήθηκαν να εργάζονται κανονικά!

Τον περασμένο Μάιο, το ΚΠΣ του υπουργείου αποφάσισε την οριστική παύση του Α.Α., γυναικολόγου στο νοσοκομείο Αγίου Δημητρίου της Θεσσαλονίκης. Ο γιατρός υπηρετεί κανονικά ακόμη και σήμερα, αφού έχει προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Στο τέλος Ιανουαρίου συνεδρίασε το Πειθαρχικό για τον Χ.Π., ουρολόγο στο Θεμέλιο νοσοκομείο. Τα πρακτικά όμως ακόμη δεν έχουν καθοριστεί και ο γιατρός παραμένει στη θέση του. Το ίδιο ισχύει και για τον Τ.Δ., μαιευτήρα - γυναικολόγο στο Γενικό Κρατικό Νίκαιας. Μόνον ο Σ.Δ., χειρουργός στο Νοσοκομείο Λάρισας, έχει απομακρυνθεί από τη θέση του – παύθηκε οριστικά τον περασμένο Αύγουστο. Όσο για τον χειρουργό της Νίκαιας Θ.Κ. που είχε αλληλεπείσει επί αυτοφώρω να λαμβάνει φακελάκι, η υπόθεσή του ακόμη δεν έχει εκδικαστεί.

τη πανελλαδική έρευνα για τις ιδιωτικές δαπάνες υγείας που πραγματοποιήσε το Εργαστήριο Οργάνωσης και Αξιολόγησης Υπηρεσιών Υγείας του Πανεπιστημίου Αθηνών, με υπεύθυνο τον διευθυντή του Εργαστηρίου κ. Λυκούργου Λιαρόπουλο και κύρια ερευνήτρια την κ. Όλγα Σισκου.

Πώς καθορίζεται η... τιμή

Η έρευνα επιβεβαιώνει πως οι τάριφες καθορίζονται ανάλογα με το είδος και τη σοβαρότητα της ιατρικής πράξης και ανάλογα με το όνομα του γιατρού, ενώ οι τιμές κυμαίνονται από 500 έως και άνω των 5.000 ή 6.000 ευρώ.

Και αυτό γιατί διαπιστώθηκε ότι το ποσό που περιέχει το φακελάκι δεν συσχετίζεται με την οικονομική κατάσταση ή το κοινωνικό επίπεδο του ασθενούς ούτε με την

ικανοποίησή του από το δημόσιο νοσοκομείο ή τον χρόνο αναμονής για εισαγωγή!

«Το φακελάκι είναι ο αρχαιότερος τρόπος για την εξασφάλιση εννοιακής μεταχείρισης ή προτεραιότητας. Παρουσιάζεται σε συνθήκες ανασφάλειας ως προς την ετοιμότητα του συστήματος να ικανοποιήσει κάποια ανάγκη. Είναι πολύ ανισχυτικό ό,τι το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται με τέτοια έκταση στον χώρο της Υγείας. Οι υπεύθυνοι του τομέα πρέπει να διερωτηθούν τι δεν πάει καλά στον χώρο της Δημόσιας Υγείας. Αντί για μέτρα αστυνομικού χαρακτήρα ή την άδριστη επίκληση της "τερότητας" του ιατρικού λειτουργήματος, πρέπει να ασχοληθούν με τη σωστή οργάνωση του συστήματος περιθαλψής με ό,τι αυτό συνεπάγεται», σχολιάζει ο καθηγητής Οικονομικών της Υγείας κ. Λιαρόπουλος.

Δικαιώματα του Έλληνα- Ευρωπαϊού πολίτη

Δικαιώματα στο περιβάλλον

1. ΣΚΟΠΟΣ



Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η κατανόηση του εύρους και της σημασίας του δικαιώματος στο περιβάλλον και των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτό, τόσο για το κράτος όσο και για τους πολίτες, σε μια εποχή που ο πλανήτης υφίσταται τις συνέπειες μιας έντονης οικολογικής κρίσης. Η ενότητα στοχεύει να δώσει τη δυνατότητα της γνώσης και εξοικείωσης με βασικές σύγχρονες έννοιες, όπως η αειφόρος ή βιώσιμη ανάπτυξη και με βασικά θεσμικά κείμενα (συνθήκες, διακηρύξεις, Σύνταγμα κλπ.), που προσβλέπουν στην κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος. Σκοπεύει στην κατανόηση της αξίας των φυσικών πόρων τόσο για την παρούσα όσο και τις μελλοντικές γενεές και στην αναγνώριση της αξίας της ορθολογιστικής τους χρήσης. Τέλος με την ενότητα αυτή επιδιώκεται η δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης, ως απαραίτητου εφόδιου για την ενεργό αντιμετώπιση του θέματος ποιότητας ζωής, από υπεύθυνους, ενημερωμένους και περιβαλλοντικά ευαίσθητους πολίτες με υποχρεώσεις και δικαιώματα.

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ



- Περιβάλλον
- Χρήσεις της γης
- Δομημένο περιβάλλον
- Οικολογία
- Περιβαλλοντική προστασία
- φυσικό περιβάλλον
- Βιοποικιλότητα
- Οικοσύστημα
- Ποιότητα ζωής
- Περιβαλλοντική υποβάθμιση
- Ρύπανση
- Φύση
- Ιδιοκτησία
- Δημόσιο συμφέρον
- Ποιότητα περιβάλλοντος

- Δημόσια ωφέλεια
- Αειφορία
- Βιώσιμη ή αειφόρος ανάπτυξη
- Δημόσια ωφέλεια
- Ακυρωτικό δικαστήριο
- Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ)
- Προληπτικά μέτρα
- Κατασταλτικά μέτρα
- Διάσκεψη
- Δασική έκταση
- Ρύποι
- Οικιστική χρήση
- Περιβαλλοντική πληροφορία
- Πανίδα
- Χλωρίδα

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ



3.1.

Τη σημερινή εποχή, που ο πλανήτης υφίσταται τις συνέπειες μιας έντονης οικολογικής κρίσης και οι ζωές μας κινδυνεύουν πολύ περισσότερο από τα προβλήματα της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, καλούμαστε όλοι, πολίτες και Κράτος, να παίξουμε ένα σημαντικό ρόλο στην προστασία του περιβάλλοντος

3.2.

Το περιβάλλον είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου, αποτελεί ένα από τα δικαιώματα της ζωής. Προστασία του περιβάλλοντος σημαίνει προστασία της ίδιας της ζωής, δηλαδή της διάρκειάς της και της ποιότητάς της, σημαίνει προστασία της υγείας, της σωματικής και της ψυχικής. Το πρόβλημα της δημόσιας υγείας ξεκινά από τον αέρα που αναπνέουμε, από τις χρήσεις της γης, από τα τρόφιμα που καταναλώνουμε, από το δομημένο περιβάλλον στο οποίο ζει όλο και μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού.

3.3.

Τα τελευταία χρόνια εμφανίζεται για πρώτη φορά η **οικολογική ιδιότητα του πολίτη**, η οποία εμπλουτίζει την παραδοσιακά γνωστή ιδιότητα του πολίτη. Νέες αντιλήψεις που αφορούν στην περιβαλλοντική διακυβέρνηση αναπτύσσονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι οποίες δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στο ρόλο των πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος. Παράλληλα το Δικαστήριο Ευρω-

παϊκών Κοινοτήτων εμπλουτίζει με την άποψη αυτή το κοινοτικό δίκαιο ενισχύοντας τη δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών ενώπιον των δικαστηρίων. Αναγνωρίζεται κατά συνέπεια ένα ουσιαστικό δικαίωμα του πολίτη στο περιβάλλον, που εξαρτάται από τις ηθικές, αισθητικές, κοινωνικές και πολιτιστικές αντιλήψεις κάθε κράτους για το επίπεδο της περιβαλλοντικής προστασίας που επιθυμεί και κατά συνέπεια είναι αρκετά ασαφής ο προσδιορισμός του. Παράλληλα εκφράζονται διάφορες απόψεις σχετικά με το αν το δικαίωμα στο περιβάλλον περιορίζεται μόνο στις προσβολές του που έχουν χαρακτήρα ανθρωποκεντρικό (δικαίωμα σε ένα υγιές περιβάλλον), ή καλύπτει και τις προσβολές στο φυσικό περιβάλλον (δικαίωμα στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος με την οικολογική διάσταση, δηλαδή την προστασία της βιοποικιλότητας και της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς). Δεν είναι ξεκαθαρισμένο στην ελληνική κοινή γνώμη και κατά συνέπεια και στο νομικό κόσμο, αν το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον προστατεύεται ως ένα δικαίωμα, που ανήκει στον καθένα και το απολαμβάνουμε ατομικά ή αν αποτελεί ένα δικαίωμα που το απολαμβάνουν όλοι ανεξαιρέτως και εξ αδιαιρέτου συνολικά, ως ένα συλλογικό αγαθό. Έτσι, από τη στιγμή που ανέκυψε η ανάγκη της προστασίας του, είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί από τους πολίτες ως δικαίωμά τους και ως αγαθό και κοινωνική αξία. Η διατήρηση και προαγωγή από όλους μας και από το κράτος ενός ισόρροπου και υγιεινού περιβάλλοντος και η προστασία του, ως αξίας της κοινωνικής μας συμβίωσης και επιβίωσης, σημαίνει ότι όλοι είμαστε υπεύθυνοι της προστασίας του ως μέλη του ενιαίου οικοσυστήματος και άρα συμμετέχουμε ατομικά και συλλογικά, οργανωμένα και ανοργάνωτα, τυπικά και άτυπα, στην διαχείρισή του. Η δυσκολία προσδιορισμού του δικαιώματος αυτού, βρίσκεται και στο γεγονός ότι η περιβαλλοντική προστασία δεν αποτελεί αυτοσκοπό και θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι οικονομικές επιδιώξεις στο πλαίσιο μιας βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να μπορούν να ενσωματωθούν και να εξισορροπηθούν με τις περιβαλλοντικές.

3.4.

Το δικαίωμα στο περιβάλλον είναι το δικαίωμα για ένα περιβάλλον υγιεινό και οικολογικά ισόρροπο. Συνοδεύει την κρατική υποχρέωση και προβλέπεται ρητά στο άρθρο 24.1. του Συντάγματος, μετά και από τη σχετική προσθήκη με την συνταγματική αναθεώρηση του 2001. Η νομολογία ήδη από πιο παλιά, το χαρακτήριζε και «κοινωνικό δικαίωμα χρήσης του φυσικού περιβάλλοντος» (ΣΤΕ 3146/86)

Το δικαίωμα στο περιβάλλον προστατεύει την υγεία του ανθρώπου και την ποιότητα ζωής του και τα ίδια τα περιβαλλοντικά στοιχεία αυτά καθεαυτά. Από το ΣτΕ (απόφαση Ολομ. 2537/96), έγινε δεκτό ότι το φυσικό περιβάλλον έχει αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό, προκειμένου να εξασφαλιστεί η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας της χώρας και η διαφύλαξη των φυσικών πόρων προς χάρη των επομένων γενεών.

Το δικαίωμα στο περιβάλλον αφορά στην εξασφάλιση των φυσικών βάσεων της ζωής και την ποιότητα της ζωής, δηλαδή την ανάπτυξη των ανθρωπίνων ικανοτήτων προς το συμφέρον του ατόμου και του συνόλου, όπως επίσης και το ίδιο το περιβάλλον, ως έννομο αγαθό του ανθρώπου και αξία αυτοτελή.

Το δικαίωμα αυτό είναι ένα δικαίωμα προσωπικό, υπό την έννοια ότι προστατεύει την ζωή και την υγεία, αγαθά κατεξοχήν προσωπικά. Υπό την έννοια ότι το περιβάλλον ανήκει σε όλους και αποτελεί κοινό αγαθό, είναι και δικαίωμα συλλογικό.

Το δικαίωμα στο περιβάλλον εκφράζει το συλλογικό ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος, το οποίο δεν ταυτίζεται ούτε με τα προσωπικά συμφέροντα των ατόμων, ούτε με την έννοια του γενικού συμφέροντος, γι' αυτό ανήκει στα λεγόμενα συλλογικά δικαιώματα.

Είναι επίσης δικαίωμα αλληλεγγύης, αφού προστατεύει ένα αγαθό, που λαμβάνει υπόψη και τη μέλλουσα ανθρωπότητα, δημιουργώντας στο παρόν συνθήκες ζωής, τέτοιες, που να επιτρέπουν την επιβίωση και την ανάπτυξη.

3.5.

Πιο αναλυτικά:

Ως ατομικό δικαίωμα, έχει αμυντικό χαρακτήρα και υποδηλώνει την υποχρέωση τού Κράτους:

- να μην προσβάλει άμεσα ή έμμεσα το περιβάλλον των ατόμων με δραστηριότητες ή αποφάσεις. Η υποχρέωση αποχής από βλαπτικές ενέργειες κατά του περιβάλλοντος έχει στόχο να αποτελεί το περιβάλλον πεδίο ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας σε ένα περιβάλλον υγιεινό και υψηλής ποιότητας
- για θέσπιση νομοθετικών και διοικητικών ρυθμίσεων για την προστασία του περιβάλλοντος και ελλείψει αυτών να εφαρμόζει ευθέως τις διατάξεις του Συντάγματος.

Ως κοινωνικό δικαίωμα, εντάσσεται στην κατηγορία των δικαιωμάτων για την ικανοποίηση των οποίων δεν αρκεί η αρνητική αποχή του Κράτους, αλλά απαιτείται η λήψη θετικών μέτρων. Το δικαίωμα στο περιβάλλον έχει ως αντικείμενο τη σχέση του ανθρώπου με τον χώρο που τον περιβάλλει, καθώς και τη σχέση των αν-

θρώπων αναμεταξύ τους αναφορικά με αυτόν τον χώρο. Ξεκινά από την κοινή διαπίστωση ότι το υγιεινό και ισόρροπο περιβάλλον είναι ένα συλλογικό αγαθό που ανήκει σε όλους και όλοι μαζί οφείλουν να το προστατεύουν, να το απολαμβάνουν και να το διαχειρίζονται. Αυτό σημαίνει ότι το δικαίωμα στο περιβάλλον δεν μπορεί να νοείται ως δικαίωμα του ατόμου ή ως ατομικό δικαίωμα, που το απολαμβάνει κάποιος ατομικά, ανεξάρτητα και απομονωμένα από τον άλλο και σε αντιπαράθεση με την κοινωνία, αλλά ως ένα δικαίωμα, που ο καθένας το απολαμβάνει σε στενή σχέση και εξάρτηση από τους άλλους. Το περιεχόμενό του συνίσταται δηλαδή, στο κατεξοχήν περιεχόμενο των κοινωνικών δικαιωμάτων, που είναι οι ανθρώπινες σχέσεις στον κοινωνικό χώρο. Για την ικανοποίηση των αναγκών τους που απαιτεί το δικαίωμά τους στο περιβάλλον, απαιτείται η υποστήριξη των πολιτών εκ μέρους του Κράτους.

Ως πολιτικό δικαίωμα, δηλαδή ως δικαίωμα συμμετοχής των ατόμων στην προστασία του περιβάλλοντος, προϋποθέτει:

- το δικαίωμα στην πληροφόρηση απέναντι στη Διοίκηση για όλα τα θέματα που αφορούν το περιβάλλον, δηλαδή τη δημοσιότητα όλων των ρυθμίσεων και των μέτρων που αφορούν άμεσα ή έμμεσα το περιβάλλον, την παροχή δυνατότητας για ελεύθερη πρόσβαση στα σχετικά δημόσια έγγραφα και κείμενα - σχέδια περιβαλλοντικής πολιτικής, καθώς και την αιτιολόγηση των αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον
- το δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων, στο στάδιο προεργασίας και προσχεδιασμού των ρυθμίσεων και στη διαμόρφωση των ίδιων των ρυθμίσεων
- τη δυνατότητα άσκησης ένδικων μέσων.

Το δικαίωμα στο περιβάλλον ως ατομικό δικαίωμα, δημιουργεί ενέργεια αυτού, έναντι των ιδιωτών ή τρίτων (ατόμων, ΝΠΙΔ, κοινωνικών ομάδων). Ως πολιτικό και κοινωνικό δικαίωμα δεν μπορεί να αφορά τρίτους, αφού απαιτεί θετική προστασία και παροχές και ως πολιτικό στρέφεται αποκλειστικά και μόνο κατά του Δημοσίου. Παρ' όλ' αυτά έχει αναγνωριστεί από πολλούς η ανάγκη προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων και έναντι των ιδιωτών, δηλαδή τα συνταγματικώς κατοχυρωμένα ατομικά δικαιώματα προστατεύονται όχι μόνον έναντι των φορέων της δημόσιας εξουσίας, αλλά και έναντι των ιδιωτών. Και αυτό, γιατί θεωρείται ότι δεν είναι νοητό να απαγορεύεται μια δραστηριότητα στο κράτος επειδή θίγει ένα ατομικό δικαίωμα και να επιτρέπεται η ίδια δραστηριότητα στους ιδιώτες.

3.6.

Στις δεκαετίες του 70 και του 80, όταν άρχισε να εμφανίζεται έντονα το πρόβλημα της περιβαλλοντικής ρύπανσης και υποβάθμισης, οι πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος θεωρούνταν εμπόδιο για την οικονομική ανάπτυξη. Από την άλλη μεριά το οικολογικό κίνημα θεωρούσε τις οικονομικές δραστηριότητες ως τον κύριο ένοχο για την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και τη μείωση των φυσικών πόρων. Ένα τμήμα της διεθνούς νομικής θεωρίας κάνει την περίοδο αυτή λόγο για αναγνώριση δικαιωμάτων στη φύση και για ουσιαστικό περιορισμό των δικαιωμάτων της ιδιοκτησίας και της επιχειρηματικής ελευθερίας και τη μετατροπή τους από κλασικά ατομικά δικαιώματα σε συμμετοχικά δικαιώματα χρήσης στα περιβαλλοντικά αγαθά. Ήδη από τη δεκαετία του 1970, υιοθετήθηκαν Διακηρύξεις, ιδίως στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίες καθιστούσαν σαφή τη σχέση ανάμεσα στην απόλαυση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την ποιότητα του περιβάλλοντος. Η Διακήρυξη της Στοκχόλμης, για το Ανθρώπινο Περιβάλλον του 1972 τόνισε με έμφαση ότι η πλήρης απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων απαιτεί την προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, χωρίς όμως και να θεμελιώνει ένα ατομικό δικαίωμα στο περιβάλλον. Στην Ελλάδα μέχρι το 1975, η περιοριστική λειτουργία του γενικού συμφέροντος επί των οικονομικού χαρακτήρα δικαιωμάτων, ασκείται με τρόπο ιδιαίτερα επιφυλακτικό. Το Σύνταγμα του 1952 παραβλέπει τις κοινωνικού και δημοσίου χαρακτήρα προτεραιότητες. Αγνοεί την έννοια του κοινωνικού κράτους και των κοινωνικών δικαιωμάτων, παραβλέπει το ζήτημα της περιβαλλοντικής προστασίας και εμμένει στους παραδοσιακούς περιορισμούς των ατομικών δικαιωμάτων: τα ατομικά δικαιώματα έχουν ως όριο την προστασία των συμφερόντων του κοινωνικού συνόλου και των δικαιωμάτων των άλλων. Το έννομο αγαθόν περιβάλλον, φυσικό και πολιτιστικό, θα βγει από τη συνταγματική αφάνεια από τον δικαστή του ΣτΕ. Με αποφάσεις που χρονολογούνται πριν από το 1975, θα γίνει δεκτό ότι η θέσπιση απαγορεύσεων δόμησης σε ακτίνα 30 μέτρων από τον αιγιαλό, αποσκοπεί στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, σκοπός που ανάγεται στο ευρύτερο δημόσιο συμφέρον, ή ότι η προστασία των αρχαιοτήτων και των λοιπών ιστορικών και καλλιτεχνικών μνημείων, αποτελεί λόγο γενικότερου δημοσίου συμφέροντος, ο οποίος δικαιολογεί την ανάκληση νόμιμης διοικητικής πράξης. Από το 1962 ήδη η νομολογία επισημαίνει ότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις είναι αντικείμενο ιδιαίτερης κρατικής μέριμνας και η διαφύλαξη τους συνδέεται με σκοπούς δημόσιας ωφέλειας. Μετά το 1975 ο δημόσιος σκοπός, με τη μορφή της προστασίας των εννόμων

αγαθών της ανάπτυξης και του περιβάλλοντος, νομιμοποιεί προβολές του ατομικού δικαιώματος για το περιβάλλον. Αυτό ενισχύεται μετά το 1993, με την εμφάνιση του όρου της αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης και το 2001 με την αναθεώρηση του Συντάγματος.

3.7.

Η κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος στο άρθρο 24 του Συντάγματος του 1975 αποτέλεσε μια πρωτοπορία για τα ελληνικά δεδομένα, αλλά και για τα ευρωπαϊκά. Καινοτομώντας και προτρέχοντας για την εποχή του, ανήγαγε την προστασία του περιβάλλοντος σε αγαθό συνταγματικά προστατευόμενο, και ανέθεσε στο Κράτος την αποστολή της προστασίας του και άρα και το βάρος της αντίστοιχης υποχρέωσης. Η αναγωγή της προστασίας του περιβάλλοντος σε συνταγματικό καθήκον του Κράτους μετέθεσε μεν την ευθύνη της προστασίας του στην κρατική εξουσία και την επιβάρυνε με την υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα, δεν έλυσε όμως το νομικό ζήτημα της αναγνώρισης ή μη στους πολίτες και ενός αντίστοιχου δικαιώματος, που να στρέφεται κατά του κράτους και να απαιτεί την αποτελεσματική ικανοποίηση της κρατικής υποχρέωσης προστασίας, που θεσπίζεται στο άρθρο 24Σ. Αφέθηκε επομένως στον εφαρμοστή και ερμηνευτή του άρθρου 24Σ, δηλαδή στη θεωρία και στη νομολογία να καθορίσει αν στο κρατικό καθήκον προστασίας του περιβάλλοντος αντιστοιχεί και ένα δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος καθώς και αν το δικαίωμα αυτό είναι ατομικό, κοινωνικό ή συμμετοχικό. Η αξιοποίηση της ρύθμισης αυτής από το ΣτΕ ήταν ιδιαίτερα σημαντική. Η νομολογία του ήταν ιδιαίτερα δημιουργική, σε ότι αφορά την ερμηνεία του άρθρου 24. Το ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο συνέβαλε σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων καλύπτοντας, έως ένα βαθμό τα υπάρχοντα νομοθετικά κενά, αλλά και τις παραλήψεις και την αδράνεια της Διοίκησης. Συνέβαλε επίσης στη δημιουργία μιας περιβαλλοντικής συνείδησης στη χώρα μας, προτάσσοντας αξίες, όπως η προστασία του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος απέναντι σε καθαρά αναπτυξιακές λογικές. Με το Σύνταγμα του 75 καθιερώνεται σαφώς ο κοινωνικός και παρεμβατικός χαρακτήρας του Κράτους. Κύριος αποδέκτης του δικαιώματος στο περιβάλλον, είναι το Κράτος και όλα τα όργανά του, τα οποία οφείλουν να μην προβαίνουν σε πράξεις που συνιστούν προσβολή του περιβάλλοντος ή της προστασίας του και επίσης να το προστατεύουν είτε προληπτικά, είτε κατασταλτικά. Αναγνωρίζονται τα κοινωνικά δικαιώματα και προστίθενται ειδικές διατάξεις με τις οποίες η οικονομική ανάπτυξη και

το περιβάλλον καθίστανται αντικείμενα κρατικής μέριμνας. Αναγνωρίζονται κατά συνέπεια μεγάλα περιθώρια περιορισμού ιδίως των ατομικών ελευθεριών οικονομικού χαρακτήρα. Στο επίκεντρο αυτών των περιορισμών βρίσκονται τα θεμελιώδη δικαιώματα οικονομικού χαρακτήρα, δηλαδή η οικονομική ελευθερία και η ιδιοκτησία. Το δικαίωμα στο περιβάλλον αφότου συμπεριλήφθηκε στο Σύνταγμα, είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο με την ανθρώπινη φύση, όπως το δικαίωμα της ζωής, της ελευθερίας, της ισότητας και του σεβασμού της αξιοπρέπειας του ανθρώπου και αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση των άλλων δικαιωμάτων. Σύμφωνα με την νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων, η ανάπτυξη της προσωπικότητας αποτελεί συνάρτηση του βαθμού προστασίας του περιβάλλοντος και της ποιότητάς του. Από το δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, απορρέει το δικαίωμα χρήσης των περιβαλλοντικών αγαθών, το οποίο παρεμποδίζεται όταν τα περιβαλλοντικά στοιχεία είναι υποβαθμισμένα. Έτσι η προσβολή του περιβάλλοντος, που είναι ένα από τα αγαθά που απαρτίζουν την προσωπικότητα του ατόμου, του παρέχει το δικαίωμα να ζητήσει δικαστική προστασία και να στραφεί εναντίον εκείνου από τον οποίο προέρχεται η βλάβη. Για να συμμορφωθεί προς τις συνταγματικές επιταγές ο κοινός νομοθέτης εισήγαγε κατά καιρούς σημαντικές ρυθμίσεις, οι οποίες περιλαμβάνονται είτε σε νομοθετήματα που έχουν γενικό περιεχόμενο –όπως ο βασικός και εξαιρετικής σπουδαιότητας νόμος 1650 του έτους 1986 για την προστασία του περιβάλλοντος– είτε σε ειδικότερους νόμους που αφορούν την προστασία επιμέρους στοιχείων του φυσικού ή του πολιτιστικού περιβάλλοντος, όπως τα ύδατα, τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, τα μνημεία, οι παραδοσιακοί οικισμοί.

3.8.

Πολύ συχνά δημιουργείται **σύγκρουση μεταξύ του δικαιώματος στο περιβάλλον και πλήθους άλλων συνταγματικών δικαιωμάτων**, όπως είναι:

- το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διακίνησης λόγω της απαγόρευσης πρόσβασης σε ορισμένες ζώνες ιδιαίτερης προστασίας και σε πυρήνες δρυμών
- το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής κατοικίας λόγω απαγόρευσης της οικοδόμησης σε ζώνες απόλυτης προστασίας ή προστασίας φυσικών πόρων
- το δικαίωμα του συνέρχεσθαι λόγω περιοριστικών μέτρων που σκοπεύουν στην προστασία από τον θόρυβο
- το δικαίωμα εργασίας λόγω απαγόρευσης ή επιβολής περιορισμών στην ελεύθερη εγκατάσταση βιομηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων

- το δικαίωμα ελευθερίας της τέχνης λόγω απαγόρευσης της άσκησης καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων σε χώρους πρασίνου και άλση
- της αρχής της ισότητας λόγω επιβολής άνισων υποχρεώσεων προστασίας του περιβάλλοντος σε ομοειδείς επιχειρήσεις, λόγω της εγκατάστασής τους σε περισσότερο ή λιγότερο βεβαρημένες περιβαλλοντικά περιοχές
- το δικαίωμα της ελευθερίας έκφρασης, η οποία δεν μπορεί να εκδηλώνεται με τρόπους που ρυπαίνουν ή υποβαθμίζουν το περιβάλλον.

Θεωρημένη ως διάσταση της οικονομικής ανάπτυξης, η προστασία του περιβάλλοντος, δίνει μια ριζικά διαφορετική οπτική στο πρόβλημα της σύγκρουσης, σύμφωνα με την οποία η προστασία του περιβάλλοντος και η προστασία της οικονομικής ανάπτυξης, όχι μόνο δεν βρίσκονται σε σχέση ανταγωνιστική, αλλά αποτελούν η μία προϋπόθεση της άλλης.

3.9.

Εκτός από το οικονομικό δημόσιο συμφέρον, το άρθρο 24 του Συντάγματος εισήγαγε την έννοια του **οικολογικού δημοσίου συμφέροντος**. Το συμφέρον αυτό είναι που τελικά απετέλεσε τον κυριότερο παράγοντα κάμψης των δικαιωμάτων των ιδιωτών, με συμμετοχή π.χ. των ιδιωτών στην πολεοδόμηση, ή την ανοχή περιορισμών της ιδιοκτησίας για την προστασία του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Η νομολογία του ΣτΕ, στην οποία αναλογεί η μερίδα του λέοντος τόσο της τιμής όσο και της ευθύνης για την εξέλιξη αυτής, γιατί συγκρούεται με την παραδοσιακή και ίσως υπερβολική προσήλωση του Έλληνα (νομικού και μη) στην ατομικιστική διάσταση της οικονομικής ελευθερίας και της ιδιοκτησίας. Χαρακτηριστική περίπτωση ανάσχεσης της ιδιωτικής οικονομικής δράσης, χάριν της περιβαλλοντικής προστασίας, είναι ο περιορισμός της δυνατότητας εκσυγχρονισμού βιομηχανικών επιχειρήσεων, οι οποίες βρίσκονται εντός της περιβαλλοντικά και οικιστικά υποβαθμισμένης περιοχής της Αττικής, μέσω της αποδοχής από το ΣτΕ αίτησης ακύρωσης κατ' αδείας εκσυγχρονισμού βιομηχανικής επιχείρησης, επειδή δε συνεκτιμήθηκε επαρκώς ο παράγοντας του φυσικού περιβάλλοντος. Ο δικαστής θεωρεί νοητό να θεσπίζονται περιορισμοί στην ιδιοκτησία ή σε οικονομικές δραστηριότητες που συνδέονται με την εκμετάλλευση της ιδιοκτησίας, χάριν της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Όπως στην τουριστική και οικιστική χρήση γηπέδου το οποίο βρίσκεται εντός του τόπου αναπαραγωγής της θαλάσσιας χελώνας *Caretta Caretta*, για αναφερθούμε στην πιο γνωστή νομολογία για το θέμα.

Εκείνη που θίγεται πιο πολύ από τις δημόσιες επεμβάσεις χάριν της προστασίας του περιβάλλοντος, είναι η ιδιοκτησία. Η περιβαλλοντική προσβολή της ιδιοκτησίας είναι εντονότερη από την αντίστοιχη αναπτυξιακή προσβολή. Οι πλέον σημαντικές εφαρμογές της νομολογιακής αυτής τάσης, είναι οι αποφάσεις με τις οποίες επικυρώνεται η θέσπιση σχεδόν απόλυτων περιορισμών δόμησης και εκμετάλλευσης ακινήτων που βρίσκονται εκτός σχεδίου. Αυτό συμβαίνει γιατί έχει κριθεί πως οι εκτάσεις αυτές, έχουν από τη φύση τους ως προορισμό την αγροτική, κτηνοτροφική ή άλλης μορφής σχετική εκμετάλλευση και όχι την αστική. Η συνταγματική προστασία του περιβάλλοντος μπορεί να έχει ενάργεια σε τρίτους, μέσω των διατάξεων του Αστικού Κώδικα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η νομολογία του ΣτΕ για την απαγόρευση περιφραξής της ακτής από ιδιώτες, κατά την οποία το κοινωνικό δικαίωμα χρήσης του φυσικού περιβάλλοντος, αποτελεί εκδήλωση του δικαιώματος της προσωπικότητας, που αφορά το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης στις ακτές.

3.10.

Ένα από τα πλέον αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά του νομικού μας συστήματος μετά το 1975, είναι η εξάρτησή του από εξωεθνικές έννομες τάξεις. Το ακριβές στίγμα της σχέσης μεταξύ ιδιοκτησίας, οικονομικής ελευθερίας, γενικής οικονομικής ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος προσδιορίζεται και σε συνάρτηση με τις διατάξεις και τη **νομολογία της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της κοινοτικής έννομης τάξης**. Η κοινοτική έννομη τάξη θεωρεί δικαιολογήσιμους τους περιορισμούς στην οικονομική ελευθερία, οι οποίοι επιβάλλονται χάριν της προστασίας του περιβάλλοντος. Το δικαίωμα στην ιδιοκτησία ενδέχεται να υφίσταται προσβολές για λόγους περιβαλλοντικής προστασίας που απορρέουν τόσο από το εθνικό, όσο και από το κοινοτικό δίκαιο και η μόνη υπερεθνική προστασία που μπορεί να αναζητηθεί είναι εκείνη ενώπιον των οργάνων του Στρασβούργου. Τα ατομικά δικαιώματα των ιδιωτών είναι μοιραίο να περνούν σε δεύτερη μοίρα, μπροστά σε θέματα όπως η βελτίωση των κοινωνικών και εργασιακών συνθηκών ή προαγωγή της εθνικής οικονομίας και η διασφάλιση της περιβαλλοντικής προστασίας. Χαρακτηριστικό ελληνικό παράδειγμα υποβάθμισης της σημασίας των ατομικών δικαιωμάτων, είναι εκείνο των αποφάσεων του ΣτΕ αναφορικά με τον κόλπο του Λαγανά και την προστασία της θαλάσσιας χελώνας. Εκτός του ότι έκρινε ότι δεν πλήττουν τον πυρήνα της ιδιοκτησίας οι περιορισμοί στη δόμηση και την εκμετάλλευση νησίδας που βρίσκεται εντός του κόλπου, οπότε και δεν ετίθετο θέμα α-

παλλοτρίωσης, το δικαστήριο θεώρησε ότι η τυχόν αποζημίωση η οποία οφείλεται λόγω αυτών των περιορισμών, δε χρειάζεται να προσδιορίζεται εκ των προτέρων, δηλαδή κατά το στάδιο της θέσπισής τους, αλλά η Διοίκηση δικαιούται να την καταβάλει κατά το μέτρο του δυνατού.

3.11.

Η πολιτική της Κοινότητας για το περιβάλλον θεσμοποιείται στο επίπεδο των καταστατικών κειμένων της για πρώτη φορά το 1986 με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, ενώ σε διεθνές επίπεδο η Διακήρυξη του Ρίο της 13^{ης} Ιουνίου 1992 σηματοδότησε την απαρχή μίας νέας εποχής για την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος παγκοσμίως. Στο επίκεντρο πάντα της προσπάθειας να αντιμετωπιστεί η καταστρεπτική συμπεριφορά του ανθρώπου πάνω στη βιοποικιλότητα, βρίσκεται το πλαίσιο δράσης και αντιμετώπισης που περιέχει η συγκεκριμένη Συνθήκη. Ορίζει και αυτή ότι τα ανθρώπινα όντα έχουν το δικαίωμα σε μία υγιεινή και παραγωγική ζωή «σε αρμονία με τη φύση». Η σχέση μεταξύ ανάπτυξης, προστασίας του περιβάλλοντος και ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπογραμμίζεται επίσης σε πιο πρόσφατα κείμενα των Ηνωμένων Εθνών, όπως η Διακήρυξη και το Πρόγραμμα δράσης της Οικουμενικής Διάσκεψης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Βιέννη 1993), καθώς και η Διακήρυξη και το πρόγραμμα δράσης της Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνική Ανάπτυξη (Κοπεγχάγη 1995). Μεταξύ των συμβατικών κειμένων οικουμενικού χαρακτήρα πρέπει να αναφερθεί κυρίως η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το άρθρο 24 παρ. 2γ της οποίας ορίζει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα για να «καταπολεμήσουν τις ασθένειες και την κακή διατροφή (...), λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους μόλυνσης του φυσικού περιβάλλοντος». Σε περιφερειακό επίπεδο, ο Αφρικανικός Χάρτης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δικαιωμάτων των λαών αναγνωρίζει το συλλογικό δικαίωμα των λαών σε ένα «γενικά ικανοποιητικό περιβάλλον, ευνοϊκό για την ανάπτυξή τους», ενώ το Πρωτόκολλο του Σαν Σαλβαδόρ στην Αμερικανική Σύμβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι το μόνο συμβατικό κείμενο που αναγνωρίζει το ατομικό δικαίωμα τού να ζει κανείς σε «υγιεινό περιβάλλον». Ανεξάρτητα από τη νομική φύση του «δικαιώματος στο περιβάλλον» -η ίδια η ύπαρξη του οποίου έχει αμφισβητηθεί στο διεθνές δίκαιο- εκείνο το οποίο γίνεται σήμερα γενικά αποδεκτό είναι ότι η προστασία του περιβάλλοντος αφενός και η απόλαυση πολλών από τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα αφετέρου συνδέονται άρρηκτα και αποτελούν κοινωνικές αξίες οι οποίες πρέπει να προστατευθούν. Στο πνεύμα αυτό κινείται και η πιο πρόσφατη

νομολογία των οργάνων του Στρασβούργου. Η πολιτική της Κοινότητας για το περιβάλλον, στη συνέχεια, εμπλουτίζεται και ενισχύεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1991) και στη Συνθήκη του Αμστερνταμ (1997). Στην τελευταία μάλιστα, η αρχή της Αειφόρου Ανάπτυξης αναγορεύεται σε θεμελιώδη αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σημαντική επίσης την περίοδο αυτή, είναι η συνθήκη του Άρχους η οποία στρέφει την προσοχή της στην ευχερή πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία, τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και την ευχερή πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα. Κατά συνέπεια η υλοποίησή της μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και στην εδραίωση της λεγόμενης περιβαλλοντικής πληροφορίας. Τέλος **η προστασία του περιβάλλοντος στον Ευρωπαϊκό Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων**, που υπογράφηκε το 2001, προσδιορίζεται στο άρθρο 37, με αναφορά στα άρθρα 2,6 και 174 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης, αλλά και σε ορισμένες συνταγματικές ρυθμίσεις κρατών μελών. Το άρθρο 37 αναφέρει: «Ένα υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητάς του, πρέπει να ενσωματωθούν στις πολιτικές της Ένωσης και να εξασφαλισθούν σύμφωνα με την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης», ενώ η αρχή της πρόληψης και η πιθανολόγηση βλάβης, προβλέπεται ρητά στο άρθρο 174 της Συνθήκης ΕΚ, ως θεμελιώδη αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με αυτή την αρχή και δεδομένου ότι οι περιβαλλοντικές βλάβες είναι δυσχερώς επανορθώσιμες ή και ανεπανόρθωτες, η αποτελεσματική προστασία των περιβαλλοντικών αγαθών απαιτεί την προληπτική λήψη περιβαλλοντικών μέτρων.

3.12.

Η αρχή της αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης, εμφανίζεται γύρω στα μέσα της 10ετίας του 90, με τον όρο βιώσιμη ανάπτυξη ή αειφόρος ανάπτυξη, με περιεχόμενο τόσο οικονομικό όσο και οικολογικό. Το συνταγματικό έρεισμα της βρίσκεται στο συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 24 και 106 του Συντάγματος, αλλά και εκτός Ελλάδας, στα άρθρα 2 και 174 της Συνθήκης ΕΚ, στο άρθρο 37 του Ευρωπαϊκού Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (2001) και στην πρώτη αρχή της Συνθήκης του Ρίο (1992).

Ο όρος αειφόρος ανάπτυξη χρησιμοποιήθηκε στην Έκθεση της Επιτροπής Brundtland με τίτλο «Το κοινό μας μέλλον», το 1987 και οριζόταν ως: «η ανάπτυξη εκείνη που ικανοποιεί τις ανάγκες της παρούσας γενεάς, χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες». Ο ορισμός αυτός υιοθετήθηκε, με ελαφρές τροποποιήσεις, από τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, όπου το περιεχόμενο του μοντέλου της αειφόρου ανάπτυξης εμπλουτίστηκε και διευρύνθηκε με την κατάρτιση της Ατζέντας 21.

Η προβληματική της βιώσιμης ανάπτυξης εστιάζεται στη διαφύλαξη των φυσικών πόρων, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται η βιοποικιλότητα. Το φυσικό κεφάλαιο του πλανήτη δεν πρέπει να αναλώνεται σε βαθμό που δεν επιτρέπει τη μεσο - μακροπρόθεσμη φυσική ανανέωση ή αναπαραγωγή του. Οι φυσικοί πόροι πρέπει να διαφυλάσσονται στο διηνεκές, διότι δεν είναι ανεξάντλητοι.

Η βιώσιμη ή αειφόρος ανάπτυξη μπορεί να οριστεί ως η συμβατή, η φιλική προς το περιβάλλον ανάπτυξη, αυτή που δεν εξαντλεί τους φυσικούς πόρους αλλά τους διαφυλάσσει όχι μόνο για τις παρούσες αλλά και για τις μέλλουσες γενιές. Η αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων βρίσκεται σε αρμονία με την περιβαλλοντική προστασία, τόσο από ποσοτική, όσο και από ποιοτική άποψη, αφού στόχος της είναι η χρήση των φυσικών πόρων μέχρι το σημείο αντοχής τους.

Από τον ορισμό που υιοθετήθηκε στο Ρίο, το περιεχόμενο της αρχής της Αειφόρου Ανάπτυξης **συγκροτείται από δύο βασικούς θεματικούς άξονες:**

- Ο πρώτος άξονας αφορά τις ανάγκες και ειδικότερα τις βασικές ανάγκες των φτωχών του κόσμου, η ικανοποίηση των οποίων αποτελεί προτεραιότητα.
- Ο δεύτερος άξονας αφορά τους περιορισμούς των φυσικών δυνατοτήτων του περιβάλλοντος, ως αποτέλεσμα των διαφόρων ανθρωπίνων δραστηριοτήτων παραγωγής και κατανάλωσης.

Απαιτείται συνεπώς η ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων. Το κεντρικό περιεχόμενο και ο βασικός στόχος της αειφόρου ανάπτυ-

ξης συνίσταται στη διασφάλιση μιας οικονομικής ανάπτυξης, της οποίας τα αγαθά θα μοιράζονται με δίκαιο τρόπο. Η φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων δε θα πλήττεται και δεν θα τίθεται σε κίνδυνο η ικανοποίηση των αναγκών των μελλοντικών γενεών. Η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική συνοχή και η περιβαλλοντική προστασία θα πρέπει επομένως, να θεωρούνται ως τρεις βασικοί ισότιμοι πυλώνες της αειφόρου ανάπτυξης. Ο Έλληνας συντακτικός νομοθέτης κατά την συνταγματική αναθεώρηση, εμπλούτισε και διεύρυνε το περιεχόμενο του άρθρου 24 του Συντάγματος, με την κατοχύρωση της αρχής της αειφορίας. Ειδικότερα στην παρ. 1 του άρθρου 24, ορίζεται ότι το κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλακτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας.

3.13.

Η καθιέρωση της βιώσιμης ανάπτυξης επέφερε τις εξής βασικές αλλαγές:

- μετά την καθιέρωση της αρχής της βιώσιμης ανάπτυξης, η μόνη συνταγματικά ανεκτή μορφή οικονομικής ανάπτυξης είναι η βιώσιμη ανάπτυξη. Η βιωσιμότητα αντιπαρατίθεται στα οικονομικού χαρακτήρα θεμελιώδη δικαιώματα του ατόμου, την ιδιοκτησία και την οικονομική ελευθερία, τα δικαιώματα δηλαδή εκείνα, που συνθέτουν αυτό που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε ιδιωτική οικονομική σφαίρα. Οι ιδιώτες δεν μπορούν πια να επικαλούνται με την ίδια ευκολία όπως στο παρελθόν, τη συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη της Χώρας ως ακλόνητο άλλοθι για την άσκηση αμφισβητούμενων από την σκοπιά του περιβάλλοντος, δραστηριοτήτων.
- η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης συνδέεται στενά με την αρχή της πρόληψης και ιδίως με εκείνη της προφύλαξης. Η αρχή αυτή καθιστά θεμιτή τη λήψη περιοριστικών μέτρων για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας σε βάρος επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, ακόμα και όταν δεν υφίσταται επιστημονική βεβαιότητα ως προς την ακριβή επικινδυνότητα των δραστηριοτήτων αυτών.
- μέσα από την βιώσιμη ανάπτυξη, ο δικαστής διεκδικεί πιο ενεργό ρόλο. Για όσο διάστημα η στάθμιση του αγαθού της περιβαλλοντικής προστασίας με εκείνο της οικονομικής ανάπτυξης, γινόταν στο πλαίσιο της αναζήτησης του γενικότερου συμφέροντος, ο δικαστής αποδεχόταν τον κυριαρχικό ρόλο της Διοίκησης. Από τη στιγμή όμως που τοποθετήθηκε η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης, ο δικαστής θεωρεί τον ίδιο, αρμόδιο να ορίσει τις γενικές εννοιολογικές προεκτάσεις της βιωσιμότητας. Οι εξελίξεις αυτές δεν αφήνουν αδιάφορα τα ατομικά δικαιώματα. Δικαίως α-

ναρρωτιούνται αρκετοί μήπως βρισκόμαστε ενώπιον της μετάβασης από το δίκαιο των δικαιωμάτων στο δίκαιο της βιώσιμης ανάπτυξης.

3.14.

Η ρητή **κατοχύρωση της αρχής της αειφορίας στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος** αποτελεί επιβεβαίωση της αναγνώρισής της με βάση το Σύνταγμα, εκτός από το κοινοτικό και το διεθνές δίκαιο, και τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η αρχή της αειφορίας δεν είναι έννοια στατική, ούτε έχει αποκλειστικά περιβαλλοντικό περιεχόμενο. Η περιβαλλοντική της αφετηρία οφείλει να εναρμονίζεται με τις παραμέτρους της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και την καταπολέμηση της ανεργίας, συγκροτώντας ένα σύνθετο πρότυπο οικονομικής ανάπτυξης. Η έλλειψη ενός κοινά αποδεκτού ορισμού της αειφορίας, συνεπάγεται, μετά τη ρητή αναγωγή της σε συνταγματική αρχή, την εξειδίκευση του περιεχομένου της από την περιβαλλοντική, χωροταξική και κοινωνική νομοθεσία από την διοίκηση και υπόκειται πλέον σε δικαστικό έλεγχο με ευθεία αναφορά στη διάταξη του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος. Η δυναμική και πολυδιάστατη προσέγγιση της αρχής συμβάλλει καταρχήν στην υπέρβαση της παραδοσιακής διάκρισης μεταξύ ανθρωποκεντρικού και οικολογικού περιβάλλοντος και στη διεύρυνση της έννοιας του περιβάλλοντος κατά τρόπον ώστε να συγκλίνει προς την έννοια της ποιότητας ζωής. Η αρχή της αειφορίας αποσκοπεί στην άρση των συγκρούσεων μεταξύ περισσότερων συνταγματικών αγαθών, στη σύνθεση και τη συναίρεση αντικρουόμενων συμφερόντων και αντιλήψεων.

3.15.

Η συνταγματική αναθεώρηση του 2001 επέφερε σημαντικές τροποποιήσεις στο άρθρο 24 Συντάγματος, όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του δικαιώματος στην ιδιοκτησία και της περιβαλλοντικής προστασίας. Η πρακτική σημασία της κατοχύρωσης του ατομικού δικαιώματος στο περιβάλλον, συνίσταται ιδίως στη ρητή πλέον αναγνώριση της δυνατότητας αυτενέργειας των πολιτών, είτε μεμονωμένα είτε μέσω των οικολογικών οργανώσεων. Με ρητή διατύπωση στο άρθρο 24.1 αναγορεύεται η αρχή της πρόληψης, ως βασική αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος. Επίσης ενισχύεται η αντίληψη που είχε ήδη διαμορφωθεί από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με την ενότητα φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και την υποχρέωση ενιαίας προστασίας τους. Η συνταγματική αναθεώρηση του 2001 εμπλούτισε την επιχειρηματολογία του εφαρμοστή του περιβαλλοντικού Συντάγματος με σημα-

ντικές ρυθμίσεις, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην ορθότερη και πειστικότερη θεμελίωση των νομικών του κρίσεων. Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ δικαιώματος της ιδιοκτησίας και περιβαλλοντικής προστασίας ιδιαίτερος σημαντική υπήρξε η ρητή κατοχύρωση του δικαιώματος στο περιβάλλον και της αρχής της αειφορίας. Οι ρυθμίσεις αυτές μπορούν να συνεισφέρουν στη καλύτερη στάθμιση των συγκρουόμενων συνταγματικών αγαθών. Σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, όπως αυτό τροποποιήθηκε από τη Ζ΄ Αναθεωρητική Βουλή κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001, το δικαίωμα στο περιβάλλον δεν είναι πλέον μόνο κοινωνικό δικαίωμα, αλλά κατοχυρώνεται ως ατομικό δικαίωμα, το οποίο σημαίνει ότι γεννά ευθέως αγωγή αξίωση των πολιτών σε περίπτωση παραβίασής του. Πριν από την συνταγματική αναθεώρηση του 2001 ήδη η νομολογία του ΣτΕ, αναγνώριζε, κατά παρέκκλιση όσων ίσχυαν για τα κλασσικά κοινωνικά δικαιώματα, την ευθεία εφαρμογή του άρθρου 24 παρ. 1, χωρίς προηγούμενη έκδοση νόμου. Η αναθεώρηση αποκρυσταλλώνει την επί είκοσι έτη παγιωμένη νομολογία και προσδίδεται πλέον ρητά από το Σύνταγμα η φύση του ατομικού δικαιώματος στο δικαίωμα στο περιβάλλον, το οποίο γεννά ευθέως αγωγή αξίωση των πολιτών.

3.16.

Η αμεσότητα, ο εξατομικευμένος χαρακτήρας και η δεσμευτικότητα που απέκτησε το δικαίωμα στο περιβάλλον με την είσοδο της νέας χιλιετίας επιβεβαιώθηκε και από την κύρωση εκ μέρους της Ελλάδας της Συνθήκης του Άαρχους, που θεσπίζει την ενεργό συμμετοχή των πολιτών σε όλα τα στάδια προστασίας του περιβάλλοντος, αρχίζοντας από τη λήψη αποφάσεων μέχρι και την εφαρμογή της. Έτσι πλέον στα χαρακτηριστικά του δικαιώματος στο περιβάλλον προστέθηκε και η συμμετοχικότητα. Τόσο μεμονωμένοι πολίτες, όσο και Μ.Κ.Ο., καθώς και η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, παρεμβαίνουν και αναλαμβάνουν πρωτοβουλία για την προστασία του περιβάλλοντος. Το δικαίωμα πληροφόρησης των πολιτών για δραστηριότητες που ενδέχεται να προκαλέσουν βλάβη στο περιβάλλον είναι μία από τις σημαντικότερες συνιστώσες του δικαιώματος στο περιβάλλον. Το δικαίωμα αυτό αφορά τόσο στην υποχρέωση του κράτους να παράσχει τις σχετικές πληροφορίες χωρίς προηγούμενη αίτηση των ενδιαφερομένων, ιδίως σε περίπτωση περιβαλλοντικά επικίνδυνων εγκαταστάσεων, όσο και στην ελεύθερη πρόσβαση στις πληροφορίες που κατέχουν οι δημόσιες αρχές, ακόμη και ελλείψει ειδικού έννομου συμφέροντος.

3.17.

Συμπερασματικά, τόσο στη χώρα μας, όσο και διεθνώς αναγνωρίζεται, ότι η αποτελεσματική περιβαλλοντική προστασία δεν αποτελεί μόνον κρατική υποχρέωση ούτε εξαντλείται με δράσεις άμεσης και ενεργούς προστασίας από τη διοίκηση -ακόμη και όταν δεν υπάρχει ειδική νομοθετική πρόβλεψη- η οποία οργανώνει και εξειδικεύει την προστασία. Περιλαμβάνει και την αναγνώριση ενός ατομικού δικαιώματος επίκλησης σε μια δίκη που έχει ανοίξει, μιας νομοθετικής διάταξης που υποβαθμίζει το υπάρχον επίπεδο προστασίας του φυσικού ή πολιτιστικού περιβάλλοντος ή επιδεινώνει τους όρους διαβίωσης ή πλήττει καίρια κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και επιστήμης, ένα υγιεινό ή οικολογικό ισορροπο περιβάλλον, με δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία ή στην ζωή των ατόμων. Η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι μόνο υπόθεση ατομική. Γνώρισμα του δικαιώματος στη προστασία του περιβάλλοντος, όπως άλλωστε και κάθε ατομικού δικαιώματος, είναι ότι στρέφεται κυρίως κατά του κράτους, όταν με πράξεις του ή αποφάσεις του δεν ενεργεί προστατευτικά για το περιβάλλον ή παραλείπει να το προστατεύσει. Το ατομικό αυτό δικαίωμα έχει, εξάλλου, όπως όλα άλλωστε τα ατομικά δικαιώματα, έχει έναν αμυντικό χαρακτήρα, προστατεύει το άτομο από κρατικές επεμβάσεις προσβλητικές για το περιβάλλον. Δεν συνεπάγεται ωστόσο και υποχρέωση λήψης θετικών μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος. Είναι και υπόθεση συλλογική. Ένα άλλο πλεονέκτημα από την ρητή καθιέρωση ενός δικαιώματος στην προστασία του περιβάλλοντος είναι ότι το ατομικό δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος μπορεί να αντιπαρατεθεί στο ατομικό δικαίωμα στην ιδιοκτησία. Αυτό σημαίνει ότι το ατομικό δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος έχει τυπικά ισάξια θέση με το δικαίωμα στην ιδιοκτησία και η υποχρέωση του κράτους για προστασία της ιδιοκτησίας θα πρέπει να σταθμίζεται όταν συγκρούεται με το δικαίωμα σε ένα υγιεινό και μη υποβαθμισμένο περιβάλλον.

Το δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος αποκτά νόημα και αποτελεσματικότητα όχι όταν αντιμετωπίζεται ως ατομικό ή αμυντικό δικαίωμα αλλά ως συλλογικό και πολιτικό δικαίωμα: α) έγκαιρης και πλήρους ενημέρωσης για τα μέτρα ή τις αποφάσεις που παίρνονται και έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον και β) συμμετοχής των ενδιαφερομένων και θιγομένων, ατομικά ή ομαδικά, οργανωμένα ή άτυπα στις εν λόγω αποφάσεις.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Διαβάστε το δημοσίευμα της Ελευθεροτυπίας (παράρτημα 7.3), με τίτλο «Οργιάζει η αυθαίρετη δόμηση». Είναι προφανές ότι έχουμε μπροστά μας συγκρούσεις συμφερόντων και δικαιωμάτων. Ποια δικαιώματα, κατά την γνώμη σας συγκρούονται; Χωριστείτε σε ομάδες με βάση τα διαφορετικά αυτά συμφέροντα, που αναφέρονται σε διαφορετικά δικαιώματα ή σε παραβιάσεις δικαιωμάτων και αναπτύξτε την επιχειρηματολογία σας, προς τις άλλες ομάδες. Τέλος, αξιολογήστε τη στάση της Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης.

4.2.

Στο παράρτημα 7.4. αναφέρεται αναλυτικά η υπόθεση Lopez Ostra κατά της Ισπανίας. Ύστερα από προσεκτική ανάγνωση των στοιχείων της υπόθεσης, σχολιάστε τις πολλαπλές πτυχές των δικαιωμάτων που θίγει. Εκφράστε την άποψή σας σχετικά με το γεγονός ότι η υπόθεση είχε απορριφθεί από τα όργανα και τους θεσμούς της Ισπανίας, όπως επίσης ότι είχε πάψει να υφίσταται τις συνέπειες, την εποχή της εκδίκασης της υπόθεσης.

4.3.

Διαβάστε τα αποσπάσματα των παρατηρήσεων - προτάσεων της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Παράρτημα 7.5.), επί του θέματος του «Δάσους Συγγρού» στην Αττική. Πώς χαρακτηρίζετε την ενέργεια των φίλων του δάσους να απευθυνθεί στην ΕΕΔΑ; Θεωρείτε πώς είχε βαρύνουσα σημασία για την εξέταση του θέματος, η ενασχόληση των περιβαλλοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων; Τι γνώμη έχετε για το ρόλο τους σε τέτοιου είδους θέματα; Σχολιάστε τέλος τις παρατηρήσεις - προτάσεις της Επιτροπής και βγάλτε τα συμπεράσματά σας για το ρόλο της στην καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης.

4.4.

Γνωρίζετε ότι με την απόφαση 1526/1218 της Ολομέλειας της Βουλής (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, τ. Α', φ. 49 της 25.2.2005) συστάθηκε Ειδική Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος, με αποστολή της να παρακολουθεί και να αξιολογεί την κατάσταση του περιβάλλοντος στη χώρα μας και τις συνέπειες των διαφόρων δράσεων για το περιβάλλον; Όπως επίσης την έκφραση γνώμης για την ετήσια έκθεση σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος αλλά και για άλλες εκθέσεις που κατατίθενται στη Βουλή, όπως λ.χ. για

τη στρατηγική σχετικά με τη μείωση εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου, τη στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών και των διεθνών συμβάσεων κ.λπ. Στη σχετική απόφαση της Βουλής προβλέπονται τα μέσα που μπορεί να επιστρατεύει για την εκπλήρωση της αποστολής της. Θεωρείτε πως η ίδρυσή της θα εμπλουτίσει τις αποφάσεις της Βουλής με περιβαλλοντική διάσταση; Θεωρείτε σημαντική την διακομματική της σύνθεση;

4.5.

Πιστεύετε στη σημασία των αποφάσεων της Δικαιοσύνης, στην κατοχύρωση του δικαιώματος στο περιβάλλον; Σχολιάστε τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο παράρτημα (7.6.), εκφράζοντας τις αρνητικές και τις θετικές πτυχές τους, στην κατεύθυνση της ισορροπίας των δικαιωμάτων. Αναφερθείτε στον αντίκτυπο των αποφάσεων αυτών στο κοινωνικό σύνολο.

4.6.

Γνωρίζετε ότι έχουν επιβληθεί περιοριστικά μέτρα κυκλοφορίας οχημάτων (μονά - ζυγά), με σκοπό τη μείωση των αερίων ρύπων και τη βελτίωση της ατμόσφαιρας; Πώς εκτιμάτε αυτή τη δυνατότητα του περιορισμού, που δημιουργεί καθεστώς άνισης μεταχείρισης στους κατοίκους μιας περιοχής και εμποδίζει την ελεύθερη διακίνησή τους; Δε δημιουργεί πρόβλημα σε βασικά δικαιώματα τους;

4.7.

Στο παράρτημα 7.7. υπάρχει εκτενής γνωμάτευση - απόφαση της Ολομέλειας της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), με τίτλο «Η ανάσχεση της καταστροφής του πρασίνου της Αττικής και ιδίως της Πρωτεύουσας». Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο και την επιχειρηματολογία του, συζητήστε:

- για τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν από την ΕΕΔΑ για τη λήψη απόφασης
- για τη γενικευμένη και καθολική απόφαση σχετικά με τους ελεύθερους χώρους της Αττικής
- για τη στάση νέας αρχής που υπάγεται στον πρωθυπουργό
- για τη στάση της Διοίκησης.

4.8.

Στον Συνήγορο του Πολίτη περιήλθαν τα θέματα που αναφέρονται στο παράρτημα 7.8. Διαπιστώνεται μία αυθαιρεσία της Τοπικής Διοίκησης και μη συμμόρφωσής της με νόμους και αποφάσεις, που

αφορούν μόνο την κεντρική Διοίκηση. Σχολιάστε τη στάση, τόσο της Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, όσο και της Ανεξάρτητης Αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη. Συζητήστε για τη στάση σας σε ανάλογα θέματα που η επιχειρηματική σας δραστηριότητα επέφερε βλάβη στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής σας. Οι περιπτώσεις που έχετε ακούσει και είναι βλαπτικές για το περιβάλλον, θα σας έκαναν να υποχωρήσετε στα επιχειρηματικά σας σχέδια ή έστω να ξοδεύατε περισσότερα χρήματα για μια σωστή περιβαλλοντική μέλητη; Πιστεύετε ότι αυτό θα ήταν μάταιο ή περιττό;

4.9.

Διαβάστε προσεκτικά το Δελτίο Τύπου του Συνηγόρου του Πολίτη (παράρτημα 7.9.). Θεωρείτε ότι οι ενέργειες της Διοίκησης δικαιολογούνται; Τι μηνύματα σας μεταφέρει η στάση της ΥΠΑ, η οποία για να συμμορφωθεί με τις ισχύουσες διατάξεις, δεν της ήταν αρκετό η διαμεσολάβηση του Συνήγορου, αλλά η σύνταξη του πορίσματος; Όταν ακούτε τα αποτελέσματα μιας ανεξάρτητης αρχής, όπως ο Συνήγορος, αισθανόσαστε ότι έχετε τη δυνατότητα να κατοχυρώσετε τα δικαιώματά σας σχετικά με την ποιότητα ζωής σας; Σχολιάστε το. Σχολιάστε επίσης το γεγονός ότι στη χώρα μας δε έχουμε όπως φαίνεται έλλειψη νόμων, αλλά κακή εφαρμογή τους.

4.10.

Σχολιάστε αναμεταξύ σας τις αλλαγές που επέφερε το μάθημα στη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής σας συνείδησης. Πιστεύετε ότι θα διεκδικείτε τα δικαιώματά σας σχετικά με το περιβάλλον καλύτερα; Εκτιμάτε ότι θα σέβεστε τα δικαιώματα των υπολοίπων, όταν βρεθείτε αντιμέτωποι με θέματα αξιοποίησης της ιδιοκτησίας σας ή υλοποίησης επαγγελματικών σας σχεδίων;

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ



Περιβάλλον: το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες.

Ρύπανση: η παρουσία στο περιβάλλον ρύπων, δηλαδή κάθε είδους ουσιών, θορύβου, ακτινοβολίας ή άλλων μορφών ενέργειας, σε ποσότητα, συγκέντρωση ή διάρκεια που μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία, στους ζωντανούς οργανισμούς και τα οικοσυστήματα ή υλικές ζημιές και γενικά να καταστήσουν το περιβάλλον ακατάλληλο για τις επιθυμητές χρήσεις του.

Μόλυνση: η μορφή ρύπανσης που χαρακτηρίζεται από την παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών στο περιβάλλον ή δεικτών που υποδηλώνουν την πιθανότητα παρουσία τέτοιων μικροοργανισμών.

Υποβάθμιση: η πρόκληση από ανθρώπινες δραστηριότητες ρύπανσης ή οποιαδήποτε άλλος μεταβολής στο περιβάλλον, η οποία είναι πιθανό να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικολογική ισορροπία, στην ποιότητα ζωής και στην υγεία των κατοίκων, στην ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και στις αισθητικές αξίες.

Προστασία περιβάλλοντος: το σύνολο των ενεργειών, μέτρων και έργων που έχουν στόχο την πρόληψη της υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή την αποκατάσταση, διατήρηση ή βελτίωσή του.

Οικοσύστημα: κάθε σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος που δρουν σε ορισμένο χώρο και βρίσκονται σε αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Φυσικός αποδέκτης: κάθε στοιχείο του περιβάλλοντος που χρησιμοποιείται για την τελική διάθεση των αποβλήτων.

Υγεία: η κατάσταση πλήρους φυσικής, διανοητικής και κοινωνικής ευεξίας του ατόμου ή του συνόλου του πληθυσμού.

Οικολογική ισορροπία: η σχετικά σταθερή σχέση που διαμορφώνεται με την πάροδο του χρόνου ανάμεσα στους παράγοντες και τα στοιχεία του περιβάλλοντος ενός οικοσυστήματος.

Φυσικοί πόροι: κάθε στοιχείο του περιβάλλοντος που χρησιμοποιείται ή μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον άνθρωπο για την ικανοποίηση των αναγκών του και αποτελεί αξία για το κοινωνικό σύνολο.

Απόβλητα: κάθε ποσότητα ρύπων (ουσιών, θορύβου, ακτινοβολία ή άλλων μορφών ενέργειας) σε οποιαδήποτε φυσική κατάσταση ή αντικειμένων από τα οποία ο κάτοχός τους θέλει ή υποχρεούται να απαλλαγεί, εφόσον είναι δυνατό να προκαλέσουν ρύπανση.

Διαχείριση αποβλήτων: το σύνολο των δραστηριοτήτων συλλογής, διαλογής, μεταφοράς, επεξεργασίας, επαναχρησιμοποίησης ή τελικής διάθεσης αποβλήτων σε φυσικούς αποδέκτες, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

Ουσίες: χημικά στοιχεία και οι ενώσεις τους, όπως παρουσιάζονται στη φυσική τους κατάσταση ή όπως παράγονται δευτερογενώς.

Παρασκευάσματα: μείγματα ή διαλύματα που αποτελούνται από δύο ή περισσότερες ουσίες.

Επικίνδυνες ουσίες ή παρασκευάσματα: οι ουσίες ή τα παρασκευάσματα που είναι τοξικές, διαβρωτικές, ερεθιστικές, εκρηκτικές, εύφλεκτες, καρκινογόνες, μεταλλαξιογόνες, ραδιενεργές ή άλλες ουσίες που έχουν την ιδιότητα να επιταχύνουν την καύση, να αλλοιώνουν τη φυσική κατάσταση του νερού, του εδάφους ή του αέρα και να προσβάλουν δυσμενώς τον άνθρωπο και όλα τα άλλα έμβια όντα καθώς και το φυσικό περιβάλλον.

Τοπίο: κάθε δυναμικό σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος που μεμονωμένα ή αλληλοεπιδρώντας σε συγκεκριμένο χώρο συνθέτουν μια οπτική εμπειρία.

Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης: εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, βιότοποι ή οικότοποι σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφούς χλωρίδας ή άγριας πανίδας ή εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας. Στις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτρέπονται σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου κανονισμού, η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών και η εκτέλεση εργασιών που αποσκοπούν στη διατήρηση των χαρακτηριστικών τους, εφόσον εξασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας.

Περιοχές προστασίας της φύσης: εκτάσεις μεγάλης οικολογικής ή βιολογικής αξίας. Στις περιοχές αυτές προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από κάθε δραστηριότητα ή επέμβαση που είναι δυνατό να μεταβάλλει ή να αλλοιώσει τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Κατ' εξαίρεση, μπορούν να επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου κανονισμού, η εκτέλεση εργασιών, ερευνών και η άσκηση ασχολιών και δραστηριοτήτων, κυρίως παραδοσιακών, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς προστασίας. Στις περιοχές της κατηγορίας αυτής μπορεί να δίνονται ειδικότερες ονομασίες ανάλογα με το συγκεκριμένο αντικείμενο και το σκοπό προστασίας.

Εθνικά πάρκα: εκτεταμένες χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, οι οποίες παραμένουν ανεπηρέαστες ή έχουν ελάχιστα επηρεαστεί από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και στις οποίες διατηρείται μεγάλος αριθμός και ποικιλία αξιόλογων βιολογικών, οικολογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων.

Όταν το εθνικό πάρκο ή μεγάλο τμήμα του καταλαμβάνει θαλάσσια περιοχή ή εκτάσεις δασικού χαρακτήρα, μπορεί να χαρακτη-

ρίζεται ειδικότερα ως θαλάσσιο πάρκο ή εθνικός δρυμός αντίστοιχα. Ο χαρακτηρισμός περιοχών ως εθνικών πάρκων αποσκοπεί στη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας ευρύτερων περιοχών της χώρας με παράλληλη παροχή, στο κοινό, δυνατοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων. Για την εκπλήρωση των σκοπών αυτών λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, ώστε οι περιοχές αυτές να προστατεύονται επαρκώς τόσο από φυσικές αιτίες υποβάθμισης όσο και από ανθρώπινες ενέργειες, επεμβάσεις και δραστηριότητες.

Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί: λειτουργικά τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματά της, που έχουν ιδιαίτερη επιστημονική, οικολογική ή αισθητική αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων, όπως δέντρα, συστάδες δέντρων και θάμνων, προστατευτική βλάστηση, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικοί φράχτες, καταρράκτες, πηγές, φαράγγια, θίνες, ύφαλοι, σπηλιές, βράχοι, απολιθωμένα δάση, δέντρα ή τμήματά τους, παλαιοντολογικά ευρήματα, κοραλλιογενείς και γεωμορφολογικοί σχηματισμοί. Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί που έχουν μνημειακό χαρακτήρα, χαρακτηρίζονται ειδικότερα ως διατηρητέα μνημεία της φύσης. Ως προστατευόμενα τοπία χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης αισθητικής ή πολιτιστικής αξίας και εκτάσεις που είναι ιδιαίτερα πρόσφορες για αναψυχή τού κοινού ή συμβάλλουν στην προστασία ή αποδοτικότητα φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους.

Περιοχές οικοανάπτυξης: εκτεταμένες περιοχές που μπορούν να περιλαμβάνουν χωριά ή οικισμούς, εφόσον παρουσιάζουν ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον λόγω της ποιότητας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητα για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου. Στις περιοχές αυτές επιδιώκεται:

- α) Η προστασία και η βελτίωση των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών τους.
- β) Η ενίσχυση των παραδοσιακών ασχολιών και δραστηριοτήτων που μπορεί να επιτευχθεί και με την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό των μεθόδων και των συνθηκών της τοπικής οικονομίας. Στις περιοχές οικοανάπτυξης μπορεί να ασκούνται μικρής κλίμακας παραγωγικές δραστηριότητες, οι οποίες προσαρμόζονται στο φυσικό περιβάλλον.

γ) Η εκπαίδευση και η μύηση του κοινού στους τρόπους και στις μεθόδους αρμονικής συνύπαρξης ανθρώπινων δραστηριοτήτων και φυσικών διεργασιών.

δ) Η ανάπαυση και η αναψυχή του κοινού.

Οι παραπάνω σκοποί πραγματοποιούνται με βάση ειδικά σχέδια ανάπτυξης και διαχείρισης.

Βιολογική ποικιλότητα: η ποικιλία των ζώντων οργανισμών πάσης προελεύσεως συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, χερσαίων, θαλασσιών και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και οικολογικών συμπλεγμάτων, των οποίων αποτελούν μέρος. Επίσης, περιλαμβάνεται εδώ η ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και οικοσυστημάτων.

Βιολογικοί πόροι: η τεχνολογική εφαρμογή που χρησιμοποιεί βιολογικά συστήματα, ζώντες οργανισμούς ή παράγωγα αυτών, για την παραγωγή ή τροποποίηση προϊόντων ή για διαδικασίες ειδικών χρήσεων.

Χώρα προέλευσης των γενετικών πόρων: η χώρα η οποία διακατέχει τους συγκεκριμένους γενετικούς πόρους στις φυσικές συνθήκες

Χώρα που παρέχει γενετικούς πόρους: η χώρα που διαθέτει γενετικούς πόρους που συλλέγονται από πηγές τόσο πληθυσμών αγρίων, όσο και κατοικιδίων ειδών ή που λαμβάνονται από πηγές εκτός αυτών (*ex-situ*) και οι οποίοι μπορεί να προέρχονται ή όχι από την εν λόγω χώρα.

Κατοικίδια ή καλλιεργούμενα είδη: τα είδη, τα οποία κατά τα στάδια της εξελικτικής διαδικασίας έχουν επηρεαστεί από τον άνθρωπο, κατά τρόπο ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες του.

Διατήρηση εκτός φυσικών συνθηκών: η διατήρηση των συστατικών της βιολογικής ποικιλότητας εκτός των φυσικών οικοτόπων τους.

Γενετικό υλικό: κάθε είδους φυτικό, ζωικό, μικροβιακό, ή άλλης προελεύσεως υλικό που περιέχει λειτουργικές μονάδες κληρονομικότητας.

Γενετικοί πόροι: γενετικό υλικό υφιστάμενης ή εν δυνάμει αξίας «Ενδιαίτημα» (οικότοπος): δηλαδή η θέση ή ο τύπος της τοποθεσίας όπου ένας οργανισμός ή ένας πληθυσμός απαντάται φυσικά.

Φυσικές συνθήκες: οι συνθήκες στις οποίες υπάρχουν οι γενετικοί πόροι εντός οικοσυστημάτων και φυσικών οικοτόπων και, σε περίπτωση κατοικιδίων ή καλλιεργούμενων ειδών, εντός του περιβάλλοντος χώρου, όπου έχουν αναπτύξει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Προστατευόμενη περιοχή: μια γεωγραφικά καθορισμένη περιοχή η οποία καθορίζεται ή υπόκειται σε ρυθμίσεις και λειτουργεί έτσι ώστε να επιτυγχάνονται ειδικοί στόχοι προστασίας.

Οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης: ο οργανισμός που έχει συσταθεί από κυρίαρχα κράτη μιας δεδομένης περιοχής, στην οποία τα κράτη μέλη της έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητες σε ό,τι αφορά θέματα που υπόκεινται στην παρούσα Σύμβαση και ο οποίος έχει δεόντως εξουσιοδοτηθεί, σε συμφωνία με τον εσωτερικό του κανονισμό, να υπογράφει, κυρώνει, δέχεται, εγκρίνει ή να συγκατατίθεται σχετικά.

Αειφορική χρήση: η χρήση συστατικών της βιολογικής ποικιλότητας, κατά τρόπο και κατά αναλογία τέτοια που δεν προκαλείται μακροπρόθεσμα συρρίκνωση της βιολογικής ποικιλότητας, διατηρώντας κατ' αυτόν τον τρόπο το δυναμικό της να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στις επιδιώξεις των σημερινών και των μελλοντικών γενεών. Η τεχνολογία περιλαμβάνει τη βιοτεχνολογία.

Υδατικοί Πόροι: τα επιφανειακά και υπόγεια νερά, τα νερά φυσικών πηγών, χερσαίων και υποθαλάσσιων και τα θερμομεταλλικά.

Υγρότοπος: ο όρος υποδηλώνει έλη, τέλματα, περιοχές τύρφης ή υδάτων φυσικής ή τεχνικής προέλευσης, μόνιμων ή πρόσκαιρων, όπου γλυκύ ή υφάλμυρο ή αλμυρό, ρέει ή είναι στατικό, συμπεριλαμβανομένων και εκτάσεων καλυπτόμενων υπό θαλασσίου ύδατος.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



6.1. Ιστοσελίδες

◎ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΗΝΘΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ:

www.unep.org

◎ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ Η.Ε.:

www.unece.org

◎ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ Η.Ε.:

www.un.org/esa/sustdev/

◎ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ:

www.wwf.gr

◎ GREENPEACE:

www.greenpeace.org

◎ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ:

www.oecd.org

⊙ **ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ:**

www.eea.eu.int

⊙ **ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ:**

www.eeb.org

⊙ **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ:**

www.minenv.gr

⊙ **ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ:**

www.ekby.gr

⊙ **ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ:**

www.cieel.gr

⊙ **ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΕΣΠΩΝ:**

www.spp.gr

⊙ **ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ:**

www.cecl.gr

⊙ **ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΣΤΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ:**

www.uehr.panteion.gr

⊙ **ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ:**

www.ekpa.gr

⊙ **ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥΣ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥΣ:**

www.medwet.org

⊙ **ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ:**

www.ecnc.nl

⊙ **ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ:**

www.dsa.gr

⊙ **ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ:**

www.iucn.org

- ◎ **ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ:**
www.mfhr.gr

- ◎ **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ:**
www.hlhr.gr

- ◎ **ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΟΣ**
www.environ-sustain.gr/main.htm

- ◎ **ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ**
www.ornithologiki.gr

- ◎ **ΠΟΛΙΤΕΣ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ**
www.citizenship.gr

- ◎ **ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**
www.nchr.gr

- ◎ **ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ**
www.synigoros.gr

- ◎ **ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΗ**
www.nomosphysis.gr

- ◎ **ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΧΩΡΩΝ**
www.asda.gr.elxoroi

- ◎ **ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS**
www.medsos.gr

6.2. Κείμενα-Μελέτες-Βιβλία

- Βαλατσός Θ, Η αειφόρος ανάπτυξη σήμερα. Έννοια, νομικό πλαίσιο και προκλήσεις -ζητήματα που ανακύπτουν, Περιβάλλον και Δίκαιο 2/2001
- Γκίζαρη - Ξανθοπούλου Α., Οικολογική ιδιότητα του πολίτη και κοινοτικό δίκαιο περιβάλλοντος.
- Δεκλερής Μ., Το δίκαιο της βιωσίμου αναπτύξεως, εκδόσεις Σάκκουλα, 2000.
- Δελλής Γ., Κοινοτικό δίκαιο περιβάλλοντος, εκδόσεις Σάκκουλα 1998.
- Δελλής Γ., Το ατομικό δικαίωμα αντιμέτωπο στο οικονομικό και το οικολογικό γενικό συμφέρον, 1953 - 2003: Η συρρίκνωση της ατομικότητας, Περιβάλλον και Δίκαιο, Ιανουάριος 2004.
- Δήμας Στ., Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία της Βιοποικιλότητας, Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» 5 Απριλίου 2006.
- Ευθυμιόπουλος Ηλ., Σύνταγμα και Αειφορία, εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», 20 Ιανουαρίου 2006.
- Καραγεώργου Β, Η αειφόρος ανάπτυξη ως βάση της σύγχρονης περιβαλλοντικής πολιτικής - Βασικοί άξονες και εργαλεία με βάση τα νέα δεδομένα, Περιβάλλον και Δίκαιο 3/2004.
- Καστανάς Η., Η προστασία του δικαιώματος στο περιβάλλον, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Νόμος και Φύση, Σεπτέμβριος 2000.
- Κοντιάδης Ε., Η Συνταγματική Διαρρύθμιση της σχέσης μεταξύ προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος και δικαιώματος της ιδιοκτησίας, Νόμος και Φύση, Ιούλιος 2003.
- Κραβαρίτου Γ., Κοινωνικά δικαιώματα και κοινωνική ιδιότητα του πολίτη 2001.
- Μανιτάκης Α., Αναθεώρηση του 2001, εκδόσεις Σάκκουλα, 2002.
- Μενουδάκος Κ, Προστασία του περιβάλλοντος στο ελληνικό δημόσιο δίκαιο - η συμβολή του Συμβουλίου της Επικρατείας, Νόμος και Φύση 1997.
- Παπαδημητρίου Γ., Αειφόρος ανάπτυξη και Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, Νόμος και Φύση, Ιούνιος 2003.
- Παπαδημητρίου Γ., Στην εφαρμογή του περιβαλλοντικού δικαίου δοκιμάζεται η προστασία του περιβάλλοντος, Νόμος και Φύση, Φεβρουάριος 2006.
- Κυριάκος Παπανικολάου, Προστατεύοντας το περιβάλλον, μέσα από την κατοικία, Νόμος και Φύση, Φεβρουάριος 2006.
- Σιούτη Γλ., Εγχειρίδιο Δικαίου Περιβάλλοντος, εκδόσεις Σάκκουλα, 2003.

- Σιτσιλιάνος Λ - Αλ, Η προστασία του περιβάλλοντος και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου - Η εξέλιξη της νομολογίας ως την υπόθεση LOPEZ OSTRA, Νόμος και Φύση, Απρίλιος 1996.
- Χαϊνταρλή Μ., Η προστασία του περιβάλλοντος μετά την συνταγματική αναθεώρηση της αειφόρου ανάπτυξης 2002.
- Χαρίτωνας Χιντήρογλου, Η χαμένη αξία του περιβάλλοντος, εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 9 Ιουνίου 2006.
- Ν. Χρυσόγελος, , Ενεργοί πολίτες και προστασία του περιβάλλοντος, Δίκτυο Μεσόγειος SOS.
- Λευκή Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



7.1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 24 - (Προστασία του περιβάλλοντος)

1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Η σύνταξη δασολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δασών και των δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον.

2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης. Η σύνταξη εθνικού κτηματολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους.

3. Για να αναγνωριστεί μία περιοχή ως οικιστική και για να ενεργοποιηθεί πολεοδομικά, οι ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται σε αυτή συμμετέχουν υποχρεωτικά, χωρίς αποζημίωση από τον οικείο φορέα, στη διάθεση των εκτάσεων που είναι απαραίτητες για να δημιουργηθούν δρόμοι, πλατείες και χώροι για κοινωφελείς γενικά χρήσεις και σκοπούς, καθώς και στις δαπάνες για την εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων, όπως νόμος ορίζει.

4. Νόμος μπορεί να προβλέπει τη συμμετοχή των ιδιοκτητών περιοχής που χαρακτηρίζεται ως οικιστική στην αξιοποίηση και γενική διαρρύθμισή της σύμφωνα με εγκεκριμένο σχέδιο, με αντιπαροχή ακινήτων ίσης αξίας ή τμημάτων ιδιοκτησίας κατά όροφο, από τους χώρους που καθορίζονται τελικά ως οικοδομήσιμοι ή από κτίρια της περιοχής αυτής.

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και στην αναμόρφωση των οικιστικών περιοχών που ήδη υπάρχουν. Οι ελεύθερες εκτάσεις, που προκύπτουν από την αναμόρφωση, διατίθενται για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων ή εκποιούνται για να καλυφθούν οι δαπάνες της πολεοδομικής αναμόρφωσης, όπως νόμος ορίζει.

6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών.

Ερμηνευτική δήλωση: Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλοεπίδρασής τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά.

7.2. ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.

Υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητάς του πρέπει να ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ένωσης και να διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης (Άρθρο 37 ΧΘΔ).

(Άρθρο II-97 στο προτεινόμενο Σύνταγμα της Ε.Ε.) Προστασία του περιβάλλοντος

Το υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητάς του πρέπει να ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ένωσης και να διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης.

7.3. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

« Οργιάζει η αυθαίρετη δόμηση» ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, Ηράκλειο 03/07/06

Περίπου 150 άτομα από την περιοχή της Φορτέτσας, του Σκαλανίου και της Καλλιθέας απέκλεισαν χθες το μινωικό ανάκτορο της Κνωσού με αίτημα να αλλάξει η οριοθέτηση των αρχαιολογικών ζωνών της ευρύτερης περιοχής της Κνωσού και να μπορέσουν να αξιοποιήσουν τις περιουσίες τους.

Την κινητοποίηση οργάνωσε ο πολιτιστικός σύλλογος Φορτέτσας και στήριξε ο Δήμος Ηρακλείου, αφού το δημοτικό συμβούλιο έχει εισηγηθεί στο υπουργείο Πολιτισμού την αποδέσμευση έκτασης 5.575 στρεμμάτων από την πρώτη και δεύτερη αρχαιολογική ζώνη η οποία θα πολεοδομηθεί μετά από μια προγραμματική σύμβαση την οποία θα συνυπογράψουν ο Δήμος Ηρακλείου, το υπουργείο Πολιτισμού και όλοι οι συναρμόδιοι φορείς.

Σε όλη αυτή την έκταση υπάρχει μεγάλη συσσώρευση αυθαιρέτων, όπως η περιοχή του Μαραθίτη, ανατολικά της Φορτέτσας, απέναντι από το Βενιζέλειο νοσοκομείο κ.λπ. Επίσης στην πρόταση του δήμου περιλαμβάνεται και μια περιοχή ανατολικά του οικισμού της Φορτέτσας στο λόφο Κεφάλια.

Οι κάτοικοι της Φορτέτσας, υποστηρίζουν ότι με τις απαγορεύσεις που υπάρχουν, οργιάζει η αυθαίρετη δόμηση ακόμα και σε πολύ μικρή απόσταση από το ανάκτορο, ενώ οικόπεδα που βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από αυτό δεν οικοδομούνται γιατί οι ιδιοκτήτες τηρούν το νόμο.

Σημειώνεται ότι οι αρχαιολόγοι διαφωνούν με τις τροποποιήσεις των αρχαιολογικών ζωνών καθώς η ευρύτερη περιοχή, δεν έχει ανασκαφεί. Είναι επίσης γεγονός ότι από τη Φορτέτσα προέρχονται πολλά αντικείμενα λαθρανασκαφών που έχουν βρεθεί στα χέρια αρχαιοκαπήλων ή βρίσκονται σε ιδιωτικές συλλογές. Ακόμα και το περίφημο δαχτυλίδι του Μίνωα, που βρέθηκε πριν από λίγα χρόνια σε ένα παλιό σπίτι στη Φορτέτσα, όπου το είχε κρύψει αυτός που το βρήκε σε ένα χωράφι κοντά στην Κνωσό.

7.4. ΥΠΟΘΕΣΗ LOPEZ OSTRA

(Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου)

Από άρθρο του Λ - Αλ. Σισιλιάνου, με τίτλο «Η προστασία του περιβάλλοντος και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου - Η εξέλιξη της νομολογίας ως την υπόθεση LOPEZ OSTRA, Νόμος και Φύση, Απρίλιος 1996

Η γνώμη της Επιτροπής της 31^{ης} Αυγούστου 1993 και στη συνέχεια η απόφαση του Δικαστηρίου της 9^{ης} Δεκεμβρίου 1994, στην υπόθεση Lopez Ostra κατά Ισπανίας, είναι οι πρώτες που διαπιστώνουν παραβίαση της ΕΣΔΑ λόγω ρύπανσης του περιβάλλοντος.

1. Τα πραγματικά περιστατικά

Η προσφεύγουσα κατοικεί στην πόλη Λόρκα της Ισπανίας στην οποία λειτουργούν πολλές βιομηχανίες επεξεργασίας δέρματος. Ορισμένες από αυτές κατασκεύασαν, σε έκταση του δήμου και με επιχορήγηση του κράτους, ένα σταθμό καθαρισμού υδάτων και λυμάτων ο οποίος βρισκόταν σε απόσταση μόλις δώδεκα μέτρων από την οικία της προσφεύγουσας. Ο σταθμός άρχισε να λειτουργεί τον Ιούλιο του 1988, χωρίς την προβλεπόμενη άδεια, προκαλώντας σημαντική μόλυνση του περιβάλλοντος, η οποία δημιούργησε προβλήματα υγείας στους κατοίκους της πόλης και ιδιαίτερα σε εκείνους που ζούσαν στην ίδια συνοικία με την προσφεύγουσα. Κάτω από τις συνθήκες αυτές, η δημοτική αρχή αναγκάστηκε να μεταστεγάσει τους κατοίκους της συγκεκριμένης συνοικίας, στο κέντρο της πόλης για διάστημα τριών μηνών και να λάβει κάποια μέτρα για τον περιορισμό της ρύπανσης. Η κατάσταση όμως δεν βελτιώθηκε ουσιαστικά, και μετά την επιστροφή στην κατοικία της η ενδιαφερόμενη προσέφυγε στη δικαιοσύνη με βάση τον ισπανικό νόμο 62/1978 περί προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ενώπιον του αρμοδίου πρωτοδίκου δικαστηρίου, η προσφεύγουσα επικαλέστηκε παραβίαση των δικαιωμάτων στην κατοικία και στην ελεύθερη επιλογή κατοικίας, καθώς και προσβολή της φυσικής της ακεραιότητας, της ελευθερίας και της ασφάλειας λόγω της απραξίας της δημοτικής αρχής και ζήτησε από το δικαστήριο να διατάξει τη διακοπή της λειτουργίας του σταθμού. Με απόφαση του (1989), το δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή με το αιτιολογικό ότι η μόλυνση και οι θόρυβοι που προκαλούσε ο σταθμός δεν αποτελούσαν σοβαρό κίνδυνο για την υγεία των οικογενειών που ζούσαν στην περιοχή. Εξ άλλου δεν μπορούσε να καταλογισθεί στο δήμο η ευθύνη για τα προβλήματα από τη λειτουργία του σταθμού, δεδομένου ότι οι δημοτικές αρχές είχαν λάβει μέτρα για το θέμα αυτό. Η έφεση που ασκήθηκε κατά της απόφασης αυτής απορρίφθηκε. Το εφετείο έκρινε ότι η πρωτόδικη απόφαση ήταν σύμφωνη προς τις ισχύουσες συνταγματικές διατάξεις περί ασύλου της κατοικίας, δεδομένου ότι κανένα όργανο της δημόσιας εξουσίας δεν είχε παραβιάσει την κατοικία της εφεσιβάλλουσας -η οποία ήταν ελεύθερη να μετακομίσει εάν το επιθυμούσε- ούτε είχε προσβάλει τη φυσική ακεραιότητά της. Ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου η προσφεύγουσα επικαλέστηκε παραβίαση των άρθρων 15 (δικαίωμα στη φυσική ακεραιότητα), 18 (δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και στο άσυλο της κατοικίας), και 19 (δικαίωμα στην ελεύθερη επιλογή κατοικίας) του Ισπανικού Συντάγματος. Στις 26 Φεβρουαρίου 1990, το Συνταγματικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ως προδήλως αβάσιμη, με την αιτιολογία αφ' ενός μεν ότι η προσφεύγουσα δεν είχε επικαλεσθεί ευθέως ενώπιον των τακτικών δι-

καστηρίων την προσβολή του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, αφ' ετέρου δε ότι η μόλυνση δεν αποτελούσε, αυτή καθ' εαυτή, παραβίαση του ασύλου της κατοικίας, ούτε προσέβαλε τη φυσική ακεραιότητά της. Όσον αφορά το δικαίωμα στην ελεύθερη επιλογή κατοικίας, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Ισπανίας έκρινε ότι παραβίαση του δικαιώματος αυτού δεν υπήρξε, δεδομένου ότι καμιά δημόσια αρχή δεν είχε εκδιώξει την προσφεύγουσα από την οικία της. Κατόπιν αυτών η ενδιαφερόμενη προσέφυγε στην ΕΕΔΑ επικαλούμενη τα άρθρα 8 (δικαίωμα στην κατοικία, στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή) και 3 (απαγόρευση των βασανιστηρίων, της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Η προσφυγή κρίθηκε παραδεκτή από την ΕΕΔΑ, η οποία, αφού υιοθέτησε την έκθεσή της με βάση το άρθρο 31 της ΕΣΔΑ, παρέπεμψε την υπόθεση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στις 8 Δεκεμβρίου 1993, εντός της τρίμηνης προθεσμίας που προβλέπουν τα άρθρα 32 παρ. 1 και 47 της Σύμβασης. Τόσο ενώπιον της Επιτροπής όσο και ενώπιον του Δικαστηρίου η ισπανική κυβέρνηση προέβαλε ενστάσεις επί του παραδεκτού και επί της ιδιότητας «του θύματος», που απορρίφθηκαν τόσο από την επιτροπή όσο και από το Δικαστήριο. Σχετικά με την ιδιότητα του «θύματος» στο πρόσωπο της προσφεύγουσας, η ισπανική κυβέρνηση υποστήριξε ότι η ενδιαφερόμενη είχε απωλέσει την ιδιότητα αυτή, ιδίως διότι μετά την κατάθεση της προσφυγής στην ΕΕΔΑ. Συγκεκριμένα το Φεβρουάριο του 1992, ο δήμος της Λόρκα φρόντισε με δική του δαπάνη να εγκαταστήσει την οικογένεια Lopez Ostra σε διαμέρισμα στο κέντρο της πόλης. Στη συνέχεια η οικογένεια αυτή μετακόμισε σε άλλο διαμέρισμα, το οποίο είχε αγοράσει στο μεταξύ, ενώ τον Οκτώβριο του 1993 και ο σταθμός καθαρισμού λυμάτων έκλεισε με αποτέλεσμα η προσφυγή να καταστεί πλέον άνευ αντικειμένου.

Το κρίσιμο ερώτημα στην υπόθεση ήταν, εάν η μετεγκατάσταση της προσφεύγουσας και της οικογένειάς της και η διακοπή λειτουργίας του σταθμού αποτελούσαν πλήρη ικανοποίηση. Η απάντηση της Επιτροπής και του Δικαστηρίου ήταν, αρνητική. Όπως τόνισε ο εκπρόσωπος της Επιτροπής κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον του ΕΔΔΑ, οι καθυστερημένες αυτές ενέργειες δεν μπορούσαν να στερήσουν ένα πρόσωπο από την ιδιότητα του θύματος, το οποίο η ρύπανση του περιβάλλοντος για παρατεταμένο χρονικό διάστημα ανάγκασε να εγκαταλείψει την οικία του και στη συνέχεια να αγοράσει νέα. Την άποψη αυτή υιοθέτησε το Δικαστήριο, προσθέτοντας ότι η δυνατότητα επιστροφής της προσφεύγουσας στην αρχική οικία της μετά τη διακοπή λειτουργίας του σταθμού αποτελούσε στοιχείο για τον καθορισμό του ύψους της «δίκαιης

ικανοποίησης» κατά το άρθρο 50 της ΕΣΔΑ, χωρίς να επηρεάζει ωστόσο το θέμα της ιδιότητας του θύματος.

Με βάση το σύνολο των στοιχείων του φακέλου, η ΕΕΔΑ απέρριψε το επιχείρημα της ισπανικής κυβέρνησης σύμφωνα με το οποίο, μετά τις 9 Σεπτεμβρίου 1988, η ποιότητα ζωής γύρω από το σταθμό κατέστη «απόλυτα ικανοποιητική». Στην έκθεσή της, της 31^{ης} Αυγούστου 1993, η Επιτροπή κατέληξε ομόφωνα στο συμπέρασμα ότι η μόλυνση του περιβάλλοντος που προκαλούσε ο σταθμός καθαρισμού λυμάτων ξεπερνούσε κάθε ανεκτό όριο –ιδιαίτερα όσον αφορούσε την υγεία της προσφεύγουσας και της οικογένειάς της– μάλιστα ήταν τέτοιας έκτασης που στερούσε από την προσφεύγουσα τη δυνατότητα απόλαυσης της κατοικίας της και εμπόδιζε την ομαλή οικογενειακή και ιδιωτική της ζωή, αποτελώντας, έτσι, προσβολή του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή που αναγνωρίζει και προστατεύει το άρθρο 8 παρ. 1 της Σύμβασης. Είναι αξιοσημείωτο ότι η Επιτροπή δε θεώρησε καν αναγκαίο να κάνει μνεία της παραγράφου 2 του άρθρου 8, η οποία αφορά τους νόμιμους περιορισμούς που μπορούν να επιβληθούν στην άσκηση του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, εκτιμώντας, προφανώς, ότι δε συνέτρεχε κανείς από τους λόγους που αναφέρονται στη διάταξη αυτή. Παρατηρείται, ωστόσο, ότι η Επιτροπή απέφυγε να χαρακτηρίσει ευθέως τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά ως προσβολή του δικαιώματος στην κατοικία. Το Δικαστήριο κατέληξε, ομόφωνα και αυτό, στο συμπέρασμα ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8, ακολούθησε, όμως, διαφορετικό σκεπτικό. Το ΕΔΔΑ τόνισε κατ' αρχήν ότι η εκτεταμένη ρύπανση του περιβάλλοντος μπορεί να επηρεάσει τη φυσική κατάσταση του ατόμου και να του στερήσει τη δυνατότητα απόλαυσης της κατοικίας του προσβάλλοντας, έτσι, την ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, χωρίς να θέσει απαραίτητα σε κίνδυνο την υγεία του προσφεύγοντος. Σε αντίθεση με την Επιτροπή, το Δικαστήριο δε βασίστηκε αποκλειστικά και μόνο στο άρθρο 8 παρ. 1. Ακολουθώντας λιγότερο ξεκάθαρη συλλογιστική, αποφάνθηκε ότι οι εφαρμοζόμενες αρχές είναι παραπλήσιες, είτε το ζήτημα εξετασθεί από την οπτική γωνία των θετικών υποχρεώσεων του κράτους με βάση την παράγραφο 1 του άρθρου 8 είτε από την άποψη των νόμιμων περιορισμών που προβλέπει η παράγραφος 2. Και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ των ανταγωνιστικών συμφερόντων του ατόμου και του κοινωνικού συνόλου, το δε κράτος διαθέτει οπωσδήποτε ορισμένα περιθώρια εκτίμησης. Εξ άλλου, ακόμη και σε σχέση με τις θετικές υποχρεώσεις που προκύπτουν από την παράγραφο 1, οι περιοριστικοί λόγοι που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 8 μπορούν να επηρεάσουν την

αναζήτηση της επιδιωκόμενης ισορροπίας. Η προσέγγιση αυτή φαίνεται αρκετά ασαφής και αφηρημένη, πολύ περισσότερο που στη συγκεκριμένη υπόθεση δεν ετίθετο ουσιαστικά θέμα «ανταγωνιστικών συμφερόντων» της προσφεύγουσας και του κοινωνικού συνόλου. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι το Δικαστήριο απέφυγε να αναφέρει ρητά κάποιον από τους λόγους που δικαιολογούν, κατά το άρθρο 8 παρ. 2, επέμβαση δημόσιας αρχής στην άσκηση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή και ειδικότερα την οικονομική ευημερία της χώρας, την οποία συνήθως επικαλούνται τα κράτη σε παρεμφερείς υποθέσεις. Όσον αφορά τα δικαιώματα που αναγνωρίζει το άρθρο 8, το Δικαστήριο έκρινε ότι παραβιάστηκε όχι μόνον το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή –όπως είχε αποφανθεί η Επιτροπή– αλλά και το δικαίωμα στην κατοικία. Από την απόφαση αυτή καθίσταται σαφές ότι το δικαίωμα στο σεβασμό της κατοικίας κατά το άρθρο 8 παρ. 1 της ΕΣΔΑ δεν ταυτίζεται με την κλασική έννοια του «ασύλου της κατοικίας», που «έγκειται στο ότι σε κανένα κρατικό όργανο δεν επιτρέπεται να εισέλθει στην εν γένει «κατοικία» χωρίς τη συγκατάθεση –την ελεύθερη και σαφώς παρεχομένη, και όχι απλώς τεκμαιρόμενη– του ενοίκου, δηλαδή χωρίς ή παρά τη θέλησή του, παρά μόνον «όταν και όπως ο νόμος ορίζει». Το δικαίωμα στην κατοικία δεν παραβιάζεται μόνον με την αυθαίρετη είσοδο και παραμονή στην κατοικία των κρατικών οργάνων, αλλά και με άλλους τρόπους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται η σοβαρή ρύπανση του περιβάλλοντος χώρου. Πρόκειται αναμφισβήτητα για τη σημαντικότερη συμβολή της απόφασης Lopez Ostra στην ερμηνεία του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, συμβολή που αξίζει να τονισθεί ιδιαίτερα, δεδομένου ότι ανοίγει νέους ορίζοντες στην εφαρμογή της διάταξης αυτής και μάλιστα σε έναν τομέα την προστασία του περιβάλλοντος, στον οποίο η νομολογία των οργάνων του Στρασβούργου ήταν, σε γενικές γραμμές, διστακτική. Η σαφήνεια της θέσης της Επιτροπής και του Δικαστηρίου συμβάλλει αναμφισβήτητα στην εδραίωση του προαναφερθέντος διεθνούς εθιμικού κανόνα.

Η υπόθεση Lopez Ostra συγκαταλέγεται ασφαλώς μεταξύ των σημαντικών υποθέσεων που εξέτασαν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η συμβολή των οργάνων του Στρασβούργου στην υπόθεση αυτή έγκειται κυρίως στη διασταλτική ερμηνεία των αυτονόμων εννοιών «ιδιωτική και οικογενειακή ζωή» και ιδιαιτέρως στο ότι το Δικαστήριο αναγνώρισε ρητά ότι η σοβαρή μόλυνση του περιβάλλοντος αποτελεί προσβολή του δικαιώματος στην κατοικία, δικαίωμα το οποίο έχει σαφώς ευρύτερο περιεχόμενο από την έννοια του ασύλου της κατοικίας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης ο χειρισμός των θεμάτων της ιδιότητας του

«θύματος». Τα ζητήματα αυτά, έχουν ξεχωριστή σημασία στο πεδίο της περιβαλλοντικής προστασίας δεδομένου ότι η ρύπανση του περιβάλλοντος οφείλεται, τις περισσότερες φορές, σε φορείς του ιδιωτικού τομέα και ο δε κύκλος των θιγομένων προσώπων δεν είναι πάντοτε σαφής.

7.5. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ΕΕΔΑ), ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΤΟΥ «ΔΑΣΟΥΣ ΣΥΓΓΡΟΥ» ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Η κίνηση πολιτών «Φίλοι του Δάσους Συγγρού», υπέβαλε υπόμνημα στην ΕΕΔΑ, όπου επεσήμανε μια σειρά από ενέργειες ή παραλήψεις που οδηγούν στην υποβάθμιση και αλλοίωση του δασικού χαρακτήρα του Δάσους Συγγρού. Κατόπιν τούτου η ΕΕΔΑ επελήφθη του θέματος και μετά την απόφαση της Ολομέλειάς της, που ελήφθη την 11.05,2006, προτείνει προς το Υπ. Γεωργίας τα παρακάτω:

....., οι Φίλοι του Δάσους Συγγρού τονίζουν ότι το Δάσος Συγγρού έχει σωθεί μέχρι σήμερα επειδή ήταν Κληροδοτήματα με το συγκεκριμένο -μη επιτρέποντα «αξιοποίηση»- σκοπό και ήταν και είναι σε μεγάλο του μέρος δασικό. Ωστόσο, το 2003, με Πράξη του Δασάρχη Πεντέλης έχουν αποχαρακτηρισθεί 271 στρέμματα του, κυρίως στο νότιο τμήμα του και επί της λεωφόρου Κηφισίας, ενώ συστηματικώς παραβιάζεται και ο σκοπός τού κληροδοτήματος, μέσω της «αξιοποίησης» τμημάτων της έκτασης αυτής που δεν συνάδουν προς το δασικό χαρακτήρα της, με προφανή στόχο τη δημιουργία τετελεσμένων καταστάσεων που θα οδηγήσουν στην οριστική του αλλαγή προς την κατεύθυνση της αναψυχής και περαιτέρω των εμπορικών χρήσεων και του τσιμέντου.

Θεωρούμε δεδομένη την ιδιαίτερη σημασία του Δάσους Συγγρού, αφού είναι το τελευταίο κομμάτι φυσικού δάσους στο εξόχως ρυπαρό Λεκανοπέδιο της Αττικής. Καλύπτει μόλις 950 στρέμματα πρασίνου και είναι διάσπαρτο με πλείστα ήδη κτίσματα και εγκαταστάσεις, αλλά και πολλές αποψιλωμένες και παραμελημένες περιοχές.

Υπενθυμίζεται επίσης, πως η περιβαλλοντική οργάνωση WWF πραγματοποίησε έρευνα στους επισκέπτες του Κτήματος Συγγρού που έδειξε αυξημένο βαθμό ευαισθησίας απέναντι στη σημασία και την ανάγκη διατήρησης σ' αυτό του φυσικού δάσους. Τούτο αξιολογούν ως πιο σημαντικό στοιχείο. Αν και πολλοί επισκέπτονται το Κτήμα για πολιτιστικές δραστηριότητες στο θέατρο Αναβρύτων και για αθλητισμό, δεν επιθυμούν καθόλου τις οργανωμένες εγκαταστάσεις καθώς τις θεωρούν ασύμβατες με το φυσικό δάσος. Οι επισκέπτες του Κτήματος θεωρούν ότι η πυροπροστασία είναι το κύριο ζητού-

μενο για τη διατήρηση της οικολογικής αξίας του Κτήματος. Επίσης, το ζήτημα των σκουπιδιών και παραβιάσεων της πρόσβασης από οχήματα, καθώς και το ζήτημα της γενικής φύλαξης και ασφάλειας του Κτήματος χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης. Σύμφωνα με την έρευνα, τα μέτρα διαχείρισης θα έπρεπε να ενισχύουν, καταρχήν, τη σημασία των φυσικών και τεχνητών οικοσυστημάτων και να αντιμετωπίζουν το ζήτημα των σκουπιδιών, της πυροπροστασίας, της αποκατάστασης των καμένων εκτάσεων, της γενικής εγκατάλειψης, της φύλαξης, της ασφάλειας, της αποκατάστασης ή απομάκρυνσης των εγκαταλελειμμένων κτιρίων και θερμοκηπίων. Επίσης ζητούν να προστατευτεί αποτελεσματικά το Κτήμα από ανάρμοστα σχέδια ανάπτυξης.

Η WWF Ελλάς, σύμφωνα με σειρά εγγράφων που έθεσε υπόψη μας, θεωρεί ότι σε γενικές γραμμές οι επισκέπτες εντοπίζουν εύστοχα τις αξίες, προβλήματα και τα ενδεικνυόμενα μέτρα διαχείρισης. Χρειάζεται περισσότερη ενημέρωση για τη σημασία των γεωργικών εκτάσεων και της εκπαίδευσης σε φιλοπεριβαλλοντικές μεθόδους γεωργίας. Η οργάνωση έχει συντάξει ήδη τους βασικούς άξονες του διαχειριστικού σχεδίου που ανταποκρίνονται σε αυτές τις εκτιμήσεις και σέβονται απόλυτα την επιθυμία της διαθέτιδος για διαρκή «μόρφωση καλών γεωργών και κηπουρών».

Η ΕΕΔΑ, τονίζει την αυτονόητη ανάγκη προστασίας των ελεύθερων χώρων και του πρασίνου. Θεωρούμε πως μείζων μέριμνα των διαχειριζομένων το Δάσος Συγγρού πρέπει να αποτελεί η βιώσιμη διαχείρισή του με απόλυτο σεβασμό στο περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα εστιάζει την προσοχή των φορέων που είναι επιφορτισμένοι με τη διαχείριση του Δάσους Συγγρού στα ακόλουθα σημεία:

- Είναι αναγκαίος ο πλήρης σεβασμός στο Κληροδότημα που είχε συγκεκριμένο -μη επιτρέποντα εμπορική αξιοποίηση- σκοπό. Η «κακοποίηση» της βούλησης του μεγάλου ευεργέτη συντελεί στη μη εμφάνιση νέων ευεργετών.
- Έχει ιδιαίτερη σημασία η αυστηρή φύλαξη και προστασία του, η ανανέωση και ο εμπλουτισμός της χλωρίδας, εν ολίγοις η συντήρηση του Δάσους.
- Είναι αναγκαία η αποκατάσταση των δύο διατηρητέων και αγρίως βανδαλισμένων κτισμάτων του -της Βίλλας Συγγρού και του Ι.Ν. Αγ. Ανδρέα.
- Επιβάλλεται βεβαίως, η άμεση κατεδάφιση οποιουδήποτε παράνομου κτίσματος και γενικότερα η κατάργηση κάθε είδους παρανομιών.
- Κάθε παράνομη χρήση και εμπορική εκμετάλλευση του Δάσους οδηγεί σε προφανή υποβάθμισή του, όπως έχει συμβεί αλλού σε

πολλές άλλες αντίστοιχες περιπτώσεις. Συνεπώς πρέπει να αποκλειστεί.

- Πρέπει να εφαρμόζεται ο κανόνας οι δασικές και γεωργικές εκτάσεις να διατηρηθούν σε κατάσταση αειφορίας.
- Εν πάση περιπτώσει και βάσει των διατάξεων της Συμφωνίας του Aarhus, που αποτελεί ελληνικό δίκαιο, μετά την κύρωσή του με το ν. 3422/2005, ζητάμε να συμπεριληφθούν αντιπρόσωποι της Κίνησης «Φίλοι του Δάσους Συγγρού» και άλλων οικολογικών οργανώσεων στο όργανο που θα αποφασίσει, χαράξει και εφαρμόσει οποιαδήποτε πολιτική ρυθμιστική της διαχείρισης του Άλσους συγγρού. Άλλως, θα δημιουργηθούν διάφορες νομικές συνέπειες για το κράτος από τη διαχείριση του θέματος με τον αποκλεισμό από τους αρμόδιους φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Αθήνα 20 Ιουνίου 2006

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου συστήθηκε με τον νόμο 2667/98, υπάγεται στον πρωθυπουργό και υποστηρίζεται ως προς τη στελέχωση και την υποδομή από τη Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου.

7.6. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

(από το βιβλίο της Γ. Σιούτη, Εγχειρίδιο Δικαίου Περιβάλλοντος, εκδόσεις Σάκκουλα, 2003)

1. Με την απόφαση αριθμ. 1097/229/1989 Μον. Πρωτ. Βόλου έγινε δεκτό, ότι υπάρχει ανάγκη λήψης ασφαλιστικών μέτρων για την προστασία της προσωπικότητας που υφίσταται διαρκή προσβολή από τη συνεχή ρυπογόνα επίδραση βιομηχανικών λυμάτων σε κοινόχρηστο πράγμα (ρύπανση θάλασσας) και από αυτόν το λόγο παρεμπόδιση χρήσης του κοινόχρηστου πράγματος. Το δικαστήριο δέχτηκε ότι υπάρχει επείγουσα περίπτωση για να δικαστεί η κρινόμενη υπόθεση, διότι από το ιστορικό της αίτησης προκύπτει ότι η προσβολή της προσωπικότητας των αιτούντων είναι διαρκής, η δε συντελούμενη οικολογική καταστροφή ευρίσκεται σε εξέλιξη και κατόπιν τούτου, η αίτησή τους είναι νόμιμη κατά τον Αστικό Κώδικα.
2. Με την απόφαση αριθμ. 301/92 Μον. Πρωτ. Κορίνθου έγινε δεκτό ότι, ο αιγιαλός ως κοινόχρηστο κτήμα είναι στην άμεση διάθεση κάθε ατόμου για χρήση σύμφωνη με τον προορισμό του, η κοινή δε αυτή χρήση είναι αντικείμενο δικαιώματος που ανήκει σε κάθε άτομο καθόσον απορρέει από το αυτοτελές δικαίωμα στην προσωπικότητα. Έγινε επίσης δεκτό, ότι η προσωπικότητα του ανθρώπου εκτείνεται δε όλα τα αγαθά, τα οποία συνδέονται αναποσπαστως με αυτόν ως πρόσωπο και στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ των άλλων, η ζωή, η υγεία, η σωματική ακεραιότητα και η ελευθερία. Κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, η ζωή και η υγεία του ανθρώπου εξαρτώνται άμεσα από το περιβάλλον και επηρεάζονται από βλαπτικές επιδράσεις σε αυτό των ανθρωπίνων ενεργειών.
3. Με την απόφαση 163/91 Μον. Πρωτ. Ναυπλίου διατυπώνεται με μεγάλη σαφήνεια η σύνδεση της προσβολής της προσωπικότητας του ατόμου με την προσβολή ενός περιβαλλοντικού αγαθού. Συγκεκριμένα έγινε δεκτό ότι, στην προσωπικότητα περιλαμβάνονται όλα τα αγαθά τα οποία είναι αναπόσπαστα με το πρόσωπο, συνδεδεμένα και ανήκουν σε αυτό, δηλαδή η σωματική, η ψυχική και η κοινωνική ατομικότητα του ανθρώπου. Η καθαριότητα, η μη ρύπανση, η διατήρηση και η προστασία του περιβάλλοντος γενικά (γήινου, υδάτινου και αέρινου και ειδικότερα των κοινόχρηστων χώρων, ό,τι δηλαδή απαρτίζει την ποιότητα ζωής προστατεύεται. Οι σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος διατάξεις έχουν σκοπό την ευνοϊκή ανάπτυξη του ατόμου και όχι μόνο του περιβάλλοντος, του οποίου η προστασία είναι αναγκαία βασικά

για τον άνθρωπο. Έτσι η προσβολή του περιβάλλοντος, που είναι ένα από τα αγαθά που απαρτίζουν την προσωπικότητα του ατόμου, του παρέχει το δικαίωμα να ζητήσει δικαστική προστασία και να στραφεί εναντίον εκείνου από τον οποίο προέρχεται η βλάβη. Η παραπάνω απόφαση εκδόθηκε, ύστερα από αίτηση κατοίκου της περιοχής Αργολίδας, ο οποίος ζητούσε και πέτυχε να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα, ώστε να διακοπεί η λειτουργία βιομηχανικής μονάδας, τα απόβλητα της οποίας έπεφταν στον Αργολικό κόλπο.

4. Με την απόφαση 438/2001, το Μον. Πρωτοδ. Σύρου έκανε δεκτή αίτηση λήψης ασφαλιστικών μέτρων κατοίκων της Σύρου κατά της ΔΕΗ, ώστε να μη διέλθουν εναέρια καλώδια υψηλής τάσης από το νησί τους, διότι από τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία απειλείτο σοβαρός κίνδυνος προσβολής της προσωπικότητάς τους.

7.7. ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ - ΑΠΟΦΑΣΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΕΕΔΑ *

Η ΑΝΑΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) έχει λάβει διαμαρτυρίες πολιτών που της ζητούν να εκφράσει τις απόψεις της για το θέμα της δραστηκής και προϊούσας εξαφάνισης του πρασίνου σε διάφορα σημεία της Αττικής, αλλά κυρίως στην πρωτεύουσα, που τόσο λίγο πράσινο διαθέτει.

Το θέμα εξέτασε η ΕΕΔΑ στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2004 και της 6^{ης} Μαΐου 2004 κατά τις οποίες άκουσε και τις προφορικές αναπτύξεις του κ. Γ. Πατρίκιου (Επίκ. Καθηγητή του Παν/μίου Θράκης και μέλους της επιστημονικής ομάδας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου που συνέταξε τη μελέτη για το Μητροπολιτικό Πάρκο Γουδή) και του κ. Δ. Καραβέλλα (Προέδρου της WWF Ελλάς) και της κας Θ. Νάντσου (Συντονίστριας προγραμμάτων δράσης της WWF Ελλάς), οι παραπάνω εκπροσωπούσαν: ο πρώτος την Επιτροπή Αγώνα για το Μητροπολιτικό Πάρκο Γουδή, ο δεύτερος και η τρίτη την οργάνωση WWF Ελλάς που αναφέρθηκαν κατά κύριο λόγο στην καταστροφή του πρασίνου του Πάρκου Ριζάρη, του Πεδίου του Άρεως, του Άλσους της Νέας Φιλαδέλφειας και του Κτήματος Συγγρού στο Μαρούσι και κατέθεσαν και σχετικό Υπόμνημα με τίτλο «Αστικό πράσινο: Η ανάσα της πόλης χάνεται».

Πρόσθετα κατατέθηκαν, και αναφερόμαστε σ'αυτά, ειδικά:

Για το Πάρκο Γουδί, εμπειριστατωμένο Υπόμνημα του Επίκ. Καθηγ. κ. Γ. Πατρίκιου και Δελτίο Τύπου της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ, με τα οποία αιτιολογείται πλήρως γιατί αποκλείεται η μετατροπή του σημαντικού αυτού πνεύμονα της Αθήνας σε ποδοσφαιρικό γήπεδο συνδυασμένο με σωρεία χώρων εμπορικής εκμετάλλευσης.

Για το Άλσος Ριζάρη: Γνωμάτευση του Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος (Προέδρου κ. Μ. Δεκλερή) από 19/11/2002· Έγγραφο του Δήμου Αθηναίων, Διεύθυνση κηποτεχνίας-πρασίνου, με Αριθ. Πρωτ. 33/12/1/2004, που εκφράζει την πλήρη αντίθεση του Δήμου Αθηναίων Ψήφισμα της Ακαδημίας Αθηνών 74085/14.4.2004 που θεωρεί επιβεβλημένη την προστασία του Άλσους Ριζάρη ως φυσικού-πρασίνου περιβάλλοντος και ως πολιτιστικού-ιστορικού περιβάλλοντος, αλλά και ως πράξη συμμόρφωσης προς τη βούληση των εθνικών ευεργετών Ριζάρη· την Απόφ. Ολομ. Συμβ. Επικρ. 604/2002· αντίγραφο ά. 80 παρ. 1 του Ν. 2819/2002· τέλος, άρθρο του Συμβούλου Επικρατείας κ. Σ. Ρίζου, Έκπτωση του νόμου και του «Κράτους Δικαίου», Καθημερινή 21/3/2004.

Για το Πεδίον του Άρεως: Απόφ. Δ' Τμ. ΣτΕ 2568/1981 που αφορά το κέντρο Green Park και Απόφ. Δ' Τμ. ΣτΕ 2189/1982, που αφορά το ίδιο κέντρο, για τη μη συμμόρφωση της Διοίκησης στην προηγούμενη απόφαση. Στο υπόμνημα WWF Ελλάς αντικρούεται και η επέκταση των εγκαταστάσεων του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου σε βάρος του Πεδίου του Άρεως.

Η ΕΕΔΑ έλαβε υπόψη τα παραπάνω στοιχεία αλλά και την άμεση προσωπική εμπειρία των μελών της, κατοίκων της ευρείας περιοχής της πρωτεύουσας, τα οποία εξέφρασαν τη βαθιά απογοήτευσή τους γενικά για την καταστροφή του πρασίνου σε πολλά σημεία και στην επέκτασή της και στα παραπάνω αναφερόμενα πάρκα. Μεταξύ άλλων, αναφέρθηκαν και στην πλήρη αποψίλωση από κάθε ίχνος πρασίνου σε συνδυασμό με κακότεχνη διαρρύθμιση της πλατείας Ομονοίας, της Πλατείας Καραϊσκάκη και της ολοένα καταστρεφόμενης μικρής, αλλά τόσο πράσινης και χαριτωμένης, Πλατείας Κολωνακίου.

Η Επιτροπή, αφού συσχέτισε όλα τα παραπάνω με το γνωστό γεγονός ότι η Αθήνα και τα περίχωρά της διέθεταν -πριν και από τις τελευταίες καταστροφές- το λιγότερο πράσινο από όλες τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, κατέληξε ομόφωνα στην εξής γνωμάτευση - απόφαση:

Διαπιστώνει τη συνεχή, ιδίως τα τελευταία χρόνια, αυτόχρομα εχθρική στάση των αρμοδίων - παρά τις σωστές θέσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας που η νομολογία του καθιέρωσε - κατά του φυσικού περιβάλλοντος και κυρίως του πρασίνου και των ελάχιστων ελεύθερων χώρων ανάσας της πρωτεύουσας, κατά παράβαση του άρθρου 24 του Συντάγματος. Ήδη είναι σαφείς και οι αντίχτυποι του γεγονότος αυτού στις κλιματολογικές συνθήκες, στην αύξηση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας και στις αντίστοιχες επιπτώσεις στην υγεία των Αθηναίων (ραγδαία αύξηση αλλεργιών, παθήσεων πνευμονικών και άλλων).

Εξ άλλου και γύρω από την πρωτεύουσα πρέπει να γίνεται σεβαστό το πράσινο που τόσο έχει κακοπάθει τελευταία εξ αιτίας διαφόρων «έργων», ιδίως με δικαιολογία την εξυπηρέτηση του «δημοσίου συμφέροντος» σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, σαν να μην εξυπηρετούσε δημόσιο συμφέρον και μάλιστα «ατομικό δικαίωμα του καθενός», κατά το Σύνταγμά μας, η προστασία του περιβάλλοντος.

Κατά κανόνα, η Διοίκηση θυσιάζει το περιβάλλον χωρίς αιτιολογημένη συγκριτική στάθμιση, με βάση την αναλογικότητα, της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος από το σεβασμό του περιβάλλοντος από τη μία μεριά και της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος από την επίτευξη άλλου σκοπού που συγκρούεται με το σεβασμό του περιβάλλοντος, από την άλλη. Ακόμη όμως παραλείπεται η σοβαρή διερεύνηση από τη Διοίκηση της εξεύρεσης άλλης λύσης για την ικανοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού που δε θα προσέβαλε το περιβάλλον.

Διαπιστώνει επίσης ότι η Διοίκηση, αντί να προστατεύσει με πρωτοβουλία της το ελάχιστο πράσινο που απέμεινε, καταστρατηγεί - κάποτε και με νομιμοφανείς τρόπους - ακόμη και τις αποφάσεις δικαστηρίων, όπως την Απόφ. Ολομ. ΣτΕ 604/2002 για το Πάρκο Ριζάρη, και τις Αποφ. Δ' Τμ. ΣτΕ 2568/1981 και 2189/1982 για το Πεδίο του Άρεως. Η ΕΕΔΑ έχει επανειλημμένα καταδικάσει το φαινόμενο του μη σεβασμού των δικαστικών αποφάσεων από τη Διοίκηση (βλ. Έκθεση πεπραγμένων της ΕΕΔΑ, 2002, σελ.169 επ.).

Η ΕΕΔΑ με βάση όλα τα ανωτέρω θεωρεί ότι επιβάλλεται αφενός να επανεξετασθούν όλες οι περιπτώσεις προσφάτων παραχωρήσεων χώρων πρασίνου της Αθήνας για άλλη χρήση (ανοικοδόμηση, γήπεδα ποδοσφαίρου συνδυαζόμενα με εμπορικά κέντρα κάθε είδους κτλ.) και αφετέρου να απορριφθούν σχετικές εκκρεμείς αιτήσεις με ανάλογα αιτήματα.

Συνοπτικά, η Επιτροπή φρονεί ότι πρέπει να αποκλεισθεί πλέον η αποψίλωση έστω και μιας σπιθαμής πρασίνου στην αποπνικτική τσιμεντούπολη της Αθήνας.

Αναγκαία κρίνεται, εξ άλλου, η σύνταξη χάρτη καταγραφής των σημερινών χώρων του πρασίνου της Αττικής, αρχίζοντας από την Αθήνα και τα περίχωρά της, για την αποτελεσματική τους προστασία και στο μέλλον.

Αθήνα, 10 Μαΐου 2004

* Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου συστήθηκε με το νόμο 2667/98, υπάγεται στον πρωθυπουργό και υποστηρίζεται ως προς τη στελέχωση και την υποδομή από τη Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου.

7.8. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2005 ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ****ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ**

Πορίσματα για:

1. Λειτουργία αναψυκτηρίων στο αισθητικό δάσος «Πευκιάς» στο Ευλόκαστρο Κορινθίας, Διαπιστώθηκε χρήση μουσικών οργάνων και αυθαίρετες οικοδομικές παρεμβάσεις κατά παράβαση του κανονισμού λειτουργίας του δάσους και σχετικών αποφάσεων του ΣτΕ. Ο Συνήγορος του πολίτη πρότεινε, μεταξύ άλλων, την εκπόνηση ειδικών μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ως προϋπόθεση για τη χορήγηση των αδειών λειτουργίας ή /και χρήσης μουσικών οργάνων των επιχειρήσεων αυτού του είδους. Ύστερα από παρεμβάσεις της Αρχής, το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. ζήτησε από την Περιφέρεια Πελοποννήσου να λάβει συγκεκριμένα μέτρα. Αντίθετα η Δ/νση Δασών της Γενικής Δ/νσης Περιφέρειας Πελοποννήσου, κάλεσε το Δήμο Ευλοκάστρου να αναλάβει πρωτοβουλίες προκειμένου να παρακαμφθούν οι σχετικές αποφάσεις του ΣτΕ και το Πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη.
2. Εκτεταμένες επιχωματώσεις και ανεγέρσεις αυθαιρέτων κατασκευών και οικοδομών εκ μέρους των δημοτικών αρχών στη λίμνη Καστοριάς, στη λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου, στη λίμνη Κερκίνη. Κατά παράβαση του νόμου αδειοδότηση εγκαταστάσεων βουστασίων δίπλα στη λίμνη Αλατζάγκιολα στο Δέλτα του Νέστου, συστηματική καθυστέρηση σφράγισης εγκαταστάσεων αποθήκευσης υγρών καυσίμων στην παραθαλάσσια περιοχή Σκάλας Λουτρών Μυτιλήνης, μολονότι το ΣτΕ είχε ακυρώσει δύο φορές την απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, διάθεση ανεπεξέργαστων υγρών αποβλήτων στις εκβολές του ποταμού Στρυμόνα

** Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή.

7.9. ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ****Περιβαλλοντικά προβλήματα από τη λειτουργία του κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης**

Ο Συνήγορος του Πολίτη, αφού διερεύνησε αναφορά συλλόγου κατοίκων του Δ. Αλικαρνασσού, όπου βρίσκεται ο Κρατικός Αερολιμένας Ηρακλείου Κρήτης (ΚΑΗΚ), διαπίστωσε ότι ο αερολιμένας λειτουργεί παραβιάζοντας σημαντικό μέρος των εγκεκριμένων πε-

ριβαλλοντικών όρων λειτουργίας. Οι σημαντικότερες παραβιάσεις εντοπίζονται:

- στον τρόπο επεξεργασίας και διάθεσης των υγρών αποβλήτων (λύματα, όμβρια ύδατα) του αερολιμένα, τα οποία οδηγούνται χωρίς επεξεργασία στο θαλάσσιο περιβάλλον
- στην παντελή έλλειψη συστήματος καταγραφής και παρακολούθησης του αεροπορικού θορύβου
- στην κατασκευή και λειτουργία έργων στον ΚΑΗΚ, χωρίς περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Επειδή οι καταβληθείσες από το Συνήγορο του Πολίτη προσπάθειες διαμεσολάβησης προς την Υπηρεσία πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) για την αντιμετώπιση του προβλήματος απέβησαν άκαρπες, ο Συνήγορος συνέταξε πόρισμα, κατ' εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων, το οποίο έθεσε υπόψη των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ και Μεταφορών. Στο εν λόγω Πόρισμα καλούνται τα συναρμόδια υπουργεία αλλά και η ΥΠΑ να μεριμνήσουν για τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος και την τήρηση της νομιμότητας.

Ανταποκρινόμενη στις προτάσεις, η ΥΠΑ δήλωσε ότι προτίθεται να εκπονήσει νέα μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, την υποβολή της οποίας ζήτησε το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Παρά την ανταπόκριση της ΥΠΑ, παραμένουν εκκρεμή δύο ζητήματα που αφορούν αφενός την κατασκευή και λειτουργία των έργων χωρίς περιβαλλοντική αδειοδότηση και αφετέρου τη λήψη άμεσων μέτρων για τη μείωση των ηχητικών οχλήσεων στη πέριξ του αερολιμένα αστική περιοχή. Ο Συνήγορος του Πολίτη με νεότερη επιστολή του ζήτησε από την αρμόδια υπηρεσία να μεριμνήσει για τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων.

Δικαιώματα του Έλληνα- Ευρωπαίου πολίτη

Δικαιώματα και υποχρεώσεις ως προς τη χρήση Διαδικτύου

1. ΣΚΟΠΟΣ



Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η γνώση και κατανόηση των ζητημάτων που αναδεικνύονται με την τεράστια ανάπτυξη και χρήση του διαδικτύου, που κυρίως αφορούν πλευρές που σχετίζονται με τα δικαιώματα των πολιτών χρηστών αλλά και τις υποχρεώσεις που γενικότερα απορρέουν για τη μη παραβατική χρήση του μέσου. Επιδιώκεται η εξοικείωση με τις προβληματικές που αναπτύσσονται για την ευρύτατη εξάπλωση του ελεύθερου λογισμικού, τη διαφύλαξη της ιδιωτικότητας και του απορρήτου των προσωπικών δεδομένων, την αναγκαιότητα ασφάλειας μέσα ή παράλληλα στην ελευθερία, την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας καθώς και για τον ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν τα εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή όργανα στον τομέα αυτό.

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ



- Κοινωνία της Πληροφορίας
- Διαδίκτυο - Ίντερνετ
- Κυβερνοχώρος
- Ελεύθερο λογισμικό/Λογισμικό ανοικτού κώδικα
- Ηλεκτρονική διακυβέρνηση
- Δικτυακά ημερολόγια (blogs)
- Κακόβουλη ζημιογόνος παρεμβολή (hacking)
- Προσωπικό απόρρητο

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ



3.1.

Η διεξόδου παντού των χρήσεων του Διαδικτύου τροποποίησε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής.

Μια καινούργια κοινωνική μορφή, η δικτυακή κοινωνία, συγκροτείται σε όλο τον πλανήτη, αν και με ποικιλία σχημάτων και με σημαντικές διαφορές ως προς τις συνέπειές της για τη ζωή των ανθρώπων, ανάλογα με την ιστορία, τον πολιτισμό και τους θεσμούς.

Η μελλοντική έκβαση αυτής της αλλαγής δεν είναι καθορισμένη και υπόκειται από τη μια στην αντιφατική δυναμική ανάμεσα στις ανανεούμενες προσπάθειες για κυριαρχία και εκμετάλλευση και από την άλλη στην υπεράσπιση από την πλευρά των ανθρώπων του δικαιώματός τους στη ζωή και στην αναζήτηση του νοήματος της ζωής.

Το αμφίδρομο της επικοινωνίας των «νέων μέσων» οδηγεί στην κατάργηση των θέσεων πομπού-δέκτη και σε μεγάλο βαθμό πραγματώνει αυτό που ο Jurgen Habermas ορίζει ως δημόσια σφαίρα.

Το Διαδίκτυο σήμερα παρουσιάζει την προοπτική για την μετεξέλιξη του σε μια νέα «αγορά» όπου θα ανταλλάσσονται απόψεις πληροφορίες και ιδέες χωρίς διακρίσεις και χωρίς τυπικές ή άτυπες λογοκρισίες. Θα μπορεί να αναπτύσσεται με πρωτοφανή τρόπο τόσο η συμμετοχή των πολιτών στην κατεύθυνση του επαναπροσδιορισμού της τοπικής δημοκρατίας, όσο και οι υπηρεσίες παροχής κοινωνικών υπηρεσιών για πρόσβαση, κατάρτιση και βοήθεια σε εκπαίδευση και δουλειά σε ανθρώπους που έχουν ανάγκη (συμβολή σε μια νέα επέκταση του μη κερδοσκοπικού κοινωνικού τομέα της οικονομίας).

3.2.

Παρουσιάζονται βέβαια και προβλήματα - μειονεκτήματα.

Ο έλεγχος των νέων τεχνολογιών και του μεγαλύτερου μέρους του Διαδικτύου από μεγάλες εταιρείες είναι πιθανό να γιγαντώσει το χάσμα μεταξύ των πλουσίων και των φτωχών στον πλανήτη εξυπηρετώντας αποκλειστικά το κέρδος.

Η μη ελεύθερη πρόσβαση αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα καθώς και η μη εξάπλωση των νέων τεχνολογιών και της γνώσης χειρισμού του σε ολόκληρο τον κόσμο δημιουργεί νέες ανισότητες που βαθαίνουν το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών, αναπτυγμένου και αναπτυσσόμενου κόσμου. Πραγματικά η μη γνώση χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή, του Διαδικτύου, των αγγλικών αποτελούν σήμερα τα στοιχεία του νέου αναλφαβητισμού.

Οι Έλληνες, δυστυχώς, είναι ο κατ'εξοχήν «ψηφιακά αναλφάβητος λαός» στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) τα οποία δόθηκαν στη δημοσιότητα στις 20/06/06 (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ7.13.7).

Όπως προκύπτει από τα κοινοτικά στοιχεία που αφορούν το 2005, δύο στους τρεις Έλληνες (65%) δεν διαθέτουν καμία απολύτως γνώση πληροφορικής, μόνο το 12% δηλώνει ότι έχει στοιχειώδεις γνώσεις και το 9% έχει υψηλό επίπεδο γνώσεων.

Η ΕΕ και τα κράτη - μέλη της οφείλουν να διασφαλίσουν όρους και προϋποθέσεις ώστε να «αποκλειστεί» ο αποκλεισμός από τα δίκτυα που βασίζονται στο Διαδίκτυο. Να διασφαλίσουν στους πολίτες και ιδιαιτέρως σε κάθε παιδί την ικανότητα να επεξεργάζεται τις πληροφορίες και να παράγει γνώσεις.

Προφανώς η γνώση της «αλφαβήτας» για τη χρησιμοποίηση του Διαδικτύου στις εξελισσόμενες μορφές του θα πρέπει να αποτελεί την αρχική προϋπόθεση.

Η Ε.Ε. και τα κράτη μέλη της οφείλουν να εγγυηθούν το δικαίωμα σε παιδεία που συνίσταται σε απόκτηση της πνευματικής ικανότητας να μαθαίνουμε σε όλη μας τη ζωή, βρίσκοντας τις πληροφορίες οι οποίες είναι αποθηκευμένες ψηφιακά, επανασυνδιάζοντάς τις και χρησιμοποιώντας τις για να παράγουμε γνώσεις για όποιο σκοπό θέλουμε. Να εγγυηθούν το δικαίωμα για μια νέα παιδαγωγική η οποία να βασίζεται στην αλληλεπίδραση, στην προσωποποίηση και στην ανάπτυξη της αυτόνομης ικανότητας μάθησης και σκέψης. Δεν πρέπει να υπάρξει ευρωπαίος πολίτης οποιουδήποτε μορφωτικού επιπέδου ή επιχείρηση οποιουδήποτε μεγέθους που θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι δεν είχε την ευκαιρία ή τη δυνατότητα εξοικείωσης με την κοινωνία της πληροφορίας.

3.3.

Κατά την τελευταία συνταγματική αναθεώρηση ο αναθεωρητικός νομοθέτης εισήγαγε ένα δικαίωμα «καινοφανές» στην ελληνική (και όχι μόνο) συνταγματική τάξη, το δικαίωμα του καθένα να συμμετέχει στην Κοινωνία της Πληροφορίας (Άρθρο 5Α παράγραφος 2. Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.1.).

Η εισαγωγή της συγκεκριμένης διάταξης στο Σύνταγμα είναι ενδεικτική της μεταβατικής φάσης, την οποία διέρχεται η ελληνική κοινωνία. Αναμφίβολα η ρητή διατύπωση δικαιωμάτων, τα οποία σε περίπτωση έλλειψης των νέων διατάξεων, θα έπρεπε να συναχθούν ερμηνευτικά, ενισχύει την αποτελεσματικότητα του Συντάγματος. Πέραν του συμβολικού χαρακτήρα της ρύθμισης, το Σύνταγμα δημιουργεί ταυτόχρονα μία βάση υποδοχής και ρύθμισης του φαινομένου της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Λειτουργεί προ-γνωστικά επιχειρώντας να κατανείμει δικαιώματα και να επαναπροσδιορίσει τη θέση του ατόμου στο ραγδαίο κοινωνικό-οικονομικό μετασχηματισμό, προδιαγράφοντας μάλιστα το ρόλο του κράτους σε αυτήν

την ανακατάταξη σχέσεων εξουσίας, που επιφέρει η Κοινωνία της Πληροφορίας.

Η διατύπωση της νέας ρύθμισης οδηγεί αβίαστα στην κατοχύρωση ενός «συμμετοχικού δικαιώματος», το οποίο αναφέρεται σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής και στο σύνολο των δυνατοτήτων και ευχερειών του καθενός, ώστε να μπορεί να λαμβάνει μέρος σε όλες τις διεργασίες της Κοινωνίας της Πληροφορίας (κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές, πολιτιστικές, εργασιακές, ψυχαγωγικές) και να συνδιαμορφώνει την κοινωνία αυτή, όντας ενεργό μέλος της και όχι απλώς «χρήστης» (*user*) των τεχνολογικών μέσων. Από τη δυνατότητα συμμετοχής στο νέο πεδίο δημοσιότητας και επικοινωνίας που συνιστά ο κόσμος των δικτύων εξαρτάται άλλωστε η απόλαυση μιας σειράς δικαιωμάτων, όπως η ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας, η ελευθερία της επικοινωνίας, η ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης, η ελευθερία της έρευνας, η οικονομική ελευθερία και η ελευθερία της εργασίας.

Αναμφίβολα η ρύθμιση περιέχει την αξίωση για αποχή του Κράτους από όλες τις ενέργειες που μπορούν να αναιρέσουν ή να περιορίσουν τη συμμετοχή στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Στον πυρήνα του δικαιώματος συγκαταλέγεται η *ανεμπόδιστη δυνατότητα πρόσβασης στα τεχνολογικά μέσα και η χρήση των ευχερειών που αυτά επιτρέπουν*. Βασική παράμετρο της αμυντικής διάστασης του δικαιώματος αποτελεί επίσης η πρόσβαση στα δημόσια δίκτυα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και η παροχή (και λήψη) υπηρεσιών κοινωνίας της πληροφορίας. Η πρόσβαση αυτή δεν περιορίζεται στη χρήση υπηρεσιών. Η νέα ρύθμιση κατοχυρώνει το δικαίωμα δημιουργίας και λειτουργίας δικτυακού τόπου. Καθώς μάλιστα η δημιουργία και λειτουργία ενός δικτυακού τόπου συνδέεται με την εικονική παρουσία και ταυτότητα του προσώπου, το δικαίωμα επιλογής και κατοχύρωσης «ονόματος χώρου» (*domain name*) συνιστά βασικό στοιχείο του δικαιώματος συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας αλλά και του δικαιώματος ανάπτυξης της προσωπικότητας. Στην προστατευτική εμβέλεια της νέας ρύθμισης περιλαμβάνεται και το δικαίωμα της *ανεμπόδιστης ηλεκτρονικής επικοινωνίας μέσω της ελεύθερης πρόσβασης στο σύνολο των γενικώς προσιτών πηγών πληροφορίας, ιδίως στο Διαδίκτυο μέσω της ελεύθερης πλοήγησης*. Τυχόν περιορισμοί της πρόσβασης είναι συνταγματικά ανεκτοί στο βαθμό που είναι αναγκαίο για την προστασία άλλων συνταγματικά προστατευτέων αγαθών. Το δικαίωμα της δημόσιας ηλεκτρονικής επικοινωνίας αναφέρεται περαιτέρω στην (ελεύθερη) συμμετοχή σε ομάδες συζητήσεων (*newsgroups*) και σε «διάυλους συνομιλιών» (*chat*).

3.4.

Το Διαδίκτυο έχει αναδειχθεί διεθνώς ως ένα σημαντικό μέσο επικοινωνίας, ανεύρεσης πληροφοριών και ψυχαγωγίας για εκατομμύρια ανθρώπους. Καθώς όμως ο κυβερνοχώρος ουσιαστικά δεν έχει σύνορα, παράνομες δραστηριότητες μπορούν να βρουν σχετικά εύκολα «εικονικό καταφύγιο» σε χώρες, οι οποίες δεν έχουν αναπτύξει ξεκάθαρη πολιτική προστασίας. Η ασφάλεια στο Διαδίκτυο είναι ένα κρίσιμο και πολυδιάστατο ζήτημα το οποίο η διεθνής κοινότητα καλείται να αντιμετωπίσει άμεσα με οργανωμένο και συστηματικό τρόπο.

Ο σκοπός της ασφαλέστερης χρήσης του Διαδικτύου και των τεχνολογιών on-line σύνδεσης θέτει ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, αλλά και την προστασία των δικτύων και της ασφάλειας των στοιχείων και των καταναλωτών, πέρα από το τεράστιο πρόβλημα της προστασίας των ανηλίκων.

Το Διαδίκτυο δεν μπορεί να διαφεύγει των κανόνων δικαίου. Οι ποινικές παραβάσεις και οι κυρώσεις πρέπει να είναι ακριβείς και ο ορισμός τους να αποτελεί αντικείμενο κοινής αποδοχής σε ευρωπαϊκό και αν είναι δυνατόν σε παγκόσμιο επίπεδο με σεβασμό στην αρχή ότι ο νόμος επιτρέπει οτιδήποτε δεν απαγορεύει ρητώς.

Το αναντικατάστατο αυτό εργαλείο επικοινωνίας ανθρώπων και πολιτισμών, κατάρτισης και εκπαίδευσης, ψυχαγωγίας και οικονομικών συναλλαγών πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί χώρο ελεύθερης έκφρασης και γνώμης ελεύθερου εμπορίου και βιομηχανίας σεβασμού του απορρήτου της αλληλογραφίας και της ιδιωτικής ζωής.

Οποιοδήποτε μέτρο τείνει να περιορίσει τις θεμελιώδεις ελευθερίες πρέπει να είναι αυστηρά αναλογικό και να δικαιολογείται για σκοπούς προστασίας σημαντικών συμφερόντων της κοινωνίας, όπως η αναζήτηση και η σύλληψη φυσικών ή νομικών προσώπων που ευθύνονται για αδικήματα ή εγκλήματα αναγνωρισμένα από το ποινικό δίκαιο.

Η Ε.Ε., την τελευταία δεκαετία, με συστηματικό τρόπο, προσπαθεί να διαμορφώσει ένα νομικό πλαίσιο ικανό να αντιμετωπίσει τους πραγματικούς κινδύνους που προκύπτουν από την παραβατική χρήση του Διαδικτύου.

Με σειρά οδηγιών και εκθέσεων των θεσμικών της οργάνων του τύπου: «Ηλεκτρονική Ευρώπη έτος...: Κοινωνία πληροφοριών για όλους», ή «Προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας στο πλαίσιο των οπτικοακουστικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών πληροφόρησης» παρεμβαίνει στον τομέα αυτό.

Η ανάγκη να συσταθεί κάποιο είδος πανευρωπαϊκού οργανισμού αυτορρύθμισης ο οποίος θα εποπτεύεται/διοικείται από μια διεθνή αρχή είναι πρόδηλη. Αυτός ο οργανισμός αυτορρύθμισης θα εξετάζει τυχόν προσφυγές για τη μετάδοση παράνομου ή επιβλαβούς περιεχομένου και θα εντοπίζει τους παραβάτες. Επίσης θα είναι υπεύθυνος για την προβολή απαιτήσεων για την αφαίρεση παράνομου περιεχομένου και σε περίπτωση μη συμμόρφωσης θα αναλαμβάνει δράση κατά των παραβατών.

Ανάλογα η ΕΟΚΕ (Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή - ο φορέας όπου οι ευρωπαϊκοί κοινωνικοί φορείς συγκροτημένα συνδιαμορφώνουν και προτείνουν θέσεις ή και θεσμικά αποφαινόμενα για τις νομοθετικές και άλλες πρωτοβουλίες της Ε.Ε.) επικροτεί την ίδρυση ενός ευρωπαϊκού φόρουμ για την εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο και προτείνει την δημιουργία ενός παρόμοιου φόρουμ ή ειδικής ομάδας για την εξέταση των κυριότερων προβλημάτων που συνδέονται με τα παιδιά στο Διαδίκτυο (συμπεριλαμβανομένου του επιβλαβούς περιεχομένου) και της αντιμετώπισής τους ολοκληρωμένα με το έργο που επιτελείται για την εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο.

Η ΕΟΚΕ ζητά επιπλέον τη χρήση συστημάτων κατάταξης και λογισμικών φιλτραρίσματος εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες και πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης, ένα ευρωπαϊκό (ή ακόμα διεθνές αποδεκτό) πλαίσιο κωδίκων συμπεριφοράς κατευθυντηρίων γραμμών και μέτρα σε επίπεδο βασικών οργανώσεων όπως π.χ. «θερμές γραμμές» και υπεύθυνους για την προστασία των ανηλίκων (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3).

3.5.

Αναμφίβολα το Διαδίκτυο εξασκεί μεγάλη σαγήνη σε άτομα νεαρής ηλικίας και οι λόγοι είναι κατανοητοί. Με λίγα κλικ κάθε παιδί μπορεί να βρεθεί σε έναν απέραντο εικονικό χώρο γεμάτο χίλια θαύματα. Μπορεί να παίξει, να μάθει, να αλληλογραφήσει και να συνομιλήσει, να κατεβάσει αρχεία κάθε λογής. Όλα αυτά συνήθως χωρίς επίβλεψη, με μια πρωτόγνωρη ελευθερία, που δεν υπάρχει στην πραγματική ζωή. Το παιδί μπορεί να αντλήσει από το Διαδίκτυο πολλά καλά και χρήσιμα πράγματα. Αποτελεί, όμως, κοινό τόπο πως ο αχανής αυτός ιδεατός κόσμος έχει και τις σκοτεινές πλευρές του. Ένας ενήλικας είναι σε θέση να κρίνει και να αποφύγει τους κινδύνους που θα συναντήσει εκεί, για ένα παιδί, όμως, τα πράγματα είναι τελείως διαφορετικά. Η ευθύνη της προστασίας του, λοιπόν, βρίσκεται, όπως και στην πραγματική ζωή, στα χέρια των γονέων του. Η προστασία, όμως, αυτή δεν είναι κάτι απλό. Το επιθυμητό δεν είναι ούτε η πλήρης απαγόρευση της πρόσβασης στο Διαδίκτυο, που στερεί το παιδί από ένα ανεκτίμη-

το εργαλείο, ούτε η απουσία οποιασδήποτε επιτήρησης, που απλώς συνεπάγεται πως οι ενήλικοι το μόνο που κάνουν είναι να... εύχονται ότι δε θα συμβεί οτιδήποτε κακό.

3.5.1.

Η Ελληνική Καταναλωτική Οργάνωση Ε.ΚΑ.ΤΟ. προχώρησε στην Ελλάδα σε μία πρόσφατη έρευνα σχετικά με τη χρήση του Διαδικτύου και τους διάφορους κινδύνους που εγκυμονεί. Η έρευνα έγινε σε συνολικά 12.750 μαθητές 8 έως 15 χρονών σε ιδιωτικά και δημόσια σχολεία στην ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα αλλά και στους γονείς τους. Από τα παιδιά που ερωτήθηκαν, το 55% ήταν κορίτσια και το 45% αγόρια.

Τα περισσότερα από τα παιδιά παραδέχτηκαν ότι έχουν επισκεφθεί ιστοσελίδα με πορνογραφικό περιεχόμενο ή ιστοσελίδα τυχερών παιχνιδιών ύστερα από προτροπή φίλων ή γνωστών. Το **80% των παιδιών επικοινωνούν σε χώρους συνομιλίας στο Διαδίκτυο με αγνώστους**, με τους οποίους συνήθως διατηρούν κατόπιν καθημερινή επικοινωνία. Σχεδόν το **75% των παιδιών επηρεάζονται από τις διαφημίσεις στο Διαδίκτυο** και μπαίνουν στον πειρασμό να χρεώσουν τις πιστωτικές κάρτες των γονέων τους. Το 50% των παιδιών είπαν ότι σερφάρουν στο Διαδίκτυο για τουλάχιστον μία ώρα, αλλά το 75% αυτών θα πρέμεναν περισσότερο αν κόστιζε λιγότερο η τηλεφωνική χρέωση. Το 100% των παιδιών κάτω των 13 χρόνων μπαίνουν στο Διαδίκτυο μόνο όταν οι γονείς τους είναι παρόντες, αλλά το **95% των παιδιών άνω των 13 ετών προτιμούν να μπαίνουν στο Διαδίκτυο όταν οι γονείς τους απουσιάζουν**, γιατί θέλουν να εισέρχονται σε χώρους ανοιχτής επικοινωνίας, κάτι που οι περισσότεροι γονείς το απαγορεύουν. Το 60% των γονέων προσπαθούν να μειώσουν το χρόνο παραμονής των παιδιών τους στο Διαδίκτυο κυρίως για οικονομικούς λόγους, ενώ το 74% των γονέων επιθυμούν, επίσης, να μειώσουν το χρόνο που τα παιδιά τους βλέπουν τηλεόραση.

Τα περισσότερα από τα παιδιά που ερωτήθηκαν λένε ότι, επειδή χρειάζεται πιστωτική κάρτα για την αγορά προϊόντων από το Διαδίκτυο, **μερικές φορές αναγκάζονται να εξαπατήσουν τους γονείς τους** σχετικά με τη χρησιμότητα και την αναγκαιότητα ενός προϊόντος, έτσι ώστε να τους πείσουν να το αγοράσουν. Τέλος, το 55% των παιδιών, στα οποία διεξήχθη η συνέντευξη, μας απάντησε πως ένας από τους δύο γονείς χρησιμοποιεί καθημερινά το Διαδίκτυο κυρίως στην εργασία του.

Το **50% των γονέων παραδέχονται ότι τα παιδιά τους έχουν περισσότερη γνώση σχετικά με το Διαδίκτυο** από τους ίδιους. Επίσης, το 45% των γονέων δήλωσαν ότι ανησυχούν για τις διαφημίσεις στο Διαδίκτυο που απευθύνονται στα παιδιά, την έλλειψη

ολοκληρωμένης νομοθεσίας, την έλλειψη προστασίας και πληροφόρησης των εκπαιδευτικών μετά την απόφαση του κράτους για την εισαγωγή των υπολογιστών και του Διαδικτύου στα σχολεία. Τέλος, ανησυχούν για την έλλειψη ενημέρωσης και εκπαίδευσης ενηλίκων, ώστε να μπορούν να βοηθήσουν και να επιβλέπουν τα παιδιά τους. Το **52% των γονέων δεν έχουν ιδέα τι μπορεί να κάνει ένα παιδί στο Διαδίκτυο**, ενώ το 60% λένε ότι συχνά σκέφτηκαν να βιντεοσκοπήσουν το παιδί τους κρυφά όταν μπαίνει στο Internet. Το 95% των γονέων συμφωνούν ότι η κυβέρνηση πρέπει να ενισχύσει τη νομοθεσία για την ασφάλεια των παιδιών στο Διαδίκτυο και ιδιαιτέρως στα σχολεία. Τέλος, το 81% των γονέων ήταν θετικοί στο ενδεχόμενο να παρακολουθήσουν σεμινάρια για την ασφάλεια των παιδιών στο Διαδίκτυο.

3.5.2.

Το κοινό ανησυχεί σοβαρά για το παράνομο και βλαβερό περιεχόμενο του Διαδικτύου. Οι μορφές παράνομου περιεχομένου ή συμπεριφοράς συμπεριλαμβάνουν όχι μόνο τη διανομή παιδικού πορνογραφικού και ρατσιστικού υλικού, αλλά και άλλα αδικήματα, όπως η απάτη και οι επιθέσεις κατά της ασφάλειας των δικτύων, για παράδειγμα, οι ενέργειες κακόβουλης ζημιογόνου παρεμβολής (hacking). Αιτία εντεινόμενης ανησυχίας αποτελεί, επίσης, η χρήση του Διαδικτύου από τους παιδεραστές, για να έρχονται σε επαφή με τα παιδιά σε on-line σύνδεση. Βλαβερό ενδέχεται να είναι είτε το περιεχόμενο που καθορίζεται ό,τι ανήκει στην κατηγορία αυτή από το νόμο, με αποτέλεσμα να υπόκειται σε μέτρα, προορισμός των οποίων είναι ο περιορισμός της πρόσβασης από τους ανήλικους, ή απλώς το περιεχόμενο που οι μεμονωμένοι γονείς δεν επιθυμούν να δει το παιδί τους.

Όπως συμφωνούν οι περισσότεροι άνθρωποι, τα παιδιά δεν πρέπει να εκτίθενται σε περιεχόμενο που εκπέμπουν τα μαζικά μέσα, το οποίο είναι βλαβερό γι' αυτά. Αυτή η πάνδημη αποδοχή εξακολουθεί να αφήνει σημαντικό χώρο για συζητήσεις σχετικά με το ποιο περιεχόμενο είναι πραγματικά βλαβερό για τα παιδιά κάποιας ηλικίας, ποιος πρέπει να αποφασίζει για τους γενικούς κανόνες που οφείλουν να σέβονται οι φορείς παροχής του υλικού και ποιος πρέπει να αποφασίζει για την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων.

Τα παιδιά εντάσσονται σε ευρύ φάσμα ομάδων ηλικίας και σε κάποια δεδομένη ομάδα ενδέχεται να υπάρχουν παιδιά που αντιδρούν διαφορετικά στις μορφές αποτύπωσης των σεξουαλικών δραστηριοτήτων ή της βίας. Από την άλλη, είναι επίσης γεγονός ότι διαφορετικοί γονείς υιοθετούν διαφορετικές προσεγγίσεις. Πρόκει-

ται, επίσης, για θεματικό τομέα στον οποίο οι εθνικές προσεγγίσεις φαίνεται να ποικίλλουν σε σημαντικό βαθμό.

Το Διαδίκτυο δεν κάνει διακρίσεις. Είναι ανοιχτό σε όλους, ακόμα και σε αυτούς που επιθυμούν να βλάψουν τους συνανθρώπους τους με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, είτε με παράνομο και επιβλαβές υλικό που ανεβάζουν σε ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο, είτε παρασύροντας μέσω του Διαδικτύου νέους και παιδιά, είτε χρησιμοποιώντας προσωπικά μας δεδομένα για αθέμιτους σκοπούς.

3.5.3.

Η Ε.Ε. έχει προχωρήσει σε μια σειρά πρωτοβουλιών προκειμένου να αναδειχθεί το πρόβλημα της ασφάλειας του Διαδικτύου. **Η Ημέρα για την ασφαλέστερη χρήση του Διαδικτύου** εντάσσεται στο πλαίσιο της εκστρατείας ενημέρωσης για ένα ασφαλέστερο δίκτυο. Αποτελεί το επιστέγασμα δύο δράσεων που χρηματοδοτούνται από τους πόρους το Προγράμματος της ΕΕ για ένα ασφαλέστερο Διαδίκτυο: «SafeBorders» και «Safety Awareness Facts and Tools (SAFT)».

Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο εφαρμόζεται από το 1999, στοχεύει επίσης στη βελτίωση το περιεχομένου και άλλων μορφών ηλεκτρονικής επικοινωνίας σε άμεση σύνδεση μεταξύ άλλων των ευρυζωνικών και κινητών επικοινωνιών δικτυακών παιχνιδιών μεταφοράς αρχείων και άλλων μορφών επικοινωνιών σε πραγματικό χρόνο όπως οι δικτυακοί χώροι συζήτησης και τα άμεσα μηνύματα. Το πρόγραμμα έχει ιδιαίτερος σχεδιαστεί για να συμβάλει στην προστασία των παιδιών και των νέων.

Η καμπάνια για ασφαλέστερο Διαδίκτυο εδράζεται στην πεποίθηση ότι το παραπάνω πρόβλημα δε λύνεται ούτε με την απαγόρευση της πρόσβασης σε τέτοιου είδους ιστοσελίδες ούτε με την κατάργηση όλων αυτών των σελίδων, κάτι που έτσι και αλλιώς στο χάος του Διαδικτύου είναι ουτοπικό. Η λύση βρίσκεται στην γνώση του μέσου που λέγεται Διαδίκτυο και των πιθανών κινδύνων που μπορεί να εγκυμονεί και στην σωστή και ασφαλή χρήση του, που θα προστατεύσει γονείς και παιδιά από υλικές και ηθικές ζημιές και θα εγγυηθεί την προστασία τους.

Μια ημέρα, την πρώτη εβδομάδα του Φεβρουαρίου (για το 2006 ήταν η 7^η Φεβρουαρίου) έχει οριστεί ως η **Ημέρα για την ασφαλέστερη χρήση του Διαδικτύου**. Φέτος 37 χώρες και 100 οργανώσεις με πολύμορφες εκδηλώσεις τους πήραν μέρος

Περισσότερες πληροφορίες για την Ημέρα εορτασμού του Ιντερνετ και τα εθνικά σημεία επαφής διατίθενται στη διεύθυνση:

<http://www.safer-internet.net/sid-programme.asp>

και σχετικά με το Πρόγραμμα για την ασφαλέστερη χρήση του Διαδικτύου:

<http://europa.eu.int/iap>

Οι μελλοντικές δράσεις περιλαμβάνουν τη δημιουργία δικτύου κέντρων ευαισθητοποίησης για την ασφαλέστερη χρήση του Διαδικτύου και την επέκταση το υφιστάμενου δικτύου ανοικτών γραμμών για την καταγγελία παράνομου περιεχομένου

Για την Ελλάδα οι δικτυακοί τόποι που ασχολούνται είναι:

<http://www.safeline.gr/annual-report-el.pdf> και

<http://www.saferinternet.gr/>

3.6.

Το ζήτημα των δικαιωμάτων των χρηστών Ιντερνέτ στην Ελλάδα, καθώς αυτοί πολλαπλασιάζονται με αξιοσημείωτη ταχύτητα, πέραν των όσων ήδη αναφέρθηκαν παραπάνω σε σχέση με την ασφάλεια, την προστασία των παιδιών και την αποτροπή και προφύλαξη όλων από τη συνήθη παραβατικότητα, αποτελούν ένα πεδίο προς αποσαφήνιση. Εξακολουθούν να μην έχουν ακόμη προσδιοριστεί, να είναι αμφιλεγόμενα.

Παρακάτω ακολουθούν προσεγγίσεις για το ζήτημα των δικαιωμάτων των χρηστών στον ψηφιακό κόσμο ως και αιτήματα που εγείρονται για δράσεις - πρωτοβουλίες της ελληνικής κυβέρνησης και δημοσίων φορέων, όπως προκύπτουν από μια εκτεταμένη συζήτηση που λαμβάνει χώρα στο Διαδίκτυο.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.7, και 7.8. παρουσιάζονται ευρύτατα κυκλοφορούσες σκέψεις που αφορούν τα «Δικαιώματα των χρηστών προς συζήτηση» καθώς και ορισμένες «Προτάσεις προς την πολιτεία για ανάληψη πρωτοβουλιών».

Οργανώστε μια συζήτηση αφού χωριστείτε σε δύο ομάδες. Η πρώτη ομάδα, εξετάζοντας μια πρόταση, θα αναλαμβάνει να αναδεικνύει τα υπέρ της πρότασης. Η δεύτερη θα αναδεικνύει τα κατά. Εναλλάξ αυτό να συνεχιστεί για κάθε πρόταση.

Διαμορφώστε, στο τέλος, τη λίστα των δικών σας συμπερασμάτων.

4.2.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.4. παρουσιάζεται ο δικτυακός τόπος Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ **SAFER INTERNET** (<http://www.safeline.gr/>). Επισκεφτείτε τον. Σχολιάστε το σχέδιο του σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο.

Σε περίπτωση που γινόταν αντιληπτή από εσάς μια παραβατική ενέργεια στο Διαδίκτυο, συζητείστε ποια θα ήταν η δική σας άμεση ενέργεια. Αν θεωρείτε ότι θα θέλατε να παρέμβετε, οι δρόμοι καταγγελίας, που παρουσιάζονται, κρίνετε ότι είναι επαρκείς;

4.3.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.11.1, 7.11.2., και 7.11.6. παρουσιάζονται δημοσιεύματα εφημερίδων που αφορούν διαφορετικές περιπτώσεις παραβατικότητας εναντίον ανηλίκων ή ιδιαιτέρως επικίνδυνης χρήσης του Διαδικτύου από ανηλίκους με ακραία την περίπτωση του 18χρονου αυτόχειρα **online**.

Σχολιάστε κάθε περίπτωση χωριστά. Χρησιμοποιείτε συνδυαστικά τις «Προτάσεις της ΕΟΚΕ για ένα πρόγραμμα προστασίας των παιδιών στο Διαδίκτυο» (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3) καθώς και τις «Οδηγίες για την Ασφαλή Χρήση το Διαδικτύου από Μαθητές Εκπαιδευτικούς Γονείς» (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7. 5). Κρίνετε τις οδηγίες αυτές. Μπορούν κατά την κρίση σας να λειτουργήσουν αποτρεπτικά;

Εξετάστε την περίπτωση γονέων που οι γνώσεις και οι δυνατότητες στην πρόσβαση ή χρήση υπολογιστή είναι ανύπαρκτες. Πώς μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά, αποκλείοντας τη δυνατότητα να στερήσει το παιδί του από την δυνατότητα πρόσβασης;

Σχολιάστε το ρόλο και την ευθύνη των δασκάλων - καθηγητών στη νέα φάση της ευρείας διάδοσης και χρήσης των υπολογιστών.

4.4.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.11.4. παρουσιάζονται διαφημιστικά μεγάλων αθηναϊκών εφημερίδων για «Δωρεάν πρόσβαση στο Ίντερνετ». Έχετε κάνει ποτέ χρήση; Διερευνάτε άλλες δυνατότητες προκειμένου να διασφαλίσετε φθηνή ή δωρεάν πρόσβαση; Συζητείστε μεθόδους για μια τέτοια επιτυχία.

Θεωρείτε ότι η δυνατότητα ενασχόλησής σας και συστηματικής χρήσης του Ίντερνετ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή σας ή ότι μπορεί να διαδραματίσει θετικό ή βελτιωτικό των συνθηκών ζωής σας;

Θα εξετάζατε τη προοπτική συμμετοχής σε κίνημα πολιτών με στόχο τη δωρεάν ή φτηνή πρόσβαση στο Ίντερνετ;

4.5.

Διαβάστε το άρθρο με τίτλο «Σχολείο δημοκρατίας το Διαδίκτυο» (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.11.5). Σχολιάστε την δυνατότητα της αναβάθμισης του δημόσιου διαλόγου, των μορφών άμεσης δημοκρατίας μέσα από το Ίντερνετ και την επιτυχία των δικτυακών ημερολογίων (blogs) που το άρθρο διαπραγματεύεται.

4.6.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.11.3. και 7.11.7 διαβάστε δύο άρθρα που διαπραγματεύονται το ζήτημα του «Δικτυακού αναλφαβητισμού» των Ελλήνων στη βάση των στοιχείων της EUROSTAT και σε σύγκριση με τις άλλες 24 χώρες της Ε.Ε.

Σχολιάστε τις συγκριτικές παρουσιάσεις. Τα απόλυτα στατιστικά δεδομένα για την Ελλάδα ήταν σύμφωνα με την αντίληψη που έχετε διαμορφώσει με βάση εσάς και το περιβάλλον σας; Τον τελευταίο χρόνο διακρίνετε, έχουν υποπέσει στην αντίληψή σας αλλαγές προς βελτίωση της κατάστασης; Συζητείστε σε ποια πεδία θα μπορούσαν να γίνουν βελτιωτικές παρεμβάσεις. Ποίες;

4.7.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6 παρουσιάζεται κείμενο με τίτλο: ΜΚΟ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ - ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ, όπου αναφέρεται πως το Διαδίκτυο και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο έχουν καταστήσει τις ΜΚΟ πιο αποτελεσματικές στις επαφές τους, στην οργάνωση εκδηλώσεων, στην ίδρυση δικτύων και στη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητές τους.

Σχολιάστε και αξιολογήστε το ρόλο και τις δυνατότητες των ΜΚΟ, που βασίζονται στη εθελούσια ατομική συμμετοχή των πολιτών να ενεργοποιηθούν, να αναδείξουν ζητήματα, να ευαισθητοποιήσουν, να συμβάλουν στη λύση τους, μέσα από τη παντοειδή χρήση και τις επιπτώσεις του Διαδικτύου.

4.8.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9. παρουσιάζεται ο διαδικτυακός τόπος:

Η ΈΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΙΝΤΕΡΝΕΤ (www.eexi.gr, www.eexi.net). Επισκεφτείτε τον. Σχολιάστε κατά πόσο τέτοιες πρωτοβουλίες έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν με τρόπο φιλικό, οικονομικό, στη διαμόρφωση μιας ευρύτερης κοινότητας χρηστών.

4.9.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.10 παρουσιάζεται κείμενο με τίτλο: «Ηλεκτρονική δημοκρατία και πολιτικά κόμματα: δομικό στοιχείο της ηλε-

κτρονικής διακυβέρνησης». Σχολιάστε τις δυνατότητες ενημέρωσης, συμμετοχής των πολιτών στα κοινά, το νέο ρόλο των κομμάτων σήμερα μέσα από τις μεγάλες δυνατότητες επικοινωνίας, ενημέρωσης, αλληλοεπίδρασης που προσφέρει το Διαδίκτυο. Σχολιάστε τη νέα κατάσταση: «ως άτομο βρίσκομαι μπροστά στον υπολογιστή μου σε πλήρη απομόνωση από τους άλλους. Ταυτόχρονα επικοινωνώ, συμβάλλω, συμμετέχω». Αρκούν όλα αυτά; Μπορούν να παράξουν πολιτικό ή κοινωνικό αποτέλεσμα; Ή κρίνετε απαραίτητη τη φυσική παρουσία του πολίτη σε τόπο όπου διαδραματίζονται γεγονότα;

5. ΓΛΩΣΣΑΡΙ



Κοινωνία της Πληροφορίας: Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει ένας ευρέως αποδεκτός ορισμός, ο όρος δηλώνει πολύ περισσότερα από μία «ομαδοποίηση» διάφορων φαινομένων. Αναμφισβήτητα περιέχει μία, μάλλον, πολιτική παρά θεωρητική ή επιστημονική απόχρωση. Αν και είναι αμφίβολο, εάν οριοθετεί επακριβώς τη νέα πραγματικότητα, εξελίσσεται σε έναν όρο που μας επιτρέπει να συνεννοούμαστε, αντιλαμβανόμενοι υπ' αυτόν τη μορφή κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, όπου η παραγωγή, απόκτηση, επεξεργασία και διάχυση της πληροφορίας διαδραματίζει, όλο και εντονότερα, κεντρικό ρόλο στην οικονομική και κρατική δραστηριότητα αλλά και στη διαμόρφωση της ζωής των πολιτών.

Ο όρος χρησιμοποιούνταν από τη θεωρία, αλλά η χρήση του εξαπλώθηκε και καθιερώθηκε μέσω των κοινοτικών κειμένων. Για πρώτη φορά εμφανίστηκε επίσημα στη Λευκή Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κοινωνία της Πληροφορίας που περιέγραφε τις θέσεις της Ευρώπης για την Ανάπτυξη, την Ανταγωνιστικότητα και την Απασχόληση. Το πολιτικό αυτό κείμενο ήταν η απάντηση της Ενωμένης Ευρώπης στις διακηρύξεις των ΗΠΑ για τη δημιουργία παγκόσμιας υποδομής πληροφοριών

Ελεύθερο Λογισμικό / Λογισμικό Ανοικτού Κώδικα (γνωστό και ως free software ή open source software): είναι το λογισμικό που ο καθένας μπορεί ελεύθερα να χρησιμοποιεί, να διανέμει, να αντιγράφει και να τροποποιεί ανάλογα με τις ανάγκες του χωρίς να απαιτείται η απόκτηση άδειας.

Είναι ένα εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης και χρήσης λογισμικού στο οποίο η δυνατότητα αλλαγών ή βελτιώσεων (ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες αυτού που το χρησιμοποιεί) παρέχεται στο χρήστη μέσω της ελεύθερης διάθεσης και το πηγαίου κώδικα το λογισμικού.

Γύρω από αυτή τη λογική δημιουργήθηκε μια τεράστια κοινότητα χρηστών και προγραμματιστών με βάση το Διαδίκτυο οι οποίοι συμβάλλουν από κοινού στη συνεχή βελτίωση του λογισμικού παρέχοντας δωρεάν τις γνώσεις και τη δουλειά τους σε όλους.

Προσωπικό απόρρητο: κάθε χρήστης έχει δικαίωμα να γνωρίζει πάντοτε ποια από τα προσωπικά στοιχεία καταγράφονται από τρίτος και για ποιο σκοπό ενώ δικαιούται να αποφασίζει ο ίδιος για τη διαγραφή όσων από αυτά δεν είναι υποχρεωτικά από τον νόμο οποτεδήποτε θεωρήσει αναγκαίο ή επιθυμητό κάτι τέτοιο. Τέλος κάθε χρήστης έχει δικαίωμα να ορίζει και να τροποποιεί ο ίδιος κατά την κρίση του το περιεχόμενο της έννοιας «Προσωπικά Στοιχεία».

Η λήψη με παραπλανητικό τρόπο, η πώληση χωρίς άδεια, ή ακόμη και η κλοπή προσωπικών δεδομένων γίνεται όλο και πιο συνηθισμένη. Οι χρήστες πρέπει να προστατευτούν από την παραβίαση του προσωπικού τους απορρήτου και είναι δικαίωμά τους να καθορίζουν οι ίδιοι τι θεωρούν ως προσωπικά δεδομένα και τι όχι.

Ασφάλεια στο Διαδίκτυο: η ασφάλεια στο Διαδίκτυο έχει δύο μορφές, που αποδίδονται αντίστοιχα με τους αγγλικούς όρους «security» και «safety». Στη μία περίπτωση έχουμε προστασία από κινδύνους, όπως η προσβολή από ιούς, ενώ στη δεύτερη προστασία από ηλεκτρονικές απάτες και συναφή αδικήματα.

Ευρωπαϊκή έρευνα που διεξήχθη και στην Ελλάδα έφερε στο φως ότι τα νέα παιδιά δεν μπορούν να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ των δύο μορφών ασφάλειας που πρέπει να υπάρχουν στο Διαδίκτυο. Πιο συγκεκριμένα, οι νέοι έδειξαν ότι κατανοούν την πρώτη μορφή ασφάλειας (*security*) και ότι αγνοούν τη δεύτερη (*safety*).

Πιο αναλυτικά, στην ερώτηση εάν ανησυχούν για θέματα ασφάλειας όταν χρησιμοποιούν το Internet, η πρώτη απάντηση που έδωσαν σχετιζόταν σχεδόν πάντα με τους κινδύνους από διείσδυση ιών, από αλλοίωση αρχείων ή από βλάβες σε λογισμικό. Αυτή η αντιμετώπιση μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι πολλοί νέοι ασχολούνται με επικίνδυνες και παράνομες πρακτικές, όπως η αντιγραφή και διανομή λογισμικού, ηλεκτρονικών παιχνιδιών, μουσικής και άλλων αρχείων.

Η δεύτερη σε συχνότητα απάντηση σχετιζόταν με τις ηλεκτρονικές αγορές. Οι νέοι εξέφρασαν ανησυχία για τους κινδύνους χρήσης τραπεζικών καρτών σε αγορές μέσω του Διαδικτύου και για το οργανωμένο έγκλημα πιστωτικών καρτών, όπως και για την αγορά αγαθών που ουδέποτε παραδίδονται ή που δεν ανταποκρίνο-

νται στις προδιαγραφές που περιγράφονται στις σχετικές διαφημίσεις.

Μόλις στην τρίτη θέση τοποθέτησαν τις ανησυχίες τους για την ικανότητα αδίστακτων ατόμων να χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο προκειμένου να συλλέξουν προσωπικές πληροφορίες. Σχετικά λίγους νέοι αναφέρθηκαν ειδικότερα στους πιθανούς κινδύνους που κρύβει η συμμετοχή τους σε συνομιλίες μέσα σε chat rooms.

Τα πορίσματα αυτά μας αποκαλύπτουν πόσο λίγο οι σημερινοί νέοι (αλλά όχι μόνο αυτοί!) γνωρίζουν και κατανοούν τις τεχνικές δυνατότητες που κρύβονται στο Διαδίκτυο, οι οποίες εύκολα μπορούν να γίνουν αντικείμενο κατάχρησης. Το Διαδίκτυο δεν έχει δικλίδες ασφαλείας σχετικά με την ποιότητα του υλικού και τις πληροφορίες που περιέχει, ενώ, επίσης, προσφέρει τη δυνατότητα του ψεύδους. Η ανωνυμία που παρέχει δίνει με τη δυνατότητα της πιο ελεύθερης επικοινωνίας (χωρίς σύνορα και φραγμούς), δίνει, όμως, και τη δυνατότητα της εξαπάτησης με διάφορους στόχους. Ενώ οι ενήλικες μπορούν (λίγο ή πολύ) να φιλτράρουν και να επιλέξουν το είδος και την ποιότητα της πληροφορίας, να διακρίνουν το βλαβερό υλικό και να απορρίψουν την κακή ή ανάρμοστη επικοινωνία, οι νέοι - παιδιά και έφηβοι - βρίσκονται κάτω από δύο κινδύνους: την έλλειψη της κριτικής γνώσης και την περιέργεια.

ηλεκτρονική διακυβέρνηση: σύμφωνα με την UNESCO (www.unesco.org) ηλεκτρονική Διακυβέρνηση είναι η χρήση των τεχνολογιών των επικοινωνιών και της πληροφορικής από τη δημόσια διοίκηση με στόχο τη βελτίωση της παροχής πληροφοριών και υπηρεσιών ενδυναμώνοντας τη συμμετοχή του πολίτη στη λήψη αποφάσεων προσδίδοντας στην κυβέρνηση μεγαλύτερη υποχρέωση λογοδοσίας περισσότερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα.

Τα πεδία εφαρμογής της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι:

- Ηλεκτρονική Διοίκηση: αναφέρεται στη βελτίωση των διαδικασιών της δημόσιας διοίκησης μέσω της χρήσης των τεχνολογιών των επικοινωνιών και της πληροφορικής
- Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες: αναφέρεται στις βελτιωμένες διαδραστικές υπηρεσίες που παρέχονται στους πολίτες.
- Ηλεκτρονική Δημοκρατία: αναφέρεται στην μεγαλύτερη και ενεργότερη συμμετοχή του πολίτη στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και γίνεται εφικτή με τη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



6.1. Ιστοσελίδες

◎ **Ελεύθερο Λογισμικό / Λογισμικό Ανοικτού Κώδικα (ΕΛ/ΛΑΚ)**

<http://www.open-source.gr/whatis.php?language=el>

◎ <http://www.ellak.gr/>

◎ **Ίδρυμα Παρακολούθησης του Διαδικτύου**

www.iwf.org.uk

◎ **το Πρόγραμμα της Ε.Ε. για την ασφαλέστερη χρήση του Διαδικτύου**

<http://europa.eu.int/iap>

◎ **Ο δεκάλογος των δικαιωμάτων του χρήστη Ιντερνέτ**

<http://manifesto.digitalrights.gr/>

◎ **Ελληνικός διαδικτυακός τόπος της εκστρατείας για ένα Ασφαλέστερο Διαδίκτυο**

<http://www.saferinternet.gr/>

◎ <http://www.safeline.gr/annual-report-el.pdf>

Η Ανοιχτή Γραμμή (Hotline) για χρήστες του Ίντερνετ στην Ελλάδα. Συνεισφορά στις τοπικές και διεθνείς προσπάθειες για τον περιορισμό των παράνομων δραστηριοτήτων στο Ίντερνετ.

◎ **Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο**

<http://www.sch.gr/>.

6.2. Κείμενα-Μελέτες

- Τάκης Χ. Αν., Κοινωνία της Πληροφορίας και Σύνταγμα, Μια πρώτη προσέγγιση, Εθνική Σχολή Δικαστών, 20.12.2001.
- Γκρίτζαλης Δ., Αυτονομία και Πολιτική Ανυπακοή στον Κυβερνοχώρο, Αθήνα 2004.
- Κοντιάδης Ε., Ο Νέος Συνταγματισμός και τα θεμελιώδη δικαιώματα μετά την αναθεώρηση του 2001, Αθήνα-Κομοτηνή 2002.

- Καράκωστας Κ. Ι. , Δίκαιο & Internet. Νομικά ζητήματα του Διαδικτύου (Β΄ έκδοση), Αθήνα 2003.
- Μήτρου Λ ., Το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορία, Αθήνα, 2006.

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ✓

7.1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 5Α

1. Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο, μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων.

2. Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19.

Άρθρο 9Α

Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα των προσωπικών των δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή που συγκροτείται και λειτουργεί όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 19

1. Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δε δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παραγράφου 1.

3. Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση του άρθρου αυτού και των άρθρων 9 και 9Α.

7.2. ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.

Άρθρο 8: Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν.
2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από τον νόμο. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους
3. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.

7.3. ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (ΕΟΚΕ)

Για το πλήρες κείμενο βλέπε:

<http://www.net-consumers.org/erica/policy/escel.htm>

7.4. Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

SAFER INTERNET

<http://www.safeline.gr/?lang=el>

Υλοποιείται στα πλαίσια του έργου **SafeNetHome** υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του προγράμματος πλαισίου Internet Action Plan.

Αποστολή της εκστρατείας είναι να βοηθήσει τα παιδιά και τους νέους να υιοθετήσουν υπεύθυνη συμπεριφορά απέναντι στο Διαδίκτυο, έτσι ώστε να ωφεληθούν από τις δυνατότητές του.

Η εκστρατεία **Safer Internet** πιστεύει ότι η απάντηση στους πιθανούς κινδύνους του Διαδικτύου βρίσκεται τόσο στην Εκπαίδευση, όσο και στην Πρόληψη:

- Εκπαίδευση που συνεισφέρει στην απαραίτητη αλλαγή του τρόπου συμπεριφοράς, και που δημιουργεί μια υπεύθυνη στάση απέναντι στο Διαδίκτυο.
- Πρόληψη, έτσι ώστε να προωθηθούν οι θετικές πλευρές και τα οφέλη της χρήσης των νέων τεχνολογιών.

Η εκστρατεία **Safer Internet** πιστεύει επίσης ότι είναι ευθύνη όλων των κοινωνικών φορέων να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την ασφαλή πλοήγηση των παιδιών και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους στον κόσμο του Διαδικτύου.

Με βάση το έργο **SafeNetHome**, εργαζόμαστε σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο και απευθυνόμαστε σε διάφορες ομάδες στόχους: εκπαιδευτικά ιδρύματα, γονείς, κοινωνικούς λειτουργούς, βιβλιοθηκάρχους, καταναλωτικές οργανώσεις, και παιδιά, καθώς και στη βιομηχανία, τις κυβερνήσεις και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε: <http://www.safeline.gr/>

Ελληνική Καταναλωτική Οργάνωση Ε.ΚΑΤ.Ο.

Δημοκρίτου 10, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 949 321 - Fax.: 2310 908 519

Email: info@ekato.org - <http://www.ekato.org>

Extreme Media Solutions Ltd.

Κλεισθένους 267

153 44 Γέρακας, Αθήνα

Τηλ.: 210 80 33 400 - Fax.: 210 80 34 850

Email: info@extremes.gr - <http://www.extremes.gr>

7. 5. ΑΣΦΑΛΗΣ ΧΡΗΣΗ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Οδηγίες για την Ασφαλή Χρήση το Διαδικτύου από Μαθητές, Εκπαιδευτικούς, Γονείς

Γενικές Αρχές

Η θετική επίδραση που έχουν οι νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση είναι πλέον αδιαμφισβήτητη. Το Ιντερνέτ έχει καταργήσει κάθε εμπόδιο στην αποστολή και λήψη πληροφορίας και σήμερα η εκπαιδευτική κοινότητα έχει πρόσβαση σε μια σειρά βασικών και προηγμένων υπηρεσιών που έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο.

Η πρόσβαση στο σχολικό δίκτυο υπολογιστών στο Ιντερνέτ και σε όλες τις υπηρεσίες που παρέχει το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο είναι ένα προνόμιο που δίνεται στα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας. Αυτές οι δυνατότητες θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την προαγωγή της γνώσης και τη διευκόλυνση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Παρά την αδιαμφισβήτητη χρησιμότητά του όμως το Ιντερνέτ υποκρύπτει κάποιους κινδύνους τους οποίους κάθε χρήστης ανακαλύπτει σταδιακά όσο αποκτά μεγαλύτερη εξοικείωση με το μέσο αυτό. Αυτοί οι κίνδυνοι αφορούν την έκθεση των παιδιών σε παράνομο ή πορνογραφικό περιεχόμενο, την εξαπάτησή τους από άγνωστους ενήλικες οι οποίοι υποκρίνονται ότι είναι ανήλικοι ή την

άσκηση πίεσης για αποκάλυψη προσωπικών στοιχείων με την επιρροή που μπορεί να έχει ένας μεγαλύτερος χρήστης σε μικρά παιδιά.

Για τους παραπάνω λόγους είναι σημαντικό τα σχολεία να εκπαιδεύουν τους μαθητές και να προωθούν συγκεκριμένες πολιτικές οι οποίες θα έχουν ως στόχο την διαπαιδαγώγηση των παιδιών στη χρήση το Ιντερνέτ.

Το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο για να προστατεύσει τους μαθητές αλλά και την εκπαιδευτική κοινότητα, εν' γένει από το παράνομο και ακατάλληλο περιεχόμενο, παρέχει την Υπηρεσία Ελεγχόμενης Πρόσβασης στον παγκόσμιο ιστό (**Web-Filtering**). Με τον τρόπο αυτό απαγορεύεται η πρόσβαση σε σελίδες με παράνομο ή ακατάλληλο περιεχόμενο. Ο έλεγχος περιλαμβάνει τις παρακάτω κατηγορίες περιεχομένου:

- **Aggressive** (σελίδες που προπαγανδίζουν την επιθετική συμπεριφορά και το ρατσισμό)
- **Drugs** (σελίδες που προωθούν τα ναρκωτικά)
- **Gambling** (σελίδες που προωθούν τα τυχερά παιχνίδια)
- **Porn** (σελίδες με πορνογραφικό περιεχόμενο)
- **Violence** (σελίδες που προπαγανδίζουν τη βία)

Αν οι μαθητές ή ο καθηγητής συναντήσουν κάποια σελίδα με ακατάλληλο περιεχόμενο η οποία δε κόβεται από την Υπηρεσία Ελεγχόμενης Πρόσβασης θα πρέπει να επικοινωνούν με τον διαχειριστή της υπηρεσίας στη διεύθυνση cachemaster@sch.gr για να ζητήσουν την απαγόρευση της συγκεκριμένης σελίδας.

Παράλληλα αν αυτή η σελίδα ανήκει στην κατηγορία του παράνομου περιεχομένου τότε ο χρήστης μπορεί να επικοινωνήσει με την Ελληνική γραμμή Αναφοράς Παράνομου Περιεχομένου στο Ιντερνέτ. Περισσότερες πληροφορίες για αυτό μπορείτε να βρείτε στις σελίδες www.safeline.gr. Μια αναφορά για παράνομο περιεχόμενο μπορεί να οδηγήσει στην αφαίρεσή του από το Διαδίκτυο και τη δίωξη αυτών που το διανέμουν.

Η πρόσβαση στο Ιντερνέτ μέσα από το σχολείο γίνεται πάντα με την επίβλεψη του καθηγητή. Το ίδιο πρέπει να συμβαίνει και όταν τα παιδιά μπαίνουν στο Ιντερνέτ από το σπίτι γιατί το πρόβλημα της ασφάλειας στο Ιντερνέτ δεν αφορά αποκλειστικά την σχολική κοινότητα. Απαιτεί την ενημέρωση ολόκληρης της κοινωνίας και ιδιαίτερα των γονιών οι οποίοι θα πρέπει να μπορούν να προστατεύσουν τα παιδιά τους όταν αυτά βρίσκονται εκτός σχολείου. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται για τα παιδιά ηλικίας από 11 έως 16 χρόνων αφού αυτή θεωρείται η πιο ευάλωτη ηλικία.

Το δίκτυο είναι ένας νέος συναρπαστικός κόσμος ο οποίος ασκεί ιδιαίτερη έλξη στα παιδιά. Σε αυτόν βρίσκουν παιχνίδια εφαρμογές που επιτρέπουν την επικοινωνία με άλλους χρήστες του Διαδικτύου και κάθε πληροφορία που μπορεί να χρειάζονται. Η μεσολάβηση του υπολογιστή στην επικοινωνία με τους άλλους ανθρώπους/χρήστες δημιουργεί μια ψευδή αίσθηση ασφάλειας η οποία είναι επικίνδυνη. Για το λόγο αυτό οι γονείς θα πρέπει να εκπαιδεύσουν τα παιδιά τους:

- Να μην δίνουν προσωπικά τους στοιχεία και να μην αποκαλύπτουν λεπτομέρειες της προσωπικής τους ζωής σε άλλους χρήστες στο Ιντερνέτ σε καμία περίπτωση.
- Να μην αποκαλύπτουν κωδικούς πρόσβασης (password).
- Να μην στέλνουν υλικό από τον δικό τους υπολογιστή (φωτογραφίες).
- Να συζητούν με μεγαλύτερους χρήστες του Ιντερνέτ, με τους καθηγητές ή με τους ίδιους για τις δραστηριότητές τους στο Διαδίκτυο ιδιαίτερα αν αντιμετωπίσουν οτιδήποτε περίεργο ή ασυνήθιστο.
- Να είναι επιφυλακτικά για όσα διαβάζουν στο Ιντερνέτ ή τους λένε οι άλλοι χρήστες.

- Πρόσβαση στο Διαδίκτυο από τους μαθητές
- Πρόσβαση στο Διαδίκτυο από το σχολείο οδηγίες προς τον εκπαιδευτικό
- Πρόσβαση στο Διαδίκτυο από το σπίτι συμβουλές προς τους γονείς

Για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε:

<http://www.sch.gr/>

7.6. ΜΚΟ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Τσως ένας από τους κυριότερους λόγους για τον οποίον την τελευταία δεκαετία οι εθνικές κυβερνήσεις και οι διεθνείς οργανισμοί σταδιακά αναγκάστηκαν να μοιραστούν τις εξουσίες τους με διάφορες ομάδες πολιτών γνωστές ως Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) είναι η εξέλιξη των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών (ΤΠΤ). Οι προηγμένες ΤΠΤ έχουν αυξήσει την δυνατότητα των Μ.Κ.Ο. να χρησιμοποιούν την πληροφορία με στρατηγικό τρόπο ώστε να θέτουν νέα ζητήματα να πείθουν να ασκούν πίεση και να αποκτούν πλεονεκτήματα.

Οι προηγμένες ΤΠΤ έχουν αυξήσει την δυνατότητα των Μ.Κ.Ο. να χρησιμοποιούν την πληροφορία με στρατηγικό τρόπο ώστε να θέτουν νέα ζητήματα, να πείθουν, να ασκούν πίεση και να αποκτούν πλεονεκτήματα.

Το φαινόμενο των ευρέως διαθέσιμων και προσιτών τεχνολογιών είχε κυρίως δύο συνέπειες που συνέβαλαν στην ενδυνάμωση αυτών των μη παραδοσιακών παικτών στο πεδίο της διαμόρφωσης πολιτικής. Καταρχήν, ένας μεγάλος όγκος πληροφοριών συμπεριλαμβανομένων και επιστημονικών και τεχνικών δεδομένων είναι δυνατόν πλέον εύκολα να συλλεχθούν. Αυτό έχει σπάσει το μονοπώλιο των κυβερνήσεων όσον αφορά τις σχετιζόμενες με αυτές πληροφορίες στερώντας τους έτσι την πλεονεκτική θέση που κατείχαν εξ αιτίας αυτού. Δεύτερον αυτές οι πληροφορίες είναι δυνατόν να γίνουν αντικείμενο διαχείρισης χωρίς δυσκολία. Είναι δυνατόν να γίνουν αντικείμενο περαιτέρω επεξεργασίας να προωθηθούν ή να αποθηκευθούν. Το γεγονός αυτό αποτελεί μεγάλη ευκαιρία για τη συλλογή και δημοσίευση πληροφοριών καθώς και την ανταλλαγή ιδεών και στρατηγικών από άτομα και οργανώσεις παγκοσμίως

Οι ΤΠΤ έχουν σπάσει το μονοπώλιο που είχαν οι κυβερνήσεις σε τεχνικά και επιστημονικά δεδομένα και επιπλέον αυτά τα δεδομένα είναι δυνατόν να γίνουν αντικείμενο διαχείρισης να αποθηκευθούν και να διανεμηθούν ευκολότερα και ταχύτερα από ποτέ.

Οι νέες τεχνολογίες και η συνεργασία μεταξύ ΜΚΟ.

Η εξάπλωση των ΤΠΤ έχει καταστήσει εφικτή όχι μόνο την επικοινωνία μεταξύ πολιτών και ΜΚΟ αλλά έχει επίσης διευκολύνει την δημιουργία αποτελεσματικών δικτύων ΜΚΟ. Η απήχηση των δικτύων αυτών είναι μεγάλης σημασίας καθώς επιτρέπουν στις ΜΚΟ να ενώσουν τις δυνάμεις τους ώστε να αυξάνουν την επιρροή τους. Για παράδειγμα ένας μεγάλος αριθμός ΜΚΟ συνεργάσθηκαν για να κινητοποιήσουν χιλιάδες ατόμων εναντίον της Διάσκεψης το Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου στο Σιάτλ (κυρίως περιβαλλοντικές και συνδικαλιστικές). Εξάλλου οι ΜΚΟ με μεγάλη πείρα είναι σε θέση να παρέχουν συμβουλές σε οργανώσεις οι οποίες μόλις έχουν συσταθεί ή είναι λιγότερο ανεπτυγμένες. Για παράδειγμα γυναικείες οργανώσεις και οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες έχουν συνδεθεί με πιο έμπειρες καλύτερα χρηματοδοτούμενες και πιο ισχυρές ΜΚΟ στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ. «Οι τελευταίες χρησιμοποιούν τα παγκόσμια ΜΜΕ και ασκούν πίεση στις δικές τους κυβερνήσεις να πιέσουν με τη σειρά τους τους κυβερνώντες των αναπτυσσόμενων χωρών δημιουργώντας έναν κύκλο επιρροής που επιταχύνει τις εξελίξεις σε πολλά μέρη το κόσμου» (Matthews1997). Άλλα είδη συνεργασίας μεταξύ ΜΚΟ είναι επίσης δυνατόν να υλοποιηθούν. Για παράδειγμα έχοντας ως εφόδιο ενοχοποιητικές αποδείξεις για τοπικές πρακτικές σε θέματα συνδικαλισμού ή περιβαλλοντικών καταστροφών από ΜΚΟ αναπτυσσόμενων χωρών ακτιβιστές σε αναπτυγμένες χώρες μπορούν να κατηγορήσουν πιο αποτελεσματικά πρακτικές μεγάλων επιχειρήσεων.

Οι ΤΠΤ έχουν επίσης δώσει τη δυνατότητα στις ΜΚΟ να δημιουργήσουν δίκτυα συνεργασίας και να κινητοποιούν το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ακτιβιστών για συγκεκριμένες εκδηλώσεις.

Οι Διαδικτυακές υπηρεσίες δεν αποτελούν μόνο μία επικοινωνιακή πλατφόρμα νευραλγικού χαρακτήρα όπου καταχωρείται ένας μεγάλος αριθμός εγγράφων ή η οποία αποτελεί forum διεθνών ηλεκτρονικών συζητήσεων αλλά είναι δυνατόν επίσης να χρησιμοποιηθούν και ως βάση από τις ΜΚΟ για την οργάνωσή τους. Για παράδειγμα, το 1992 ομάδες πολιτών από όλο τον κόσμο συναντήθηκαν για πρώτη φορά, μέσω Διαδικτύου, για να προετοιμάσουν κοινές στρατηγικές για την Διεθνή Διάσκεψη το Ρίο και να αναπτύξουν εναλλακτικές πολιτικές.

ΜΚΟ και νέες τεχνολογίες

Οι ΜΚΟ και γενικώς οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις γνωρίζουν καλά το νευραλγικό ρόλο των ΤΠΤ στην εξασφάλιση της υποστήριξης το κοινού. Για παράδειγμα η μη κερδοσκοπική οργάνωση Σύνδεσμος για Προηγμένες Επικοινωνίες (Association for

Progressive Communications) παρέχει διάφορες υπηρεσίες με σκοπό να βοηθήσει το προσωπικό των ΜΚΟ στην αποτελεσματική χρήση των νέων τεχνολογιών. Αυτές οι υπηρεσίες έχουν εξειδικευθεί έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ΜΚΟ. Συμπεριλαμβάνουν εκπαιδευτικά προγράμματα (π.χ. αποτελεσματική χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και κατασκευή ιστοσελίδων) καθώς επίσης και τεχνικές υπηρεσίες Παροχέα Διαδικτύου. Το 1995 ο Σύνδεσμος παρείχε σε 50.000 ΜΚΟ, σε 133 χώρες, πρόσβαση σε δέκα εκατομμύρια χρήστες το Διακτύου με το κόστος ενός τοπικού τηλεφωνήματος. Το σκεπτικό ήταν να ενδυναμωθεί η κοινωνία πολιτών μέσω της μείωσης το κόστος των ακριβών τεχνολογιών.

Οι ΜΚΟ χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο εκτενώς. Για παράδειγμα, συχνά αποστέλλουν όμοιες πληροφορίες σε ένα μεγάλο κατάλογο αποδεκτών: προσκλήσεις για κινητοποίηση, ενημερωτικές εκθέσεις. Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο καθιστά την αποστολή ενός μηνύματος σε χίλιους αποδέκτες διαδικασία, εξ ίσου εύκολη με την αποστολή το μηνύματος σε έναν αποδέκτη.

Στο απώτερο μέλλον η εξ αποστάσεως εκπαίδευση (distance learning) μέσω το Διαδικτύου μπορεί να αποτελέσει έναν φθηνό και αποτελεσματικό τρόπο βοήθειας το προσωπικού των ΜΚΟ για εκμάθηση της χρήσης των ΤΠΤ.

ΜΚΟ νέες τεχνολογίες και η διεθνής σκηνή

Το αποτέλεσμα της χρήσης ΤΠΤ ήταν να ενδυναμωθεί η επιρροή των ΜΚΟ στη διεθνή διαδικασία λήψης αποφάσεων όπως φαίνεται από τα παρακάτω παραδείγματα:

- Οι Διεθνείς Συνθήκες για την απαγόρευση των ναρκών προσωπικού και για τη σύσταση το Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου ήταν αποτέλεσμα κοινών ενεργειών οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών όπως ΜΚΟ, διεθνείς οργανισμούς και ΜΜΕ. Οι ΜΚΟ δουλεύοντας από κοινού και χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην καθιέρωση αυτών των Συνθηκών.
- Το 1998 περίπου 600 συνεργαζόμενες ΜΚΟ ματαίωσαν απόπειρα 29 εκ των πλουσιότερων κρατών το κόσμου να θεσπίσουν κανόνες ξένων επενδύσεων υπό την αιγίδα τον ΟΟΣΑ. Οι ΜΚΟ ισχυρίστηκαν ότι η προτεινόμενη παγκόσμια συνθήκη (Multilateral Agreement on Investment MAI) θα υπερέβαινε την τοπική και εθνική νομοθεσία για το περιβάλλον και τα δικαιώματα των γυναικών και των μειονοτήτων. Ένα πρώτο σχέδιο της συνθήκης διέρρευσε από την Καναδική αποστολή, η οποία το παρέδωσε στο Συμβούλιο των Καναδών (Council of the Canadians) την κύρια Καναδική ΜΚΟ, που ήταν αντίθετη σ' αυτό το εγχείρημα. Αυτή με τη σειρά της το διαβίβασε σε μία οργάνωση επονομαζόμενη Δημόσιος Πολίτης

(Public Citizen) (Longworth1999) η οποία και το «δημοσίευσε» στο Διαδίκτυο έτσι ώστε να γίνει ορατό από άλλες γυναικείες συνδικαλιστικές και περιβαλλοντικές ΜΚΟ με αποτέλεσμα χιλιάδες τέτοιων οργανώσεων να κινητοποιηθούν και να καταρρεύσουν οι συνομιλίες

- Ένα μεγάλο ποσοστό, τής προ του Σιάτλ συνεργασίας μεταξύ περιβαλλοντικών οργανώσεων και οργανώσεων πολιτών, κτίσθηκε με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Σχεδόν 1500 ΜΚΟ υπέγραψαν την διακήρυξη εναντίον του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου που οργανώθηκε μέσω Διαδικτύου από τη ΜΚΟ Δημόσιος Πολίτης (Public Citizen) μία οργάνωση δικαιωμάτων καταναλωτή. Αυτό παραδέχεται ο Mike Dolan, ένας από τους κύριους οργανωτές της διαμαρτυρίας δε θα μπορούσε ποτέ να είχε πραγματοποιηθεί χωρίς τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (The Economist1999).

Η Σύνοδος το Σιατλ διαταράχθηκε από δεκάδες δικτυακούς τόπους που ενημέρωναν το κοινό για τις προγραμματισμένες εκδηλώσεις διαμαρτυρίας.

Για να τονίσει κανείς τη σημασία εργαλείων, όπως το Διαδίκτυο και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στην αύξηση της επιρροής των ΜΚΟ, δεν έχει παρά να συγκρίνει την εμπειρία του Σιάτλ με αυτή του γύρου της Ουρουγουάης το 1992. Τότε, όπως σημειώνει η επικεφαλής της ΜΚΟ, Δημόσιος Πολίτης (Public Citizen) Lori Wallach (2000) όταν ένα αντίγραφο του κειμένου της συμφωνίας διέρρευσε από τα κεντρικά γραφεία της GATT στην Γενεύη χρειάστηκε να το αναπαραγάγουν σε αντίγραφα τα οποία εστάλησαν με το ταχυδρομείο σε διάφορα άτομα σε όλο τον κόσμο, τα οποία με τη σειρά τους τα αναπαρήγαγαν σε περισσότερα αντίγραφα τα οποία και πάλι έστειλαν σε άλλα άτομα. Η όλη αυτή διαδικασία ήταν αρκετά ακριβή (η αντιγραφή ενός κειμένου 800 σελίδων και η αποστολή το στοίχιζε περίπου \$50) έτσι ώστε πέρασε μιάμιση εβδομάδα για να παραλάβουν όλοι ένα αντίγραφο στα χέρια τους.

- Επικοινωνώντας μέσω του Διαδικτύου, περίπου 450 οργανώσεις υποστήριξαν τις διαδηλώσεις εναντίον του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας, τον Απρίλιο το 2000. Μεταξύ άλλων οι διαμαρτυρίες συμπεριέλαβαν και πορεία υπέρ της εξάλειψης του χρέους των χωρών του τρίτου κόσμου. Η πορεία αυτή διέθετε δικό της δικτυακό τόπο όπου γινόντουσαν οι εγγραφές και ο οποίος περιείχε γενικές πληροφορίες για την Washington, όπως στοιχεία για τη διαμονή τις συγκοινωνίες, τη στάθμευση αυτοκινήτων κλπ.

Η νέα δύναμη των ΜΚΟ έχει φανεί τελευταίως σε πολλές υποθέσεις μεγάλης δημοσιότητας, όπως η απαγόρευση των ναρκών προ-

σωπικού και το «βραχυκύκλωμα» των συνομιλιών του Π.Ο.Ε. στο Σιάτλ.

Οι ΜΚΟ οργανώσεις και οι τεχνολογίες: το μέλλον

Οι ΜΚΟ δεν επαναπαύονται στις δάφνες τους αλλά κοιτάνε προς το μέλλον και προσαρμόζονται στις ταχείες τεχνολογικές εξελίξεις. Επειδή η γεωμετρική ανάπτυξη το Διαδικτύου καθιστά όλο και πιο δύσκολη την πλοήγηση στον τεράστιο όγκο των διαθέσιμων πληροφοριών πολλές ΜΚΟ προωθούν επικοινωνιακά μοντέλα με σκοπό όχι μόνο να μεταδώσουν το μήνυμά τους αλλά και να εξασφαλίσουν ότι το μήνυμά τους θα εισακουσθεί. Σ' αυτά περιλαμβάνεται και η κατασκευή δικτυακών πυλών (portals) που περιέχουν μία εστιασμένη συλλογή από το καλύτερο υλικό που βρίσκεται στο Διαδίκτυο σχετικό με ένα ορισμένο θέμα (βλ. Σημείωση). Το σκεπτικό τους είναι να συλλέγουν και να ενοποιούν πληροφορίες έτσι ώστε να βρίσκουν περισσότερη ανταπόκριση από μεγαλύτερο κοινό παρά εάν είχαν η κάθε μία οργάνωση ανταγωνιστικούς δικτυακούς τόπους με παρόμοιο περιεχόμενο. Για παράδειγμα το Καναδικό Συμβούλιο για Διεθνή Συνεργασία (Canadian Council for International Cooperation) έχει ιδρύσει μία πύλη με θέμα την καταπολέμηση της φτώχειας όπου συμμετέχουν συνδικαλιστικές οργανώσεις κοινωνικές οργανώσεις και διεθνείς ΜΚΟ. Πληροφορίες από όλα τα μέλη συγκεντρώνονται σε ένα κεντρικό κοινό δικτυακό τόπο όπου καταχωρούνται και πληροφορίες γενικού ενδιαφέροντος (π.χ. Συνέδρια). Με το να μοιράζονται στο παρασκήνιο την ίδια βάση δεδομένων οι ΜΚΟ επιτυγχάνουν μεγαλύτερη δημοσιότητα και έτσι αυξάνουν την κοινή απήχρησή τους.

Οι ΜΚΟ όλο και περισσότερο χρησιμοποιούν δικτυακές πύλες (portals) για να ενοποιούν πληροφορίες με σκοπό να αντισταθμίσουν την γεωμετρική αύξηση των διαθέσιμων πληροφοριών στο Διαδίκτυο.

Η διαθεσιμότητα και χρήση εργαλείων που έχουν σχέση με το Διαδίκτυο εκ μέρους των ακτιβιστών και των ΜΚΟ γενικότερα έχουν το αντίβαρό τους. Οι ιδιωτικές εταιρείες και οι δημόσιες αρχές χρησιμοποιούν εργαλεία παρακολούθησης που τουλάχιστον θέτουν ερωτηματικά αναφορικά με την παραβίαση της ιδιωτικής ζωής.

Για παράδειγμα, υπάρχει τουλάχιστον μία εταιρεία (π.χ. η eWatch) που «ειδικεύεται στην παρακολούθηση σχολίων και συγκέντρωση προσωπικών δεδομένων» (Business Week 2000) ατόμων που ασκούν κριτική σε μία εταιρεία. Σε άλλο επίπεδο το FBI χρησιμοποιεί ένα ιδιαιτέρως διεισδυτικό σύστημα παρακολούθησης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που ονομάζεται Carnivore, όπως δημοσιεύτηκε στο Wall Street Journal στις 11-7-00. Το Carnivore

παρέχει στο FBI ή σε οποιαδήποτε άλλη αστυνομική αρχή που το χρησιμοποιεί πρωτόγνωρες δυνατότητες υποκλοπής μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Συνδέεται κατ' ευθείαν με το δίκτυο τον Παροχέα μετά από ένταλμα που επιτρέπει την υποκλοπή τής ηλεκτρονικής επικοινωνίας ενός ορισμένου ατόμου σε πραγματικό χρόνο.

Οι Επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις έχουν αντιδράσει στην απειλή που κατ' αυτούς παρουσιάζουν οι ΜΚΟ με την ανάπτυξη ηλεκτρονικών συστημάτων παρακολούθησης.

Αυτό που καθιστά το σύστημα Carnivore ιδιαίτερος διεισδυτικό είναι ότι αντίθετα με άλλες μεθόδους επιτρέπει την πρόσβαση στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο όλων των πελατών το Παροχέα, στον οποίο έχει εγκατασταθεί (και αυτών για τους οποίους υπάρχει ένταλμα και όλων των υπολοίπων) καθώς επίσης και όλων όσων επικοινωνούν με αυτούς. Η αστυνομική αρχή σε αυτή την περίπτωση ενεργεί ως ένας ψαράς ο οποίος έχοντας άδεια να πιάσει ένα είδος ψαριού χρησιμοποιεί δίκτυα που πιάνουν ότι κινείται στη θάλασσα με την υπόσχεση ότι θα ξαναπετάξει πίσω όλα τα υπόλοιπα είδη ψαριών και θα κρατήσει μόνο αυτά για τα οποία έχει άδεια.

Αυτή η προσέγγιση της συνολικής υποκλοπής που ακολουθούν ορισμένα συστήματα θέτει σοβαρά ζητήματα παραβίασης της ιδιωτικής ζωής.

Είναι φανερό ότι μία τέτοια τεράστια παγίδα είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί για να υποκλαπεί μεγάλος όγκος επικοινωνιών μεταξύ οργανώσεων ή ακτιβιστών που προετοιμάζουν μία εκδήλωση συμπεριλαμβανομένων και πολλών για τις οποίες οι αστυνομικές αρχές δεν θα είχαν ποτέ αρκετά στοιχεία για να αποκτήσουν ή ακόμη και να υποστηρίξουν απόφαση Δικαστηρίου που να επιτρέπει την παρακολούθηση.

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά υπάρχουν αποδείξεις ότι οι ΤΠΤ και ειδικώς το Διαδίκτυο και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο έχουν καταστήσει τις ΜΚΟ πιο αποτελεσματικές στις επαφές τους, στην οργάνωση εκδηλώσεων, στην ίδρυση δικτύων και στη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητές τους. Χάρη στις προηγμένες ΤΠΤ, οι ΜΚΟ γνώρισαν ταχεία αύξηση της δύναμής τους στο πεδίο της διαμόρφωσης πολιτικής. Οι εκδηλώσεις διαμαρτυρίας που οργανώθηκαν από ΜΚΟ εναντίον τής Διάσκεψης του Π.Ο.Ε. στο Σιάτλ εναντίον του Δ.Ν.Τ. και της Παγκόσμιας Τράπεζας στη Washington και η σημαντική συμβολή των ΜΚΟ στη δημιουργία το Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου είναι μόνο μερικά παραδείγματα της επιρροής τους

στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε διεθνές επίπεδο. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ο σημαντικός ρόλος των ΤΠΤ στη δημιουργία δικτύων ΜΚΟ. Οι ΤΠΤ έπαιξαν και θα εξακολουθήσουν να παίζουν σημαντικό ρόλο στη πορεία των ΜΚΟ. Στις σημερινές συνθήκες πολλές ΜΚΟ προσαρμόζονται γρήγορα στις τεχνολογικές εξελίξεις με την δημιουργία δικτυακών πυλών (portals) για να υποστηρίξουν την προώθηση των απόψεων και ιδεών τους στο Διαδίκτυο. Από την άλλη πλευρά υπάρχει η άποψη ότι οι τεχνολογίες ηλεκτρονικής παρακολούθησης που χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα από τις αστυνομικές αρχές μεταξύ άλλων θα περιορίσουν την αποτελεσματικότητα τέτοιων εργαλείων για ακτιβιστές. Αυτό είναι περίπου και το πλαίσιο της βαθιάς ανησυχίας ότι τέτοια αστυνομικά μέτρα παραείναι διεισδυτικά και ότι τελικά θυσιάζουν πολλά αναφορικά με την ιδιωτική ζωή την ελευθερία της γνώμης κλπ. στο βωμό μιας σφικτότερης αστυνόμευσης.

Σημειώσεις

1. Για περισσότερες πληροφορίες βλπ. <http://www.apc.org>
2. Με τον όγκο των πληροφοριών που περιέχονται στο Διαδίκτυο να διπλασιάζεται κάθε τρεις μήνες (Fallows2000) κάποιος που ψάχνει για κάποια πληροφορία ενδέχεται να πνιγεί.

Βιβλιογραφία

- Fallows J. Can the Net Govern The American Prospect March 27-April 10, 2000.
Available at: <http://www.apc.org>
- Longworth, R.C. Activists on Internet Reshaping Rules for Global Economy Chicago Tribune, July 5, 1999.
- Lori's War Foreign Policy Spring, 2000.
- Mathews, J.T. Power Shift Foreign Affairs, 76 1997.
- The Non-Governmental Order: Will NGOs Democratise or Merely Disrupt Global Governance, The Economist, December 11-17 1999.
- Business Week, July 2000.
<http://www.businessweek.com/bwdaily/dnflash/july2000/nf00707g.htm>

Δικτυακές Πύλες (Portals) ΜΚΟ: Μερικά παραδείγματα

Η <http://www.IndianNGOs.com> είναι μία πύλη όλων των ΜΚΟ της Ινδίας. Ιδρύθηκε τον Ιανουάριο το 1999 ως απλή συνεργασία και τον Απρίλιο το 2000 μετετράπη σε Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης. Η IndianNGOs.com παρέχει επίκαιρες πληροφορίες για ένα μεγάλο αριθμό ΜΚΟ που εδρεύουν στην Ινδία και τις δραστηριότητές τους. Ένας από τους κύριους στόχους της IndianNGOs.com είναι να δημιουργήσει μία βάση δεδομένων με στοιχεία από άτομα

και φορείς του κοινωνικού και αναπτυξιακού τομέα καθώς και του τομέα υγείας της Ινδίας. Από τις διάφορες πρωτοβουλίες της IndianNGOs.com αξίζει να αναφερθεί η δημιουργία, το Μάρτιο 2000, το δικτυακού τόπου (<http://www.internationalngos.com>) που περιέχει πληροφορίες από διάφορες ΜΚΟ από όλο τον κόσμο.

Η Ngonet (<http://www.ngonet.be>) παρέχει ένα πλήθος πληροφοριών για Βελγικές ΜΚΟ στη Φλαμανδική κοινότητα.

Το δίκτυο PhilNGO (<http://www.philngo.com>) είναι μία πύλη περιβαλλοντικών ΜΚΟ των Φιλιππίνων.

7.7. Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΗ ΙΝΤΕΡΝΕΤ

«Γιώργος Επιτήδειος»

Πέμπτη 30 Ιανουαρίου 2003

<http://www.asxetos.gr/article.aspx?i=1145>

Όλοι μιλάνε για τα δικαιώματα το Έλληνα χρήστη στο Ιντερνέτ, αλλά ποτέ κανείς στην Ελλάδα δε δοκίμασε να τα περιγράψει σαφώς. Αυτό που ακολουθεί είναι η δική μου προσέγγιση και θα χαρώ πολύ να λάβω τις σκέψεις - παρατηρήσεις και συμπληρώσεις σας πάνω σε αυτό το κεφαλαιώδες, αλλά ξεχασμένο θέμα.

1. Προσωπικό απόρρητο - Κάθε χρήστης έχει δικαίωμα να γνωρίζει πάντοτε ποια από τα προσωπικά το στοιχεία καταγράφονται από τρίτους και για ποιο σκοπό, ενώ δικαιούται να αποφασίζει ο ίδιος για τη διαγραφή όσων από αυτά δεν είναι υποχρεωτικά από τον νόμο οποτεδήποτε θεωρήσει αναγκαίο ή επιθυμητό κάτι τέτοιο. Τέλος, κάθε χρήστης έχει δικαίωμα να ορίζει και να τροποποιεί ο ίδιος κατά την κρίση του το περιεχόμενο της έννοιας «Προσωπικά Στοιχεία».

Η λήψη με παραπλανητικό τρόπο, η πώληση χωρίς άδεια, ή ακόμη και η κλοπή προσωπικών δεδομένων γίνεται όλο και πιο συνηθισμένη. Οι χρήστες πρέπει να προστατευτούν από την παραβίαση του προσωπικού τους απορρήτου και είναι δικαίωμά τους να καθορίζουν οι ίδιοι τι θεωρούν ως προσωπικά δεδομένα και τι όχι.

2. Εμπιστοσύνη του νομοθέτη - Κάθε χρήστης πρέπει να θεωρείται ένοχος μόνο όταν διαπράξει μια αξιόποινη πράξη και όχι όταν διαθέτει απλώς την τεχνική δυνατότητα για μια τέτοια ενέργεια.

Σε όλο και περισσότερες χώρες προωθείται νομοθεσία που τιμωρεί την τεχνική δυνατότητα αδιαφορώντας για τις πραγματικές προθέσεις ή πράξεις του χρήστη. Δεν είναι δυνατόν να τιμωρούνται αθώοι μόνο και μόνο επειδή θα μπορούσαν να διαπράξουν κάτι παράνομο (π.χ. να δουν ένα πειρατικό DVD).

3. Ισοτιμία των πράξεων εντός και εκτός δικτύου - Οτιδήποτε επιτρέπεται στον «φυσικό» κόσμο δεν μπορεί να απαγορεύεται στον δικτυακό.

Για παράδειγμα, όποιος έχει την οικονομική δυνατότητα μπορεί να εκδώσει μια εφημερίδα και να γράφει εκεί ό, τι θέλει χωρίς καμία λογοκρισία (οι νόμοι περί τύπου έχουν αναδρομική ισχύ) ή επίσημη αξιολόγηση. Μέσα στο δίκτυο όμως (όπου η δυνατότητα αυτή υπάρχει για όλους και όχι μόνο για λίγους πλούσιους και εύκολα ελεγχόμενους) συζητούνται διαρκώς τρόποι ελέγχου «αξιολόγησης» και συγκεκριμενοποιημένης λογοκρισίας.

4. Ισορροπημένη προάσπιση δικαιωμάτων - Η κρατική προστασία των ιδιωτικών επιχειρηματικών συμφερόντων δεν μπορεί να είναι ισχυρότερη από την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων του χρήστη όταν απειλούνται από αυτά τα ιδιωτικά συμφέροντα.

Για παράδειγμα, το ΣΔΟΕ (που δημιουργήθηκε για οικονομικούς ελέγχους και συντηρείται από τον Έλληνα φορολογούμενο) χρησιμοποιείται ως μηχανισμός προστασίας των συμφερόντων των πολυεθνικών εταιρειών παραγωγής λογισμικού (ελέγχει αν οι επιχειρήσεις έχουν πληρώσει για το λογισμικό που χρησιμοποιούν). Καμία ουσιαστική προστασία όμως δεν παρέχεται στους ίδιους τους Έλληνες πολίτες από τις «αποικιοκρατικές» πρακτικές των επιχειρήσεων αυτών.

5. Ασφάλεια και αξιοπιστία προϊόντων και υπηρεσιών - Η σεβάθος χρόνου συντήρηση και επισκευή όσων εργαλείων χρησιμοποιεί ο χρήστης αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμά του. Ειδικά για τα προϊόντα λογισμικού οποιαδήποτε εγκατάλειψη υποστήριξης θα πρέπει να συνοδεύεται από δημοσίευση του πηγαίου κώδικα ώστε να καθίσταται δυνατή η ανάληψη της εργασίας αυτής από τους ίδιους τους χρήστες εάν το επιθυμούν.

Ο κατασκευαστής ενός ελαττωματικού αυτοκινήτου είναι υποχρεωμένος να το ανακαλέσει και να το επισκευάσει, αποζημιώνοντας τους πελάτες του για όσες ζημιές προκλήθηκαν από το ελάττωμα αυτό. Η ίδια υποχρέωση όμως δεν υπάρχει για τους παραγωγούς λογισμικού.

6. Ελεύθερη χρήση ιδεών - Κάθε χρήστης έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί (ή ακόμη και να δημιουργεί) προϊόντα λογισμικού ή υπηρεσίες χωρίς να δεσμεύεται από γενικής διατύπωσης άδειες πνευματικών δικαιωμάτων, που εμποδίζουν αντί να προάγουν την τεχνολογική ανάπτυξη.

Εφαρμόζοντας καταχρηστικά την νομοθεσία περί πνευματικών δικαιωμάτων, ή ακόμη και χρησιμοποιώντας ξεκάθαρα ψεύδη, πολλές εταιρείες έχουν κατοχυρώσει ως πνευματική τους ιδιοκτησία απλές και καθημερινές πρακτικές, απαγορεύοντας τη χρήση τους από τρί-

τους και δημιουργώντας απαράδεκτες μονοπωλιακές καταστάσεις στην αγορά πληροφορικής.

Η αναίρεση αυτών των καταχρηστικών προνομίων μπορεί να γίνει μόνο δικαστικώς, αλλά οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και οι ιδιώτες δεν διαθέτουν την οικονομική αντοχή για κάτι τέτοιο. Επιστρέφουμε λοιπόν στην εποχή των μεγάλων τσιφλικάδων που άλλαζαν μόνοι τους τα όρια των κτημάτων τους σε βάρος των μικρών γειτόνων τους και κανείς δεν μπορούσε να τους πειράξει.

7. Ελεύθερη πρόσβαση - Το περιεχόμενο του Διαδικτύου δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο λογοκρισίας. Οποιοσδήποτε νομικός περιορισμός πρόσβασης πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένος και να υπάρχει η δυνατότητα ελέγχου για αποτροπή της καταχρηστικής εφαρμογής του.

Επανειλημμένα περιστατικά στο εξωτερικό έχουν καταδείξει την τάση των «μηχανισμών ελέγχου» να λογοκρίνουν όχι μόνο αυτό που δηλώνουν στο κοινό αλλά και οτιδήποτε άλλο δεν εξυπηρετεί τα δικά τους συμφέροντα (π.χ. τις ενέργειες των ανταγωνιστών τους).

8. Ανώνυμια - Κάθε χρήστης πρέπει να έχει το δικαίωμα πλήρους ανώνυμης επικοινωνίας μέσω Διαδικτύου αν το επιθυμεί. Οι προμηθευτές υπηρεσιών ανώνυμης πρόσβασης πρέπει να «δηλώνουν» τον ανώνυμο χαρακτήρα αυτής της επικοινωνίας (π.χ. των μηνυμάτων) ώστε οι άλλοι χρήστες του δικτύου αλλά και οι αρμόδιες υπηρεσίες (π.χ. διωκτικές αρχές) να γνωρίζουν το γεγονός και να κρίνουν ανάλογα για την αξία το σχετικού περιεχομένου.

Η ανώνυμη φωνή ή διαμαρτυρία ενθαρρύνει την ειλικρίνεια και την ελεύθερη διατύπωση απόψεων. Ο αναγνώστης ενός ανώνυμου σχολίου μπορεί να κρίνει μόνος του ποια βαρύτητα έχει το κείμενο που διαβάζει. Δε χρειαζόμαστε τρίτους προστάτες που να αποφασίζουν εκείνοι για λογαριασμό μας τι είναι αξιόλογο και τι όχι.

9. Δυνατότητα δειγματοληψίας (fair use) - Κάθε χρήστης μπορεί να χρησιμοποιεί κατά την επικοινωνία του με άλλους χρήστες ή τις δημοσιεύσεις του μικρά αποσπάσματα έργων προστατευμένων με συγγραφικά δικαιώματα κατά τρόπο όχι διαφορετικό από την επικρατούσα πρακτική στον τύπο («φυσικό» και διαδικτυακό).

Δεν μπορώ να κρίνω δημόσια τις απόψεις ενός άλλου αν δεν αναφερθώ σε αυτές. Οι προσπάθειες διάφορων οργανώσεων να απαγορεύσουν την κριτική μέσω της νομοθεσίας για τα πνευματικά δικαιώματα δεν πρέπει να γίνονται αποδεκτές. (Για παράδειγμα η Εκκλησία της Σαϊεντολογίας μηνύει τους επικριτές της υποστηρίζοντας, συχνά με επιτυχία, ότι τα όσα υποστηρίζει αποτε-

λούν πνευματικό της δικαίωμα και κανείς δεν μπορεί να κάνει οποιαδήποτε νύξη για αυτά).

10. Νομική προστασία από απαράδεκτη πρόσβαση και χρήση πόρων - Ο χρήστης έχει δικαίωμα να ζητήσει μέσω της νόμιμης οδού αποζημίωση για κάθε αδικαιολόγητη απασχόληση του εξοπλισμού και του χρόνου του (πρόσβαση χωρίς εξουσιοδότηση στο μηχάνημά του, spamming στο mailbox του κλπ.).

Χρησιμοποιούμε το Ιντερνέτ για σκοπούς που εμείς επιλέγουμε. Η χωρίς την έγκρισή μας «κατάληψη» και χρήση της περιουσίας μας (π.χ. το υπολογιστή ή το χρόνο μας) από τρίτους για δικούς τους σκοπούς δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

Φιλικά
Γιώργος Επιτήδειος
www.gepiti.com

7. 8. ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΟΝ ΨΗΦΙΑΚΟ ΚΟΣΜΟ

<http://manifesto.digitalrights.gr/>

Το παρόν απευθύνεται στην Ελληνική Κυβέρνηση και στους δημόσιους φορείς.

Ως ενεργός Έλληνας πολίτης δηλώνω ότι:

- Απαιτώ από το Κράτος να προβεί σε κάθε δυνατή ενέργεια για την ίση, ελεύθερη και ισόνομη πρόσβαση στην πληροφορία, βάσει το άρθρου 5Α το Συντάγματος της Ελλάδας καθώς επίσης και την αειφορία και διαφάνεια των δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, όπως αυτή προβλέπεται από το Ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας
- Υπεραμύνομαι του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα και στο απόρρητο των προσωπικών δεδομένων, όπως αυτό ορίζεται από τα άρθρα 9Α και 19 το Συντάγματος της Ελλάδας και το άρθρο 8 της Χάρτας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τα προσωπικά δεδομένα περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων προσωπικά στοιχεία, νόμιμες ενέργειες, προσωπικά μηνύματα και συνομιλίες, πληροφορίες τοποθεσίας και μετακινήσεων, προσωπικές επαφές και αγοραστικές συνήθειες.
- Εκφράζω την ανησυχία μου σχετικά με τους κινδύνους για τις δημοκρατικές ελευθερίες που εγκυμονεί η νομοθέτηση υποχρέωσης των τηλεπικοινωνιακών παρόχων για την κατακράτηση δεδομένων των χρηστών τους με οποιαδήποτε προσχήματα αλλά και για την πιθανή κατάχρησή των δεδομένων αυτών από τις εταιρείες παρόχους.

- Απαιτώ τη διασφάλιση της ανεμπόδιστης χρήσης (fair use) νόμιμα αποκτηθέντων ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Υποστηρίζω την επιδίωξη της γνώσης και την απρόσκοπτη ανάπτυξη λογισμικού και επιχειρηματικών μεθόδων.
- Καταδικάζω προσπάθειες δυσφήμισης και δαιμονοποίησης του Διαδικτύου και της ψηφιακής κοινωνικοποίησης κι επιχειρηματικότητας καθώς και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς αυτούς.

Βάσει των παραπάνω προτείνω:

1. Συγκρότηση μακροπρόθεσμης και υπερκομματικής πολιτικής για την ενθάρρυνση και ανάπτυξη εγχώριας βιομηχανίας πληροφορικής με βάση το Ελεύθερο Λογισμικό / Λογισμικό Ανοικτού Κώδικα (Free/Open Source Software) που θα εξυπηρετεί τις εθνικές ανάγκες, διασφαλίζοντας τη βιωσιμότητα των πληροφορικών υποδομών του κράτους και την ανεξάρτητη από τα συμφέροντα συγκεκριμένων εταιρειών λειτουργία τους.
2. Υιοθέτηση ανοικτών προτύπων αποθήκευσης εγγράφων και διακίνησης πληροφορίας στις δημόσιες υπηρεσίες προκειμένου να επιτυγχάνεται ανεξαρτησία από συγκεκριμένους κατασκευαστές λογισμικού (vendor lock-in) να εξασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη διατήρηση της πληροφορίας και να διευκολύνεται η πρόσβαση σε αυτήν.
3. Χρήση Ελεύθερου Λογισμικού στη δημόσια εκπαίδευση ώστε οι μαθητές και φοιτητές να διδάσκονται τη χρήση, διαχείριση και ανάπτυξη λογισμικού που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ελεύθερα και χωρίς κόστος απόκτησης (πχ. στον προσωπικό τους υπολογιστή).
4. Χρήση Ελεύθερου Λογισμικού στις δημόσιες υπηρεσίες και διερεύνηση δυνατοτήτων μετάβασης, όπου αυτό δεν είναι τεχνικά εύκολο για την επίτευξη αειφορίας διαφάνειας και διαλειτουργικότητας στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες αλλά και για την αξιοποίηση του διεθνούς κοινωνικού κεφαλαίου που αντιπροσωπεύει το Ελεύθερο λογισμικό.
5. Διαφύλαξη του προσωπικού απορρήτου με την καταψήφιση νομοσχεδίων που έχουν ως αντικείμενο την κατακράτηση δεδομένων. Απόσυρση ή δικαστική ακύρωση της πρόσφατα επικυρωθείσας από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Οδηγίας COM(2005) 438 επειδή αντιβαίνει στο άρθρο 9Α το Συντάγματος της Ελλάδας.

7.9. Η ΈΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΙΝΤΕΡΝΕΤ

www.eexi.gr, www.eexi.net

Με διαρκή παρουσία στο Ελληνικό Διαδίκτυο, από τον Ιανουάριο το 1994 και με εμπειρία που καλύπτει πάνω από 50.000 ώρες εκπαίδευσης, αρχίζει διαρκώς νέους κύκλους εκπαιδευτικών σεμιναρίων.

Οι επικοινωνίες μέσω δικτύων έχουν ήδη μπει σε μία πορεία που τις καθιστά στρατηγικό κλάδο της πολιτιστικής και οικονομικής ανάπτυξης κάθε χώρας. Η ελευθερία και η διεθνής κάλυψη των δικτύων δίνουν την πρωτόγνωρη δυνατότητα στον καθένα να αποτελέσει ένα ενεργό μέλος της παγκόσμιας κοινότητας.

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον η Ένωση Ελλήνων Χρηστών Ιντερνέτ μέσα από μία ταχύτατα αναπτυσσόμενη πορεία αποτελεί τον φορέα που δίνει τη δυνατότητα σε κάθε πολίτη να συμμετέχει ενεργά και να μπορεί να καθορίζει ο ίδιος τις συνθήκες πρόσβασης και συμμετοχής του στην κοινότητα αυτή.

Η ΕΕΧΙ, ο πρωτοπόρος οργανισμός στην εκπαίδευση για το Ιντερνέτ, έχει ξεκινήσει το εκπαιδευτικό της πρόγραμμα από τον Απρίλιο το 1994 στο οποίο έχουν συμμετάσχει πάνω από 3.500 άτομα σε σεμινάρια στους χώρους της στην Αθήνα καθώς και σε άλλες πόλεις στην Ελλάδα. Έχει πραγματοποιήσει σημαντικό αριθμό ενδοεπιχειρησιακών σεμιναρίων και η ομάδα των εισηγητών της έχει συσσωρεύσει εκπαιδευτική πείρα άνω των 5.000 ωρών.

Η ΕΕΧΙ, λόγω της υπόστασης της, έχει κληθεί από οργανισμούς και υπουργεία για ενημερώσεις - παρουσιάσεις του Ιντερνέτ και των εξελίξεων του στην Ελλάδα και παγκοσμίως. Οι εισηγητές της ΕΕΧΙ έχουν αναλάβει κύκλους σεμιναρίων μεγάλων εταιρειών και οργανισμών καθώς και το έργο της υλοποίησης των εισηγήσεων του Προγράμματος Εκπαίδευσης Καθηγητών (ΠΕΚ) του Υπουργείου Παιδείας έχοντας η ΕΕΧΙ συμβάλλει και στην μεταφορά της γνώσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η ΕΕΧΙ διοργανώνει κύκλους εκπαιδευτικών σεμιναρίων για νέους ή πιο έμπειρους χρήστες το Ιντερνέτ. Τα σεμινάρια καλύπτουν θέματα σχετικά με τη δομή και την τεχνική πλευρά το Ιντερνέτ καθώς και τη χρήση του την επικοινωνία και τις εφαρμοζόμενες σε αυτό πρακτικές για την ανεύρεση πληροφοριών κατασκευής web σελίδων κ.α.

<http://www.eexi.net/content/seminaria.php>

7.10. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ: ΔΟΜΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Απρίλιος 182006 at 7:33 pm · Filed under 7ο Τεύχος

Της Έλενας Ταβλάκη

Στη σημερινή εποχή γίνεται ολοένα και περισσότερο εκτεταμένη συζήτηση για τις νέες τεχνολογίες ειδικότερα στον τομέα των επικοινωνιών και της πληροφορικής οι οποίες αλλάζουν την καθημερινότητά μας παρεμβαίνουν καταλυτικά στη ζωή μας και κομίζουν την υπόσχεση για μία καλύτερη ζωή, ένα φωτεινότερο μέλλον.

Η σύνδεσή τους με τον τρόπο άσκησης της κρατικής εξουσίας είναι άρρηκτη. Ο όρος ηλεκτρονική διακυβέρνηση επαναλαμβάνεται συχνά και πολλές φορές ηχεί ως μία μαγική συνταγή στην επίλυση των προβλημάτων της δημόσιας διοίκησης λειτουργώντας ως συμπληρωματικό υλικό στο δημοκρατικό έλλειμμα της διακυβέρνησης.

Ορίζοντας την έννοια της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σύμφωνα με την UNESCO (www.unesco.org). Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση είναι η χρήση των τεχνολογιών των επικοινωνιών και της πληροφορικής από τη δημόσια διοίκηση με στόχο τη βελτίωση της παροχής πληροφοριών και υπηρεσιών ενδυναμώνοντας τη συμμετοχή του πολίτη στη λήψη αποφάσεων προσδίδοντας στην κυβέρνηση μεγαλύτερη υποχρέωση λογοδοσίας, περισσότερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα.

Τα πεδία εφαρμογής της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι:

- Ηλεκτρονική Διοίκηση αναφέρεται στη βελτίωση των διαδικασιών της δημόσιας διοίκησης μέσω της χρήσης των τεχνολογιών των επικοινωνιών και της πληροφορικής.
- Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες αναφέρεται στις βελτιωμένες διαδραστικές υπηρεσίες που παρέχονται στους πολίτες.
- Ηλεκτρονική Δημοκρατία αναφέρεται στη μεγαλύτερη και ενεργότερη συμμετοχή του πολίτη στη διαδικασία λήψης αποφάσεων η οποία γίνεται εφικτή με τη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών.

Ειδικότερα αναφορικά με την ηλεκτρονική δημοκρατία εκτός από τη δημόσια διοίκηση, ηλεκτρονική δημοκρατία είναι ακρογωνιαίος λίθος για τα πολιτικά κόμματα τα οποία στοχεύουν στη διαφάνεια τη λογοδοσία και την αποτελεσματικότητα.

Η ηλεκτρονική δημοκρατία προϋποθέτει τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων (κυρίως του Διαδικτύου) για την υποστήριξη της επικοινωνίας των πολιτών με το φορέα εξουσίας (πολιτικό κόμμα στη συ-

γκεκριμένη περίπτωση) καθώς και της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά μέσω:

- παροχής στους πολίτες εκτεταμένης ηλεκτρονικής πληροφόρησης σχετικά με τις θέσεις του κόμματος και τις ενέργειές του
- δημιουργίας ηλεκτρονικών φορμών έκφρασης παραπόνων και απόψεων (e-Forms)
- δημιουργίας ιστοχώρου ηλεκτρονικών διαβουλεύσεων για σημαντικά θέματα (e-Consultations)
- δυνατότητας διεξαγωγής ηλεκτρονικών ψηφοφοριών για σημαντικά ζητήματα (e-Voting).

Είναι συνηθισμένες οι αναφορές του δυτικού πολιτισμού στη δημοκρατία της αρχαίας Αθήνας το 5ου αιώνα π.Χ. ως πρότυπο δημοκρατικού μοντέλου διακυβέρνησης με ιδιαίτερη έμφαση στην αμεσότητα και τη δυνατότητα συμμετοχής όλων των πολιτών.

Είναι γεγονός ότι το Διαδίκτυο και οι σύγχρονες τεχνολογίες παρέχουν τη δυνατότητα της άμεσης δημοκρατίας, την ανταλλαγή απόψεων και την κοινωνική ζύμωση των νέων ιδεών και της αλλαγής που απαιτείται σε κάθε κοινωνία.

Ωστόσο το κύριο ερώτημα είναι πώς μπορεί η ελληνική κοινωνία να αξιοποιήσει τις δυνατότητες αυτές και από ουραγός βάσει των τελευταίων στοιχείων της Eurostat [1] να πρωταγωνιστήσει στον τομέα της ηλεκτρονικής δημοκρατίας.

Η παραδοσιακή προσέγγιση επίλυσης του προβλήματος συνίσταται στον καθορισμό του μεγέθους και του είδους της κρατικής παρέμβασης, δηλαδή αν το κράτος θα είναι διαμορφωτής πολιτικής ή/και μεγάλος χρήστης των δικτυακών υπηρεσιών ή/και εναυστής και διαχειριστής άμεσων ή έμμεσων παρεμβάσεων στον τομέα αυτό, μέσω προγραμμάτων που οδηγούν στην πρόβλεψη και κάλυψη αποτυχιών της αγοράς (market failures).

Τα καινοτόμα προβλήματα απαιτούν και καινοτόμους τρόπους προσέγγισης και επίλυσής τους. Κατ' αυτήν την έννοια δεν μπορούμε να στηριχτούμε μονοδιάστατα στην κρατική παρέμβαση και πρωτοβουλία έστω και με τη συμμετοχή και του ιδιωτικού τομέα. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε περιπτώσεις που δημιουργήθηκαν οι υποδομές για ταχύτατη διασύνδεση το ενδιαφέρον των χρηστών δε διαφοροποιήθηκε.

Αντίθετο παράδειγμα είναι το γεγονός ότι η εκπαίδευση του τελικού χρήστη στην κινητή τηλεφωνία έγινε σε μικρό χρόνο γιατί η αντίληψη του χρήστη είναι ότι το κινητό τηλέφωνο τον εξυπηρετεί ουσιαστικά απελευθερώνοντας την επικοινωνία από το συγκεκριμένο χώρο.

Η ηλεκτρονική δημοκρατία μπορεί να επιτευχθεί με γρηγορότερους ρυθμούς όταν πλατιές κοινωνικές ομάδες ενστερνίζονται τη

χρησιμότητά της. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι το σημαντικό και καθοριστικό είναι η αντίληψη του τελικού χρήστη για την ηλεκτρονική δημοκρατία. Όταν υπάρχουν απτά αποτελέσματα εκδημοκρατισμού και διαφάνειας αποτελέσματα που βοηθούν τον τελικό χρήστη να γίνει ενεργός πολίτης τότε πραγματικά θα πιστοποιήσουμε αύξηση της διείδυσης του Διαδικτύου και της ευρυζωνικότητας σε μικρό χρονικό διάστημα.

Οι εθελοντές του Διαδικτύου είναι μία σημαντική προσπάθεια η οποία πρέπει να προωθηθεί ολοένα και περισσότερο μεταξύ των μελών και στελεχών του κόμματος.

Ένα κόμμα εξουσίας έχει τη δυνατότητα όχι απλά να ενστερνιστεί την ιδέα της ηλεκτρονικής δημοκρατίας αλλά και να την προωθήσει στην ουσία της.

Η χρήση των νέων τεχνολογιών στην καθημερινότητα οφείλει να γίνει πραγματικότητα που βελτιώνει το επίπεδο της ζωής και της δράσης του σύγχρονου ατόμου. Το ψηφιακό χάσμα δεν αφορά μόνο στις υποδομές αλλά και στους πολίτες οι οποίοι περιθωριοποιούνται από την αδυναμία συμμετοχής στον κόσμο της τεχνολογικής σύγκλισης των τηλεπικοινωνιών και της πληροφορικής.

Γι' αυτό το λόγο κάθε προσπάθεια ενδυνάμωσης της δημοκρατικής συμμετοχής με τη δραστηριοποίηση ολοένα αυξανόμενου αριθμού πολιτών στην ηλεκτρονική δημοκρατία και γενικότερα στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι απαίτηση και συνάμα προϋπόθεση για ουσιαστική δημοκρατία στο βαθύτερο πυρήνα της.

Στις τελευταίες θέσεις βρίσκεται η Ελλάδα σύμφωνα με Έκθεση που δημοσιεύεται από την EUROSTAT, όσον αφορά τη χρήση του Διαδικτύου τόσο από τα νοικοκυριά όσο και από τις επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο τρίμηνο το 2005 η Ελλάδα βρισκόταν ανάμεσα στις χώρες με το χαμηλότερο ποσοστό δικτυακής πρόσβασης στα νοικοκυριά (22%) ενώ τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στην Ολλανδία (78%) το Λουξεμβούργο (77%) τη Δανία (75%) και τη Σουηδία (73%).

Αλλά και στον τομέα της ευρυζωνικότητας η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις με ποσοστό της τάξης του 1% έναντι του 54% της Ολλανδίας και του 51% της Δανίας. Η θέση της Ελλάδας στις τελευταίες θέσεις της Ευρώπης των 25 διατηρείται και στον τομέα των επιχειρήσεων με ευρυζωνική σύνδεση όπου το ποσοστό είναι της τάξης του 44% έναντι του 83% της Σουηδίας που βρίσκεται στην πρώτη θέση.

Τέλος όσον αφορά τη χρήση του Διαδικτύου από τους μαθητές η Ελλάδα είναι και πάλι στην τελευταία θέση με ποσοστό της τάξης του 18%. Όπως φαίνεται, παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα ανήκει στα παλιά κράτη μέλη στον τομέα του Διαδικτύου και της Ευρυζω-

νικότητας συγκρίνεται με χώρες όπως η Τσεχία, η Λιθουανία και η Πολωνία.

Στρατηγική για την ευρυζωνική πρόσβαση, βλέπε 9 σημεία <http://www.broad-band.gr/9shmeia.php>

7.11. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

7.11.1 «Θέλω να πεθάνω στο...Ιντερνέτ», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 31/01/06.

7.11.2. «Λήστευαν με ...e-mail», ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, 06/02/06.

7.11.3. «Δικτυακά "αναλφάβητοι" οι Έλληνες», PRESS TIME, 07/04/06.

7.11.4. «Δωρεάν πρόσβαση στο Ιντερνέτ».

7.11.5. «Σχολείο δημοκρατίας το Διαδίκτυο», ΤΑ ΝΕΑ, 27/06/06.

7.11.6. «Διαγωνισμός καλύτερου... πορνο-βίντεο στα θρανία!», ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ, 17/05/06.

7.11.7. «www. Αναλφάβητοι.gr», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 21/06/06

ΤΕΤΑΡΤΗ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2006 **ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ**

ΕΡΕΥΝΑ EUROSTAT. Δύο στους τρεις Έλληνες δεν διαθέτουν καμία γνώση πληροφορικής

www. αναλφάβητοι.gr

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
Του ΚΩΣΤΑ ΜΟΣΧΟΝΑ

Οι Έλληνες είναι ο κατ'εξοχήν «ψηφιακά αναλφάβητος λαός» στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) τα οποία δόθηκαν χθες στη δημοσιότητα.

Όπως προκύπτει από τα κοινοτικά στοιχεία που αφορούν το 2005, δύο στους τρεις Έλληνες (65%) δεν διαθέτουν καμία απολύτως γνώση πληροφορικής, μόνο το 12% δηλώνει ότι έχει στοιχειώδεις γνώσεις και το 9% έχει υψηλό επίπεδο γνώσεων.

Τελευταίοι

Με τα ποσοστά αυτά, η χώρα μας καταλαμβάνει φυσικά την τελευταία θέση στην Ευρώπη των 25. Η διαφορά με τους περισσότερους εταίρους είναι τεράστια.

Το 32% των νέων ηλικίας 16-24 ετών στη χώρα μας έχουν πλήρη άγνοια όσον αφορά τη χρήση ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, ενώ στη Δανία το ποσοστό σε αυτή την ηλικία είναι... 0%, στη Γερμανία

Η πληροφορική στην Ε.Ε.

	% πληθυσμού χωρίς καμία γνώση	% πληθυσμού με στοιχειώδεις γνώσεις	% πληθυσμού με γνώσεις υψηλού επιπέδου
Δανία	10	13	39
Σουηδία	11	20	32
Λουξεμβούργο	20	13	42
Γερμανία	21	23	22
Ην. Βασίλειο	25	16	31
Σλοβακία	29	17	19
Αυστρία	31	12	31
Εσθονία	37	16	29
Σλοβενία	39	12	27
Βρετανία	44	20	11
Πολωνία	46	19	13
Λιθουανία	53	10	18
Πορτογαλία	54	9	21
Κύπρος	54	9	15
Ουγγαρία	57	7	20
Ιταλία	59	5	19
Ελλάδα	65	12	9

1%, στο Λουξεμβούργο 2%, στη Μ. Βρετανία 7%, στην Κύπρο 18% και γενικά στην Ευρώπη των 25 ο μέσος όρος είναι 37%.

Τα ίδια και χειρότερα στους Έλληνες ηλικίας 25-54 ετών, εκ των οποίων 59% δεν έχει καμία γνώση πληροφορικής. Στη Δανία το ποσοστό είναι 3%, στη Γερμανία 10%, στη Σουηδία 5%, στην Αυστρία 21%, ενώ ο μέσος κοινοτικός όρος δεν υπερβαίνει το 29%. Το υψηλότερο ποσοστό πληθυσμού με υψηλό επίπεδο γνώσεων στην πληροφορική έχει το Λουξεμβούργο (42%). Ακολουθούν η Δανία (39%), η Σουηδία (32%), η Μ. Βρετανία με την Αυστρία (31%) και η Γερμανία (29%). Τα χαμηλότερα ποσοστά έχουν η Λετονία (11%) και η Ελλάδα (9%).

Δικαιώματα του Έλληνα- Ευρωπαίου πολίτη

Δικαιώματα στη διαφορά, στην ανεκτικότητα - θετικές διακρίσεις

1. ΣΚΟΠΟΣ

Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται η γνώση και κατανόηση των ζητημάτων που αφορούν την αρχή της ισότητας και της μη διάκρισης, καθώς και την υποχρέωση εφαρμογής των αρχών αυτών από το κράτος με τη λήψη θετικών μέτρων για όλους και όλες τους πολίτες που διαμένουν στην επικράτεια. Η εξοικείωση με τα ζητήματα που αφορούν την διασφάλιση της αποτροπής πράξεων ή παραλήψεων κρατικών υπηρεσιών, ή της τοπικής αυτοδιοίκησης, ή ιδιωτών αλλά και του κοινωνικού συνόλου έχουν ως αποτέλεσμα τη δυσμενή διακριτική μεταχείριση μελών του πληθυσμού για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής ή για λόγους θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Η κατανόηση, ότι το «Δικαίωμα στη διαφορά» αναφέρεται στα κοινωνικά, πολιτισμικά, ψυχολογικά και πολιτικά ζητήματα που επηρεάζουν την ζωή των παραπάνω μελών του πληθυσμού και την καθορίζουν καθώς και ότι τα σημαντικότερα εμπόδια για την συμμετοχή ενός ανθρώπου στην κοινωνία, δεν είναι οι λειτουργικοί του περιορισμοί αλλά οι μύθοι, οι φόβοι και οι παρανοήσεις που η κοινωνία του δημιουργεί.

2. ΕΝΝΟΙΕΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ

- Άμεση - Έμμεση διάκριση
- Διακριτική μεταχείριση
- Ετερότητα
- Θετικά μέτρα
- Αρχές Ίσης Μεταχείρισης

3. ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

3.1.

«Ποτέ δεν είχα πιστέψει ότι κάποια στιγμή θα αισθανόμουν θύμα διακρίσεων. Είχα μια «στρωμένη δουλειά» και καλές απολαβές. Όταν απολύθηκα, πίστεψα ότι θα ήταν ζήτημα ημερών να βρω και-

νούργια δουλειά, όμως σε ηλικία 48 ετών οι πόρτες ήταν κλειστές. Άρχισα να διαβάζω τις αγγελίες εύρεσης εργασίας, αλλά και εκεί απογοητεύτηκα. Ζητούσαν ανθρώπους ηλικίας μέχρι 30 - 35 ετών».

«Ήθελα να υποβάλω αίτηση για πρόσληψη σε δημόσιο οργανισμό σε θέση διοικητικού υπαλλήλου. Όμως μεταξύ των δικαιολογητικών έπρεπε να καταθέσω και Πιστοποιητικό Υγείας και Αρτιμέλειας από Πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή. Σαν άτομο με αναπηρία δεν μπορούσα να βγάλω τέτοιο πιστοποιητικό».

«Πήγαμε σχολείο και μετά ήρθαν γονείς άλλων παιδιών, μάλωσαν με το δάσκαλο και φώναζαν ότι δεν θέλουν τα παιδιά τους να είναι στο ίδιο θρανίο με γύφτους και αλβανούς».

«Όταν στη δουλειά μου έμαθαν ότι είμαι ομοφυλόφιλος, άρχισαν τα προβλήματα. Στην αρχή έβλεπα κάποιους συναδέλφους να μιλούν σιγανά μεταξύ τους κοιτάζοντάς με και γελώντας. Όταν τους πλησίαζα, η συζήτηση σταματούσε απότομα και απομακρύνονταν. Μετά άρχισα να λαμβάνω προσβλητικά e-mails. Όταν αποφάσισα να διαμαρτυρηθώ για αυτήν την κατάσταση με απέλυσαν».

«Έκανα αίτηση να προσληφθώ ως καθηγήτρια αγγλικών και με απέρριψαν επειδή είμαι μουσουλμάνα».

Τα παραπάνω αποτελούν εικόνες μιας πραγματικότητας, που, δυστυχώς, δεν έχουμε πάψει να την βιώνουμε καθημερινά.

Ως γεγονότα που συμβαίνουν στον/στην πλησίον μας, τα καταδικάζουμε.

Παρά την επιταγή περί της πλήρους ισονομίας στα μεταπολιτευτικά, τουλάχιστον Συντάγματα (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.1), το θεσμικό μας πλαίσιο δεν προέβλεπε κυρώσεις σε περίπτωση διακριτικής μεταχείρισης των συμπολιτών μας.

Πλέον, η διακριτική μεταχείριση συμπολιτών μας δεν αποτελεί απλώς μία ηθικά και κοινωνικά καταδικαστέα ενέργεια ή συμπεριφορά, αλλά αποτελεί **παραβίαση του νόμου 3304/2005** που επιφέρει κυρώσεις.

3.2.

Το 2000 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ψήφισε δυο σημαντικές Οδηγίες:

- Την οδηγία για τη φυλετική ισότητα (οδηγία 2000/43/ΕΚ), με την οποία απαγορεύονται οι διακρίσεις στους περισσότερους τομείς της καθημερινής ζωής για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, και
- Την οδηγία για την ισότητα στην απασχόληση (οδηγία 2000/78/ΕΚ), με την οποία απαγορεύονται οι διακρίσεις στο περιβάλλον της απασχόλησης και της κατάρτισης για λόγους θρη-

σκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού.

Στην Ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Ισότητα και εξάλειψη των διακρίσεων» για το 2005 επιχειρείται μια επισκόπηση των τεκταινόμενων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς τίθεται σε εφαρμογή η πολιτική κατά των διακρίσεων. Η έκθεση καλύπτει τα μέτρα που λαμβάνουν οι εθνικές κυβερνήσεις για να διασφαλίσουν την εναρμόνιση της νομικής προστασίας κατά των διακρίσεων με τις δύο οδηγίες. Επίσης τις λοιπές δραστηριότητες που υλοποιούνται συμπληρωματικά προς τους νέους, με την υποστήριξη, εν μέρει, του προγράμματος δράσης.

Στην Εισαγωγή της Ετήσιας έκθεσης αναφέρεται:

Κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος σε σχέση με την καταπολέμηση των διακρίσεων και τη διασφάλιση του δικαιώματος κάθε ατόμου που ζει στην Ευρωπαϊκή Ένωση να τυγχάνει ίσης μεταχείρισης.

Πολλά κράτη μέλη έχουν πλέον λάβει μέτρα για την προσαρμογή της νομοθεσίας τους στις δύο κοινοτικές οδηγίες που ψηφίστηκαν ανάμεσα στα κράτη αυτά είναι και τα δέκα νέα κράτη μέλη που εντάχθηκαν στην ΕΕ τον Μάιο του 2004.

Το κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την εξάλειψη των διακρίσεων συνεχίζει να παρέχει στήριξη στις προσπάθειες αυτές, με βασικό στόχο την ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τους νέους νόμους και την ανατροπή διακριτικών στάσεων και συμπεριφορών.

Παρά την πρόοδο αυτή, οι διακρίσεις συνεχίζουν να υφίστανται και, για το λόγο αυτόν, πρέπει να ληφθούν περισσότερα μέτρα για να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή και επιβολή του νομικού πλαισίου.

Η Επιτροπή ελέγχει τους νέους νόμους που έχουν ψηφίσει τα κράτη μέλη για να διαπιστώσει εάν είναι σύμφωνοι με τις οδηγίες και προβαίνει στις δέουσες ενέργειες σε περίπτωση που δε συμβαίνει αυτό. Επιπλέον, συλλέγει λεπτομερείς πληροφορίες από τα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο έχουν εφαρμόσει τις οδηγίες κατά την πενταετία που έχει παρέλθει από την ψήφισή τους και θα υποβάλει σχετική έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το 2006.

Το Μάιο του 2004, με τη δημοσίευση της Πράσινης Βίβλου σχετικά με την ισότητα και τη μη διακριτική μεταχείριση στη διευρυσμένη Ευρωπαϊκή Ένωση, η Επιτροπή εγκαινίασε μια διαδικασία διαβουλεύσεων για τις μελλοντικές προτεραιότητες πολιτικής. Στα

μέσα του 2005 αναμένεται να εγκριθεί ανακοίνωση σε συνέχεια της εν λόγω Πράσινης Βίβλου, στην οποία θα περιλαμβάνονται προτάσεις για την ανάληψη δράσης, όπως η ανακήρυξη του 2007 σε ευρωπαϊκό έτος για τις ίσες ευκαιρίες.

Η ιδιαίτερη προτεραιότητα που δίνει η Επιτροπή στην πολιτική, στον τομέα αυτό αποτυπώθηκε και στη συγκρότηση, το 2004, της νέας ομάδας Επιτρόπων για τα θεμελιώδη δικαιώματα, την καταπολέμηση των διακρίσεων και τις ίσες ευκαιρίες. Υπό την προεδρία του προέδρου της Επιτροπής, η ομάδα αυτή εργάζεται για την προώθηση των γενικών στόχων πολιτικής και τη διασφάλιση της συνεκτικότητας μεταξύ των πρωτοβουλιών στον εν λόγω τομέα. Σημαντική εξέλιξη είναι και τα σχέδια για τη συγκρότηση μιας νέας κοινοτικής υπηρεσίας για τα θεμελιώδη δικαιώματα.

(Ολόκληρη η Ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Ισότητα και εξάλειψη των διακρίσεων» για το 2005 βρίσκεται στην **ιστοσελίδα της εκστρατείας της ΕΕ «Για την Ποικιλομορφία. Κατά των Διακρίσεων»**)

<http://www.stop-discrimination.info/index.php?id=2262#11613>)

3.3.

Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία κατά των διακρίσεων, με τις Οδηγίες 2000/43/ΕΚ και 2000/78/ΕΚ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με την ψήφιση του **Νόμου 3304/2005, που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 27 Ιανουαρίου 2005 (αρ. φύλλου 16 Α)**. (Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού) (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.3).

Ο Ν. 3304/2005 ρυθμίζει το γενικό πλαίσιο για την καταπολέμηση και εξάλειψη των διακρίσεων.

- α) λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, παρέχοντας προστασία στον τομέα της απασχόλησης, της επαγγελματικής κατάρτισης, της κοινωνικής ασφάλισης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης καθώς και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες, της στέγης και
- β) λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού, παρέχοντας προστασία στον τομέα της απασχόλησης, της εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης.

Ο Νόμος αυτός απαγορεύει κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση και διευκρινίζει ότι ως διάκριση νοείται και η παρενόχληση και κάθε άλλη προσβλητική ενέργεια, καθώς και η εντολή για διακριτική μεταχείριση.

Η προστιθέμενη αξία των νέων αυτών ρυθμίσεων εντοπίζεται στο ότι, σε κάθε περίπτωση, συμβάλλει στη δημιουργία μίας κουλτούρας κατά των διακρίσεων, η οποία τελικά είναι απαραίτητη και για τη συνειδητοποίηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των θυμάτων και των παραβατών αντίστοιχα

Στη διαμόρφωση και ενδυνάμωση αυτής της κουλτούρας, αφού η δικαστική προστασία των θυμάτων εξ αντικειμένου στην πρωταρχική αυτή φάση, μάλλον υστερεί, ρόλο καλούνται να παίξουν οι ανεξάρτητοι φορείς για την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Έτσι θα μπορέσουν να βγουν στην επιφάνεια οι διακρίσεις στην Ελλάδα, οι οποίες λόγω της έλλειψης αυτής της κουλτούρας δε γίνονται ορατές. Δυστυχώς όμως συνεχίζουν να υπάρχουν.

Τι μπορούν να κάνουν τα θύματα διακρίσεων:

Με το νέο Νόμο τα θύματα διακρίσεων μπορούν να προβούν στις απαραίτητες νομικές ενέργειες προκειμένου να δικαιωθούν. Στην περίπτωση αυτή το θύμα διακρίσεων θα πρέπει να παρουσιάσει στο δικαστήριο ή σε αρμόδια διοικητική αρχή τα πραγματικά περιστατικά, και αντίστοιχα ο αντίδικος (αυτός/αυτή που φέρεται να έχει ασκήσει διακριτική μεταχείριση) να αποδείξει ότι δεν παραβίασε το Νόμο.

Καλό είναι, αν θεωρούν ότι είναι θύμα διακρίσεων, να εξαντλήσουν πρώτα όλα τα υπόλοιπα μέσα, πριν φτάσουν στα δικαστήρια.

Οι ενέργειες που μπορούν να κάνουν είναι οι ακόλουθες:

- Να γνωρίσουν το νομικό πλαίσιο και τις αρχές – οργανώσεις που μπορούν να τους/τις βοηθήσουν.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει διάφορες ενέργειες πληροφόρησης, μεταξύ των οποίων και μια ιστοσελίδα www.stop-discrimination.info, στην οποία υπάρχουν διάφορες πληροφορίες για θέματα διακρίσεων σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Να προετοιμάσουν την υπόθεσή τους. Να συλλέξουν με νόμιμο τρόπο τα στοιχεία, κατά προτίμηση γραπτά, που να αποδεικνύουν ότι έτυχαν διακριτικής συμπεριφοράς. Να κρατήσουν ένα αρχείο με σημειώσεις για τα πραγματικά περιστατικά. Να προσπαθήσουν να βρουν μάρτυρες που να τους/τις υποστηρίξουν. Να φυλάξουν πληροφορίες σχετικές με την αίτησή τους για θέση εργασίας, σχετικές αγγελίες κ.λ.π.
- Να υποβάλουν μια έγγραφη καταγγελία ή παράπονο προς τον εργοδότη τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις εταιρειών υπάρχουν ειδικά τμήματα που συλλέγουν τέτοιου είδους καταγγελίες. Σε περιπτώ-

σεις πολυεθνικών εταιρειών τέτοια τμήματα μπορεί να βρίσκονται σε άλλη χώρα από αυτήν που εργάζονται.

- Να απευθυνθούν για βοήθεια στις Αρχές Της Μεταχείρισης και στις Οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στους διάφορους τομείς των διακρίσεων.

3.5.

Ο Νόμος 3304/2005 ενισχύει το ρόλο του **Συνηγόρου του Πολίτη**, προσθέτοντας νέες αρμοδιότητες που αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της θεσμικής αποστολής του.

Με τις νέες νομοθετικές διατάξεις, ο Συνήγορος του Πολίτη ανέλαβε, εκτός από την αυτονόητη αρμοδιότητά του να προστατεύει τους πολίτες από την κακοδιοίκηση που προσλαμβάνει τη μορφή αθέμιτων διακρίσεων και το ρόλο του επίσημου φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στο πεδίο του δημόσιου τομέα. Εν όψει ακριβώς της ειδικότερης αυτής αποστολής του, δυνάμει του άρθρου 20, παράγρ. 2 του νέου νόμου, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν κωλύεται πλέον να διερευνήσει αναφορές σχετικές με την υπηρεσιακή κατάσταση προσωπικού του δημοσίου, όταν αυτές αφορούν σε περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης εμπίπτουσες στο πεδίο των νέων διατάξεων περί προστασίας.

Εκτός όμως από το να ενισχύουν και να επεκτείνουν την αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη να διαμεσολαβεί σε ατομικές περιπτώσεις ύστερα από αναφορά, οι νέες διατάξεις κωδικοποιούν και άλλες θεσμικές δυνατότητες δράσης. Έτσι, για τους σκοπούς της προώθησης της ίσης μεταχείρισης, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να κλιμακώνει την έρευνα και τη διαμεσολάβησή του σε ευρύτερο πεδίο, να συντάσσει σχετικές εκθέσεις και να συμμετέχει ενεργώς στον συντονισμό των κρατικών αρχών και την ευαισθητοποίηση της διοίκησης και της κοινωνίας των πολιτών. Στο πλαίσιο ιδίως των ευρύτερης εμβέλειας δράσεών του, ο Συνήγορος του Πολίτη αναμένεται να αξιοποιήσει τη συνεργασία του με τη νέα Επιτροπή Της Μεταχείρισης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (άρθρο 21) και με το **Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.)** (άρθρο 29, παράγρ. 3), όργανα, που, αν και στερούνται του χαρακτήρα ανεξάρτητης αρχής, έχουν επωμιστεί τον ρόλο των φορέων προώθησης της ίσης μεταχείρισης στο πεδίο του ιδιωτικού τομέα.

3.6.

Τέλος, δε θα πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι η γενική ρήτρα εξαίρεσης από το ρυθμιστικό πεδίο του Ν. 3034/2005 των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, εφόσον τέτοιες διακρίσεις βρίσκουν έρεισμα στην κείμενη νομοθεσία, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι

στη χώρα μας η πρόσβαση σε πολλούς κλάδους απασχόλησης εξακολουθεί αδικαιολόγητα να συνδέεται με την ελληνική ιθαγένεια, δημιουργεί τις προϋποθέσεις εκτεταμένων διακρίσεων εις βάρος αλλοδαπών για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής.

Η επισήμανση αυτή στα κεντρικά συμπεράσματα της ετήσιας έκθεσης για το 2005 του Συνηγόρου του Πολίτη έχει την ιδιαίτερη αξία της γιατί αναδεικνύει τα πεδία προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και καταπολέμησης των διακρίσεων που οφείλουμε ως κοινωνία να καλύψουμε.

3.7.1.

Ιδιαίτερης έντασης και οξύτητας παραμένει το ζήτημα των μεταναστών και των προσφύγων. Σε όλη την Ευρώπη τα ζητήματα της περιθωριοποίησης, του διασυρμού ή και της κακοποίησης των προσφύγων μεταναστών είναι στην ημερήσια διάταξη. Ταυτόχρονα, οι ίδιες κοινωνίες δέχονται, χωρίς περιοριστικούς όρους, τις υπηρεσίες που τους παρέχουν οι πρόσφυγες, μεταξύ των οποίων σημαντικό εργατικό δυναμικό σε χαμηλόβαθμους κλάδους δραστηριότητας, όπως οι κατασκευές και οι γεωργικές και οικιακές εργασίες.

Όλο και περισσότερο, η συζήτηση γύρω από τη μετανάστευση επικεντρώνεται στις οικονομικές απολαβές της Ευρώπης από ένα εργατικό δυναμικό μεταναστών, το οποίο είναι μόνο προσωρινά παρόν στη χώρα όπου εργάζεται: είναι ευπρόσδεκτο αν φέρνει μαζί του μόνο την εργασία του, αλλά θα βρει κλειστή την πόρτα όταν θα χρειαστεί κοινωνική πρόνοια ή αν θελήσει να επανενωθεί με μέλη της οικογένειάς του.

Η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει ανησυχίες ότι η τρέχουσα πολιτική και οι πράξεις πολλών κυβερνήσεων χαρακτηρίζεται από συναισθήματα που προκαλούν διακρίσεις κατά των ξένων (προσφύγων, αιτούντων άσυλο, άλλων μεταναστών ή απατρίδων) που διαμένουν στην επικράτειά τους. Άτομα που διαμένουν σε χώρες των οποίων δεν είναι πολίτες υποβάλλονται συχνά σε διακρίσεις και εκμετάλλευση και στερούνται την πρόσβαση στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα τους και στα νομικά μέτρα εξάλειψης τέτοιων παραβιάσεων. Οι παραβιάσεις αυτού του είδους, που βασίζονται στη φυλετική ή εθνική καταγωγή, επιδεινώνονται από αρνητικές και ξενοφοβικές αναφορές των ΜΜΕ σε διάφορες χώρες. Άτομα που είναι ευάλωτα έτσι και αλλιώς, επειδή δεν έχουν την ιθαγένεια της χώρα διαμονής τους, γίνονται ακόμη πιο τρωτά λόγω πολιτικών και πρακτικών που προκαλούν διακρίσεις, που είναι ρατσιστικές ή και ξενοφοβικές (Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.9 Η Διεθνής Αμνηστία για την 21.3.2006).

3.7.2.

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, μεταξύ 1975 και 2000 συνολικά 935.000 άνθρωποι μετανάστευσαν στην Ελλάδα. Γεγονός είναι ότι οι αρχές παρέλειψαν να θεσμοθετήσουν αποτελεσματική νομοθεσία για να διασφαλίσουν ότι γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα των μεταναστών που έρχονται στην Ελλάδα.

Οι εθνικές αρχές έχουν προβάλλει το επιχείρημα ότι ήταν ανέτοιμες να αντιμετωπίσουν την απροσδόκητη μεταβολή της Ελλάδας από χώρα εξαγωγής μεταναστών εργατών σε χώρα υποδοχής τους. Ωστόσο, οι αναφορές που λαμβάνει ο Συνήγορος του Πολίτη και η Διεθνής Αμνηστία υποδεικνύουν ότι χρειάζεται να ληφθούν περαιτέρω μέτρα, προκειμένου η κυβέρνηση να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις της, να σέβεται, να προασπίζει και να εκπληρώνει τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών.

Είναι προφανές ότι η έλλειψη παράδοσης στη διαμόρφωση πολιτικής για ζητήματα μεταναστών δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υπονομεύει την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των συναφών θεσμικών κειμένων, όσον αφορά την προστασία ευπαθών ομάδων από διώξεις.

Οι επίσημοι αριθμοί, που παρέχει το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, δείχνουν ότι στις αρχές της δεκαετίας του 1990 (παρέχονται στοιχεία για το 1991) οι περισσότεροι αλλοδαποί στην Ελλάδα ήταν υπήκοοι της Αλβανίας (12,3%), της Κύπρου (8,8%), των ΗΠΑ (8,3%), της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (7,7%), της Βρετανίας (6,6%), της Τουρκίας (6,6%) και της Γερμανίας (5,1%). Μία δεκαετία αργότερα (στοιχεία για το 2001) το 55,6% από αυτούς ήταν υπήκοοι της Αλβανίας. Παρ' όλο που οι αριθμοί αυτοί περιλαμβάνουν εκτιμήσεις για τον αριθμό των παράτυπων μεταναστών, πιστεύεται ότι τα άτομα αυτής της κατηγορίας υποεκπροσωπούνται αριθμητικά σε αυτές τις στατιστικές. Εντούτοις, αυτό που είναι σαφές είναι ότι μεγάλα τμήματα του μεταναστευτικού πληθυσμού στην Ελλάδα είναι υπήκοοι γειτονικών χωρών (Αλβανία, Τουρκία, Κύπρος), ενώ άλλοι αντιπροσωπεύουν εισροές μεταναστών με βάση τις πολιτικές επαναπατριsmού που θεσμοθέτησε μετά το 1989 το ελληνικό κράτος για ομογενείς από την Πρώην Σοβιετική Ένωση.

Εκθέσεις τοπικών ΜΚΟ καθώς και διεθνών οργάνων δείχνουν αύξηση του αριθμού ρατσιστικών κρουσμάτων τα τελευταία χρόνια, αλλά συγχρόνως υποδεικνύουν ότι αυτά τα κρούσματα έχουν ως στόχο μέλη συγκεκριμένων ομάδων μεταναστών (π.χ. Αλβανούς υπηκόους).

3.7.3.

Την 1η Ιουλίου 2003, τέθηκε σε ισχύ η Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία Όλων των Μεταναστών Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους (**Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Μεταναστών**). Πρόκειται για ένα σημαντικό νομικό κείμενο και όργανο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς είναι η πιο περιεκτική διεθνής συνθήκη, μέχρι σήμερα, για τα δικαιώματα όλων των μεταναστών και των μελών των οικογενειών τους.

Μέχρι σήμερα, μόνο 34 κράτη έχουν επικυρώσει αυτή τη Σύμβαση. Όμως, και η επικύρωση μιας Σύμβασης (σύμφωνα πάντα με τη Διεθνή Αμνηστία) δεν οδηγεί πάντα στη συμμόρφωση με τις διατάξεις που διατυπώνονται σε αυτήν και μερικά από τα κράτη που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Μεταναστών δεν έχουν ανταποκριθεί στις διεθνείς τους υποχρεώσεις.

Η Σύμβαση δε δημιουργεί νέα δικαιώματα για τους μετανάστες αλλά στοχεύει στο να διασφαλίζεται ίση μεταχείριση και συνθήκες εργασίας για μετανάστες και πολίτες. Παρέχει μια πιο συγκεκριμένη ερμηνεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, δίνοντας έμφαση στην αρχή ότι όλοι οι πρόσφυγες, ανεξάρτητα από τη νομική τους θέση, δικαιούνται να απολαμβάνουν τα βασικά τους ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη επικυρώσει τη Διεθνή Σύμβαση.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ



4.1.

Ιδιαίτέρως ακούγεται η διαπίστωση ότι, παρά τη δραστηριοποίηση της Εθνικής Ομάδας Εργασίας υπό την αιγίδα της ΕΕ και του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας με στόχο την ευρεία δημοσιότητα του νέου θεσμικού πλαισίου δηλ. του Ν. 3304/2005, θα ήταν οπωσδήποτε ανακριβές να γίνεται σήμερα λόγος για σοβαρό επίπεδο **ενημέρωσης του κοινού**.

Επίσης πρέπει να επισημανθεί ότι όσοι πολίτες ρητά επικαλέστηκαν την προστασία του Ν. 3304/2005 ανήκουν σε ομάδες που έχουν ευχέρεια πρόσβασης στη συγκεκριμένη νομική πληροφορία (δημόσιοι υπάλληλοι, μέλη σωματείων ΑμεΑ κ.ά.). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, όπως προκύπτει από άρθρο της Μαρίας Δεληθανάση Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 14-5-2006 (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.10.2. Αδιαφορία για την αρχή ίσης μεταχείρισης πολιτών) η Επιτροπή Της Μεταχείρισης, της οποίας προεδρεύει ο εκάστοτε γ.γ. του υπ. Δικαι-

οσύνης, μέχρι στιγμής δεν έχει δεχθεί καμία καταγγελία (14-5-2006).

Να σχολιαστεί: α) τι είναι ακριβώς τα στοιχεία που λείπουν για μια τέτοια αναγκαία ευρεία ενημέρωση β) Με ποια μέσα πρόσφορα και φιλικά προς αυτούς που έχουν ανάγκη στην προσφυγή στις αρχές και στην προστασία του νόμου θα μπορέσει να επιτευχθεί αυτό; Η μη προσφυγή οφείλεται μόνο σε έλλειψη ενημέρωσης ή σε αίσθηση αναποτελεσματικότητας για την όποια προσφυγή.

4.2.

Το 2007, όπως καταγράφεται στο 3.2. (στην Ετήσια έκθεση 2005 της Ε.Ε. για την Ισότητα & εξάλειψη των διακρίσεων), η Ε.Ε. προτίθεται να το ανακηρύξει σε Ευρωπαϊκό έτος για τις ίσες ευκαιρίες.

Θεωρείτε, πρώτα απ' όλα, ότι ο θεσμός της ανακήρυξης από τον ΟΗΕ ή την Ε.Ε. σε «έτος...» βοηθάει ουσιαστικά στην κατανόηση του προβλήματος από ευρύτερα σύνολα ευρωπαίων πολιτών ή πολύ περισσότερο συντείνει στην κινητοποίησή τους με συγκεκριμένες πρακτικές ή διαθεσιμότητες; Σκέφτεστε περιπτώσεις που σας έχουν κάνει κάποια εντύπωση (π.χ. έτος των ΑΜΕΑ, υγιεινής και ασφάλειας κλπ);

Θεωρείτε ότι σε κάποιον ειδικό τομέα θα έπρεπε η Ε.Ε. να εστιάσει την προσοχή της και να υπάρξουν ιδιαίτερες παρεμβάσεις;

4.3.

Διαβάστε το κείμενο του Εμιά-Zeraw στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.10.1. (ΜΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ... ΤΗ ΖΙΜΠΑΜΠΟΥΕ, Athensvoice, 25.05.2006).

Σχολιάστε κάθε φάση της ζωής του έτσι όπως την περιγράφει. Συζητείστε αν υπάρχουν υπερβολές, αν και κατά πόσο ανταποκρίνεται στη πραγματικότητα με βάση τις δικές σας εμπειρίες ή του δικού σας περιβάλλοντος.

4.4.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.5 (Ετήσια έκθεση 2005 του Συνηγόρου του Πολίτη) παρουσιάζονται εκτενή αποσπάσματα από την δράση του σε σχέση με την εφαρμογή του Ν. 3304/2005 και τις νέες αρμοδιότητες του ΣτΠ.

Χωριστείτε σε 6 ομάδες. Η κάθε μια να αναλάβει να σχολιάσει τις περιπτώσεις που αφορούν τις αναφορές που διερευνήθηκαν από τον συνήγορο του πολίτη, τις διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, τις διακρίσεις λόγω αναπηρίας - εύλογες προ-

σαρμογές και ειδικά μέτρα, τις διακρίσεις λόγω ηλικίας, τις διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, τις διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού.

Σχολιάστε τις περιπτώσεις που αναφέρονται. Αναφέρατε παραδείγματα ή παρόμοιες καταστάσεις που έχουν υποπέσει στην αντίληψή σας.

Επιχειρείστε μια περίπτωση η κάθε ομάδα, την πιο χαρακτηριστική κατά την αντίληψή της να την παρουσιάσει στο με βάση την φόρμα που παρουσιάζεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.4.2 ΕΝΤΥΠΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ Προς το Συνήγορο του Πολίτη. Γενικός σχολιασμός.

4.5.

Επιλέξτε, συλλογικά, μια από τις περιπτώσεις που αναφέρεται στην παραπάνω έκθεση του και που να μπορεί να σχετιστεί με ιδιώτη επαγγελματία, στην επιχείρηση του οποίου εργάζεται ο πολίτης όπου αισθάνεται ότι είναι θύμα διακρίσεων.

Διαμορφώστε μια *εικονική ιστορία* καταγγελίας για μια συγκεκριμένη επιχείρηση σε συγκεκριμένη οδό. Επικοινωνήστε με το Σ.ΕΠ.Ε με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.6.(Σ.ΕΠ.Ε., ΕΚΘΕΣΗ για το 2005). Στον αρμόδιο υπάλληλο του ΣΕΠΕ παρουσιάστε την αναφορά σας -τονίζοντας προφανώς πως πρόκειται για άσκηση επιμόρφωσης- αλλά ζητώντας παράλληλα διευκρινήσεις ή/και διορθώσεις για την ουσία και τη μορφή που θα πρέπει να έχει μια προσφυγή στο ΣΕΠΕ. Σχολιάστε την εμπειρία.

4.6.

Σχολιάστε τις παρατηρήσεις και συμπεράσματα του κειμένου της Μαρίας Δεληθανάση, στην εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 14-5-2006 όπως παρουσιάζεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ(7.10.2. Αδιαφορία για την αρχή ίσης μεταχείρισης πολιτών).

4.7.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.7. παρουσιάζεται ο δικτυακός τόπος ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΤΩΡΑ <http://www.disabled.gr/>, διαβάστε την παρουσίαση και επισκεφθείτε τον.

Θεωρείτε πως η οργάνωση που έχουν οι ΑμΕΑ είναι εντελώς «εξωπραγματική» για τις άλλες κατηγορίες πολιτών που υφίστανται διακρίσεις; Αν ναι, ποια στοιχεία θα ήταν αυτά που θα μπορούσαν να εμπνεύσουν ως παράδειγμα τις άλλες κατηγορίες πολιτών;

4.8.

Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.8. (Φεστιβάλ Υπερηφάνειας - Athens Pride 2006) παρουσιάζεται η διαφημιστική παρέμβαση της Λεσβιακής,

Γκέι, Αμφισεξουαλικής, και Τρανσεξουαλικής (LGBT) κοινότητας στην Αθήνα.

Πως αντιμετωπίζετε τη «μαχητική» προώθηση και υπεράσπιση του δικαιώματος στη γενετήσια διαφορετικότητα; Με χλευασμό, με ανοχή ή με την αίσθηση ότι τον 21^ο αιώνα οι «μειοψηφικές κοινότητες» έχουν κάθε δημοκρατικό δικαίωμα έκφρασης, παρουσίασης και διεκδίκησης του δικαιώματος στη διαφορά, όχι μόνο στα λόγια αλλά και έμπρακτα;

5. ΓΛΩΣΣΑΡΤ



Άμεση διάκριση: υπάρχει όταν ένα πρόσωπο για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγγανε άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση.

Έμμεση διάκριση: όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα ορισμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα, εκτός εάν η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά από έναν θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξής του είναι πρόσφορα και αναγκαία. Αυτοί που εφαρμόζουν διακρίσεις μπορεί να είναι άτομα, επιχειρήσεις, οργανισμοί, καθώς και το κράτος – δημόσιος τομέας.

Ετερότητα: όταν συζητάμε για την ετερότητα στην Ελλάδα εννοούμε την εκδήλωση γλωσσικών, θρησκευτικών ή εθνικών χαρακτηριστικών που δεν ταυτίζονται με τα αντίστοιχα της πλειονότητας, δηλαδή την ελληνική γλώσσα, την ορθοδοξία και το αίσθημα του ανήκειν στο ελληνικό έθνος. Η ύπαρξη ετερότητας αφ' εαυτής δεν πρέπει να απασχολεί το δίκαιο και την πολιτική παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις: την καταστολή της έκφρασής της και τη διεκδίκηση προστασίας της.

Η έκφραση διαφοροποιητικής ταυτότητας από τον καθένα, εθνικής ή άλλης, είναι ζήτημα προσωπικής στάσης τού κάθε πολίτη και θα πρέπει να γίνεται σεβαστή. Ωστόσο πολλά μένει να γίνουν, τόσο σε θεσμικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο. Η προστασία της ετερότητας δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, εάν δεν ριζώσει στον καθένα μας όχι απλά η ανοχή ή η αποδοχή του διαφορετικού αλλά ο ενεργητικός σεβασμός της ύπαρξής του

Θετικά μέτρα: η υποχρέωση λήψης τους από το κράτος με σκοπό την εξάλειψη των κοινωνικών και οικονομικών μειονεκτημάτων και των δυσκολιών, που απορρέουν από την έκφραση της μειονοτικής ετερότητας, συμπληρώνει στην πράξη την αρχή της ισότητας και της μη διάκρισης. Εκτός από την υποχρέωση του κράτους να μην αποκλείει όσους διαφοροποιούνται εθνικά, γλωσσικά ή θρησκευτικά από την άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται για όλους τους πολίτες του, χρειάζεται και η δημιουργία προϋποθέσεων για την ομαλή κοινωνικά άσκηση των διακριτών χαρακτηριστικών. Η διαφορετική αυτή μεταχείριση παρέχεται ως αναλλακτική λύση και δεν επιβάλλεται.

Οι θετικές ενέργειες του κράτους, δηλαδή, συνίστανται σε μέτρα διορθωτικού χαρακτήρα με σκοπό να μειώσουν ή να εξαλεί-

ψουν τους παράγοντες εκείνους, που φέρνουν σε μειονεκτική θέση άτομα ή ομάδες εξαιτίας των διαφοροποιητικών χαρακτηριστικών τους.

Δικαίωμα στη διαφορά: Από την αρχή της ισότητας και κυρίως από την απαγόρευση των διακρίσεων συνάγουμε την ύπαρξη ενός «δικαιώματος στη διαφορά» για όποιον εκφράζει μια διαφοροποιημένη ταυτότητα. Αν η αρχή της μη διάκρισης αποτελεί την στοιχειώδη προστασία των συστατικών χαρακτηριστικών της ταυτότητας, το "δικαίωμα στη διαφορά" έρχεται να θέσει το ζήτημα από θετική άποψη. Διαφορετικά η αρχή της ισότητας θα μετασχηματιζόταν σε υποχρέωση ομοιομορφίας για όλους και σε θεωρητικό υπόβαθρο κάθε αφομοιωτικής πολιτικής.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ



6.1. Που μπορείτε να απευθυνθείτε

☉ Φορείς προώθησης της Αρχής Ίσης Μεταχείρισης

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη (για παραβιάσεις από δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς κι επιχειρήσεις του δημοσίου τομέα)
Δ/ση: Χατζηγιάννη Μέξη 5, 115 28 Αθήνα
Τηλ. 210 7289600, Φαξ: 210 7292129
communication@synigoros.gr
Τηλεφωνική Γραμμή Βοήθειας: 210-7289640

2. Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης -Υπουργείου Δικαιοσύνης
(για παραβιάσεις στην πώληση αγαθών και παροχή υπηρεσιών)
Δ/ση: Μεσογείων 96, 115 27 Αθήνα
Τηλ. 210 7767317, 210 7714336, Φαξ: 210 7767519
www.ministryofjustice.gr

3. Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.) - Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας
(για παραβιάσεις στον τομέα της απασχόλησης και εργασίας)
Δ/ση: Σταδίου 29 101 10 - Αθήνα
Τηλ. 210 3702406-7, 3702320, Φαξ: 210 3702346
ypersepe@otenet.gr

☉ Οργανώσεις

1. Οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών

ΓΣΕΕ (Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας)

Δ/νση: Πατησίων 69, 102 10 Αθήνα
Τηλ. 210 8834611-19, Φαξ: 210 8202186-7
info@gsee.gr

ΓΣΕΒΕΕ (Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών

Βιοτεχνών & Εμπόρων Ελλάδας)
Δ/νση: Καποδιστρίου 24, 106 82 Αθήνα
Τηλ. 210 3816600, Φαξ: 210 3820735
gsevee@gsevee.gr

ΣΕΒ (Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών)

Δ/νση: Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
Τηλ. 210 3237325-9, Φαξ: 210 3222929
main@fgi.org.gr, www.fgi.org.gr

2. Θρησκευτικές Κοινότητες**Καθολική Εκκλησία**

Δ/νση: Ομήρου 9, 106 72 Αθήνα
Τηλ. 210 3644667, Φαξ: 210 3618632
info@cathecclesia.gr, www.cathecclesia.gr

Μουφτία Κομοτηνής

Δ/νση: Ερμού 82, 691 00 Κομοτηνή
Τηλ. 25310 26771, Φαξ: 25310 26771
muftia@otenet.gr

Ύπατο Συμβούλιο των Ελλήνων Εθνικών

Δ/νση: Τ.Θ. 31047, 100 35 Αθήνα
Τηλ. 210 9602533, Φαξ: 210 9602511
ysee@ysee.gr

3. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις**ΕΣΑμεΑ (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία)**

Δ/νση: Μυλλέρου 1, 104 36 Αθήνα
Τηλ. 210 5238961 Φαξ: 210 5233967
esaea@otenet.g r & communication@esaea.gr

Ελληνική Ομοφυλοφιλική Κοινότητα

Δ/νση: Λ. Συγγρού 9, Τ.Θ. 26077, 100 22 Αθήνα
Τηλ. 6947 969871, 6944 663232 Φαξ: 210 3304910
info@eok.gr

Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών

Δ/νση: Κεφαλληνίας 2Α, 113 61 Αθήνα
Τηλ. 210 8232446 Φαξ: 210 8232446
info@migrant.gr

**Κέντρο Συμπαράστασης Παλινοστούντων
Μεταναστών & Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων**

Δ/νση: Ηριδανού 4Α, 115 28 Αθήνα
Τηλ. 210 7295926-27 Φαξ: 210 9526928
kspm-erp@otenet.gr

Κόσμος χωρίς Πολέμους και Βία

Δ/νση: Πλατεία Αγίων Θεοδώρων 3, 105 61 Αθήνα
Τηλ. 210 3225022, mkloka@yahoo.com
www.kosmoshorispolemouskaivia.gr

50+ Ellas (Ηλικία)

Δ/νση: Πυγμαλίωνος 8, Αθήνα 11851
Τηλ. 210 3465009 Φαξ: 210 3465009
sextant@panafonet.gr
www.stop-discrimination.info

6.2. Ιστοσελίδες

⊙ **Εκστρατεία της Ε.Ε. για την Ποικιλομορφία κατά των Διακρίσεων**
<http://www.stop-discrimination.info/index.php?id=2262#11613>

⊙ **ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ [ΚΕΜΟ]**
<http://www.kemo.gr/gr/06a2.asp>

6.3. Κείμενα-Μελέτες

- Στεφανάκη Καλ., Θεσμικές επιπτώσεις της ενσωμάτωσης των οδηγιών κατά των διακρίσεων στην ελληνική έννομη τάξη. Ποιες οι προοπτικές για τη διεκδίκηση νέων δικαιωμάτων, 21/03/05) ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ «ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ» ΜΕ ΘΕΜΑ «ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΞΑΛΕΙΨΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ 2004» (Δεκέμβριος 2004).
- Τσιάκαλος Γ., *Ανθρώπινη αξιοπρέπεια, κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση στην Ευρώπη*, Συνέδριο: Ανθρώπινη αξιοπρέπεια

και κοινωνικός αποκλεισμός: Εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη, Αθήνα, 2-4 Οκτωβρίου 1997, Οργάνωση: Συμβούλιο της Ευρώπης και Εταιρεία πολιτικού προβληματισμού «Νίκος Πουλαντζάς».

- Χρυσόγονος Κ., «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα», Αθήνα, 2002.
- Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας, EUMC - Ετήσια Έκθεση 2004/2005, Μέρος 1.
- ΚΕΜΟ (ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ), Συμπεράσματα δημόσιας εκδήλωσης -συζήτησης τον Μάρτιο 2003 με θέμα: Μετανάστευση στην Ελλάδα: δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη. (11/1/2003)

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ



7.1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 5

2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο.

Άρθρο 22

1... Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας.

7.2. ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.

- Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου (Άρθρο 20 ΧΘΔ).
- Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών προσημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
- Απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας, εντός του πεδίου εφαρμογής της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και με επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων των εν λόγω συνθηκών (Άρθρο 21 ΧΘΔ).
- Η Ένωση σέβεται την πολιτιστική θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία (Άρθρο 22 ΧΘΔ).

7.3.

N. 3304/2005 Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 27 Ιανουαρίου 2005 (αρ. φύλλου 16 Α). Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού.

Το πλήρες κείμενο στην ιστοσελίδα <http://www.et.gr/> με ΚΛΙΚ στο Ανάγνωση Δημοσιευμάτων ΤΕΥΧΟΥΣ Α.

7.4.1. Συνήγορος του Πολίτη και δικαιώματα του ανθρώπου

<http://www.synigoros.gr/allodapoi/profile.htm>

Ο Συνήγορος του Πολίτη, από την αποστολή που τάσσει σε αυτόν ο νόμος, είναι και Συνήγορος των δικαιωμάτων. Δικαιώματα όμως ο νόμος αναγνωρίζει όχι μόνο στους πολίτες της χώρας μας αλλά και στους πολίτες άλλων χωρών ή ακόμη και σε όσους δε διαθέτουν καμία ιθαγένεια. Ορισμένα δε δικαιώματα, που είναι θεμελιώδη για την αξιοπρέπεια ενός προσώπου, το Σύνταγμα τα κατοχυρώνει επί ίσοις όροις για τον καθένα, για μόνον το λόγο του ότι είναι άνθρωπος. Αυτά είναι κατ' εξοχήν τα λεγόμενα «δικαιώματα του ανθρώπου».

Αποτελεί ασφαλώς προτεραιότητα κάθε κράτους να προστατεύει κατ' αρχήν τους πολίτες του και να μεριμνά για αυτούς, όπου και αν βρίσκονται. Όταν όμως διακυβεύονται δικαιώματα του ανθρώπου, την προστασία του οφείλει να την παρέχει εξ ίσου και σε όσους αλλοδαπούς φιλοξενεί στην επικράτειά του. Πριν και από αυτό, όμως, οφείλει εξ ίσου το κράτος να αποφεύγει να πλήττει το ίδιο τέτοια δικαιώματα, είτε δικαιούχοι τους είναι ημεδαποί είτε αλλοδαποί.

Μετανάστες, πρόσφυγες, ομογενείς και ανιθαγενείς

Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα γνώρισε μια πρωτόγνωρη στη σύγχρονη ιστορία της εισροή αλλοδαπών οι οποίοι, πιεσμένοι από την ανέχεια, την ανεργία και την έλλειψη ευκαιριών στη χώρα τους, αναζητούν εδώ εργασία και ένα καλύτερο μέλλον (μετανάστες). Αρκετοί από αυτούς διαμένουν στη χώρα μας εδώ και καιρό και την βλέπουν πλέον, ιδίως τα παιδιά τους που γεννήθηκαν εδώ, ως δεύτερη πατρίδα. Έχουν έτσι την εύλογη προσδοκία, εφ' όσον οι ίδιοι ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της χώρας υποδοχής, να τυγχάνουν, από ένα σημείο και μετά, καλύτερη μεταχείριση από τους υπόλοιπους αλλοδαπούς. Στο βαθμό μάλιστα που εντείνεται και η ένταξη του αλλοδαπού στην κοινωνική ζωή, η διαφορετική αυτή μεταχείριση ευλόγως έχει ως ενδεχόμενη κατάληξη την απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας.

Μέσα έννομης προστασίας των αλλοδαπών

Μαζί με τα ουσιαστικά δικαιώματα που παρέχει στους αλλοδαπούς, ο ελληνικός νόμος τους αναγνωρίζει επί πλέον και τα μέσα της αποτελεσματικής έννομης προστασίας τους. Οι αλλοδαποί, όπως και οι έλληνες πολίτες, έχουν το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας αλλά και το ευρύτερο δικαίωμα αναφοράς στις αρχές του ελληνικού κράτους για κάθε πρόβλημα το οποίο ενδεχομένως αντιμετωπίζουν με αυτές. Ειδική μορφή του θεμελιώδους ατομικού δικαιώματος του αναφέρεσθαι αποτελεί το δικαίωμα

των αλλοδαπών, σε περίπτωση που θεωρούν ότι παραβιάζεται κάποιο δικαίωμά τους, να προσφεύγουν με αναφορά τους στο Συνήγορο του Πολίτη. Έτσι, η ανεξάρτητη αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη αναδεικνύεται από τον ίδιο τον νόμο σε κατ' εξοχήν Συνήγορο του Μετανάστη, του Πολιτικού Πρόσφυγα και του Ομογενούς (**πώς υποβάλλω αναφορά στον ΣτιΠ - how to lodge a complaint to the Ombudsman**).

Η διαρκής εγκατάσταση αλλοδαπών στη χώρα κατά την τελευταία δεκαπενταετία, καθώς και τα σοβαρότατα προβλήματα που αυτοί αντιμετωπίζουν στην επαφή τους με την ελληνική Διοίκηση έδωσαν στο Συνήγορο του Πολίτη την ευκαιρία να εδραιώσει και να αναδείξει τον ρόλο του ως του κατ' εξοχήν θεσμικού φορέα προστασίας των δικαιωμάτων των μεταναστών, των προσφύγων και των ομογενών. Οι σχετικές δράσεις του Συνηγόρου του Πολίτη στο ευρύ αυτό πεδίο, καταγράφονται στις Ετήσιες Εκθέσεις του προς τη Βουλή των Ελλήνων. Το θεσμικό αυτό ρόλο του Συνηγόρου όμως επιβεβαιώνει, ήδη από την πρώτη στιγμή της λειτουργίας του, η αθρόα προσέλευση μεταναστών, προσφύγων και ομογενών με αναφορές για σοβαρές παραβιάσεις δικαιωμάτων τους.

Ο Συνήγορος για τους αλλοδαπούς σε αριθμούς

Από την αρχή της λειτουργίας του θεσμού, το 1998, και έως σήμερα έχουν υποβληθεί από πρόσωπα αλλοδαπής ιθαγένειας στο Συνήγορο του Πολίτη περισσότερες από 3.300 αναφορές. Οι αναφορές αλλοδαπών πολιτών αποτελούν το 4,6% του συνόλου των αναφορών που έχουν κατατεθεί στην Αρχή το διάστημα 1998 - 2004. Οι αναφορές των αλλοδαπών προς την Αρχή παρουσιάζουν σημαντική διαχρονική αύξηση, η οποία έχει ως αποτέλεσμα αυτές να φθάσουν το 7,7% του συνόλου το 2004.

Η συντριπτική πλειονότητα (94,1%) των αναφορών της περιόδου 1998 - 2004 αφορά υποθέσεις αλλοδαπών προερχόμενων από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, και από αυτές, ο μεγαλύτερος αριθμός (28,8%) προέρχεται από αλλοδαπούς αλβανικής υπηκοότητας και ακολουθούν οι αναφορές των πολιτών βουλγαρικής ιθαγένειας (6,5%).

Ο μεγαλύτερος όγκος (91,9%) των αναφορών που καταθέτουν οι αλλοδαποί στον Συνήγορο του Πολίτη περιέρχεται στον Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Τα θέματα αλλοδαπών του Κύκλου αυτού παρουσιάζουν έντονα αυξητική τάση με αποτέλεσμα πλέον να αποτελούν το ήμισυ των υποθέσεων που αυτός χειρίζεται (53.1%) το έτος 2004, Από τις αναφορές αλλοδαπών που κατατέθηκαν το έτος 2004 στον Συνήγορο του Πολίτη και αποτέλεσαν αντικείμενο διε-

ρεύνησης, το 54,5% ήδη επιλύθηκε με θετικό για τον αλλοδαπό τρόπο κατόπιν των διαμεσολαβητικών ενεργειών της Αρχής.

Πεδία παρέμβασης

Η αυξητική αυτή τάση αναφοράς αλλοδαπών πολιτών προς την Αρχή απεικονίζει αφενός την ένταση των προβλημάτων εφαρμογής του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, αφετέρου την εντεινόμενη εμπλοκή του Συνήγορου στη διαδικασία αυτή.

Συνέπεια αυτών είναι ότι το μεγαλύτερο μερίδιο (23,73% για την περίοδο 1998-2004 και 39,89% για το έτος 2004) του συνόλου των αναφορών του Κύκλου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κατέχουν θέματα σχετικά με την είσοδο και διαμονή στη χώρα αλλοδαπών υπηκόων χωρών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ωστόσο, η καθημερινή παρέμβαση του Συνήγορου του Πολίτη καλύπτει το σύνολο των επί μέρους πεδίων όπου δοκιμάζονται οι σχέσεις των αλλοδαπών με την ελληνική διοίκηση, των ζητημάτων κοινωνικής προστασίας. Η πρόσφατη ίδρυση ειδικού Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού στον Συνήγορο του Πολίτη έχει μάλιστα εντείνει τις παρεμβάσεις υπέρ των αλλοδαπών ανηλίκων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ως σύμβουλος του νομοθέτη στα ζητήματα αλλοδαπών

Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν περιορίζεται στη διερεύνηση ατομικών υποθέσεων των αλλοδαπών, αλλά δραστηριοποιείται και στη κατεύθυνση της διερεύνησης των διαρθρωτικών προβλημάτων του νομικού καθεστώτος μεταναστών, προσφύγων και ομογενών στη χώρα μας. Εισηγείται νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, προκειμένου να καταπολεμηθούν φαινόμενα κακοδιοίκησης και να προσαρμοσθεί περισσότερο η ισχύουσα νομοθεσία με το Σύνταγμα και τις διεθνείς συμβατικές δεσμεύσεις της χώρας.

7.4.2. ΕΝΤΥΠΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ Προς το Συνήγορο του Πολίτη**(ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΑΤΕΛΩΣ)****1. ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ****(Παρακαλούμε συμπληρώστε με ΚΕΦΑΛΑΙΑ γράμματα)**

ΟΝΟΜΑ:

ΕΠΩΝΥΜΟ:

ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ:

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

ΟΔΟΣ/ΑΡΙΘΜΟΣ:

ΠΟΛΗ:.....ΤΑΧ. ΚΩΔ.....

ΑΡΙΘΜ. ΔΕΛΤΙΟΥΑ.Τ./ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟΥ:

ΤΗΛΕΦΩΝΟ:

FAX:

2. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ Η ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

.....

.....

3. ΠΕΡΙΓΡΑΨΤΕ ΜΕ ΣΥΝΤΟΜΙΑ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΑΣ

(Παρακαλούμε συμπληρώστε με καθαρά και ευανάγνωστα γράμματα, με μπλε ή μαύρο στυλό, και εξηγήστε σύντομα και με τρόπο σαφή και κατανοητό, το πρόβλημά σας. Είναι απαραίτητο να αναφέρετε στοιχεία, όπως για παράδειγμα: την ακριβή ημερομηνία και τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες ανέκυψε το πρόβλημά σας καθώς και τον τρόπο με τον οποίο ζητάτε να επιλυθεί, αν έχετε ήδη απευθυνθεί στην αναφερόμενη υπηρεσία, αν λάβατε απάντηση, αν έχετε ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή ή αν η υπόθεσή σας εκκρεμεί ενώπιον δικαστικής αρχής).

Τηλέφωνο εξυπηρέτησης κοινού: (210) 72 89 600**• Πώς υποβάλλεται η αναφορά**

Με απλή αίτηση προς το Συνήγορο του Πολίτη από την οποία προκύπτουν σαφώς τα στοιχεία του πολίτη. Η αίτηση υποβάλλεται :

- Αυτοπροσώπως
- Ταχυδρομικώς
- Με τηλεομοιοτυπία (fax)

• Τι πρέπει να περιλαμβάνει η αναφορά

- συνοπτική περιγραφή του προβλήματος

- ποια είναι η εμπλεκόμενη δημόσια υπηρεσία
 - τις ενέργειες που έχουν προηγηθεί
 - το αποτέλεσμα τους
 - κάθε αποδεικτικό στοιχείο ή πληροφορία που μπορεί να βοηθήσει στη διερεύνηση του θέματος
- **Πού υποβάλλεται η αναφορά**
 - στα γραφεία του Συνηγόρου του Πολίτη, κατά τις εργάσιμες ημέρες
 - Χατζηγιάννη Μέξη 5, 11 528 Αθήνα (8.30 π.μ-2μ.μ, 3ος όροφος, περιοχή Χίλτον)
 - εάν η αναφορά υποβάλλεται με τηλεομοιοτυπία (φαξ) στον αριθμό (210) 7292129.

7.5. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2005 ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Το πλήρες κείμενο στο δικτυακό τόπο:

http://www.synigoros.gr/annual_2005_gr.htm:

5. Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Φορέας προώθησης της ίσης μεταχείρισης

ή http://www.synigoros.gr/annual_05/05_isimetaxeirisi.pdf

7.5.1. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΝΗΓΟΡΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Από την έναρξη ισχύος του Ν. 3304/2005 (27.1.2005), περιήλθαν στον Συνήγορο του Πολίτη αναφορές πολιτών που διαμαρτύρονταν για αθέμιτες διακρίσεις, τις οποίες σύμφωνα με τους ισχυρισμούς τους είχε διενεργήσει εις βάρος τους η διοίκηση, κατά παράβαση των νέων διατάξεων περί ίσης μεταχείρισης. Οι **πρώτες αυτές υποθέσεις**, που διερευνήθηκαν υπό το πρίσμα των νέων διατάξεων, ανέρχονται συνολικά στις **26** και **εννέα** από αυτές εξακολουθούν να ερευνώνται. Από τις υπόλοιπες, **τέσσερις** είχαν επιτυχή έκβαση, **επτά** κρίθηκαν ως μη εμπίπτουσες στις ρυθμίσεις του Ν. 3304/2005, **τρεις** αρχειοθετήθηκαν ως αβάσιμες και **τρεις** ως μη εμπίπτουσες στις αρμοδιότητες της Αρχής. Το σύνολο σχεδόν των υποθέσεων που διερευνήθηκαν παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια, ταξινομημένες με βάση τον επικαλούμενο λόγο διάκρισης και το οικείο πεδίο προστασίας.

Από τον παραπάνω δικτυακό τόπο γίνεται ειδική αναφορά στα παρακάτω κεφάλαια και υποκεφάλαια (τα πλήρη κείμενα στην παραπάνω ιστοσελίδα).

7.5.1.1. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΦΥΛΕΤΙΚΗΣ Ή ΕΘΝΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

- 7.5.1.1.1. Εργασία
- 7.5.1.1.2. Παροχή υπηρεσιών - Πρόσβαση σε αγαθά
- 7.5.1.1.3. Παροχή υπηρεσιών - Στέγαση
- 7.5.1.1.4. Εκπαίδευση

7.5.1.2. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ - ΕΥΛΟΓΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

7.5.1.2.1. Εργασία

7.5.1.3. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΗΛΙΚΙΑΣ

7.5.1.3.1. Συμμετοχή σε επαγγελματική οργάνωση

7.5.1.3.2. Εργασία

7.5.1.4. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ Η ΑΛΛΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ

7.5.1.4.1. Εργασία

7.5.1.4.2. Συμμετοχή σε επαγγελματική οργάνωση

7.5.1.4.3. Παροχή υπηρεσιών

7.5.1.5. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΓΕΝΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

7.5.1.5.1. Εκπαίδευση - Κατάρτιση

7.5.2. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΩΣ ΦΟΡΕΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΦΟΡΕΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

7.5.2.1. σύνθετη δράση για τη στεγαστική αποκατάσταση των ρομά

7.5.3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ Ν. 3304/2005.**7.6. Σ.ΕΠ.Ε., ΕΚΘΕΣΗ για το 2005**

Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Το Σ.ΕΠ.Ε., ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης σύμφωνα με το Ν. 3304/2005 (ΦΕΚ 16/Α/05) απέστειλε σχετικές εγκυκλίους σε όλες τις Διευθύνσεις Κοινωνικής Επιθεώρησης για να μας παρέχουν στοιχεία που να αφορούν τόσο το συνολικό αριθμό των περιπτώσεων παραβίασης (της αρχής της ίσης μεταχείρισης) όσο και τον αριθμό των παραβιάσεων ανά κατηγορία διακρινομένων. Από τα μέχρι σήμερα συγκεντρωθέντα στοιχεία από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Κοινωνικής Επιθεώρησης δεν προκύπτουν περιπτώσεις παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Το Σ.ΕΠ.Ε. θα παρακολουθεί στενά με τις Περιφερειακές του Υπηρεσίες (Τμήματα Κοινωνικής Επιθεώρησης εργασίας την εφαρμογή του Ν.3304/2005 και θα επιβάλλει τις αντίστοιχες προβλεπόμενες (άρθρο 16 και 17) ποινικές και διοικητικές κυρώσεις σε όσες περιπτώσεις παραβιάζεται η Νομοθεσία.

Οι Υπάλληλοι του Σ.ΕΠ.Ε., βρίσκονται σε συνεχή ετοιμότητα, παρακολουθώντας την εφαρμογή των διατάξεων της Εργατικής Νομοθεσίας.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 24ώρου (ημέρα, νύχτα, Σάββατα, Κυριακές και εξαιρέσιμες), πραγματοποιούν ελέγχους και επιθεωρήσεις στους τόπους εργασίας με σκοπό την πρόληψη ή την αντιμετώπιση των προβλημάτων και τη διαφύλαξη της εργασιακής ειρήνης μεταξύ των κοινωνικών εταίρων.

Αν θέλεις να έρθεις σε επικοινωνία με τον ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, για έναν από τους πιο πάνω αναφερθέντες λόγους, θα τον βρεις σε μια από τις Υπηρεσίες του Σ.ΕΠ.Ε., όπως αυτές είναι καταχωρημένες στον πιο κάτω Πίνακα, με τις ταχυδρομικές τους Διευθύνσεις, τα τηλέφωνα τους, την περιοχή που έχουν αρμοδιότητα, τις ώρες που υποδέχονται το κοινό, τα μέσα μεταφοράς και την πλησιέστερη σ' αυτές ΣΤΑΣΗ.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΣΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΕ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΣΟΥ

Δείτε την κοντινότερη υπηρεσία

<http://www.ypakp.gr/downloads/texts/61.xls>

7.7. ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΤΩΡΑ

<http://www.disabled.gr/>

Το www.DISABLED.GR και διαδικτυακά εργαλεία

Το www.DISABLED.GR είναι το δημοφιλέστερο site που αφορά στα άτομα με αναπηρίες και έχει περισσότερους από 75.000 επισκέπτες το μήνα. Δημιουργήθηκε το 1985 και από τότε ακολούθησε όλες τις διαθέσιμες τεχνολογίες μέχρι που έφτασε στη σημερινή του μορφή. Στο www.DISABLED.GR λειτουργεί Ψηφιακή Βιβλιοθήκη που περιλαμβάνει χιλιάδες τίτλους βιβλίων και άρθρων για τις αναπηρίες, την ειδική εκπαίδευση, την αποκατάσταση, την ανεξάρτητη διαβίωση, κ.ά. Τα περισσότερα από αυτά είναι πρώτες δημοσιεύσεις στα ελληνικά.

Αξίζει να σημειωθεί πως ανάμεσα στις κατηγορίες της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης (που βρίσκονται στην αριστερή στήλη της σελίδας), υπάρχει διαθέσιμος ο Οδηγός για τον Πολίτη με Αναπηρία που αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη και οργανωμένη συλλογή νόμων και νομολογίας για τα ΑμεΑ και τους πολίτες με αναπηρίες.

7.8. Φεστιβάλ Υπερηφάνειας – Athens Pride 2006

Ανοιχτά, δυνατά, περήφανα. Με το σύνθημα αυτό, η Λεσβιακή, Γκέι, Αμφισεξουαλική, και Τρανσεξουαλική (LGBT) κοινότητα γιορτάζει τη διαφορετικότητα μαζί με όλη την Αθήνα!

Η οργανωτική επιτροπή του Φεστιβάλ Υπερηφάνειας – Athens Pride 2006, σας προσκαλεί στη Πλατεία Κλαυθμώνος, στις 24 Ιουνίου – μέρα γιορτής αλλά και διεκδίκησης των δικαιωμάτων χιλιάδων συμπολιτών μας. Προσκαλούμε όλες και όλους, ανεξαρτήτως ηλικίας, φυλής, θρησκείας, ερωτικού προσανατολισμού ή πολιτικών πεποιθήσεων, να συμμετάσχουν στις ολοήμερες εκδηλώσεις στη Πλατεία, και στη μεγάλη παρέλαση που θα πραγματοποιηθεί στις 18:30 το απόγευμα.

Τι είναι το Φεστιβάλ Υπερηφάνειας; Το διεθνές κίνημα Υπερηφάνειας έχει τις ρίζες του στην 28η Ιουνίου 1969, τη βραδιά που η αστυνομία εισέβαλε βίαια στο γκέι μπαρ 'Στόουνγκωλ', στη Νέα Υόρκη. Εκείνο το βράδυ, οι 200 θαμώνες αντί να αποδεχτούν παθητικά την εισβολή, όπως έκαναν ως τότε, αντιστάθηκαν και μετέτρεψαν το γεγονός σε εξέγερση. Η "Πορεία για το Στόουνγκωλ" που ακολούθησε, πραγματοποιήθηκε εις ανάμνηση του γεγονότος και συγχρόνως ως διαδήλωση διαμαρτυρίας κατά των διακρίσεων και της βίας που ασκήθηκαν στους ομοφυλόφιλους της Νέας Υόρκης.

Με τα χρόνια, η επέτειος απέκτησε εορταστικό χαρακτήρα, απλώθηκε σε πολλές χώρες του πλανήτη και έγινε γνωστή σαν PRIDE. Κάθε χρόνο διοργανώνονται εκδηλώσεις, πάρτι και παρελάσεις για να υπενθυμίζουν πως όλοι οι άνθρωποι έχουν ίσα δικαιώματα και πρέπει να είναι ελεύθεροι να επιλέξουν τον τρόπο που θέλουν να αγαπήσουν και να ζήσουν, χωρίς επικρίσεις και μίσος. Ανοιχτά, δυνατά και περήφανα!

Το Pride στην Αθήνα. Ο Ιούνιος έχει αναγνωρισθεί πλέον διεθνώς ως ο μήνας του Pride. Ανάλογα φεστιβάλ γίνονται σε πολλές πρωτεύουσες και μικρότερες πόλεις πολλών χωρών, στα οποία συμμετέχουν χιλιάδες άνθρωποι που είναι μέλη της LGBT κοινότητας, αλλά και όλοι όσοι θέλουν να δηλώσουν την συμπαράστασή τους στη διαφορετικότητα και τα ίσα δικαιώματα.

Πέρυσι ζήσαμε μια ξεχωριστή μέρα στην Κλαυθμώνος. Στις εκδηλώσεις παραβρέθηκαν 1,500 άτομα συνολικά, ενώ στην παρέλαση συμμετείχαν 500. Φέτος το φεστιβάλ θα είναι ακόμα μεγαλύτερο και καλύτερο!

Σας καλούμε, λοιπόν, να στηρίξετε τους συγγενείς, τις φίλες, τους φίλους, τους γείτονες, τους συναδέλφους σας – εσάς τους ίδιους, τελικά. Όλοι κάτω από την πολυχρωμία της σημαίας του ουράνιου τόξου, σύμβολο της αλληλεγγύης και της ελευθερίας! Γιατί τα ανθρώπινα δικαιώματα και ο σεβασμός της διαφορετικότητας συνιστούν κριτήριο δημοκρατίας και πολιτισμού. Να είστε εκεί!

*Για το φεστιβάλ Υπερηφάνειας – Athens Pride 2006
Η Οργανωτική Επιτροπή.*

7.9. Διεθνής Αμνηστία: Ημέρα κατά του Ρατσισμού και παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών εργαζομένων

(21.3.2006)

Το πρόβλημα

Υπολογίζεται ότι 90 εκατομμύρια μετανάστες ζουν και εργάζονται έξω από τη χώρα όπου γεννήθηκαν. Πολλοί έφυγαν αναζητώντας ασφάλεια και βιώσιμα μέσα διαβίωσης. Πολλές εθνικές οικονομίες εξαρτώνται πλέον από μετανάστες, που δεν αρνούνται να κάνουν δουλειές βρώμικες, ταπεινωτικές και επικίνδυνες, με ελάχιστη ασφάλεια και χαμηλές αποδοχές.

Οι μετανάστες εργαζόμενοι συχνά υποβάλλονται σε ποικίλες καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, τόσο από αδίστακτους εργοδότες, όσο και από τα κράτη υποδοχής. Μεταξύ άλλων, μπορεί να μένουν απλήρωτοι, να κατακρατούνται τα διαβατήριά τους και άλλα έγγραφα, να υποβάλλονται σε λεκτική ή σωματική βία, να αντιμετωπίζουν έλλειψη επαρκούς στέγασης και υγειονομικής μέριμνας, και να υποβάλλονται σε αυθαίρετη σύλληψη και κράτηση σε βάνουσες συνθήκες.

Οι γυναίκες, οι οποίες αποτελούν περίπου το 50% των μεταναστών εργαζομένων παγκοσμίως, είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην εκμετάλλευση, στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η σεξουαλική βία.

Οι μετανάστες εργαζόμενοι είναι συχνά πολύ φοβισμένοι για να παραπονεθούν για την κατάστασή τους. Αν κάνουν κάτι τέτοιο, πιθανόν να απολυθούν από τον εργοδότη τους, ενώ αν απευθυνθούν στις αρχές μπορεί να απελαθούν από τη χώρα.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Μεταναστών

Την 1η Ιουλίου 2003, τέθηκε σε ισχύ η **Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία Όλων των Μεταναστών Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους** (Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Μεταναστών). Πρόκειται για ένα σημαντικό νομικό κείμενο και όργανο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς είναι η πιο περιεκτική διεθνής συνθήκη μέχρι σήμερα για τα δικαιώματα όλων των μεταναστών και των μελών των οικογενειών τους.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Μεταναστών αναγνωρίζει το ρόλο που διαδραματίζει στην παγκόσμια οικονομία η μετανάστευση των εργαζομένων και παρέχει διεθνή πρότυπα για την αντιμετώπιση της μεταχείρισης, της πρόνοιας και των δικαιωμάτων των μεταναστών εργαζομένων, ανεξαρτήτως της νομικής τους θέσης, ενώ παράλληλα διατυπώνει τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες των κρατών που τους φιλοξενούν.

Η σύμβαση καλύπτει τα δικαιώματα και την προστασία των μεταναστών εργαζομένων σε όλα τα στάδια της μετανάστευσής τους, από την προετοιμασία τους στη χώρα προέλευσης και το διάστημα μετάβασης, μέχρι την παραμονή τους στα κράτη απασχόλησης και την επιστροφή και επανεγκατάστασή τους στη χώρα προέλευσής τους.

Επίσης, επεκτείνει την έννοια της «ίσης μεταχείρισης», ζητώντας την ίση μεταχείριση, εντός ορισμένων παραμέτρων, των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Εργαζομένων υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 18 Δεκεμβρίου 1990 και αποτελεί ζωτικής σημασίας προσθήκη στο διεθνές καθεστώς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών. Όπως δήλωσε το 2003 ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, Κόφι Ανάν, «Αποτελεί ζωτικό μέρος των προσπαθειών να καταπολεμηθεί η εκμετάλλευση των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους».

Το αίτημα

Μέχρι σήμερα, μόνο 34 κράτη έχουν επικυρώσει αυτή τη Σύμβαση. Όμως, ακόμα και η επικύρωση μιας Σύμβασης δεν οδηγεί πάντα στη συμμόρφωση με τις διατάξεις που διατυπώνονται σε αυτήν και μερικά από τα κράτη που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Μεταναστών δεν έχουν ανταποκριθεί στις διεθνείς τους υποχρεώσεις.

Γιατί λοιπόν μετριέται στα δάχτυλα ο αριθμός των κρατών που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση;

Αυτοί που παίρνουν τις αποφάσεις μπορεί να μην είναι ενημερωμένοι για το περιεχόμενο της Σύμβασης, να παρεξηγούν τις επιπτώσεις της ή απλά να αδιαφορούν για το θέμα. Το να προστατεύονται τα δικαιώματα των μεταναστών εργαζομένων, ιδίως όσων δεν έχουν άδεια να παραμείνουν νόμιμα στη χώρα όπου εργάζονται, είναι χαμηλά στην πολιτική ατζέντα των περισσοτέρων χωρών. Πολλές δειλιάζουν να θεσμοθετήσουν νομοθετικό πλαίσιο προστασίας ή να αναλάβουν την υποχρέωση να λογοδοτούν στη διεθνή κοινότητα.

Η Σύμβαση δε δημιουργεί νέα δικαιώματα για τους μετανάστες αλλά στοχεύει στο να διασφαλίζεται ίση μεταχείριση και συνθήκες εργασίας για μετανάστες και πολίτες. Παρέχει μια πιο συγκεκριμένη ερμηνεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, δίνοντας έμφαση στην αρχή ότι όλοι οι πρόσφυγες, ανεξάρτητα από τη νομική τους θέση, δικαιούνται να απολαμβάνουν τα βασικά τους ανθρώπινα δικαιώματα. Η επικύρωσή της αποτελεί σημαντική επιβεβαίωση ότι το κράτος έχει αναλάβει τη δέσμευση να σέβεται, να προστατεύει και να προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα του κάθε ανθρώπου στην επικράτειά του. Τα κράτη που δεν πράττουν κάτι τέτοιο αρνούνται την καθολικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στέλνοντας το μήνυμα ότι, για τους μετανάστες εργαζόμενους, τα ανθρώπινα δικαιώματα μένουν εκτός των συνόρων της χώρας.

Η Διεθνής Αμνηστία ζητά από την ελληνική κυβέρνηση να επικυρώσει και να θέσει σε πλήρη ισχύ τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Μεταναστών.

Γενικές πληροφορίες

Η κατάσταση στην Ευρώπη

Σε όλη την Ευρώπη οι πρόσφυγες διασύρονται, κακοποιούνται και περιθωριοποιούνται. Ταυτόχρονα, οι ίδιες κοινωνίες δέχονται χωρίς περιοριστικούς όρους τις υπηρεσίες που τους παρέχουν οι πρόσφυγες, μεταξύ των οποίων σημαντικό εργατικό δυναμικό σε χαμηλόβαθμους κλάδους δραστηριότητας, όπως οι κατασκευές και οι γεωργικές και οικιακές εργασίες.

Όλο και περισσότερο, η συζήτηση γύρω από τη μετανάστευση επικεντρώνεται στις οικονομικές απολαβές της Ευρώπης από ένα εργατικό δυναμικό μεταναστών, το οποίο είναι μόνο προσωρινά παρόν στη χώρα όπου εργάζεται: είναι ευπρόσδεκτο αν φέρνει μαζί του μόνο την εργασία του, αλλά θα βρει κλειστή την πόρτα όταν θα χρειαστεί κοινωνική πρόνοια ή αν θελήσει να επανενωθεί με μέλη της οικογένειάς του. Ουσιαστικά, είναι μια τάση οι μετα-

νάστες εργαζόμενοι να έχουν τη μεταχείριση του εμπορεύσιμου αντικειμένου, ή της εργατικής μονάδας, που έχει τη δυνατότητα να δρομολογείται κατά βούληση από το ένα μέρος του κόσμου στο άλλο.

Επιπλέον, η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει ανησυχίες ότι η τρέχουσα πολιτική και οι πράξεις πολλών κυβερνήσεων χαρακτηρίζεται από συναισθήματα που προκαλούν διακρίσεις κατά των ξένων (προσφύγων, αιτούντων άσυλο, άλλων μεταναστών ή απατρίδων) που διαμένουν στην επικράτειά τους. Άτομα που διαμένουν σε χώρες των οποίων δεν είναι πολίτες υποβάλλονται συχνά σε διακρίσεις και εκμετάλλευση και στερούνται την πρόσβαση στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα τους και στα νομικά μέτρα εξάλειψης τέτοιων παραβιάσεων. Οι παραβιάσεις αυτού του είδους, που βασίζονται στη φυλετική ή εθνική καταγωγή, επιδεινώνονται από αρνητικές και ξενοφοβικές αναφορές των ΜΜΕ σε διάφορες χώρες. Άτομα που είναι ευάλωτα έτσι και αλλιώς, επειδή δεν έχουν την ιθαγένεια της χώρα διαμονής τους, γίνονται ακόμη πιο τρωτά λόγω πολιτικών και πρακτικών που προκαλούν διακρίσεις, που είναι ρατσιστικές ή και ξενοφοβικές.

Η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, μεταξύ 1975 και 2000 συνολικά 935.000 άνθρωποι μετανάστευσαν στην Ελλάδα. Γεγονός είναι ότι οι αρχές παρέλειψαν να θεσμοθετήσουν αποτελεσματική νομοθεσία για να διασφαλίσουν ότι γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα των μεταναστών που έρχονται στην Ελλάδα. Για να δικαιολογηθούν, οι εθνικές αρχές έχουν προβάλλει το επιχείρημα ότι ήταν ανέτοιμες να αντιμετωπίσουν την απροσδόκητη μεταβολή της Ελλάδας από χώρα εξαγωγής μεταναστών εργατών σε χώρα υποδοχής τους. Ωστόσο, αν και οι αρχές υποστηρίζουν ότι υφίσταται πλέον τέτοια νομοθεσία, οι αναφορές που λαμβάνει η Διεθνής Αμνηστία υποδεικνύουν ότι χρειάζεται να ληφθούν περαιτέρω μέτρα, προκειμένου η κυβέρνηση να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις της να σέβεται, να προασπίζει και να εκπληρώνει τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών. Η Διεθνής Αμνηστία πιστεύει ότι η έλλειψη παράδοσης στη διαμόρφωση πολιτικής για ζητήματα μεταναστών δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υπονομεύει την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των συναφών θεσμικών κειμένων, όσον αφορά την προστασία ευπαθών ομάδων από διώξεις.

Οι επίσημοι αριθμοί, που παρέχει το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, δείχνουν ότι στις αρχές της δεκαετίας του 1990 (παρέχονται στοιχεία για το 1991) οι περισσότεροι αλλοδαποί

στην Ελλάδα ήταν υπήκοοι της Αλβανίας (12,3%), της Κύπρου (8,8%), των ΗΠΑ (8,3%), της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (7,7%), της Βρετανίας (6,6%), της Τουρκίας (6,6%) και της Γερμανίας (5,1%). Μία δεκαετία αργότερα (στοιχεία για το 2001) το 55,6% από αυτούς ήταν υπήκοοι της Αλβανίας. Παρ' όλο που οι αριθμοί αυτοί περιλαμβάνουν εκτιμήσεις για τον αριθμό των παράτυπων μεταναστών, πιστεύεται ότι τα άτομα αυτής της κατηγορίας υποεκπροσωπούνται αριθμητικά σε αυτές τις στατιστικές. Εντούτοις, αυτό που είναι σαφές είναι ότι μεγάλα τμήματα του μεταναστευτικού πληθυσμού στην Ελλάδα είναι υπήκοοι γειτονικών χωρών (Αλβανία, Τουρκία, Κύπρος), ενώ άλλοι αντιπροσωπεύουν εισροές μεταναστών με βάση τις πολιτικές επαναπατριsmού που θεσμοθέτησε, μετά το 1989, το ελληνικό κράτος για ομογενείς από την Πρώην Σοβιετική Ένωση.

Εκθέσεις τοπικών ΜΚΟ καθώς και διεθνών οργάνων δείχνουν αύξηση του αριθμού ρατσιστικών κρουσμάτων τα τελευταία χρόνια, αλλά συγχρόνως υποδεικνύουν ότι αυτά τα κρούσματα έχουν ως στόχο μέλη συγκεκριμένων ομάδων μεταναστών (π.χ. Αλβανούς υπηκόους).

7.10. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

7.10.1. ΜΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ... ΤΗ ΖΙΜΠΑΜΠΟΥΕ

Athensvoice, 25.05.2006

Το 17% των κατοίκων της σημερινής Αθήνας δε γεννήθηκαν Έλληνες. Ο Γκαζμέντ Καπλάνι ψάχνει, ακούει και καταγράφει τις επώνυμες και ανώνυμες.

Με λένε Εμιά. Με λένε και Zeraw. Γεννήθηκα το 1978 στη Χαράρε. Στα ελληνικά μεταφράζεται «η πόλη που δεν κοιμάται». Τους πρώτους Έλληνες τους γνώρισα όταν ήμουν πέντε χρονών, όταν πήγα στο δημοτικό στη Χαράρε. Έκανα παρέα με τον Δημήτρη ή τον Τζιμ και γι' αυτό έτρωγα ξύλο από τους δικούς μου, ως «προδότης της φυλής».

Ήταν τα πρώτα χρόνια της απελευθέρωσης της Ζιμπάμπουε από τους αποικιοκράτες και υπήρχε μεγάλο μένος ενάντια στους λευκούς συντοπίτες μας...

Τους Έλληνες της Ελλάδας τους γνώρισα στην Αθήνα. Ήμουν έξι χρονών και κάτι μήνες όταν ταξίδεψα, μόνος μου, δώδεκα ώρες με το αεροπλάνο για να φθάσω στην Αθήνα. Εδώ με περίμεναν οι γονείς μου. Είχαν φύγει πριν από μένα και αποφάσισαν να μείνουν στην Ελλάδα. Έτσι με πήραν κοντά τους. Η πρώτη μου θύμηση από την Αθήνα είναι ότι κατέβαινα κάτω για να παίξω με τα υπόλοιπα παιδιά και εκείνα μόλις με έβλεπαν εξαφανίζονταν, σαν να ήμουν ο Δράκουλας. Στεναχωριόμουν πάρα πολύ γιατί μου άρεσε το παιχνίδι. Η μαμά με έβλεπε πως υπέφερα και αποφάσισε να μετακομίσουμε στα Κάτω Πατήσια, επειδή εκεί υπήρχαν και άλλοι Αφρικανοί. Εκεί τα πράγματα ήταν καλύτερα και τα λευκά παιδιά δεν το έβαζαν στα πόδια. Εκεί έκανα και τον πρώτο μου λευκό φίλο στην Ελλάδα, τον Σάκη. Δεν μιλούσα γρι ελληνικά και εκείνος ούτε λέξη αγγλικά. Συνεννοούμασταν όμως στην παγκόσμια γλώσσα των παιδιών: το παιχνίδι.

Στο σχολείο είχα μια υπέροχη δασκάλα. Κ. Φωτίου την έλεγαν. Δεν μπορείς να φανταστείς τι κωλοφαρδία είναι να είσαι ξένος και να 'χεις μια δασκάλα που σ' αγαπάει... Σε 4-5 μήνες μιλούσα φαρσί τα ελληνικά. Αφού έμαθα τη γλώσσα τα πράγματα έγιναν πιο εύκολα...

Τα πράγματα πήγαιναν καλά όταν ο πατέρας μου, ένα ωραίο πρωινό, εξαφανίστηκε. Πήρε όλα τα λεφτά που είχαμε μαζέψει και γύρισε στην Αφρική... Να μη στα πολυλογώ, μας εγκατέλειψε. Μας διέγραψε και τον διαγράψαμε. Όταν είσαι ξένος και παθαίνεις

αυτό τότε μεγαλώνεις πολύ γρήγορα. Ορκίστηκα για δυο πράγματα: να μη μοιάζω στον πατέρα μου και να τα καταφέρω πάση θυσία εδώ στην Ελλάδα. Απομακρύνθηκα από το παιχνίδι γιατί φρόντιζα τη μικρή μου αδελφή.

Κάποια στιγμή αποφάσισα να κάνω καριέρα στον αθλητισμό. Ξεκίνησα από την μπάλα στην ΑΕΚ. Ήμουν από τους καλύτερους αλλά σταμάτησα γιατί για να παίξω στο εφηβικό πρωτάθλημα έπρεπε να έχω την ελληνική υπηκοότητα. Τότε, εκτός από το σύνορο του χρώματος ανακάλυψα και ένα άλλο: αυτό των χαρτιών. Που είναι το χειρότερο. Σου κόβει πόδια και φτερά, κανονικά. Δεν έχεις χαρτιά, δεν είσαι Έλληνας υπήκοος; Τότε είσαι άνθρωπος δεύτερης και τρίτης κατηγορίας.

Παρατάω την μπάλα και το γυρνώ στο μπάσκετ. Γράφτηκα στον Εθνικό Πατησίων. Αλλά τα παράτησα πάλι γιατί δεν είχα ελληνική υπηκοότητα. Αφού παράτησα το μπάσκετ, από θυμό ίσως, το γύρισα στην πυγμαχία. Γράφτηκα στον Ηρακλή Γαλατσίου. Εκεί τα πήγα καλύτερα γιατί μπορούσα τουλάχιστον να παίξω σε φιλικούς αγώνες. Τότε αγωνιζόμουν στη Β' ανδρών και ζούσα με την ελπίδα ότι θα μου δώσουν υπηκοότητα. Την περιμένω ακόμα. Εγκατέλειψα και την πυγμαχία και έτσι έκλεισε για μένα το κεφάλαιο του αθλητισμού.

Επειδή τα πήγαινα πολύ καλά στο σχολείο, έδωσα εξετάσεις και πέρασα στο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Εκεί έζησα τα πιο ωραία χρόνια της ζωής μου. Εκεί γνώρισα και το μεγάλο και μοναδικό έρωτα της ζωής μου. Η κοπέλα μου είναι Έλληνο-Ρουμάνα και συχνά λέμε πως το παιδί μας θα είναι ένα εκρηκτικό μείγμα: Έλληνο-Αφρικανό-Ρουμάνο...

Ο άλλος μεγάλος μου έρωτας είναι η ραπ. Από εκεί βγαίνει και το άλλο μου όνομα, Zeraw. Όλα ξεκίνησαν όταν βρήκα μια δουλειά σε εταιρεία υπολογιστών. Εκεί γνώρισα τα προγράμματα μουσικής και άρχισα να φτιάχνω *drams and bass* κομμάτια. Ήμουν τρελαμένος με τη ραπ. Μια μέρα, ήμουν ακόμα στο λύκειο, ήρθε ένας φίλος μου από το Ζαΐρ και μου λέει να κάνουμε συγκρότημα *hip-hop*. Έτσι έγινε. Εγώ έγραφα τους στίχους, στα ελληνικά και στα αγγλικά. Στο συγκρότημα ήμασταν 4 μαύροι και 3 λευκοί. Πήγα στη Θεσσαλονίκη για σπουδές όμως και το σχήμα διαλύθηκε. Όταν επέστρεψα γνωρίστηκα με τον Phyro, που είναι Έλληνας, με τον οποίο φτιάξαμε τους Tang-Ram. Με τον Phyro γνωρίστηκα στα κλαμπάκια όπου σύχναζαν μόνο μετανάστες της δεύτερης γενιάς, τρελαμένοι και αυτοί με τη ραπ. Έχει φοβερή πέραση στη δεύτερη γενιά των μεταναστών η ραπ. Ίσως γιατί είναι η μουσική των καταπιεσμένων που δεν έχουν φωνή. Με πιστεύεις πως η πρώτη φορά στη ζωή μου που δεν ένιωσα ξένος ήταν σε εκείνα τα κλαμπάκια;

Ήμασταν όλοι «ξένοι» εκεί πέρα και ταυτόχρονα εντελώς από 'δω. Αλβανοί, Πολωνοί, Αφρικανοί, Φιλιππινέζοι, Λατινοαμερικάνοι κ.λπ. κ.λπ. επικοινωνούσαμε όλοι σε φαρσί ελληνικά. Για τους μετανάστες της δεύτερης γενιάς η Αθήνα είναι οι πατρίδα τους. Από τότε πέρασαν χρόνια, οι Tang-Ram άντεξαν και τώρα ετοιμάζομαστε να κυκλοφορήσουμε το δεύτερο cd μας, το «Εκτός ελέγχου», σε λίγες μέρες.

Τι μου έμαθε η ξενιτιά; Το βάρος της επιδερμίδας μου. Ναι, είμαι μαύρος. Όχι έγχρωμος και τέτοιες politically correct μαλακίες. Σκέτο μαύρος. Πολλές φορές θα ήθελα να το ξεχάσω. Αλλά δεν μ' αφήνουν. Ειδικά οι αστυνομικοί. Είμαι ο προνομιακός τους στόχος... Δεν μπορώ να ξεχάσω ένα βράδυ, πριν δυο χρόνια, που με σταμάτησαν με την κοπέλα μου και τη ρώτησαν «τι θες εσύ με αυτόν;»... Με έσυραν στο τμήμα και με άφησαν για τιμωρία που τα είχα φτιάξει με λευκή και Ελληνίδα εννιά ώρες στο κελί... Χρειάστηκε η μάνα μου να πάρει τηλέφωνο ένα βουλευτή που γνώρισε προσωπικά, έπεσε σύρμα στο τμήμα και τότε με άφησαν και άρχισαν να μου λένε «μα εμείς, κύριε, μια απλή εξακρίβωση στοιχείων θέλαμε να κάνουμε, δεν είμαστε ρατσιστές» και αηδίες αυτού του είδους. Η κοπέλα μου είχε έρθει από τη Θεσσαλονίκη να με δει για ένα βράδυ μόνο και το περάσαμε στο τμήμα! Γιατί; Γιατί είμαι μαύρος. Βέβαια δεν είναι όλοι οι μαύροι το ίδιο. Γνωρίζω έναν Αμερικανό, κατάμαυρος σαν και μένα. Του είπα μια μέρα τον εφιάλτη μου, δηλαδή ότι με σταματούν συχνά οι αστυνομικοί για έλεγχο. Εμένα, μου λέει, με σταματάνε καμιά φορά αλλά μόλις τους δείχνω το αμερικανικό διαβατήριο εξαφανίζονται αφού μου λένε δέκα φορές συγγνώμη... Πολλές φορές ζηλεύω τους Αλβανούς γιατί δε διακρίνονται, περνάνε απαρατήρητοι. Συχνά διαβάζω αυτό το σύνθημα «δικαίωμα στη διαφορά». Εγώ όμως θα ήθελα να έχω το δικαίωμα να μην είμαι διαφορετικός, να περνάω απαρατήρητος... Τελευταίως στην Αθήνα το «μαύρο» γίνεται μόδα. Αλλά μόδα είναι και περνάει που λένε...

Τι απαντώ όταν με ρωτούν τι είμαι; Είμαι ο Εμίνας, είμαι ο Zeraw, είμαι πολίτης αυτής της γης. Συχνά λέω πως είμαι Έλληνας αλλά δεν μ' αφήνουν να το δεχτώ. Δεν μ' αφήνουν οι αστυνομικοί με τους ελέγχους τους, δεν μ' αφήνουν οι ταπεινωτικές ουρές της άδειας παραμονής, δεν μ' αφήνουν αυτοί που δεν μου δίνουν την υπηκοότητα, αν και ζω είκοσι πέντε χρόνια σε αυτή τη χώρα, δεν μ' αφήνουν εκείνοι που νοικιάζουν τα σπίτια τους: τους παίρνεις τηλέφωνο και σου λένε «εντάξει έλα να δεις το σπίτι». Μόλις πας και σε δουν αρχίζουν και ψελλίζουν, «ξέρεις φιλαράκο, δεν είμαι ρατσιστής αλλά στην πολυκατοικία δεν θέλουν ξένους». Μα δεν είμαι ξένος κύριε, τους λέω, Έλληνας εί-

μαι. Και τότε γουρλώνουν τα μάτια λες και τους λες ότι θα σας εκτελέσω εδώ και τώρα! Δεν μ' αφήνουν μερικές φορές οι υπάλληλοι στις δημόσιες υπηρεσίες που όταν διαμαρτύρεσαι σου λένε: «Εάν δεν σ' αρέσει εδώ πέρα να πας στην πατρίδα σου». Στην πατρίδα μου; Μα αυτή εδώ είναι η πατρίδα μου. Ευτυχώς ή δυστυχώς δεν έχω άλλη...

Αυτά..

<http://www.athensvoice.gr/178/2689/7/7/7/showdoc.html>

7.10.2. Αδιαφορία για την αρχή ίσης μεταχείρισης πολιτών

Της Μαρίας Δεληθανάση

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 14-5-2006

Αναξιοποίητος από πολιτεία και κοινή γνώμη ο νόμος που απαγορεύει τις διακρίσεις. Πολίτες με αναπηρία, αν και προσλαμβάνονται σε θέσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες, απολύονται επειδή ακριβώς είναι ανάπηροι. Δικηγορικός σύλλογος αρνείται να εγγράψει στο βιβλίο ασκουμένων πτυχιούχο Νομικής επειδή είναι άνω των 35 ετών.

Αριστούχος φοιτητής δεν μπορεί να πάρει το φοιτητικό επίδομα στέγης και υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών διότι, αν και έχει μεγαλώσει και σπουδάσει στην Ελλάδα, είναι Αλβανός υπήκοος. Ρομά που έχουν επιτύχει τη δανειοδότησή τους για στεγαστική αποκατάσταση χάνουν τελικά τις προθεσμίες, διότι δεν είναι καλοδεχούμενοι σε δήμους, οι οποίοι θέλουν να αποτρέψουν τη δημιουργία οικισμών

Αυτές είναι μερικές από τις περιπτώσεις που έχουν καταγγεληθεί στο Συνήγορο του Πολίτη στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του για την προστασία των πολιτών από την κακοδιοίκηση, αθέμιτες συμπεριφορές και τον μη σεβασμό της αρχής ίσης μεταχείρισης. Η τελευταία αποτυπώνεται στο Ν. 3304/2005, περί εφαρμογής ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Το πρόβλημα είναι ότι ο πρωτοποριακός αυτός νόμος μοιάζει να έχει πέσει στο κενό. Ούτε οι οργανώσεις των πολιτών τον αξιοποιούν ούτε καταγγελίες γίνονται (ενώ όλοι βιώνουμε μια διαφορετική πραγματικότητα) στα αρμόδια όργανα, τα οποία –με εξαίρεση τον Συνήγορο του Πολίτη– δε δραστηριοποιούνται κατ' ελάχιστο προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ένα χρόνο μετά την έναρξη ισχύος του νόμου, που αναγορεύει τον Συνήγορο του Πολίτη σε φορέα Ίσης Μεταχείρισης στον δημό-

σιο τομέα, ο ΣτΠ δημοσιεύει ειδική έκθεση με πραγματικά λιγοστές περιπτώσεις άνισης μεταχείρισης.

Η Επιτροπή Τσης Μεταχείρισης του υπ. Δικαιοσύνης και το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας –αν και δεν είναι ανεξάρτητες αρχές, όπως ορίζουν οι κοινοτικές οδηγίες– έχουν αναλάβει την προώθηση Τσης Μεταχείρισης στον ιδιωτικό τομέα.

Η Επιτροπή Τσης Μεταχείρισης, της οποίας προεδρεύει ο εκάστοτε γ.γ. του υπ. Δικαιοσύνης, συγκροτήθηκε μόλις στις 30 Νοεμβρίου 2005 και έχει συνεδριάσει δυο φορές. Μέχρι στιγμής δεν έχει δεχθεί καμία καταγγελία. Για τον έλεγχο του σεβασμού της Τσης Μεταχείρισης στον τομέα της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα, αρμόδια αρχή είναι το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας. Δεν έχει να επιδείξει κάποια δράση. Είναι χαρακτηριστικό ότι, αρμόδια υπάλληλος του ΣΕΠΕ όταν ρωτήθηκε επ’ αυτού από την «Κ» απάντησε στερεότυπα ότι «στις 17/02/2006 στείλαμε στις περιφερειακές υπηρεσίες εγκύκλιο, ώστε να μας ενημερώνουν για περιπτώσεις που εμπίπτουν στο Ν.3304». Μολονότι έχει την αρμοδιότητα να επιβάλλει κυρώσεις (την οποία δεν έχει ο ΣτΠ), επιλέγει να περιορισθεί στη στατιστική συλλογή στοιχείων...

Στην εργασία

Κι αυτό, ενώ είναι κοινό μυστικό ότι στους εργασιακούς χώρους είναι συχνή η άνιση μεταχείριση είτε όσον αφορά την ηλικία – πολλοί αρνούνται να προσλάβουν υπαλλήλους που έχουν «πατήσει» τα 50 κι ας πληρούν τις επαγγελματικές προδιαγραφές– είτε όσον αφορά την πρόσληψη γυναικών που σκοπεύουν να τεκνοποιήσουν κ.λπ.

Βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή του νόμου είναι η κινητοποίηση της κοινής γνώμης και των οργανώσεων Κοινωνίας των Πολιτών – των λεγόμενων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Ωστόσο, αν και οι ΜΚΟ έχουν καλή γνώση των ρυθμίσεων ήδη πριν από τη ψήφιση του Ν.3304, είναι απειροελάχιστος (συγκριτικά με ό,τι καθημερινά συμβαίνει) ο αριθμός των περιπτώσεων που έχουν αναφερθεί στον Συνήγορο του Πολίτη, ενώ καμία καταγγελία δεν έχει γίνει στην Επιτροπή Τσης Μεταχείρισης (και στον αριθμό 1529). Εξ’ ίσου απούσες είναι οι δύο μεγάλες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων –ΑΔΕΔΥ και ΓΣΕΕ– που θα μπορούσαν να παροτρύνουν θύματα στην καταγγελία δυσμενούς μεταχείρισης στις αρμόδιες αρχές και να τα προστατεύσουν.

Όπως σχολιάζει ο βοηθός Συνήγορος του Πολίτη στον Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κ. Α. Τάκης, «ο κόσμος δεν ξέρει, αλλά και να ήξερε ίσως να μην υπήρχε μεγαλύτερη ροή υποθέσεων. Κατά τη γνώμη μου, υπάρχει η αίσθηση ότι το νέο θεσμικό πλαίσιο εί-

ναι περισσότερο συμβολικού παρά πρακτικού χαρακτήρα. Αυτού του είδους τα νομοθετήματα χρειάζονται το ανάλογο περιβάλλον για να καρποφορήσουν, που δεν είναι αναπτυγμένο στη χώρα μας. Προϋποθέτουν μια πολύ ισχυρή Κοινωνία των Πολιτών, στην οποία είναι ενστικτώδεις οι αντιδράσεις απέναντι στη δυσμενή μεταχείριση του διαφορετικού».

Πλήρης άγνοια

Όταν η παρενόχληση (και δεν εννοώ μόνο τη σεξουαλική) θεωρείται κακόγουστο αστείο και δεν εγείρει αντιδράσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος, είναι δύσκολο η δυσμενής μεταχείριση να φθάσει ως παράπονο με νομικές συνέπειες σε μια Αρχή όπως εμείς. Πρέπει κάποιος να αντιμετωπίσει ακραίες μορφές δυσμενούς μεταχείρισης για να οδηγηθεί σε διαμαρτυρία με νομικές και δικαστικές προεκτάσεις. Υπάρχουν ακραίες μορφές δυσμενούς μεταχείρισης. Αλλά εκεί συνήθως τα άμεσα ενδιαφερόμενα πρόσωπα στερούνται πλήρους επίγνωσης των πραγματικών νομικών δυνατοτήτων τους.

Συνάμα, αυτοί που θα μπορούσαν να καταστήσουν πιλοτική την εφαρμογή του νόμου, φέροντας υποθέσεις σε όργανα όπως εμείς, δε φαίνονται τόσο πρόθυμοι. Οι οργανώσεις φαίνεται να μην εμπιστεύονται την αποτελεσματικότητα του νέου πλαισίου».

Όπως σημειώνεται στην έκθεση του ΣτΠ, «η σχετική αδράνεια θα πρέπει να προβληματίσει και να ενεργοποιήσει τα αρμόδια υπουργεία Δικαιοσύνης, Απασχόλησης και Εσωτερικών στην κατεύθυνση παροχής κινήτρων και υποστήριξης, ενδεχομένως και χρηματικής, αξιόπιστων οργανώσεων, που δραστηριοποιούνται αποτελεσματικά στο πεδίο της συμβουλευτικής, της στήριξης των θιγομένων και της εκπροσώπησης ενώπιον αρχών».

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος, ο Συνήγορος του Πολίτη σχεδιάζει την έκδοση σχετικού ενημερωτικού φυλλαδίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων ειδικά στο δημόσιο τομέα.

Το βάρος της απόδειξης και η αξιοποίησή του

Νέο σημαντικό στοιχείο στον ευρωπαϊκό και ελληνικό νόμο αποτελεί «η ανακατανομή του βάρους της απόδειξης». Μέχρι τώρα ο θιγόμενος ήταν υποχρεωμένος να τεκμηριώσει εξ ολοκλήρου την καταγγελία του. Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση, το βάρος της απόδειξης κατανέμεται εξ' ίσου στον εγκαλούντα (φερόμενο θύμα) και τον εγκαλούμενο (φερόμενο θύτη). Ο καταγγέλων μπορεί να προχωρήσει στη διαδικασία με μια κατ' αρχήν και όχι πλήρη απόδειξη δυσμενούς μεταχείρισης. Όπως σημειώνει ο κ. Τάκης, «πολλές φορές είναι εξαιρετικά δύσκολο να αποδειχθεί ότι πίσω από ένα

φαινομενικά αθώο μέτρο υπάρχει σκοπός διάκρισης. Εάν, όμως, παράπλευρες περιστάσεις επιτρέπουν μια τέτοια κρίση, τότε χάρη στο νέο βάρος της απόδειξης είναι δυνατόν να υπάρξει τελική κρίση. Εάν, για παράδειγμα, κάποιος απολύεται από μια εταιρεία και είναι ο μοναδικός έγχρωμος ή άτομο άλλης εθνικότητας στην εταιρεία, μπορεί κατ' αρχήν να υποστηρίξει ότι έχει πέσει θύμα δυσμενούς μεταχείρισης».

Οι νέες συνθήκες καθιστούν όλο και πιο σημαντική την προδικαστική συνδρομή. Μπορεί ο Συνήγορος του Πολίτη να παρέχει τις υπηρεσίες του δωρεάν, δε συμβαίνει όμως το ίδιο με τους δικηγόρους που προετοιμάζουν μια περίπτωση για δικαστήριο. Και οι υφιστάμενοι δυσμενή μεταχείριση συνήθως έχουν οικονομικό πρόβλημα. Είναι πολύ σημαντικό, λοιπόν, να υπάρξουν φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών που θα αναλαμβάνουν πιλοτικά την υποστήριξη νομικών υποθέσεων στο δικαστήριο. Πρόκειται για μια πρακτική που καταναλωτικές οργανώσεις (π.χ. ΕΚΠΟΙΖΩ, ΙΝΚΑ) ακολουθούν με επιτυχία εδώ και χρόνια.

Λίγες υποθέσεις στον «Συνήγορο»

Η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης περιλαμβάνει είκοσι υποθέσεις, τις οποίες εξέτασε μετά από καταγγελίες. Μερικές από αυτές είναι:

- Δικηγόρος που ξεπέρασε το 35ο έτος δεν μπόρεσε να εγγραφεί στο βιβλίο ασκουμένων των δικηγορικών συλλόγων (ο Κώδικας Δικηγόρων θέτει ανώτατο όριο ηλικίας). Αν και υπήρχε σχετική καταδικαστική απόφαση του ΣτΕ, η διάταξη δεν άλλαξε. Το θέμα έχει παραπεμφθεί στον υπουργό Δικαιοσύνης και στην Επιτροπή Της Μεταχείρισης.
- Πολίτης με αναπηρία 51% προσελήφθη στο νοσοκομείο «Παπαγεωργίου» ως μέλους προσωπικού θαλάμου. Σε αίτημα για χορήγηση άδειας αναπηρίας έλαβε αρνητική απάντηση από τη διεύθυνση του νοσοκομείου και μετά το πέρας της δοκιμαστικής περιόδου απολύθηκε.
- Σύλλογος Ρομά αδυνατεί να βρει λύση στο στεγαστικό πρόβλημα των μελών του, που διαμένουν στα διοικητικά όρια του Δήμου Λάρισας. Ύστερα από αλληπάλληλες αλλαγές του χώρου διαμονής τους, οι Ρομά χάνουν τις εγγυήσεις του ελληνικού Δημοσίου για κάποια από τα δάνεια που έχουν ήδη χορηγηθεί. Σε μια περίπτωση, ο δήμος αποφάσισε αναστολή έκδοσης οικοδομικών αδειών για λόγους δημοσίου συμφέροντος και σε μια άλλη ο δήμαρχος ανέστειλε τις εκδόσεις αδειών και οικοδομικών εργασιών στην επίμαχη περιοχή.

- Ελληνίδα πολίτης διαμαρτυρήθηκε για την υπερβολική καθυστέρηση της αρμόδιας υπηρεσίας του Δήμου Άνω Λιοσίων να της χορηγήσει βεβαίωση τέλους ακίνητης περιουσίας (ΤΑΠ) για ακίνητο το οποίο κληρονόμησε, προκειμένου να τη χρησιμοποιήσει κατά τη σύνταξη συμβολαίου αγοραπωλησίας, όπου ο αγοραστής ήταν πολίτης Ρομά.

Το πρόβλημα της ιθαγένειας

- Πολιτογραφημένοι Έλληνες, προερχόμενοι από την πρώην ΕΣΣΔ, αντιμετώπισαν την άρνηση του υπουργού Μεταφορών να μετατρέψει τις άδειες οδήγησης, που είχαν εκδοθεί στις χώρες προέλευσής τους. Το υπουργείο επικαλέσθηκε διάταξη, σύμφωνα με την οποία δυνατότητα μετατροπής αδειών έχουν μόνον όσοι απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια από τη γέννηση και όχι με πολιτογράφηση.
- Άλβανός υπήκοος διαμαρτυρήθηκε, διότι αρνήθηκαν να του χορηγήσουν φοιτητικό επίδομα στέγης και υποτροφία από το ΙΚΥ, με την αιτιολογία ότι δε διαθέτει ελληνική ιθαγένεια. Η ελληνική νομοθεσία δεν αναγνωρίζει αυτά τα δικαιώματα σε αλλοδαπούς σπουδαστές τρίτων χωρών.

Ο ευρωπαϊκός νόμος αναγνωρίζει ως μόνη επιτρεπτή απόκλιση τη διάκριση λόγω ιθαγένειας. Στην περίπτωση, όμως, της χώρας μας, όπως επισημαίνεται από τον βοηθό Συνήγορο του Πολίτη στον Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κ. Ανδρέα Τάκη, «είναι πάρα πολλές οι παροχές του κράτους που συναρτώνται από την ιθαγένεια. Μπορεί εύκολα να καταλάβει κάποιος από πού αντιλείπει αυτή η νοοτροπία εάν ανατρέξει στο ιστορικό μας παρελθόν. Για πολλά επαγγέλματα, όπως π.χ. του κρεοπώλη, απαιτείται άδεια που να συνδέεται με την ελληνική ιθαγένεια. Περιορισμός που ατόνησε, όπως και σε άλλες περιπτώσεις, καθώς εξέλιπαν οι (πολιτικοί) λόγοι ύπαρξής του. Εύλογα, λοιπόν, θα μπορούσε κάποιος να αναρωτηθεί γιατί θα πρέπει να συνεχίσει να υπάρχει. Για παράδειγμα, κάποιος που είναι εγκατεστημένος πολλά χρόνια στη χώρα μας, είναι επί μακρόν διαμένων. Δε φαίνεται, λοιπόν, στην περίπτωση του υποτρόφου του ΙΚΥ, ο λόγος προτίμησης όσων έχουν ελληνική ιθαγένεια, έναντι αυτών που δεν έχουν. Πιστεύω ότι πρόκειται για ένα μεγάλο ζήτημα που θα προβληματίσει πανευρωπαϊκά».